

Bundel - Commissie Bestuur van 28 mei 2021

Agenda bijlagen

Brief met uitnodiging commissie Bestuur 28 mei 2021 - 55442

Agenda Commissie Bestuur 28 mei 2021 - 55442

- 1 Opening en mededelingen van de voorzitter
Agendapunten gedeputeerden:
Gedeputeerde Van der Maas: 3.1 en 8 / 8.1
Gedeputeerde De Bat: 5 en 9 / 9.1
Gedeputeerde Pijpelink: 6 en 11.1
Gedeputeerde Van der Velde: 7 / 7.1
- 2 Vaststellen agenda
- 3 Informatie-uitwisseling, d.w.z.:
Tijdsplanning: 45 minuten, waarvan 15 minuten voor 3.1 - IPO
- 3.1 Vast terugkerend agendapunt: IPO
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 3.1.1 Brief GS van 11 mei 2021 over Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 - 58191
Afdoeningsvoorstel: behandelen ter voorbereiding op AV IPO op 29 juni 2021
Memo AV leden bij kadernota IPO BIJ12
Brief GS van 11 mei 2021 over Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 - 58191
Brief GS (bijlage - Kaderbrief) van 11 mei 2021 over Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 - 58191
Vragen en antwoorden PvdA (agendapunt 3.1.1) n.a.v. Brief GS over Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 - 58191
- 3.2 Mededelingen van gedeputeerden
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 3.3 Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag
Vragen over actuele onderwerpen (vanaf 48 uur voorafgaand aan de commissie) kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gesteld. De vragen dienen kort en zakelijk te zijn.
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 3.4 Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan
Deze vragen vóór woensdag 26 mei om 9.30 uur aanmelden bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 4 Gelegenheid om in te spreken
Aanmelden voor inspreken tot maximaal een half uur vóór aanvang van de vergadering bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Maximaal 30 minuten inspreekgelegenheid/per spreker maximaal 5 minuten. De commissie stelt alleen verduidelijkende vragen aan sprekers.
Geen onderlinge commissiediscussie bij dit punt.
Aanmelding om in te spreken van burger over Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391
- 5 Brief Rekenkamer Zeeland van 8 april 2021 over gevolgen Covid-19 op het bestuurlijk proces, reconstructie en analyse - 52804
Tijdsplanning: 20 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren)
Deze brief is door Provinciale Staten op 23 april 2021 overgedragen aan Presidium op 31 mei 2021 en commissie Bestuur op 28 mei 2021
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 25 mei 2021, 10.00 uur in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
De vragen worden schriftelijk vooraf, dan wel mondeling in de vergadering beantwoord.
Noot commissiegriffier: deze brief is door PS ter kennisneming en behandeling overgedragen aan het Presidium en de Commissie Bestuur met het oog op voor deze gremia relevante elementen.
Brief Rekenkamer Zeeland van 8 april 2021 over gevolgen Covid-19 op het bestuurlijk proces, reconstructie en analyse - 52804
Vragen en antwoorden Pro (agendapunt 5) - Brief Rekenkamer Zeeland van 8 april 2021 over gevolgen Covid-19 op het bestuurlijk proces reconstructie en analyse
Brief Rekenkamer Zeeland (origineel) van 8 april 2021 over gevolgen Covid-19 op het bestuurlijk proces, reconstructie en analyse - 52804

6

Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Tijdsplanning: 75 minuten

Afdoeningsvoorstel: behandelen (kaderstellend) ter voorbereiding op Statenvergadering van 10/11 juni 2021

Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Statenvoorstel (Bijlage) Eindrapport verkenning KWINK - naar een data-alliantie voor Zeeland - 55541

Brief GS 20 april 2021 met Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Vragen en antwoorden FvD (agendapunt 6) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Vragen en antwoorden SGP (agendapunt 6) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Vragen en antwoorden GL agendapunt 6) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Vragen en antwoorden PvdA (agendapunt 6) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland 55541

Vragen en Antwoorden PRO (agendapunt 6) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

7

Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391

Tijdsplanning: 20 minuten

Afdoeningsvoorstel: behandelen (informerende) ter voorbereiding op het binnenkort te verwachten statenvoorstel)

Deze brief is op 23 april 2021 door PS overgedragen aan Commissie Bestuur.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 25 mei 2021, 10.00 uur in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.

De vragen worden schriftelijk vooraf, dan wel mondeling in de vergadering beantwoord.

Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391

Brief GS (bijlage 1) van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391

Brief GS (bijlage 2) van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391

Brief GS (bijlage 3) van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391

Vragen en antwoorden GL (agendapunt 7) n.a.v. Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391

Vragen en antwoorden PvdA (agendapunt 7) n.a.v. Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391

Vragen en antwoorden PvZ (agendapunt 7) n.a.v. Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391

7.1.N

Brief GS van 25 mei 2021 over afdoen toezegging variant 'kopen tegen marktwaarde' en dividenduitkering PZEM en informatiesessie ontvlechting Evides - 54391

Afdoeningsvoorstel: betrekken bij Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391

Brief GS van 25 mei 2021 over afdoen toezegging variant 'kopen tegen marktwaarde' en dividenduitkering PZEM en informatiesessie ontvlechting Evides - 54391

8

Brief GS van 6 april 2021 met Uitkomsten onderzoek tolvrije Westerscheldetunnel - 52770

Tijdsplanning: 20 minuten

Afdoeningsvoorstel: behandelen (informerende). Hierbij betrekken brief GS met afschrift brief en flyer OZO tolvrije Westerscheldetunnel (agendapunt 8.1)

Deze brief is op 23 april 2021 door PS overgedragen aan Commissie Bestuur.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 25 mei 2021, 10.00 uur in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.

De vragen worden schriftelijk vooraf, dan wel mondeling in de vergadering beantwoord.

Brief GS van 6 april 2021 met Uitkomsten onderzoek tolvrije Westerscheldetunnel - 52770

Brief GS van 6 april 2021 (bijlage) Rapport onderzoek financiële mogelijkheden tolvrije Westerscheldetunnel - 52770

Brief GS van 6 april 2021 (bijlage) Onderzoek sociale en economische effecten tolvrije Westerscheldetunnel - 52770

8.1

Brief GS van 17 mei 2021 met afschrift brief en flyer OZO tolvrije Westerscheldetunnel - 52770

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 17 mei 2021 met afschrift brief en flyer OZO tolvrije Westerscheldetunnel - 52770

Brief OZO van 17 mei 2021 Formatiebrief Westerscheldetunnel tolvrij - 52770

Brief GS van 17 mei 2021 (bijlage) Flyer Westerscheldetunnel tolvrij - 52770

9

Brief GS van 20 april 2021 met Voortgangsrapportages grote projecten over februari, maart, april 2021 en risicoparagraaf - 17860

Tijdsplanning: 10 minuten

Afdoeningsvoorstel: behandelen (informereren/controleren).

In deze commissie worden de rapportages Thermphos en Risicoparagraaf behandeld.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 25 mei 2021, 10.00 uur in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.

De vragen worden schriftelijk vooraf, dan wel mondeling in de vergadering beantwoord.

Brief GS van 20 april 2021 met Voortgangsrapportages grote projecten over februari, maart, april 2021 en risicoparagraaf - 17860

Brief GS (bijlage) van 20 april 2021 Voortgangsrapportage over februari, maart, april 2021 project sanering Thermphos - 17860

Brief GS (bijlage) van 20 april 2021 Risicoparagraaf over februari, maart, april 2021 - 17860

Brief GS (bijlage) van 20 april 2021 Voortgangsrapportage over februari, maart, april 2021 Programma Natuurpakket Westerschelde - 17860

Brief GS (bijlage) van 20 april 2021 Voortgangsrapportage februari, maart, april 2021 project N673 Zanddijk - 17860

Brief GS (bijlage) van 20 april 2021 Voortgangsrapportage over februari, maart, april 2021 project Waterdunen - 17860

Brief GS (bijlage) van 20 april 2021 Voortgangsrapportage over februari, maart, april 2021 project Zeeuws Deltaplan Zoet Water - 17860

9.1.N Brief GS van 19 mei 2021 over Sanering voormalig Thermphosterrein - 61485

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 19 mei 2021 over Sanering voormalig Thermphos terrein - 61485

10 Concept besluitenlijst van vergadering van 9 april 2021

Afdoeningsvoorstel: vaststellen

Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor dinsdag 24 mei 2021 9.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.

Besluitenlijst (concept) Commissie Bestuur 9 april 2021

11 Toezeggingenlijst

Tijdsplanning: 5 minuten voor gehele agendapunt inclusief onderliggende brief met afhandeling toezegging. Hierbij betrekken: brief onder agendapunt 11.1

Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies om commissietoezeggingen nr. 33 en 34, en PS-toezegging nr. 52 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren.

De overige nummers blijven staan.

TOEZEGGINGENLIJST commissie Bestuur 28 mei 2021

11.1 Brief GS van 20 april 2021 over afdoening toezeggingen 33 en 34 cie Bestuur, alsmede aanbieding Strategie en visie Straits Committee - 55164

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming en instemmen met advies om commissietoezeggingen nr. 33 en 34 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren.

Brief GS van 20 april 2021 over afdoening toezeggingen 33 en 34 cie Bestuur, alsmede aanbieding Strategie en visie Straits Committee - 55164

Brief GS (bijlage) van 20 april 2021 over afdoening toezeggingen 33 en 34 cie Bestuur, alsmede aanbieding Strategie en visie Straits Committee - 55164

12 Volgende vergadering: vrijdag 9 juli 2021, 9.00 uur

13 Sluiting

100 Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie

De commissieleden kunnen in de vergadering aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling

De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, 10.00 uur, te worden gemeld bij de commissiegriffier

101 Brief burger van 12 april 2021 over aanvulling beroep tegen de beslissing op bezwaar mbt het besluit inzake het inleidend referendumverzoek -

Afdoeningsvoorstel : ter kennisneming

Brief burger van 12 april 2021 over aanvulling beroep tegen de beslissing op bezwaar m.b.t. het besluit inzake het inleidend referendumverzoek - 43694

102 Brief van Rechtbank Zeeland-West-Brabant van 21 april 2021 over beroep van burger te Middelburg - 55427
Afdoeningsvoorstel : ter kennisneming

Brief van Rechtbank Zeeland-West-Brabant van 21 april 2021 over beroep van burger te Middelburg - 55427

103 Memo inlichtingen over de commissie voor bezwaar beroep en klachten

Deze memo met informatie is opgesteld op verzoek van een statenlid.

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Memo inlichtingen over de commissie voor bezwaar beroep en klachten

Aanwijzing secretarissen

Herbenoeming plaatsvervangend voorzitter commissie bezwaar, beroep en klachtenbrief herbenoeming bijgevoegd

Herbenoeming lid commissie bezwaar, beroep en klachten

Benoemen leden commissie bezwaar, beroep en klachten

Herbenoemen voorzitter en leden van de commissie bezwaar, beroep en klachten

Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 GS

Beslisnota CvdK vaststellen Procedurebesluit bezwaar beroep en klachten provincie Zeeland 2015

GS beslisnota Implementatie Wet natuurbescherming

Statenvoorstel procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 - SERV-196

Beslisnota CvdK vaststellen procedurebesluit wijzigingsbesluit

Statenvoorstel Implementatie Wet natuurbescherming - DIO-WBN-087

Provinciaal Blad-2015-1576 Procedurebesluit, bezwaar, beroep en klachten

Provinciaal Blad-2016-5997 wijzigingsbesluit bezwaar, beroep en klachten

104.N Memo voortgangsbericht beroepszaak BRE21-1308WET

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Memo voortgangsbericht beroepszaak BRE21-1308WET

105.N Brief Raadslid J.C. Hessing van 25 mei 2021 met brieven die betrekking hebben op het agendapunt 7 Evides-PZEM

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief Raadslid J.C. Hessing van 25 mei 2021 met brieven die betrekking hebben op het agendapunt 7 Evides-PZEM

Brief (bijlage 1) J.C. Hessing van 25 mei met brieven die betrekking hebben op het agendapunt 7 Evides-PZEM

Brief (bijlage 2) J.C. Hessing van 25 mei met brieven die betrekking hebben op het agendapunt 7 Evides-PZEM

Statencommissie Bestuur

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Uitnodiging en agenda commissie Bestuur 28 mei 2021	55442		

Middelburg, 18 mei 2021

Geachte commissieleden,

Namens de voorzitter nodig ik u uit voor de openbare **digitale** vergadering van de commissie Bestuur op vrijdag 28 mei 2021. De vergadering vindt plaats via een video-conferentie (TEAMS) van 9.00 tot uiterlijk 13.00 uur. De instructie met inlogcode en spelregels volgt in iBabs.

Als bijlage bij deze brief treft u de agenda van de commissievergadering aan; de vergaderstukken vindt u in het papierloos vergadersysteem iBabs. Tevens treft u in iBabs de op 8 maart door het Presidium vastgesteld Leidraad werkwijze commissies aan.

In overleg met de Agendacommissie is bij ieder agendapunt aangegeven wat het te verwachten tijdsbestek is van de behandeling ervan.

Wij vernemen graag uiterlijk dinsdag 25 mei vóór 10.00 uur welke commissieleden namens uw fractie het woord voeren per agendapunt.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen schriftelijk aan de commissiegriffier toegezonden te worden voor dinsdag 25 mei, 10.00 uur, via me.trimpe@zeeland.nl.

Over het stellen van vragen gelden de volgende afspraken:

- Niet-actuele vragen dienen gesteld te worden in de desbetreffende commissie; ('vragen over onderwerpen die niet op de agenda staan'); indienen van deze vragen kan tot uiterlijk woensdag 26 mei vóór 9.00 uur.
- Vragen over actuele zaken ('nieuws van de dag tot 48 uur voor aanvang van de vergadering') kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gesteld.

De commissieleden kunnen aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling. De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, voor 10.00 uur te worden gemeld bij de commissiegriffier.

Met vriendelijke groet,
namens de voorzitter,

Margreeth Trimpe,
commissiegriffier Bestuur

Agenda Commissie Bestuur

Datum 28-05-2021
Tijd 9:00 - 13:00 uur
Locatie Digitaal via Teams
Voorzitter C.L.M. van den Berge
Omschrijving 55442

Punt	Omschrijving
1	Opening en mededelingen van de voorzitter Agendapunten gedeputeerden: Gedeputeerde Van der Maas: 3.1 en 8 / 8.1 Gedeputeerde De Bat: 5 en 9 Gedeputeerde Pijpelink: 6 en 11.1 Gedeputeerde Van der Velde: 7
2	Vaststellen agenda
3	Informatie-uitwisseling, d.w.z.: Tijdsplanning: 45 minuten, waarvan 15 minuten voor 3.1 - IPO
3.1	Vast terugkerend agendapunt: IPO Afdoeningsvoorstel: informeren
3.1.1	Brief GS van 11 mei 2021 over Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 - 58191 Afdoeningsvoorstel: behandelen ter voorbereiding op AV IPO op 29 juni 2021
3.2	Mededelingen van gedeputeerden Afdoeningsvoorstel: informeren
3.3	Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag Vragen over actuele onderwerpen (vanaf 48 uur voorafgaand aan de commissie) kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gesteld. De vragen dienen kort en zakelijk te zijn. Afdoeningsvoorstel: informeren
3.4	Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan Deze vragen vóór woensdag 26 mei om 9.30 uur aanmelden bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl Afdoeningsvoorstel: informeren
4	Gelegenheid om in te spreken Aanmelden voor inspreken tot maximaal een half uur vóór aanvang van de vergadering bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl Maximaal 30 minuten insprekgelegenheid/per inspreker maximaal 5 minuten. De commissie stelt alleen verduidelijkende vragen aan sprekers. Geen onderlinge commissiediscussie bij dit punt.

Punt	Omschrijving
5	Brief Rekenkamer Zeeland van 8 april 2021 over gevolgen Covid-19 op het bestuurlijk proces, reconstructie en analyse – 52804 Tijdsplanning: 20 minuten Afdoeningsvoorstel: behandelen (informer) Deze brief is door Provinciale Staten op 23 april 2021 overgedragen aan Presidium op 31 mei 2021 en commissie Bestuur op 28 mei 2021. Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 25 mei 2021, 10.00 uur in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl. De vragen worden schriftelijk vooraf, dan wel mondeling in de vergadering beantwoord. <u>Noot commissiegriffier:</u> deze brief is door PS ter kennisneming en behandeling overgedragen aan het Presidium en de Commissie Bestuur met het oog op voor deze gremia relevante elementen.
6	Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541 Tijdsplanning: 75 minuten Afdoeningsvoorstel: behandelen (kaderstellend) ter voorbereiding op Statenvergadering van 10/11 juni 2021
7	Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K - ontvlechting Evides - 54391 Tijdsplanning: 20 minuten Afdoeningsvoorstel: behandelen (informer ter voorbereiding op het binnenkort te verwachten statenvoorstel) Deze brief is op 23 april 2021 door PS overgedragen aan Commissie Bestuur. Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 25 mei 2021, 10.00 uur in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl. De vragen worden schriftelijk vooraf, dan wel mondeling in de vergadering beantwoord.
8	Brief GS van 6 april 2021 met Uitkomsten onderzoek tolvrije Westerscheldetunnel - 52770 Tijdsplanning: 20 minuten Afdoeningsvoorstel: behandelen (informer). Hierbij betrekken brief GS met afschrift brief en flyer OZO tolvrije Westerscheldetunnel (agendapunt 8.1) Deze brief is op 23 april 2021 door PS overgedragen aan Commissie Bestuur. Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 25 mei 2021, 10.00 uur in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl. De vragen worden schriftelijk vooraf, dan wel mondeling in de vergadering beantwoord.
8.1	Brief GS van 17 mei 2021 met afschrift brief en flyer OZO tolvrije Westerscheldetunnel - 52770 Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
9	Brief GS van 20 april 2021 met Voortgangsrapportages grote projecten over februari, maart, april 2021 en risicoparagraaf - 17860 Tijdsplanning: 10 minuten Afdoeningsvoorstel: behandelen (informer/controleren). In deze commissie worden de rapportages Thermphos en Risicoparagraaf behandeld. Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 25 mei 2021, 10.00 uur in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl. De vragen worden schriftelijk vooraf, dan wel mondeling in de vergadering beantwoord.

Punt	Omschrijving
10	Concept besluitenlijst van vergadering van 9 april 2021 Afdoeningsvoorstel: vaststellen Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor dinsdag 24 mei 2021 9.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.
11	Toezeggingenlijst Tijdsplanning: 5 minuten voor gehele agendapunt inclusief onderliggende brief met afhandeling toezegging. Hierbij betrekken: brief onder agendapunt 11.1 Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies om commissietoezeggingen nr. 33 en 34 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren. De overige nummers blijven staan.
11.1	Brief GS van 20 april 2021 over afdoening toezeggingen 33 en 34 cie Bestuur, alsmede aanbieding Strategie en visie Straits Committee - 55164 Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming en instemmen met advies om commissietoezeggingen nr. 33 en 34 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren.
12	Volgende vergadering: vrijdag 9 juli 2021, 9.00 uur
13	Sluiting
100	Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie De commissieleden kunnen in de vergadering aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, 10.00 uur, te worden gemeld bij de commissiegriffier
101	Brief burger van 12 april 2021 over aanvulling beroep tegen de beslissing op bezwaar mbt het besluit inzake het inleidend referendumverzoek - Afdoeningsvoorstel : ter kennisneming
102	Brief van Rechtbank Zeeland-West-Brabant van 21 april 2021 over beroep van burger te Middelburg - 55427 Afdoeningsvoorstel : ter kennisneming
103	Memo inlichtingen over de commissie voor bezwaar beroep en klachten Deze memo met informatie is opgesteld op verzoek van een statenlid. Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

van : Drs. S.E. Meijer
afd : Statengriffie
telefoonnr.: 0118- 63 12 13
aan : Commissie Bestuur
datum : 26 mei 2021
onderwerp: Reactie op kaderbrief IPO BIJ12

Geachte leden van de commissie Bestuur,

Op 11 mei 2021 heeft het college van gedeputeerde staten een brief gestuurd aan de leden van provinciale staten naar aanleiding van de kaderbrief 2022 van het IPO. In het IPO bestuur is afgesproken dat deze kaderbrief via de colleges van GS door wordt geleid naar provinciale staten voor een inhoudelijke bespreking. Wij, als statenleden die namens de staten van Zeeland zitting hebben in de IPO AV leggen u door middel van deze memo ons advies voor ten aanzien van de bijgevoegde kaderbrief.

Wij zijn positief over de stappen die zijn gezet in de doorontwikkeling van de P&C systematiek van het IPO. Door de introductie van de meerjarenbegroting, die dit voorjaar werd vastgesteld door de AV en de kaderbrief die nu voorligt zijn er meer mogelijkheden gekomen om sturing te geven aan de begroting van IPO BIJ12 op een zodanige wijze dat dit past in de P&C cyclus van de Provincie.

Bevoegdheden

De IPO AV heeft geen formele bevoegdheden als het gaat om het vaststellen van de kaderbrief. Wel heeft het IPO Bestuur aangegeven op basis van de inbreng van de leden van provinciale staten een integrale weging te maken ten aanzien van de vraag welke inhoudelijke opgaven verder uitgewerkt worden om op te nemen in de begroting 2022 van de samenwerkende provincies

Algemeen beeld

Wij constateren dat de het financieel perspectief dat in deze kaderbrief wordt geschetst significant afwijkt van de eerder vastgestelde meerjarenbegroting voor IPO BIJ12. Voor IPO Den Haag gaat het om een toename van de gezamenlijke lasten van de twaalf provincies van € 3,3 miljoen en voor BIJ12 om € 6,2 miljoen in het jaar 2022. Voor de provincie Zeeland betekent dit voor 2022 een extra bijdrage voor IPO Den Haag van circa € 215.000 en een extra bijdrage aan BIJ12 van circa € 337.000.

De voorjaarsnota 2021 van de provincie Zeeland die op 10 en 11 juni door uw staten wordt behandeld en deze kaderbrief van IPO/BIJ12 die nu voor ligt kennen een zekere samenhang. Zo wordt er in de VJN deels al rekening gehouden met meerkosten op de onderdelen Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS) en Beheer Informatieproducten. Verder voorziet de meerjarenraming van de Provincie in een verlenging van het Kennisplatform Verkeer en Vervoer (KpVV).

Uitgangspunt

Leidend voor onze benadering is de vraag of de in de kaderbrief verwoorde inhoudelijke ambities leidend moeten zijn of dat de eerder door de AV vastgestelde meerjarenraming leidend moet zijn. In de inleiding bij de kaderbrief geeft het IPO bestuur deze mogelijk ook weer er wordt *“nadrukkelijk op gewezen dat indien bestuurlijk wordt gekozen om de meerjarenraming 2022-2024 als financiële randvoorwaarde te blijven hanteren, de uitwerking in de begroting, maar ook de ambities, daarop kunnen worden toegesneden.”*

Als leden van de AV zien wij liever een beperktere groei van de begroting waarbij de MJB zoals eerder vastgesteld als uitgangspunt dient.

26 mei 2021

IPO Den Haag

Per programmaonderdeel

1.3 Wonen: Intensivering inzet belangenbehartiging Wonen

Er wordt voorgesteld € 166.000,- te intensiveren op dit punt.

Wij vragen ons af of deze vorm gezamenlijke belangenbehartiging een meerwaarde heeft voor de provincies die heel uiteenlopende belangen hebben en waarom het IPO deze inspanning zou moeten verrichten.

2. Milieu, Energie en Klimaat

Voor deze programmalijn wordt verzocht om extra formatie en inzet op belangenbehartiging.

In hoeverre moet dit door het IPO worden opgepakt, in relatie tot de gebiedsgerichte aanpakken van de provincies? Wij vragen ons ook af of er geen mogelijkheid is om oud beleid (een andere programma-lijn) te beëindigen waarmee middelen en formatie kan worden vrijgespeeld voor nieuwe prioriteiten.

2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet

Dient deze extra uitgave ook te worden gedaan indien de omgevingswet later wordt ingevoerd?

3.9 Extra capaciteit programma organisatie stikstof

Er is € 1,9 miljoen opgenomen voor extra capaciteit ten bate van het programma Stikstof. Wij vragen ons af of al deze capaciteit nodig is of dat er synergie kan worden behaald met de inzet van BIJ12.

4.5 KpVV

Er wordt € 1,8 miljoen gevraagd voor het continueren van het KpVV programma in de periode 2023 – 2025. Voor de jaarschijf 2022 was al een bedrag opgenomen in de meerjarenraming. Wij zouden graag eerst een evaluatie zien van de resultaten van het programma alvorens te beslissen over het voortzetten van dit programmaonderdeel vanaf 2023.

7. Kwaliteit openbaar bestuur

7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten, 7.2 Lerend netwerk en uitwisseling 'best practices'

7.3 Strategische kennisfunctie

In totaal wordt hier voor 2022 en 2023 jaarlijks meer dan een half miljoen euro gevraagd. In hoeverre resulteert de inzet van deze middelen bovenop de reguliere begroting in een aantoonbare meerwaarde voor de provincies? Is het niet verstandiger deze middelen in te zetten voor thema's die een nieuw kabinet wil oppakken?

Algemene punten

Synergie IPO Den Haag Bij12

Wij vinden het van belang dat er meer in samenhang wordt gekeken naar de inzet van mensen en middelen voor IPO Den Haag en BIJ12. Wij zouden graag inzichtelijk hebben in hoeverre er efficiency en synergie bereikt kan worden wanneer de beide organisatie onderdelen worden samengevoegd.

Verkiezingsjaar

De ervaring in de afgelopen jaren heeft geleerd dat er in verkiezingsjaren minder middelen worden besteed door het IPO Bureau. Waarom wordt hier in de kaderbrief geen rekening mee gehouden voor het jaar 2023, zodat provincies het niet besteedde bedrag zelf in hun eigen provincie kunnen begroten? Dit zou in onze optiek moeten leiden tot minder meerkosten.

PM posten

In de begroting van IPO BIJ12 zijn verschillende p.m. posten opgenomen die mogelijk leiden tot kosten waarmee de begroting nog uitkomt boven de projectie in deze kaderbrief.

Het gaat daarbij om *1.3 Monitoring Wonen, beheerkosten monitoring; 1.4 Implementatie Omgevingswet, kosten programmateam implementatie, mocht ingangsdatum toch later worden dan 1-1-2022 en 4.1 Duurzame en slimme mobiliteit, kosten van belangenbehartiging duurzame mobiliteit en mogelijke invoering BnG (betalen naar gebruik).*

BIJ12

Als AV leden vragen wij aandacht voor de forse structurele kosten toename van € 5 miljoen voor Beheer informatieproducten, Transitie NDFF en Organisatieontwikkeling in relatie tot ICT beveiliging die in deze kaderbrief is opgenomen. De eerste twee punten voeren terug op eerdere besluiten van het IPO Bestuur.

Ten aanzien van de structurele verhoging van de kosten voor ICT veiligheid (€ 1,4 miljoen) vragen wij ons af of dit bedrag in zijn geheel structureel benodigd is? Of kunnen een deel van deze kosten op het gebied van ICT veiligheid als tijdelijk worden gezien waarna de kosten weer op een lager niveau komen?

Wij zouden graag in de commissie Bestuur van vrijdag 28 mei 2021 verder met u over de kaderbrief van het IPO van gedachte willen wisselen. Daarbij zouden wij ook van u willen vernemen op welke programma onderdelen er wat u betreft door IPO/BIJ12 ingezet dient te worden en op welke onderdelen extra inzet door u niet noodzakelijk wordt geacht zodat wij dit over kunnen brengen richting het IPO Bestuur.

Met vriendelijke groeten,

de IPO-AV leden namens provinciale staten van Zeeland

Harold van de Velde
Rinus van 't Westeinde

Provinciale Staten
t.a.v. de voorzitter

Onderwerp
**Kaderbrief 2022
IPO en BIJ12**

Zaaknummer
58191

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 11 mei 2021

Geachte voorzitter,

Voor de begrotingsvoorbereiding 2022 van het IPO en BIJ12 is in het IPO bestuur afgesproken de kaderbrief 2022 via de colleges van GS door te leiden naar Provinciale Staten voor een inhoudelijke bespreking. Het was de wens van de provincies om ruim voor de zomer een indicatie te hebben van de voorziene inzet voor de samenwerking van de twaalf provincies. Met de kaderbrief 2022 is deze nu beschikbaar. De kaderbrief is tevens ter informatie aan de Algemene Vergadering van het IPO verzonden.

In de kaderbrief worden inhoudelijke en financiële ontwikkelingen beschreven die na bespreking in het IPO bestuur worden betrokken bij de uitwerking van de begroting 2022. De kaderbrief van de samenwerkende provincies is een bespreekstuk voor het IPO bestuur, de Algemene Vergadering en de Staten van de afzonderlijke provincies. Het is geen besluitvormende perspectiefnota zoals deze in verschillende provincies wordt gebruikt. De uitkomsten van de inhoudelijke bespreking met uw Staten zullen meegenomen worden door onze vertegenwoordiger(s) naar de bestuursvergadering van het IPO op 10 juni a.s..

De kaderbrief 2022 is de eerste kaderbrief binnen de nieuwe P&C cyclus van IPO en BIJ12 en geeft het overzicht van de inhoudelijke opgaven die uit de eerste inventarisatie bij de colleges van GS (via deelname aan het IPO-bestuur, kopgroepen en aan de bestuurlijke adviescommissies) zijn voortgekomen. Per opgave is daarbij een schatting gemaakt van de daarvoor benodigde middelen. De kaderbrief 2022 is daarmee de inhoudelijke start van het begrotingsproces van het IPO en van BIJ12.

De opgaven die in de kaderbrief 2022 zijn opgenomen, worden door de bestuurlijke adviescommissies, kopgroepen en het IPO bestuur van belang geacht om in samenwerking uit te voeren. De belangrijkste overwegingen daarbij zijn kostenbesparingen, effectiviteitswinst en de kracht van het spreken met één stem. De opgaven variëren van wettelijk verplichte taken van de provincies tot het beïnvloeden van de totstandkoming van nieuw beleid ten gunste van de provincies. De kaderbrief 2022 bestaat uit twee delen: het IPO-bureau in Den Haag (www.ipo.nl) en onze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie BIJ12 (www.bij12.nl). In hoeverre het lopende formatieproces, het regeerakkoord en/of de covid-maatregelen nog tot nieuwe of gewijzigde beleidsopgaven leiden voor de samenwerkende provincies leiden is nu nog onbekend.

De kaderbrief kent een financieel perspectief van toenemende lasten van € 3,3 miljoen (IPO Den Haag) en € 6,2 miljoen (BIJ12) voor de twaalf provincies gezamenlijk in het jaar 2022 ten opzichte van de huidige meerjarenraming van IPO/BIJ12. De groei in de kaderbrief komt (grotendeels) voort uit inhoudelijke ambities. Een door bestuurlijke adviescommissies en kopgroepen geuite behoefte aan versterking van de samenwerkingsfunctie, vanuit wettelijke verplichtingen, (financiële) schaalvoordelen en effectiviteit. Vanuit die ambities zijn voorstellen gedaan en/of bestuurlijke besluiten genomen om een aantal beleidsopgaven te intensiveren en/of samen op te pakken. Voor alle opgaven geldt dat bij

het wegvallen van de samenwerking de provincie welhaast genoodzaakt zal zijn de opgave zelf te realiseren waardoor de (financiële) schaalvoordelen komen te vervallen.

De toename van lasten bij IPO Den Haag worden met name veroorzaakt door:

- de Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS) met circa € 1,9 miljoen (structureel);
- de uitvoering/implementatie van "Krachtig Groen Herstel met circa € 0,4 miljoen (structureel).

De toename van lasten voor BIJ12 worden met name veroorzaakt door:

- het voorstel om het beheer en de ontwikkeling van de Informatiehuizen/producten Natuur en Externe Veiligheid binnen de DSO Omgevingswet onder te brengen bij BIJ12. Het betreft hier een toename van circa € 1,7 miljoen (structureel) als uitvoering van het besluit van de Colleges van GS van juni 2019;
- Voor het duurzaam en op niveau organiseren en houden van de informatieveiligheid en ICT-capaciteit bij BIJ12 zal naar schatting € 1,7 miljoen structureel nodig zijn;
- Op advies van de BAC VP is door het IPO bestuur in februari 2021 ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst tussen LNV en IPO/BIJ12 ten behoeve van het beheer, de exploitatie en de transitie van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) bij BIJ12. Het betreft hier € 1,6 miljoen structureel;
- Tenslotte heeft het IPO bestuur in februari jl. een voorgenomen besluit omtrent de huisvesting van BIJ12 genomen, een definitief besluit is voorzien in het IPO bestuur voor mei 2021. Het betreft hier een extra bijdrage van € 300.000 structureel.

Voor de provincie Zeeland betekent dit voor 2022 een extra bijdrage voor IPO Den Haag van € 215.000 en een extra bijdrage aan BIJ12 van € 337.000. De beleidsintensivering die worden voorgesteld sluiten aan op de opgaven waar wij in Zeeland voor staan bijvoorbeeld als het gaat om Groen en krachtig herstel na COVID, de Stikstofproblematiek, de uitvoering van kerntaken op het terrein van natuur en de implementatie van het digitale stelsel omgevingswet. Voor een doelmatige en effectieve aanpak van deze opgaven is het nodig om dit samen met andere provincies te doen.

In de provinciale Voorjaarsnota 2021 wordt deels voorzien in de onderdelen Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS) en Beheer Informatieproducten. Na vaststelling van de jaarrekening 2020 en de definitieve begroting 2022 en meerjarenraming van IPO / BIJ12 zal voor een eventueel resterende verschil een voorstel tot dekking aan uw Staten worden voorgelegd.

Omdat het inhoudelijke debat over opgaven plaats vindt met uw Staten is door het IPO bestuur besloten, met grote steun vanuit de Algemene Vergadering, u deze kaderbrief aan te bieden en hierover met u het gesprek te voeren. Als eerder aangegeven zullen de uitkomsten van het gesprek met uw Staten meegenomen worden door onze vertegenwoordiger(s) naar de bestuursvergadering van het IPO op 10 juni a.s.. Het kan daarbij ook gaan om aanvullende (specifieke) beleidsopgaven die nu niet in de kaderbrief zijn opgenomen maar waarvan uw Staten het wenselijk achten dat deze in gezamenlijkheid van de provincies worden opgepakt. Het is aan ons als provincies om keuzes te maken. Als we deze keuzes niet in gezamenlijkheid met alle provincies maken, dan staan we er alleen voor als Zeeland. Als we een opgave als gezamenlijke provincies een onnodige ambitie vinden, dan kan deze geschrapt worden.

In het IPO bestuur zal naar aanleiding van de reacties uit de provincies de integrale weging worden gemaakt welke inhoudelijke opgaven verder uitgewerkt worden om op te nemen in de begroting 2022 van de samenwerkende provincies. Dit betekent dat uw Staten voor de zomer al een indicatie hebben van de financiële consequenties zodat hier rekening mee kan worden gehouden bij de provinciale begrotingsvoorbereiding 2022.

Het vervolgproces voor het opstellen van de begroting 2022 van het IPO en BIJ12 is als volgt:

10 juni:	IPO-bestuur: weging terugkoppeling uit de Staten-gesprekken
29 juni:	AV-vergadering: Kaderbrief ter informatie
8 juli:	IPO-bestuur: bespreking concept-begroting 2022 IPO en BIJ12
2 september:	IPO-bestuur: Vaststellen begroting 2022 IPO en BIJ12 inclusief meerjarenraming en aanbieden aan de AV.
Medio november:	AV-vergadering: besluitvorming begroting 2022 IPO en BIJ12 inclusief meerjarenraming.

Wij geven u in overweging om de bespreking van de kaderbrief te agenderen in de eerstvolgende Statencommissie Bestuur op vrijdag 28 mei 2021. De kaderbrief 2022 treft u als bijlage aan.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Kaderbrief 2022 IPO/BIJ12

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Kaderbrief 2022

Werkt voor provincies

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer.....	3
1. Ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer en wonen.....	6
2. Milieu, Energie en Klimaat.....	9
3. Vitaal platteland.....	13
4. Mobiliteit.....	19
5. Regionale economie.....	21
6. Cultuur en erfgoed.....	23
7. Kwaliteit openbaar bestuur.....	26
8. Werkgeverszaken.....	30

9. Overig.....	32
Financieel totaalbeeld IPO Den Haag.....	33
BIJ12.....	36
Financieel totaalbeeld BIJ12.....	42
Bijlage 2 Indicatie bijdrage 2022 per provincie voor IPO BIJ12.....	43

Inleiding en leeswijzer

Doelstelling kaderbrief

De kaderbrief vormt de eerste aanzet voor de nadere uitwerking van de nieuw op te stellen begroting van de samenwerkende provincies (Den Haag en BIJ12). In de kaderbrief worden de nieuwe ontwikkelingen benoemt waar de samenwerkende provincies op in wil zetten. Tevens geeft het inzicht in de uitgangspunten en de indicatieve financiële vertaling van de organisatie voor het komend begrotingsjaar. Alle activiteiten (opbrengsten voor de provincies) en daarmee corresponderende lasten worden uiteindelijk bij de vaststelling van de begroting integraal afgewogen.

Plaats kaderbrief in de planning en control cyclus

Iedere nieuwe jaarcyclus start met de vaststelling van de kaderbrief door het IPO-bestuur. Hiermee ontstaat het kader voor het opstellen van de begroting. Dit is de eerste kaderbrief die in het kader van de doorontwikkeling van de P&C cyclus in het IPO-bestuur zal worden vastgesteld in het IPO-bestuur. In dit verband is het dus ook nieuw op welke wijze deze kaderbrief betrokken wordt bij het provinciale besluitvormingsproces van de begroting.

In de begroting van IPO Den Haag wordt vastgelegd aan welke beleidsopgaven de samenwerkende provincies wil werken, welke resultaten ze wil bereiken en wat dat gaat kosten en in de begroting van BIJ12 is opgenomen waar in opdracht van de provincies BIJ12 in de uitvoering een rol speelt. De kaderbrief is hiervoor het vertrekpunt. De begroting wordt later door het IPO-bestuur vastgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering.

Gedurende het begrotingsjaar kan de begroting via de voorjaarsnota en de najaarsnota worden bijgesteld aan actuele ontwikkelingen.

In de rekening wordt eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de resultaten.

Structuur kaderbrief

In 2020 is door het IPO-bestuur besloten om de opzet van de IPO P&C-documenten te herzien. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe IPO Begroting 2021 (onderdeel Den Haag) waarbij alle lasten integraal toegerekend zijn aan de beleidsopgaven. Voor de integrale afweging door het IPO-bestuur was bij iedere beleidsopgave inzicht gegeven in de inhoudelijke opbrengsten voor de provincies, de gevolgen bij heroverweging en de lasten. De kaderbrief kent een vergelijkbare opzet, met uitzondering van de integrale kostprijsberekening die pas plaatsvindt bij de begroting.

De ontwikkelingen rondom de samenwerkende provincies zijn in deze kaderbrief in twee delen weergegeven:

1. Ontwikkelingen IPO Den Haag
2. Ontwikkelingen BIJ12

Dit kunnen zowel landelijke als organisatorische ontwikkelingen zijn. Wij volgen hierbij de indeling van de begroting van IPO Den Haag en BIJ12.

Per ontwikkeling geven we een inhoudelijke toelichting, wat de consequenties zijn bij het niet opnemen hiervan in de begroting 2022 en wat de eventuele financiële effecten zijn.

IPO Den Haag

Voor het onderdeel IPO Den Haag geldt dat, in de eerste plaats op inhoudelijk terrein, de kaderbrief ook op hoofdlijnen inzicht welke financiële en organisatorische randvoorwaarden noodzakelijk geacht worden om het vereiste prestatieniveau voor de beleidsopgaven te kunnen leveren. In deze kaderbrief wordt voorgesteld om de organisatie en het volume een resultaat te laten zijn van de inhoudelijke en tempo-matige ambities. Maar er wordt nadrukkelijk op gewezen dat indien bestuurlijk wordt gekozen om de meerjarenraming 2022-2024 als financiële randvoorwaarde te blijven hanteren, de uitwerking in de begroting, maar ook de ambities, daarop kunnen worden toegesneden. Het bestuur wordt gevraagd hier bij de Begroting 2022 een definitieve keuze in te maken en deze kaderbrief te beschouwen als een eerste aanzet voor het besluitvormingsproces.

IPO Den Haag behartigt, ook in de navolgende periode, onveranderlijk de belangen van de gezamenlijke provincies en biedt een platform voor het stimuleren van innovatie en uitwisseling van kennis. We zijn aan de slag gegaan met onder andere het opstellen van een kabinetsaanbod waarin naast een krachtig groen herstel van Nederland vooral ingezet wordt op het vormgeven van een werkwijze met als werktitel “de gebiedsgerichte aanpak 3.0”. Dit staat voor het in de praktijk verder ontwikkelen van een stevige integrale gebiedsgerichte aanpak, op regionaal niveau door o.a. in te zetten op het borgen van de doelstellingen die we als gezamenlijke overheden op nationaal niveau afspreken (economisch herstel, klimaat/energie, wonen). Dit vraagt ook om versterking van de positionering van de twaalf provincies in het Haagse krachtenveld en netwerk door het adresseren en bespreken van lange(re) termijn strategische vraagstukken. Deze ambities vertalen zich ook terug bij de geformuleerde beleidsopgaven van het IPO Den Haag.

BIJ12

BIJ12 voert altijd in opdracht van de gezamenlijke provincies werkzaamheden uit op het gebied van het leveren van professionele rapportages, analyses, informatie(voorzieningen), adviezen, gegevensverzamelingen en onderzoek en handelt de faunaschades af. Hiermee is BIJ12 een informatie-verwerkende organisatie met als doel de informatiepositie van de provincies te versterken en verschilt dus van aard van het IPO Den Haag. Het gaat hierbij vrijwel altijd om structurele werkzaamheden die bij BIJ12 zijn en worden ondergebracht om de provinciale opgave efficiënter en effectiever uit te kunnen voeren en staat voor deze gezamenlijke taakuitvoering ten dienste van de toegevoegde waarde aan de maatschappelijke opgaven van de provincies.

In februari jl. besloot het IPO-bestuur op basis van het Toekomstperspectief BIJ12 over de governance van BIJ12. Dit houdt in dat het bestuur besluit over nieuwe taken van BIJ12 volgens de daarvoor vastgestelde criteria. De (in te stellen) BIJ12-Raad overlegt en adviseert over de afstemming tussen enerzijds de wensen van de opdrachtgevers en gebruikers (lees: de provincies) en anderzijds de organisatieontwikkeling, de kwaliteitszorg en de financiële mogelijkheden van BIJ12. De in de deze kaderbrief beschreven ontwikkelingen leiden tot een voorlopig en indicatief bedrag dat de komende maanden verder wordt uitgewerkt en ter besluitvorming wordt voorgelegd en wordt verwerkt in de voorstellen voor de begroting 2022. De ontwikkelingen zijn reeds deels besproken met (en besloten door) het IPO-bestuur en deels – vaak op basis van besprekingen in AAC's of BAC's - vooruitlopend op nog te nemen besluiten voor o.a. security, organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering van BIJ12.

De door het bestuur vast te stellen kaderbrief:

- Vormt de basis voor de nadere uitwerking van de op te stellen begrotingen van het IPO Den Haag en BIJ12.
- Benoemt de nieuwe ontwikkelingen die de komende maanden worden voorgelegd aan het bestuur.
- Geeft inzicht in de uitgangspunten en het indicatieve financiële volume van de organisatie voor het komend begrotingsjaar die de basis vormen voor de verdere uitwerking voor de begroting 2022.

Alle activiteiten (opbrengsten voor de provincies) en daarmee corresponderende lasten worden uiteindelijk bij de vaststelling van de begroting in september integraal afgewogen. Het IPO-bestuur wordt gevraagd deze kaderbrief te betrekken, door tussenkomst van de Colleges van GS, Provinciale Staten en AV-leden, bij de eigen provinciale begrotingsvoorbereiding.

Deel 1. IPO Den Haag

1. Ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer en wonen

In de Begroting 2021 zijn voor ROWW zes beleidsopgaves opgenomen:

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

1.2 Water

1.3 Wonen

1.4 Implementatie Omgevingswet

1.5 Digitaal Stelsel Omgevingswet

1.6 Nederlands Hydrologisch Instrumentarium.

Bij vijf beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Er is sprake van toenemende druk in het maatschappelijke en politieke debat om te komen tot meer rijksregie voor alle grote opgaven, die neerslaan in de ruimtelijke inrichting. Dat mondt deels uit in een tendens van recentraliseren, zoals uit diverse partijprogramma's blijkt. We streven naar een zodanige inrichting van rijksregie dat het de condities en randvoorwaarden schept voor integraal werken en een goede taakuitoefening van provincies op zowel regionaal niveau en in het gebiedsgericht werken, waarbij opgaven in samenhang worden aangepakt. Daarmee wordt de uitvoeringskracht van provincies gewaarborgd.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Rijksregie die meer sturend is op locatiekeuzes bedreigt de positie van provincies als ruimtelijk regisseur.

1.2 Water

Handreiking strategisch Grondwatervoorraadbeheer

Komend jaar wordt de huidige position paper (2012) waarin de provincie als hoeder van het grondwater is gepositioneerd, geactualiseerd naar aanleiding van de droogte in de afgelopen drie jaren. Droogte is een zelfstandige beleidsopgave en tevens sterk gelieerd aan de beleidsopgave ruimtelijke adaptatie. De focus komt te liggen bij het strategisch grondwatervoorraadbeheer. Dit gebeurt omdat grondwatervoorraadbeheer zowel invloed heeft op de zekerheidstelling van de drinkwatervoorziening als de aanpak van droogte. Inzet is het meer water opvangen en vasthouden ter aanvulling van de grondwatervoorraad en het consequenter toepassen van functie passend bij peil in de ruimtelijke inrichting. Dit vergt een paradigmashift in het huidige omgaan met grondwater. Ook levert vasthouden van water een bijdrage aan het verminderen van de stikstofproblematiek en het voorkomen van bodemdaling. Om provincies in staat te stellen deze rol adequater te gaan vervullen, wordt voorgesteld een handreiking/generiek kader strategisch grondwatervoorraadbeheer op te stellen. Deze opdracht past binnen de beschikbare personele capaciteit. Mocht er eventueel budget benodigd blijken aan het opstellen van de Handreiking als voor ondersteunen van pilots c.q. nader onderzoek met oog op onderlinge kennis- en ervaringsuitwisseling, dan volstaat het algemene werkbudget.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Als het voorstel om te komen tot een handreiking niet wordt gehonoreerd, dan blijft de beleidsopgave beperkt tot het herijken van de position paper waarin de provincie als hoeder van het grondwater is gepositioneerd. Dan geven we geen vervolg om inzake strategisch grondwatervoorraadbeheer invulling te geven aan de provinciale rol en kunnen we niet voldoen aan

de bestuurlijke opdracht om invulling te geven aan de noodzakelijke paradigma shift om meer water vast te houden voor de aanpak van de beleidsopgave droogte.

Informatiehuis Water

Recent hebben RWS, UvW en IPO besloten om de samenwerking te verlengen tot en met 2028. Dit met name om het KRW-proces van de waterbeheerders/ministerie I&W richting Stroomgebiedsbeheerplan (EU) te ondersteunen met standaarden, uitwisseling van waterkwaliteitsdata, toetsing van deze data aan de EU-normen en rapportage volgens het EU-format. IHW wordt gezamenlijk gefinancierd en bemenst vanuit deze 3 partners. In de periode 2020-maart 2022 en vervolgens in de periode 2026-maart 2028 moeten hiervoor door de beheerders en IHW veel werkzaamheden worden verricht. Daarvoor moet extra worden geïnvesteerd in IHW om IT-systemen en kennis op peil te hebben en te houden om EU-conform te werken en om de beheerders adequaat te ondersteunen in het proces van data-aanlevering/toetsing en rapportage. Het Directeurenoverleg IHW heeft daarom besloten om de partners een extra financiële bijdrage te vragen met ingang van 2021 ad € 16.000 ten behoeve van de bouwkosten WKP 3.0 en de personele versterking van het WKP-team van IHW die mede benut wordt om zorg te dragen voor tijdige vervanging en overdracht. Dit is nodig om IHW als schakel voor de KRW-rapportage te kunnen laten functioneren en daarmee de meest efficiënte manier om gezamenlijk te kunnen voldoen aan de EU-verplichtingen met betrekking tot de KRW (6-jaarlijks SGBP en jaarlijkse EU-rapportage).

Conform eerder overeengekomen afspraak IHW levert het IPO 1 fte aan personeel aan het IHW. Het IPO raamt en levert echter slechts een 0,5 fte. Om te kunnen voldoen aan onze verplichtingen is dus € 66.000 extra budget nodig.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Deze correctie is noodzakelijk vanwege reeds eerder genomen besluiten c.q. gemaakte afspraken met de partners van het IHW en is op korte termijn niet om te buigen.

1.3 Wonen

Wonen is een opgave, waaraan provincies zich verbonden hebben via het gezamenlijk kabinetsaanbod samen met VNG en UvW en tevens via de actie-agenda wonen van Aedes. In de BAC ROWW is aandacht gevraagd voor de formatieve inzet vanuit IPO, dat niet in verhouding staat tot de omvang van de opgave qua belangenbehartiging en coördinatie, specifiek gericht op monitoring en regionale aanpak. De huidige inzet betekent slechts het continueren van de belangenbehartiging. Als IPO verantwoordelijk wordt gemaakt voor de monitoring, dan moet een budget voor de kosten van beheer van de monitoring worden gereserveerd. Op basis van huidige inzichten is nog geen inschatting te maken van het benodigde budget.

Daarnaast wordt in algemene zin aangegeven dat de intensivering van de belangenbehartiging bij wonen een must is om de positie van provincies te versterken. Gedacht wordt aan 1 fte schaal 12 (€ 110.000) en ongeveer € 50.000 programmakosten voor het jaar 2022.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

De beheerkosten van monitoring zijn nu nog onbekend en daarom ook nog niet begroot. De omvang wordt duidelijker als er bestuurlijk is besloten welke rol het IPO gaat vervullen in de monitor. Daarnaast moet er een nieuwe bestuurlijke opdracht komen inzake de inzet op wonen om de formatieve inzet te herijken.

1.4 Implementatie Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is nu voorzien op 1 januari 2022. Tot die tijd moeten er nog veel werkzaamheden verricht worden. De Omgevingswet moet gaan werken als stelsel, als werkend geheel van landelijke voorzieningen (zowel juridisch als technisch), lokale software en lokale content. Dat is tot nu toe het niet geval. Om succesvol als keten te functioneren is het van belang tot de landelijke voorzieningen, de software en de lokale content goed op elkaar aansluiten. Doordat DSO in de oplevering vertraging heeft opgelopen, is dit proces nog steeds gaande en moeten op alle vlakken nog telkens aanpassingen worden doorgevoerd. Van belang is dat DSO het Inwerkingtredingsniveau (IWT) oplevert zodat de provincies hun wettelijke taken kunnen vervullen. Daarnaast moeten provincies zelf tijdig de benodigde content ontwikkelen in de vorm van een omgevingsvisie, omgevingsverordening en een werkend proces van vergunningverlening. Inmiddels begint de tijd wel te knellen. Begin mei moet duidelijk worden of het stelsel voldoende ver ontwikkeld is om 1/1/2022 de wet verantwoord in werking te laten treden. Het afbreukrisico is groot op het moment dat dit niet haalbaar mocht blijken. Specifiek voor de provincies ligt er een afbreukrisico op het moment dat de landelijke voorzieningen toch op tijd gereed zijn, en de provincies niet ver genoeg zijn in hun ontwikkeling. Het programmeerteam implementatie Omgevingswet loopt door tot halverwege 2022. Het benodigde budget voor dit half jaar wordt gedekt uit het resterende budget. Er wordt voorsnog dus niet een claim gelegd voor 2022 en verder. Mocht de wet toch worden uitgesteld dan zal dit nader worden overwogen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Er zijn voorlopig geen financiële consequenties voorzien. Nadere weging vindt plaats in geval van uitstel inwerkingtreding Omgevingswet.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-	-
1.2 Water				
Handreiking strategisch grondwatervoorraadbeheer	-	-	-	-
Informatiehuis Water: Bouw en inzet voor WKP	16	16	16	16
IHW: te laag geraamde formatie	66	66	66	66
1.3 Wonen				
Monitoring Wonen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Intensivering inzet belangenbehartiging Wonen	160	0	0	0
1.4 Implementatie Omgevingswet	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
1.5 Digitaal Stelsel Omgevingswet	-	-	-	-
1.6 Nederlands Hydrologisch Instrumentarium	-	-	-	-
Totaal	242	82	82	82

x € 1.000

2. Milieu, Energie en Klimaat

Milieu

In de Begroting 2021 zijn voor Milieu vijf beleidsopgaves opgenomen:

- 2.1 Gezondheid
- 2.2 Circulaire Economie
- 2.3 Klimaat en Energie
- 2.4 Omgevingsveiligheid
- 2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet.

Bij vier beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

2.1 Gezondheid

Gezondheid is geen wettelijke taak van provincies, maar ligt nauw besloten in een aantal andere kerntaken. Door de BAC MTH is de bestuurlijke opdracht geformuleerd om de provinciale rol en inzet op een gezonde leefomgeving te verkennen en deze vervolgens prominent op de agenda te zetten. Na 2021 als overgangsjaar, waarin de opgaves worden verkend, volgt 2022 waarin concrete producten worden opgeleverd en resultaten geboekt: het opleveren van handreikingen en afwegingskaders op het terrein van geur, geluidhinder en een breder afwegingskader gezondheid. Hiervoor zijn in de kaderbrief voor 2022 € 80.000 programmalasten opgenomen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

De gezamenlijke provincies hebben in november 2019, als onderdeel van de bestuurlijke agenda MTH, een aanbod gedaan aan de staatssecretaris van IenW om uitwerking te geven aan de provinciale verantwoordelijkheid t.a.v. gezondheid in het kader van de Omgevingswet. Om dit waar te maken en een gezonde leefomgeving prominent op de agenda te zetten worden in 2022 bovengenoemde handreikingen opgeleverd. Hier niet op inzetten betekent niet goed voorbereid zijn op de uitvoering van nieuwe wettelijke taken, geven we geen invulling aan ons aanbod en bovenal is het efficiënter en effectiever om in gezamenlijkheid de handreikingen te maken.

2.2 Circulaire Economie (doorontwikkeling VTH)

Bestuurlijk hebben de gezamenlijke provincies de interprovinciale inzet met betrekking tot de doorontwikkeling van VTH in relatie tot Circulaire Economie (CE) vastgelegd in de programmalijn circulaire economie van de IPO bestuurlijke agenda MTH. Daarnaast is februari 2021 in de IPO krachtenkaart CE een bestuurlijk aanbod gedaan aan de staatssecretaris van IenW m.b.t. de provinciale rolinvulling CE (met daarin een inhoudelijk aanbod vanuit RE als MTH). In 2021 worden daartoe de eerste stappen gezet middels uitrol van een aantal inventarisaties/casestudies en doorvertaling in een CE/VTH-handreiking. Om de beleidsambities effectief door te vertalen wordt in 2022 gewerkt aan de implementatie van de handreiking, de opschaling van experimenten en wordt geïnventariseerd welke stappen nodig zijn in het VTH-opleidingskader. Ook wordt nader uitgezocht hoe de deling van “eind-afval statussen” tussen de diensten kan worden vormgegeven. Hiervoor zijn in de kaderbrief voor 2022 € 120.000 programmalasten opgenomen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

In 2021 zijn de eerste stappen gezet met concretisering van de provinciale rolinvulling t.a.v. circulaire economie volgend uit het bestuurlijk aanbod aan de staatssecretaris van IenW (de IPO bestuurlijke agenda MTH). Om een effectieve uitvoering waar te maken wordt in 2022 concreet uitwerking gegeven aan de implementatie van een handreiking CE/VTH, de opschaling van experimenten, en stappen gezet voor het opzetten van een VTH-opleidingskader. Hier niet op inzetten betekent dat de bestuurlijk vastgestelde ambities niet worden waargemaakt en investeringen hiertoe gedaan in 2021

te niet worden gedaan. En ook hier geldt dat het efficiënter en effectiever is om in gezamenlijkheid met name de handreiking en het opleidingskader te maken.

2.3 Klimaat en Energie

Nieuwe regelgeving op het terrein van Klimaat en Energie in relatie tot MTH behoeft een goede beoordeling op de uitvoerbaarheid en op de benodigde inzet en capaciteit vanuit Omgevingsdiensten. Dit geldt voor de trajecten normering werkgebonden personenmobiliteit, normering CO2-reductie bij bedrijven en het convenant meerjarenafspraak CO2-reductie (MJA4). Hiertoe wordt in 2022 een analyse uitgevoerd en advies opgesteld. Hiervoor zijn in de kaderbrief voor 2022 € 25.000 programmalasten opgenomen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Voor de gezamenlijke provincies is het van belang om de uitvoerbaarheid en de kosten die daarmee gemoeid zijn voor provincies en omgevingsdiensten voor de uitvoering van nieuwe taken op het terrein van Klimaat en Energie in relatie tot MTH scherper in beeld te krijgen om het Rijk te kunnen aanspreken op een adequate financiële bijdrage voor de taakuitvoering. Bij het ontbreken van deze informatie zullen provincies hiervoor zelf moeten opdraaien.

2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet

Het programma VTH-stelsel binnen BAC MTH zal ook in 2022 inzet vereisen. In 2021 is IPO trekker van diverse projecten onder de uitvoeringsagenda VTH en het plan van aanpak milieucriminaliteit. In 2022 moeten deze tot concrete resultaten komen: het opschalen van advies voor professionalisering van de big 8 (afstemming tussen beleids- en uitvoeringscyclus) o.a. door het opstellen van een handreiking. Dit is met name van belang om uitwerking te geven aan het advies van de onafhankelijke bestuurlijke commissie VTH (commissie Van Aartsen) die begin maart 2021 advies heeft opgeleverd over een robuust en toekomstbestendig VTH-stelsel. Hiervoor zijn in de kaderbrief voor 2022 € 50.000 programmalasten opgenomen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

In het Bestuurlijk omgevingsberaad hebben de gezamenlijke provincies commitment uitgesproken om de regie te nemen door stevig in te zetten op professionalisering van de beleids- en uitvoeringscyclus (big 8), als onderdeel van de gezamenlijke uitvoeringsagenda VTH van Rijk en decentrale overheden. Met het uitbrengen van het advies van de commissie Van Aartsen over een robuust en toekomstbestendig VTH-stelsel zal de implementatie van dit advies hoog op de agenda staan van de nieuwe bewindspersoon van milieu. Het is daarom van belang dat de provincies als betrouwbare partner in 2022 concreet uitwerking geven aan de professionalisering van de afstemming tussen beleid en uitvoering.

Energie en klimaat

In de Begroting 2021 zijn voor Energie en klimaat zeven beleidsopgaves opgenomen:

2.6 Coördinatie Klimaatakkoord

2.7 6000 mw op land

2.8 Regionale Energie Strategie 1.0

2.9 Route 35

2.10 Industrie en bedrijventerreinen

2.11 Warmtetransitie

2.12 Energie-infrastructuur.

Bij twee beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

2.6 Coördinatie Klimaatakkoord (onderdeel Innovaties)

Innovaties zijn een belangrijk onderdeel voor het realiseren van de klimaatdoelstellingen. Eerder is afgesproken dat provincies dit onderwerp zelf oppakken. Echter, er is een grote vraag om

coördinatie, belangenbehartiging en kennisdeling. Vanuit het Rijk komt steviger de inzet op stimuleren en ontwikkelen van innovaties (ook wel oude innovaties), denk daarbij aan waterstof, kernenergie, groen gas etc. IPO wordt regelmatig door decentrale partners en het Rijk gevraagd om een standpunt vanuit provincies of om mee te doen en denken in werkgroepen hoe innovaties beter geïntegreerd kunnen worden binnen de uitvoering van het klimaatakkoord. Inmiddels is er op verzoek van het Rijk een werkgroep waterstof. Ambtelijk wordt aangegeven te worstelen met capaciteit en hoe om te gaan met de vele ad hoc verzoeken. IPO Den Haag zou hierin kunnen faciliteren. Wij nemen hiervoor structureel € 30.000 op in deze kaderbrief.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

IPO kan geen belangenbehartiging, lobby acties en kennisdeling verzorgen op het gebied van innovaties, zoals waterstof, kernenergie, groen gas, etc. Binnen de provincies is er onvoldoende ruimte om dit afzonderlijk op te pakken, waardoor we op o.a. vragen van VNG, UvW en het ministerie om de inbreng van provincies op deze thema's niet kunnen ingaan.

2.9 Route 35 (wordt vanaf 2022 Monitoring RES)

In het Klimaatakkoord hebben provincies samen met andere decentrale overheden haar handtekening gezet onder de ambitie voor het behalen van 35 TWh Hernieuwbare energie opwek op land. Route 35 is de afgesproken verdeelsystematiek, waaraan de decentrale overheden zich middels het Klimaatakkoord aan geconformeerd hebben, mocht na de analyse van PBL over de concept RES'en 35 TWh niet binnen doelbereik liggen. Inmiddels is bekend dat PBL in haar analyse aangeeft dat 35 TWh binnen doelbereik ligt. Ze geeft 38 TWh aan als midden waarde. Daarmee komt Route 35 in een ander licht te staan. De verdeelsystematiek R35 is als zodanig zeer waarschijnlijk niet nodig, maar de afspraak voor 35TWh is een langlopende afspraak. Voor 2030 moet het gerealiseerd zijn. We kunnen niet uitsluiten dat er omstandigheden zich voordoen dat we toch onder de 35TWh komen. Dit kan liggen aan omstandigheden die een tijdsfactor betreffen, overmacht bijv. faciliteiten die niet tot stand komen, of we hebben het wel beloofd maar gaan het niet doen (bijstelling van ambities). V.w.b. het laatste is het belangrijk om een traject af te spreken wat de decentrale overheden in dat geval gaan doen. Logischerwijs volgt het bestuurlijke gesprek over het waarom. Het hoeft niet collectief een probleem te zijn. Wat daarbij behulpzaam kan zijn is een monitoringstraject. Een voorbeeld daarvan is de monitor Wind op Land. En daarnaast afspraken hoe je met zo'n monitoringstraject omgaat. De inzet die nu gedaan wordt voor R35 zal dan worden voortgezet, maar onder een nieuwe opdracht: monitoring R35. Omdat 35 TWh een afspraak is van decentrale overheden zal met VNG en UvW dit traject (en inzet van middelen) opgepakt worden. Samenwerking met het Rijk is wenselijk, maar de effort moet bij de decentrale overheden liggen (geeft ook het Rijk aan en dat is anders dan de monitor WOL, waar het Rijk wel aan zet is.). Wij nemen hiervoor structureel € 50.000 op in deze kaderbrief.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

IPO kan niet aan de wens voldoen van de BAC E om een monitoringstraject op te zetten. De noodzaak om toch in IPO-verband hierop iets te organiseren is bij de bespreking over de meerjarenraming IPO door het IPO-bestuur bekrachtigd.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
2.1 Gezondheid	80	0	0	0
2.2 Circulaire Economie	120	0	0	0
2.3 Klimaat en Energie	25	0	0	0
2.4 Omgevingsveiligheid	-	-	-	-
2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet	50	0	0	0
2.6 Coördinatie Klimaatakkoord	30	30	30	30
2.7 6000 mw op land	-	-	-	-
2.8 Regionale Energie Strategie 1.0	-	-	-	-
2.9 Route 35	50	50	50	50
2.10 Industrie en bedrijventerreinen	-	-	-	-
2.11 Warmtetransitie	-	-	-	-
2.12 Energie-infrastructuur	-	-	-	-
Totaal	355	80	80	80

x € 1.000

3. Vitaal platteland

In de Begroting 2021 zijn voor Vitaal platteland tien beleidsopgaves opgenomen:

- 3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
- 3.2 Duurzame Landbouw
- 3.3 Klimaatakkoord Landbouw en landgebruik
- 3.4 Programma Natuur
- 3.5 Natuurwetgeving
- 3.6 Faunabeheer
- 3.7 Natuurbeleid
- 3.8 EU-Biodiversiteit
- 3.9 Stikstof
- 3.10 Nationale Database Flora en Fauna

De genoemde dossiers volgen de bestaande begrotingsopbouw voor vitaal platteland. In de besprekingen met de AAC en BAC VP is geconstateerd dat deze ordening onvoldoende recht doet aan de focus van de werkzaamheden binnen Vitaal Platteland, die sterker zijn gericht op Natura 2000 en monitoring. Bij duurzame landbouw wordt ook de verbinding gelegd met de voedselketen. Deze ontwikkelingen worden hieronder benoemd. In de volgende begroting zal een aangepaste ordening van dossiers worden voorgesteld, die meer recht doet aan de focus.

Voor het thema Stikstof (3.9) is een aparte programmaorganisatie actief. Het onderdeel Nationale Database Flora en Fauna (3.10) loopt via de begroting van BIJ12.

Voor drie beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die in deze kaderbrief in beeld zijn gebracht.

Het algemene beeld is dat voor de dossiers GLB, Programma Natuur en Actualisatie doelensystematiek Natura2000 minimaal handhaving van de huidige inzet noodzakelijk zal blijven, en dat mogelijk een extra intensivering noodzakelijk zal blijken. Het gaat om programma's die grote impact hebben op de provinciale taakuitoefening. Ook gaat het in alle gevallen om een gezamenlijke programma-organisatie waarin met Rijk (Ministerie van LNV) en provincies gezamenlijk wordt opgetrokken. Provincies zitten als partner aan tafel, wat in de praktijk betekent dat er van provincies ook wederkerigheid wordt verwacht. In de praktijk blijkt het niet altijd gemakkelijk om de hiervoor benodigde capaciteit beschikbaar te stellen. Dit kan betekenen dat bij de Begroting 2022 extra inzet (fte's of euro's) noodzakelijk kan blijken, als blijkt dat de genoemde programma's onvoldoende met provinciale inzet gevuld kan worden. Tevens zullen we hierbij de samenhang met de inzet op stikstof moeten bezien.

3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

De invoering van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is uitgesteld en wordt voorzien op 1 januari 2023. De besluitvorming in Europees verband laat echter nog op zich wachten. Ook de kabinetsformatie, en de toenemende aandacht voor de positie van landbouw in relatie tot de stikstof en andere maatschappelijke opgaven, leiden mogelijk tot andere inzichten over de inzet van het GLB.

De middelen die beschikbaar zijn gesteld voor procesgeld zijn inmiddels besteed. De komende twee jaar is alleen nog geld beschikbaar voor de inzet van mensen. Voor daarna is nog geen rekening gehouden met eventueel beschikbaar stellen van middelen. De verwachting is dat er vanuit het Rijk wel een (financieel) beroep gedaan zal worden op IPO en provincies op hun bijdrage in dit programma. Het minimaal op peil houden is daarom noodzakelijk.

3.4 Programma Natuur (inclusief monitoring)

De inzet vanuit IPO op de ontwikkeling van dit programma vindt vooral plaats vanuit de reguliere capaciteit. Naast de uitwerking van de gezamenlijke programmastructuur, en de gezamenlijke onderdelen van het programma, vraagt de samenhang met de activiteiten van het Interprovinciale Programma Stikstof (IP-s) en de uitwerking van de monitoring om een extra inzet die met de reguliere IPO-inzet onvoldoende geleverd kan worden.

Verkend wordt in afstemming met BIJ12 (monitoring en ondersteuning stikstof) en IP-s op welke wijze deze verbinding met deze programma's gelegd kan worden en wat dit betekent voor de incidenteel en structureel benodigde inzet vanuit zowel IPO als BIJ12 ter ondersteuning van provincies. Dit zal in samenhang worden gezien met het voorstel voor een bestendige organisatie op het stikstofdossier. Gezien de duur van die wettelijke taken, en de huidige bestuurlijke vraagstukken, is de verwachting dat ter uitvoering hiervan de komende jaren inzet nodig blijft.

Gezien bovenstaande context, de samenhang met de uitwerking van de stikstofaanpak en het lopende proces van de kabinetsformatie kunnen pas bij de voorbereiding van de Begroting 2022 de implicaties hiervan inzichtelijk worden gemaakt.

Om hieraan invulling te geven wordt bijvoorbeeld in 2021 een business case uitgevoerd naar de versterking die noodzakelijk is voor de natuurmonitoring. Op basis van deze business case, en de verwachte extra inzet van rijkszijde, zal met BIJ12 in beeld worden gebracht welke versterking van de inzet op monitoring noodzakelijk is.

3.8 EU-Biodiversiteit/ Natura 2000

Voornaamste inzet op dit dossier in 2021 is gericht op de totstandkoming van de actualisatie van de doelensystematiek voor Natura2000. Voor dit dossier geldt hetzelfde als voor GLB en Programma Natuur: het is een programma met grote impact op het beleidsveld Vitaal Platteland en op de invulling van deze provinciale kerntaak. Ook bij dit dossier is sprake van een gezamenlijk programma met LNV, waar vanuit provincies en IPO op programmaniveau inzet wordt gevraagd en geleverd.

In 2021 is gebleken dat een volledige invulling van de gevraagde provinciale inzet met bemensing vanuit provincies niet haalbaar is. Dit zet druk op de uitwerking en de samenwerking met het Rijk op dit dossier. Mogelijk zal dit later leiden tot een aanvullende vraag om financiering en inzet.

3.9 Stikstof: Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS)

IPS-thema's

De inhoudelijke thema's uit het programmaplan vormen de kapstok voor de werkzaamheden die door de IPS worden opgepakt: Vergunningen-Toezicht-Handhaving (VTH); Gebiedsgerichte Aanpak; Natuur; Nieuwe Structurele Aanpak; Data & Monitoring; AERIUS. De begroting voor 2021 is gebaseerd op de ontwikkelingen binnen deze thema's en wordt vooralsnog als uitgangspunt genomen voor de Begroting 2022 en verder. Het rond de zomer voorziene voorstel voor een 'bestendige organisatie' binnen provincies op het stikstofdossier en de kabinetsformatie kunnen van invloed zijn op de opgaven en de bijbehorende kosten. In ieder geval is met de vaststelling van de wet Stikstof en Natuurherstel duidelijk geworden dat de stikstof een forse, meerjarige opgave met zich meebrengt die veel minder afhankelijk zijn van ambitieniveaus, maar voor de korte termijn het voor de gezamenlijke provincies noodzakelijk maakt om te blijven samenwerken. In de uitwerking naar de conceptbegroting zullen de bestuurlijke keuze inzichtelijk gemaakt worden.

In deze kaderbrief worden de voor IPS belangrijkste voorziene ontwikkelingen toegelicht die bepalend zijn voor de Begroting 2021 en waarvan naar huidige inzichten verwacht wordt dat deze een doorwerking hebben op de meerjarenbegroting. Om die reden is hier een bandbreedte opgenomen. Zoals hiervoor aangegeven, zal rond de zomer, wanneer de voorstellen voor de bestendige organisatie worden vastgesteld in de Bestuurlijk Commissie, ook over de hiervoor benodigde financiën (binnen de hier gegeven bandbreedte) afspraken worden gemaakt.

NB: De kosten van het legaliseren van de meldingen en de doorontwikkeling van het systeem Aerius maken geen onderdeel uit van de genoemde bandbreedte, de kosten voor de personele inzet bij BIJ12 en IPS wel.

Extra capaciteit programmaorganisatie

In 2021 werkt de IPS aan een meer bestendige organisatie met daarbij nog altijd een intensieve samenwerking met de Ambtelijke Commissie Stikstof (AC) en de Bestuurlijk Commissie Stikstof (BC). Actuele ontwikkelingen in het stikstofdossier vragen om extra capaciteit, welke grotendeels door middel van externe inhuur zal moeten worden ingevuld. Het betreft hier o.a. een (deel)programmamanager, juridische ondersteuning, extra inhoudelijke ondersteuning van de thema's VTH en Aerius, een projectleider voor de bronmaatregelen en begeleiding, alsmede uitvoering van de ontwikkeling van het regionaal stikstofregistratiesysteem (RSRS).

In 2021 loopt de begroting van IPS nog via een kassiersfunctie. De begroting voor dit jaar was aanvankelijk vastgesteld op € 4,1 miljoen maar vanwege een combinatie van;

- a) doorschuif van activiteiten van 2020 naar 2021 (vertraging bij aanbesteding, maar wel urgentie tot uitvoering)
- b) kosten voor de ontwikkeling en begeleiding van het Regionaal Stikstofregistratiesysteem,
- c) kosten voor de legalisering van de meldingen (voor de komende 3 jaar)
- d) diverse urgente aanvullingen op de capaciteit vanwege de hoge dynamiek om de wensen van de bestuurlijke commissie uit te voeren en partner te kunnen zijn voor het Rijk.

Doordat deze capaciteit noodgedwongen vooral extern moest worden geregeld, heeft dit geleid tot meerkosten ten opzichte van eerdere ramingen. Voor 2021 is € 0,9 miljoen aan extra budget nodig. Voor de kaderbrief spelen nog een aantal onzekerheden waardoor nu wordt uitgegaan van een bandbreedte van structureel € 4,1 – 6,0 miljoen. In de meerjarenraming 2022-2024 is reeds uitgegaan van € 4,1 miljoen aan programmalasten. Deze kosten zijn voor de gehele IPS-organisatie, waaronder ook een belangrijke bijdrage vanuit BIJ12. Met name het inwisselen van externe capaciteit door interne capaciteit is een belangrijke sleutel om de kosten te verminderen. BIJ12 start hiermee in 2021 m.b.t. de capaciteit voor het Aerius team en wil een soortgelijke 'business-case' voor de overige bemensing gaan opstellen voor 2022 (onderdeel van de bandbreedte).

Een bijgestelde begroting 2021 zijn in AC en BC besproken en moet nog worden vastgesteld in de GS'n (kassiersfunctie). Voor de Kaderbrief wordt – onder voorbehoud van deze instemming van het nog vast te stellen programmaplan – uitgegaan van de genoemde bandbreedte voor 2022. Voor het zomerreces worden voorstellen gedaan voor een bestendiger organisatie, die tevens zal zijn gebaseerd op een nauwe samenwerking met het programma Natuur. In dat kader worden ook definitieve voorstellen gedaan voor de Begroting 2022, uitgaande van de genoemde bandbreedte. De voorstellen gericht op meer continuïteit vanuit het Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 op de kortere en langere termijn zijn opgenomen in de voorjaarsnota en kaderbrief voor het BIJ12 deel.

Gebiedsgerichte aanpak

Begin 2021 zijn de stikstofanalyses opgeleverd waarmee de opgave per gebied in kaart wordt gebracht. Op basis van deze feitelijke analyses zullen vervolgspraken met het Rijk nodig zijn over de wijze waarop de landelijke doelstelling naar de gebieden wordt vertaald en wat hiervoor nodig is.

Het in de stikstofwet opgenomen amendement Futselaar/De Groot biedt de provincies mogelijkheden om met de uitwerking van provinciale gebiedsplannen richting te geven aan de stikstofaanpak. Daarbij worden nadere afspraken gemaakt over de optimalisatie van de effecten van de bronmaatregelen en dit in samenhang gezien met de maatregelenpakket tot herstel van de natuur via het Programma natuur. Het plan van aanpak voor de gebiedsplannen is voorzien in juli 2021, het opstellen van de gebiedsplannen zal plaatsvinden t/m 2023.

Legalisering PAS meldingen

Het legaliseren van de voormalige PAS-meldingen heeft hoge bestuurlijke prioriteit. Legalisering is een belangrijke randvoorwaarde voor het welslagen van de gebiedsaanpakken. Het zal veel inzet van de provincies vergen om het Rijk te helpen bij het legaal houden van de meldingen. Voor de aanpak van het legaliseren van de PAS meldingen zijn in de programmaorganisatie een kwartiermaker en een projectleider aangesteld, met verdere ondersteuning vanuit BIJ12. Tot aan de zomer werken zij aan het opstellen van het plan van aanpak. Met dit PvA liggen keuzes en scenario's voor t.a.v. de uitvoering van deze legalisatie, hetgeen ook verder inzicht zal geven in de benodigde kosten hiervoor. Deze uitvoeringskosten, die op basis van de huidige informatie wordt geraamd op € 15 miljoen, zijn geen onderdeel van de Begroting 2021 of deze kaderbrief. Over de dekking van deze kosten vindt nog bestuurlijk overleg plaats, dit moet voor de het zomerreces tot afspraken leiden en maakt derhalve nog geen onderdeel uit van de genoemde bandbreedte.

AERIUS-instrumentarium, waaronder Regionaal stikstofregistratiesysteem (RSRS)

Het AERIUS-instrumentarium is een belangrijke randvoorwaarde voor de vergunningverlening en de uitwerking van de gebiedsgerichte aanpak door provincies. Een belangrijke bestuurlijke prioriteit daarbinnen betreft de ontwikkeling van het regionale stikstofregistratiesysteem (RSRS). Dit gebeurt samen met het Rijk. Gezien de schaars beschikbare stikstofruimte lijkt dit RSRS een van de weinige mogelijkheden om de komende jaren economische ontwikkeling mogelijk te maken. Onder procesbegeleiding van Berenschot en systeemontwikkeling door het RIVM wordt nu gewerkt aan april-release van dit systeem. Dit is een eerste stap; verdere doorontwikkeling (en bijbehorend bestuurlijk traject t.a.v. spel- en ontwerpregels) kennen minimaal een doorlooptijd van 1 jaar. Voor deze fase is procesbegeleiding nodig, die extern moet worden ingehuurd. Daarnaast zijn er de kosten die door het RIVM gemaakt worden voor de ontwikkeling van het Aeries-Register (het model dat gebruikt wordt om het RSRS mogelijk te maken) en het landelijke stikstofregistratiesysteem. Naast deze registratiesysteem dient AERIUS-calculator actueel beschikbaar te zijn voor het berekenen van de depositie per activiteit en zal AERIUS monitor een voorname rol hebben bij de totstandkoming van de gebiedsplannen.

De kosten voor de reguliere jaarlijkse offerte (meerjarig) voor het Aeries-model zijn ondergebracht in de begroting van BIJ12, van waaruit de opdrachtverlening en financiering namens provincies plaatsvindt. Daarnaast ondersteunt BIJ12 in belangrijke mate via specialistische kennis de totstandkoming van de diverse AERIUS-producten. Deze kennis blijkt heel schaars te zijn en vergt voor 2021 versterking, waarbij BIJ12 een meer bestendige invulling hiervan wordt voorgesteld. Vanaf medio 2021 en verder zal het advies van de commissie Hordijk moeten leiden tot een doorontwikkeling van Aeries. Deze commissie heeft diverse verbeteringen voorgesteld die door het kabinet zijn overgenomen. Hiervoor zijn vanaf 2022 extra kosten te voorzien.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	-	-	-	-
3.2 Duurzame Landbouw	-	-	-	-
3.3 Klimaatakkoord Landbouw Landgebruik	-	-	-	-
3.4 Programma Natuur	-	-	-	-
3.5 Natuurwetgeving	-	-	-	-
3.6 Strategisch beleid Faunabeheer	-	-	-	-
3.7 Natuurbeleid	-	-	-	-
3.8 EU-Biodiversiteit	-	-	-	-
3.9. Stikstof				
Extra capaciteit programmaorganisatie (bandbreedte	1.900	1.900	1.900	1.900
Gebiedsgerichte aanpak	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Legalisering PAS meldingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
AERIUS-instrumentarium	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3.10. Nationale Database Flora en Fauna	-	-	-	-
Totaal	1.900	1.900	1.900	1.900

x € 1.000

4. Mobiliteit

In de Begroting 2021 zijn voor Mobiliteit zes beleidsopgaves opgenomen:

4.1 Duurzame Mobiliteit

4.2 Openbaar vervoer

4.3 Verkeersveiligheid

4.4 Fiets

4.5 KpVV

4.6 Goederenvervoer & Logistiek.

Bij twee beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

4.1 Duurzame Mobiliteit

Integrale accenten irt de programma-ambitie 'Duurzame en Slimme Mobiliteit'

Wij leggen een aantal aanvullende integrale accenten binnen het overall programma Mobiliteit met als ambitie 'Duurzame en Slimme Mobiliteit'. Deze accenten betreffen de 'agenda Europa', lessen uit corona, stikstof en gebiedsgerichte aanpak. De Europese Green Deal besteedt veel aandacht aan 'Duurzame en Slimme Mobiliteit'. Deze ontwikkeling vraagt aandacht binnen de IPO-opgave Duurzame Mobiliteit. Vanuit verkeersveiligheid is 'Europa' eveneens relevant. Ten eerste vanwege belangenbehartiging aan de voorkant en ten tweede bij eventuele uitvoeringen van richtlijnen. In 2020 is vanuit het programma veel tijd besteed aan Corona en mobiliteit in het kader van stedelijke mobiliteit (vanuit de opgave verkeersveiligheid en fiets), OV (al dan niet via DOVA) en binnen het KpVV programma. Lessen uit Corona kunnen doorgezet worden in opgaven als Duurzame Mobiliteit, OV en Fiets. Gebiedsgerichte aanpak en stikstof zijn opgaven binnen andere programma's van het IPO waarbij betrokkenheid van mobiliteit essentieel is.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Geen aandacht besteden aan deze ontwikkelingen in de bestaande ambities betekent dat minder integraal wordt gewerkt en kansen worden gemist (samenhang Europese Green Deal; effect COVID; mobiliteit binnen gebiedsgerichte aanpak; mobiliteit binnen stikstofopgave).

Behoud van het covid reisgedrag (thuiswerken, gespreid werken, meer gebruik van actieve vervoerwijzen) na de covid periode is een enorme kans om mobiliteitsvraagstukken op te lossen, maar die niet vanzelf wordt verzilverd en waarvoor ook afspraken in regionaal verband nodig zijn. Indien hier geen inspanning op wordt gepleegd neemt de kans op realisatie af, en zal het blijven steken op goed willende lokale initiatieven.

Betalen naar Gebruik

Betalen naar Gebruik (BNG) heeft voor provincies meerdere dimensies. Het geeft mogelijkheden op gewenste ontwikkelingen in de mobiliteit te sturen (beprijzen), waaronder congestiebestrijding, halen van klimaatdoelen door bijvoorbeeld het bevorderen van elektrisch rijden (EV) en ketenmobiliteit. Hiermee sluit BNG aan op de beleidsopgaven Duurzame Mobiliteit, Openbaar vervoer, Verkeersveiligheid en Fiets.

Tijdens de volgende kabinetsperiode is het waarschijnlijk dat een systeem van BNG wordt ontwikkeld. Voor provincies is het belangrijk hiervoor gesprekspartner te zijn, gezien de bestaande opgaven en de rol van provincies als beheerder van het onderliggend wegennet en concessiehouder van OV. De extra inzet vanuit het IPO wordt voorlopig als p.m. geraamd.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd

Gezien de actieve opstelling van andere partijen wordt dit instrument dan vormgegeven op een wijze die zowel financieel als wat betreft het mobiliteitsvraagstuk niet aansluit bij de provinciale belangen.

4.5 KpVV

Het KpVV programma levert een bijdrage aan kennisontwikkeling in aanvulling op de prioritaire opgaven van het programma Mobiliteit. Kennisontwikkeling blijft nodig. Wij stellen voor om het KpVV programma te continueren voor de periode 2022 – 2025. Voor de jaarschijf 2022 hadden wij reeds een bedrag opgenomen in onze meerjarenraming. Vooralsnog houden we hiervoor de omvang aan uit de Begroting 2021.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Mocht het KpVV programma in IPO verband niet gecontinueerd worden dan zullen de provincies individueel het opdrachtgeverschap dienen in te vullen. Provincies en Vervoerregio's zijn opdrachtgevers en ontvangen hiervoor structureel de rijksbijdrage (via het provinciefonds). Dit is de afspraak met het Rijk na afschaffing van de BDU gelden. Het opdrachtgeverschap via het IPO is niet alleen efficiënt/effectief, maar op inhoud wordt het jaarprogramma KpVV ('omzet' 3,6 miljoen) opgesteld gericht op kennisontwikkeling ten dienste van provincies en passend bij de majeure provinciale beleidsopgaven (onder andere kennisontwikkeling op het vlak van het stimuleren en onderzoeken provincies multimodale ontwikkelingen).

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
4.1 Duurzame Mobiliteit				
Duurzame en slimme mobiliteit	-	-	-	-
Betalen naar gebruik	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
4.2 Openbaar vervoer	-	-	-	-
4.3 Verkeersveiligheid	-	-	-	-
4.4 Fiets	-	-	-	-
4.5 KpVV	0	1.820	1.820	1.820
4.6 Goederenvervoer & Logistiek	-	-	-	-
Totaal	0	1.820	1.820	1.820

x € 1.000

5. Regionale economie

In de Begroting 2021 zijn voor Regionale economie zes beleidsopgaves opgenomen:

- 5.1 Stimuleren innovatief en breed MKB
- 5.2 Regionale Arbeidsmarkt, Circulair, digitalisering
- 5.3 Circulaire Economie
- 5.4 Cohesiebeleid
- 5.5 Taskforce HRE en samenwerkingsagenda
- 5.6 Vrijetijdseconomie.

Bij vier beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten. Tevens stellen wij voor een nieuwe beleidsopgave op te voeren voor Ruimtelijke economie.

5.3 Circulaire Economie (programmalijn Regionale Economie en onderdeel herstelplan Regionale Economie)

Eind 2020, begin 2021 is op basis van een provinciale ronde de IPO Krachtenkaart Circulaire Economie gelanceerd. Deze Krachtenkaart, (samenwerking tussen de programma's MTH en RE), waarop provincies zich profileren als de ideale middenvelder voor een circulaire wereld, bevat 5 handreikingen van provincies. Dit bestuurlijk aanbod wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma om in 2021 en verder daadwerkelijk uit te voeren. Daarbij zal een verbinding gelegd worden met de opgave groen herstel uit de dynamische herstelagenda Regionale Economie. Wij houden rekening met € 100.000 in 2022, € 75.000 in 2023 en € 50.000 in 2024. Dit zijn programmakosten voor het opstellen van een uitvoeringsprogramma en onderliggende plannen van aanpak voor de handreikingen (inzet externen, drukkosten e.d.). Indien voor de realisatie van de handreikingen geen programmamiddelen gereserveerd wordt zullen deze hetzij (deels) niet uitgevoerd kunnen worden, hetzij vertraging in de tijd oplopen. Er is geen wijziging binnen de formatie van het programma Regionale economie voorzien. Wel zal de verdere uitwerking extra inzet van provincies vergen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Er kan geen of een zeer beperkt uitvoeringsprogramma Circulaire economie worden opgesteld. Daarmee zullen de handreikingen (deels) niet uitgevoerd worden c.q. dusdanig sterke vertraging oplopen dat er geen gevolg kan worden gegeven aan het aanbod aan de staatssecretaris van IenW; de verbinding met de opgave groen herstel niet of niet optimaal zal zijn; danwel de individuele provincies dit zelf moeten oppakken. Dit is niet efficiënt, noch effectief.

5.7 Ruimtelijke economie (i.c.m. 5.1, 5.2 en 5.5)

Het integreren van "Ruimtelijke Economie" gericht op verdozing/verloodsing, bedrijventerreinen, kantoorlocaties, datacentra en binnensteden/ Retail in de opgave van Regionale Economie geeft verbinding met en economische betekenis aan bestaande opgaven bij ROWW.

De afweging tussen woon- en werklocaties valt met de huidige druk op de woningmarkt vaak ten gunste van wonen uit. De economische kracht van werklocaties en de bijdrage die deze locaties leveren aan de regionale economie verdient een prominentere plek in de ruimtelijke afwegingen. Bij het leveren van een bijdrage aan de regionale economie is in het bijzonder de positie en het belang van arbeidsmigranten te noemen. Een beleidsopgave binnen ROWW, waar vanuit Regionale Economie de verbinding wordt gezocht om de positie minimaal te bestendigen.

Ruimtelijke economie is een integratievraagstuk met ROWW. Het niet integraal aanpakken van ruimtelijke vraagstukken leidt tot verkokering in de programma's en minder effectiviteit.

De opgave Retail, die in het verleden een kerntaak vormde van het programma regionale economie wordt vanwege de coronacrisis hernieuwd opgevoerd onder de beleidsopgave Ruimtelijke Economie.

Door dit licht te organiseren kan in IPO-verband kennis en best practices worden uitgewisseld en kunnen provincies bezien hoe aan te sluiten op de Retail agenda. Op deze wijze kan de Retail gericht geholpen worden in deze crisissituatie.

Deze nieuwe ontwikkeling en hernieuwde inzet op Retail zal naar verwachting vooral inzet van provincies zelf vergen. Er zullen door een lichte herschikking binnen het programma Regionale economie na een eerste inschatting geen extra formatie en programmakosten nodig zijn. Deze herschikking is mogelijk door integratie van de kerntaken 5.1 stimuleren innovatief en breed MKB, 5.2 regionale arbeidsmarkt, circulair en digitalisering met de kerntaak 5.5. herstel aanpak Regionale Economie en de vorig jaar toegekende incidentele formatie-uitbreiding voor 2021.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Het aandacht geven aan Ruimtelijke Economie vraagt naar verwachting geen extra formatie en programmakosten maar gaat uit van een herschikking van taken binnen het programma. Daarbij wordt de integraliteit gezocht met het programma ROWW. Het niet honoreren van deze lichte verschuiving in thema's binnen het programma Regionale Economie betekent dat er geen input kan worden gegeven aan het programma ROWW op het gebied van Regionale Economie.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
5.1 Stimuleren innovatief en breed MKB	-	-	-	-
5.2 Regionale Arbeidsmarkt, Circulair, digitalisering	-	-	-	-
5.3 Circulaire Economie	100	75	50	0
5.4 Cohesiebeleid	-	-	-	-
5.5 Taskforce HRE en samenwerkingsagenda	-	-	-	-
5.6 Vrijtijdseconomie	-	-	-	-
5.7 Ruimtelijke economie (nieuwe beleidsopgave)	-	-	-	-
Totaal	100	75	50	0

x € 1.000

6. Cultuur en erfgoed

In de Begroting 2021 zijn voor Cultuur en erfgoed vier beleidsopgaves opgenomen:

6.1 Toekomstperspectief

6.2 Behoud erfgoed

6.3 Cultuureducatie

6.4 Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel

Voor het realiseren van de activiteiten binnen deze beleidsopgaven bedraagt de inzet vanuit het IPO 0,8 fte. In deze kaderbrief stellen wij voor de inzet structureel te verhogen.

Voor 2022 zijn de volgende extra beleidsaccenten naast het reguliere werk relevant die vragen om een reflectie over de gewenste inzet voor cultuur en erfgoed:

- Voortzetting van de lobby in 2021 gericht op erkenning van de rol van provincies waarbij conform de visie voor cultuur wordt ingezet op wettelijke verankering van de rol van provincies in het landelijk cultuurbeleid.
- De **culturele** sector zal in 2022 in een opbouwfase na een lange stilstand door corona verkeren waarbij zowel de meerjarige subsidieverplichtingen - als ware er geen corona - en een nieuwe werkelijkheid naast elkaar bestaan.
- Het herstel van de **culturele** sector naar een 'nieuw normaal' gaat een forse inspanning vergen waarbij de uitgangspunten van de door het IPO-bestuur vastgestelde Position Paper richtinggevend zijn.
- Het eerste werken aan een nieuw rijkskader voor **cultuur** met aanpassingen voor het cultuurbeleid waarin bovenstaande onderwerpen aan de orde komen.
- De opstelling en uitwerking van een vervolg op het Rijkskader **Erfgoed Telt** waar de provincies indertijd zeer actief hebben meegedacht.
- Het werken met een netwerkagenda voor de partners in het **bibliotheekwerk** waarbij 3 overheidslagen en hun uitvoeringsorganisaties de werkzaamheden op elkaar afstemmen en gemeenschappelijke thema's benoemen.
- Een actualisatie van het bestuurlijk kader voor **cultuur en onderwijs**. Dit heeft betekenis voor de provinciale inzet voor cultuureducatie.

Gelet op het bovenstaande stellen wij voor om de inzet voor cultuur en erfgoed te verhogen tot 1,0 fte (0,8 fte belangenbehartiging/strategische advisering/coördinatie regio's/inhoudelijke penvoering en 0,2 programma-ondersteuning). Hierbij wordt aangetekend dat de verhoging met 0,2 fte alleen volstaat als er een AAC is georganiseerd/geactiveerd (randvoorwaarde). Het ontbreken van een AAC en daarmee ook de inzet van AAC-portefeuillehouders op alle vier de beleidsopgaves zou meer extra IPO inzet vergen. Immers een AAC creëert (integrale) inhoudelijke advisering en draagvlak voor de gezamenlijke opgave. De extra werkzaamheden rondom de organisatie van de AAC c.a. wordt betrokken bij de Support personeelsinzet (overheadkosten).

Consequenties als niet wordt gehonoreerd

Voor de door IPO-bestuur op 11 februari vastgestelde visies voor cultuur en erfgoed plus uitvoeringsagenda erfgoed en daar gekoppelde financiële inzet wordt in 2021 en verder de nodige personele inzet vanuit het IPO gevraagd. Het gaat dan om belangenbehartiging in de brede zin: activeren/ wegbereiden/strategisch adviseren van de BAC- incl. de bestuurlijke delegatie/ verbinding onderhouden met de ambtelijke vertegenwoordigers van Rijk en provincies/lobby en communicatie/ onderhouden van het netwerk. Dit alles gericht op het beïnvloeden en initiëren van wetgeving en/of rijksbeleid en waar mogelijk de inzet op extra middelen vanuit het Rijk. Met de huidige menskracht van 0,8 fte (0,6 fte belangenbehartiging/strategische advisering/inhoudelijke penvoering en 0,2 programma-ondersteuning) is dit niet mogelijk.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
6.1 Toekomstperspectief	5	5	5	5
6.2 Behoud erfgoed	5	5	5	5
6.3 Cultuureducatie	5	5	5	5
6.4 Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel	5	5	5	5
Totaal	20	20	20	20

x € 1.000

7. Kwaliteit openbaar bestuur

In de Begroting 2021 zijn voor Kwaliteit openbaar bestuur zeven beleidsopgaves opgenomen:

7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten

7.2 Lerend netwerk en uitwisseling 'best practices'

7.3 Strategische kennisfunctie

7.4 Overheidsfinanciën

7.5 Vitale vereniging

7.6 Europa

7.7 Interprovinciale Digitale Agenda.

Bij drie beleidsopgaven doen zich nieuwe ontwikkelingen voor die we hierna toelichten. Het betreft de beleidsopgaven 7.1, 7.2 en 7.3. Het IPO-bestuur heeft bij behandeling van de begroting 2021 besloten de beleidsopgaven 7.2 en 7.3 in gezamenlijkheid te bezien.

7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten, 7.2 Lerend netwerk en uitwisseling 'best practices'

7.3 Strategische kennisfunctie

De bestuurlijke agenda van de adviescommissie Kwaliteit Open Bestuur (KOB) is ambitieus. De inzet vanuit de provincies op het terrein van KOB is zeer groot, met een goed werkend en enthousiast ambtelijk netwerk. De agenda KOB bestaat niet alleen uit de reguliere werkzaamheden (beleidsopgave 7.1), maar is juist ook gericht op de versterking van de positionering van de twaalf provincies in het Haagse krachtenveld en netwerk door het adresseren en bespreken van lange(re) termijn strategische vraagstukken (ook onderdeel van beleidsopgaven 7.2 en 7.3). De reguliere werkzaamheden bestaan uit het geven van een reactie namens de gezamenlijke provincies over de voorgenomen beleidstrajecten en wetsvoorstellen van het rijk. Dit is veelal een reactieve insteek. De bestuurlijke adviescommissie heeft ook specifieke trajecten waarin zij proactief acteert en daarmee invulling geeft aan de lobby en het beleidsbeïnvloedingstraject. Voorbeelden hiervan zijn:

- Het initiatief van de Vereniging Nederlandse Gemeenten voor een wetsvoorstel over de decentrale overheden, en daarbij de start van een bestuurlijk overleg met de VNG over openbaar bestuursaangelegenheden;
- Samenwerking en verdieping van het traject over 'toezicht van de toekomst';
- Versterking van de interbestuurlijke samenwerking tussen de overheden en het rijk;

Tevens nemen de reguliere werkzaamheden toe, en wordt daar met het aantreden van een nieuw kabinet in 2021, een nog grotere toename verwacht.

Vanuit de adviescommissie KOB wordt ook (deels) invulling gegeven aan beleidsopgaven 7.2 en 7.3. Onder de kennisfunctie wordt gewerkt aan een programma waarmee de strategische kennisfunctie tussen en met de gezamenlijke provincies gerealiseerd wordt, niet specifiek het genereren van (nieuwe) kennis, maar het verbinden van partijen met kennis voor, met en door de provincies. Hier geldt bijvoorbeeld ook de versterking van de relatie met de adviesorganen.

De huidige beschikbare formatie voor deze werkzaamheden onder KOB staat onder druk, en is daarmee ook zeer kwetsbaar. De grote betrokkenheid van de provincies, en de provinciale collega's, bij deze vraagstukken onderstreept de wens en noodzaak hiertoe voldoende middelen in te kunnen zetten. Wij stellen voor deze smalle basis te versterken met een IPO-medewerker en ramen hiervoor € 105.000. De werkzaamheden voor deze nieuwe functie zullen op het snijvlak liggen van coördinatie en inhoud, met bijvoorbeeld ook relaties richting het onderdeel toezicht (= onderdeel KOB).

Uitbreiding vermindert de formatieve kwetsbaarheid voor de invulling voor dit brede beleidsveld. In 2021 zullen we deze kwetsbare situatie incidenteel binnen het bestaande P-Budget kunnen oplossen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Indien de gevraagde extra capaciteit niet wordt gehonoreerd kunnen alleen de (reactieve) regulier wetgevingswerkzaamheden worden uitgevoerd.

7.2 Lerend netwerk en uitwisseling 'best practices' en 7.3 Strategische kennisfunctie

In oktober 2020 koos het IPO-bestuur voor het realiseren van een meerjarig (lerend) netwerk en traject rondom de aanpak en werkwijze van de gebiedsopgaven, een unieke aanpak voor het realiseren van de maatschappelijke opgaven: gebiedsopgaven 3.0. Dit programma betreft de realisatie, onderbouwing en uitvoering van het gezamenlijke kabinetsaanbod dat bij de Tweede Kamerverkiezingen door de koepels van de decentrale overheden is aangeboden. De gezamenlijke provincies zien op regionaal schaalniveau bij uitstek een rol voor onszelf als het gaat om het in samenhang laten landen van opgaven, het mee sturing geven aan transities (want daar gaat het vaak om) en het werken als één overheid. De gezamenlijke provincies willen die rol komende periode in een aanpak van 'leren door te doen' verder professionaliseren. In dit traject wordt o.a. kennis en kunde uit verschillende gebieden gebundeld in een 'community of practice'. In de eerste helft van 2021 hebben meerdere 'communities of practice' plaatsgevonden. Deze succesformule die in en met de gebiedsregio's plaatsvindt wordt voorgesteld te continueren in de komende jaren.

Het programma 'gebiedsopgaven 3.0' geeft uitvoering aan de inzet van de decentrale overheden bij de verkiezingen in maart 2021. In 2021 heeft dit vorm gekregen door middel van personele inzet vanuit de provincie Utrecht en Gelderland, en een incidentele bijdrage uit de begroting 2021 vanuit kerntaak 7 voor een project- en programmaondersteuner (kwaliteit openbaar bestuur, beleidsopgave 7.2 en 7.3) en de community of practice(s) (kwaliteit openbaar bestuur, beleidsopgave 7.2 en 7.3). Om de gebiedsgerichte aanpak ook structureel een impuls en consistentie te geven, en ons als provincies te committeren aan de initiatieven die dit jaar opgestart worden, is structurele inzet nodig. De structurele inzet kan relatief gezien gering zijn omdat het netwerk zich in de provincies en regio's bevindt. Gebiedsopgaven 3.0 is een programma dat gebouwd wordt op kennis, inzet en expertise vanuit de (medewerkers van de) provincies, gecombineerd met een klein team namens de twaalf provincies.

Voor de realisatie van de bestaande beleidsopgaven is voorshands twee jaren (met een evaluatiemoment in 2023) aanvullende capaciteit noodzakelijk van totaal 3,8 fte:

- 1,0 fte Programmamanager (€ 135.000);
- 2,0 fte senior beleidsmedewerker (€ 220.000);
- 0,8 fte Project- en programmaondersteuner (€ 65.000).

En voor de realisatie van de communities of practice in de gebiedsregio's: € 60.000 in 2022 en € 40.000 vanaf 2023.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Deze insteek is door het IPO-bestuur gekozen ter realisatie van het kabinetsaanbod en voor de kracht van het maatwerk in de regio. Dit programma wordt stopgezet indien er geen middelen zijn voor coördinatie in opdracht van de twaalf provincies.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten				
Verhogen inzet KOB (werkt door in 7.2 en 7.3)	105	105	105	105
7.2 Lerend netwerk en uitwisseling 'best practices'				
Gebiedopgaven 3.0 (werkt door in 7.3)	420	420	0	0
Realisatie Communities of practice (werkt door in 7.3)	60	40	40	40
7.3 Strategische kennisfunctie				
7.4 Overheidsfinanciën	-	-	-	-
7.5 Vitale vereniging	-	-	-	-
7.6 Europa	-	-	-	-
7.7 Interprovinciale Digitale Agenda	-	-	-	-
Totaal	585	565	145	145

x € 1.000

8. Werkgeverszaken

In de Begroting 2021 zijn voor Werkgeverszaken drie beleidsopgaves opgenomen:

8.1 CAO

8.2 Rechtspositie politiek ambtsdragers en integraliteit

8.3 Ontwikkelen en borgen goed publiek werkgeverschap.

Voor het realiseren van de activiteiten binnen deze beleidsopgaven bedraagt de inzet vanuit het IPO 2,33 fte. In deze kaderbrief stellen wij voor de inzet structureel te verhogen.

De aard van het proces binnen dit programma maakt het onmogelijk om met de huidige formatie van 2,33 fte uit te voeren. Daarbij komt tevens dat sprake is van enkele complexe transitie, respectievelijk processen (o.a. pensioenen, arbeidsmarkt en cao), waardoor op veel sectorale en bovensectorale tafels strategisch meedenken vereist is, terwijl de basis dienstverlening wel doorgang moet vinden om de bestuurlijke en paritaire afspraken na te kunnen komen.

Voor de realisatie van de bestaande beleidsopgaven is voor voorshands twee jaren (met een evaluatiemoment in 2023) aanvullende capaciteit noodzakelijk van totaal 1,2 fte:

- 0,8 fte Arbeidsjurist (€ 85.000);
- 0,4 fte Project- en programmaondersteuner (€ 35.000).

Daarnaast zijn regelmatig - afhankelijk van afspraken tussen sociale partners - extra programmamiddelen benodigd voor cao-werkzaamheden zoals adviesvragen en evaluatieopdrachten die extern moeten worden belegd. Omdat het moment en de hoogte van de benodigde middelen lastig zijn te voorspellen, nemen wij hiervoor niet structureel een bedrag op in de begroting maar stellen dit indien nodig aan de orde bij de voor- of najaarsnota van het IPO. De basisbegroting is vastgesteld op het benodigde budget bij een traditionele onderhandeling (en niet op cocreatie waarvoor meer budget is vereist).

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

De opdracht tot het afsluiten van een cao is vastgelegd in de IPO-statuten. De cao levert de mogelijkheid om af te wijken van de wet. Afspraken die in de cao worden gemaakt, zijn juridisch afdwingbaar. Het niet nakomen van de afspraken heeft juridische consequenties en schaadt het vertrouwen van sociale partners (werkgevers en vakbonden) in het IPO.

- Paritaire afspraken worden niet nagekomen waardoor relatie met vakbonden verslechtert, wat weer invloed heeft op cao-onderhandelingen.
- Imago schade sector: door als enige sector met politieke ambtsdragers niet meer betrokken te zijn bij tot stand komen wetgeving/beleid/arbeidsvoorwaardenvorming.
- Het ontbreken van ambtelijke ondersteuning (belangenbehartiging en lobby) leidt tot extra druk op bestuurlijke vertegenwoordigers namens CdK's en gedeputeerden.
- Schaalvoordeel wordt tenietgedaan omdat iedere provincie vervolgens zelf in ambtelijke ondersteuning zal moeten voorzien voor deze onderwerpen/netwerk en platform verdwijnt.
- Afstemmingsmogelijkheden van standpunten en voorstellen aan/van werkgeverszijde worden bemoeilijkt en leidt tot zwakkere onderhandelingspositie ten opzichte van vakbonden.
- Minder sterke positie bij consultaties wetgeving en zwakkere positie in onderhandelingen.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
8.1 CAO	40	40	0	0
8.2 Rechtspositie politiek ambtsdragers en integraliteit	40	40	0	0
8.3 Ontwikkelen en borgen goed publiek werkgeverschap	40	40	0	0
Totaal	120	120	0	0

x € 1.000

9. Overig

In het programma overig staan een aantal zaken die niet bij de overige programma's zijn onder te brengen.

9.1 Werkbudget

9.2 Stelpost L&P-compensatie

9.3 Informatiehuizen Natuur en Externe Veiligheid (vervalt per 2022 conform meerjarenraming IPO Den Haaf)

9.4 Zeeland.

Bij één beleidsopgave doet zich een ontwikkeling voor die we hierna toelichten.

9.2 Stelpost L&P-compensatie

Voor de indexatie maken we gebruik van de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB) in het Centraal Economisch Plan 2021, 31 maart 2021 (pag. 13). Op basis hiervan indexeren we in 2022 de personele budgetten met 1,5% en de materiële budgetten met 1,4%. Omdat we in onze meerjarenramingen rekening hebben gehouden met een indexatie van 1,6% is het financiële effect beperkt. In de Begroting 2022 rekenen wij de doorwerking exact door.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Het niet honoreren van de indexering is feitelijk een bezuiniging. Voor de begroting 2021 is al incidenteel afgezien van het indexeren van de materiele budgetten. Dit zal op den duur leiden tot het niet kunnen realiseren van de opgaven.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
9.1 Werkbudget	-	-	-	-
9.2 Stelpost L&P-compensatie	-	-	-	-
9.3 Informatiehuizen Natuur en Externe Veiligheid	-	-	-	-
9.4 Zeeland	-	-	-	-
Totaal	0	0	0	0

x € 1.000

Financieel totaalbeeld IPO Den Haag

In de onderstaande tabel is op programmaniveau het financiële effect aangegeven van de voorstellen in de kaderbrief.

Programma	2022	2023	2024	2025
1. ROWW	242	82	82	82
2. Milieu, Energie en Klimaat	355	80	80	80
3. Vitaal Platteland	1.900	1.900	1.900	1.900
4. Mobiliteit	0	1.820	1.820	1.820
5. Regionale Economie	100	75	50	0
6. Cultuur	20	20	20	20
7. Kwaliteit Openbaar Bestuur	585	565	145	145
8. Werkgeverszaken	120	120	0	0
9. Overig	0	0	0	0
Totaal	3.322	4.662	4.097	4.047

x € 1.000

Op basis van de bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat de lasten in 2022 gaan toenemen met € 3,3 miljoen. In 2023 nemen de lasten verder toe tot € 4,7 miljoen. Daarna neemt de toename af tot € 4,0 miljoen.

De toename van de lasten in 2022 wordt met name veroorzaakt door:

- Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS): +/- € 1,9 miljoen (structureel; zie toelichting bij 3.9)
- Gebiedsopgaven 3.0: +/- € 0,4 miljoen (structureel; zie toelichting bij 7.2)

Verder wordt bij programma 4. Mobiliteit opgemerkt dat in de kaderbrief voorgesteld wordt om het KpVV programma vanaf 2023 te continueren. Voor de jaarschijf 2022 hadden wij reeds een bedrag opgenomen in de meerjarenraming. Provincies ontvangen hiervoor een structurele vergoeding via het Provinciefonds.

Indicatie volume IPO-organisatie Begroting 2022

Met deze kaderbrief wordt een indicatie gegeven van het financiële volume van de IPO-organisatie voor het komend begrotingsjaar. De indicatie is in het financieel overzicht hierna weergegeven.

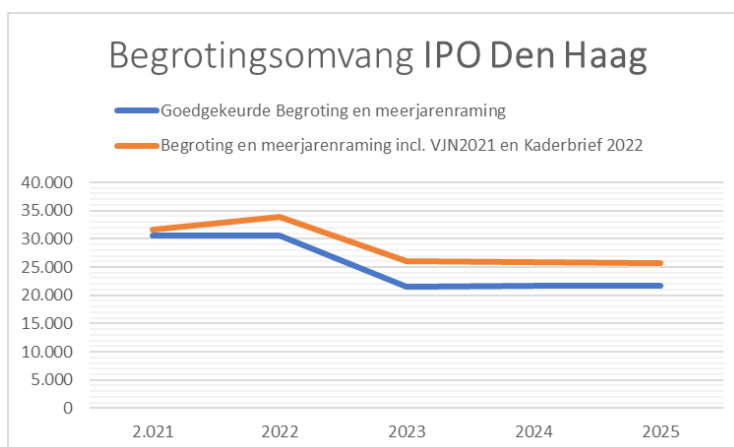
- Vertrekpunt is de goedgekeurde omvang van de Meerjarenraming 2022-2024 bij de IPO Begroting 2021 (zie I.).
- Vervolgens is hieraan het (meerjarig) effect van de nu reeds bekende voorstellen uit de aankomende Voorjaarsnota 2021 toegevoegd. Dit leidt tot een gewijzigde omvang van de IPO Begroting 2021 (zie II.). Per saldo nemen de lasten structureel met € 82.000 toe. In 2021 staan hier eenmalig lagere lasten tegenover die we meenemen bij de Voorjaarsnota 2021.
- Daarna is het totaal van de voorstellen uit de kaderbrief 2022 weergegeven. De effecten van IPS zijn hierbij separaat weergegeven (de bespreking in de BAC moet nog plaatsvinden). Sommige voorstellen hebben reeds effect op de Begroting 2021. Dit leidt tot een nieuwe omvang van de Begroting 2021 (€ 31,6 miljoen) en geeft een indicatie van de begrotingsomvang voor 2022 (€ 33,9 miljoen) en volgende jaren (zie III.).

De gevolgen voor de Begroting 2021 zullen - voor de formele besluitvorming - worden in mei bij de besluitvorming van de Voorjaarsnota 2021 meegenomen.

	2021	2022	2023	2024	2025
I. Omvang BGR 2021 incl. MJR (goedgekeurd)	30.543	30.555	21.443	21.733	21.733
Effect Voorjaarsnota 2021 voor 2021	-34				
Doorwerking meerjarig effect VJN2021		82	82	82	82
II. Omvang BGR 2021 en MJR incl. VJN 2021	30.509	30.637	21.525	21.815	21.815
Totaal effect Kaderbrief 2022 (excl. IPS)	193	1.340	2.680	2.115	2.065
Bij: Effect IPS	940	1.900	1.900	1.900	1.900
III. Omvang BGR 2021 en MJR incl. KB2022	31.642	33.877	26.105	25.830	25.780

x € 1.000

In de Begroting 2021 (incl. meerjarenraming 2022-2024) hadden we een grafiek opgenomen waarin het verloop van de Begroting 2021 meerjarig was weergegeven. Aan die grafiek hebben wij het financieel beeld inclusief de gevolgen van de kaderbrief toegevoegd.

Verdeling bijdragen per provincie

In bijlage 1 bij deze kaderbrief is de jaarschijf 2022 vertaald in de bijdragen per provincie voor IPO Den Haag. Ter vergelijking is ook het bedrag opgenomen uit de IPO Meerjarenraming 2022-2024.

Deel 2. BIJ12

BIJ12

Het jaarplan en de begroting van BIJ12 bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Expertiseteam Stikstof en Natura2000
2. Natuurinformatie en Natuurbeheer
3. Faunazaken
4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)
5. Drugsafvaldumpingen
6. Gemeenschappelijke beheer organisatie (GBO-provincies)
7. Interne organisatie.

Bij alle onderdelen – met uitzondering van drugsafvaldumpingen – doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

1. Organisatieontwikkeling in relatie tot security

Er zijn kwetsbaarheden geconstateerd in enkele applicaties die bij BIJ12 in beheer zijn. Om deze kwetsbaarheden op te heffen én om maatregelen te treffen om deze applicaties in de toekomst veilig te kunnen beheren zijn dit jaar extra kosten gemaakt (dit komt terug in de Voorjaarsnota):

- Er is een tijdelijke projectorganisatie ingericht met externe ICT-capaciteit die werkt aan maatregelen om kwetsbaarheden in de applicaties op te lossen. Deze expertise heeft BIJ12 onvoldoende zelf in huis en zijn nodig om de maatregelen versneld te kunnen nemen.
- Er zijn extra security maatregelen ingezet bij de technisch beheerder en die niet voorzien waren, en geplande maatregelen zijn versneld om de situatie voor de zomer te verbeteren. Deze tijdelijke kosten moeten worden beschouwd als uitgestelde en structurele beheerkosten, die eigenlijk al in eerdere jaren in de begroting van BIJ12 opgenomen hadden moeten worden. De geconcentreerde inzet van de projectorganisatie nu, levert in korte tijd een versnelling van maatregelen op waarmee alle applicaties die door BIJ12 worden beheerd nog voor de zomer in een veilige omgeving kunnen worden beheerd. Hiervoor is binnen BIJ12 structurele versterking van ICT-expertise noodzakelijk, waarbij bundeling van kennis en samenwerking met de provincies essentieel is. Op dit moment wordt ingeschat dat een structurele ophoging van de begroting van € 1,4 miljoen nodig om de informatieveiligheid en de ICT-capaciteit duurzaam op niveau te houden. Dit bedrag wordt vooralsnog toegevoegd aan de (deel)begroting van de unit GBO provincies. Dit bedrag is exclusief eventuele voorstellen voor nieuwbouw van applicaties. Hiervoor volgt later dit jaar een voorstel. Financiële implicaties hiervan zijn op dit moment nog niet te duiden.

Om de informatieveiligheid en de ICT binnen BIJ12 nog dit jaar duurzaam op een aanvaardbaar niveau te krijgen, is een strategische verkenning gestart naar een adequate inrichting van de organisatie en wat er nodig is om de informatie-verwerkende functie van BIJ12 en de ICT adequaat in te richten en te organiseren. Het voorstel is om de bestaande (GBO) organisatie her in te richten, waarbij ondersteunende functies zoals informatiebeveiliging, ICT-architectuur, ICT-standaarden en lifecycle-management worden versterkt, het opdrachtgeverschap wordt aangescherpt en de financiering toereikend is voor de opgaven. Dit is nodig om op een professionele wijze klaar te zijn voor de ontwikkeling van BIJ12 als informatie-verwerkende organisatie, waarin ICT-opgaven steeds belangrijker worden.

Een versterking van de ICT-organisatie en de toename van de opgaven van BIJ12 afgelopen jaren leidt tot een heroriëntatie op de opgaven van Bedrijfsvoering en de hiervoor benodigde personele capaciteit. Een verzwaring van enkele functies, zoals communicatie, HR, contractbeheer, financiën en inkoop is nodig. In het jaarplan/begroting BIJ12 2021, de voorliggende Kaderbrief 2022 en de Voorjaarsnota die nog volgt, is dat ook te zien. Deze toename vraagt ook extra inzet van Bedrijfsvoering. De laatste jaren wordt tijdelijk personeel ingehuurd om de continuïteit te kunnen

garanderen. Om de dienstverlening kwalitatief op het juiste niveau te brengen en te houden is structurele personele formatie nodig. Hiervoor is in ieder geval een extra (jaarlijks) budget nodig van €250.000. Dit maakt onderdeel uit van de (deel)begroting voor de Interne organisatie.

2. Expertiseteam Stikstof en Natura 2000

Interprovinciale organisatie stikstofdossier

In deel 1 van deze kaderbrief (IPO Den Haag) worden de voor de Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS) en het Programma natuur belangrijkste voorziene ontwikkelingen toegelicht die bepalend zijn voor de begroting van 2021 én waarvan naar huidige inzichten verwacht wordt dat deze een doorwerking hebben op de meerjarenbegroting vanaf 2022. Ter ondersteuning daarvan is structurele inbedding van de data- en informatievoorziening voor provincies op het stikstofdossier van belang. Dit als uitvloeisel van het binnen het programma Interprovinciale Digitale Agenda (IDA) opgezette Living Lab Stikstof.

De bijdrage vanuit BIJ12 ter ondersteuning van provincies op het stikstofdossier is hierin meegenomen, waarbij vanaf medio 2021 eerste stappen zijn voorzien om deze inzet met veelal inhuur om te zetten naar structurele inzet via uitbreiding van de personele formatie van BIJ12. De eerste stappen tot omzetting naar formatie worden in afstemming met de ambtelijk opdrachtgever beschreven in de Voorjaarsnota 2021 van BIJ12 en hebben onder meer betrekking op een meer structurele inzet binnen het AERIUS team.

Het rond de zomer voorziene voorstel voor een bestendige organisatie binnen provincies op het stikstofdossier in samenhang met het programma natuur en het uiteindelijke kabinetsbeleid, kunnen van invloed zijn op het bijbehorende kostenplaatje voor de meerjarenbegroting. Verdere omzetting van tijdelijke inzet naar structurele inzet ter uitvoering van de Wet stikstofreductie en natuurherstel is hierbij voorzien ter beheersing van de risico's op kennisborging en kosten.

3. Natuurinformatie en Natuurbeheer

Beheer informatieproducten

De afgelopen jaren is (in het kader van het Digitaal Stelsel Omgevingswet) gewerkt aan de ontwikkeling van informatieproducten voor natuur en externe veiligheid. BIJ12 is beoogd beheerder van deze informatieproducten. Een voorstel om dit beheer per 1 januari 2022 onder te brengen bij BIJ12, wordt voorgelegd aan het IPO-bestuur van 20 mei 2021. De jaarlijkse kosten zijn vooralsnog begroot op €1,7 miljoen.

Gedragscode Provinciale Infrastructuur

De provincies hebben BIJ12 (via Vakberaad Bouw en Beheer en AAC Mobiliteit) gevraagd de vijfjaarlijkse evaluatie en actualisatie van de Gedragscode Provinciale Infrastructuur te verzorgen. BIJ12 stelt hier een businesscase voor op die op 20 mei 2021 voor wordt gelegd aan het IPO-bestuur en bij instemming vertaald wordt in de Begroting 2022. De eerste actualisatie is noodzakelijk per 1 juni 2023 (in verband met Omgevingswet) en een actualisatie neemt meestal circa 2 jaar in beslag. De daarna volgende actualisatie is - mits er geen relevante wetswijziging plaatsvindt - per 1 juni 2028. Voor 2022 en 2023 ramen wij de lasten op € 40.000 per jaar.

Transitie Nationale Database Flora en Fauna (NDFF)

Op basis van het besluit van het IPO-bestuur in het najaar 2020 over transitie van de NDFF worden de activiteiten in het kader van de uitvoering en transitie van de NDFF onderdeel van de begroting van BIJ12. Volgens dit besluit wordt voor de bijdrage vanuit de provincies €1,6 miljoen toegevoegd

aan de Begroting 2022 van de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer. (In 2023 gaat het om een toegevoegd bedrag van €3,1 miljoen, in 2024 om €3,5 miljoen en in 2025 om €2,7 miljoen.) Overigens heeft het ministerie van LNV op basis van deze afspraak ook een bijdrage toegezegd van €0,8 miljoen.

Programma natuur

Eind 2020 stelden provincies en rijk het Uitvoeringsprogramma Natuur vast als onderdeel van de Aanpak Stikstof. In 2021 wordt de uitvoering verder vorm gegeven. BIJ12 ondersteunt hierin door mee te denken over de structurele ondersteuning voor de samenwerking in het programma, door inzet van expertise op het gebied van subsidies voor natuurbeheer en als projectleider voor de uitwerking van monitoring en rapportage in de vorm van een businesscase. De businesscase beschrijft hoe, door wie en met welke middelen uitvoering kan worden gegeven aan rapportage en monitoring.

De ondersteuning die BIJ12 levert bij de opstelling van de businesscase wordt vanuit verschillende units van BIJ12 gerealiseerd binnen de begroting 2021 en de aanvullende middelen voor de Aanpak Stikstof. Op basis van de businesscase monitoring en rapportage, de nadere analyse van voorwaarden voor verder verhoging van beheervergoeding en de gewenste structurele ondersteuning van het programma, wordt in de Najaarsnota 2021 aangegeven of en, zo ja, welke gevolgen dit heeft voor de Begroting 2022 van BIJ12.

Nationaal Hydrologisch Instrumentarium (NHI)

In 2020 stemde het IPO-bestuur in met een samenwerkingsovereenkomst voor het Nationaal Hydrologisch instrumentarium. Hiermee stellen de provincies een jaarlijkse bijdrage van €650.000 beschikbaar voor ontwikkeling en onderhoud van modellen en andere voorzieningen ten behoeve van het (grond-)waterbeheer. Zoals aangekondigd in de Najaarsnota 2020 zijn nu de personele consequenties voor BIJ12 in beeld gebracht. Deze personele kosten waren nog niet opgenomen in de €650.000 voor ontwikkeling en onderhoud en bestaat uit inzet voor een gecoördineerde inbreng van provincies in het programmateam en de stuurgroep en deelname aan de projectgroep. Hiervoor wordt structureel een adviseur voor 0,8 fte toegevoegd aan de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer. De personele kosten voor de unit worden verhoogd met €75.000 op jaarbasis. (Voor 2021 wordt uitgegaan van invulling voor een half jaar na vaststelling van de Voorjaarsnota voor €37.500.)

Stichting Certificering Subsiestelsel Natuur en Landschap

De Stichting Certificering voert in opdracht van de provincies de kwaliteitsborging van natuurbeheerders uit. Zonder deze certificering kunnen de natuurbeheerders en agrarische natuurbeheerders geen aanspraak maken op subsidies voor natuur- en landschapsbeheer. De begroting voor de stichting Certificering SNL is voor de periode 2017 - 2021 verhoogd in verband met de transitie van de kleine beheerders, en de daarbij behorende certificering van een groot aantal particuliere beheerders. Bij de verhoging van de begroting is rekening gehouden met de afbouw van het eigen vermogen van de stichting. De laatste particuliere beheerders worden in 2022 gecertificeerd. De begroting van de stichting Certificering dient voor 2022 vooralsnog te worden aangepast in verband met de certificering van deze laatste groep beheerders naar €552.000. In de huidige begroting is €365.000 opgenomen. Het betreft dus een verhoging van €187.000. De begroting 2023 en daarop volgende jaren dient te worden afgestemd op de vanaf dat moment uit te voeren werkzaamheden van de stichting, waaronder de eigen kwaliteitsborging, en de uitbreiding van de audits naar €470.000. De begroting voor 2023 en volgende jaren kan nog worden beïnvloed door de besluitvorming van de provincies over de kwaliteitsborging bij de kleine beheerders, en eventuele consequenties van de aanpassing van het programma van eisen van certificering.

4. Faunazaken

Ophogen onderzoeksbudget MARF

Het huidige onderzoeksbudget bedraagt €460.000 per jaar. Daarnaast is €50.000 beschikbaar voor de MARF (Maatschappelijke AdviesRaad Faunazaken). Dit budget is gebaseerd op het onderzoeksbudget van het Faunafonds ten tijde van de decentralisatie in 2016 en is sinds dat jaar ongewijzigd. Aan diverse onderzoeken van de Onderzoeksagenda van 2020-2021 kan geen uitvoering worden gegeven omdat het onderzoeksbudget ontoereikend is. Om een deel van deze onderzoeken wel op te pakken, is na bespreking in de AAC VP, door de BAC VP van 11 maart 2021 verzocht om een aanvullend budget van €100.000 voor 2021 en de toekomstige jaren.

Project onderzoek drempelsystematiek faunaschade

Het project betreft een onderzoek naar de drempelsystematiek voor tegemoetkomingsaanvragen voor faunaschade. Doel van het onderzoek is een verkenning naar een mogelijke uitwerking en concretisering van de door de MARF voorgestelde drempelsystematiek. Daarnaast worden de haalbaarheid en de consequenties van de voorgestelde drempelsystematiek in kaart gebracht. De BAC VP gaf op 11 december 2019 opdracht aan BIJ12 om de drempelsystematiek verder uit te (laten) werken inclusief drempelverhogende factoren en deze te testen in een botsproef. Zij wil met deze opdracht voor een botsproef laten onderzoeken of de voorgestelde drempelsystematiek kan leiden tot de beoogde meer logische, begrijpelijke, consistente en positief prikkelende tegemoetkomingssystematiek die praktisch uitvoerbaar en juridisch houdbaar is én kan leiden tot vermindering van de administratieve regeldruk bij grondgebruikers en jagers. Na bespreking in de AAC VP, stemde de BAC VP van 29 oktober 2020 in om voor dit onderzoek in 2021 een bedrag van €129.000 op te nemen in de begroting van BIJ12 en voor 2022 €113.000

5. ACSG

Voorstel is om de opslag voor de commissiekosten structureel te verhogen van 5% naar 10%. Afgelopen jaren bleek dat de commissiekosten per project toenamen. Het is wenselijk om hier op voorhand rekening mee te houden en dit niet via de eindafrekening te verrekenen.

De AAC ROWW adviseerde op 11 februari 2021 de capaciteit van het secretariaat van de ACSG te vergroten. In de afgelopen jaren bleek dat het aantal verzoeken om onderzoek is verdubbeld en dat de druk aanhoudt. Op dit moment is de ACSG niet in staat om binnen een maatschappelijk wenselijke termijn een verzoek om onderzoek op te pakken en af te ronden. Met uitbreiding van vaste formatie is het secretariaat van de ACSG minder kwetsbaar en heeft meer slagkracht om tegemoet te komen aan de maatschappelijk wenselijke proceduretermijnen. Omdat momenteel het aantal onderzoeken zo hoog is dat de ACSG met de huidige capaciteit niet alle verzoeken op kan pakken, is aanvullend de vraag om de tijdelijke inhuur te continueren tot en met 2024. Voor de uitbreiding van de capaciteit is voor 2021 een bedrag van € 90.000 begroot en vanaf 2022 €181.000.

6. Gemeenschappelijke beheer organisatie (GBO-provincies)

Zie ook onder '1 Organisatieontwikkeling in relatie tot security'

Beheer interprovinciaal raamcontract Microsoft

Het IPO sluit in het tweede kwartaal van 2021 een raamcontract af met Microsoft voor alle provincies. Alle provincies kunnen zo tegen gunstige juridische en commerciële voorwaarden gebruik maken van Microsoftdiensten, zoals Office365. Elke provincie realiseert een besparing op licentiekosten zodra zij aansluit op het raamcontract.

Microsoft kent een complexe licentiestructuur met vele producten die door provincies worden gebruikt. Door het contract actief te beheren wordt een maximaal rendement uit het contract gehaald. Zo kan het slim inzetten van licenties leiden tot reductie van kosten. Op verzoek van de provincies gaat BIJ12 het contract vanaf januari 2022 beheren. Tot januari 2022 wordt het beheer uitbesteed bij één van de provincies (in een shared service center). Hier wordt de governance van het contract, zowel met de provincies als met Microsoft, professioneel ingericht en worden deelnemende provincies begeleid bij het instappen. Vanaf 2022 ramen wij hiervoor de lasten op € 45.000 per jaar.

Landelijk Grondwater Register

De Wet BRO (Basisregistratie Ondergrond) verplicht de bronhouder authentieke gegevens aan te leveren. Per 1 juli 2022 wordt het verplicht om een aantal RegistratieObjecten (RO) voor de BRO - zijnde Grondwatergebruiksystemen (GUF) en Grondwaterproductiedossiers (GPD) - aan te leveren als bronhouder. Het door BIJ12 beheerde Landelijk GrondwaterRegister (LGR) kan daar goed als centrale bron voor dienen, mits er noodzakelijke aanpassingen aan het LGR worden doorgevoerd. De noodzakelijke aanpassingen komen zowel vanuit de Wet BRO als vanuit security-eisen. Door gebruik te (blijven) maken van de bestaande werkprocessen die momenteel gebruikt worden voor de invoer van gegevens in het LGR, kan het bouwen van de koppeling met de BRO op één plaats (zijnde het LGR) worden gefocust en is daarmee kostenefficiënter. In de loop van de tijd kunnen dan werkprocessen voor aanlevering aan het LGR worden geoptimaliseerd en waar mogelijk geautomatiseerd. Het ministerie van BZK heeft een bijdrage toegezegd van €70.000 voor het bouwen van het koppelvlak tussen het LGR en de BRO. Omdat al in 2021 moet worden gestart om de einddatum te halen, heeft de AAC ROWW op 10 februari jongstleden voorgesteld een bedrag van €50.000 toe te voegen aan de BIJ12 begroting van 2021 en €153.000 aan de BIJ12-begroting 2022 (van dit laatste wordt €70.000 gedekt door het ministerie van BZK).

Publieke Dienstverlening Op de Kaart (PDOK)

De provincies maken gezamenlijk en individueel gebruik van services van Publieke Dienstverlening Op Kaart (PDOK). Dit is een landelijke voorziening die wordt gehost door het Kadaster en waarin een aantal basisregistraties als de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen), BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie), BRT (Basisregistratie Topografie) en Kadastrale kaart (visueel) beschikbaar worden gesteld. Het gebruik van deze services was tot nu toe kosteloos, maar in 2020 werd duidelijk dat het Kadaster de voorziening niet meer kostendekkend in de lucht kan houden. Het Kadaster gaf aan dat het voorlopig de enige optie is dat grootgebruikers van deze services mee gaan financieren. In het overleg van data-aanbieders en -afnemers (PDOK-DAO), waar de provincies aan deelnemen, is het meefinancieren door grootgebruikers besproken. Uitgangspunt van PDOK-DAO is dat PDOK in principe een basisvoorziening moet zijn die centraal wordt gefinancierd. Dit is vanuit dit overleg richting het ministerie van BZK gecommuniceerd. Omdat een besluit of de PDOK een basisvoorziening wordt niet op korte termijn kan worden genomen, is er aanvullend vanuit PDOK-DAO een voorstel gedaan voor de financiering van PDOK in 2021. Voor 2021 wordt voor de PDOK van de provincies een bijdrage gevraagd van €80.000 om een deel van het tekort op te vangen. Op 20 november 2020 adviseerde het SIO tot een jaarlijkse provinciale bijdrage van €80.000 voor het gebruik van PDOK (Publieke Dienstverlening Op de Kaart) op te nemen in de begroting van BIJ12. Dit advies is overgenomen door de AAC Financiën en dit advies wordt hiermee vertaald.

7. Interne organisatie

Organisatieontwikkeling

Zie onder '1 Organisatieontwikkeling in relatie tot security '

Huisvesting BIJ12

Op 11 maart 2021 nam het IPO-bestuur een voorgenomen besluit om de huisvesting van BIJ12 per 1 januari 2021 in samenwerking met de OV-campus uit te breiden op de derde verdieping van Smakkelaarsburgt in Utrecht. Op 20 mei 2021 neemt het IPO-bestuur een definitief besluit. De definitieve goedkeuring van het besluit hierover vindt plaats in de Algemene Vergadering van 29 juni 2021, tegelijkertijd met de goedkeuring van de dan voorliggende Voorjaarsnota 2021. De structurele kosten ad € 368.000 voor de huisvesting worden vertaald in de begroting/jaarplan 2022 en de meerjarenraming. Dit is inclusief de afschrijvingskosten van de noodzakelijke verbouwing/inrichting die – bij positieve besluitvorming - in het derde kwartaal van 2021 wordt uitgevoerd.

Financieel totaalbeeld BIJ12

Onderdeel	2022	2023	2024	2025
1. N2000 en Stikstof				
Organisatie stikstofdossier (zie deel 1.)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Natuurinformatie en Natuurbeheer				
Beheer informatieproducten	1.700	1.700	1.700	1.700
Gedragscode Provinciale Infrastructuur	40	40		
Transitie NDFF	1.600	3.100	3.500	2.700
Programma natuur	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Nationaal Hydrologisch Instrumentarium	75	75	75	75
Stichting Certificering	187	105	105	105
3. Faunazaken				
Ophogen onderzoeksbudget MARF	100	100	100	100
Project onderzoek drempelsystematiek faunaschade	113	0	0	0
4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)				
Verhoging opslag Commissiekosten	20	20	20	20
Verhoging capaciteit secretariaat	181	181	181	181
5. Gemeenschappelijke beheer organisatie (GBO-provincies)				
Organisatieontwikkeling in relatie tot security	1.400	1.400	1.400	1.400
Beheer interprovinciaal raamcontract Microsoft	45	45	45	45
Landelijk Grondwater Register	83	0	0	0
Publieke Dienstverlening Op de Kaart (PDOK)	80	80	80	80
6. Interne organisatie				
Versterking ICT-organisatie	250	250	250	250
Huisvesting BIJ12	368	368	368	368
Totaal effect	6.242	7.464	7.824	7.024
Dekking uit bijdragen derden	70	70	70	70
Totaal effect ten laste van provincies	6.172	7.394	7.754	6.954

x € 1.000

Op basis van de bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat de lasten in 2022 per saldo gaan toenemen met € 6,2 miljoen. In 2023 nemen de lasten verder toe tot € 7,4 miljoen. Daarna neemt de toename af tot € 7,0 miljoen.

De toename van de lasten in 2022 wordt met name veroorzaakt door:

- Beheer Informatieproducten: +/- € 1,7 miljoen (structureel)
- Transitie NDFF: +/- € 1,6 miljoen (structureel oplopend)
- Organisatieontwikkeling in relatie tot security: +/- € 1,4 miljoen (structureel).

Indicatie volume IPO organisatie Begroting 2022

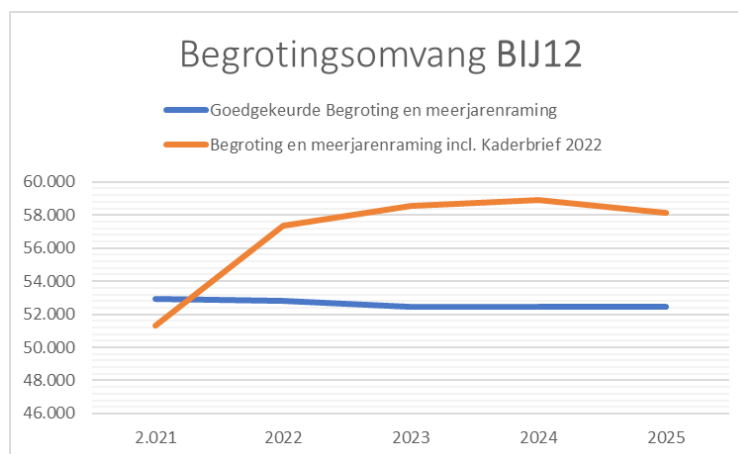
Met deze kaderbrief wordt een indicatie gegeven van het financiële volume van BIJ12 voor het komend begrotingsjaar. De indicatie is in het financieel overzicht hierna weergegeven.

- Vertrekpunt is de goedgekeurde omvang van de Meerjarenraming 2022-2024 voor BIJ12 bij de IPO Begroting 2021 (zie A. voor de bijdragen voor provincies).
- Vervolgens is het totaal van de voorstellen uit de Kaderbrief 2022 hieraan toegevoegd. Dit geeft een indicatie van de begrotingsomvang voor 2022 (€ 57,3 miljoen) en volgende jaren (zie B.).

	2021	2022	2023	2024	2025
Omvang BGR 2021 incl. MJR (goedgekeurd)	52.961	52.840	52.477	52.477	52.477
A. Omvang BGR 2021 incl. MJR (bijdr. provincies)	51.297	51.177	51.177	51.177	51.177
Totaal effect Kaderbrief 2022 (netto)		6.172	7.394	7.754	6.954
B. Omvang BGR 2021 en MJR incl. KB2022 (netto)	51.297	57.349	58.571	58.931	58.131

x € 1.000

In de grafiek hiernaast hebben we de omvang van de begroting grafisch weergegeven. De grafiek laat de ontwikkeling in de omvang van de goedgekeurde Begroting 2021 (incl. meerjarenraming 2022-2024) van BIJ12 zien (blauwe lijn). Aan deze grafiek hebben wij het financieel beeld inclusief de gevolgen van de kaderbrief toegevoegd.

Verdeling bijdragen per provincie

In bijlage 2 bij deze kaderbrief is de jaarschijf 2022 vertaald in de bijdragen per provincie.

Bijlage 1. Indicatie bijdrage 2022 per provincie voor IPO Den Haag

In de tabel hieronder is per programma de bijdrage per provincie (indicatief) weergegeven. Hierbij hebben we de verdeelsleutels geactualiseerd naar de uitkomst van de Septembercirculaire 2020.

Afspraken verdeelsystematiek

Het verdeelpercentage is gebaseerd op 50% op basis van een vast aandeel (1/12 deel) en 50% op basis van de netto algemene uitkering provinciefonds zoals opgenomen in de septembercirculaire t-1 zonder Decentralisatie Uitkeringen.

		9. Overig											Totaal IPO Begroting
		9.1 Werk- budget en 9.2 L&P-com- pensatie	9.4 Compen- satie Zeeland	Totaal 9. Overig									
1. ROWW	2. Milieu, Energie en Klimaat	3. Vitaal Platt e- land	4. Mobili- teit	5. Regionale Economie	6. Cultuur	7. Kwaliteit Openbaar Bestuur	8. Werk- gevers- zaken	9.1 Werk- budget en 9.2 L&P-com- pensatie	9.4 Compen- satie Zeeland	Totaal 9. Overig	Totaal IPO Begroting		
Te verdelen bedrag ->													

x € 1.000

Ten opzichte van eerdere jaren zijn de provincies in dit overzicht in volgorde van Noord naar Zuid weergegeven.

9.4: Bij deze beleidsopgave is een afwijkende verdeelsleutels van toepassing.

In de tabel hieronder is het verschil van de provinciale bijdragen 2022 ten opzichte van meerjarenraming 2022 uit de Begroting 2021 weergegeven.

Provincie	Proc. aandeel BGR 2021	Meerjaren- raming 2022	Proc. aandeel BGR 2022	Kaderbrief 2022	Vershil	Effect verdeel% 2021 - 2022
Groningen	7,79%	2.138	7,75%	2.386	248	11
Fryslân	8,15%	2.446	8,12%	2.707	261	10
Drenthe	7,31%	1.851	7,27%	2.084	233	10
Overijssel	8,19%	2.867	8,18%	3.135	268	4
Flevoland	6,45%	1.542	6,52%	1.776	234	-20
Gelderland	10,24%	4.253	10,11%	4.556	304	36
Utrecht	8,99%	2.359	8,97%	2.653	294	4
Noord-Holland	8,35%	2.570	8,51%	2.892	322	-45
Zuid-Holland	9,92%	2.445	9,99%	2.793	347	-18
Zeeland	6,74%	1.608	6,71%	1.823	215	9
Noord-Brabant	9,78%	3.795	9,84%	4.135	339	-14
Limburg	8,07%	2.680	8,03%	2.938	257	11
Totaal	100,0%	30.555	100,0%	33.877	3.322	0

x € 1.000

Bijlage 2. Indicatie bijdrage 2022 per provincie voor IPO BIJ12

Provincie	Totale provinciale bijdrage meerjarenraming 2022 uit BGR 2021	Totale provinciale bijdrage incl. voorstellen Kaderbrief 2022	Bijdrage interne organisatie meerjarenraming 2022 uit BGR 2021	Bijdrage interne organisatie incl. voorstellen Kaderbrief 2022	Bijdrage uitvoeringskosten ACSG en natuurtaken Stikstof en N2000, Natuurinformatie en Natuurbeheer, Faunafonds (gewogen) meerjarenraming 2022 uit BGR 2021	Bijdrage uitvoeringskosten ACSG en natuurtaken Stikstof en N2000, Natuurinformatie en Natuurbeheer, Faunafonds (gewogen) incl. voorstellen Kaderbrief 2022	Faunafonds actualisatie tegenmoetkomingen/ taxatiekosten, ganzenregeling meerjarenraming 2022 uit BGR 2021 (geen wijzigingen)	GBO (verdeelsleutel op basis van deelname applicatie) meerjarenraming 2022 uit BGR 2021	GBO (verdeelsleutel op basis van deelname applicatie) incl. voorstellen Kaderbrief 2022
Groningen	2.055	2.423	209	245	690	902	796	360	479
Fryslân	13.136	13.752	353	415	1.423	1.860	11.005	354	472
Drenthe	2.223	2.774	316	371	1.249	1.633	321	338	450
Overijssel	3.579	4.238	377	444	1.513	1.978	1.304	385	513
Flevoland	1.145	1.403	146	172	454	594	264	280	373
Gelderland	6.528	7.198	383	450	1.442	1.885	4.222	482	642
Utrecht	3.016	3.426	232	273	752	984	1.616	415	553
Noord-Holland	8.805	9.291	277	326	1.010	1.320	7.132	386	514
Zuid-Holland	3.177	3.684	289	340	1.022	1.335	1.435	431	574
Zeeland	2.106	2.443	191	225	649	849	955	311	415
Noord-Brabant	2.884	3.636	430	506	1.676	2.191	290	487	649
Limburg	2.523	3.079	317	373	1.192	1.559	612	402	535
Totaal	51.177	57.348	3.521	4.139	13.074	17.089	29.953	4.629	6.167

x € 1.000

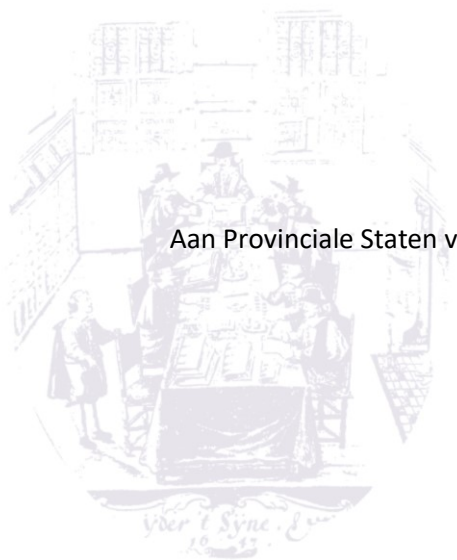
Vragen PvdA Commissie Bestuur 28 mei 2021 over Brief GS van 20 april 2021 met Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 - 58191

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Vragen Corina van der Vliet-Hart (PvdA) n.a.v. Brief GS van 20 april 2021 met Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 – 58191 Agendapunt 3.1.1.	
Algemeen 1. Er staan in het document veel afkortingen, ambtelijke taal en vakjargon. Twee voorbeelden: 'drempelsystematiek' en 'botsproef'. Kan voorin in het document een lijst met definities van vakjargon en uitleg van afkortingen worden opgenomen?	De Kaderbrief is een document van IPO. We zullen nagaan bij het IPO Bureau of een dergelijke lijst kan worden ingevoegd. Om de kaderbrief leesbaarder te maken hebben we in de bijlage een overzicht van de afkortingen opgenomen.
2. Bij diverse onderwerpen wordt gevraagd om uitbreiding van capaciteit, zowel bij IPO als bij BIJ12. Zijn er ook onderdelen waarop minder capaciteit of inzet nodig is? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet? Is daar binnen IPO/BIJ12 kritisch naar gekeken c.q. zijn er keuzes gemaakt?	Omvang van de capaciteit is afhankelijk van de keuze wat provincies zelf willen doen en wat gezamenlijk. Tevens ligt er een belangrijke relatie met de inhoudelijke opgaven die zich aandienen in de actualiteit. Voorbeeld is de woonopgave. Deze vraagt om een gezamenlijke aanpak op korte termijn. Inzet vermindert op het moment dat er sprake is van beleids beëindiging of wanneer gezamenlijk optreden niet meer nodig is.
3. Hoe beoordeelt GS de toenemende provinciale bijdrage voor IPO en BIJ12? Staat deze toenemende bijdrage in verhouding tot de extra inzet van IPO en BIJ12 in relatie tot de provinciale verantwoordelijkheden?	Voor het energiedomein is er de afgelopen jaren veel op de provincies afgekomen. Veel zaken vergen landelijke afstemming, coördinatie en onderhandelingen richting o.a. het Rijk (denk ook aan het opstellen en uitvoeren van het Klimaatakkoord). Hierbij hebben de provincies veel geprofiteerd van de rol van het IPO. Generieke landelijke thema's zijn (en worden) door het IPO getrokken en zij verzorgen de bestuurlijke aanwezigheid van de gezamenlijke provincies bij Haagse onderhandelingen e.d. Deze inzet scheelt Zeeuwse ambtenaren absoluut tijd. Vanuit Vitaal Platteland is er vraag de intensievere samenwerking LNV – provincies (natuur, stikstof, GLB) een toenemende inzet die rechtvaardig is.
4. Hoe verhoudt de inzet van het IPO/BIJ12 in tijd zich tot provinciale dossiers? Komen de handreikingen vanuit IPO 'op tijd' voor onze eigen provinciale dossiers? Denk bijvoorbeeld aan Slimme Mobiliteit, Deltaplan Zoet Water, wonen.	Zie antwoord bij vraag 3. Voor Vitaal Platteland betreft het geen handreikingen maar gaat het vooral om onderhandelingen met het Rijk.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Vragen Corina van der Vliet-Hart (PvdA) n.a.v. Brief GS van 20 april 2021 met Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 – 58191 Agendapunt 3.1.1.	
5. In hoeverre maakt de provincie Zeeland gebracht van kennis en expertise van IPO/BIJ12? Kan GS omschrijven wat de meerwaarde is van IPO/BIJ12?	Zie antwoord bij vraag 3.
6. Hoe wordt voorkomen dat werkzaamheden 'dubbel' worden gedaan: én door de provinciale ambtenaren én door IPO/BIJ12.	Dit wordt voorkomen door in de ambtelijke advies commissies en de bestuurlijke advies commissies goed af te stemmen en gemotiveerd af te spreken welke taken gezamenlijk dan wel individueel worden uitgevoerd.
7. Wat is de rol van het IPO binnen het krachtenveld van Rijk, Europa, gemeenten en individuele provincies?	IPO, VNG en Unie van Waterschappen hebben als koepels decentrale overheden structureel overleg met het rijk. Daarnaast wordt gezamenlijk een aanbod gedaan aan het nieuwe kabinet Gemeenten, provincies en waterschappen willen hun uitvoeringskracht inzetten en vooraf afspraken maken met het nieuwe kabinet over de wijze van samenwerken en de financiële middelen die daarvoor nodig zijn.
Specifiek 8. Wat is voor Zeeland de meerwaarde van een "handreiking/generiek kader strategisch grondwatervoorraadbeheer"? Wordt hierin de specifieke problematiek van zoetwatervoorziening op eilanden als apart aandachtspunt meegenomen?	De meerwaarde van een "handreiking/generiek kader strategisch grondwatervoorraadbeheer" zit met name in het feit dat alle provincies daarmee op basis van gemeenschappelijke uitgangspunten op een vergelijkbare wijze kunnen gaan werken. Omdat er landelijke een behoorlijke opgave ligt om de (grote) grondwatersystemen in balans te houden is onze inschatting dat deze handreiking er niet op gericht is om alle (nieuwe) watervragen in beeld te brengen en hoe deze te faciliteren. Temeer dat dan ook nadrukkelijk naar oppervlaktewater gekeken moet worden. Dit ligt vermoedelijk te veel buiten de scope en ook buiten de wettelijke grondwaterbeleidstaak van de provincies. Onze inschatting is dat een landelijke handreiking met de focus op grondwater zeker niet de specifieke problematiek van de zoetwatervoorziening op de Zeeuwse eilanden mee kan nemen. Daarvoor is juist het Zeeuws Deltaplan Zoetwater geïnitieerd.
9. omgevingswet: IPO signaleert wel dat er vertragingen zijn met de implementatie omgevingswet en dat het afbreukrisico groot is, maar het is niet duidelijk welke rol ze voor zichzelf ziet weggelegd om hier wat aan te doen. Vraag: welke rol ziet IPO voor	De provincies zijn zelf verantwoordelijk voor de implementatie van de Omgevingswet in hun organisatie. Het programmteam implementatie Omgevingswet van het IPO ondersteunt de provincies in hun implementatieopgave. Dit gebeurt door het stimuleren van het uitwisselen

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Vragen Corina van der Vliet-Hart (PvdA) n.a.v. Brief GS van 20 april 2021 met Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 – 58191 Agendapunt 3.1.1.	
zichzelf weggelegd om te helpen voorkomen dat er problemen ontstaan bij de implementatie omgevingswet?	en delen van kennis en ervaring, het bieden van ondersteunende producten voor de implementatie en het zijn van een verbindende schakel tussen Haagse besluitvorming en provinciale belangen. Het IPO stimuleert dus enerzijds dat de provincies tijdig klaar zijn met hun implementatieopgaven en anderzijds dat er in Den Haag de juiste randvoorwaarden worden gecreëerd voor een succesvolle implementatie.
10. 2.1 gezondheid: werkt het IPO/BIJ12 ook aan een handreiking en afwegingskader op het gebied van lichtvervuiling?	De inzet op het gebied van luchtvervuiling is onderdeel van de uitwerking van het Schone Lucht Akkoord. Daaronder vallen diverse maatregelen en pilots die in landelijke afstemming worden opgepakt. Vanuit het IPO wordt daarin niet gewerkt aan een handreiking of afwegingskader.
11. 2.6 Coördinatie Klimaatakkoord (onderdeel Innovaties). Is het bedrag van 30.000 euro voor kennis delen tussen provincies voldoende? Alle provincies zijn met vergelijkbare opgaven in de Regionale Energie Strategieën bezig. Is 30.000 euro dan voldoende of te laag ingeschat?	Het IPO ziet op energiegebied veel op zich af komen. Besloten is dat we niet overal voorop kunnen lopen, en de IPO-organisatie moet focussen op een klein aantal prioriteiten. Daarom is besloten de onder “innovatie” genoemde thema's (zoals waterstof, kernenergie, groen gas) niet centraal aan te sturen. Er was op die onderwerpen ook geen sluitende overlap tussen alle 12 de provincies. Wel faciliteert het IPO wanneer provincies willen samenwerken of kennisdelen. Een bedrag van €30.000 moet het IPO hiertoe goed in staat stellen
12. Vitaal Platteland. Is het ook op dit dossier, net als bij coördinatie klimaatakkoord, gewenst dat er kennis wordt gedeeld tussen provincies?	Kennisdeling wordt intensief gedaan. Voor Vitaal Platteland is er een netwerk van relevante werkgroepen waarin zowel provinciale medewerkers als IPO-medewerkers participeren. Dat is van groot belang omdat de gezamenlijke provincies op verschillende dossiers afspraken dienen te maken met het Rijk.
13. 3.1 gemeenschappelijk landbouwbeleid. IPO vraagt om het op peil houden van dit programma maar het is uit de tekst niet duidelijk wat het IPO hier doet. Vraag: welke activiteiten onderneemt IPO op dit dossier?	Zie vraag 12. Het GLB krijgt landelijk zijn beslag via het opstellen van een Nationaal Strategisch Plan (NSP). Het IPO ondersteunt dat (samen met provinciale medewerkers) en behartigt de provinciale belangen.
BIJ12 14. 4. Faunazaken - Project onderzoek drempelsystematiek faunaschade. Graag een uitleg wat hier wordt bedoeld.	Voor het verkrijgen van een uitkering voor faunaschade gelden drempelbedragen (eigen risico). Deze variëren per soort. Met het systeem is niet iedereen even gelukkig. Daar gaat dit onderzoek over.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Vragen Corina van der Vliet-Hart (PvdA) n.a.v. Brief GS van 20 april 2021 met Kaderbrief 2022 IPO en BIJ12 – 58191 Agendapunt 3.1.1.	

Aan Provinciale Staten van Zeeland

uw kenmerk: 32971

ons kenmerk: 52605

Bijlagen: 5

behandeld door:

Doorkiesnummer:

Middelburg, 7 april 2021

onderwerp: Gevolgen Covid-19 op het bestuurlijk proces, reconstructie en analyse

Geachte leden van Provinciale Staten,

De Provincie Zeeland had in maart 2020, bij het begin van de coronacrisis, geen plan voor de democratische gevolgen van een pandemie. De Zeeuwse draaiboeken waren, net als in de rest van Nederland vooral geënt op het omgaan met voorzienbare risico's. Voor het doorgang vinden van het bestuurlijk proces tussen Gedeputeerde Staten (GS) en Provinciale Staten (PS) in Zeeland en voor het (mede) opvangen van de maatschappelijke gevolgen van de pandemie, werd naarstig op zoek gegaan naar oplossingen.

Vanuit de Thorbecke-leerstoel¹, Universiteit Leiden, is een project gestart om de impact van de coronapandemie op het binnenlands bestuur zichtbaar te maken. De Rekenkamer Zeeland heeft zoals aangekondigd in onze brief van 26 november 2020, de gevolgen voor het (reguliere) Zeeuwse provinciale bestuurswerk in beeld gebracht en de wijze waarop coronamaatregelen zijn genomen, om eventueel te komen tot lessen voor toekomstige crisissituaties.

Elementen van de reconstructie

Deze (rekenkamer)brief biedt de *reconstructie* van de impact van de (1^e golf van de) coronacrisis op het bestuurlijk handelen tussen GS en PS aan de hand van de volgende elementen:

- 1) Heeft vanuit de wettelijke kaders tijdige (actieve) informatie-uitwisseling tussen GS en PS plaatsgevonden in de maanden februari 2020 tot en met juni 2020, waardoor PS zijn kaderstellende en controlerende functie kon uitoefenen?
Het verdere verloop is, indien relevant, ook in ogenschouw genomen.
- 2) Tot welke (steun)maatregelen werd door de Provincie Zeeland besloten? En van welke rijksmaatregelen is gebruik gemaakt? Hoe werden PS in die besluitvorming door GS betrokken?
- 3) Hoe werden PS betrokken bij besluitvorming door andere partijen zoals gemeenten, het Rijk en de Veiligheidsregio Zeeland?

De brief sluit af met een *analyse* met punten die in overweging kunnen worden genomen voor toekomstige crisissituaties.

¹ Bijzondere leerstoel aan de Rijksuniversiteit van Leiden, als wetenschappelijk onderzoekscentrum voor dialoog wetenschap en vertegenwoordigers van gemeenten en maatschappelijke groeperingen. Het project wordt gefinancierd door het ministerie van BZK.

Werkwijze

Door de Rekenkamer Zeeland zijn diverse documenten bestudeerd en Staten- en commissievergaderingen uit de 1^e coronagolf teruggeluisterd. Ook hebben gesprekken plaatsgehad (zie bijlage 3) met medewerkers van de Provincie Zeeland, de Statengriffie, en met de proces-verantwoordelijke gedeputeerde. En zijn de ervaringen van Statenleden en (burger)commissieleden, die zijn opgetekend in de dialoogsessie met u van vrijdag 8 januari 2021, input geweest.

Deze verkenning wijkt af van onze reguliere rekenkameronderzoeken, waar een normatief oordeel wordt gegeven over de bevindingen. De ambtelijke reactie is verwerkt binnen de context van deze verkenning en zo ook de reactie van de Statengriffie. De bestuurlijke reactie van GS en het nawoord van de Rekenkamer op de toelichting van het College zijn respectievelijk als bijlagen 4 en 5 bij deze rekenkamerbrief gevoegd.

Tijdslijn

Aan de hand van relevante momenten gedurende de ontwikkeling van de coronapandemie (in Zeeland) is een tijdslijn van gebeurtenissen en handelen gemaakt die loopt tot maart 2021 (bijlage 1). Delen van de tijdslijn zijn opgenomen bij de onderscheiden topics als vergadervorm, informatieverstrekking, coronamaatregelen, veiligheidsregio en grensverkeer. Deze topics worden navolgend behandeld.

Wisselende vergadervormen PS: aanpassing aan situatie en wensen

Vanaf februari 2020 wordt duidelijk dat Covid-19 zich ontwikkelt tot een wereldwijde pandemie en ook Nederland treft. Halverwege maart gaat Nederland in een 'intelligente' lockdown met onder andere sluiting van scholen, horeca en sportclubs, en thuiswerken wordt de norm. In de zomer van 2020 worden regels losgelaten en in het najaar weer aangetrokken. Dat heeft voor de Staten (en de voorbereidende commissies) gevolgen voor de vergadervorm:

13 maart '20	voorlopig laatste 'normale' fysieke vergadering PS
17 april '20	reguliere Statenvergadering geannuleerd (info-sessies en commissies virtueel)
vanaf 24 april '20	Statenvergadering digitaal
vanaf 9 juli '20	Statenvergadering in (coronaveilige) studio A58
vanaf 6 nov. '20	fysieke Statenvergadering (in aangepaste vorm) terug op de Abdij
vanaf 13 nov. '20	Statenvergaderingen opnieuw virtueel

De praktische realisatie van eerst online vergaderen, later op een alternatieve locatie en vervolgens corona-veilig op de Abdij, is door ambtelijke werkgroepen in samenwerking met de Statengriffie opgepakt waarbij afstemming met de Klankbordgroep, vergaderfaciliteiten Provinciale Staten en het Presidium plaatsvond waardoor PS waren aangehaakt. Naast technische voorzieningen, betekende dit het uitwerken van stemprocedures en de vergadervorm laten voldoen aan eisen van openbaarheid, digitale veiligheid en geldende coronamaatregelen.

De Tijdelijke wet² Digitale Beraadslaging en Besluitvormingen, vastgesteld op 8 april 2020, gaf overheden de mogelijkheid van herstel van de bestuurlijke integriteit van besluitvorming in digitale vorm, de gelijkheid van het politieke speelveld en van de vergaderorde.

Bij Zeeuwse Statenleden³ leeft breed het gevoel dat ondanks deze optie, de kwaliteit van het politieke debat lijdt onder digitaal vergaderen. Informeel contact is beperkt en interrupties zijn lastig. Dat maakt Statenleden terughoudend. De stemprocedures in digitale vergaderingen worden ervaren als omslachtig en tijdrovend.

² Wet van 8 april 2020, houdende regels voor het tijdelijk voorzien in besluitvorming via digitale weg door besturen van provincies, gemeenten, waterschappen en de openbare lichamen Bonaire en Saba. Deze is verlengd tot 1 mei '21.

³ Met Statenleden wordt tevens (burger)commissieleden bedoeld.

Ook hindert een aantal Statenleden de digitale deelname vanuit huis vanwege een trage of haperende internetverbinding: in een landelijk en uitgestrekt (grens)gebied is het een gegeven dat niet iedereen over een goed werkend internet beschikt.

Deze constatering sluiten aan bij de bevinding van de Evaluatiecommissie van deze wet⁴ dat er “... aanwijzingen zijn dat digitaal vergaderen in zekere mate negatieve effecten heeft op de politiek-bestuurlijke verhoudingen”. Om dit te ondervangen in de Provincie Zeeland is naar een alternatieve, ruim opgezette vergaderlocatie uitgeweken die voldeed aan de coronaregels van destijds en later weer in de Statenzaal met één volksvertegenwoordiger per partij. Aan de voorkeur van een aantal Statenleden hybride te vergaderen om gezondheidsrisico's te beperken is niet tegemoet gekomen, ook omdat de wetgever niet voor deze optie⁵ heeft gekozen.

Uit de evaluatie van de Statenvergadering van 6 november 2020 die op de Abdij plaatsvond, bleek dat een aantal Statenleden om gezondheidsredenen afzag van deelname aan fysiek vergaderen. Om deze reden is, zo bleek uit de mededeling van de commissaris van de Koning (cvdK), besloten weer digitaal te gaan vergaderen om daarmee recht te doen aan de democratische legitimiteit van de besluitvorming door PS. Inmiddels vinden Statenvergaderingen weer online plaats; commissievergaderingen voltrekken zich zowel fysiek in de Statenzaal als digitaal.

Een aantal Statenleden is van mening dat in de coronaluwe (na)zomerperiode van 2020 informatie-sessies en project-bezoeken, met inachtneming van de corona afstands- en hygiënemaatregelen, doorgang hadden kunnen vinden. In meerderheid tonen Statenleden begrip voor de toen gemaakte afwegingen om geen fysieke bijeenkomsten te doen plaatsvinden.

Informatieverstrekking van GS naar PS in 1^e golf gaat schriftelijk: interactie beperkt

Vanwege het vervallen van de PS-bijeenkomsten in de 1e coronagolf veranderde het politieke speelveld, stakte de stroom aan vergaderstukken aan PS en evenzo de reguliere mondelinge informatieverstrekking die gebruikelijk loopt via de vaste agendapunten ‘mededelingen van gedeputeerden’, ‘vragen over het nieuws van de dag’, en reacties op ingekomen stukken. GS zijn dit weldra gaan ondervangen met brieven aan PS.

Aanvankelijk was deze brievenstroom vanuit GS diffuus. Maar al snel ontstond een meer vaste structuur doordat een ambtelijke regiegroep de informatie voor PS bundelde:

17 maart '20	brief rol cvdK in Veiligheidsregio Zeeland en borging van de continuïteit in de organisatie
25 maart '20	brief economische impact op Zeeland van de landelijke maatregelen, inzet €2 mln uit de investeringsagenda, impact cultuursector Zeeland, op gesponsorde en gesubsidieerde evenementen en op OV
2 april '20	impact corona bestuurlijke planning: prioritering dossiers/stagnerende netwerksamenwerking
10 april '20	gevolgen corona op activiteiten en besluitvorming provincie
14 april '20	Voorjaarsnota '20 met veel aandacht voor de impact van Covid-19, geen nieuwe informatie
14 april '20	Statenvoorstel inzake het verlengen van het huidige Provinciale Cultuurbeleid (hamerstuk)
17 april '20	Statenvoorstel over werkwijze Omgevingsdiensten tijdens coronacrisis
21 april '20	maatregelen om ondernemers te ondersteunen, operationalisering van eerder door GS besloten €2 mln
20 mei '20	impact Covid-19 op culturele sector, Cultuurfonds
26 mei '20	aankondiging van de Zomerbrief, maatregelen recreatiesector en Zeeuwse arbeidsmarkt
30 juni '20	Zomerbrief GS

⁴ 3^e Evaluatierapport Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming. Tegelijk met de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet is een Evaluatiecommissie ingesteld om tijdens de looptijd te leren van de ervaringen en lessen te kunnen delen.

⁵ Hybride vergaderen is in de spoedwet verboden.

De snel opeenvolgende brieven van GS gaven naast nieuwe informatie en (voorgenomen) besluiten ook vaak een herhaling van eerder verstrekte informatie. Terugkijkend op deze periode geven Statenleden aan dat ze soms overvoerd werden met informatie en werd deze informatiestroom vanuit GS als eenrichtingsverkeer naar PS toe ervaren.

Prioritering behandeling lopende en reguliere dossiers: in nauw overleg met PS

Door de agendacommissie van PS, in nauwe afstemming met het Presidium en de Statengriffier, zijn dossiers als volgt geprioriteerd:

- dossiers die vóór het zomerreces 2020 moesten zijn behandeld: P&C-cyclus, compensatiepakket Marinierskazerne en verlengen Cultuurlader;
- dossiers die bij voorkeur vóór het zomerreces aan de orde moesten komen: Zanddijk, richtingennotitie Zichtbaar Zeeland, Regionale Energiestrategie 1.0, strategische aanpak stikstof;
- dossiers die over het zomerreces heen getild konden worden: Gebiedsvisie Veerse Meer, Richtingennotitie Slimme Mobiliteit.

Het dossier compensatiepakket Marinierskazerne heeft nagenoeg geen vertraging opgelopen, daaraan werden virtuele informatie- en commissievergaderingen in april en mei 2020 gewijd. De vertraging op dossiers als de Jaarstukken 2020 en andere inhoudelijke dossiers bleef beperkt doordat eind mei, een tweedaagse (virtuele) Statenvergadering plaatsvond en ook in juli 2020 waar de achterstand grotendeels werd ingehaald. Per 1 januari 2021 zou de Omgevingsvisie de nieuwe beleidsbasis worden het omgevingsbeleid van de Provincie Zeeland. De herijking van het Cultuurbeleid, die de beleidsbasis voor het cultuurbeleid van de Provincie Zeeland vormt, zou ook in 2020 door PS worden vastgesteld. Deze beide dossiers werden met maximaal één jaar uitgesteld vanwege de inhoudelijke effecten die Covid-19 heeft op deze onderwerpen.

Corona(steen)maatregelen (Zeeland): PS staat aan de zijlijn

GS hebben in de aanvang van de eerste coronagolf besloten tot een aantal provinciale coronasteunmaatregelen voor bedrijven en de culturele sector. De meest in het oog springende maatregelen is de voucherregeling voor bedrijven. Een overzicht van de coronasteunmaatregelen van de Provincie Zeeland is opgenomen in bijlage 2.

Maatregelen van de Provincie Zeeland hebben betrekking op onderzoek, informatie en advies waaronder de inrichting van een digitaal loket, verkenning van de impact van de coronacrisis op detailhandel en horeca, en onderzoek naar een Zeeuws stimuleringsfonds voor cultuur. Dit pakket is grosso modo vergelijkbaar met de maatregelen die ook door andere provincies werden getroffen (zie ook bijlage 2).

GS zijn voor het merendeel tot de coronasteunmaatregelen gekomen in de aanvang van de 1^e coronagolf zonder de consultatie van PS. De financiële inzet kwam voor Statenleden uit de lucht vallen⁶. Een wezenlijke betrokkenheid van PS in de totstandkoming van coronasteunmaatregelen van de Provincie dan wel in de intentie van de toewijzing van de rijks-matchingsregel aan de vitale regionale culturele infrastructuur, ontbrak. Weliswaar vond de beschikbaarstelling binnen de (abstract geformuleerde) begrotingsdoelstellingen plaats en daarmee binnen het mandaat van het College, maar Statenleden vonden zich aan de zijlijn staan; een Statenlid beschreef het als ‘tekenen bij het kruisje’.

Gelet op de urgentie van de problematiek, de snelle ontwikkeling van Covid-19 en de gevolgen van de beperkende maatregelen is er wel begrip voor deze handelwijze van het College. Al geven Statenleden aan dat deze wijze van werken éénmalig moet zijn.

⁶ Schriftelijk zijn door GS op 17 mei '20 vragen van fracties beantwoord over de rekening 2019 en de voorjaarsnota '20.

In de Zomerbrief 2020 is een uitgebreide opsomming gegeven door GS over de provinciale coronamaatregelen en ook over de algemene consequenties van de pandemie voor de provinciale (lopende) begroting. Via de Najaarsnota 2020 werden de effecten van Covid-19 en de getroffen maatregelen financieel verwerkt in de begrotingen 2020 en 2021 van de Provincie Zeeland, verantwoording gegeven voor de dekking hiervoor binnen de beleidsdoelstellingen 2020 en door PS bekrachtigd.

In het verlengde van de informatievoorziening naar PS ligt de openbare informatievoorziening naar de pers en naar de inwoners, bedrijven en organisaties in Zeeland. Uit de gesprekken die de Rekenkamer voerde met vertegenwoordigers van de regionale pers is gebleken dat zij goed toegang hadden tot gedeputeerden en tot de gebruikelijke persmomenten. Ook bij hen is begrip voor de beperkingen die Covid-19 met zich mee bracht in de beginperiode.

Geen rol Provincie in Veiligheidsregio Zeeland was bekend: vergaande praktijk verrast

Op grond van de Wet Publieke Gezondheid heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de leiding over pandemiebestrijdingen en deze geeft voorzitters van veiligheidsregio's aanwijzingen voor de uitvoering daarvan. De voorzitters beschikken daartoe over bevoegdheden en mogen deze zo nodig besluiten voor de hele regio, een opschaling naar niveau GRIP 4 genaamd.

Voor de provincie Zeeland betreft dit de Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)⁷. Eén van de zwaartepunten in het 'Regionaal Risicoprofiel Zeeland 2019-2023' van de VRZ is het risico 'ziektégolf besmettelijke ziekte' dat een grootschalige epidemie teweegbrengt en de Zeeuwse volksgezondheid bedreigt. Als mogelijke impact worden maatschappelijke ontwrichting genoemd, effecten op burgers en bedrijfsleven, en dat de *continuïteit van de overheid* onder druk kan komen te staan. Het 'Regiocrisisplan 2018-2021' beschrijft de aanpak van voorzienbare crises maar gaat niet in op (voorzorgs)maatregelen om die continuïteit te waarborgen.

Sinds de aanvang van de coronapandemie zijn de veiligheidsregio's voor de Rijksoverheid sparringpartner en ook uitvoerder. Zo zijn generieke rijksmaatregelen, die grotendeels als opdracht ('aanwijzing') werden opgedragen aan de veiligheidsregio's vertaald naar noodverordeningen voor het eigen werkgebied. Daarnaast konden veiligheidsregio's specifieke maatregelen treffen. Dat deed VRZ eind maart 2020 door het verbod op toeristisch en recreatief nachtverblijf, ook in de tweede woningen, het verbod op opbouw en gebruik van slaap- en strandhuisjes. Maatregelen die aanzienlijk afweken van andere veiligheidsregio's, bedoeld om de instroom uit gebieden zoals Vlaanderen, Duitsland en delen van Nederland met een hogere besmettingsgraad te weren met het oog op de beperkte Zeeuwse zorgcapaciteit.

Deze besluiten hadden een omvangrijke financiële uitwerking op de Zeeuwse recreatiesector en leidden tot heftige reacties die ook bij de Provincie binnenkwamen. Deze aanvullende restrictieve besluiten van VRZ overvielen GS en PS, ook al was het ontbreken van een formele rol en zeggenschap in de VRZ voor de Provincie bekend⁸. Statenleden vinden dat VRZ de Zeeuwse volksvertegenwoordigers bij had kunnen praten over hun voornemens.

Door GS is in de loop van de eerste golf het initiatief genomen tot informeel overleg met VRZ. In de loop van mei 2020 zijn maatregelen versoepeld en er is vanaf oktober 2020 weer volledig aangesloten bij de landelijke maatregelen die later zijn ingebed in de corona-noodwet die sinds december 2020 van kracht is:

15 maart '20	afkondigen GRIP-4
30 maart '20	verbod op recreatief nachtverblijf, verbod opbouw en gebruik van slaap- en strandhuisjes
april '20	situatiebepaalde afsluiting drukke locaties als Boulevard Vlissingen, parkeren Perkpolder
1 mei '20	eigenaren mogen weer in tweede woning of recreatieverblijf met eigen sanitair, ondernemers mogen 15% van hun slaapplekken verhuren, mits die over eigen sanitair beschikken
30 mei '20	verdere versoepeling toeristische sector

⁷ Veiligheidsregio Zeeland werkt in opdracht van de 13 Zeeuwse gemeenten; de burgemeesters vormen samen het Algemeen Bestuur.

⁸ De cvdK heeft een formele rol in de vorm van een rijksstaak en ziet toe op de samenwerking van de overheidsdiensten in zijn provincie.

Verschillende Statenleden zetten vraagtekens bij het bestuurlijke construct van een crisis- en incident organisatie dat zich ook meer beleidsmatig opstelde en waar geen directe democratische controle op is (achteraf legt de VRZ aan gemeenteraden verantwoording af). En dat een wettelijke status dan wel inbreng van de Provincie ontbreekt bij dit type crises. Een brede evaluatie van de rol van Veiligheidsregio's is nodig, zo geven sommigen aan.

Inmiddels is de 'Evaluatie Wet Veiligheidsregio's naar Toekomstbestendige Crisisbeheersing en Brandweerszorg' gepubliceerd (4 december 2020) waar onder meer uit blijkt:

- dat de huidige wet mogelijkheden biedt om invulling te geven aan democratische legitimiteit, maar deze mogelijkheden beperkt worden benut;
- de wet te complex en te vrijblijvend is voor sommige taken en bevoegdheden bij crisisbeheersing.

De evaluatiecommissie heeft geen expliciete evaluatie gedaan naar de rol van Veiligheidsregio's en corona. Zij verwacht dat aanstaande evaluaties van de coronacrisis, onder andere uitgevoerd door de Onderzoeksraad voor Veiligheid⁹, zullen uitwijzen hoe effectief de crisis is bestreden en hoe duurzaam gekozen oplossingen zijn.

Grensproblematiek: heen en weer

Een groot deel van Zeeland grenst aan Vlaanderen. Vlamingen maken gebruik van voorzieningen in Nederland en andersom. Daarbij zijn met name inwoners van Zeeuws-Vlaanderen aangewezen op Vlaamse wegen om van en naar de rest van Nederland te kunnen reizen. De Belgische en Vlaamse overheden namen soms drastische en niet altijd helder gecommuniceerde besluiten met betrekking tot Covid-19. Zo leidde in het begin van de pandemie het sluiten van de Belgische horeca tot een grote toestroom van Vlaamse dagrecreanten naar Zeeland.

Later in de crisis sloot België haar grenzen. Inwoners van met name oostelijk Zeeuws Vlaanderen, die voor hun werk, studie, familiebezoek, mantelzorg of om medische redenen door Vlaanderen moesten rijden om weer in Nederland te komen (transitverkeer), werden verplicht de langere en duurdere route door de Westerscheldetunnel te nemen. Vanwege de hogere reiskosten konden inwoners van en bedrijven uit Zeeuws-Vlaanderen een beroep doen op de Provincie Zeeland voor een financiële compensatie¹⁰.

En al even abrupt werden Belgische grensafsluitingen opgeheven en ontstond wederom een grote instroom van Vlaamse dagrecreanten. Eind januari 2021 sloot België opnieuw de grenzen voor niet essentiële verplaatsingen van en naar het buitenland tot voorlopig 19 april 2021. Voor bewoners van grensregio's Zeeuws-Vlaanderen en Vlaamse buurgemeenten gelden daarbij nu vrij soepele regels:

20 maart '20	België sluit de grenzen
26 maart '20	Verbod Belgische overheid te verplaatsen van NL naar NL via Belgisch grondgebied
30 mei '20	Vlaams-Nederlandse grens weer open
27 januari '21	België verbiedt niet-noodzakelijke reizen van en naar het buitenland tot 1 april '21

Statenleden voelden zich door de grensmaatregelen in met name de 1^e coronagolf overvallen in hun volksvertegenwoordigende rol.

De verantwoordelijkheid 'grensproblematiek bij crisisbeheersing' ligt bij de Rijksoverheid om met de landelijke overheden in de buurlanden af te stemmen. De commissaris van de Koning en de voorzitter van VRZ hebben daar aangedrongen op betere afstemming en heldere communicatie.

⁹ Bij het onderzoek kijkt de Raad onder meer naar de voorbereiding op een pandemie, de crisisbeheersing en de getroffen maatregelen en de uitwerking van deze maatregelen.

¹⁰ Provincie Zeeland heeft met de drie grensgemeenten (Hulst, Sluis en Terneuzen) een subsidie (regeling vanuit Programma Regionale Bereikbaarheid) beschikbaar gesteld voor 18 maart 2020 tot en met 15 juni 2020. De uitvoering van de regeling lag bij gemeente Hulst.

Analyse Rekenkamer en punten ter overweging

Uit deze reconstructie van de Rekenkamer Zeeland blijkt dat sinds de 1^e coronagolf de reguliere fysieke informatie- en besluitvormingsbijeenkomsten vanaf 13 maart 2020 tijdelijk zijn stopgezet waardoor de kaderstellende en controlerende rol van PS niet konden worden uitgevoerd.

De wettelijke rolinvulling door PS is na de totstandkoming van de wet Digitale Beraadslaging en Besluitvorming van 8 april 2020, in de loop van april 2020 weer (digitaal) opgepakt met technische voorzieningen voor de beeld- en oordeelsvorming, en vanaf eind april weer met besluitvormende Statenvergaderingen.

Prioritering van dossiers liep via de agendacommissie en het Presidium waar alle fracties in zijn vertegenwoordigd. Eind mei 2020 en begin juli 2020 is met extra vergaderingen de achterstand in de bestuurlijke positie grotendeels ingehaald. Over de uitstel van een aantal dossiers bestond consensus met GS.

Een wezenlijke betrokkenheid van PS in de totstandkoming van coronasteunmaatregelen van de Provincie dan wel in de intentie van de toewijzing van de rijks-matchingsregel aan de vitale regionale culturele infrastructuur in de eerste golf ontbrak; weliswaar vond dit binnen de (abstract geformuleerde) begrotingsdoelstellingen 2020 plaats, maar PS vonden zich aan de zijlijn staan.

Administratief zijn de mutaties met de Zomerbrief 2020 / Najaarsnota 2020 gerepareerd en verantwoord.

De wettelijke bevoegdheden voor het nemen van (toegangs)maatregelen van de Veiligheidsregio Zeeland hadden ingrijpende (economische) gevolgen waar zowel GS als PS geen invloed op hadden, en ook niet op de grensmaatregelen die door België werden getroffen.

In algemene zin bleek begrip voor de kortstondige gang van zaken; voor de toekomst kan evenwel in overweging worden genomen aan GS te verzoeken om:

1. De rol van PS te verstevigen in een draaiboek crisissituaties. Een draaiboek dat niet alleen op het voorspelbare ingaat, maar ook op 'onvoorstelbare' crises. De voorwaarden, in de vorm van voorzieningen voor de doorgang van het democratische proces moeten daarin worden gecreëerd.

toelichting: zowel het regio-crisisplan van VRZ als de Provincie Zeeland ontbeert een draaiboek voor het continueren van het democratisch proces in (langdurige) crisissituaties. Daarnaast zijn 'incident, ramp of crisis' in het VRZ-crisisplan nauwelijks omschreven. Een draaiboek voor doorgang van het democratische proces in Provincie Zeeland bij diverse voorspelbare en onvoorstelbare crises kan hier in voorzien.

2. Bij de Rijksoverheid, al dan niet in IPO-verband, aan te dringen op de ontwikkeling van wettelijke kaders voor het bestuurlijk proces in 'onvoorstelbare crises'.

toelichting: de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming loopt tot 1 mei 2021. Een structurele wettelijke verankering voor digitale beraadslaging en besluitvorming door overheden is (vooralsnog) niet aangekondigd. Een bredere wet voor het doorgang vinden van het bestuurlijk proces bij overheden in langdurige crises lijkt raadzaam, zodat als het 'onvoorstelbare' gebeurt, het openbaar bestuur (op de één of andere manier) doorgang kan vinden.

3. Een eenvoudige beslisprocedure en/of procesafspraken GS/PS te maken voor een crisisbudget zodat bij acute crisissituaties waarbij snel (financieel) handelen nodig is, PS toch geconsulteerd kunnen worden.

toelichting: in crises draait het al snel over maatregelen die op korte termijn geld vergen waar in de lopende begroting niet in is voorzien of niet in de concretisering daarvan. Indien doorgang van het democratisch proces is gehinderd kan een (gereedliggende en democratisch overeengekomen) procesprocedure voor crisis-uitgaven PS toch in worden betrokken.

4. De rol van de Veiligheidsregio Zeeland bij deze langdurige crisissituatie te evalueren.

toelichting: de impact van de maatregelen van VRZ was in de eerste coronagolf ingrijpend voor de recreatiesector in Zeeland en ging verder dan in andere regio's. GS en PS hebben wettelijk geen rol in veiligheidssituaties; zijn er afspraken mogelijk en wenselijk om langs informele weg informatie-uitwisseling in toekomstige crises aan te wenden?

Deze punten sluiten aan op de onderzoeks-elementen van deze verkenning en op de thema's waar u in de dialoogsessie met de Rekenkamer, januari 2021, op heeft gerespondeerd.

De Rekenkamer Zeeland dankt eenieder die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van deze reconstructie waaronder ook de griffie en de ambtelijke organisatie voor het zorgvuldig checken van de feiten, en ziet de behandeling van deze rekenkamerbrief door uw Staten met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Namens het bestuur van de Rekenkamer Zeeland,

mr. C.M. de Graaf
Voorzitter

Bijlage 1: tijdslijn

Legenda

Ontwikkeling pandemie en algemene maatregelen
Staten- en commissievergaderingen
Informatievoorziening vanuit GS
Specifieke maatregelen in en voor Zeeland

vrijdag 24 januari '20	Landelijk	Het Outbreak Management Team (OMT) wordt operationeel in Nederland.
maandag 3 februari '20	VRZ	Website Zeeland Veilig van de VRZ gaat in de lucht
vrijdag 7 februari '20	PS	Brief Michiel Adriaanszoon de Ruyterkazerne
donderdag 27 februari '20	Landelijk	Eerste vastgestelde besmetting met Covid-19 in Nederland.
vrijdag 28 februari '20	VRZ	Meer informatie over de laatste stand van zaken omtrent het coronavirus
vrijdag 6 maart '20	VRZ	Inwoner uit Scharendijke besmet met coronavirus COVID-19
maandag 9 maart '20	Landelijk	Persconferentie Rutte hygienemaatregelen (elleboogniezen, geen handen schudden).
dinsdag 10 maart '20	VRZ	Nieuwe maatregel coronavirus: stop met handen schudden!
donderdag 12 maart '20	Landelijk	Aanscherping landelijke overheidsmaatregelen. Eenieder wordt opgeroepen niet naar het buitenland te reizen. Hogescholen en universiteiten sluiten de deuren. Scholen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs en kinderopvang blijven gewoon open.
donderdag 12 maart '20	Landelijk	Ondernemers krijgen vanaf 12 maart uitstel van betaling voor de rijksbelastingen
donderdag 12 maart '20	VRZ	Aanpassing maatregelen coronavirus 12 maart '20
vrijdag 13 maart '20	CvdK	Brief CvdK over preventiemaatregelen Corona.
vrijdag 13 maart '20	PS	Voorlopig laatste 'normale' fysieke vergadering PS.
zondag 15 maart '20	Landelijk	Op deze zondag wordt om half zes 's middags bekendgemaakt dat alle eet- en drinkgelegenheden (behalve die in hotels), sport- en fitnessclubs, sauna's, seksclubs en coffeeshops vanaf 18.00 uur die dag dienen te sluiten. En iedereen wordt opgeroepen om 1,5 meter afstand van elkaar te houden.
zondag 15 maart '20	VRZ	Om de maatregelen in Zeeland te coördineren is door de Veiligheidsregio GRIP 4 afgekondigd. Dit betekent dat Zeeuwse overheden en hulpdiensten gezamenlijk optrekken.
maandag 16 maart '20	Landelijk	Premier Rutte spreekt het land toe via de televisie, radio en livestreams. Hij legt uit dat het Nederlandse kabinet een strategie van groepsimmunitet nastreefde, hoewel spreiding van besmettingen over de tijd het primaire doel was.
maandag 16 maart '20	VRZ	De voorzitter van Veiligheidsregio Zeeland heeft op 16 maart '20 besloten tot een nieuwe Noodverordening.
dinsdag 17 maart '20	CvdK	Brief van GS over maatregelen Coronavirus Rol van de commissaris van de Koning en de Veiligheidsregio Zeeland.
dinsdag 17 maart '20	Landelijk	Het kabinet stelt de Tweede Kamer voor tot de instelling van de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor behoud van werkgelegenheid (NOW).
woensdag 18 maart '20	CvdK	Brief van CvdK inzake uitstel uitreiking Four Freedoms Awards.
woensdag 18 maart '20	Grensproblematiek	Versterkte maatregelen afgekondigd voor België.
woensdag 18 maart '20	VRZ	Brief burgemeesters aan Rijk om zorgen toestroom toeristen
woensdag 18 maart '20	VRZ	Jan Lonink van Terneuzen namens alle burgemeesters: "Het gaat er niet om dat toeristen niet welkom zijn, maar we moeten wel realistisch kijken wat onze zorg aankan."
vrijdag 20 maart '20	Cie. Economie	Vergadering geannuleerd
vrijdag 20 maart '20	Cie. Ruimte	Vergadering geannuleerd
vrijdag 20 maart '20	Cie. Strat. Opgaven	Vergadering geannuleerd
vrijdag 20 maart '20	Grensproblematiek	Grensverschillen, alleen reizen naar België bij noodzaak en met verklaring "Respecteer de verschillen in maatregelen en hou je eraan!"
vrijdag 20 maart '20	VRZ	De Veiligheidsregio Zeeland vraagt om Zeeland alleen nog te bezoeken als dat echt nodig is. Zowel dagtoerisme als langer verblijf door mensen van buiten de provincie wordt afgeraden.
maandag 23 maart '20	Grensproblematiek	Vignet voor grensarbeiders met cruciale beroepen.
maandag 23 maart '20	Landelijk	Door het kabinet worden strengere maatregelen afgeroepen. Rutte noemde deze maatregelen een intelligente lockdown. Groepsvorming van meer dan twee personen in de publieke ruimte werd verboden.
maandag 23 maart '20	Zeeland	Bezoek Wientjes aan Zeeland
dinsdag 24 maart '20	VRZ	Er leven veel vragen over het al dan niet sluiten van campings en vakantieparken in Zeeland.
woensdag 25 maart '20	GS	Brief van GS over impact Corona-virus en reeds getroffen maatregelen
woensdag 25 maart '20	VRZ	Campagne gestart gericht op Duitse toeristen. De boodschap is om niet naar Zeeland te komen omdat anders het gevaar bestaat dat ons zorgstelsel overbelast raakt.

donderdag 26 maart '20	Grensproblematiek	verbod Belgische overheid te verplaatsen van NL naar NL door België
donderdag 26 maart '20	Landelijk	Een deel van de ondernemingen met tot 250 medewerkers komt in aanmerking voor een eenmalige uitkering van €4.000 De tegemoetkoming word bekend als de TOGS-regeling.
donderdag 26 maart '20	Landelijk	Het CBS meldt dat als gevolg van de genomen maatregelen om de coronacrisis te bezweren een recessie in Nederland onafwendbaar is.
donderdag 26 maart '20	VRZ	Veiligheidsberaad is bijeen gekomen om de afgelopen maandag afgekondigde maatregelen te bespreken. Het Veiligheidsberaad bestaat uit alle voorzitters van de veiligheidsregio's in Nederland en de minister van Justitie en Veiligheid. De voorzitter van de Veiligheidsregio Zeeland, de heer Lonink heeft wederom expliciet aandacht gevraagd voor de situatie in Zeeland met betrekking tot het toerisme. Ook de Commissaris van de Koning, de heer Polman, heeft bij de minister hier extra aandacht voor gevraagd.
vrijdag 27 maart '20	Cie. Bestuur	Vergadering geannuleerd
vrijdag 27 maart '20	VRZ	Aangescherpte maatregelen in Zeeland met betrekking tot bestrijding coronavirus: Geen vakantietijd, maar crisistijd
maandag 30 maart '20	VRZ	Verbod op recreatief nachtverblijf Verbod sanitaire voorzieningen recreatie Verbod opbouwen en gebruik van slaap- en strandhuisjes
dinsdag 31 maart '20	Landelijk	Het kabinet heeft besluit dat alle coronamaatregelen in Nederland worden verlengd tot en met dinsdag 28 april.
dinsdag 31 maart '20	VRZ	Algemene maatregelen t/m 28 april; Zeeuws verbod toerisme zo lang als nodig is. In Zeeland meer nodig dan landelijke maatregelen, nachttoerismeverbod niet gekoppeld aan 28 april.
woensdag 1 april '20	Scheldestromen	Waterschap Scheldestromen zou half april recreatievoorzieningen zoals toiletunits, afvalbakken en –containers plaatsen rondom het Veerse Meer en op de eilanden. Deze worden tot nader order niet geplaatst.
donderdag 2 april '20	GS	Brief van GS (met bijlage) inzake Impact Corona-virus op bestuurlijke planning impact corona bestuurlijke planning: prioritering dossiers en stagnerende netwerksamenwerking
donderdag 2 april '20	Landelijk	Het kabinet roept Duitsers en Belgen op om met Pasen niet naar Nederland te komen. Het verkeer uit België was toen al met zeventig procent afgenomen en dat uit Duitsland met tachtig procent.
donderdag 9 april '20	VRZ	Boulevards Vlissingen afgesloten voor gemotoriseerd verkeer
vrijdag 10 april '20	GS	Brief van GS (met bijlage) over vervolg informeren gevolgen Coronavirus op activiteiten en besluitvorming Provincie Zeeland
vrijdag 10 april '20	VRZ	Stel bezoek aan Zeeland uit, ook in het Paasweekend.
dinsdag 14 april '20	GS	Statenvoorstel werkwijze Omgevingsdiensten tijdens Coronacrisis
dinsdag 14 april '20	GS	Voorjaarsnota '20 met veel aandacht voor de impact van Covid-19, geen nieuwe informatie
vrijdag 17 april '20	GS	Statenvoorstel inzake het verlengen van het huidige Provinciale Cultuurbeleid (hamerstuk)
vrijdag 17 april '20	PS	Statenvergadering geannuleerd
dinsdag 21 april '20	GS	Brief van GS over maatregelen om ondernemers te ondersteunen tijdens de Coronacrisis
dinsdag 21 april '20	Landelijk	Alle evenementen worden in elk geval tot 1 september afgelast.
dinsdag 21 april '20	Landelijk	Het kabinet besluit om de basisscholen vanaf 11 mei weer te openen.
donderdag 23 april '20	VRZ	ADZ Ziekenhuis Goes neemt corona-teststraat in gebruik.
vrijdag 24 april '20	Landelijk	Het kabinet geeft luchtvaartmaatschappij KLM financiële steun
vrijdag 24 april '20	PS	Extra (virtuele) Statenvergadering Marinierskazerne
vrijdag 24 april '20	VRZ	Toerisme vanaf begin mei in eigen verblijf en deel accommodaties mogelijk.
dinsdag 28 april '20	Provincie Zeeland	Coronamonitor voor de Zeeuwse economie
woensdag 29 april '20	VRZ	Veiligheidsregio Zeeland versoepelt overnachtingsregels voor 'rustzoekers' (15%).
woensdag 6 mei '20	Landelijk	Kappers, schoonheidsspecialisten en pedicures mogen vanaf 11 mei weer aan het werk gaan. Buitensporten worden ook weer toegestaan, maar er moet wel 1,5 meter afstand aangehouden worden. Ook bibliotheken gaan vanaf 11 mei weer open. Het voortgezet onderwijs gaat ook weer van start.
vrijdag 8 mei '20	Cie. Economie	Virtuele commissievergadering
vrijdag 8 mei '20	Cie. Ruimte	Virtuele commissievergadering
vrijdag 8 mei '20	VRZ	Veiligheidsregio Zeeland wil meer toerisme toestaan in verantwoorde stappen.
maandag 11 mei '20	Landelijk	Eerste voorzichtige stap gezet naar versoepeling van de bezoekregeling voor verpleeghuizen
vrijdag 15 mei '20	Cie. Bestuur	Virtuele commissievergadering
vrijdag 15 mei '20	VRZ	Geen verbod meer op gebruik strandhokjes in Zeeland.
woensdag 20 mei '20	GS	Brief GS van 20 mei '20 over impact COVID-19 op culturele sector, Cultuurfonds
woensdag 20 mei '20	VRZ	Openbare toiletten aan de kust mogen op veel plaatsen weer open.

dinsdag 26 mei '20	GS	Brief van GS, aankondiging van de Zomerbrief, maatregelen recreatiesector en Zeeuwse arbeidsmarkt
donderdag 28 mei '20	Diverse fracties	Brieven met betrekking tot coronacrisis waaronder oproep tot controversieel verklaring
donderdag 28 mei '20	PS	Extra virtuele Statenvergadering
donderdag 28 mei '20	VRZ	Veiligheidsregio Zeeland gaat toerisme monitoren.
vrijdag 29 mei '20	PS	Extra virtuele Statenvergadering
zaterdag 30 mei '20	Grensproblematiek	Nederlands-Belgische grens weer open voor familiebezoek
maandag 1 juni '20	Landelijk	Horeca, musea en bioscopen mogen weer (beperkt) open
maandag 1 juni '20	Landelijk	Voor passagiers in het openbaar vervoer wordt het dragen van een mondkapje verplicht. Er wordt aangedrongen om alleen noodzakelijke reizen te maken.
maandag 15 juni '20	Landelijk	De beperkende maatregelen voor twaalf landen in het Schengengebied worden versoepeld. Op die dag verandert code oranje (alleen noodzakelijke reizen) naar code geel (let op, veiligheidsrisico's).
maandag 15 juni '20	VRZ	Vanaf 15 juni zijn de gemeenschappelijke wasruimtes, douches en toiletten op campings en vakantieparken weer geopend
dinsdag 16 juni '20	GS	Brief GS juni '20 Uitkomsten van de Meicirculaire '20 van het provinciefonds - 20019117
dinsdag 16 juni '20	GS	Brief GS van 16 juni '20 met rapport impact corona op Zeeuwse Binnensteden - 20019295
donderdag 18 juni '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
Donderdag 18 juni '20	Cie. Strat. Opgaven	Fysieke commissievergadering
donderdag 18 juni '20	Statenlid Babijn PvZ	Brief over teleurstelling hervatten fysieke vergaderingen
vrijdag 19 juni '20	Cie. Ruimte	Fysieke commissievergadering
vrijdag 26 juni '20	Cie. Bestuur	Fysieke commissievergadering
Vrijdag 26 juni '20	Cie. Strat. Opgaven	Fysieke commissievergadering
dinsdag 30 juni '20	GS	Zomerbrief! De voorjaarsnota heeft u daarom € 2 miljoen beschikbaar gesteld voor 'noodmaatregelen MKB'.
woensdag 1 juli '20	Landelijk	Campings mogen weer gasten toelaten, ook de douches en toiletten op campings worden vanaf die dag weer toegankelijk. Bioscopen, restaurants, cafés, theaters en concertzalen gaan open voor maximaal honderd personen. Sportscholen mogen hun deuren weer openen. Ook binnen- en contactsporten zijn weer toegestaan. Sportwedstrijden mogen weer gehouden worden, maar publiek is niet welkom.
vrijdag 3 juli '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
dinsdag 7 juli '20	GS	Statenvoorstel begroting '21 Provincie Zeeland
donderdag 9 juli '20	PS	Statenvergadering fysiek, Studio A58 <- Hele volle agenda
vrijdag 10 juli '20	PS	Statenvergadering fysiek, Studio A58 <- Hele volle agenda
donderdag 16 juli '20	VRZ	Besmettingen geconstateerd in Goes.
donderdag 23 juli '20	VRZ	Het aantal coronabesmettingen stijgt.
dinsdag 28 juli '20	Grensproblematiek	Reisadvies voor provincie Antwerpen in België aangescherpt
donderdag 30 juli '20	Grensproblematiek	België en Nederland hanteren wederzijds 'code oranje'
dinsdag 1 september '20	Landelijk	Het aantal positief getesten neemt in september toe met 40-60% per week.
Donderdag 3 september '20	Cie. Strat. Opgaven	Fysieke commissievergadering
Vrijdag 4 september '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
vrijdag 4 september '20	Cie. Ruimte	Fysieke commissievergadering
donderdag 10 september '20	Grensproblematiek	Zeeland op groen voor Belgen
vrijdag 11 september '20	Cie. Bestuur	Fysieke commissievergadering
vrijdag 25 september '20	PS	Statenvergadering fysiek, Studio A58
maandag 28 september '20	PS	Statenvergadering fysiek, Studio A58 extra vergadering vanwege Zanddijk Yerseke
dinsdag 29 september '20	GS	Culturele sector
dinsdag 29 september '20	GS	Najaarsnota
donderdag 8 oktober '20	Cie. Strat. Opgaven	Vergadering geannuleerd
Vrijdag 9 oktober '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
vrijdag 9 oktober '20	Cie. Ruimte	Fysieke commissievergadering
zondag 11 oktober '20	VRZ	Zeeland bij coronadashboard op risiconiveau 'zorgelijk'.
dinsdag 13 oktober '20	Landelijk	Het kabinet introduceert een routekaart met maatregelen per risiconiveau.
woensdag 14 oktober '20	Landelijk	Opnieuw geldt een gedeeltelijke lockdown voor het hele land. De horeca moet weer sluiten.
vrijdag 16 oktober '20	Cie Bestuur	Fysieke commissievergadering

dinsdag 3 november '20	Landelijk	Intensievere lockdown voor twee weken
vrijdag 6 november '20	PS	Fysieke Statenvergadering terug op de Abdij
vrijdag 6 november '20	PS	Statenvergadering fysiek Abdij
vrijdag 6 november '20	VRZ	Zeeland nu ook naar niveau 'ernstig'.
donderdag 12 november '20	PS	Statenvergadering fysiek Abdij Najaarsnota en Begroting
donderdag 12 november '20	PS	Statenvergaderingen opnieuw virtueel
vrijdag 13 november '20	PS	Statenvergadering virtueel Abdij Najaarsnota en Begroting
donderdag 26 november '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
vrijdag 27 november '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
vrijdag 27 november '20	Cie. Ruimte	Fysieke commissievergadering
dinsdag 1 december '20	Landelijk	Mondkapjesplicht in publiek toegankelijke ruimten
vrijdag 4 december '20	Cie. Bestuur	Fysieke commissievergadering
vrijdag 18 december '20	Grensproblematiek	Negatieve PCR-test verplicht voor bezoek aan België
vrijdag 18 december '20	PS	Virtuele Statenvergadering
vrijdag 15 januari '21	Cie. Economie	Virtuele commissievergadering
vrijdag 15 januari '21	Cie. Ruimte	Virtuele commissievergadering
woensdag 20 januari '21	Landelijk	Aanscherping landelijke overheidsmaatregelen.
vrijdag 22 januari '21	Cie. Bestuur	Virtuele commissievergadering
Vrijdag 22 januari '21	Cie. Strat. Opgaven	Virtuele commissievergadering
zaterdag 23 januari '21	Landelijk	Avondklok van kracht
dinsdag 26 januari '21	Grensproblematiek	Grensmaatregelen Belgische overheid verder verscherpt
woensdag 27 januari '21	Grensproblematiek	België verbiedt recreatieve en toeristische verplaatsingen van en naar het buitenland
donderdag 4 februari '21	Landelijk	Nieuwe routekaart coronamaatregelen
vrijdag 5 februari '21	PS	Virtuele Statenvergadering
vrijdag 26 februari '21	Cie. Economie	Virtuele commissievergadering
vrijdag 26 februari '21	Cie. Ruimte	Virtuele commissievergadering
Vrijdag 5 maart '20	Cie. Strat. Opgaven	Virtuele commissievergadering

Bijlage 2: provinciale maatregelen

overzicht maatregelen Provincie Zeeland, niet uitputtend

- Corona Overbruggingslening t.b.v. start/scale-ups & innovatief mkb
- SOS-programma Dockwise ('Snel Ondernemers Support') à € 350.000
- Verruiming met € 316.500 van mogelijkheden vouchers via Impuls Zeeland, Zeeland Financial Matching
- Voucherregeling planvorming Zeeuwse toeristische bedrijven á € 400.000
- Schade-inventarisatie Impuls Zeeland bij gebruikers Zeeuws Participatie-fonds en InnoGo! & mogelijke steun (bijv. uitstel aflossing en/of rente)
- Continuïteitsbijdrage voor zorgaanbieders (met name gemeentelijke actie)
- Eén digitaal Zeeuws loket voor vragen van ondernemers, instellingen en burgers
- Opdracht voor onderzoek naar impact van coronacrisis op detailhandel en horeca in Middelburg, Vlissingen, Goes, Terneuzen, Sluis, Hulst, Zierikzee en Tholen
- In overleg met sector onderzoek Zeeuws stimuleringsfonds Cultuur
- Verkenning heroriëntatie Zeeuws arbeidsmarktbeleid i.s.m. Arbeidsmarktregio, Zeeuwse Werkkamer en 'Aanvalsteam'

overzicht maatregelen Provincie Fryslân, niet uitputtend

- Corona-overbruggingslening voor Friese micro- en kleinbedrijven voor micro- en kleinbedrijven tot 50 werknemers en tot omzet van € 10 miljoen, ondernemersimpuls Fryslân verstrekt leningen tussen € 50.000 en € 250.000, budget € 4 mln t/m 31 december '20
- Recreatie en toerisme in coronatijd: subsidie voor aanpassingen bedrijf aan anderhalvemeter-economie
- Ondernemer kan max € 1.500 subsidie krijgen, totaal budget € 1 mln
- Herstelpakket coronacrisis 'Lok op 1: No en Moarn' voor door coronacrisis getroffen bedrijven en organisaties, budget € 5 miljoen.
- Voucherregeling mkb Fryslân biedt financiële ondersteuning bij activiteiten gericht op groei, innovatie, ontwikkelen en/of strategische HR stimuleren. Door de coronacrisis kan een ondernemer met deze voucher ook personeel om- of bijscholen.

overzicht maatregelen Provincie Noord-Brabant, niet uitputtend

- Noodhulp Brabants innovatief MKB en startups
- steun Brabant breed via de BOM: Corona OverbruggingsLening, COL (vanaf € 50.000)
- steun West- en Midden Brabant via Starterslift: SOL (tot € 50.000)
- steun Zuidoost-Brabant via Bright Move: Noodfonds Brainport regio (tot € 50.000)
- steun Noordoost-Brabant via Ondernemerslift+: financieringsmogelijkheden tot € 50.000 beschikbaar
- Steunpakket regionale culturele infrastructuur met B5-gemeenten (waarvan € 2 mln van de provincie)
- Join Us – extra steun aan digitale initiatieven om jeugd bij elkaar te brengen

algemeen door provincies gekozen inzet

- Uitgangspositie financieel verschilt sterk
- Deel provincies zet (veel) extra geld in bijvoorbeeld provincie Gelderland
- Andere provincies zoeken het meer in informatie & advies, netwerkvorming, monitoring e.d.
- In eerste maanden accent op noodmaatregelen i.c. beperking 'schade' inmiddels vizier vooral gericht op herstel door inzet op Extra investeringen in 'toekomst-thema's als digitalisering, verduurzaming e.d.
- Aanpassingen aan 1,5 meter-samenleving voor sectoren als horeca, toerisme, cultuur, vervoer, detailhandel
- Extra inzet op (om)scholing
- In IPO-verband werken provincies ook aan herstelagenda, zie 'Herstel Regionale Economie na Covid-19 lockdown periode' van oktober 2020.

Onderzoeksteam

- Tanja Groenendijk- de Vos, bestuurslid Rekenkamer Zeeland
- secretaris-onderzoeker Rekenkamer Zeeland
- , bureau voor economische argumentatie (BEA)

De documenten die het onderzoeksteam bestudeerde waren:

- Zomerbrief 2020 Provincie Zeeland
- Najaarsnota 2020 Provincie Zeeland
- De diverse brieven die aan PS werden verstuurd (opgenomen in de tijdlijn)

Het onderzoeksteam luisterde (delen van) diverse Staten- en commissievergaderingen terug en raadpleegde de verschillende documenten op de Staten- en commissievergaderingen. Ook werden de websites van de VRZ, IPO en GGD-Zeeland geraadpleegd, en die van andere provincies en gemeenten hoe daar met (de gevolgen van) de pandemie werd en wordt omgegaan.

In het kader van dit onderzoek werd met de volgende personen gesproken:

- Jo Annes de Bat, gedeputeerde
- , afdeling financiën
- , programmamanager
- , directeur programma's en projecten
- , Statengriffie
- Flora van Houwelingen, Statengriffier
- Ernst-Jan Rozendaal, PZC
- Ariane Lafort, Omroep Zeeland
- (virtuele) Dialoogsessie met 24 Staten- en commissieleden.

Gedeputeerde Staten

Rekenkamer Zeeland
T.a.v. de heer De Graaf
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Bestuurlijk wederhoor Covid-19	32971		

Middelburg, 30 maart 2021

Geachte heer De Graaf,

Middels uw brief van 3 maart jl. heeft u ons verzocht om een gecombineerd ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor te laten plaatsvinden ten aanzien van de beknopte rekenkamerbrief over de impact van de coronacrisis op het bestuurlijk handelen tussen GS en PS.

Na het verwerken van de ambtelijke reacties heeft u ons op 11 maart jl. via uw secretaris per e-mail het verzoek gedaan om bestuurlijke hoor- en wederhoor te geven op de nieuwe versie van uw brief. Het vervolg van deze brief bevat het resultaat hiervan. We gaan daarbij eerst in op de inhoudelijke punten en de daaraan gerelateerde aanbevelingen. We sluiten af met een algemene conclusie en een aanbeveling richting Provinciale Staten.

Het bestuurlijk proces en de aanbevelingen te komen tot een provinciaal draaiboek 'onvoorstelbare crisis' en er bij de rijksoverheid op aan te dringen wettelijke kaders te ontwikkelen

Onder de kopjes 'wisselende vergadervormen' en 'informatieverstrekking van GS naar PS' blijkt kritiek op de keuzen die ten aanzien van de werkwijze zijn gemaakt. De kwaliteit van het politieke debat zou lijden onder de digitale vergadervorm. Sommige statenleden wilden hybride vergaderen. Daarnaast zou er sprake zijn van eenrichtingsverkeer in de informatieverstrekking en voelden sommige statenleden zich soms overvoerd met informatie.

GS hechten eraan te benadrukken dat er alles aan is gedaan om in goed overleg tussen GS en PS te komen tot een bestuurlijk proces waarbij ieders bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn gerespecteerd. Hiertoe heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met het presidium, de agendacommissie en de statengriffier. Hierdoor konden reguliere processen doorgaan en kon aanvullend beleid met betrekking tot de bestrijding van de crisis aan PS worden voorgelegd. Dit was mogelijk binnen bestaande en tijdelijk getroffen wet- en regelgeving. Sommige wensen, zoals de genoemde wens om hybride te vergaderen, zijn wettelijk niet toegestaan. Afstemming tussen gemeenten, provincie en de veiligheidsregio vond plaats in taakgroepen en een enkele keer via een webinar. Door GS is actief gecommuniceerd over de mogelijkheden om via dit soort kanalen samen te werken en betrokken te zijn.

Omdat in onze ogen besluitvormingsprocessen in voldoende mate doorgang konden vinden aan de hand van de bestaande provinciale crisishandboeken en met inachtneming van tijdelijke (crisis)wet- en regelgeving, zien wij geen noodzaak voor het maken van een provinciaal draaiboek 'onvoorstelbare crisis'. In iedere crisis is maatwerk geboden. Een vooraf gemaakt draaiboek heeft daardoor weinig toegevoegde waarde. Wij herkennen niet uw aanbeveling om richting de rijksoverheid aan te dringen op wettelijke kaders. Op rijksniveau is er veel aandacht voor de bestuurlijke processen in deze crisissituatie. Er is een evaluatiecommissie die hierover regelmatig rapporteert en nog zal rapporteren. De rapportages zijn eerder ook gedeeld met het presidium.

Coronasteunmaatregelen en de aanbeveling t.a.v. het inrichten crisisbudget

In deze paragraaf van uw brief wordt de indruk gewekt dat PS aan de zijlijn stond bij de totstandkoming van steunmaatregelen. Dat beeld herkennen wij niet. In de vorige paragraaf is reeds opgemerkt dat PS door GS zoveel mogelijk zijn meegenomen in alle beslissingen die tijdens de crisis zijn genomen. Bij het nemen van steunmaatregelen was vaak haast geboden. Diverse beslissingen zijn binnen de bevoegdheden van GS genomen. Ze pasten binnen staand beleid en konden worden gedekt binnen de reguliere begroting. Daar waar toestemming van PS was vereist, werd deze ook gevraagd. Er waren, indien PS niet zou kunnen instemmen met het beschikbaar stellen van extra benodigde middelen, alternatieven voorzien die wel binnen de reguliere begroting zouden passen. Zo is steeds gehandeld binnen de wettelijke kaders met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid. Dit geldt zeker ook voor de financiële allocatiefunctie van PS. Het budgetrecht van PS is gedurende deze crisis steeds gerespecteerd. Het vooraf vastleggen van een beslisprocedure om in een crisis in overleg met PS een crisisbudget in te richten, is daarom in onze ogen niet noodzakelijk.

Veiligheidsregio Zeeland, grensproblematiek en de aanbeveling om de rol van de Veiligheidsregio te evalueren

In de genoemde paragrafen van uw brief blijkt teleurstelling over beslissingen van andere bestuursorganen en het feit dat PS hier geen invloed op konden uitoefenen. Het bestuurlijk proces, ook tijdens deze crisis, is gebonden aan wetten en regels. Denk bijvoorbeeld aan de bevoegdheidsverdeling tussen rijk, provincie en gemeenten, de rol die door het rijk is toebedeeld aan de veiligheidsregio's, de rol van de commissaris van de Koning als rijksorgaan en de autonome bevoegdheden van buitenlandse overheden. Vanuit de provincie zijn er zowel formeel als informeel inspanningen geleverd om beslissingen te beïnvloeden of bij te sturen. Dit neemt echter niet weg dat we niet kunnen treden in autonome bevoegdheden van andere overheden. Het evalueren van de rol van de veiligheidsregio's, zoals in de rekenkamerbrief wordt aanbevolen, is primair aan de Veiligheidsregio zelf. De Onderzoeksraad voor Veiligheid en het Instituut Fysieke Veiligheid doen onderzoek naar de rol van de veiligheidsregio's tijdens deze crisis.

Conclusie

Wij vragen aandacht voor de timing en de wijze waarop het onderzoek heeft plaatsgevonden. De crisis duurt nog altijd voort en het is daarom belangrijk om met voldoende afstand en onafhankelijkheid naar het één en ander te kijken. Uw brief bevat allerlei meningen van respondenten en deze worden zonder analyse en onderbouwing voorzien van een aantal aanbevelingen. Daarbij komt dat door de snelheid waarmee de verkenning is gedaan, geen compleet beeld wordt geschetst van de situatie. Dit heeft de kwaliteit van uw verkenning naar onze indruk geen goed gedaan.

Gelet op het bovenstaande geven wij Provinciale Staten in overweging uw verkenning voor kennisgeving aan te nemen en ontraden wij hen uw aanbevelingen over te nemen en tot uitvoering te brengen.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Bijlage 5: nawoord

De Rekenkamer Zeeland dankt GS voor hun bestuurlijke reactie.

In zijn algemeenheid benadrukt de Rekenkamer dat de rekenkamerbrief de weerslag is van een verkenning en niet van een regulier onderzoek waar via een normatief kader conclusies worden getrokken die potentieel resulteren in aanbevelingen. Dit onderkennend valt de lange termijn die gepaard ging met het opstellen van de bestuurlijke reactie op.

De reconstructie is, naast de feitelijke tijdlijn, merendeels gebaseerd op de ervaringen, verwonderpunten en opvattingen van Staten- en commissieleden (in de bestuurlijke reactie 'de respondenten' genoemd), waaronder begrip voor de uitzonderlijke situatie, zoals vermeld. De Rekenkamer achtte dit belangrijk vanuit de positie die PS hebben. Kaderstellend, controlerend, maar vooral ook de hoogste democratische macht binnen de Provincie. Juist in crises is het belangrijk die positie te bezien.

De Rekenkamer geeft op basis van de ervaringen PS een aantal punten in overweging; deze worden door Rekenkamer niet als 'aanbevelingen' gekwalificeerd. Dat daarbij ook organen van buiten de Provincie zijn vermeld is inherent, zelfs noodzakelijk indien daar binnen het hoogste orgaan vragen bij worden gesteld.

De Rekenkamer ziet de bestuurlijke behandeling van deze rekenkamerbrief met belangstelling tegemoet.

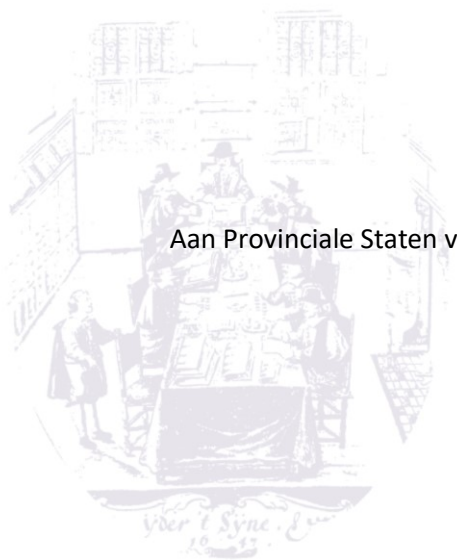
Middelburg, 7 april 2021

Vragen Commissie Bestuur over (Brief Rekenkamer Zeeland van 8 april 2021 over gevolgen Covid-19 op het bestuurlijk proces, reconstructie en analyse - 52804)

Vragen n.a.v. (schriftelijke afhandeling) Fractie PRO over agendapunt 5

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Provincie legt kritisch corona-onderzoek naast zich neer. De Rekenkamer heeft in haar rapport enkele overwegingen meegegeven aan GS 1. Is GS voornemens om de rol van PS te verstevigen in een draaiboek crisissituaties waar het doorgaan van het democratisch proces een voorwaarde is?	Wij refereren in de beantwoording van de drie door u gestelde vragen aan onze schriftelijke bestuurlijke reactie van 30 maart 2021 op het betreffend rapport van de Rekenkamer. Wij hebben aangegeven dat in onze ogen besluitvormingsprocessen in voldoende mate doorgang konden vinden aan de hand van de bestaande provinciale crishandboeken en met inachtneming van tijdelijke (crisis)wet- en regelgeving.
2. Is GS voornemens om meer met de VRZ te communiceren en evalueren en hierbij ook PS te betrekken mochten zich weer ernstige crisissituaties ontstaan? Dit naar aanleiding dat de VRZ verder ging dan andere regio's	Crisisbeheersing is geregeld in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Een veiligheidsregio is een gemeenschappelijke regeling van gemeenten. Democratische controle is voorbehouden aan gemeenteraden. Crisissituaties vragen om snel adequaat reageren door bij wet bepaalde verantwoordelijke organen. Eenhoofdige leiding is hierbij uitgangspunt. Waar in een functionele keten tijdens crises andere overheden (zoals Provincie, waterschap, Rijkswaterstaat, ministeries) bevoegdheden hebben, vindt hiermee afstemming plaats. Voor wat betreft de Provincie is dat met GS. Wij hebben bij de coronacrisis PS waar mogelijk steeds geïnformeerd. Afstemming tussen gemeenten, provincie en de veiligheidsregio vond plaats in taakgroepen en een enkele keer via een webinar. Door GS is actief gecommuniceerd over de mogelijkheden om via dit soort kanalen samen te werken en betrokken te zijn. In toekomstige situaties zullen wij PS vergelijkbaar informeren. PS kunnen geen invloed uitoefenen op beslissingen van andere bestuursorganen en kunnen niet treden in autonome bevoegdheden van andere overheden.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
	Het evalueren van de rol van de veiligheidsregio's, zoals in de rekenkamerbrief wordt aanbevolen, is primair aan de Veiligheidsregio zelf. De Onderzoeksraad voor Veiligheid en het Instituut Fysieke Veiligheid doen eveneens onafhankelijk onderzoek naar de rol van de veiligheidsregio's tijdens deze crisis. Wij zullen, indien gereed, deze evaluatierapporten opvragen en PS ter kennisname voorleggen.
3. Waarom legt GS het rapport van de Rekenkamer naast zich neer?	Wij vragen aandacht voor de timing en de wijze waarop het onderzoek heeft plaatsgevonden. De crisis duurt nog altijd voort en het is daarom belangrijk om met voldoende afstand en onafhankelijkheid naar het één en ander te kijken. Door de snelheid waarmee de verkenning is gedaan, wordt geen compleet beeld geschetst van de situatie. Dit heeft de kwaliteit van de verkenning naar onze indruk geen goed gedaan. Wij hebben daarom PS ontraden de aanbevelingen van de Rekenkamer over te nemen en tot uitvoering te brengen.

REKENKAMER ZEELAND

Aan Provinciale Staten van Zeeland

uw kenmerk: 32971

ons kenmerk: 52605

Bijlagen: 5

behandeld door:

Doorkiesnummer:

Middelburg, 7 april 2021

onderwerp: Gevolgen Covid-19 op het bestuurlijk proces, reconstructie en analyse

Geachte leden van Provinciale Staten,

De Provincie Zeeland had in maart 2020, bij het begin van de coronacrisis, geen plan voor de democratische gevolgen van een pandemie. De Zeeuwse draaiboeken waren, net als in de rest van Nederland vooral geënt op het omgaan met voorzienbare risico's. Voor het doorgang vinden van het bestuurlijk proces tussen Gedeputeerde Staten (GS) en Provinciale Staten (PS) in Zeeland en voor het (mede) opvangen van de maatschappelijke gevolgen van de pandemie, werd naarstig op zoek gegaan naar oplossingen.

Vanuit de Thorbecke-leerstoel¹, Universiteit Leiden, is een project gestart om de impact van de coronapandemie op het binnenlands bestuur zichtbaar te maken. De Rekenkamer Zeeland heeft zoals aangekondigd in onze brief van 26 november 2020, de gevolgen voor het (reguliere) Zeeuwse provinciale bestuurswerk in beeld gebracht en de wijze waarop coronamaatregelen zijn genomen, om eventueel te komen tot lessen voor toekomstige crisissituaties.

Elementen van de reconstructie

Deze (rekenkamer)brief biedt de *reconstructie* van de impact van de (1^e golf van de) coronacrisis op het bestuurlijk handelen tussen GS en PS aan de hand van de volgende elementen:

- 1) Heeft vanuit de wettelijke kaders tijdige (actieve) informatie-uitwisseling tussen GS en PS plaatsgevonden in de maanden februari 2020 tot en met juni 2020, waardoor PS zijn kaderstellende en controlerende functie kon uitoefenen?
Het verdere verloop is, indien relevant, ook in ogenschouw genomen.
- 2) Tot welke (steun)maatregelen werd door de Provincie Zeeland besloten? En van welke rijksmaatregelen is gebruik gemaakt? Hoe werden PS in die besluitvorming door GS betrokken?
- 3) Hoe werden PS betrokken bij besluitvorming door andere partijen zoals gemeenten, het Rijk en de Veiligheidsregio Zeeland?

De brief sluit af met een *analyse* met punten die in overweging kunnen worden genomen voor toekomstige crisissituaties.

¹ Bijzondere leerstoel aan de Rijksuniversiteit van Leiden, als wetenschappelijk onderzoekscentrum voor dialoog wetenschap en vertegenwoordigers van gemeenten en maatschappelijke groeperingen. Het project wordt gefinancierd door het ministerie van BZK.

Werkwijze

Door de Rekenkamer Zeeland zijn diverse documenten bestudeerd en Staten- en commissievergaderingen uit de 1^e coronagolf teruggeluisterd. Ook hebben gesprekken plaatsgehad (zie bijlage 3) met medewerkers van de Provincie Zeeland, de Statengriffie, en met de proces-verantwoordelijke gedeputeerde. En zijn de ervaringen van Statenleden en (burger)commissieleden, die zijn opgetekend in de dialoogsessie met u van vrijdag 8 januari 2021, input geweest.

Deze verkenning wijkt af van onze reguliere rekenkameronderzoeken, waar een normatief oordeel wordt gegeven over de bevindingen. De ambtelijke reactie is verwerkt binnen de context van deze verkenning en zo ook de reactie van de Statengriffie. De bestuurlijke reactie van GS en het nawoord van de Rekenkamer op de toelichting van het College zijn respectievelijk als bijlagen 4 en 5 bij deze rekenkamerbrief gevoegd.

Tijdslijn

Aan de hand van relevante momenten gedurende de ontwikkeling van de coronapandemie (in Zeeland) is een tijdslijn van gebeurtenissen en handelen gemaakt die loopt tot maart 2021 (bijlage 1). Delen van de tijdslijn zijn opgenomen bij de onderscheiden topics als vergadervorm, informatieverstrekking, coronamaatregelen, veiligheidsregio en grensverkeer. Deze topics worden navolgend behandeld.

Wisselende vergadervormen PS: aanpassing aan situatie en wensen

Vanaf februari 2020 wordt duidelijk dat Covid-19 zich ontwikkelt tot een wereldwijde pandemie en ook Nederland treft. Halverwege maart gaat Nederland in een 'intelligente' lockdown met onder andere sluiting van scholen, horeca en sportclubs, en thuiswerken wordt de norm. In de zomer van 2020 worden regels losgelaten en in het najaar weer aangetrokken. Dat heeft voor de Staten (en de voorbereidende commissies) gevolgen voor de vergadervorm:

13 maart '20	voorlopig laatste 'normale' fysieke vergadering PS
17 april '20	reguliere Statenvergadering geannuleerd (info-sessies en commissies virtueel)
vanaf 24 april '20	Statenvergadering digitaal
vanaf 9 juli '20	Statenvergadering in (coronaveilige) studio A58
vanaf 6 nov. '20	fysieke Statenvergadering (in aangepaste vorm) terug op de Abdij
vanaf 13 nov. '20	Statenvergaderingen opnieuw virtueel

De praktische realisatie van eerst online vergaderen, later op een alternatieve locatie en vervolgens corona-veilig op de Abdij, is door ambtelijke werkgroepen in samenwerking met de Statengriffie opgepakt waarbij afstemming met de Klankbordgroep, vergaderfaciliteiten Provinciale Staten en het Presidium plaatsvond waardoor PS waren aangehaakt. Naast technische voorzieningen, betekende dit het uitwerken van stemprocedures en de vergadervorm laten voldoen aan eisen van openbaarheid, digitale veiligheid en geldende coronamaatregelen.

De Tijdelijke wet² Digitale Beraadslaging en Besluitvormingen, vastgesteld op 8 april 2020, gaf overheden de mogelijkheid van herstel van de bestuurlijke integriteit van besluitvorming in digitale vorm, de gelijkheid van het politieke speelveld en van de vergaderorde.

Bij Zeeuwse Statenleden³ leeft breed het gevoel dat ondanks deze optie, de kwaliteit van het politieke debat lijdt onder digitaal vergaderen. Informeel contact is beperkt en interrupties zijn lastig. Dat maakt Statenleden terughoudend. De stemprocedures in digitale vergaderingen worden ervaren als omslachtig en tijdrovend.

² Wet van 8 april 2020, houdende regels voor het tijdelijk voorzien in besluitvorming via digitale weg door besturen van provincies, gemeenten, waterschappen en de openbare lichamen Bonaire en Saba. Deze is verlengd tot 1 mei '21.

³ Met Statenleden wordt tevens (burger)commissieleden bedoeld.

Ook hindert een aantal Statenleden de digitale deelname vanuit huis vanwege een trage of haperende internetverbinding: in een landelijk en uitgestrekt (grens)gebied is het een gegeven dat niet iedereen over een goed werkend internet beschikt.

Deze constatering sluiten aan bij de bevinding van de Evaluatiecommissie van deze wet⁴ dat er “... aanwijzingen zijn dat digitaal vergaderen in zekere mate negatieve effecten heeft op de politiek-bestuurlijke verhoudingen”. Om dit te ondervangen in de Provincie Zeeland is naar een alternatieve, ruim opgezette vergaderlocatie uitgeweken die voldeed aan de coronaregels van destijds en later weer in de Statenzaal met één volksvertegenwoordiger per partij. Aan de voorkeur van een aantal Statenleden hybride te vergaderen om gezondheidsrisico's te beperken is niet tegemoet gekomen, ook omdat de wetgever niet voor deze optie⁵ heeft gekozen.

Uit de evaluatie van de Statenvergadering van 6 november 2020 die op de Abdij plaatsvond, bleek dat een aantal Statenleden om gezondheidsredenen afzag van deelname aan fysiek vergaderen. Om deze reden is, zo bleek uit de mededeling van de commissaris van de Koning (cvdK), besloten weer digitaal te gaan vergaderen om daarmee recht te doen aan de democratische legitimiteit van de besluitvorming door PS. Inmiddels vinden Statenvergaderingen weer online plaats; commissievergaderingen voltrekken zich zowel fysiek in de Statenzaal als digitaal.

Een aantal Statenleden is van mening dat in de coronaluwe (na)zomerperiode van 2020 informatie-sessies en project-bezoeken, met inachtneming van de corona afstands- en hygiënemaatregelen, doorgang hadden kunnen vinden. In meerderheid tonen Statenleden begrip voor de toen gemaakte afwegingen om geen fysieke bijeenkomsten te doen plaatsvinden.

Informatieverstrekking van GS naar PS in 1^e golf gaat schriftelijk: interactie beperkt

Vanwege het vervallen van de PS-bijeenkomsten in de 1e coronagolf veranderde het politieke speelveld, stakte de stroom aan vergaderstukken aan PS en evenzo de reguliere mondelinge informatieverstrekking die gebruikelijk loopt via de vaste agendapunten ‘mededelingen van gedeputeerden’, ‘vragen over het nieuws van de dag’, en reacties op ingekomen stukken. GS zijn dit weldra gaan ondervangen met brieven aan PS.

Aanvankelijk was deze brievenstroom vanuit GS diffuus. Maar al snel ontstond een meer vaste structuur doordat een ambtelijke regiegroep de informatie voor PS bundelde:

17 maart '20	brief rol cvdK in Veiligheidsregio Zeeland en borging van de continuïteit in de organisatie
25 maart '20	brief economische impact op Zeeland van de landelijke maatregelen, inzet €2 mln uit de investeringsagenda, impact cultuursector Zeeland, op gesponsorde en gesubsidieerde evenementen en op OV
2 april '20	impact corona bestuurlijke planning: prioritering dossiers/stagnerende netwerksamenwerking
10 april '20	gevolgen corona op activiteiten en besluitvorming provincie
14 april '20	Voorjaarsnota '20 met veel aandacht voor de impact van Covid-19, geen nieuwe informatie
14 april '20	Statenvoorstel inzake het verlengen van het huidige Provinciale Cultuurbeleid (hamerstuk)
17 april '20	Statenvoorstel over werkwijze Omgevingsdiensten tijdens coronacrisis
21 april '20	maatregelen om ondernemers te ondersteunen, operationalisering van eerder door GS besloten €2 mln
20 mei '20	impact Covid-19 op culturele sector, Cultuurfonds
26 mei '20	aankondiging van de Zomerbrief, maatregelen recreatiesector en Zeeuwse arbeidsmarkt
30 juni '20	Zomerbrief GS

⁴ 3^e Evaluatierapport Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming. Tegelijk met de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet is een Evaluatiecommissie ingesteld om tijdens de looptijd te leren van de ervaringen en lessen te kunnen delen.

⁵ Hybride vergaderen is in de spoedwet verboden.

De snel opeenvolgende brieven van GS gaven naast nieuwe informatie en (voorgenomen) besluiten ook vaak een herhaling van eerder verstrekte informatie. Terugkijkend op deze periode geven Statenleden aan dat ze soms overvoerd werden met informatie en werd deze informatiestroom vanuit GS als eenrichtingsverkeer naar PS toe ervaren.

Prioritering behandeling lopende en reguliere dossiers: in nauw overleg met PS

Door de agendacommissie van PS, in nauwe afstemming met het Presidium en de Statengriffier, zijn dossiers als volgt geprioriteerd:

- dossiers die vóór het zomerreces 2020 moesten zijn behandeld: P&C-cyclus, compensatiepakket Marinierskazerne en verlengen Cultuurlader;
- dossiers die bij voorkeur vóór het zomerreces aan de orde moesten komen: Zanddijk, richtingennotitie Zichtbaar Zeeland, Regionale Energiestrategie 1.0, strategische aanpak stikstof;
- dossiers die over het zomerreces heen getild konden worden: Gebiedsvisie Veerse Meer, Richtingennotitie Slimme Mobiliteit.

Het dossier compensatiepakket Marinierskazerne heeft nagenoeg geen vertraging opgelopen, daaraan werden virtuele informatie- en commissievergaderingen in april en mei 2020 gewijd. De vertraging op dossiers als de Jaarstukken 2020 en andere inhoudelijke dossiers bleef beperkt doordat eind mei, een tweedaagse (virtuele) Statenvergadering plaatsvond en ook in juli 2020 waar de achterstand grotendeels werd ingehaald. Per 1 januari 2021 zou de Omgevingsvisie de nieuwe beleidsbasis worden het omgevingsbeleid van de Provincie Zeeland. De herijking van het Cultuurbeleid, die de beleidsbasis voor het cultuurbeleid van de Provincie Zeeland vormt, zou ook in 2020 door PS worden vastgesteld. Deze beide dossiers werden met maximaal één jaar uitgesteld vanwege de inhoudelijke effecten die Covid-19 heeft op deze onderwerpen.

Corona(steen)maatregelen (Zeeland): PS staat aan de zijlijn

GS hebben in de aanvang van de eerste coronagolf besloten tot een aantal provinciale coronasteunmaatregelen voor bedrijven en de culturele sector. De meest in het oog springende maatregelen is de voucherregeling voor bedrijven. Een overzicht van de coronasteunmaatregelen van de Provincie Zeeland is opgenomen in bijlage 2.

Maatregelen van de Provincie Zeeland hebben betrekking op onderzoek, informatie en advies waaronder de inrichting van een digitaal loket, verkenning van de impact van de coronacrisis op detailhandel en horeca, en onderzoek naar een Zeeuws stimuleringsfonds voor cultuur. Dit pakket is grosso modo vergelijkbaar met de maatregelen die ook door andere provincies werden getroffen (zie ook bijlage 2).

GS zijn voor het merendeel tot de coronasteunmaatregelen gekomen in de aanvang van de 1^e coronagolf zonder de consultatie van PS. De financiële inzet kwam voor Statenleden uit de lucht vallen⁶. Een wezenlijke betrokkenheid van PS in de totstandkoming van coronasteunmaatregelen van de Provincie dan wel in de intentie van de toewijzing van de rijks-matchingsregel aan de vitale regionale culturele infrastructuur, ontbrak. Weliswaar vond de beschikbaarstelling binnen de (abstract geformuleerde) begrotingsdoelstellingen plaats en daarmee binnen het mandaat van het College, maar Statenleden vonden zich aan de zijlijn staan; een Statenlid beschreef het als ‘tekenen bij het kruisje’.

Gelet op de urgentie van de problematiek, de snelle ontwikkeling van Covid-19 en de gevolgen van de beperkende maatregelen is er wel begrip voor deze handelwijze van het College. Al geven Statenleden aan dat deze wijze van werken éénmalig moet zijn.

⁶ Schriftelijk zijn door GS op 17 mei '20 vragen van fracties beantwoord over de rekening 2019 en de voorjaarsnota '20.

In de Zomerbrief 2020 is een uitgebreide opsomming gegeven door GS over de provinciale coronamaatregelen en ook over de algemene consequenties van de pandemie voor de provinciale (lopende) begroting. Via de Najaarsnota 2020 werden de effecten van Covid-19 en de getroffen maatregelen financieel verwerkt in de begrotingen 2020 en 2021 van de Provincie Zeeland, verantwoording gegeven voor de dekking hiervoor binnen de beleidsdoelstellingen 2020 en door PS bekrachtigd.

In het verlengde van de informatievoorziening naar PS ligt de openbare informatievoorziening naar de pers en naar de inwoners, bedrijven en organisaties in Zeeland. Uit de gesprekken die de Rekenkamer voerde met vertegenwoordigers van de regionale pers is gebleken dat zij goed toegang hadden tot gedeputeerden en tot de gebruikelijke persmomenten. Ook bij hen is begrip voor de beperkingen die Covid-19 met zich mee bracht in de beginperiode.

Geen rol Provincie in Veiligheidsregio Zeeland was bekend: vergaande praktijk verrast

Op grond van de Wet Publieke Gezondheid heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de leiding over pandemiebestrijdingen en deze geeft voorzitters van veiligheidsregio's aanwijzingen voor de uitvoering daarvan. De voorzitters beschikken daartoe over bevoegdheden en mogen deze zo nodig besluiten voor de hele regio, een opschaling naar niveau GRIP 4 genaamd.

Voor de provincie Zeeland betreft dit de Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)⁷. Eén van de zwaartepunten in het 'Regionaal Risicoprofiel Zeeland 2019-2023' van de VRZ is het risico 'ziektégolf besmettelijke ziekte' dat een grootschalige epidemie teweegbrengt en de Zeeuwse volksgezondheid bedreigt. Als mogelijke impact worden maatschappelijke ontwrichting genoemd, effecten op burgers en bedrijfsleven, en dat de *continuïteit van de overheid* onder druk kan komen te staan. Het 'Regiocrisisplan 2018-2021' beschrijft de aanpak van voorzienbare crises maar gaat niet in op (voorzorgs)maatregelen om die continuïteit te waarborgen.

Sinds de aanvang van de coronapandemie zijn de veiligheidsregio's voor de Rijksoverheid sparringpartner en ook uitvoerder. Zo zijn generieke rijksmaatregelen, die grotendeels als opdracht ('aanwijzing') werden opgedragen aan de veiligheidsregio's vertaald naar noodverordeningen voor het eigen werkgebied. Daarnaast konden veiligheidsregio's specifieke maatregelen treffen. Dat deed VRZ eind maart 2020 door het verbod op toeristisch en recreatief nachtverblijf, ook in de tweede woningen, het verbod op opbouw en gebruik van slaap- en strandhuisjes. Maatregelen die aanzienlijk afweken van andere veiligheidsregio's, bedoeld om de instroom uit gebieden zoals Vlaanderen, Duitsland en delen van Nederland met een hogere besmettingsgraad te weren met het oog op de beperkte Zeeuwse zorgcapaciteit.

Deze besluiten hadden een omvangrijke financiële uitwerking op de Zeeuwse recreatiesector en leidden tot heftige reacties die ook bij de Provincie binnenkwamen. Deze aanvullende restrictieve besluiten van VRZ overvielen GS en PS, ook al was het ontbreken van een formele rol en zeggenschap in de VRZ voor de Provincie bekend⁸. Statenleden vinden dat VRZ de Zeeuwse volksvertegenwoordigers bij had kunnen praten over hun voornemens.

Door GS is in de loop van de eerste golf het initiatief genomen tot informeel overleg met VRZ. In de loop van mei 2020 zijn maatregelen versoepeld en er is vanaf oktober 2020 weer volledig aangesloten bij de landelijke maatregelen die later zijn ingebed in de corona-noodwet die sinds december 2020 van kracht is:

15 maart '20	afkondigen GRIP-4
30 maart '20	verbod op recreatief nachtverblijf, verbod opbouw en gebruik van slaap- en strandhuisjes
april '20	situatiebepaalde afsluiting drukke locaties als Boulevard Vlissingen, parkeren Perkpolder
1 mei '20	eigenaren mogen weer in tweede woning of recreatieverblijf met eigen sanitair, ondernemers mogen 15% van hun slaapplekken verhuren, mits die over eigen sanitair beschikken
30 mei '20	verdere versoepeling toeristische sector

⁷ Veiligheidsregio Zeeland werkt in opdracht van de 13 Zeeuwse gemeenten; de burgemeesters vormen samen het Algemeen Bestuur.

⁸ De cvdK heeft een formele rol in de vorm van een rijksstaak en ziet toe op de samenwerking van de overheidsdiensten in zijn provincie.

Verschillende Statenleden zetten vraagtekens bij het bestuurlijke construct van een crisis- en incident organisatie dat zich ook meer beleidsmatig opstelde en waar geen directe democratische controle op is (achteraf legt de VRZ aan gemeenteraden verantwoording af). En dat een wettelijke status dan wel inbreng van de Provincie ontbreekt bij dit type crises. Een brede evaluatie van de rol van Veiligheidsregio's is nodig, zo geven sommigen aan.

Inmiddels is de 'Evaluatie Wet Veiligheidsregio's naar Toekomstbestendige Crisisbeheersing en Brandweerbzorg' gepubliceerd (4 december 2020) waar onder meer uit blijkt:

- dat de huidige wet mogelijkheden biedt om invulling te geven aan democratische legitimiteit, maar deze mogelijkheden beperkt worden benut;
- de wet te complex en te vrijblijvend is voor sommige taken en bevoegdheden bij crisisbeheersing.

De evaluatiecommissie heeft geen expliciete evaluatie gedaan naar de rol van Veiligheidsregio's en corona. Zij verwacht dat aanstaande evaluaties van de coronacrisis, onder andere uitgevoerd door de Onderzoeksraad voor Veiligheid⁹, zullen uitwijzen hoe effectief de crisis is bestreden en hoe duurzaam gekozen oplossingen zijn.

Grensproblematiek: heen en weer

Een groot deel van Zeeland grenst aan Vlaanderen. Vlamingen maken gebruik van voorzieningen in Nederland en andersom. Daarbij zijn met name inwoners van Zeeuws-Vlaanderen aangewezen op Vlaamse wegen om van en naar de rest van Nederland te kunnen reizen. De Belgische en Vlaamse overheden namen soms drastische en niet altijd helder gecommuniceerde besluiten met betrekking tot Covid-19. Zo leidde in het begin van de pandemie het sluiten van de Belgische horeca tot een grote toestroom van Vlaamse dagrecreanten naar Zeeland.

Later in de crisis sloot België haar grenzen. Inwoners van met name oostelijk Zeeuws Vlaanderen, die voor hun werk, studie, familiebezoek, mantelzorg of om medische redenen door Vlaanderen moesten rijden om weer in Nederland te komen (transitverkeer), werden verplicht de langere en duurdere route door de Westerscheldetunnel te nemen. Vanwege de hogere reiskosten konden inwoners van en bedrijven uit Zeeuws-Vlaanderen een beroep doen op de Provincie Zeeland voor een financiële compensatie¹⁰.

En al even abrupt werden Belgische grensafsluitingen opgeheven en ontstond wederom een grote instroom van Vlaamse dagrecreanten. Eind januari 2021 sloot België opnieuw de grenzen voor niet essentiële verplaatsingen van en naar het buitenland tot voorlopig 19 april 2021. Voor bewoners van grensregio's Zeeuws-Vlaanderen en Vlaamse buurgemeenten gelden daarbij nu vrij soepele regels:

20 maart '20	België sluit de grenzen
26 maart '20	Verbod Belgische overheid te verplaatsen van NL naar NL via Belgisch grondgebied
30 mei '20	Vlaams-Nederlandse grens weer open
27 januari '21	België verbiedt niet-noodzakelijke reizen van en naar het buitenland tot 1 april '21

Statenleden voelden zich door de grensmaatregelen in met name de 1^e coronagolf overvallen in hun volksvertegenwoordigende rol.

De verantwoordelijkheid 'grensproblematiek bij crisisbeheersing' ligt bij de Rijksoverheid om met de landelijke overheden in de buurlanden af te stemmen. De commissaris van de Koning en de voorzitter van VRZ hebben daar aangedrongen op betere afstemming en heldere communicatie.

⁹ Bij het onderzoek kijkt de Raad onder meer naar de voorbereiding op een pandemie, de crisisbeheersing en de getroffen maatregelen en de uitwerking van deze maatregelen.

¹⁰ Provincie Zeeland heeft met de drie grensgemeenten (Hulst, Sluis en Terneuzen) een subsidie (regeling vanuit Programma Regionale Bereikbaarheid) beschikbaar gesteld voor 18 maart 2020 tot en met 15 juni 2020. De uitvoering van de regeling lag bij gemeente Hulst.

Analyse Rekenkamer en punten ter overweging

Uit deze reconstructie van de Rekenkamer Zeeland blijkt dat sinds de 1^e coronagolf de reguliere fysieke informatie- en besluitvormingsbijeenkomsten vanaf 13 maart 2020 tijdelijk zijn stopgezet waardoor de kaderstellende en controlerende rol van PS niet konden worden uitgevoerd.

De wettelijke rolinvulling door PS is na de totstandkoming van de wet Digitale Beraadslaging en Besluitvorming van 8 april 2020, in de loop van april 2020 weer (digitaal) opgepakt met technische voorzieningen voor de beeld- en oordeelsvorming, en vanaf eind april weer met besluitvormende Statenvergaderingen.

Prioritering van dossiers liep via de agendacommissie en het Presidium waar alle fracties in zijn vertegenwoordigd. Eind mei 2020 en begin juli 2020 is met extra vergaderingen de achterstand in de bestuurlijke positie grotendeels ingehaald. Over de uitstel van een aantal dossiers bestond consensus met GS.

Een wezenlijke betrokkenheid van PS in de totstandkoming van coronasteunmaatregelen van de Provincie dan wel in de intentie van de toewijzing van de rijks-matchingsregel aan de vitale regionale culturele infrastructuur in de eerste golf ontbrak; weliswaar vond dit binnen de (abstract geformuleerde) begrotingsdoelstellingen 2020 plaats, maar PS vonden zich aan de zijlijn staan.

Administratief zijn de mutaties met de Zomerbrief 2020 / Najaarsnota 2020 gerepareerd en verantwoord.

De wettelijke bevoegdheden voor het nemen van (toegangs)maatregelen van de Veiligheidsregio Zeeland hadden ingrijpende (economische) gevolgen waar zowel GS als PS geen invloed op hadden, en ook niet op de grensmaatregelen die door België werden getroffen.

In algemene zin bleek begrip voor de kortstondige gang van zaken; voor de toekomst kan evenwel in overweging worden genomen aan GS te verzoeken om:

1. De rol van PS te verstevigen in een draaiboek crisissituaties. Een draaiboek dat niet alleen op het voorspelbare ingaat, maar ook op 'onvoorstelbare' crises. De voorwaarden, in de vorm van voorzieningen voor de doorgang van het democratische proces moeten daarin worden gecreëerd.

toelichting: zowel het regio-crisisplan van VRZ als de Provincie Zeeland ontbeert een draaiboek voor het continueren van het democratisch proces in (langdurige) crisissituaties. Daarnaast zijn 'incident, ramp of crisis' in het VRZ-crisisplan nauwelijks omschreven. Een draaiboek voor doorgang van het democratische proces in Provincie Zeeland bij diverse voorspelbare en onvoorstelbare crises kan hier in voorzien.

2. Bij de Rijksoverheid, al dan niet in IPO-verband, aan te dringen op de ontwikkeling van wettelijke kaders voor het bestuurlijk proces in 'onvoorstelbare crises'.

toelichting: de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming loopt tot 1 mei 2021. Een structurele wettelijke verankering voor digitale beraadslaging en besluitvorming door overheden is (vooralsnog) niet aangekondigd. Een bredere wet voor het doorgang vinden van het bestuurlijk proces bij overheden in langdurige crises lijkt raadzaam, zodat als het 'onvoorstelbare' gebeurt, het openbaar bestuur (op de één of andere manier) doorgang kan vinden.

3. Een eenvoudige beslisprocedure en/of procesafspraken GS/PS te maken voor een crisisbudget zodat bij acute crisissituaties waarbij snel (financieel) handelen nodig is, PS toch geconsulteerd kunnen worden.

toelichting: in crises draait het al snel over maatregelen die op korte termijn geld vergen waar in de lopende begroting niet in is voorzien of niet in de concretisering daarvan. Indien doorgang van het democratisch proces is gehinderd kan een (gereedliggende en democratisch overeengekomen) procesprocedure voor crisis-uitgaven PS toch in worden betrokken.

4. De rol van de Veiligheidsregio Zeeland bij deze langdurige crisissituatie te evalueren.

toelichting: de impact van de maatregelen van VRZ was in de eerste coronagolf ingrijpend voor de recreatiesector in Zeeland en ging verder dan in andere regio's. GS en PS hebben wettelijk geen rol in veiligheidssituaties; zijn er afspraken mogelijk en wenselijk om langs informele weg informatie-uitwisseling in toekomstige crises aan te wenden?

Deze punten sluiten aan op de onderzoeks-elementen van deze verkenning en op de thema's waar u in de dialoogsessie met de Rekenkamer, januari 2021, op heeft gerespondeerd.

De Rekenkamer Zeeland dankt eenieder die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van deze reconstructie waaronder ook de griffie en de ambtelijke organisatie voor het zorgvuldig checken van de feiten, en ziet de behandeling van deze rekenkamerbrief door uw Staten met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Namens het bestuur van de Rekenkamer Zeeland,

mr. C.M. de Graaf
Voorzitter

Bijlage 1: tijdslijn

Legenda

Ontwikkeling pandemie en algemene maatregelen
Staten- en commissievergaderingen
Informatievoorziening vanuit GS
Specifieke maatregelen in en voor Zeeland

vrijdag 24 januari '20	Landelijk	Het Outbreak Management Team (OMT) wordt operationeel in Nederland.
maandag 3 februari '20	VRZ	Website Zeeland Veilig van de VRZ gaat in de lucht
vrijdag 7 februari '20	PS	Brief Michiel Adriaanszoon de Ruyterkazerne
donderdag 27 februari '20	Landelijk	Eerste vastgestelde besmetting met Covid-19 in Nederland.
vrijdag 28 februari '20	VRZ	Meer informatie over de laatste stand van zaken omtrent het coronavirus
vrijdag 6 maart '20	VRZ	Inwoner uit Scharendijke besmet met coronavirus COVID-19
maandag 9 maart '20	Landelijk	Persconferentie Rutte hygienemaatregelen (elleboogniezen, geen handen schudden).
dinsdag 10 maart '20	VRZ	Nieuwe maatregel coronavirus: stop met handen schudden!
donderdag 12 maart '20	Landelijk	Aanscherping landelijke overheidsmaatregelen. Eenieder wordt opgeroepen niet naar het buitenland te reizen. Hogescholen en universiteiten sluiten de deuren. Scholen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs en kinderopvang blijven gewoon open.
donderdag 12 maart '20	Landelijk	Ondernemers krijgen vanaf 12 maart uitstel van betaling voor de rijksbelastingen
donderdag 12 maart '20	VRZ	Aanpassing maatregelen coronavirus 12 maart '20
vrijdag 13 maart '20	CvdK	Brief CvdK over preventiemaatregelen Corona.
vrijdag 13 maart '20	PS	Voorlopig laatste 'normale' fysieke vergadering PS.
zondag 15 maart '20	Landelijk	Op deze zondag wordt om half zes 's middags bekendgemaakt dat alle eet- en drinkgelegenheden (behalve die in hotels), sport- en fitnessclubs, sauna's, seksclubs en coffeeshops vanaf 18.00 uur die dag dienen te sluiten. En iedereen wordt opgeroepen om 1,5 meter afstand van elkaar te houden.
zondag 15 maart '20	VRZ	Om de maatregelen in Zeeland te coördineren is door de Veiligheidsregio GRIP 4 afgekondigd. Dit betekent dat Zeeuwse overheden en hulpdiensten gezamenlijk optrekken.
maandag 16 maart '20	Landelijk	Premier Rutte spreekt het land toe via de televisie, radio en livestreams. Hij legt uit dat het Nederlandse kabinet een strategie van groepsimmunitet nastreefde, hoewel spreiding van besmettingen over de tijd het primaire doel was.
maandag 16 maart '20	VRZ	De voorzitter van Veiligheidsregio Zeeland heeft op 16 maart '20 besloten tot een nieuwe Noodverordening.
dinsdag 17 maart '20	CvdK	Brief van GS over maatregelen Coronavirus Rol van de commissaris van de Koning en de Veiligheidsregio Zeeland.
dinsdag 17 maart '20	Landelijk	Het kabinet stelt de Tweede Kamer voor tot de instelling van de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor behoud van werkgelegenheid (NOW).
woensdag 18 maart '20	CvdK	Brief van CvdK inzake uitstel uitreiking Four Freedoms Awards.
woensdag 18 maart '20	Grensproblematiek	Versterkte maatregelen afgekondigd voor België.
woensdag 18 maart '20	VRZ	Brief burgemeesters aan Rijk om zorgen toestroom toeristen
woensdag 18 maart '20	VRZ	Jan Lonink van Terneuzen namens alle burgemeesters: "Het gaat er niet om dat toeristen niet welkom zijn, maar we moeten wel realistisch kijken wat onze zorg aankan."
vrijdag 20 maart '20	Cie. Economie	Vergadering geannuleerd
vrijdag 20 maart '20	Cie. Ruimte	Vergadering geannuleerd
vrijdag 20 maart '20	Cie. Strat. Opgaven	Vergadering geannuleerd
vrijdag 20 maart '20	Grensproblematiek	Grensverschillen, alleen reizen naar België bij noodzaak en met verklaring "Respecteer de verschillen in maatregelen en hou je eraan!"
vrijdag 20 maart '20	VRZ	De Veiligheidsregio Zeeland vraagt om Zeeland alleen nog te bezoeken als dat echt nodig is. Zowel dagtoerisme als langer verblijf door mensen van buiten de provincie wordt afgeraden.
maandag 23 maart '20	Grensproblematiek	Vignet voor grensarbeiders met cruciale beroepen.
maandag 23 maart '20	Landelijk	Door het kabinet worden strengere maatregelen afgeroepen. Rutte noemde deze maatregelen een intelligente lockdown. Groepsvorming van meer dan twee personen in de publieke ruimte werd verboden.
maandag 23 maart '20	Zeeland	Bezoek Wientjes aan Zeeland
dinsdag 24 maart '20	VRZ	Er leven veel vragen over het al dan niet sluiten van campings en vakantieparken in Zeeland.
woensdag 25 maart '20	GS	Brief van GS over impact Corona-virus en reeds getroffen maatregelen
woensdag 25 maart '20	VRZ	Campagne gestart gericht op Duitse toeristen. De boodschap is om niet naar Zeeland te komen omdat anders het gevaar bestaat dat ons zorgstelsel overbelast raakt.

donderdag 26 maart '20	Grensproblematiek	verbod Belgische overheid te verplaatsen van NL naar NL door België
donderdag 26 maart '20	Landelijk	Een deel van de ondernemingen met tot 250 medewerkers komt in aanmerking voor een eenmalige uitkering van €4.000 De tegemoetkoming word bekend als de TOGS-regeling.
donderdag 26 maart '20	Landelijk	Het CBS meldt dat als gevolg van de genomen maatregelen om de coronacrisis te bezweren een recessie in Nederland onafwendbaar is.
donderdag 26 maart '20	VRZ	Veiligheidsberaad is bijeen gekomen om de afgelopen maandag afgekondigde maatregelen te bespreken. Het Veiligheidsberaad bestaat uit alle voorzitters van de veiligheidsregio's in Nederland en de minister van Justitie en Veiligheid. De voorzitter van de Veiligheidsregio Zeeland, de heer Lonink heeft wederom expliciet aandacht gevraagd voor de situatie in Zeeland met betrekking tot het toerisme. Ook de Commissaris van de Koning, de heer Polman, heeft bij de minister hier extra aandacht voor gevraagd.
vrijdag 27 maart '20	Cie. Bestuur	Vergadering geannuleerd
vrijdag 27 maart '20	VRZ	Aangescherpte maatregelen in Zeeland met betrekking tot bestrijding coronavirus: Geen vakantietijd, maar crisistijd
maandag 30 maart '20	VRZ	Verbod op recreatief nachtverblijf Verbod sanitaire voorzieningen recreatie Verbod opbouwen en gebruik van slaap- en strandhuisjes
dinsdag 31 maart '20	Landelijk	Het kabinet heeft besluit dat alle coronamaatregelen in Nederland worden verlengd tot en met dinsdag 28 april.
dinsdag 31 maart '20	VRZ	Algemene maatregelen t/m 28 april; Zeeuws verbod toerisme zo lang als nodig is. In Zeeland meer nodig dan landelijke maatregelen, nachttoerismeverbod niet gekoppeld aan 28 april.
woensdag 1 april '20	Scheldestromen	Waterschap Scheldestromen zou half april recreatievoorzieningen zoals toiletunits, afvalbakken en –containers plaatsen rondom het Veerse Meer en op de eilanden. Deze worden tot nader order niet geplaatst.
donderdag 2 april '20	GS	Brief van GS (met bijlage) inzake Impact Corona-virus op bestuurlijke planning impact corona bestuurlijke planning: prioritering dossiers en stagnerende netwerksamenwerking
donderdag 2 april '20	Landelijk	Het kabinet roept Duitsers en Belgen op om met Pasen niet naar Nederland te komen. Het verkeer uit België was toen al met zeventig procent afgenomen en dat uit Duitsland met tachtig procent.
donderdag 9 april '20	VRZ	Boulevards Vlissingen afgesloten voor gemotoriseerd verkeer
vrijdag 10 april '20	GS	Brief van GS (met bijlage) over vervolg informeren gevolgen Coronavirus op activiteiten en besluitvorming Provincie Zeeland
vrijdag 10 april '20	VRZ	Stel bezoek aan Zeeland uit, ook in het Paasweekend.
dinsdag 14 april '20	GS	Statenvoorstel werkwijze Omgevingsdiensten tijdens Coronacrisis
dinsdag 14 april '20	GS	Voorjaarsnota '20 met veel aandacht voor de impact van Covid-19, geen nieuwe informatie
vrijdag 17 april '20	GS	Statenvoorstel inzake het verlengen van het huidige Provinciale Cultuurbeleid (hamerstuk)
vrijdag 17 april '20	PS	Statenvergadering geannuleerd
dinsdag 21 april '20	GS	Brief van GS over maatregelen om ondernemers te ondersteunen tijdens de Coronacrisis
dinsdag 21 april '20	Landelijk	Alle evenementen worden in elk geval tot 1 september afgelast.
dinsdag 21 april '20	Landelijk	Het kabinet besluit om de basisscholen vanaf 11 mei weer te openen.
donderdag 23 april '20	VRZ	ADZ Ziekenhuis Goes neemt corona-teststraat in gebruik.
vrijdag 24 april '20	Landelijk	Het kabinet geeft luchtvaartmaatschappij KLM financiële steun
vrijdag 24 april '20	PS	Extra (virtuele) Statenvergadering Marinierskazerne
vrijdag 24 april '20	VRZ	Toerisme vanaf begin mei in eigen verblijf en deel accommodaties mogelijk.
dinsdag 28 april '20	Provincie Zeeland	Coronamonitor voor de Zeeuwse economie
woensdag 29 april '20	VRZ	Veiligheidsregio Zeeland versoepelt overnachtingsregels voor 'rustzoekers' (15%).
woensdag 6 mei '20	Landelijk	Kappers, schoonheidsspecialisten en pedicures mogen vanaf 11 mei weer aan het werk gaan. Buitensporten worden ook weer toegestaan, maar er moet wel 1,5 meter afstand aangehouden worden. Ook bibliotheken gaan vanaf 11 mei weer open. Het voortgezet onderwijs gaat ook weer van start.
vrijdag 8 mei '20	Cie. Economie	Virtuele commissievergadering
vrijdag 8 mei '20	Cie. Ruimte	Virtuele commissievergadering
vrijdag 8 mei '20	VRZ	Veiligheidsregio Zeeland wil meer toerisme toestaan in verantwoorde stappen.
maandag 11 mei '20	Landelijk	Eerste voorzichtige stap gezet naar versoepeling van de bezoekregeling voor verpleeghuizen
vrijdag 15 mei '20	Cie. Bestuur	Virtuele commissievergadering
vrijdag 15 mei '20	VRZ	Geen verbod meer op gebruik strandhokjes in Zeeland.
woensdag 20 mei '20	GS	Brief GS van 20 mei '20 over impact COVID-19 op culturele sector, Cultuurfonds
woensdag 20 mei '20	VRZ	Openbare toiletten aan de kust mogen op veel plaatsen weer open.

dinsdag 26 mei '20	GS	Brief van GS, aankondiging van de Zomerbrief, maatregelen recreatiesector en Zeeuwse arbeidsmarkt
donderdag 28 mei '20	Diverse fracties	Brieven met betrekking tot coronacrisis waaronder oproep tot controversieel verklaring
donderdag 28 mei '20	PS	Extra virtuele Statenvergadering
donderdag 28 mei '20	VRZ	Veiligheidsregio Zeeland gaat toerisme monitoren.
vrijdag 29 mei '20	PS	Extra virtuele Statenvergadering
zaterdag 30 mei '20	Grensproblematiek	Nederlands-Belgische grens weer open voor familiebezoek
maandag 1 juni '20	Landelijk	Horeca, musea en bioscopen mogen weer (beperkt) open
maandag 1 juni '20	Landelijk	Voor passagiers in het openbaar vervoer wordt het dragen van een mondkapje verplicht. Er wordt aangedrongen om alleen noodzakelijke reizen te maken.
maandag 15 juni '20	Landelijk	De beperkende maatregelen voor twaalf landen in het Schengengebied worden versoepeld. Op die dag verandert code oranje (alleen noodzakelijke reizen) naar code geel (let op, veiligheidsrisico's).
maandag 15 juni '20	VRZ	Vanaf 15 juni zijn de gemeenschappelijke wasruimtes, douches en toiletten op campings en vakantieparken weer geopend
dinsdag 16 juni '20	GS	Brief GS juni '20 Uitkomsten van de Meicirculaire '20 van het provinciefonds - 20019117
dinsdag 16 juni '20	GS	Brief GS van 16 juni '20 met rapport impact corona op Zeeuwse Binnensteden - 20019295
donderdag 18 juni '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
Donderdag 18 juni '20	Cie. Strat. Opgaven	Fysieke commissievergadering
donderdag 18 juni '20	Statenlid Babijn PvZ	Brief over teleurstelling hervatten fysieke vergaderingen
vrijdag 19 juni '20	Cie. Ruimte	Fysieke commissievergadering
vrijdag 26 juni '20	Cie. Bestuur	Fysieke commissievergadering
Vrijdag 26 juni '20	Cie. Strat. Opgaven	Fysieke commissievergadering
dinsdag 30 juni '20	GS	Zomerbrief! De voorjaarsnota heeft u daarom € 2 miljoen beschikbaar gesteld voor 'noodmaatregelen MKB'.
woensdag 1 juli '20	Landelijk	Campings mogen weer gasten toelaten, ook de douches en toiletten op campings worden vanaf die dag weer toegankelijk. Bioscopen, restaurants, cafés, theaters en concertzalen gaan open voor maximaal honderd personen. Sportscholen mogen hun deuren weer openen. Ook binnen- en contactsporten zijn weer toegestaan. Sportwedstrijden mogen weer gehouden worden, maar publiek is niet welkom.
vrijdag 3 juli '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
dinsdag 7 juli '20	GS	Statenvoorstel begroting '21 Provincie Zeeland
donderdag 9 juli '20	PS	Statenvergadering fysiek, Studio A58 <- Hele volle agenda
vrijdag 10 juli '20	PS	Statenvergadering fysiek, Studio A58 <- Hele volle agenda
donderdag 16 juli '20	VRZ	Besmettingen geconstateerd in Goes.
donderdag 23 juli '20	VRZ	Het aantal coronabesmettingen stijgt.
dinsdag 28 juli '20	Grensproblematiek	Reisadvies voor provincie Antwerpen in België aangescherpt
donderdag 30 juli '20	Grensproblematiek	België en Nederland hanteren wederzijds 'code oranje'
dinsdag 1 september '20	Landelijk	Het aantal positief getesten neemt in september toe met 40-60% per week.
Donderdag 3 september '20	Cie. Strat. Opgaven	Fysieke commissievergadering
Vrijdag 4 september '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
vrijdag 4 september '20	Cie. Ruimte	Fysieke commissievergadering
donderdag 10 september '20	Grensproblematiek	Zeeland op groen voor Belgen
vrijdag 11 september '20	Cie. Bestuur	Fysieke commissievergadering
vrijdag 25 september '20	PS	Statenvergadering fysiek, Studio A58
maandag 28 september '20	PS	Statenvergadering fysiek, Studio A58 extra vergadering vanwege Zanddijk Yerseke
dinsdag 29 september '20	GS	Culturele sector
dinsdag 29 september '20	GS	Najaarsnota
donderdag 8 oktober '20	Cie. Strat. Opgaven	Vergadering geannuleerd
Vrijdag 9 oktober '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
vrijdag 9 oktober '20	Cie. Ruimte	Fysieke commissievergadering
zondag 11 oktober '20	VRZ	Zeeland bij coronadashboard op risiconiveau 'zorgelijk'.
dinsdag 13 oktober '20	Landelijk	Het kabinet introduceert een routekaart met maatregelen per risiconiveau.
woensdag 14 oktober '20	Landelijk	Opnieuw geldt een gedeeltelijke lockdown voor het hele land. De horeca moet weer sluiten.
vrijdag 16 oktober '20	Cie Bestuur	Fysieke commissievergadering

dinsdag 3 november '20	Landelijk	Intensievere lockdown voor twee weken
vrijdag 6 november '20	PS	Fysieke Statenvergadering terug op de Abdij
vrijdag 6 november '20	PS	Statenvergadering fysiek Abdij
vrijdag 6 november '20	VRZ	Zeeland nu ook naar niveau 'ernstig'.
donderdag 12 november '20	PS	Statenvergadering fysiek Abdij Najaarsnota en Begroting
donderdag 12 november '20	PS	Statenvergaderingen opnieuw virtueel
vrijdag 13 november '20	PS	Statenvergadering virtueel Abdij Najaarsnota en Begroting
donderdag 26 november '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
vrijdag 27 november '20	Cie. Economie	Fysieke commissievergadering
vrijdag 27 november '20	Cie. Ruimte	Fysieke commissievergadering
dinsdag 1 december '20	Landelijk	Mondkapjesplicht in publiek toegankelijke ruimten
vrijdag 4 december '20	Cie. Bestuur	Fysieke commissievergadering
vrijdag 18 december '20	Grensproblematiek	Negatieve PCR-test verplicht voor bezoek aan België
vrijdag 18 december '20	PS	Virtuele Statenvergadering
vrijdag 15 januari '21	Cie. Economie	Virtuele commissievergadering
vrijdag 15 januari '21	Cie. Ruimte	Virtuele commissievergadering
woensdag 20 januari '21	Landelijk	Aanscherping landelijke overheidsmaatregelen.
vrijdag 22 januari '21	Cie. Bestuur	Virtuele commissievergadering
Vrijdag 22 januari '21	Cie. Strat. Opgaven	Virtuele commissievergadering
zaterdag 23 januari '21	Landelijk	Avondklok van kracht
dinsdag 26 januari '21	Grensproblematiek	Grensmaatregelen Belgische overheid verder verscherpt
woensdag 27 januari '21	Grensproblematiek	België verbiedt recreatieve en toeristische verplaatsingen van en naar het buitenland
donderdag 4 februari '21	Landelijk	Nieuwe routekaart coronamaatregelen
vrijdag 5 februari '21	PS	Virtuele Statenvergadering
vrijdag 26 februari '21	Cie. Economie	Virtuele commissievergadering
vrijdag 26 februari '21	Cie. Ruimte	Virtuele commissievergadering
Vrijdag 5 maart '20	Cie. Strat. Opgaven	Virtuele commissievergadering

Bijlage 2: provinciale maatregelen

overzicht maatregelen Provincie Zeeland, niet uitputtend

- Corona Overbruggingslening t.b.v. start/scale-ups & innovatief mkb
- SOS-programma Dockwise ('Snel Ondernemers Support') à € 350.000
- Verruiming met € 316.500 van mogelijkheden vouchers via Impuls Zeeland, Zeeland Financial Matching
- Voucherregeling planvorming Zeeuwse toeristische bedrijven á € 400.000
- Schade-inventarisatie Impuls Zeeland bij gebruikers Zeeuws Participatie-fonds en InnoGo! & mogelijke steun (bijv. uitstel aflossing en/of rente)
- Continuïteitsbijdrage voor zorgaanbieders (met name gemeentelijke actie)
- Eén digitaal Zeeuws loket voor vragen van ondernemers, instellingen en burgers
- Opdracht voor onderzoek naar impact van coronacrisis op detailhandel en horeca in Middelburg, Vlissingen, Goes, Terneuzen, Sluis, Hulst, Zierikzee en Tholen
- In overleg met sector onderzoek Zeeuws stimuleringsfonds Cultuur
- Verkenning heroriëntatie Zeeuws arbeidsmarktbeleid i.s.m. Arbeidsmarktregio, Zeeuwse Werkkamer en 'Aanvalsteam'

overzicht maatregelen Provincie Fryslân, niet uitputtend

- Corona-overbruggingslening voor Friese micro- en kleinbedrijven voor micro- en kleinbedrijven tot 50 werknemers en tot omzet van € 10 miljoen, ondernemersimpuls Fryslân verstrekt leningen tussen € 50.000 en € 250.000, budget € 4 mln t/m 31 december '20
- Recreatie en toerisme in coronatijd: subsidie voor aanpassingen bedrijf aan anderhalvemeter-economie
- Ondernemer kan max € 1.500 subsidie krijgen, totaal budget € 1 mln
- Herstelpakket coronacrisis 'Lok op 1: No en Moarn' voor door coronacrisis getroffen bedrijven en organisaties, budget € 5 miljoen.
- Voucherregeling mkb Fryslân biedt financiële ondersteuning bij activiteiten gericht op groei, innovatie, ontwikkelen en/of strategische HR stimuleren. Door de coronacrisis kan een ondernemer met deze voucher ook personeel om- of bijscholen.

overzicht maatregelen Provincie Noord-Brabant, niet uitputtend

- Noodhulp Brabants innovatief MKB en startups
- steun Brabant breed via de BOM: Corona OverbruggingsLening, COL (vanaf € 50.000)
- steun West- en Midden Brabant via Starterslift: SOL (tot € 50.000)
- steun Zuidoost-Brabant via Bright Move: Noodfonds Brainport regio (tot € 50.000)
- steun Noordoost-Brabant via Ondernemerslift+: financieringsmogelijkheden tot € 50.000 beschikbaar
- Steunpakket regionale culturele infrastructuur met B5-gemeenten (waarvan € 2 mln van de provincie)
- Join Us – extra steun aan digitale initiatieven om jeugd bij elkaar te brengen

algemeen door provincies gekozen inzet

- Uitgangspositie financieel verschilt sterk
- Deel provincies zet (veel) extra geld in bijvoorbeeld provincie Gelderland
- Andere provincies zoeken het meer in informatie & advies, netwerkvorming, monitoring e.d.
- In eerste maanden accent op noodmaatregelen i.c. beperking 'schade' inmiddels vizier vooral gericht op herstel door inzet op Extra investeringen in 'toekomst-thema's als digitalisering, verduurzaming e.d.
- Aanpassingen aan 1,5 meter-samenleving voor sectoren als horeca, toerisme, cultuur, vervoer, detailhandel
- Extra inzet op (om)scholing
- In IPO-verband werken provincies ook aan herstelagenda, zie 'Herstel Regionale Economie na Covid-19 lockdown periode' van oktober 2020.

Bijlage 3: onderzoeksteam en bronnen

Onderzoeksteam

Het onderzoeksteam van de Rekenkamer Zeeland bestond uit:

- Tanja Groenendijk- de Vos, bestuurslid Rekenkamer Zeeland
- secretaris-onderzoeker Rekenkamer Zeeland
- , bureau voor economische argumentatie (BEA)

Documenten

De documenten die het onderzoeksteam bestudeerde waren:

- Zomerbrief 2020 Provincie Zeeland
- Najaarsnota 2020 Provincie Zeeland
- De diverse brieven die aan PS werden verstuurd (opgenomen in de tijdlijn)

Digitale bronnen

Het onderzoeksteam luisterde (delen van) diverse Staten- en commissievergaderingen terug en raadpleegde de verschillende documenten op de Staten- en commissievergaderingen. Ook werden de websites van de VRZ, IPO en GGD-Zeeland geraadpleegd, en die van andere provincies en gemeenten hoe daar met (de gevolgen van) de pandemie werd en wordt omgegaan.

Gesprekken

In het kader van dit onderzoek werd met de volgende personen gesproken:

- Jo Annes de Bat, gedeputeerde
- , afdeling financiën
- , programmamanager
- , directeur programma's en projecten
- , Statengriffie
- Flora van Houwelingen, Statengriffier
- Ernst-Jan Rozendaal, PZC
- Ariane Lafort, Omroep Zeeland
- (virtuele) Dialogsessie met 24 Staten- en commissieleden.

Gedeputeerde Staten

Rekenkamer Zeeland
T.a.v. de heer De Graaf
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Bestuurlijk wederhoor Covid-19	32971		

Middelburg, 30 maart 2021

Geachte heer De Graaf,

Middels uw brief van 3 maart jl. heeft u ons verzocht om een gecombineerd ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor te laten plaatsvinden ten aanzien van de beknopte rekenkamerbrief over de impact van de coronacrisis op het bestuurlijk handelen tussen GS en PS.

Na het verwerken van de ambtelijke reacties heeft u ons op 11 maart jl. via uw secretaris per e-mail het verzoek gedaan om bestuurlijke hoor- en wederhoor te geven op de nieuwe versie van uw brief. Het vervolg van deze brief bevat het resultaat hiervan. We gaan daarbij eerst in op de inhoudelijke punten en de daaraan gerelateerde aanbevelingen. We sluiten af met een algemene conclusie en een aanbeveling richting Provinciale Staten.

Het bestuurlijk proces en de aanbevelingen te komen tot een provinciaal draaiboek 'onvoorstelbare crisis' en er bij de rijksoverheid op aan te dringen wettelijke kaders te ontwikkelen

Onder de kopjes 'wisselende vergadervormen' en 'informatieverstrekking van GS naar PS' blijkt kritiek op de keuzen die ten aanzien van de werkwijze zijn gemaakt. De kwaliteit van het politieke debat zou lijden onder de digitale vergadervorm. Sommige statenleden wilden hybride vergaderen. Daarnaast zou er sprake zijn van eenrichtingsverkeer in de informatieverstrekking en voelden sommige statenleden zich soms overvoerd met informatie.

GS hechten eraan te benadrukken dat er alles aan is gedaan om in goed overleg tussen GS en PS te komen tot een bestuurlijk proces waarbij ieders bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn gerespecteerd. Hiertoe heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met het presidium, de agendacommissie en de statengriffier. Hierdoor konden reguliere processen doorgaan en kon aanvullend beleid met betrekking tot de bestrijding van de crisis aan PS worden voorgelegd. Dit was mogelijk binnen bestaande en tijdelijk getroffen wet- en regelgeving. Sommige wensen, zoals de genoemde wens om hybride te vergaderen, zijn wettelijk niet toegestaan. Afstemming tussen gemeenten, provincie en de veiligheidsregio vond plaats in taakgroepen en een enkele keer via een webinar. Door GS is actief gecommuniceerd over de mogelijkheden om via dit soort kanalen samen te werken en betrokken te zijn.

Omdat in onze ogen besluitvormingsprocessen in voldoende mate doorgang konden vinden aan de hand van de bestaande provinciale crisishandboeken en met inachtneming van tijdelijke (crisis)wet- en regelgeving, zien wij geen noodzaak voor het maken van een provinciaal draaiboek 'onvoorstelbare crisis'. In iedere crisis is maatwerk geboden. Een vooraf gemaakt draaiboek heeft daardoor weinig toegevoegde waarde. Wij herkennen niet uw aanbeveling om richting de rijksoverheid aan te dringen op wettelijke kaders. Op rijksniveau is er veel aandacht voor de bestuurlijke processen in deze crisissituatie. Er is een evaluatiecommissie die hierover regelmatig rapporteert en nog zal rapporteren. De rapportages zijn eerder ook gedeeld met het presidium.

Coronasteunmaatregelen en de aanbeveling t.a.v. het inrichten crisisbudget

In deze paragraaf van uw brief wordt de indruk gewekt dat PS aan de zijlijn stond bij de totstandkoming van steunmaatregelen. Dat beeld herkennen wij niet. In de vorige paragraaf is reeds opgemerkt dat PS door GS zoveel mogelijk zijn meegenomen in alle beslissingen die tijdens de crisis zijn genomen. Bij het nemen van steunmaatregelen was vaak haast geboden. Diverse beslissingen zijn binnen de bevoegdheden van GS genomen. Ze pasten binnen staand beleid en konden worden gedekt binnen de reguliere begroting. Daar waar toestemming van PS was vereist, werd deze ook gevraagd. Er waren, indien PS niet zou kunnen instemmen met het beschikbaar stellen van extra benodigde middelen, alternatieven voorzien die wel binnen de reguliere begroting zouden passen. Zo is steeds gehandeld binnen de wettelijke kaders met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid. Dit geldt zeker ook voor de financiële allocatiefunctie van PS. Het budgetrecht van PS is gedurende deze crisis steeds gerespecteerd. Het vooraf vastleggen van een beslisprocedure om in een crisis in overleg met PS een crisisbudget in te richten, is daarom in onze ogen niet noodzakelijk.

Veiligheidsregio Zeeland, grensproblematiek en de aanbeveling om de rol van de Veiligheidsregio te evalueren

In de genoemde paragrafen van uw brief blijkt teleurstelling over beslissingen van andere bestuursorganen en het feit dat PS hier geen invloed op konden uitoefenen. Het bestuurlijk proces, ook tijdens deze crisis, is gebonden aan wetten en regels. Denk bijvoorbeeld aan de bevoegdheidsverdeling tussen rijk, provincie en gemeenten, de rol die door het rijk is toebedeeld aan de veiligheidsregio's, de rol van de commissaris van de Koning als rijksorgaan en de autonome bevoegdheden van buitenlandse overheden. Vanuit de provincie zijn er zowel formeel als informeel inspanningen geleverd om beslissingen te beïnvloeden of bij te sturen. Dit neemt echter niet weg dat we niet kunnen treden in autonome bevoegdheden van andere overheden. Het evalueren van de rol van de veiligheidsregio's, zoals in de rekenkamerbrief wordt aanbevolen, is primair aan de Veiligheidsregio zelf. De Onderzoeksraad voor Veiligheid en het Instituut Fysieke Veiligheid doen onderzoek naar de rol van de veiligheidsregio's tijdens deze crisis.

Conclusie

Wij vragen aandacht voor de timing en de wijze waarop het onderzoek heeft plaatsgevonden. De crisis duurt nog altijd voort en het is daarom belangrijk om met voldoende afstand en onafhankelijkheid naar het één en ander te kijken. Uw brief bevat allerlei meningen van respondenten en deze worden zonder analyse en onderbouwing voorzien van een aantal aanbevelingen. Daarbij komt dat door de snelheid waarmee de verkenning is gedaan, geen compleet beeld wordt geschetst van de situatie. Dit heeft de kwaliteit van uw verkenning naar onze indruk geen goed gedaan.

Gelet op het bovenstaande geven wij Provinciale Staten in overweging uw verkenning voor kennisgeving aan te nemen en ontraden wij hen uw aanbevelingen over te nemen en tot uitvoering te brengen.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Bijlage 5: nawoord

De Rekenkamer Zeeland dankt GS voor hun bestuurlijke reactie.

In zijn algemeenheid benadrukt de Rekenkamer dat de rekenkamerbrief de weerslag is van een verkenning en niet van een regulier onderzoek waar via een normatief kader conclusies worden getrokken die potentieel resulteren in aanbevelingen. Dit onderkend valt de lange termijn die gepaard ging met het opstellen van de bestuurlijke reactie op.

De reconstructie is, naast de feitelijke tijdlijn, merendeels gebaseerd op de ervaringen, verwonderpunten en opvattingen van Staten- en commissieleden (in de bestuurlijke reactie 'de respondenten' genoemd), waaronder begrip voor de uitzonderlijke situatie, zoals vermeld. De Rekenkamer achtte dit belangrijk vanuit de positie die PS hebben. Kaderstellend, controlerend, maar vooral ook de hoogste democratische macht binnen de Provincie. Juist in crises is het belangrijk die positie te bezien.

De Rekenkamer geeft op basis van de ervaringen PS een aantal punten in overweging; deze worden door Rekenkamer niet als 'aanbevelingen' gekwalificeerd. Dat daarbij ook organen van buiten de Provincie zijn vermeld is inherent, zelfs noodzakelijk indien daar binnen het hoogste orgaan vragen bij worden gesteld.

De Rekenkamer ziet de bestuurlijke behandeling van deze rekenkamerbrief met belangstelling tegemoet.

Middelburg, 7 april 2021

Vragen Commissie Bestuur over (Brief Rekenkamer Zeeland van 8 april 2021 over gevolgen Covid-19 op het bestuurlijk proces, reconstructie en analyse - 52804)

Vragen n.a.v. (schriftelijke afhandeling) Fractie (FVD) over agendapunt 5

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
In mei 2020 lazen wij de onderstaande passage (blz. 5-6 van de voorjaarsnota 2020). Waren wij in de veronderstelling dat het primaat over de begrotingscyclus bij Provinciale Staten lag. Wij vroegen ons af of Gedeputeerde Staten dat nog wel wisten. In onze optiek was dit hoogst ongebruikelijk en mogelijk in strijd met de constitutionele verhoudingen. Wij hadden daar onze vragen over. Deze Voorjaarsnota is daarmee anders dan andere Voorjaarsnota's. Wat precies wel of niet lukt, en of er bijstellingen van beleid nodig zijn, is nu nog niet met zekerheid te zeggen. Onze hoofdkoers op dit moment is zorgen dat wat uitgevoerd kan worden, ook daadwerkelijk uitgevoerd wordt. Daar vragen wij u de ruimte voor, om te voorkomen dat we dingen geblokkeerd hebben, die achteraf gezien uitgevoerd hadden kunnen worden. Daarom achten wij het niet verstandig om op voorhand zelf ook al zaken te temporiseren: Tegelijkertijd wij zijn van mening dat de periode tot aan de Najaarsnota te lang is om te wachten met verdere informatie en willen daarom in een (tussentijds) Zomerbericht u een scherper beeld geven van wat wel en niet gerealiseerd kan worden, zo nodig samen met aanvullende besluiten. Waar mogelijk hebben wij de verwachte vertragingen, met name in de processen rond de strategische opgaven, verwerkt in deze nota. We houden rekening met vertraging in de uitgaven, door uit te gaan van overprogrammering in de begroting 2020: de uitgaven zijn begroot op bijna € 2 miljoen meer dan de ruimte is er is. Via een algemene taakstelling op dit tekort blijven we Voorjaarsnota 2020 5 toch binnen de financiële kaders. Wij achten dat te verdedigen, omdat de ervaring van de afgelopen jaren is dat er altijd overschotten resteren in de jaarrekening. Door op deze manier te werken is de ruimte om te realiseren wat gerealiseerd kan worden maximaal. De financiële gevolgen van de coronacrisis op langere termijn zijn nog niet duidelijk. Wij willen, wanneer de ergste crisis voorbij is, ons richten op herstel van de Zeeuwse economie, om zichtbaar te maken waar de grootste klappen zijn gevallen, en wat daar aan te doen is. Wij trekken in deze Voorjaarsnota € 2 miljoen uit voor steun aan het Zeeuwse bedrijfsleven, in aanvulling op Rijksmaatregelen. Het is niet uit te sluiten dat er meer nodig zal blijken te zijn. Daar komen we in het Zomerbericht terug. Wanneer zou blijken dat aanvullende financiële noodmaatregelen nodig zijn, die niet op nadere besluitvorming kunnen wachten, zullen wij zo nodig een beroep doen op de algemene reserve en u daar achteraf verantwoording over afleggen. Voor nu is onze allereerste prioriteit om Zeeland en de Zeeuwen zo snel mogelijk uit deze crisis te helpen.	De rekenkamer heeft kennisgenomen van de door Forum voor Democratie aan de Rekenkamer gestelde vragen naar aanleiding van de rekenkamerbrief Covid-19. Wellicht geheel ten overvloede. De Rekenkamer is een onafhankelijk orgaan dat Provinciale Staten ondersteunt in hun rol. Keuzes voor te onderzoeken onderwerpen worden onafhankelijk door de Rekenkamer gemaakt. Rapporten of rekenkamerbrieven worden op grond van onderzoek en reconstructie aan de Staten aangeboden. Op grond hiervan kan een discussie plaatsvinden in de Staten en met Gedeputeerde Staten. Na de aanbieding van een rapport of rekenkamerbrief is een technische verduidelijking door de Rekenkamer mogelijk. Alle nu gestelde vragen zijn niet technisch van aard of vallen buiten de onderzoeksvraag.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Wat onze verder bevreemde was dat dat de voorjaarsnota 2020 samen met de Jaarstukken 2019 alleen in de Auditcommissie werden behandeld. Het bevreemde ons dat in de Commissie Bestuur van 15 mei 2020 wel het Statenvoorstel 5de begrotingswijziging 2020 Provincie Zeeland, maar niet de voorjaarsnota 2020 en de Jaarstukken 2019 werden behandeld. Met name dat de voorjaarsnota, welke een expliciet kaderstellende functie heeft niet in de Commissie Bestuur van 15 mei 2020 werd behandeld. Minder gold dat in onze optiek voor de Jaarstukken, maar achteraf bezien, met de kennis en wetenschap van nu is het verbazingwekkend dat een van de belangrijkste controlemomenten van de Provinciale Staten alleen aan de orde komt in de Auditcommissie en de Commissie Bestuur niet heeft bereikt. De voorjaarsnota 2020 is in de Statenvergadering van 29 mei 2020, welke via een video-conferentie heeft plaatsgevonden, samen met de Jaarstukken 2019 behandeld. Wij vinden het ongepast om de voorjaarsnota samen met de Jaarstukken alleen in de Auditcommissie te behandelen. De Auditcommissie is op grond van haar instellingsbesluit een commissie ex artikel 82 Provinciewet. Op grond van artikel 1 onderdeel a van haar instellingsbesluit is de auditcommissie: een op grond van artikel 82 Provinciewet door Provinciale Staten ingestelde commissie die Provinciale Staten ondersteunt bij het uitvoeren van haar financiële- en controlefunctie. De Auditcommissie is ons inziens inderdaad bevoegd ondersteuning aan Provinciale Staten te bieden bij het uitvoeren van hun financiële- en controlefunctie. Maar de Auditcommissie heeft ons inziens geen bevoegdheid tot voorbereiding van besluitvorming voor Provinciale Staten in het kader van de voorjaarsnota en de jaarstukken en wij zijn van mening dat zij op grond daarvan haar wettelijke bevoegdheid heeft overschreden. Op grond van de wettelijke bepalingen is het voorbereiding van besluitvorming voor Provinciale Staten een bevoegdheid voor behouden aan een commissie ex artikel 80 Provinciewet. Graag wijzen wij erop dat bij een commissie ex artikel 80 Provinciewet, het derde lid van artikel 80 Provinciewet in acht moet worden genomen, dat luidt: <i>Bij de samenstelling van een statencommissie zorgen provinciale staten, voor zover het de benoeming betreft van leden van provinciale staten, voor een evenwichtige vertegenwoordiging van de in provinciale staten vertegenwoordigde groeperingen.</i> Bij een commissie ex artikel 82 Provinciewet hoeft het bovenstaande niet in acht worden genomen. Maar dan moet deze commissie zich niet bezighouden met voorbereiding van besluitvorming voor Provinciale Staten, daar is wettelijk een commissie ex art. 80 Provinciewet voor bedoeld.	

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Ook wijzen wij op de (feitelijke) beperkte openbaarheid van de Auditcommissie bij de Provincie Zeeland. In haar instellingsbesluit staat dat zij openbaar is. Toch wordt de Auditcommissie niet in het vergaderoverzicht/de agenda vermeld die op de openbare website staat van de Provincie Zeeland. De agenda van de Auditcommissie staat alleen op de interne niet-openbare website. Hoe kan een commissie openbaar zijn als de burger niet weet wanneer die commissie plaatsvindt en wat er op de agenda van die commissie staat. In onze optiek hapert er hier iets. Onze fractie heeft begin dit jaar een notitie vragen gesteld aan de Auditcommissie. Wij verwijzen naar het antwoord op vraag 13 van onze op 12 februari jl. behandeld. In uw brief d.d. 7 april 2021 lezen wij niets terug over het alleen behandelen van de voorjaarsnota 2020 en de jaarstukken 2019 in de Auditcommissie en het niet behandelen van die stukken in de Commissie Bestuur. Op grond van uw opmerkingen in uw verslag en de reactie daarop van Gedeputeerde Staten willen wij u, als rekenkamer, in dit kader de onderstaande vragen stellen.	
1. Wat is uw oordeel over het feit dat de voorjaarsnota 2020 en de jaarstukken 2019 destijds alleen behandeld zijn in de Auditcommissie, een niet openbare commissie, waar het zogenaamde afspiegelingsbeginsel (art. 80, derde lid Provinciewet) niet in acht is genomen en niet in de Commissie Bestuur?	
2. Klopt onze visie dat een commissie ex artikel 80 Provinciewet de specifieke soort Statencommissie is waar de besluitvorming van Provinciale Staten kunnen worden voorbereiden?	
3. Is er in uw optiek enige legitieme grond om de voorjaarsnota, een specifiek kaderstellende nota, niet te laten behandelen in een commissie ex art. 80 Provinciewet? Is er in uw optiek enige legitieme grond om de voorjaarsnota, een specifiek kaderstellende nota, alleen te laten behandelen in een commissie ex art. 82 Provinciewet, zoals de Auditcommissie?	

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
4. Is er in uw optiek enige legitieme grond om het kader van de controlerende taak van Provinciale Staten de jaarstukken niet te laten behandelen in een commissie ex art. 80 Provinciewet? Is er in uw optiek enige legitieme grond om het kader van de controlerende taak van Provinciale Staten de jaarstukken alleen te laten behandelen in een commissie ex art. 82 Provinciewet, zoals de Auditcommissie?	
5. Wat is uw oordeel over het feit dat de voorjaarsnota 2021 en de jaarstukken 2020 dit jaar alleen behandeld worden in de Auditcommissie, een niet openbare commissie, waar het zogenaamde afspiegelingsbeginsel (art. 80, derde lid Provinciewet) niet in acht is genomen en niet in de Commissie Bestuur?	
6. Vindt u dat de “coronapandemie” een rechtvaardigingsgrond oplevert om voorbereiding van beslissingen in Provinciale Staten van kaderstellende en controlerende aard te doen plaatsvinden in een commissie waarbij het zogenaamde afspiegelingsbeginsel niet in acht is genomen?	
7. Vindt u dat er überhaupt een rechtvaardigingsgrond is om voorbereiding van beslissingen in Provinciale Staten van kaderstellende en controlerende aard te doen plaatsvinden in een commissie waarbij het zogenaamde afspiegelingsbeginsel niet in acht is genomen? In uw brief lezen wij de volgende passage op blz. 4:	

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Corona(steen)maatregelen (Zeeland): PS staat aan de zijlijn GS hebben in de aanvang van de eerste coronagolf besloten tot een aantal provinciale coronasteunmaatregelen voor bedrijven en de culturele sector. De meest in het oog springende maatregelen is de voucherregeling voor bedrijven. Een overzicht van de coronasteunmaatregelen van de Provincie Zeeland is opgenomen in bijlage 2. Maatregelen van de Provincie Zeeland hebben betrekking op onderzoek, informatie en advies waaronder de inrichting van een digitaal loket, verkenning van de impact van de coronacrisis op detailhandel en horeca, en onderzoek naar een Zeeuws stimuleringsfonds voor cultuur. Dit pakket is grosso modo vergelijkbaar met de maatregelen die ook door andere provincies werden getroffen (zie ook bijlage 2). GS zijn voor het merendeel tot de coronasteunmaatregelen gekomen in de aanvang van de 1^e coronagolf zonder de consultatie van PS. De financiële inzet kwam voor Statenleden uit de lucht vallen⁶. Een wezenlijke betrokkenheid van PS in de totstandkoming van coronasteunmaatregelen van de Provincie dan wel in de intentie van de toewijzing van de rijks-matchingsregel aan de vitale regionale culturele infrastructuur, ontbrak. Weliswaar vond de beschikbaarstelling binnen de (abstract geformuleerde) begrotingsdoelstellingen plaats en daarmee binnen het mandaat van het College, maar Statenleden vonden zich aan de zijlijn staan; een Statenlid beschreef het als ‘tekenen bij het kruisje’. Gelet op de urgentie van de problematiek, de snelle ontwikkeling van Covid-19 en de gevolgen van de beperkende maatregelen is er wel begrip voor deze handelwijze van het College. Al geven Statenleden aan dat deze wijze van werken éénmalig moet zijn.	
8. Klopt het dat in uw optiek GS ten aanzien van voormelde maatregelen de kaderstellende rol van PS hebben overgenomen?	
9. Was er in uw optiek bij het nemen van die maatregelen, daadwerkelijk geen tijd om PS te consulteren? Hadden in uw optiek deze maatregelen met uitvoering kunnen wachten tot dat PS wel waren geconsulteerd?	
10. Acht u dat overnemen van die kaderstellende rol in die maatregelen in het licht van de omstandigheden rechtmatig? Kunt u dit motiveren?	

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
11. Klopt het dat het aan een door PS vastgesteld financieel kader ontbrak toen deze maatregelen werden ingevoerd door GS? Was daar toe in uw optiek een gedrongenheid die een dergelijk handelen noodzaakte?	
12. Hebben GS met deze handelswijze hun bevoegdheden niet schromelijk overschreden?	
13. Was er gedurende die periode geen enkele mogelijkheid om tijdens de “pandemie” PS over deze maatregelen te consulteren?	

Financiële consequenties externe inhuur:

Kostensoort: nvt
Bedrag: € 0,00

Financiële consequenties opdracht/uitbesteding:

Kostensoort: nvt
Bedrag: € 0,00

Gedeputeerde

belast met

behandeling: mevr. Drs. A. Pijpelink

Vergadering PS: 10 juni 2021

Nr: [55541](#)

Agenda nr:

Vergadering GS: 20 april 2021

Nr: 53926

Onderwerp: Onderzoeksfunctie Zeeland

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

Op 1 februari 2019 heeft u besloten de mogelijkheden van een provinciaal datacenter te verkennen. Dit naar aanleiding van het rapport Berenschot. Op basis van deze verkenning heeft KWINK|PROOF in maart 2020 advies gegeven over een intensievere samenwerking op thema's vanuit reeds bestaande netwerken in een nog te vormen Zeeuwse data alliantie. Voor wat betreft het Planbureau ziet KWINK |PROOF meerwaarde deze binnen de te vormen Zeeuwse data alliantie aan te laten sluiten bij de kennis en werkwijze van een kennisinstelling / kennisorganisatie in Zeeland. Op basis van een richtinggevend besluit op 25 september 2020 is een daarop volgend verkennend traject gestart. Met de betrokken partijen HZ en ZB resulteert dit in een financieel onderbouwd voorstel, waarin HZ gevraagd is het initiatief te nemen tot de vorming van de Zeeuwse data alliantie én daarnaast de onderzoekers van het planbureau – dat nu nog deel uitmaakt van ZB – duurzaam in de HZ-organisatie te integreren.

Aanleiding

Het verschijnen van de Staat van Zeeland 2017 vormde begin 2018 aanleiding een eerdere toezegging over de eigen kennis- en informatiehuishouding bij de Provincie in een bredere Zeeuwse context te bezien en Berenschot advies te laten uitbrengen over de toekomstige positionering van de onderzoeksfunctie in onze provincie. De onderzoeksfunctie zoals deze naast ZB (via het Planbureau), bij onderwijs- en onderzoeksorganisaties, gemeenten en Provincie in Zeeland is belegd.

Het rapport over de toekomstige positionering van de onderzoeksfunctie is door Berenschot op 2 november 2018 opgeleverd. Berenschot heeft met verschillende partijen binnen (en buiten) de provincie gesproken en voor Zeeland verschillende opties onderzocht:

1. Doorstart Planbureau;
2. **Provinciaal datacenter;**
3. Planbureau opheffen;
4. Continueren huidige situatie.

Berenschot concludeert dat op basis van de verschillende ontwerpcriteria (zoals onder meer professionaliteit, Zeeuwse inbedding, breed eigenaarschap, nationale en internationale samenwerking en governance) samenwerking van verschillende lokale partijen in een provinciaal datacenter (optie 2) met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de beste

perspectieven biedt voor Zeeland om een toekomstbestendige onderzoeksinfrastructuur voor de ontwikkeling en monitoring van beleid op te zetten en in stand te houden.

De keuze in het rapport voor optie 2 sluit aan bij de nieuwe landelijke ontwikkeling, die een aantal jaren geleden nog niet bestond, namelijk dat het CBS met gemeenten zgn. Urban Data Centers (UDC's) opzet. Inmiddels zijn er in Nederland 14 UDC's. Deze (provinciale) datacenters zijn net als de UDC's geen nevenvestigingen van het CBS, maar samenwerkingsverbanden die lokale/regionale partijen met het CBS zijn aangegaan. Met elk een eigen unieke lokale/regionale inbedding. Er bestaat dan ook geen blauwdruk.

Statenbesluit van 1 februari 2019

In uw vergadering van 1 februari 2019 heeft u ingestemd met deze voorkeursoptie en besloten een verkennerskwartiermaker aan te laten stellen. Om deze optie 2 verder uit te werken en deze uitwerking ter besluitvorming als 'go/no-go-moment' aan u voor te laten leggen. In mei 2019 is vervolgens KWINK|PROOF opdracht gegeven optie 2 te verkennen. Deze opdracht bestond uit twee delen:

1. Het verkennen van de mogelijkheden voor de vormgeving van een samenwerking op het gebied van kennis, informatie, data (provinciaal datacentrum);
2. Het adviseren over de positie van het Planbureau in een toekomstige samenwerking.

Statenbesluit van 25 september 2020

Met onze brief van 3 maart 2020 heeft u het eindrapport van KWINK |PROOF ontvangen en heeft u vervolgens op 25 september 2020 een richtinggevend besluit genomen over de vorming van een Zeeuwse data alliantie én de (her)positionering van het huidige Planbureau (uitvoering optie 3). U heeft - mede op basis van een aangenomen motie - hierover het volgende besloten:

1. In te stemmen met een nadere uitwerking van de vorming van een 'Zeeuwse data alliantie', aan de hand van de aanbevelingen uit het eindrapport van KWINK| PROOF en HZ te vragen hier het voortouw in te nemen;
2. In te stemmen met een nadere uitwerking van een herpositionering van de planbureaufunctie door deze bij voorkeur duurzaam onder te laten brengen bij een andere Zeeuwse kennisinstelling (op basis van optie 3 uit het eindrapport KWINK| PROOF);
3. Er kennis van te nemen dat een traject wordt ingezet tot het afbouwen/beëindigen van de subsidie voor de uitvoering van de planbureaufunctie bij ZB.

DATA ALLIANTIE

In de eindrapport van 13 december 2019 constateert KWINK |PROOF, dat in Zeeland al veel wordt samengewerkt op verschillende opgaven waarbij werken met data belangrijk is voor toekomstvastheid. Bij sommige netwerken wordt dan ook reeds samengewerkt op verzamelen, samenvoegen, analyseren en interpreteren van data, maar rondom veel opgaven zijn aanvullende behoeften. Daar komt bij dat veel organisaties zelfstandig niet de capaciteit hebben te voorzien in hun data-behoefte.

Hiervoor adviseert KWINK een intensievere samenwerking op thema's vanuit reeds bestaande netwerken in een zgn. **data alliantie**. Voorgesteld wordt hier op een beperkte schaal mee van start te gaan, een zgn. 'minimumcoalitie'. Deze 'minimumcoalitie' bestaat uit belangrijke stakeholders, die ook de belangrijkste organisatietypen vertegenwoordigen: overheid (of samenwerkingsorganisaties van overheden), onderwijs (kennisinstellingen) en ondernemers (bedrijfsleven / maatschappelijke organisaties). Deze Zeeuwse data alliantie wordt in het eindrapport verder beschreven en uitgewerkt.

KWINK|PROOF stelt dat deze netwerksamenwerking voor Zeeland een grote toegevoegde waarde heeft, omdat het belang van data voor beleid in de toekomst toeneemt en zal blijven toenemen. Datagericht werken is een landelijke maatschappelijke trend, die organisaties in staat stelt veel effectiever en efficiënter maatschappelijke opgaven aan te gaan. Als Provincie kunnen we hier een bijdrage aan leveren.

HZ en data alliantie

Wij hebben daarom HZ, mede gelet op het daar gevestigde lectoraat Data Science, gevraagd voor ons (organisatorisch en financieel) inzichtelijk te maken óf en hoe HZ de vorming van de bedoelde netwerksamenwerking in de Zeeuwse data alliantie op zich kan nemen. Dit is een meerjarig proces dat met het CBS en organisaties als onder meer Provincie, Zeeuwse gemeenten, Waterschap, Zeeuws Archief, UCR, ZB, UWV, RUD en GGD, enz. kan worden opgepakt ('minimumcoalitie' tevens als 'coalition of the willing').

Slim samenwerken

Het is nadrukkelijk niet de intentie een nieuwe organisatie op te zetten, maar 'slim' gebruik te maken van wat er al in Zeeland (en daarbuiten) is. Aan de hand van de aanbevelingen uit het eindrapport van KWINK|PROOF wordt voorgesteld met een klein aantal partijen gedurende een aantal jaren de samenwerking op een twee- of drietal maatschappelijke opgaven te starten, bijvoorbeeld arbeidsmarkt, toerisme of sociaal domein/zorg. De Zeeuwse data alliantie speelt hierin primair een ondersteunende rol en de inzet vormt zich op basis van behoeften van deze opgaven. Daarin zijn verschillende functies denkbaar als onder meer het faciliteren van het bijeenbrengen van data, het experimenteren met data en het bieden van een podium voor maatschappelijk debat over uitkomsten van data onderzoek.

Landelijke ontwikkelingen en het Veluweberaad

Een Zeeuwse data alliantie moeten passen bij de schaal van Zeeland en kunnen inspelen op andere landelijke ontwikkelingen op het gebied van kennis ontwikkelen en delen, als bijvoorbeeld het Veluweberaad. Het Veluweberaad is een landelijk bestuurlijk gremium met overheden (gemeenten, provincies, waterschappen en ministeries), Omgevingsdiensten en GGD's, en Kennisinstellingen (KNMI, PBL, Rijkswaterstaat, Deltares en RIVM). Het Veluweberaad heeft als doel het gezamenlijk ontwikkelen, benutten en verankeren van kennis in de fysieke leefomgeving met als ingang maatschappelijke opgaven in deze leefomgeving. Veel kennis van nationale kennisinstellingen komt onvoldoende terecht bij regionale overheden. Regionale kennis bereikt niet altijd de nationale kennisinstellingen. Het Veluweberaad werkt daarom aan een dynamische opgave-gerichte kennisinfrastructuur. Die moet voorzien in de kennis- en leerbehoeften van alle overheden. Daarvoor gaat het Veluweberaad regionale schakelpunten inrichten met kennismakelaars. Die kennismakelaars moeten ervoor zorgen dat kennis wordt ontwikkeld en voor iedereen vindbaar, toegankelijk en beschikbaar is. Besluitvorming over de rol van de provincies moet nog plaats vinden in de betreffende Bestuurlijke Adviescommissie van het IPO.

Rol Provincie en data alliantie

De vorming van de data alliantie is een meerjarig samenwerkingsproces met meerdere partijen. De Provincie vervult hier haar rol als societal resilience (de responsieve overheid in de actieve samenleving) en richt zich op het faciliteren van in de samenleving aanwezige initiatieven door deze te stimuleren en waar nodig middels financiering tot ontwikkeling te helpen brengen.

HZ voert regie over het project en neemt hierin zelfstandige besluiten, in samenwerking met alle betrokken partners (waar de Provincie er dan één van is). De Provincie faciliteert een snelle ontwikkeling in de vorm van een financiering van de aanloopkosten die HZ maakt voor de periode 2021 en 2022. HZ informeert de Provincie over de resultaten en gemaakte kosten. De Provincie, inclusief de Staten, stimuleren en faciliteren in deze rol betekenisvolle handelingen van betrokken partners (netwerksturing), maar heeft geen directe zeggenschap over hoe de data alliantie vorm krijgt en is één van de betrokken partners hierin (niet verordonderend, maar faciliterend).

Uitwerking vorming data alliantie door HZ

1. In vervolg op de eerdere besluitvorming willen wij als Provincie een impuls geven aan het realiseren van een data alliantie Zeeland.
2. Daartoe is met HZ gesproken over de vorming van een data alliantie ten behoeve van het data-gedreven samenwerken in Zeeland en het pakken van de voortrekkersrol. Reden hiervoor is de regionale functie die HZ als kennisinstituut vervult in het algemeen, en in het bijzonder met betrekking tot datamanagement (lectorat data science) en specifieke thema's die relevant zijn voor de regio zoals toerisme.
3. HZ is bereid om het initiatief te nemen om in gesprek met andere partners te komen tot een nadere invulling van een data alliantie, en wil zich maximaal inzetten om dat tot een succes te maken.
4. HZ zal voortbouwen op de aanbevelingen uit het eindrapport van KWINK|PROOF bij de vormgeving van de eerste fase van de realisatie van een data alliantie Zeeland, in overleg met potentiële partners en

stakeholders. Hierbij wordt in elk geval gedacht aan gemeenten, Provincie, CBS, UWV, ZB, Zeeuws Archief, Waterschap, etc. Ook de verschillende onderzoeksgroepen van HZ (inclusief het huidige planbureau) kunnen partners zijn in een dergelijk data alliantie.

5. De HZ zal ook nagaan hoe de realisatie van een data alliantie versneld kan worden door aansluiting te zoeken bij digitale ontwikkelingen in Nederland zoals de Nederlandse Digitaliseringsstrategie, Veluweberaad, ontwikkelingen naar Urban Datacenters (bijvoorbeeld Data Fryslân) en de provinciale digitale agenda Zeeland in wording.

Kosten vorming data alliantie

Voor de opstart van een data alliantie voor het data-gedreven samenwerken in Zeeland gaan we voor de periode van 2021-2022 uit van een éénmalige bijdrage van maximaal € 150.000.

PLANBUREAU

De onderzoeks- en kennisopdrachten van de Provincie die in de huidige situatie door het Planbureau worden uitgevoerd, al dan niet samen met anderen, blijven onverminderd van belang voor de behoefte aan kennis, informatie en data van de verschillende partijen, aldus KWINK|PROOF. KWINK|PROOF adviseert voor de meerwaarde van het Planbureau binnen de te vormen Zeeuwse data alliantie een optimaliseringsslag te maken door de deskundigheid van het Planbureau te combineren en aan te laten sluiten bij de kennis en werkwijze van een kennisinstelling / kennisorganisatie in Zeeland. Dit laatste kan zowel door een duurzame integratie in een bestaande organisatie (**optie 3**) of op basis van detachering (optie 4). De gesubsidieerde onderzoekscapaciteit vanuit het Planbureau kan gezien worden als onze provinciale inbreng in de te vormen Zeeuwse data alliantie.

HZ en Planbureau

Vanaf begin 2020 zijn hierover verschillende verkennende gesprekken gevoerd met zowel ZB als HZ. HZ is naar onze mening in beeld als kennisorganisatie, waar het huidige Planbureau kan aansluiten. Wij denken dat het daar gevestigde Kenniscentrum Kusttoerisme én met name het lectoraat Data Science binnen HZ door de komst van het Planbureau elkaar op inhoud en massa kunnen versterken. Dit biedt een goede basis om van daaruit de implementatie van de data alliantie op te pakken en te borgen.

Duurzame integratie Planbureau nodig

Op basis van de verkennende gesprekken die met ZB en HZ na het eindrapport van KWINK|PROOF zijn gevoerd, hebben wij geconcludeerd, dat het de voorkeur heeft op korte termijn over te gaan tot een duurzame integratie van het huidige Planbureau in een andere Zeeuwse kennisorganisatie (**optie 3**) en niet voor een 'omkeerbare' oplossing als detachering te kiezen (optie 4). Een duurzame integratie en borging geeft alle betrokkenen duidelijkheid en maakt - naar wij hopen - ook een einde aan de discussie rond het Planbureau.

Optie 3 is wel de 'complexere' van de opties 3 en 4! Het betekent een definitieve ontvlechting van het Planbureau uit ZB en de beëindiging van een deel van de subsidie aan deze organisatie. Daarbij moeten met HZ (nieuwe) duurzame juridische en financiële kaders worden gevonden, waarbinnen de bekostiging vanuit de Provincie kan plaatsvinden. Verder hebben we naast structurele kosten voor de onderzoeksfunctie, te maken met 'éénmalige transitiekosten', die bij de twee organisaties ontstaan als gevolg van de (her)positionering van het Planbureau.

Op basis van uw besluit van 25 september 2020 is met ZB en HZ een nadere uitwerking gemaakt over de condities waaronder in 2021 planbureau én personeel structureel onderdeel uit kunnen gaan maken van HZ. Hieronder wordt ingaan op de consequenties van deze nadere uitwerking.

Rol Provincie en Planbureau

De herpositionering van het planbureau is een organisatievraagstuk. De Provincie is hier in de rol als public administration (de rechtmatige overheid). Provincie richt zich op rechtmatigheid en rechtsgelijkheid, borgen van rechten en plichten die als maatschappelijke ordening fungeren. De Provincie besluit hierbinnen zelfstandig tot het financieren van de overgang van het planbureau van ZB naar de HZ, waarbij ZB als autonome organisatie het feitelijke besluit neemt van de daadwerkelijke overgang.

Uitwerking uitvoering planbureaufunctie door HZ

1. HZ vervult als onderwijs- en kennisinstituut een regionale functie. Na overgang van het planbureau brengt de HZ onderzoeksfunctie van het Planbureau (planbureaufunctie) onder in een aparte in een aparte onderzoekseenheid KSEV ('Kenniscentrum Sociaal Economische Vraagstukken'). De onderzoeksfunctie van het KSEV houdt in het doen van regionaal sociaal-economisch onderzoek op basis van een onderzoeksagenda. De uitkomsten van onderzoek zijn bedoeld voor Provincie, Zeeuwse gemeenten en andere organisaties voor het ontwikkelen en richten van hun sociaal, economisch en cultuurbeleid.
2. Op basis van uw besluit van 25 september 2020 is met ZB en HZ een nadere uitwerking gemaakt over de condities waaronder in 2021 planbureau én personeel structureel onderdeel uit gaan maken van HZ. Dit betekent dat HZ dit (bedrijfs)onderdeel van ZB overneemt. Eind december 2020 is hierover na een uitvoerig proces met betrokken partijen op de verschillende onderdelen overeenstemming bereikt. Deze onderdelen zijn vervolgens in concept-vaststellingsovereenkomsten uitgewerkt, die na positieve besluitvorming door de betrokken partijen ZB, HZ en Provincie kunnen worden bekrachtigd. Het streven is dat vervolgens de overgang halverwege 2021 plaatsvindt.
3. Voor de ontvlechting zijn éénmalige maximale kosten berekend voor het planbureau met personeel bij ZB en éénmalige maximale kosten voor de 'invlechting' bij HZ.
4. De provinciale financiële bijdrage voor de uitvoering van de onderzoeksfunctie door ZB kan na de uitname van het planbureau structureel worden ingezet voor de uitvoering van de planbureaufunctie door HZ.

Structurele kosten

De structurele kosten voor uitvoering van de planbureaufunctie bij HZ bestaan uit personele en materiële kosten. De dekking van deze kosten komt voort uit vermindering van de jaarlijkse integrale kostensubsidie (IKS) aan ZB. Dit betreft de personele- en materiële kosten als gevolg van de uitname van de planbureau bij ZB. Dit bedraagt in 2021 € 480.493, in 2022 € 542.180 en vanaf 2023 € 569.613. Deze komt beschikbaar voor de uitvoering van de planbureaufunctie door HZ, maar is niet voldoende om de kosten voor de uitvoering van deze functie door HZ te dekken.

De kosten voor uitvoering van de planbureaufunctie door HZ zijn namelijk hoger dan bij ZB als gevolg van verschillende factoren. Dit heeft te maken met hogere personele kosten als gevolg van andere CAO-voorwaarden, (boven)wettelijke verplichtingen voor het personeel en het (anders dan ZB) niet kunnen terugvorderen van te betalen BTW).

Om de meerjarenraming HZ 2021-2025 voor het Planbureau sluitend te maken is over deze periode van maximaal 5 jaar een extra bedrag van maximaal € 115.000 nodig voor de extra personele kosten en eveneens maximaal € 115.000 voor compensatie van de BTW kosten.. Aangezien HZ dit verschil niet uit de onderwijsmiddelen van OC&W kan en mag financieren, is het voorstel hiervoor op basis van de werkelijk gemaakte kosten een aanvullend bedrag van maximaal € 230.000 beschikbaar te stellen.

Eénmalige kosten

De éénmalige kosten van de 'ontvlechting' van het planbureau met personeel bij ZB, de 'invlechting' daarvan bij HZ en het afdekken van personele risico's zijn berekend op maximaal € 280.000. Deze kunnen beschikbaar worden gesteld op basis van werkelijk gemaakte kosten.

Voor de opstart van een data alliantie voor het data-gedreven samenwerken in Zeeland gaan we voor de periode van 2021-2022 uit van een éénmalige bijdrage van maximaal € 150.000.

Aanvullende middelen	Structureel 2021-2025	Eénmalig	Totaal
Herpositionering Planbureau	€ 230.000	€ 280.000	€ 520.000
Vorming Data alliantie		€ 150.000	€ 150.000
Totaal	€ 230.000	€ 430.000	€ 660.000

In de voorjaarsnota 2021 is in het financieel perspectief rekening gehouden met deze benodigde bijdragen. Dat betekent dat op voorwaarde van positieve besluitvorming op de voorjaarsnota 2021, deze bedragen ook in de budgettaire ruimte hiervoor beschikbaar zijn.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerpbesluit.

Gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerp-besluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 20 april 2021 nr. 53926;

besluiten:

1. Instemmen met de beoogde rol van de Provincie zoals beschreven ten aanzien van de data alliantie;
2. HZ verzoeken het voortouw te nemen in de vorming van de data alliantie en hiervoor een bijdrage van maximaal € 150.000, -- beschikbaar stellen;
3. Instemmen met overgang van de planbureau functie van ZB naar HZ en voor de éénmalige (transitie)kosten daarvan een bijdrage beschikbaar te stellen van maximaal € 280.000;
4. De middelen die vrijgekomen als gevolg van de overgang van het planbureau en de prestaties van ZB en HZ beschikbaar stellen voor de uitvoering van de planbureau functie door HZ;
5. Aanvullende middelen tot een maximum van € 230.000, -- beschikbaar stellen voor de uitvoering van de planbureau functie door HZ over de periode 2021-2025;
6. Bijdrage(n) te dekken uit de budgettaire ruimte, onder het voorbehoud van positieve besluitvorming op de toekenning daarvan in de voorjaarsnota 2021;
7. Begrotingswijziging(en) vervaardigen.

Naar een data-alliantie voor Zeeland

Eindrapport 13 december 2019

KWINK
GROEP

PROOF
adviseurs

"The secret of getting ahead is getting started."

- *Mark Twain* -

Inhoudsopgave

1. Introductie van kennis, informatie en data
2. Achtergrond schets bij het advies
3. Proces
 - 3.1. Onderzoek
 - 3.2. Onderzoeksmodel
4. Feitelijke bevindingen
 - 4.1. Inleiding en uitgangspunten
 - 4.2. Waarom samenwerken?
 - 4.3. Wie moeten samenwerken?
 - 4.4. 'Wat' zijn opgaven met een data-behoefte?
 - 4.5. 'Wat' en 'hoe' van data-samenwerking
 - 4.6. Achtergrond en huidige vormgeving ZB | Planbureau
 - 4.7. Achtergrond rol Centraal Bureau voor de Statistiek
5. Oplossingsrichting: Data-alliantie voor Zeeland
 - 5.1. Het 'waarom' van de data-alliantie
 - 5.2. Het 'wie' en 'wat' van de data-alliantie
 - 5.3. Het 'wat': governance van de data-alliantie
 - 5.4. Het 'wat': netwerken binnen de data-alliantie
 - 5.5. Het 'wat': selectie van de opgaven
 - 5.6. Visuele weergave van de data-alliantie voor Zeeland
 - 5.7. Het 'hoe': bekostiging van de data-alliantie
 - 5.8. Het 'hoe': bestendinging van de data-alliantie

6. Toekomst: ZB | Planbureau

- 6.1. Inleiding
- 6.2. Scenario's voor de toekomst van ZB | Planbureau (onderzoeksfunctie)
- 6.3. Afweging voor de scenario's voor Planbureau Zeeland (onderzoeksfunctie)

Bijlagen

Bijlage I: Overzicht betrokken partijen

Bijlage II: Definities

Bijlage III: Vormen van samenwerking

1. Introductie – kennis, informatie en data

Kennis wordt beschouwd als door (semi)wetenschappelijk onderzoek gegenereerde informatie. Een andere definitie van kennis is het door onderzoek tot stand gebrachte waarheidsclaim die uiteraard ook informatie is. Met informatie doelen we op zinvol geordende gegevens. Gegevens zijn data. Op zichzelf hebben ze geen betekenis; die krijgen ze pas als ze op een bepaalde manier worden geordend.

Beleid komt tot stand ten behoeve van de nationale, regionale of lokale samenleving. Vanuit een beleidsprobleem ontstaat vaak een behoefte aan informatie of kennis. Het is mogelijk dat daarvoor eerst gegevens dienen te worden verzameld. Een zorgvuldige verkenning of die gegevens er misschien al zijn, gaat vooraf aan de beslissing om ze zelf te gaan verzamelen. Voor andere vragen is het noodzakelijk om nieuwe kennis tot stand te brengen.

Een optimaal bestel van kennis, informatie en data bestaat uit een aantal elementen:

- Alle belangrijke organisaties in de publieke sfeer zijn zowel vrager als aanbieder van kennis, informatie en

data. Dat is cruciaal voor de vormgeving van processen rond beleid en kennis.

- Het omzetten van beleidsvragen in vragen naar kennis of informatie vereist specifieke expertise en aandacht. Het bestel is gericht op complementariteit van de organisaties door gebruik te maken van elkaars data en competenties. De specifieke expertise is veelal aanwezig bij kennisinstellingen maar ook bij planbureaus of adviesbureaus.
- Kennisinstellingen hebben baat bij samenwerking met het bestel omdat zij een taakstelling hebben tot praktijkgericht onderzoek.
- Bij het beschikbaar stellen van informatie en kennis is vaak ook nog toespitsing op de situatie van specifieke organisaties of regio's gewenst.
- Brede participatie van organisaties is gewenst.
- Een gemeenschappelijk verlangen naar de verhoging van kwaliteit van beleid om daarmee bij te dragen aan een toekomstbestendige (Zeeuwse) samenleving.

2. Achtergrondsheets bij het advies

Momenteel vervult ZB | Planbureau en Bibliotheek van Zeeland (hierna: ZB) een onderzoeksfunctie in Zeeland als het gaat om het leveren van data en informatie voor de ontwikkeling, monitoring en evaluatie van Zeeuws beleid. ZB volgt ontwikkelingen op het gebied van demografie, economie, onderwijs, arbeidsmarkt, wonen, zorg, veiligheid, mobiliteit, jeugd en cultuur.

Op 23 januari 2018 heeft ZB de rapportage 'Staat van Zeeland' uitgebracht. In de rapportage staan de resultaten van een onderzoek naar de ontwikkelingen op het gebied van onder andere economie, ruimte en leefbaarheid. Na verschijning van het onderzoek bleek een verkeerde interpretatie van de ontwikkeling van het aantal inwoners op het platteland van Zeeland dat naar de stad is vertrokken in het rapport te zijn opgenomen.

De provincie Zeeland heeft naar aanleiding hiervan twee onderzoeken laten uitvoeren:

- APE Public Economics heeft de inhoud van de Staat van Zeeland gevalideerd; en
- Berenschot heeft onderzoek gedaan naar de wijze waarop de provincie Zeeland haar onderzoeks- en informatiefunctie ten behoeve van de ontwikkeling,

monitoring en evaluatie van beleid vorm zou kunnen geven.

In het advies van Berenschot is geconcludeerd dat samenwerking van verschillende lokale partijen in een provinciaal datacenter samen met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de beste perspectieven biedt voor een toekomstbestendige onderzoeksinfrastructuur in Zeeland. De provincie Zeeland heeft vervolgens besloten om een extern bureau opdracht te geven om deze optie verder te verkennen en te ontwerpen en daarmee te adviseren over de vormgeving van deze samenwerking.

KWINK groep en PROOF Adviseurs zijn in de zomer van 2019 gestart met het verzamelen van ideeën bij Zeeuwse organisaties en bij vergelijkbare organisaties en netwerkconstructies in andere provincies. We hebben toegewerkt naar een ontwerp dat leidt tot samenwerking op het gebied van kennis, informatie en data in Zeeland. Dit ontwerp dient tevens als een voorstel voor doorontwikkeling van de huidige onderzoeksfunctie bij ZB. In deze rapportage vindt u ons advies.

3. Proces

3.1. Onderzoek

KWINK en PROOF hebben in de onderzoeksopdracht onderscheid gemaakt tussen twee onderdelen:

1. Het verkennen van de mogelijkheden voor de vormgeving van een samenwerking op het gebied van kennis, informatie, data (Provinciaal Datacentrum); en
2. Het adviseren over de positie van het organisatie-onderdeel van ZB (Planbureau) in een toekomstige samenwerking.

Het eerste onderdeel is een vraagstuk voor de gehele provincie Zeeland. Het tweede onderdeel is een organisatievraagstuk dat hiermee samenhangt.

Het eerste onderdeel bestond uit een verkenningsfase, ontwerpfase en een rapporteerfase. We hebben tijdens de verkenningsfase ervoor gekozen om met een brede groep betrokkenen stil te staan bij de vraag welke functies een samenwerking op het gebied van kennis, informatie en data zou moeten vervullen. Deze opdracht is volgens ons namelijk een procesopgave, die wij gezamenlijk met de Zeeuwse partijen in co-creatie wilden invullen. Vervolgens hebben we in de ontwerpfase onderzocht welke vorm past bij de Zeeuwse situatie en op welke inhoudelijke domeinen de samenwerking zich kan richten. We hebben in deze fase individuele gesprekken gevoerd met mogelijke

samenwerkingspartners, zijn aangesloten bij regionale overleggen en zijn wederom tweemaal samengekomen met de brede groep betrokkenen. Bij het voeren van de gesprekken is het onderzoeksmodel (zie paragraaf 4.2) leidend geweest. Ook hebben we in deze fase gesprekken gevoerd met vergelijkbare organisaties en allianties in andere provincies, om de Zeeuwse ideeën aan hun ervaringen te kunnen toetsen. In bijlage I is een lijst met gesprekspartners opgenomen. In de laatste fase van het traject hebben wij de input verwerkt in deze rapportage.

Op basis van de input en conclusies met betrekking tot het eerste onderdeel doen wij in deze rapportage een voorstel voor de toekomstige positie van ZB | Planbureau, het tweede onderdeel van de onderzoeksopdracht.

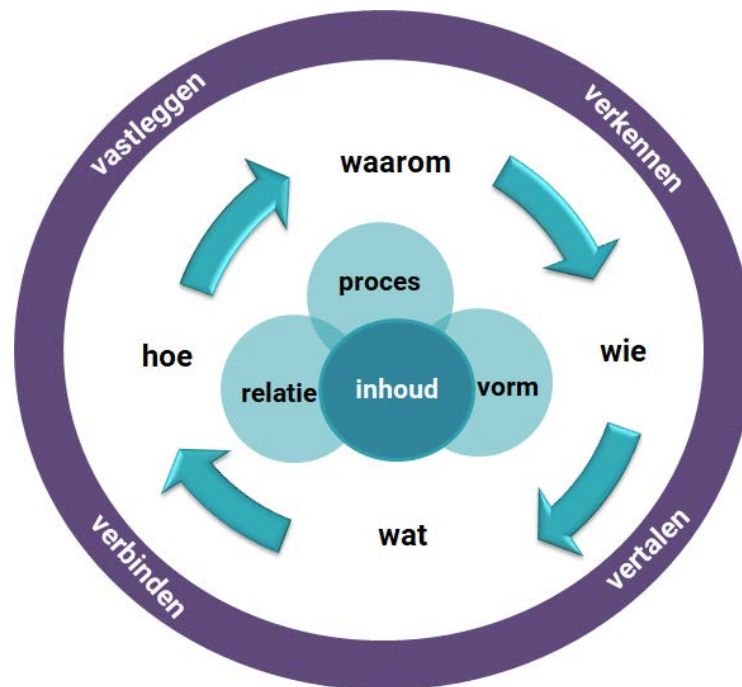
Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Provincie Zeeland en werd begeleid door een begeleidingscommissie. In de begeleidingscommissie namen ZB, Hogeschool Zeeland, CBS, gemeenten (VZG) en de Provincie Zeeland zitting. In de bijeenkomsten met de begeleidingscommissie is terugkoppeling gegeven van de opgehaalde input en zijn voorgestelde oplossingsrichtingen getoetst.

3.2. Onderzoeksmodel

We hebben gewerkt vanuit een onderzoeksmodel om zicht te krijgen op de behoeften en verwachtingen rondom de samenwerking op het gebied van kennis, informatie en data in Zeeland. In deze rapportage liggen de antwoorden op deze onderdelen ten grondslag aan het advies.

- **Waarom:** waarom willen partijen in Zeeland een 'samenwerking' op het gebied van kennis, informatie en data inrichten?
- **Wie:** wie willen samenwerken? Welke stakeholders spelen een rol?
- **Wat:** wat wordt binnen de samenwerking afgesproken? Welke taken worden uitgevoerd? Met welke bevoegdheden en verantwoordelijkheden?
- **Hoe:** hoe wordt de 'samenwerking' ingericht? Zijn er specifieke instrumenten, processen en middelen voor het samenwerkingsverband nodig en welke zijn dit dan?

In deze opdracht stonden met name het 'waarom', het 'wie' en het 'wat' centraal. Een groot deel van het 'hoe' betreft nadere invulling, die afhankelijk is van de gekozen richting voor waarom, wie en wat.

4. Feitelijke bevindingen

4.1. Inleiding en uitgangspunten

Onze feitelijke bevindingen zijn gebaseerd op onze deskstudie, de gevoerde interviews en de brede bijeenkomsten met stakeholders (zie bijlage I) die tijdens uitvoering van onze opdracht hebben plaatsgevonden. In dit hoofdstuk geven wij de overkoepelende beelden weer over wat er door ons bij de betrokken partijen is opgehaald. In hoofdstuk 5 bespreken we onze oplossingsrichting.

In Zeeland wordt op verschillende opgaven samengewerkt door de provincie, gemeenten, andere overheidsorganisaties, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, bedrijven enz. Voor veel van deze opgaven zijn data een belangrijk onderdeel om te kunnen werken aan deze opgaven. Stakeholders delen dan ook de opvatting dat er behoefte is aan kennis over data (informatie) en kennisuitwisseling.

Uit de gesprekken en bijeenkomsten kwam naar voren dat samenwerking niet alleen gaat over data, maar ook over informatie en kennis. Samenwerking in Zeeland dient te gaan over het verzamelen, analyseren en interpreteren van data. Beleidsadvisering wordt nadrukkelijk niet als onderdeel van datasamenwerking gezien.

Beleidsadvisering behelst namelijk per definitie het innemen van inhoudelijke standpunten op basis van data. Dit is veel minder 'neutraal' en 'onafhankelijk' dan verzamelen, analyseren en interpreteren. Soms is bovendien het verzamelen als zodanig niet eens een uitdaging en gaat het veel meer om data samen voegen en ontsluiten.

Gedurende de verkenningsfase is aan ons meegegeven dat bij samenwerking op data in Zeeland een flexibel groeimodel dient te worden. Daarnaast is de behoefte dat de samenwerking via een netwerk tot stand komt en niet gaat over het tot leven brengen van een eigen organisatie. Immers een zelfstandige organisatie kent al snel een eigen organisatiebelang. Dat kan voor de samenwerking, zeker in de opstartfase belemmerend werken. Ook is meegegeven dat aansluiten bij wat reeds werkt de kans op successen verhoogd.

Bovendien is het bij het vormgeven van de samenwerking van belang dat we leren van andere voorbeelden in provincies. Tot slot vinden stakeholders het belangrijk dat ze niet te veel moeten investeren. Brede samenwerking moet ook niet worden belast met het oplossen van problemen met bestaande organisaties.

In hoofdstuk 3 is reeds het onderzoeksmodel geschetst. De vragen waarom, wie, wat en hoe zijn leidend geweest in dit traject. We doorlopen deze vragen hieronder.

4.2. Waarom samenwerken?

Het 'waarom' van samenwerken op data in Zeeland wordt als volgt beredeneerd.

Het belang van data-gedreven werken neemt toe, niet alleen in Zeeland, maar overal. Het gaat om het belang van (betrouwbare) kennis, informatie en data voor beleidsvorming, -ontwikkeling, -voorbereiding en -uitvoering. Dit vergt het verzamelen, ontsluiten, samenvoegen en delen van kennis, informatie en data afhankelijk van de informatie- en kennisbehoefte. Samenwerken op het gebied data, kennis en informatie draagt bij aan het toekomstbestendig houden van Zeeland.

In Zeeland wordt reeds samengewerkt op verschillende opgaven. Binnen sommige van de netwerken die zo zijn ontstaan is samenwerking op data reeds de praktijk. In andere is dat minder het geval. Echter, overal daar waar behoefte is aan (meer) kennis, informatie en data voor beleidsvorming, -ontwikkeling, -voorbereiding en -uitvoering constateren de stakeholders dat de capaciteit,

ervaring en deskundigheid van de bestaande organisaties en netwerken op dit terrein nog onvoldoende is toegerust. Juist in het samenvoegen van bestaande capaciteit, ervaring en deskundigheid ligt de kans voor een toenemende meerwaarde voor verschillende bestaande organisaties en netwerken en daarmee voor Zeeland. Het gaat dan niet alleen om de vermindering van kosten en kwetsbaarheid door het combinatie van mensen en teams. Het gaat juist ook om de kansen voor kwaliteitsverbetering die ontstaan door het uitwisselen van kennis en het combineren van deskundigheid voor nieuwe opties die nu nog niet worden gezien.

Hiervoor is belangrijk dat partijen weten waar over gesproken wordt als het gaat om data, informatie en kennis, waarom partijen samen willen werken en wat er nodig is voor de optimale data samenwerking. Voor het bewerkstelligen hiervan dienen partijen openheid te tonen. Iedere betrokken stakeholder vindt het logisch dat ze data moeten delen, maar de ervaring leert partijen dat bij de vervolgstappen ieders kennisdomein en organisatiebelang een belangrijk rol speelt. Dit maakt het vervolg van het vormgeven van een data samenwerking moeilijker.

4.3. Wie zouden moeten samenwerken?

Wie moeten in Zeeland samenwerken op het gebied van kennis, informatie en data? Wie zijn de partijen die behoefte hebben om meer, beter, efficiënter en intensiever samen te werken? Het figuur hiernaast geeft weer dat rijksoverheid en landelijke overheidsorganisaties, provincie, gemeenten, onderwijs, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven die behoefte allemaal delen en belang hebben bij de samenwerking. Als voorbeeld zijn mogelijke organisaties, die passen bij het type organisatie opgenomen maar het figuur is zeker niet uitputtend bedoeld.

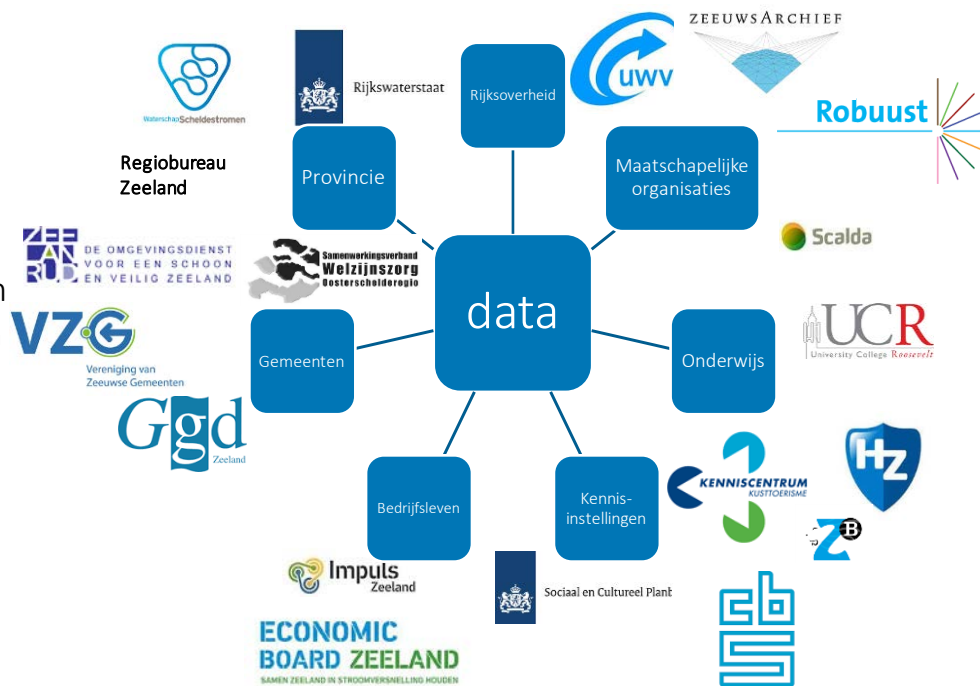
Tijdens onze verkenning is gebleken dat als het gaat om samenwerking op data het beste kan worden aangesloten bij de bestaande samenwerkingen op opgaven, waarbij data een belangrijke rol spelen. Zo hoeft het samenwerken zelf niet meer te worden geleerd. De kans op succes is dan hoger en succes werkt aanstekelijk.

Het bundelen van verschillende behoeften maar ook bestaande capaciteit, ervaring en deskundigheid tussen die bestaande netwerken leidt tot een toenemende meerwaarde.

Een al te losse samenwerking heeft echter als risico dat

geen verdieping ontstaat om dat echt commitment ontbreekt en doorlopende verbreding verdieping kan belemmeren. Zo kan het betere de vijand worden van het goede. Onduidelijkheid over het 'wie' nou echt in de eerste schil van de samenwerking zit is onderdeel van dit risico.

Daarom kan het bepalen van een minimumcoalitie, de partijen die echt nodig zijn om succes te garanderen helpen.

4.4. 'Wat' zijn opgaven met een data-behoefte?

In Zeeland wordt samengewerkt op verschillende opgaven, waarbij binnen deze samenwerking ook al sprake is van samenwerking op data. We hebben reeds vier opgaven met, de bij ons bekende, huidige samenwerkingen uitgewerkt. Deze vier opgaven zijn in de bijeenkomsten met stakeholders naar voren gekomen. Naast deze opgaven zijn er ook andere opgaven die relevant kunnen zijn voor Zeeland.

Opgave 1. Arbeidsmarkt en krimp

Op het gebied van de Arbeidsmarkt hebben Zeeuwse bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden de krachten gebundeld in het 'Aanvalsteam Arbeidsmarkt'. Het doel van deze samenwerking is het realiseren van een toekomstige arbeidsmarkt, waar ze een gezamenlijke en doelgerichte aanpak nastreven, uitgaande van de vraag van werkgevers.

Naast het Aanvalsteam houdt ZB| Planbureau, in opdracht van de provincie, cijfers bij over de Zeeuwse arbeidsmarkt. ZB| Planbureau is onder meer nauw betrokken bij de uitgave van de Economische Atlas en actualiseert op aanvraag cijfers en overzichten hiervan. De invulling van de Economische Atlas van 2019 gaat in samenspraak met de Economic Board Zeeland, dat het Rijk, de provincie, gemeenten, kennisinstellingen en bedrijven samen rond de tafel brengt.

Bij de Economic Board wordt kennis gebundeld, netwerken verbonden en bestuurskracht versterkt. De focus ligt op havens & logistiek, industrie, vrije tijdseconomie, agro/aqua & food en energie & water.

Tot slot kent Zeeland nog de samenwerking 'Aan de slag'. Dit is de arbeidsmarktregio van Zeeland, waaraan centrumgemeente Goes, subregio Oosterschelde, subregio Walcheren, subregio Zeeuws Vlaanderen, en het UWV werkbedrijf Zeeland deelnemen. De arbeidsmarktregio heeft als doel de samenwerking tussen gemeenten, werknemers-, werkgeversorganisaties en het UWV in de regio te bevorderen.

Opgave 2. Infrastructuur en water

Het grensoverschrijdende samenwerkingsverband "Smart Delta Resources (SDR)" is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van elf multinationale ondernemingen in de regio West-Brabant, Zeeland en de Kanaalzone van Gent, hier aangeduid als de Delta regio. Het samenwerkingsverband wordt ondersteund door de provincie Zeeland, North Sea Port en Economische Impuls Zeeland.

In het Joint Research Centrum zullen studenten van de HZ University of Applied Sciences, Scalda en de University College Roosevelt samen onderzoek gaan doen op het gebied van water, energie, voedsel en biobased producten. Het Joint Research Center wil oplossingen vinden voor vraagstukken die relevant zijn in een deltagebied als Zeeland. De focus ligt op de thema's water, energie en voedsel. Bedrijven kunnen sterker worden door samen te werken. Bedrijven zoals Agrifood, Chemie en Offshore weten elkaar daardoor ook te vinden om samen nog slimmer en efficiënter zaken te doen, altijd met het oog op de toekomst. Bijvoorbeeld via industriële symbiose in Smart Delta Resources of in de offshore wind sector via Energy Port Zeeland.

Ook kent Zeeland de samenwerking tussen Bèta Campus Zeeland & het Joint Research Center. Bèta Campus Zeeland is het uithangbord voor Campus Zeeland, waarmee ze een impuls geven aan de noodzakelijke versterking van het technisch hoger en wetenschappelijk onderzoek en onderwijs. Bèta Campus Zeeland richt zich vooral op die sectoren die kenmerkend zijn voor Zeeland: water, energie en food.

Tot slot is Campus Zeeland dé samenwerking tussen bedrijfsleven, kennis- en onderzoeksinstituten en

overheden in Zeeland om de concurrentiekracht en het innovatievermogen van het Zeeuws bedrijfsleven te versterken en om oplossingen te vinden voor grote maatschappelijke problemen, zoals klimaatverandering en energietransitie. Extra inspanningen zijn nodig om de economische groeikracht en het innovatievermogen in Zeeland te versterken.

Opgave 3. Sociaal domein (Jeugd)

GGD Zeeland, ZB | Planbureau en Robuust werken sinds 2014 samen op het gebied van het sociale domein inclusief publieke gezondheid en jeugdzorg. Ze willen krachten, kennis en expertise bundelen zodat dit kan worden ingezet voor beleidsadvies aan overheden en maatschappelijke organisaties. Doel is dat Zeeuwse overheden (lokaal en provinciaal), instellingen en vooral burgers over een hoogwaardig kennisnetwerk beschikken, dat Zeeland in staat stelt om een integraal, proactief, effectief en ondersteunend beleid te voeren in de context van het sociaal domein. Op basis van werkplannen van de organisaties wordt een gezamenlijk programma gemaakt. *Genoemde instellingen beheren een databank Zeeland (Zeelandscan) op dit gebied en doen aanvullend onderzoek.*

Het College Zorg en Welzijn (CZW) is een bestuurlijk overlegplatform. Deze samenwerking bestaat uit dertien wethouders die verantwoordelijk zijn voor de WMO van de gemeenten in Zeeland. Het platform overlegt over WMO aangelegenheden die het lokale niveau overstijgen.

Bij de GGD Zeeland is de inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland ondergebracht. Deze verzorgt de inkoop voor regionale en bovenregionale Jeugdhulp en Jeugdzorg in Zeeland.

Opgave 4. Vrijetijdseconomie

Het Kenniscentrum Kusttoerisme houdt zich bezig met het gestructureerd opbouwen van kennis over vrijetijdseconomie in de provincie Zeeland. Sinds 2014 werken ze dan ook samen met VVV Zeeland en Impuls Zeeland in een netwerkorganisatie, ook wel de Toeristische Uitvoeringsalliantie (TUA) genoemd. Binnen een meerjarig strategisch uitvoeringsprogramma werken ze gezamenlijk aan projecten.

Alle organisaties bundelen expertise en kennis om gezamenlijk een bijdrage te kunnen leveren. De TUA-partners werken nauw samen met de provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten, HZ, Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ).

De afgelopen periode is er veel gesproken over het “koppelen van data”. Er zijn mogelijkheden geformuleerd om te komen tot betere inzichten. Een belangrijk oefenproject is het InterregTwee Zeeën Programma PROFIT in Zeeland, West Vlaanderen, Frankrijk en Groot Brittannië. Ook in dit project is het Kenniscentrum Kusttoerisme nauw betrokken en werkt het samen met het Lectoraat Data Science.

Duurzaam digitaal informatiebeheer

Tot slot merken we op dat er naast samenwerking op de opgaven in Zeeland wordt samengewerkt aan duurzaam digitaal informatiebeheer. Alle overheden en Gemeenschappelijke Regelingen in Zeeland hebben in 2016 het besluit genomen aan te sluiten op het Zeeuws e-Depot, een gezamenlijke voorziening voor duurzaam digitaal informatiebeheer. Daarnaast werkt het Zeeuws Archief samen met de overheden aan het op orde brengen van de digitale informatiehuishouding. Het Zeeuws e-Depot is een voorziening waarin digitale informatie wordt beheerd en beschikbaar gesteld. Momenteel worden overheden stap voor stap aangesloten op deze voorziening zodat de Zeeuwse overheidsinformatie duurzaam beheerd en beschikbaar gesteld kan worden.

4.5. 'Wat' en 'hoe' van data-samenwerking?

Gedurende onze opdracht hebben wij samen met de stakeholders ook de theoretische opties voor samenwerking in kaart gebracht. De verschillende opties staan in bijlage III van dit rapport visueel weergegeven.

Tijdens de verkenning hebben wij *vier functies* die betrekking hebben op (samenwerking op) kennis, informatie en data benoemd te weten verzamelen, analyseren, interpreteren en adviseren. Zoals eerder vermeld, is het (beleids-)adviseren niet als geschikt bevonden voor de beoogde samenwerking.

We hebben voor de samenwerking acht verschillende rollen onderscheiden, die niet wederzijds uitsluitend zijn bij samenwerking:

1. Leverancier: een organisatie die kennis, informatie en data heeft en die kan leveren.
2. Afnemer: een organisatie die behoefte heeft aan kennis, informatie en data.
3. Opdrachtgever: de organisatie die een opdracht verstrekt voor verzamelen, analyseren en interpreteren.
4. Opdrachtnemer: een organisatie die een opdracht krijgt voor verzamelen, analyseren en interpreteren.

5. Deelnemer: een organisatie die deelneemt aan een vaste of structurele samenwerking met anderen.
6. Samenwerkingspartner: een organisatie die met anderen samenwerkt, los daarvan of dit ad hoc en incidenteel is of frequent en structureel.
7. Eigenaar: de organisatie die eigenaar is (al dan niet samen met anderen) van een bepaalde andere organisatie.
8. Financier: de organisatie die verantwoordelijk is voor (een deel van) de bekostiging van een andere organisatie.

Samenwerken op kennis, informatie en data vergt dat de stakeholders die samen gaan werken deze rollen benoemen, verder invullen, afwegen en kiezen.

In feite zijn er in totaal vier opties voor vormgeving van samenwerking, namelijk:

1. Afstemming: slechts afstemmen wat ieder zelf doet
2. Netwerkconstructie: één of meerdere deelnemers en/of samenwerkingspartners voeren voor alle andere deelnemers en/of samenwerkingspartners opdrachten uit.
3. Organisatie: er is een gemeenschappelijke of zelfstandige organisatie die opdrachten uitvoert voor deelnemers en/of samenwerkingspartners.
4. Uitbesteden: er is een marktpartij die opdrachten uitvoert voor deelnemers en/of samenwerkingspartners.

Afstemming houdt in dat de betrokken stakeholders om tafel gaan om taakuitvoering op elkaar af te stemmen. Deze vorm van samenwerking heeft tot gevolg dat iedere betrokken stakeholder eigen bevoegdheden behoudt om beslissingen te nemen. Ze blijven dus politiek en juridisch volledig zelf verantwoordelijk voor de gemaakte keuzes en er gaan geen taken en/of bevoegdheden over naar een andere rechtspersoon. De stakeholders verstrekken elkaar de data die benodigd is.

Een netwerkconstructie zoals hier bedoeld om af te bakenen met andere vormen houdt in dat één of meerdere samenwerkingspartners of deelnemers als ‘gastheer’ voor

de andere samenwerkingspartners of deelnemers (gasten) taken uitvoeren. Deze blijven voor politiek en juridisch verantwoordelijk voor de taken maar beleggen de uitvoering dus elders. We spreken ook van het ‘gastheermodel’ om onderscheid te maken met de algemene betekenis van ‘netwerk’ als samenwerking op een bepaald onderwerp.

Bij een zelfstandige of gemeenschappelijke organisatie wordt een aparte rechtspersoon ingesteld die voor de betrokken samenwerkingspartners/deelnemers opdrachten uitvoert. Indien de samenwerkingspartners/deelnemers eigenaar zijn spreken wij van een gemeenschappelijke organisatie. Zijn er geen eigenaren spreken wij van een zelfstandige organisatie. In beide gevallen heeft de organisatie een eigen taak voor de uitvoering, die onderscheiden moeten worden van de taken van de samenwerkingspartners/deelnemers.

Tot slot wordt bij uitbesteden een marktpartij ingeschakeld om de uitvoering op zich te nemen. Deze heeft per definitie geen eigenaren onder de samenwerkingspartners/deelnemers en een eigen taak die los is te zien van die van de samenwerkingspartners/deelnemers. Deze hebben ook geen verantwoordelijkheid voor de organisatie.

4.6. Achtergrond en huidige vormgeving ZB | Planbureau

De Provincie Zeeland is hoofdfinancier voor de organisatie het Planbureau en Bibliotheek van Zeeland. Binnen de stichting ZB is het Planbureau vormgegeven als een organisatieonderdeel dat verantwoordelijk is voor de onderzoeksfunctie. In 2019 gaat dit om 5,8 fte.

Het huidige Planbureau voert onderzoeksprojecten uit in opdracht van de provincie Zeeland in het kader van de prestatieafspraken die hiervoor zijn gemaakt. Voor een aantal van deze opdrachten geldt dat ook andere stakeholders (zoals gemeenten) opdrachtgever zijn. Bij de uitvoering van deze onderzoeksprojecten kan het Planbureau samenwerken met andere maatschappelijke organisaties. Naast deze onderzoeksprojecten voert het Planbureau ook betaalde opdrachten uit. Dit komt voort uit afspraken die zijn gemaakt met de Provincie Zeeland. Opdrachtgevers kunnen lokale overheden zijn maar ook semioverheden of maatschappelijke organisaties.

4.7. Achtergrond rol Centraal Bureau voor de Statistiek

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft twee taken, namelijk als onafhankelijk leverancier van statistiek (data) voor overheden en bevordering van het gebruik van statistieken. Het CBS verzamelt informatie over de Nederlandse samenleving over allerlei maatschappelijke en economische thema's. Veelal vormen de resultaten hiervan vormen de basis voor het maatschappelijk debat en

beleidsontwikkeling. Het CBS dient inspanningen te verrichten om gegevens beschikbaar te stellen aan de maatschappij.

Het handelingsperspectief van het CBS wordt bepaald door het wet. Zo schrijft de wet voor dat het CBS kostendekkend moet opereren, maar dat als overheids- organisaties werkzaamheden uitzetten deze niet te hoeven worden aanbesteed. Ook mag er geen sprake zijn van onthullingen en privacygevoelige informatie. Dit betekent praktisch dat het CBS gegevens kan produceren of kan ondersteunen bij het gebruik ervan op verzoek van overheden en de kosten verbonden gedragen worden door deze overheden, terwijl het CBS garant staat voor de naleving van het AVG.

Om aan te sluiten bij de behoeften van overheden kan het CBS met hen samenwerken, bijvoorbeeld in een CBS Urban Data Center (CBS UDC). Binnen een CBS UDC bundelen regionale overheden en het CBS hun krachten. In de praktijk zijn er verschillende constructies zoals in Limburg en Friesland. In Friesland wordt bijvoorbeeld door meerdere gemeenten, de provincie en kennisinstellingen samengewerkt in Data Fryslân. Het CBS is hierbij als structurele opdrachtnemer en verstrekker van toegang tot micro-data aangehaakt. De samenwerking in Limburg is tussen de provincie, kennisinstelling en het CBS als integrale data leverancier.

5. Oplossingsrichting: Data-alliantie voor Zeeland

5.1. Het waarom van de data-alliantie

Het belang van data voor beleid neemt toe en zal blijven toenemen in de toekomst. Datagericht werken is een landelijke maatschappelijke trend, die organisaties in staat stelt veel effectiever en efficiënter maatschappelijke opgaven aan te gaan.

In Zeeland wordt al veel samengewerkt op verschillende opgaven waarbij werken met data belangrijk is voor toekomstvastheid. Bij sommige netwerken wordt dan ook reeds samengewerkt op verzamelen, samenvoegen, analyseren en interpreteren van data, maar rondom veel opgaven zijn aanvullende behoeften. Daar komt bij dat veel organisaties zelfstandig niet de capaciteit hebben te voorzien in hun data-behoefte.

Indien de bestaande netwerken op opgave hun behoefte op data gericht werken bundelen, en daarbij de beschikbare mensen, middelen en voorzieningen met elkaar bundelen, kan voor Zeeland een nieuwe brede data-alliantie ontstaan die voor veel stakeholders een grote meerwaarde heeft.

Als aangesloten wordt bij bestaande netwerken tussen gemeenten, kennisinstellingen, provincie en maatschappelijke organisaties op verschillende opgaven leidt een bundeling van behoeften tot toenemende meerwaarde en mogelijkheden.

5.2. Het 'wie' en 'wat' van de data-alliantie

5.2.1. *Beginnen bij goed werkende netwerken*

Het verdient de voorkeur te beginnen bij goed werkende netwerken op opgaven met een sterke behoefte aan data. Dit heeft als voordeel dat men niet meer in het 'samenwerken' als zodanig hoeft te investeren, maar direct kan investeren in het samenwerken op data. Hierdoor ligt de kans op succes ook hoger en dit succes kan voor de toekomst aanstekelijk werken. Zowel voor intensivering van de bestaande netwerken in de alliantie als voor uitbreiding/aanvulling van de alliantie. We stellen voor om te beginnen met minimaal drie opgaven en maximaal vijf opgaven (zie paragraaf 6.5 voor het voorstel voor selectie van opgaven).

5.2.2. *Minimumcoalitie*

Om de slagingskans te verhogen dient bij start van de alliantie een minimumcoalitie aanwezig zijn die kan borgen dat er een grote kans op succes is. De 'minimumcoalitie' bestaat uit belangrijke stakeholders, die ook de belangrijkste organisatietypen vertegenwoordigen: overheid (of samenwerkingsorganisaties van overheden), onderwijs (kennisinstellingen) en ondernemers (bedrijfsleven/ maatschappelijke organisaties). Aan de alliantie zijn daarnaast de op verschillende opgaven gerichte netwerken gelinkt. Dit om de brede meerwaarde

van de alliantie te borgen en aan te tonen, hetgeen wederom de kans op succes vergroot.

Deelnemers in de alliantie dragen bij aan de instandhouding van de alliantie. De bijdrage kan zijn in budget, mensen, materiaal en/of huisvesting. De bijdrage kan komen uit bestaande budgetten die gecombineerd met elkaar een groter effect kunnen bewerkstelligen.

Deelnemers zijn altijd leverancier (aanbieder) en afnemer (vrager) van data, kennis en informatie en vervullen de rol van opdrachtgever. Sommigen vervullen tevens de rol van opdrachtnemer. Voor totstandkoming van de coalitie is de rol van een 'initiator' nodig.

5.2.3. *Tijdelijk vast*

De minimumcoalitie neemt haar afspraken op in het Data Pact Zeeland waarin een bepaalde termijn wordt afgesproken waarin de coalitie blijft bestaan. In de tussentijd is geen uitbreiding mogelijk en focust de alliantie zich op het behalen van bepaalde stappen/ doelen. We stellen voor te kiezen voor een vaste periode van minimaal 4 en maximaal 6 jaar om de robuustheid van de alliantie te bevorderen. Na verloop van tijd kan worden geëvalueerd en kan zowel de samenstelling van de coalitie als ook de governance worden heroverwogen.

5.2.4. Rollen voor CBS, ZB|Planbureau en andere partijen

We stellen voor rondom de alliantie ruimte te laten voor twee of meer schillen van stakeholders.

In de eerste schil zit het CBS, onafhankelijke data leverancier voor de overheid. Het CBS dient een structurele rol te hebben vanwege de belangrijke (micro-) data waarover zij beschikken. Afhankelijk van keuzes die gemaakt worden kan het CBS een rol hebben als een structurele opdrachtnemer (zie het Limburgse model) of als deelnemer in de alliantie (zie het Friese model). Daarnaast zijn ook andere landelijke data- en informatieleveranciers mogelijk zoals SCP of UWV. Het CBS is vanuit de wettelijke taak bezig met het bevorderen van het openbaar delen van methoden en data. Het CBS kan het proces van standaardisatie en harmonisatie van data bevorderen zodat data gedeeld kunnen worden.

ZB|Planbureau is als uitvoerder van zijn huidig takenpakket ook een belangrijke stakeholder. Het organisatieonderdeel Planbureau is daarbij de stakeholder die verantwoordelijk is voor zijn huidige takenpakket (structureel en incidenteel onderzoek binnen de bestaande netwerkstructuren). De organisatie is daarbij niet dé uitvoerder van de alliantie, maar kan wel (samen met anderen) een belangrijke deelnemer en/of opdrachtnemer zijn. Deelnemers nemen als onderdeel van de alliantie enkel opdrachten aan om ten

behoefte van de alliantie activiteiten uit te voeren of daarvoor mensen, faciliteiten en voorzieningen ter beschikking te stellen. De rol van Planbureau als deelnemer, niet zijnde uitvoerder, lijkt daarmee op het Friese model, waarin het Fries Sociaal Planbureau deelnemer is in de samenwerking van Data Fryslân.

Verder kunnen we ons voorstellen dat er incidenteel of structureel opdrachtnemers zijn die geen deelnemer vormen van de alliantie maar waarmee wel wordt samengewerkt.

5.3. Het 'wat': governance van de alliantie

We zien een governance voor ons die bestaat uit drie componenten.

1. Een bestuurlijk overleg met de rol van 'stuurgroep' waarin de minimumcoalitie vertegenwoordigd is. We stellen voor om dit in te richten volgens een 'triple helix' gedachte, namelijk vertegenwoordigers van overheden, ondernemers en onderwijs. Per groep stellen we voor dat er twee vertegenwoordigers zijn. We denken dan aan vertegenwoordigers uit de OZO-kerngroep vanuit gemeenten en de provincie, voor ondernemers bijvoorbeeld aan VNO-NCW Brabant Zeeland en vanuit het onderwijs bestuurlijke vertegenwoordigers uit het Innovatiecluster.

2. Een schakelaar en makelaar ('convenor') die de strategische rol heeft van 'coördinator en regisseur' en de behoeften en oplossingen van de verschillende allianties aan elkaar kan verbinden. De convenor werkt met een klein full-time dedicated team die helpt te verbinden (waar nodig aangevuld met dataspecialisten vanuit de netwerken).
3. Een projectgroep van ambtelijke vertegenwoordigers van de verschillende thema's en belangrijkste stakeholders. De leden in deze groep hebben praktijkkennis van werken met data, kennis en informatie. De projectgroep is voor de schakelaar en makelaar een klankbord om hem te ondersteunen zijn opdracht uit te voeren en fungeert als ambassadeur voor de alliantie. Deze projectgroep is vooral belangrijk in de oprichtingsfase en kan vervolgens verdwijnen.

Voor deze componenten dient zo veel als mogelijk te worden aangesloten op bestaande gremia en overleggen.

Daarnaast stellen we voor ten minste jaarlijks een conferentie te organiseren waarbij alle betrokkenen aanwezig zijn (op bestuurlijk en ambtelijk niveau) om met elkaar te spreken over maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor Zeeland. Ook is het een manier of kennis uit te wisselen en de samenwerking te bestendigen.

Indien gewenst en haalbaar kan dit ook vaker. Ook stellen we voor om na te denken over een opleidingstraject voor bestuurders om de bewustwording van het belang van data, informatie en kennis te vergroten.

5.4. Het 'wat': netwerken binnen de alliantie

Bij de bestaande netwerken is het van belang gezamenlijk na te denken over de behoeften op het gebied van kennis, informatie en data. Dit onderdeel noemen we de vraagarticulatie. Er kan behoefte zijn aan structureel onderzoek (cyclisch) of een specifiek vraagstuk (niet-cyclisch).

De behoeften leiden tot activiteiten in de samenwerking rondom verschillende functies:

1. het beheren en verzamelen van data,
2. het duiden (welke ontwikkelingen zijn zichtbaar?) van data naar informatie ; en
3. mogelijk ook het interpreteren (betekenis geven aan) van de informatie naar kennis.

Ook stellen we voor om gezamenlijk na te denken over de randvoorwaarden rond het ter beschikking stellen van data. Denk dan aan afstemming over de te hanteren definities bij het verzamelen van data en de manier waarop data toegankelijk gemaakt kan worden.

Het geven van beleidsadvies en het formuleren van beleidsvoorstellen is wat ons betreft geen passende functie voor de netwerken in de alliantie. We kunnen ons wel voorstellen dat partijen buiten de netwerken hier afspraken over maken.

5.5. Het 'wat': selectie van de opgaven

We stellen voor te beginnen met minimaal drie opgaven en maximaal vijf opgaven. Om deze opgave te selecteren stellen we voor de volgende criteria te hanteren:

1. Succeskans: hoe ver ben als samenwerking algemeen?
2. Belang: hoe belangrijk zijn data voor de opgave?
3. Urgentie: hoe relatief snel moet er iets gebeuren op die opgaven?

Aan de hand van onze inventarisatie doen we de suggestie te beginnen met de opgaven arbeidsmarkt, jeugd en toerisme.

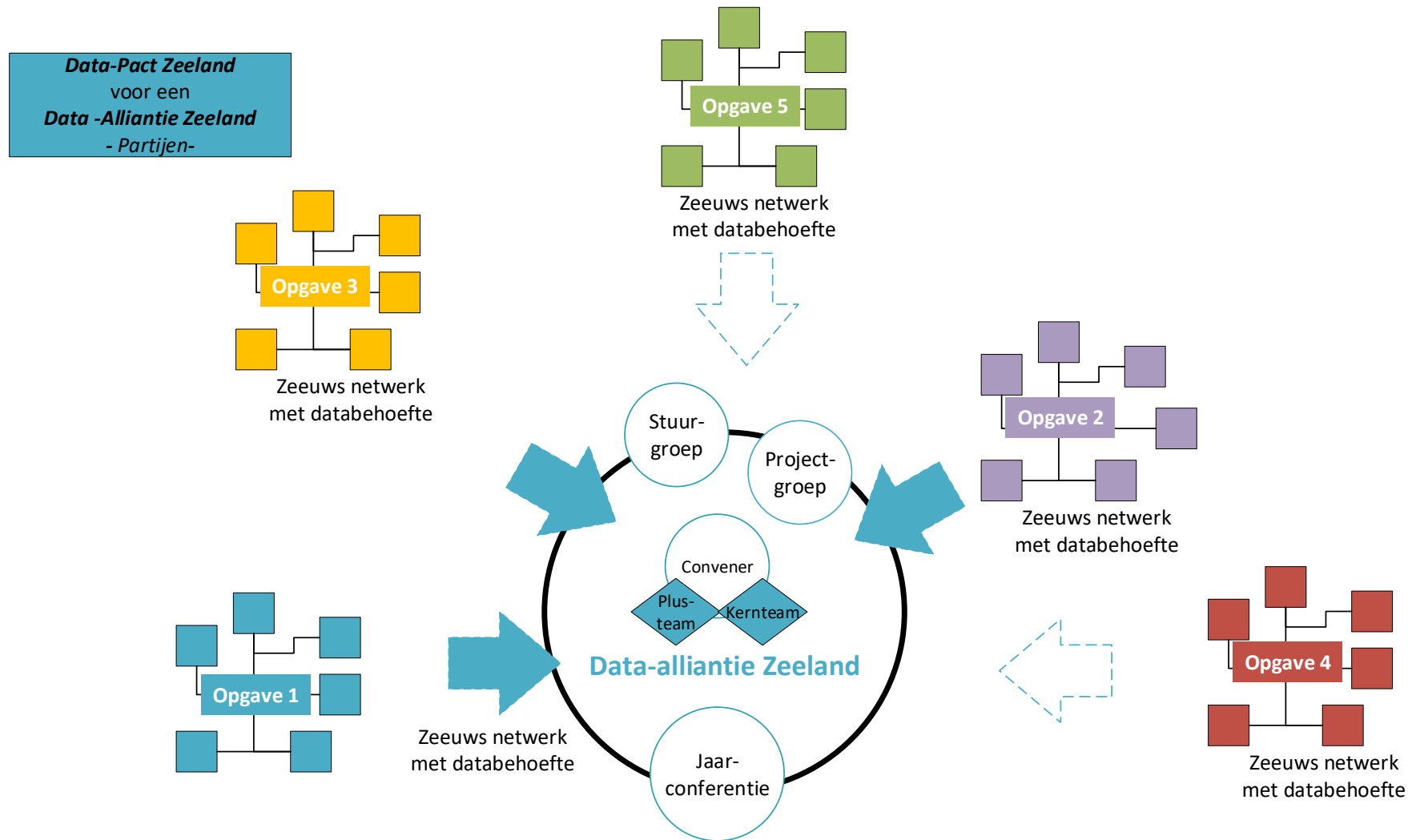
- Rondom de opgave Arbeidsmarkt zijn reeds de netwerken Economic Board (met Rijk, provincie, gemeenten, kennisinstellingen en bedrijven),

arbeidsmarktregio 'Aan de slag' (Centrumgemeente Goes, sub regio Oosterschelde, sub regio Walcheren, sub regio Zeeuws Vlaanderen, UWV Werkbedrijf Zeeland) en het aanvalsteam Arbeidsmarkt (Zeeuwse bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden) actief.

- Bij de opgave Sociaal domein (Jeugd) stellen we voor om aan te sluiten bij lopende initiatieven van ZB|Planbureau, GGD en Robuust. Hierbij kunnen bijvoorbeeld de inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland ook behoeften aan data, kennis en informatie inbrengen.
- Op het gebied van Vrijetijdseconomie is er de Toeristische Uitvoeringsalliantie die nauw samenwerkt met de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten en TOZ.

Tot slot is een vierde opgave naar voren gekomen in het traject, namelijk water en energie. Zo is er samenwerking rondom de (Bèta) Campus Zeeland met het bedrijfsleven, kennis- en onderzoeksinstituten en overheden in Zeeland en is ook het Joint Research Center Zeeland een aantal keren genoemd. Ook weten we dat er vaak een intensieve samenwerking is tussen RWS en het Waterschap waar mogelijkheden liggen. Voor deze vierde opgave geldt dat het voor de adviseurs lastig is te schatten hoe ver de samenwerking reeds is. Daar komt bij dat de opgave breed is en het nog niet is gelukt om dit af te bakenen.

5.6. Visuele weergave van de data-alliantie voor Zeeland

5.7. Het 'hoe': bekostiging van de alliantie

Bij de bekostiging van de alliantie dienen een zestal randvoorwaarden in acht worden genomen:

1. Bij de bekostiging van de alliantie (basis 'infrastructuur' en activiteiten) dient niet als aanvullende voorwaarde worden gesteld, dat de alliantie moet 'inverdienen'. Dergelijke inverdienverplichtingen dragen zorg voor aanvullende complexiteit en leiden af van de kerntaken.
2. Afgesproken bekostiging dient jaarlijks te worden geïndexeerd op basis van een index(en) waarbij zowel cao-ontwikkelingen als algemene prijsstijgingen worden meegenomen. Dit om te garanderen dat de vergoedingen blijven aansluiten bij de kostprijs.
3. De partijen dienen bij aanvang hun financiële belangen en beschikbare budgetten inzichtelijk te maken (transparantie). Alleen zo kunnen reële afspraken worden gemaakt waarbij met ieders belang rekening wordt gehouden.
4. De netwerken dienen zelf de inhoudelijke opgave(n) ten aanzien van data inzichtelijk maken (vraag-articulatie). Op basis hiervan kan worden voorgesteld welke oplossingen er zijn tegen welke kostprijs.
5. De bekostiging van de infrastructuur (analogie: aanschaf van een energiezuinige auto) is de verantwoordelijkheid van alle partijen samen. De

uitvoering van actualisaties, programma's en incidentele onderzoeken is de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke netwerken (analogie: de brandstof voor de auto).

6. De netwerken kunnen bijdragen in budget, door de ter beschikking stellen van overige middelen en faciliteiten en/of door het inzetten van medewerkers.

De alliantie maakt gebruik van verschillende bekostigingsmodellen voor verschillende aspecten van de samenwerking op data:

- a. Instandhoudingsbijdrage voor de kosten van de instandhouding als zodanig. De bijdrage wordt betaald op basis van een nader te bepalen kostenverdeelsleutel.
- b. 'Abonnementen' voor vaste datasets. Het abonnement geeft recht op een trekkingsrecht voor de activiteiten die nodig zijn om de datasets actueel te houden.
- c. 'Programmabegrotingen' voor vaste meerjarige programma's. Deelnemers aan het programma dragen aan de programmabegroting bij op basis van een nader per programma te bepalen kostenverdeelsleutel.
- d. 'Cafetaria model' voor incidentele onderzoeken. Hiervoor wordt de kostprijs in rekening gebracht aan de betreffende opdrachtgevers. Deze betalen op basis van een nader zelf te bepalen verdeelsleutel.

5.8. Het 'hoe': bestendiging van de alliantie

De partijen van de minimumcoalitie ondertekenen Data-Pact Zeeland. Hiermee wordt de data-alliantie in het leven geroepen. Ondertekenaars kunnen onder andere zijn

- De provincie en aantal gemeenten (en/of in plaats van die gemeenten de GGD en SWVO als voorbeelden van intergemeentelijke netwerken). Een rol voor het waterschap is hier denkbaar, indien men van mening is dat de evenwichtigheid van vertegenwoordiging van decentrale overheden ook vergt dat het waterschap hier zitting neemt.
- Kennisinstellingen: Scalda, UCR, HZ en/of ZB|PB.
- Het bedrijfsleven zoals VNO/NCW Brabant Zeeland.
- Het CBS. Nader moet worden bepaald of het CBS ondertekend als structureel opdrachtnemer (zoals bijvoorbeeld in de Limburgse datasamenwerking) of als deelnemer (zoals in de Friese samenwerking).

In het Data-Pact worden de afspraken over de selectie van opgaven waarvoor de alliantie werkt, de aangesloten netwerken, de governance en de bekostiging, alsmede de strategische ambities vastgelegd. Het Data Pact benoemt ook de verantwoordelijkheden van partijen voor middelen (anders dan geld), huisvesting en faciliteiten, kashouderschap, werkgeverschap en bemensing van het

dedicated team en het bredere team van de 'convenor'.

Zoals in paragraaf 6.2.3 beschreven is het van belang om het Data-Pact aan te gaan voor minimaal 4 en maximaal 6 jaar, zonder toetreding en tussentijdse wijziging. Natuurlijk kan de alliantie naast de genoemde netwerken ook (ad hoc) samenwerken met andere partijen en netwerken. Deze vormen dan echter voorlopig geen onderdeel van de alliantie, zodat de focus op opbouw en verdieping behouden blijft. De vaste periode eindigt met een evaluatie waaruit ook de vervolgstappen (verdere verdieping en/of uitbreiding, verdere bestendiging, best practises, optimalisatie) komen. We zijn van mening dat verdiepen niet kan als je maar blijft uitbreiden.

6. Toekomst - ZB | Planbureau

6.1. Inleiding

De onderzoeks- en kennisopdrachten die in de huidige situatie door ZB|Planbureau worden uitgevoerd, al dan niet samen met anderen, blijven onverminderd van belang voor de behoefte aan kennis, informatie en data van de verschillende partijen. Daarmee is en blijft ZB|Planbureau als kennisinstelling in Zeeland een natuurlijke stakeholder in de voorgestelde data-alliantie.

Daar komt bij dat reeds eerder door Provinciale en Gedeputeerde Staten van Zeeland uitgesproken is dat de werkgelegenheid van de medewerkers, die nu de taken van ZB|Planbureau uitvoeren, behouden moet blijven.

Tegelijkertijd ligt het op basis van hetgeen in hoofdstuk 5 uiteen is gezet niet voor de hand dat een enkele organisatie de taak krijgt om de data-alliantie te organiseren. Immers de data-alliantie dient ook vanuit alle alliantiepartners en de aangesloten netwerken georganiseerd te worden. Kortom voor de toekomstige positionering van ZB|Planbureau hebben we de volgende uitgangspunten in acht genomen:

a. *De functie en expertise van een Planbureau moet als organisatie(-onderdeel) met een specifieke taak*

blijven bestaan. In het traject is het belang van de onderzoeksfunctie voor Zeeland benadrukt.

- b. *De werkgelegenheid van de huidige formatie van het Planbureau dient te blijven bestaan.* In Provinciale Staten is besproken dat in de uitwerking rekening wordt gehouden met het voorkomen van negatieve personele gevolgen en het zoveel mogelijk beperken van de frictiekosten.
- c. *Het Planbureau is niet de uitvoerder van maar deelnemer in de data-alliantie, zoals bijvoorbeeld in de datasamenwerking in Friesland).* Het organisatieonderdeel Planbureau is in de data-alliantie een natuurlijke stakeholder. Het Planbureau kan vanuit de provincie de inbreng zijn in de samenwerking in de alliantie.

Deze uitgangspunten geven mogelijkheden voor verschillende organisatievormen van ZB | Planbureau die we in de volgende paragraaf schetsen. Daarbij merken we op dat de Raad van Toezicht van ZB gaat om de inrichting van de organisatie van het Planbureau. De provincie Zeeland kan beslissen over het onderzoeksbudget van ZB.

6.2. Scenario's voor de toekomst van ZB | Planbureau

We zien vier verschillende scenario's voor de vormgeving van de onderzoeksfunctie van Planbureau Zeeland op basis van de drie uitgangspunten:

1. Voortzetten als organisatieonderdeel van ZB. Bij dit scenario vindt geen verandering plaats in de organisatievorm van ZB | Planbureau. Wel vindt een verandering plaats doordat het Planbureau een van de partijen is in de data-alliantie.
2. Voortzetten, vormgegeven als zelfstandige organisatie met een eigen rechtspersoonlijkheid. Bij dit scenario vindt verandering plaats door het oprichten van een nieuwe organisatie waar de medewerkers van ZB | Planbureau naar overgeheveld kunnen worden.
3. Voortzetten en integreren (duurzaam) van het organisatieonderdeel in een andere organisatie zoals de provincie Zeeland of een kennisinstelling. Bij dit scenario vindt een overheveling plaats van de medewerkers van ZB | Planbureau naar een andere organisatie zoals de provincie Zeeland of een kennisinstelling in Zeeland.
4. Voortzetten en vanuit ZB detacheren van alle medewerkers naar een andere organisatie. Het gaat dan om het tijdelijk integreren van medewerkers met een optie voor een duurzame overgang. Dit scenario is een mogelijkheid om medewerkers eerst tijdelijk

over te hevelen naar een andere organisatie om te kijken om de nieuwe organisatie 'passend' is en meerwaarde biedt. Na een bepaalde termijn kan deze overgang definitief worden gemaakt.

6.3. Afweging voor de scenario's voor ZB | Planbureau

We zien kansen en risico's bij de verschillende scenario's. Welke kansen en risico's men ziet en hoe zwaar die wegen is, zoals vaak bij governance discussies een kwestie van perspectief. Wij kiezen hier vooral het perspectief van 'aansluiting' van de taak bij de organisatie en van 'omkeerbaarheid' in het licht van de dynamiek die ontstaat door en na de totstandkoming van de data-alliantie. Andere aspecten die van invloed kunnen zijn op de uiteindelijke keuze zijn politiek en financiën.

Het laten voortbestaan van de onderzoeksfunctie als organisatieonderdeel van ZB heeft als kans dat het rust biedt (ook voor medewerkers) en geen onomkeerbare beslissing wordt genomen met het oog op toekomstige ontwikkelingen in de data-alliantie. Risico is dat de onderzoeksfunctie van het Planbureau als onderdeel van een organisatie die ook andere taken heeft bijvoorbeeld als bibliotheek té veel met deze taken wordt geassocieerd en daarbij 'verdwijnt'. Een organisatieverandering geeft kans voor het behoud van deze onderzoeksfunctie voor Zeeland.

Het scenario als zelfstandige organisatie kan een kans bieden voor een eigen identiteit van een onderzoeksfunctie in Zeeland. De belangrijkste risico's hebben echter te maken met de omvang (capaciteit) van een dergelijke organisatie en de bijkomende kosten van deze optie. Verzelfstandiging betekent naar alle waarschijnlijkheid een toename van de huidige organisatiekosten. Om die toename beperkt te houden ligt het voor de hand voor staffuncties, bedrijfsvoering en ondersteunende functies aansluiting te zoeken bij een reeds bestaande organisatie. Gelet op de omvang (schaalgrootte) van de potentiële zelfstandige organisatie, wordt de zelfstandigheid daarmee grotendeels hypothetisch.

We zien bij het integreren in een bestaande organisatie een kans indien de betreffende organisatie ook een kennisinstelling is of ook een substantiële interne kennisorganisatie kent. Hierdoor kan synergie en uitwisseling plaatsvinden met andere afdelingen die ook bezig zijn met het verzamelen, analyseren en interpreteren van data, informatie en kennis. Daarmee ligt onderbrenging in een kennisinstelling ook meer voor de hand dan vormgeving binnen de provincie. Een risico is dat met deze optie één organisatie wordt versterkt wat het evenwicht in de toekomstige alliantie kan verstoren. Daarnaast is deze optie een definitieve keuze die lastig ongedaan gemaakt kan worden.

De optie van detacheren is eigenlijk een tijdelijke integratie in een andere organisatie. Deze optie combineert de kans van de eerste optie – rust en omkeerbaarheid – met de kans van de derde optie – potentieel van synergie en uitwisseling. De risico's van de eerste, tweede en derde optie worden vermeden. Het grootste risico van deze optie is nauw verbonden met een kans: biedt de omkeerbaarheid door de tijdelijkheid wel voldoende ruimte voor verandering? Dit risico kan worden geborgd door hieraan in de detacheringsovereenkomsten genoeg aandacht te besteden. Ook in deze optie lijkt onderbrenging in een kennisinstelling of substantiële interne kennisorganisatie het meest voor de hand te liggen.

De derde en vierde optie liggen het meest voor de hand als wordt gekeken naar de meerwaarde voor de data-alliantie. Er wordt geen nieuwe organisatie gecreëerd. Tegelijkertijd wordt wel een optimaliseringsslag gemaakt door de deskundigheid van ZB|Planbureau te combineren en aan te laten sluiten bij de kennis en werkwijzen van een kennisinstelling/ kennisorganisatie. Ook brengt de keuze van deze opties rust voor de medewerkers van ZB|Planbureau. Tot slot merken we op dat het een kwestie is van perspectief welke kansen en risico's men ziet en hoe zwaar die wegen bij het maken van een keuze.

Bijlage I: overzicht betrokken partijen

Aanwezigen bijeenkomsten brede groep betrokken partijen

CBS, Hogeschool Zeeland/Kenniscentrum Kusttoerisme, Impuls Zeeland, Provincie Zeeland, Regiobureau Zeeland, ROS Robuust, Scalda, SWVO, University College Roosevelt, UWV Zeeland, ZB.

CBS, Datadenkers Zeeuwse gemeenten, gemeente Goes, GGD Zeeland, Hogeschool Zeeland/Kenniscentrum Kusttoerisme, Provincie Zeeland, ROS Robuust, RUD, Scalda, SWVO, ViaZorg, ZB.

CBS, Datadenkers Zeeuwse gemeenten, gemeente Schouwen-Duiveland, GGD Zeeland, Hogeschool Zeeland/ Kenniscentrum Kusttoerisme, Impuls Zeeland, Provincie Zeeland, ZB.

Individuele gesprekken

Ambtenaren Provincie Zeeland	Joined Research Center (Hogeschool Zeeland)
Campus Fryslân	Kenniscentrum Kusttoerisme (Hogeschool Zeeland)
CBS	Rijkswaterstaat Zee en Delta
Datadenkers Zeeuwse gemeenten	Scalda
Economic Board Zeeland	University College Roosevelt
FoodDelta Zeeland	UWV
GGD Zeeland	ViaZorg
Hogeschool Zeeland	Zeeuws Archief
Impuls Zeeland	

Planbureaus andere provincies

Planbureaus andere provincies	Regionale/provinciale overleggen
Fries Sociaal Planbureau / DataFryslân	College Gedeputeerde Staten Zeeland
Het PON (Brabant)	Gemeentesecretarissen overleg Zeeland
Trendbureau Overijssel	OZO – overleg (kerngroep)
	VZG portefeuillehoudersoverleg

Bijlage II: Definities

Data-alliantie

Indien de bestaande netwerken op opgave hun behoefte op data gericht werken bundelen, en daarbij de beschikbare mensen, middelen en voorzieningen met elkaar bundelen, kan voor Zeeland een nieuwe brede Data alliantie ontstaan die voor veel stakeholders een grote meerwaarde heeft.

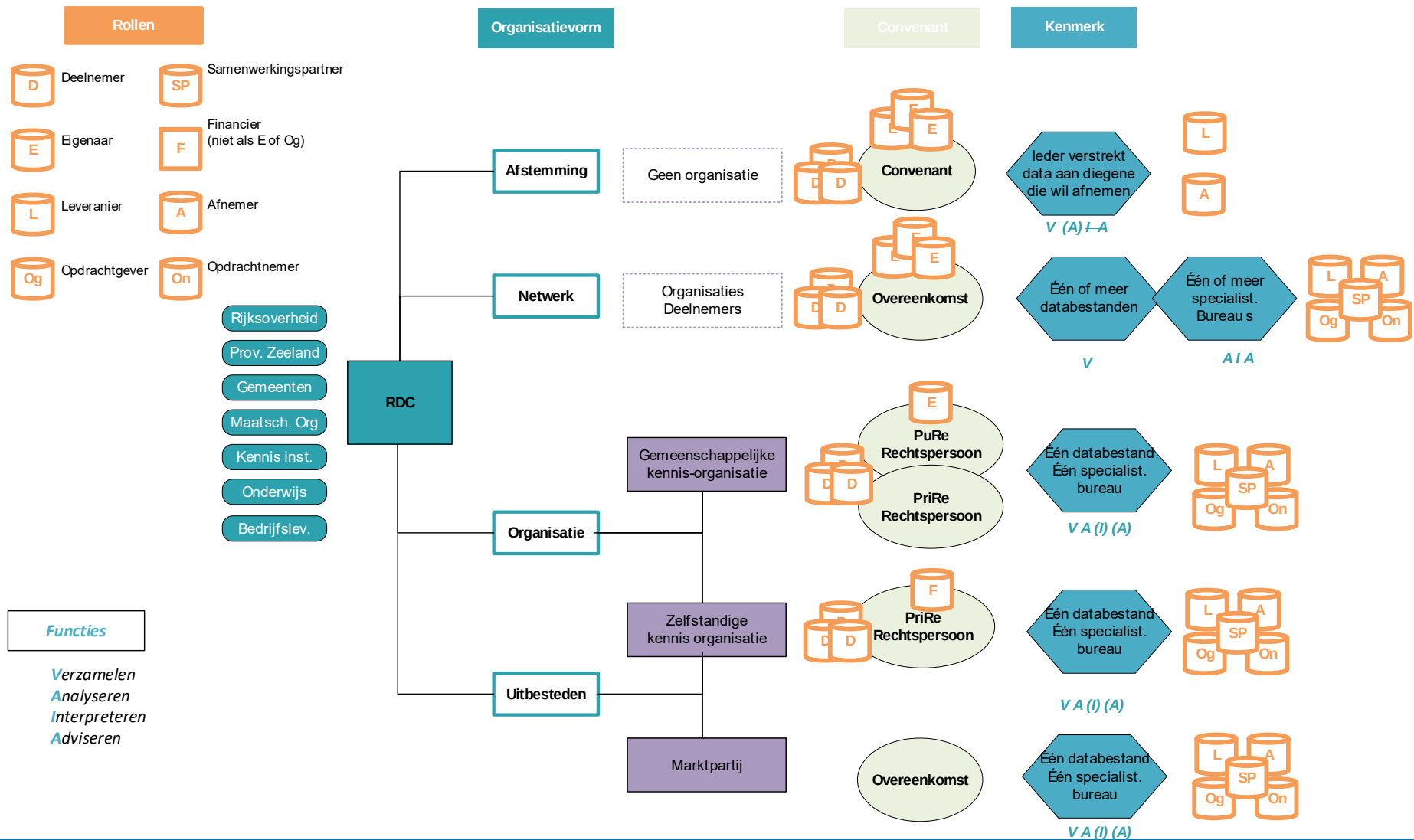
Kennis, informatie en data

Kennis wordt beschouwd als door (semi)wetenschappelijk onderzoek gegenereerde informatie. Met informatie doelen we op zinvol geordende gegevens. Gegevens zijn data. Op zichzelf hebben ze geen betekenis; die krijgen ze pas als ze op een bepaalde manier worden geordend.

Schakelaar en makelaar

De schakelaar en makelaar ('convenor') heeft de strategische rol van 'coördinator en regisseur' en verbindt de behoeften en oplossingen van de verschillende allianties aan elkaar.

Bijlage III: Vormen van samenwerking

Auteurs:

Janine Mulder
Florian Theissen
Maartje de Rond
Fritzi Reijerman

KWINK
GROEP

PROOF
adviseurs

Gedeputeerde Staten**Provinciale Staten van Zeeland**

T.a.v. de voorzitter

onderwerp
Statenvoorstel Onderzoeksfunctie
Zeeland**kenmerk**
53926**behandeld door****verzonden**

Middelburg, 20 april 2021

Geachte voorzitter,

Hierbij ontvangt u van ons het definitieve Statenvoorstel over de Onderzoeksfunctie Zeeland mede naar aanleiding van het eindrapport KWINK|PROOF.

Wij verzoeken u dit Statenvoorstel te behandelen in de commissie Bestuur van 28 mei 2021 en in de daaropvolgende Statenvergadering van 10/11 juni 2021.

Met vriendelijke groet,
gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen: Statenvoorstel en eindrapport KWINK|PROOF

Vragen FVD Commissie Bestuur 28 mei 2021 n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Vragen Martin Bos (FVD) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland 55541 Agendapunt 6	
1. Telkens wordt er in het statenvoorstel gewerkt met bedragen die maximaal beschikbaar gesteld zullen worden. Heeft u daar een specifieke reden voor? Kan er niet beter gewerkt worden met taakstellende vaste bedragen, zodat een eventueel overschot/tekort door de nieuwe organisatie wordt gedragen?	De genoemde bedragen zijn de maximale bedragen, die worden afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten.
2. De gewone kosten voor het onderzoeksfunctie lopen gewoon door. Van 2021 naar 2022 stijgen die kosten met 12,7% en van 2022 naar 2023 stijgen de die kosten met 5,1%. Een stijging van 18,75% over een periode van 2 jaar, de inflatie verwachting voor 2022 respectievelijk 2023 is 1,6% respectievelijk 1,4%, voor inflatie gecorrigeerd gaat het budget voor onderzoek dus bijna 16% omhoog. Het u een verklaring voor deze forse stijging?	De genoemde percentages van kostenstijging zijn niet juist. Voor een juist overzicht verwijzen wij naar de onder geheimhouding ter inzage gelegde stukken. Hieruit blijkt dat de kosten samenhangen met het niet terug kunnen vragen van de btw en extra personele kosten als gevolg van andere CAO- voorwaarden, (boven)wettelijke verplichtingen voor het personeel.
3. Er wordt is een bedrag van € 115.000 extra nodig voor de extra personele kosten. In het voorstel wordt dit afgedaan met: 'Dit heeft te maken met hogere personele kosten als gevolg van andere CAO- voorwaarden, (boven)wettelijke verplichtingen voor het personeel'. Kunt u een uitsplitsing gegeven van die € 115.000 in andere CAO-voorwaarden, (boven)wettelijke verplichtingen?	Hiervoor verwijzen wij naar de onder geheimhouding ter inzage gelegde stukken, waaronder de meerjarenraming van HZ 2021-2025 voor de uitvoering van de planbureaufunctie.
4. Kunt u verklaren waarom er sprake is van hogere personele kosten als gevolg van cao andere CAO- voorwaarden en (boven)wettelijke verplichtingen? Kunt u deze stijgingen rechtvaardigen? Het lijkt er op dat de heren en dames van Scoop spekkopers zijn in deze affaire, eerst maar wat aan prutsen en dan nog met een salarisverhoging er uit? Welke indruk denk u dat dit wekt?	De hogere kosten zijn het gevolg van andere cao-voorwaarden en (boven)wettelijke verplichtingen die wettelijk gelden bij ontvlechting van het Planbureau uit ZB en het duurzaam integreren bij HZ. Wat betreft Scoop merken wij op dat die organisatie in 2015 is gefuseerd met de Zeeuwse Bibliotheek tot ZB Planbureau en Bibliotheek van Zeeland. Verder komt het initiatief van de beoogde herpositionering niet van hen vandaan, maar is dat het gevolg van eerder gevoerde discussies in de Staten en de daaruit volgende besluitvorming.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Vragen Martin Bos (FVD) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland 55541 Agendapunt 6	
5. De volgende 'story' is dat er € 115.000 bij moet van wege „ <i>het anders dan ZB niet kunnen terugvorderen van te betalen BTW</i> ”. Nu kan met nooit te betalen BTW terugvorderen, men kan hoogstens reeds betaalde BTW terugvragen. Voormelde woordkeuze wekt de suggestie dat over deze passage niet al te goed is nagedacht en zoiets werpt vragen op. Kunt eens aanduiden waarom er bij de ZB wel sprake is van 'het terugvragen van te betalen btw' en bij de HZ niet? Is er niet in beide situaties sprake van het verrichten van onderzoekwerkzaamheden die met BTW belast zijn, waardoor er recht op vooraftrek te aanzien van die prestaties is? Waarom is er niet gedacht over een structurering van de onderzoeksfunctie waarbij de vooraftrek wel gegarandeerd is?	Anders dan ZB kan HZ de betaalde btw niet terugvragen. ZB heeft hier in het verleden afspraken over gemaakt met de Belastingdienst. Dit vertaalt zich terug in de kosten. HZ is in gesprek met de Belastingdienst om te bezien of een dergelijk regeling ook voor hen mogelijk is.
6. Kunt u een onderbouwing geven van de € 150.000 aan kosten voor het 'vormen van een data alliantie'?	HZ is bereid om het initiatief te nemen om in gesprek met andere partners te komen tot een nadere invulling van een data alliantie. Voor deze voortrekkersrol levert HZ meer inzet en worden extra kosten gemaakt. Dit is een maximaal bedrag, rekening houdend dat HZ zelf ook 'in kind' aanvullend nog een eigen inzet levert.
7. Er is maximaal € 280.000 nodig voor het invlechten bij de HZ en de ontvlechten van bij de ZB. Welk deel van die € 280.000 gaat daarvan naar HZ en welk deel gaat daarvan naar ZB? Kunt u deze cijfers nader onderbouwen?	Hiervoor verwijzen wij naar de onder geheimhouding ter inzage gelegde stukken, waaronder de door u gevraagde specificaties.
8. Gaat Scoop ook daadwerkelijk het ZB-gebouw verlaten en verkassen naar HZ?	De medewerkers van het Planbureau zullen na overgang van de onderneming inderdaad bij HZ gehuisvest worden.
9. Welk deel van de overhead neemt Scoop mee en welk deel van de overhead blijft achter bij ZB? Graag onderbouwing van de bedragen? En kan ZB hiermee verder, nadat zij eerst Scoop als een koekoeksjong in haar nest heeft gehad.	Hiervoor verwijzen wij naar de onder geheimhouding ter inzage gelegde stukken, waarin de kosten van de uitname van de planbureaufunctie bij ZB zijn gespecificeerd.
10. Welke geldige redenen kunt u aanvoeren dat voor dezelfde diensten de provincie dus op termijn structureel 15% meer gaat betalen.	Het leveren van dezelfde diensten vindt bij HZ onder andere condities plaats, hetgeen terug te zien is in de hogere kosten. De uitwerking betreft een duurzame integratie en dat de bij het HZ gevestigde Kenniscentrum Kusttoerisme én met name het lectoraat Data Science binnen HZ, door de komst van het Planbureau elkaar op inhoud en massa kunnen versterken.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden																																																															
Vragen Martin Bos (FVD) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland 55541 Agendapunt 6																																																																
11. Voor een budget van € 480.000 huur je volgens de handleiding overheidstarieven 2021 5 fte in schaal 10 (€ 98.300) in. Dat bedrag van € 480.000 is wel inclusief alle kosten. Over 4 jaar betaalt de provincie € 588.000 voor die 5 fte, per fte € 117,600, dan zit de ene helft in schaal 11 (109,300) en de andere helft in schaal 12 (122.300). Vindt u niet dat de provincie dan structureel te veel betaald voor die werkzaamheden?	Als Provincie gaan wij niet over de arbeidsvoorwaarden van zowel ZB als HZ.																																																															
<table><tr><th>in €n '000</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th><th>total</th></tr><tr><td>Lopende kosten</td><td>€ 480</td><td>€ 542</td><td>€ 570</td><td>€ 579</td><td>€ 588</td><td>€ 2.759</td></tr><tr><td>stijging</td><td></td><td>12,8%</td><td>5,1%</td><td>1,6%</td><td>1,6%</td><td></td></tr><tr><td>Extra kosten</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>€ 660</td></tr><tr><td>totaal</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>€ 3.419</td></tr><tr><td>Lopende kosten</td><td>€ 480</td><td>€ 487</td><td>€ 495</td><td>€ 503</td><td>€ 511</td><td>€ 2.477</td></tr><tr><td>stijging</td><td></td><td>1,4%</td><td>1,6%</td><td>1,6%</td><td>1,6%</td><td></td></tr><tr><td>Verschil</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>€ 942</td></tr><tr><td>Inflatie</td><td></td><td>1,40%</td><td>1,60%</td><td>1,60%</td><td>1,60%</td><td></td></tr></table>	in €n '000	2021	2022	2023	2024	2025	total	Lopende kosten	€ 480	€ 542	€ 570	€ 579	€ 588	€ 2.759	stijging		12,8%	5,1%	1,6%	1,6%		Extra kosten						€ 660	totaal						€ 3.419	Lopende kosten	€ 480	€ 487	€ 495	€ 503	€ 511	€ 2.477	stijging		1,4%	1,6%	1,6%	1,6%		Verschil						€ 942	Inflatie		1,40%	1,60%	1,60%	1,60%		
in €n '000	2021	2022	2023	2024	2025	total																																																										
Lopende kosten	€ 480	€ 542	€ 570	€ 579	€ 588	€ 2.759																																																										
stijging		12,8%	5,1%	1,6%	1,6%																																																											
Extra kosten						€ 660																																																										
totaal						€ 3.419																																																										
Lopende kosten	€ 480	€ 487	€ 495	€ 503	€ 511	€ 2.477																																																										
stijging		1,4%	1,6%	1,6%	1,6%																																																											
Verschil						€ 942																																																										
Inflatie		1,40%	1,60%	1,60%	1,60%																																																											

Vragen Commissie Bestuur over Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Vragen van Fractie SGP over agendapunt 6

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. In het voorstel wordt een totaalbedrag van de eenmalige (transitie)kosten en structurele kosten gegeven. Graag ontvangen wij een nadere specificatie (tabel met uitsplitsing) van deze kosten.	Hiervoor verwijzen naar de onder geheimhouding ter inzage gelegde documenten, te weten de twee specificaties van de éénmalige transitiekosten van resp. ZB en HZ én de meerjarenraming HZ 2021-2025 voor de uitvoering van de planbureaufunctie.
2. Hoe ziet de meerjarige begroting van de data-alliantie er uit? Graag een overzicht. Welke partijen doen definitief mee en wie levert welke bijdrage?	De data alliantie bevindt zich vooralsnog in de initiële fase. De HZ is gevraagd hieraan vorm te gaan geven en dan kunnen ook deze vragen worden beantwoord.
3. In het voorstel wordt beperkt ingegaan op de juridische positionering van de data-alliantie en de juridische gevolgen/risico's van een overgang van het Planbureau naar de HZ. Graag een nadere toelichting of inzage in de gemaakte analyse. Wellicht is een (externe) juridische opinie beschikbaar?	De juridische positionering van de data alliantie is onderdeel van het proces dat HZ met de betrokken partijen zal doorlopen. Voor wat betreft de juridische gevolgen/risico's van een overgang van het Planbureau naar de HZ verwijzen wij naar de onder geheimhouding ter inzage gelegde documenten, met name de ontwerp overeenkomsten HZ en ZB.

Vragen Commissie Bestuur over Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Vragen n.a.v. (schriftelijke afhandeling) Fractie (GL) over agendapunt 6

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Ad agenda punt 6: Onderzoeksfunctie Zeeland:	
1. Wat is nou precies bekend over hoe de governance structuur van de data-alliantie eruit zou komen te zien?	De governance is een van de onderwerpen waar de partijen gefaciliteerd door HZ zelf vorm aan zullen moeten geven.
2. We hebben nu een belangrijke inbreng als provincie waar het gaat om het ZB Planbureau. Straks wordt het met name de HZ die volledig zelf bepaalt wat en hoe er gewerkt wordt aan/met de data-alliantie. Op welke wijze wordt PS hier bij betrokken? Alleen maar door te besluiten hoeveel geld daar naar toe gaat? Of blijft er eveneens ruimte voor kaderstellen en controleren? Hoe?	HZ bepaalt dat niet zelf, maar in samenspraak met de betrokken partners die deelnemen in de alliantie. Vanuit de provincie gaan we voor de data alliantie enkel over onze eigen inzet. Daar kunnen we in de data alliantie afspraken overmaken. Uiteraard kunnen PS hier kaders stellen.
3. Uit de tekst wordt niet geheel duidelijk of het hier gaat om een structurele extra bijdrage van 230000 per jaar of voor 5 jaar (dus per jaar 46.000 euro). Wat is het?	Het gaat om € 46.000 per jaar óf € 230.000 in totaal over 5 jaar.
4. Een en ander mede als gevolg dat er nu ook BTW moet worden betaald. Kan kort worden voorgerekend waarom dat leidt tot een verdubbeling van die structurele kosten, dus van 115000 naar 230000 euro? Het BTWtarief is toch 21%?	De € 230.000 bestaat voor € 115.000 uit de btw van 21% en daarnaast uit een bedrag van eveneens € 115.000 aan extra loonkosten.

Vragen PvdA Commissie Bestuur 28 mei 2021 n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Vragen Corina van der Vliet-Hart (PvdA) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland 55541 Agendapunt 6	
1. De rol van de provincie wordt (in een hele volzin) als volgt geformuleerd: "De Provincie vervult hier haar rol als societal resilience (de responsieve overheid in de actieve samenleving) en richt zich op het faciliteren van in de samenleving aanwezige initiatieven door deze te stimuleren en waar nodig middels financiering tot ontwikkeling te helpen brengen." Wat staat hier (in eenvoudig Nederlands)? Kan deze zin concreet worden gemaakt? Bijvoorbeeld door een nadere toelichting op de rol van de provincie en het geven van een aantal voorbeelden van 'in de samenleving aanwezige initiatieven'.	Met het ondersteunen van de data alliantie willen wij de samenwerking op het gebied van data in Zeeland bevorderen op thema's waarop de verschillende partijen elkaar vinden. Hierbij valt te denken aan de Arbeidsmarkt, Recreatie & Toerisme, Sociaal domein of Cultuur. De exacte invulling hiervan is aan de partijen zelf, waar wij afhankelijk van het onderwerp als Provincie er ook een kunnen zijn.
2. Is binnen GS nagedacht om, als stimulering van het gebruik van de Onderzoeksfunctie Zeeland, de gemeenten een (eenmalige?) tegoedbon te verstrekken? Zo ja, waarom is dit niet opgenomen in het voorstel? Zo nee, is GS bereid hierover, met een positieve insteek, na te denken en met een voorstel te komen? Hoeveel budget zou hiervoor nodig zijn?	Nee, we willen bezien hoe wij de Zeeuwse gemeenten betrekken bij de toekomstige onderzoeksprogrammering van het Planbureau. Hiervoor zullen we in overleg gaan met het Overleg Zeeuwse Overheden.

Vragen PRO Commissie Bestuur 28 mei 2021 n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland - 55541

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Vragen Robert Brunke (PRO) n.a.v. Statenvoorstel Onderzoeksfunctie Zeeland 55541 Agendapunt 6	
De implementatie van het ZB-personeel naar HZ valt financieel veel hoger uit volgens het Statenvoorstel. HZ informeert de Provincie over de resultaten en de gemaakte kosten. 1. Kunt u de eenmalige bijdrage van € 150.000 voor de periode 2021-2022 uitleggen c.q. verklaren?	Dit éénmalige bedrag staat los van de herpositionering van het Planbureau en/of personeelskosten. Deze € 150.000 hebben enkel betrekking op de vorming van data alliantie en betreft de inzet van HZ voor het opnemen van een trekkersrol over de periode 2021-2022 op dit onderdeel.
2. Het ZB-personeel komt bij de HZ in een hogere salarisschaal terecht (andere CAO-voorwaarden) en geen compensatie voor de BTW kosten, is deze implementatie dan niet veel duurder dan een samenwerkingsverband HZ met Planburo in de ZB?	Per saldo vallen de kosten voor de uitvoering van de planbureaufunctie door HZ inderdaad hoger uit dan de uitvoering door ZB. Daar staat tegenover dat deze uitwerking een duurzame integratie betekent en dat de bij het HZ gevestigde Kenniscentrum Kusttoerisme én met name het lectoraat Data Science binnen HZ, door de komst van het Planbureau elkaar op inhoud en massa kunnen versterken.
3. Is het totaalbedrag van € 660.000 voldoende of wordt er rekening gehouden dat dit budget niet voldoende zal zijn?	Het gaat om een gemaximeerd totaal bedrag, die worden afgerekend op werkelijk gemaakte kosten en waarbij wij ervan uitgaan dat dit voldoende is.

Aan de voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. Statengriffier

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Fiche 1K - ontvlechting Evides	52746		

Middelburg, 13 april 2021

Geachte voorzitter,

Op 2 februari 2021 hebben wij u per brief gemeld dat, in afwijking van het fiche inzake Evides, nog enkele weken nodig waren om tot overeenstemming te komen met het Rijk. Op donderdag 15 april hebben wij in de stuurgroep-vergadering Wind in de Zeilen een aanbod van het Rijk behandeld. In deze brief informeren wij u hier nader over.

Zoals u weet is het fiche inzake Evides onderdeel van het compensatiepakket Wind in de Zeilen. Via ontvlechting van Evides uit PZEM zouden dividenden eerder kunnen worden ingezet voor onder andere onze bijdrage aan het Delta Kenniscentrum. Bovendien betekent de ontvlechting van Evides dat alle aandeelhouders, vooral overheden in Zeeland, kunnen profiteren van het compensatiepakket.

Op 11 november 2020 bent u in een besloten bijeenkomst geïnformeerd over het rapport van PwC, dat aangeeft dat er geen juridische of economische bezwaren zijn tegen ontvlechting van Evides. Uit dat rapport bleek ook dat de aangewezen route om Evides te ontvlechten loopt via de aankoop tegen marktwaarde van de aandelen door een nieuw op te richten overheids-BV, die daar een lening voor aangaat. Een rechtstreekse lening van een overheids-BV bij het Rijk past niet binnen de regelgeving van het Rijk, zodat die lening bij een bancaire instelling moet worden aangetrokken. Een overheidsgarantie op een dergelijke lening resulteert in een lagere rente en voorkomt daardoor dat een deel van de dividenden wegvloeit naar een bancaire instelling.

In januari 2021 is in het bestuurlijk overleg geconstateerd dat er vooralsnog geen overeenstemming te vinden was over een oplossing. Dat had vooral te maken met de (financiële) consequenties van een garantstelling. Wij hebben primair ingezet op een garantstelling door het Rijk. Een garantstelling van het Rijk zou echter relatief hoge kosten met zich meebrengen en spanning opleveren met de bestaande beleidsregels van het Rijk. Het Rijk had daarom een sterke voorkeur voor een garantstelling door de provincie. Na intensief overleg is gezamenlijk afgesproken om te bezien of een nauwkeurige inschatting van de risico's door een externe partij, Deloitte, tot andere inzichten en daarmee tot overeenstemming zou kunnen leiden.

In eerste instantie werd een risico van 5% voor de garantstelling aangenomen. Uit het rapport van Deloitte (zie bijlage) blijkt dat het risico echter aanzienlijk lager ligt, namelijk op gemiddeld 1,4% over de looptijd van de lening (dalend van 2,7% bij aanvang tot 0% bij het einde). Onder die omstandigheden zou een (aan de garantstelling gekoppeld) provinciaal weerstandsvermogen van € 10 miljoen een garantstelling door de provincie technisch mogelijk maken. Dat de provincie technisch gezien zelf garant kan staan, betekent bovendien dat een garantstelling van het Rijk strijdig wordt met de beleidslijn inzake risicoregelingen van het Rijk.

In het licht van bovenstaande overwegingen heeft het Rijk, in afwijking van het uitgangspunt van "intertemporele budgetneutraliteit" in het fiche, aangeboden om ons weerstandvermogen met € 10 miljoen te versterken, om zo toch ontvlechting van Evides mogelijk te maken. Dat betekent wel dat een garantstelling door het Rijk definitief geen optie meer is. Het aanbod is formeel nog onder voorbehoud van instemming door de Tweede Kamer bij de behandeling van de voorjaarsnota van het Rijk.

Het oordeel over het oprichten van en deelnemen in een nieuwe deelneming, en besluitvorming over het verlenen van een garantie is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Wij doen u daarom binnenkort een voorstel toekomen. Daarnaast zullen wij het aanbod en de gevolgen van een eventuele garantstelling aan u toe lichten in een te organiseren informatiesessie.

Tot slot, u heeft afgelopen najaar de door ons opgelegde geheimhouding bekrachtigd op het volledige rapport van PwC. Het Rijk maakt de managementsamenvatting van dit rapport openbaar. Daarom treft u de betreffende managementsamenvatting als openbare bijlage bij deze brief aan. Op de overige onderdelen van het rapport blijft in verband met de bedrijfsgevoelige informatie van PZEM de geheimhouding van kracht.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Bijlagen:

1. Besluitennotitie Evides Stuurgroep-vergadering 'Wind in de Zeilen'
2. Rapportage Deloitte
3. Managementsamenvatting rapportage PwC.

Pakket Wind in de zeilen – Fiche 1K – Ontvlechten Evides en PZEM

Ambtelijk concept – uiteindelijk bedoeld voor stuurgroep van 15 april

Afspraken uit pakket Wind in de zeilen

Drinkwaterbedrijf Evides is op dit moment onderdeel van de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM). De regionale overheden, die de aandeelhouders van PZEM – en daarmee indirect van Evides – zijn, hebben al eerder de wens uitgesproken om Evides te ontvlechten. De dividenden van Evides vloeien nu in PZEM, en komen onder de huidige omstandigheden pas na de sluiting van de kerncentrale in 2033 beschikbaar voor de aandeelhouders.

De afsplitsing stelt de provincie beter in staat om de eigen bijdrage van € 20 miljoen aan het Delta Kenniscentrum, een ander onderdeel van het compensatiepakket in te vullen. Positief effect is dat ook de andere Zeeuwse aandeelhouders van PZEM hun financiële positie kunnen versterken. In het pakket Wind in de zeilen is in fiche 1K afgesproken om te onderzoeken of hulp van het Rijk wenselijk en mogelijk is om de afsplitsing daadwerkelijk mogelijk te maken.

In het fiche is opgenomen dat een oplossing voor de ontvlechting het nakomen van het contract tussen PZEM en Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ; eigenaar van de kerncentrale Borssele), en daarmee de bekostiging van de amovering door vergunninghouder EPZ, niet in gevaar mag brengen en het mag de mogelijkheden tot een eventuele verlenging van de levensduur van de kerncentrale niet inperken. Als laatste is in het fiche opgenomen dat de maatregel intertemporeel budgetneutraal is. Rijk en regio onderzoeken gezamenlijk de voor- en nadelen van mogelijkheden om regio hierin te ondersteunen, met het doel daarna een besluit te nemen.

Uitvoering Fiche 1K: onderzoek naar ontvlechting van Evides

In gezamenlijkheid met de provincie Zeeland en de ministeries van BZK, Financien, IenW en EZK is door PwC onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van ontvlechting van Evides en naar de risico's die hierbij een rol kunnen spelen. Uit dit onderzoek blijkt dat ontvlechting van Evides mogelijk is, binnen de inhoudelijk gestelde randvoorwaarden.

Afpellen van verschillende varianten voor ontvlechting

Na afronding van het onderzoek door PwC zijn verschillende opties verkend om ontvlechting financieel vorm te geven. Om ontvlechting te realiseren, is het aankopen van aandelen Evides tegen marktwaarde nodig. De marktwaarde van deze aandelen is door PwC ingeschat op 367 miljoen euro. Aangezien een lening door het Rijk niet mogelijk is gebleken, dient de aankoop gefinancierd te worden door een banklening. Een garantstelling door een overheid kan de rentelasten van een dergelijke lening sterk verlagen. Hierbij lagen twee opties op tafel: of garantiestelling door de Rijksoverheid of garantiestelling door de provincie Zeeland. Deloitte is gevraagd om indicatief in kaart te brengen wat de kans is dat er aanspraak wordt gemaakt op de garantieverplichting. In het eerste jaar schat Deloitte dat risico op 2,72% van de garantiesom, in het gehanteerde scenario. Dit komt neer op een benodigd weerstandsvermogen van afgerond 10 miljoen euro voor de garantiestelling. Dat betekent dat de provincie, met een bijdrage van het Rijk van (afgerond) € 10 miljoen, zelf garant zou kunnen staan. Onder die omstandigheden past een garantiestelling door het Rijk – die ook hogere kosten met zich mee brengt – niet binnen het geldende beleidskader risicoregelingen van het Rijk.

Besluit over ontvlechting Evides

De stuurgroep Wind in de zeilen constateert hiermee dat Evides ontvlochten kan worden uit PZEM. De Rijksoverheid ondersteunt de provincie Zeeland (en hiermee indirect alle Zeeuwse aandeelhouders en dus Zeeuwse overheden) bij deze ontvlechting. Dit geschiedt door een incidentele bijdrage van 10 miljoen euro van het Rijk aan de provincie Zeeland om de aankoop van Evides mogelijk te maken. De stuurgroep besluit dat daarmee het fiche 1K is afgerond.

Nadere afspraken over het besluit

Bij het besluit horen de volgende nadere afspraken:

- Het Rijk levert een incidentele bijdrage van 10 miljoen euro aan de provincie Zeeland voor de aankoop van de aandelen Evides, waarmee de provincie haar weerstandsvermogen kan ophogen ten behoeve van de garantie. Dit bedrag volgt bovenop het eerder afgesproken pakket Wind in de zeilen. Tussen Zeeland, Vlissingen en het Rijk is de afspraak dat het

compensatiepakket zelf geen openstaande afspraken meer bevat die zouden leiden tot aanpassing van het financiële kader van het compensatiepakket.

Evenwel kan de uitvoering van afspraken, zoals nadere onderzoeken die in het compensatiepakket zijn afgesproken, leiden tot nieuwe wensen of verzoeken aan elkaar. Die wensen of verzoeken vallen buiten dit compensatiepakket en maken onderdeel uit van de reguliere afwegingen en procedures binnen de gemeente Vlissingen, de provincie Zeeland en de Rijksoverheid. Gesprekken daarover worden daarom overgelaten aan andere gremia dan de stuurgroep. Afgesproken is dat het compensatiepakket ook geen factor is in deze of andere afwegingen, noch in de zin dat de regio daar rechten aan kan ontlenen, noch in de zin dat het compensatiepakket een argument vormt voor het Rijk om de regio in reguliere en/ of nieuwe trajecten uit te sluiten.

- Het kasritme waarin de middelen worden uitgekeerd wordt bepaald door de ruimte die het Rijk begrotingstechnisch in verschillende jaren heeft. Er wordt een harde verplichting aangegaan richting Zeeland waardoor die de verplichting als te verwachten inkomsten kan opvoeren en zelf de liquiditeitsbehoefte via haar treasury kan regelen. Het Rijk bepaalt nog op welke wijze en in welk tempo de 10 miljoen euro aan Zeeland precies worden overgemaakt, maar streeft naar een termijn van maximaal 4 jaar met het zwaartepunt in de eerste jaren.
- De verdere verantwoordelijkheid voor de aankoop van Evides, inclusief alle bijbehorende risico's, ligt bij de regio Zeeland.
- Het Rijk gaat ervan uit dat de provincie de bijdrage daadwerkelijk gebruikt voor het ophogen van het weerstandsvermogen ten behoeve van de garantie op de lening voor de aankoop van Evides, maar zal de incidentele bijdrage niet terugvorderen als dit bedrag niet of niet volledig voor dit doel wordt aangewend, of als in de toekomst de 10 miljoen euro niet meer of niet meer volledig nodig is voor de garantie op de lening die de tussenholding aangaat voor de aankoop van Evides.
- Het fiche 1K, ontvlechten Evides en PZEM, onderdeel van pakket Wind in de zeilen, is met dit besluit afgerond. De regiopartners komen daar niet meer op terug, ook niet wanneer er binnen Zeeland geen politieke instemming met deze oplossing gevonden kan worden. De realisatie van de ontvlechting van Evides maakt geen onderdeel uit van pakket Wind in de zeilen.
- Zoals afgesproken in het compensatiepakket mag een oplossing rond Evides het nakomen van het contract tussen PZEM en EPZ, en daarmee de bekostiging van de amovering door vergunninghouder EPZ niet in gevaar brengen. Het Rijk en de regio erkennen het belang van een afdoende amoveringsfonds van de kerncentrale. Vanuit dit belang zal de provincie Zeeland in haar rol als aandeelhouder van PZEM bewaken dat PZEM blijft voldoen aan de wettelijke en contractuele vereisten jegens EPZ, waardoor EPZ in staat blijft tot het vullen van het amoveringsfonds.
- Dit besluit door de stuurgroep betreft een voorgenomen besluit. Het besluit wordt definitief na akkoord van de betreffende volksvertegenwoordigingen. Het Rijk en de regio streven ernaar dit voor de zomer af te ronden.
- Het Rijk en (de regio) Zeeland stemmen de gezamenlijke communicatie over dit besluit af.

GBE Aqua B.V.
Indicatieve
Kredietbeoordelingsanalyse

26 maart 2021

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Attn.

Postbus 20011

2500 EA DEN HAAG

Nederland

Geachte,

Hierbij hebben wij het genoegen om ons rapport uit te brengen inzake onze indicatieve kredietbeoordelingsanalyse van een mogelijk nieuw op te richten overheids-tussenholding GBE Aqua B.V. (“GBE Aqua”, of de “Holding”).

Dit rapport is opgesteld door Deloitte Financial Advisory B.V. (hierna “Deloitte”, “wij”, “ons” of “onze”) op verzoek van de provincie Zeeland (“Zeeland”), het Ministerie van Financiën (“MinFin”) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (“BZK”) (gezamenlijk “Partijen”), met BZK als Opdrachtgever (“u” of “Opdrachtgever”) naar aanleiding van het verzoek tot het uitvoeren van een indicatieve analyse van de *probability of default* van GBE Aqua (“Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse”) in relatie tot de initiële beeldvorming en de verkennende gesprekken die Partijen hebben over een mogelijke garantiestelling op een aan GBE Aqua door een nader te bepalen bank te verstrekken lening (“Doel”).

Datum

Dit rapport is opgesteld onder de voorwaarden van onze opdrachtbevestiging van 1 Maart 2021.

26 Maart 2021

Bij het opstellen van ons rapport hebben wij, conform de reikwijdte van onze werkzaamheden zoals overeengekomen in de Opdrachtbevestiging (“Scope”), onder andere gebruik gemaakt van informatie die wij hebben verkregen via Partijen en uit openbare bronnen. Bij de informatievergaring heeft Deloitte vertrouwd op de juistheid en volledigheid van alle informatie die ons door of namens de Partijen ter beschikking is gesteld en de informatie die openbaar verkrijgbaar is. Deloitte accepteert geen verantwoordelijkheid met betrekking tot de juistheid en volledigheid van de aangeleverde en uit openbare bronnen verkregen informatie.

Waar onze werkzaamheden betrekking hebben op toekomstgerichte financiële informatie (“TFI” of “de prognose”), becommentariëren wij die op basis van (details en onderliggende aannames die ten grondslag liggen aan) de prognose die ons is verstrekt en conform de Scope van onze werkzaamheden. De TFI is enkel de verantwoordelijkheid van de Partijen. Wij accepteren geen verantwoordelijkheid voor de prognose of de realisatie ervan.

De prognose heeft betrekking op de toekomst en omvat schattingen, aannames en onzekerheden ten tijde van het opstellen. De prognose zal geen onvoorziene gebeurtenissen bevatten die plaats vinden na het opstellen ervan, inclusief, maar niet beperkt tot, veranderingen in marktomstandigheden, wet- en regelgeving, overheidsbeleid of verslaggevingsstandaarden. Het realiseren van de prognose hangt af van een succesvolle implementatie van de onderliggende strategieën en plannen door de bestuurders van deze entiteit(en) en tevens door gebeurtenissen buiten de invloed van deze bestuurders. Dit kan resulteren in verschillen tussen de geprognosticeerde en de werkelijke resultaten. Dergelijke verschillen zijn gebruikelijk en kunnen significant zijn.

Onze Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse is gebaseerd op de huidige economische, markt- en overige omstandigheden. Dergelijke omstandigheden kunnen in relatief korte tijd significant veranderen. De recente volatiliteit op de kapitaalmarkten en de huidige economische vooruitzichten hebben voor aanzienlijke onzekerheid gezorgd met betrekking tot de waardering van activa en passiva. Deze factoren onderkend, zijn we van mening dat de conclusies die we hebben getrokken, eerder onderhevig zijn aan verandering dan normaliter het geval zou zijn.

De Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse bevat geen analyse van de risico's of de potentiële gevolgen van de COVID-19 pandemie voor de activiteiten, financiële prestaties, financiële positie en continuïteit van GBE Aqua. De risico's en de effecten van de COVID-19 pandemie kunnen niet nauwkeurig worden ingeschat of gekwantificeerd. Dientengevolge moeten gebruikers van ons rapport hun eigen analyse maken van de potentiële (positieve of negatieve) gevolgen van COVID-19 voor GBE Aqua en de gevolgen daarvan voor hun eigen doeleinden.

Onze werkzaamheden zijn uitgevoerd onder richtlijn COS5500N (Transactiegerelateerde Adviesdiensten). De scope van onze werkzaamheden verschilt wezenlijk van de scope van een controle op basis van algemeen aanvaarde grondslagen voor accountantscontroles. Verder omvatten onze werkzaamheden geen beoordeling van (historische of toekomstgerichte) financiële informatie in overeenstemming met hiertoe uitgegeven algemene standaarden. Wij zullen derhalve op geen enkele manier een opinie verstrekken op enige financiële informatie betreffende GBE Aqua. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (www.NBA.nl).

Dit rapport houdt rekening met ontvangen informatie en gebeurtenissen tot 10 maart 2021, toen het voornaamste deel van onze werkzaamheden is afgerond. Wij hebben geen verantwoordelijkheid voor en zullen geen werkzaamheden verrichten over de periode na deze datum.

Zoals overeengekomen in de Opdrachtbevestiging is dit rapport uitsluitend opgesteld ten behoeve van BZK in het kader van het Doel. Tenzij anders overeengekomen in de Opdrachtbevestiging mag u, zonder voorafgaande schriftelijk toestemming van Deloitte, dit rapport niet voor andere doeleinden gebruiken, (geheel of ten dele) publiceren, aan derden ter beschikking stellen of aan refereren. Wij merken op dat indien BZK op grond van de Wet openbaarheid van bestuur ("Wob") een verzoek tot publicatie van dit discussiedocument ontvangt, BZK Deloitte hierover terstond zal informeren, voor zover wettelijk toegestaan. Voorts zal BZK Deloitte als belanghebbende aanmerken in het kader van het ontvangen verzoek tot publicatie en zal BZK Deloitte in de gelegenheid stellen haar zienswijze inzake het verzoek tot publicatie aan BZK kenbaar te maken en BZK zal die zienswijze bij haar besluitvorming betrekken. Wij accepteren geen aansprakelijkheid ten opzichte van derden die dit rapport inzien.

Het kan zijn dat dit document in elektronisch formaat of als kopie aan u ter beschikking is gesteld. Dientengevolge is het mogelijk dat meerdere versies van dit document bestaan. De getekende versie van het rapport is definitief en bepalend.

Ten slotte willen wij u hartelijk danken voor de prettige samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Achtergrond, doel & scope

Achtergrond, doel & scope

Zeeland, BZK en MinFin onderzoeken of het mogelijk is om de rentelasten van een lening, ter financiering van de voorgenomen aankoop van het 50% aandelenbezit in Evides van PZEM door GBE Aqua, te verlagen middels het afgeven van een garantiestelling door één van deze Partijen

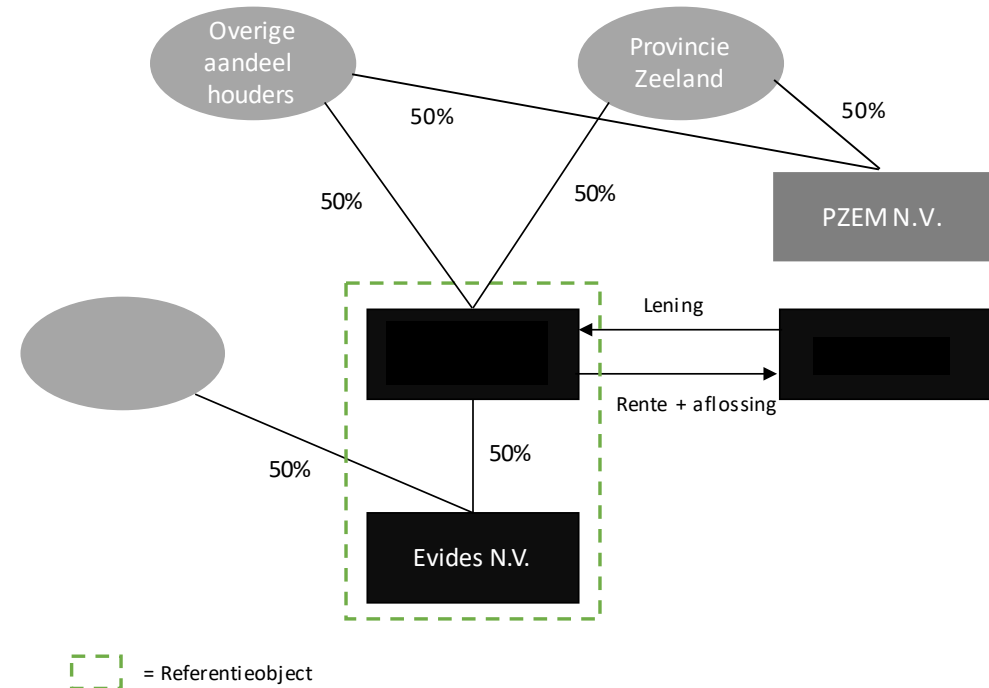
Achtergrond

- De aandeelhouders van PZEM N.V. ("PZEM"), waaronder voor 50% de Provincie Zeeland ("Zeeland"), zijn in overleg met PZEM om het 50% aandelenbezit van PZEM in Evides N.V. ("Evides"), het drinkwaterbedrijf in Zeeland, zuidwesten van Zuid-Holland en de Brabantse Wal en leverancier van industriewater, over te nemen.
- In beginsel heeft PZEM aangegeven mee te willen werken, maar dat zij dit aandelenbezit niet om niet kunnen overdragen aangezien haar financiële positie dat niet toelaat. Een alternatief is het overdragen van het aandelenbezit in Evides tegen betaling van de marktwaarde.
- Een voorliggend scenario is dat het 50% aandelenbezit in Evides van PZEM wordt overgenomen tegen betaling van de marktwaarde (door een adviseur van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ("BZK") ingeschat op EUR 367m (middelpunt)) door een nieuw op te richten overheidstussenholding ("GBE Aqua"), waarbij het aankoopbedrag wordt gefinancierd door GBE Aqua via een banklening (de "Lening"). Beoogd is dat de aandeelhouders van de GBE Aqua zullen dezelfde zijn, en in gelijke mate, als de aandeelhouders van PZEM.

Doel

- Op dit moment onderzoeken Zeeland, BZK en het Ministerie van Financiën ("MinFin") (gezamenlijk "Partijen") of het mogelijk is om de rentelasten van de Lening te verlagen middels het afgeven van een garantiestelling door één van deze Partijen voor de Lening (de "Garantiestelling").
- Indien er een vergoeding voor de Garantiestelling wordt gevraagd aan GBE Aqua, dan begrijpen wij van Partijen dat deze (mede)afhankelijk zal zijn van het risico dat de garantsteller loopt, oftewel de kans dat er aanspraak wordt gemaakt op de garantieverplichting, de *Probability of Default*.
- Ten behoeve van de initiële beeldvorming en om de verkennende gesprekken tussen Zeeland, BZK en MinFin omtrent de Garantiestelling te faciliteren, is Deloitte Financial Advisory B.V. ("Deloitte") namens BZK ("Opdrachtgever") gevraagd om een indicatieve analyse uit te voeren van de *probability of default* van GBE Aqua (de "Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse").

Ons begrip van de voorgenomen structuur

Achtergrond, doel & scope

Een garantsteller loopt het risico om aangesproken te worden op zijn commitment. Ten behoeve van de initiële beeldvorming en om de verkennende gesprekken omtrent de Garantiestelling te faciliteren, is Deloitte namens BZK gevraagd om een indicatieve analyse uit te voeren van de *probability of default* van GBE Aqua

Scope

- De kans dat een entiteit niet meer aan haar financiële verplichtingen kan voldoen, de *probability of default* ("PoD"), is niet direct waarneembaar. Kredietbeoordelaars, zoals Moody's, publiceren periodiek studies waarbij is onderzocht wat de PoD is per kredietbeoordeling en looptijd. Via deze studies is het mogelijk om de PoD van een entiteit af te leiden van de kredietbeoordeling van deze entiteit. De Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse is derhalve opgezet als een analyse naar de indicatieve kredietbeoordeling van GBE Aqua.
- Van Partijen begrijpen wij dat GBE Aqua uitsluitend zal functioneren als de houdstermaatschappij van de te verkrijgen aandelen in Evides. Wij hebben daarom verondersteld dat het indicatieve kredietprofiel van GBE Aqua gelijk is aan het indicatieve kredietprofiel van Evides met aanpassing voor de financiële verplichtingen van GBE Aqua uit hoofde van de Lening en de Garantiestelling.
- Op verzoek van Opdrachtgever hebben wij de effecten van enkele scenario's op de indicatieve kredietbeoordeling van GBE Aqua berekend. Deze scenario's hebben betrekking op:
 - dividenden van PZEM, welke verplicht door de aandeelhouders van GBE Aqua als kapitaalstorting bij GBE Aqua worden ingebracht om gebruikt te worden voor aflossing van de Lening;
 - variaties in jaarlijkse (doel)dividend dat de aandeelhouders van GBE Aqua wensen te ontvangen; en
 - een hogere rente op de Lening.
- In de Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse hebben we enkele elementen uit de door Moody's openbaar gepubliceerde kredietbeoordelingsmethodiek voor gereguleerde waterbedrijven gebruikt om tot een inschatting van de indicatieve kredietbeoordeling, en vervolgens een inschatting van de daarbij horende PoD, van GBE Aqua te komen. De gehanteerde kredietbeoordelingsmethodiek staat beschreven in het document *Regulated Water Utilities*, welk is gepubliceerd door Moody's op 8 juni 2018 ("de Rating Methodiek").
- Wij refereren naar pagina 11 voor een overzicht van de verschillende stappen die we ondernomen hebben om de indicatieve kredietbeoordeling van GBE Aqua in te schatten.

Geraadpleegde bronnen en gesprekken

- In de periode van 1 maart 2021 tot en met 10 maart 2021 hebben wij op diverse moment gesproken met verschillende betrokken partijen. Gegeven de COVID-19 maatregelen hebben deze gesprekken uitsluitend digitaal plaatsgevonden. We hebben met verschillende personen uit de volgende organisaties en organen contact gehad, middels 1-op-1 of groeps gesprekken:
 - Provincie Zeeland;
 - Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
 - Ministerie van Financiën; en
 - BNG Bank.
- Wij hebben onze analyse, naast de gesprekken, gebaseerd op de onderstaande documentatie die de Partijen met ons gedeeld hebben:
 - De meerjarenprognose van Evides (2020-2025);
 - Indicatieve financieringsvoorstellen voor de Lening van BNG Bank en NWB Bank;
 - Overzicht van dividendscenario's voor PZEM;
 - Een notitie met daarin beschreven de prijsstelling van een garantie indien deze wordt afgegeven door het Rijk;
 - E-mails met daarin informatie over de inrichting van GBE Aqua en scenario's; en
 - De Rating Methodiek en studies van Moody's naar de *probability of default*.

Achtergrond, doel & scope

In de Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse hebben we specifieke kwantitatieve elementen uit de door Moody's openbaar gepubliceerde kredietbeoordelingsmethodiek voor gereguleerde drinkwater bedrijven en studies van Moody's naar *probability of default* gebruikt om de indicatieve *probability of default* van GBE Aqua in te schatten

Beperkingen

- Van Partijen begrijpen wij dat de looptijd van de Lening naar verwachting 12 jaar is, met de einddatum in 2033. Om tot onze Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse te komen hebben we daarom de meerjarenprognose van Evides, die loopt tot en met 2025, op basis van een aantal kengetallen geëxtrapoleerd tot en met 2033. Wij merken expliciet op dat de extrapolatie van de meerjarenprognose niet door het management van Evides is bevestigd en derhalve kan afwijken van hun lange termijn verwachtingen. De extrapolatie reflecteert ook niet Deloitte's mening of oordeel over de financiële verwachting van Evides na 2025, maar is uitsluitend illustratief en dient het doel om een inschatting van een indicatieve kredietbeoordeling van Evides na 2025 te maken.
- Deloitte is geen credit rating agency. De kredietbeoordeling van kredietbeoordelaars is mede afhankelijk van kwalitatieve beoordelingen (60% van Moody's Scorecard). Wij hebben geen zicht op hoe deze kwalitatieve elementen beoordeeld worden door een kredietbeoordelaar. In de Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse hebben we ons derhalve beperkt tot gespecificeerde kwantitatieve factoren (40% van Moody's Scorecard), de Moody's Rating Factors (zie pagina 9). Het is derhalve mogelijk dat een formele kredietbeoordeling van een kredietbeoordelaar afwijkt van onze indicatieve financiële analyse. Wij hebben geen inzage gehad in mogelijke bestaande kredietbeoordelingen van Evides.
- We merken op dat de definitie van de kwantitatieve metrics op de Moody's Scorecard (zie pagina 9) onderhevig is aan interpretatie en dat onze interpretatie kan afwijken van die van Moody's. Het is daarom mogelijk dat onze metrics anders berekend zijn dan wanneer deze berekend waren door Moody's zelf, wat er derhalve toe kan leiden dat een formele kredietbeoordeling van een kredietbeoordelaar tot een andere kredietbeoordeling leidt dan onze Indicatieve Kredietbeoordeling.
- Het kredietprofiel van GBE Aqua is afhankelijk van het kredietprofiel van Evides en de timing van dividenden uit Evides- en kapitaalstortingen vanuit aandeelhouders aan GBE Aqua en de rentebetalingen en aflossingen van de Lening. Aangezien de daadwerkelijke timing van kasstromen onzeker is, hebben wij in de Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse een versimpelde weergave van de werkelijkheid verondersteld. Hierdoor vallen dividenden, kapitaalstortingen, rentebetalingen en aflossing in het jaar waarop zij betrekking hebben, tenzij anders aangegeven, terwijl dat in werkelijkheid ook in het opvolgende jaar zou kunnen plaatsvinden.
- De Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse is gebaseerd op uitgangspunten en aannames. Wijzingen in uitgangspunten en aannames kunnen van invloed zijn op de uitkomsten van onze analyse en mogelijk zelfs een tot een significant andere PoD leiden voor GBE Aqua. Op pagina 19 geven wij een (niet-limitatief) overzicht van door ons geïdentificeerde risico's ten aanzien van onze inschatting van de PoD van GBE Aqua.
- Voor een nadere beschrijving van de reikwijdte en beperkingen van onze opdracht, verwijzen wij naar de Opdrachtbevestiging (datum 1 maart 2021)

Indicatieve kredietbeoordelingsanalyse

De Rating methodiek

Onze aanpak is gebaseerd op de Moody's rating methodiek voor gereguleerde drinkwaterbedrijven. Specifiek hebben we ons beperkt tot de vier kwantitatieve metrics die betrekking hebben op *leverage and coverage*

De Rating Methodiek (1/2)

- Moody's rating methodiek voor gereguleerde drinkwaterbedrijven staat beschreven in het document *Regulated Water Utilities*, welk is gepubliceerd door Moody's op 8 juni 2018 (de Rating Methodiek). Een belangrijk element in de Rating Methodiek is de Scorecard.
- De Moody's Scorecard is een referentiemiddel dat gebruikt kan worden om een inschatting van het kredietprofiel van een gereguleerd drinkwaterbedrijf te maken. Het geeft een samenvatting van factoren die – over het algemeen genomen – belangrijk zijn voor deze bedrijven. Echter, de Scorecard is niet limitatief; de getoonde weging voor elke factor is indicatief en kan door Moody's worden aangepast op basis van kwalitatieve gronden.
- De Scorecard bevat vier factoren:
 - Bedrijfsprofiel (*business profile*);
 - Financieel beleid (*financial policy*);
 - Financiering en dekking (*leverage and coverage*); en
 - Aanpassingen voor structurele overwegingen (*uplift for structural considerations*).
- Factoren 1-3 resulteren in een voorlopige uitkomst. Factor 4 geeft de mogelijkheid om de uitkomst te verhogen indien Moody's positieve effecten verwacht vanuit de organisatie van bedrijfsstructuur, regulering en financieringsafspraken; dit is met name relevant voor ondernemingen die met relatief veel vreemd vermogen zijn gefinancierd.
- Naast de hiervoor genoemde factoren is de uiteindelijke kredietbeoordeling afhankelijk van de eigendomssituatie, management, liquiditeit, governance en landgebondenrisico's, welke niet tot uitdrukking komen in de Scorecard; dit zijn kwalitatieve beoordelingen van Moody's.
- Ratings kijken vooruit en zijn gebaseerd op Moody's verwachtingen ten aanzien van toekomstige financiële en operationele resultaten.
- In onze Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse hebben wij ons uitsluitend beperkt tot de kwantitatieve metrics met betrekking tot *leverage and coverage*, en is er verondersteld dat deze metrics niet alleen van toepassing zijn op Evides, maar ook op GBE Aqua (met een drinkwaterbedrijf als onderliggende bezit).

Scorecard Moody's

EXHIBIT 1 Scorecard for Regulated Water Utilities			
Rating Factors	Factor Weighting	Sub-Factors	Sub-Factor Weighting
BUSINESS PROFILE	50%	Stability and Predictability of Regulatory Environment	15%
		Asset Ownership Model	5%
		Cost and Investment Recovery (Sufficiency & Timeliness)	15%
		Revenue Risk	5%
		Scale and Complexity of Capital Programme & Asset Condition Risk	10%
FINANCIAL POLICY	10%	Financial Policy	10%
LEVERAGE AND COVERAGE	40%	Adjusted Interest Coverage OR FFO Interest Coverage	12.5%
		Net Debt / Regulated Asset Base OR Debt/Capitalisation	10%
		FFO / Net Debt	12.5%
		RCF / Net Debt	5%
Total	100%	Total	100%
UPLIFT FOR STRUCTURAL CONSIDERATIONS		Up to 3 notches	

Bron: Moody's rating methodology regulated water utilities (gepubliceerd op 8 juni 2018)

Vier kwantitatieve metrics

- De vier kwantitatieve metrics die we hebben gebruikt in de Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse zijn *FFO / Interest Coverage*, *Debt / Capitalisation*, *FFO / Net Debt* en *RCF / Net Debt*.
- We verwijzen naar Bijlage C voor verder uitleg over de vier kwantitatieve metrics.

De Rating methodiek

De vier kwantitatieve metrics die we hebben gebruikt in de Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse zijn FFO / Interest Coverage, Debt / Capitalisation, FFO / Net Debt en RCF / Net Debt. We merken op dat de definitie van deze metrics onderhevig is aan interpretatie en dat onze interpretatie kan afwijken van die van Moody's

De Rating Methodiek (2/2)

- Met behulp van bandbreedtes zoals gepresenteerd in Bijlage C kan voor iedere kwantitatieve metric een rating berekend worden. Deze ratings kunnen vervolgens geconverteerd worden naar een algemene Moody's kredietbeoordeling. Hieronder staat beschreven hoe dat werkt.
- De rating van elke metric wordt vervangen door een score tussen de 1 en de 18, waarbij een lagere kredietbeoordeling een hogere score toegewezen krijgt.
- De Moody's rating methodiek geeft een zwaardere weging aan de scores volgend uit de metrics met een kredietbeoordeling die lager is dan *Baa*. De voornaamste reden die Moody's hiervoor geeft, is dat een tekortkoming op een bepaalde metric vaak niet (geheel) gecompenseerd kan worden door een sterke positie op een van de andere metrics.
- Bij het schatten van de gewogen gemiddelde score worden de volgende factoren meegenomen:
 - Score tussen 1 en 18 gebaseerd op de rating van iedere metric;
 - Het toekennen van een weging aan deze score tussen 1 en 5, gebaseerd op de rating van iedere metric; en
 - Standaardweging van iedere metric zoals gepresenteerd op pagina 9 van dit rapport.
- De gewogen gemiddelde score kan berekend worden met de onderstaande formule, waar de sommatie de geselecteerde metrics bevat.

$$\sum(\text{Score} \times \text{Overweging} \times \text{Standaardweging}) / \sum(\text{Overweging} \times \text{Standaardweging})$$

- De gemiddeld gewogen score wordt vervolgens afgezet tegen de tabel die rechts is weergegeven om de kredietbeoordeling te schatten (bijvoorbeeld: een score van 5,3 vertaalt zich naar een A1 kredietbeoordeling).

Bepalen van uitkomst Scorecard

5. Determining the Overall Scorecard-Indicated Outcome⁶

To determine the overall scorecard-indicated outcome, we convert each of the sub-factor scores into a numeric value based upon the scale below.

Aaa	Aa	A	Baa	Ba	B	Caa
1	3	6	9	12	15	18

A further weighting is applied by rating category as shown in the table below.

Aaa	Aa	A	Baa	Ba	B	Caa
1	1	1	1.15	2	3	5

Indicated Outcome		Overall Score
Aaa		$x < 1.50$
Aa1		$1.50 \leq x < 2.50$
Aa2		$2.50 \leq x < 3.50$
Aa3		$3.50 \leq x < 4.50$
A1		$4.50 \leq x < 5.50$
A2		$5.50 \leq x < 6.50$
A3		$6.50 \leq x < 7.50$
Baa1		$7.50 \leq x < 8.50$
Baa2		$8.50 \leq x < 9.50$
Baa3		$9.50 \leq x < 10.50$
Ba1		$10.50 \leq x < 11.50$
Ba2		$11.50 \leq x < 12.50$
Ba3		$12.50 \leq x < 13.50$
B1		$13.50 \leq x < 14.50$
B2		$14.50 \leq x < 15.50$
B3		$15.50 \leq x < 16.50$
Caa1		$16.50 \leq x < 17.50$
Caa2		$17.50 \leq x < 18.50$
Caa3		$18.50 \leq x < 19.50$

Bron: Moody's rating methodology regulated water utilities (gepubliceerd op 8 juni 2018)

Stappen indicatieve kredietbeoordelingsanalyse

We hebben een aantal stappen doorlopen om tot de inschatting van de indicatieve PoD van GBE Aqua te komen

Plan van aanpak	
Stap 1: Extrapolatie prognose Evides tot en met 2033	- Een kredietbeoordeling is een momentopname en kan van periode tot periode veranderen. Alleen al het aflossen van de Lening kan voor een verbetering van het kredietprofiel van GBE Aqua resulteren. Aangezien we o.a. met de meerjarenprognose van Evides beschikken over jaarlijkse financiële informatie, hebben we het indicatieve kredietprofiel van GBE Aqua ingeschat per kalenderjaar, over de looptijd van de Lening. - In acht nemende dat de Lening in GBE Aqua een voorgenomen looptijd heeft tot 2033, hebben we de meerjarenprognose (2020-2025) van Evides voor de periode 2026-2033 geëxtrapoleerd op basis van een aantal kengetallen. De hierbij toegepaste kengetallen, ratio's en aannames hebben wij verder toegelicht op pagina 12.
Stap 2: Kredietbeoordeling Evides standalone	Op basis van de Rating Methodiek en de geëxtrapoleerde meerjarenprognose van Evides hebben wij een inschatting gemaakt van de kredietbeoordeling van Evides op een standalone basis. Deze kredietbeoordeling hebben we vervolgens als benchmark gebruikt om het effect van de Lening in GBE Aqua op de kredietbeoordeling te analyseren. Het verloop van de kredietbeoordeling voor Evides over tijd is te zien op pagina 13.
Stap 3: Prognose GBE Aqua	Op basis van de dividendprojectie van Evides, verwachtte kapitaalstortingen van de aandeelhouders van GBE Aqua uit hoofde van PZEM dividend, in combinatie met de uitgangspunten en aannames met betrekking tot de inrichting en financieringsstructuur van GBE Aqua, zoals uitgelegd op pagina 14, hebben we een indicatieve winst-en-verliesrekening en balans voor GBE Aqua opgesteld voor de periode 2020-2033.
Stap 4: Kredietbeoordeling GBE Aqua	Vervolgens hebben wij de indicatieve kredietbeoordeling van Evides aangepast voor de additionele schuld en kosten uit hoofde van de Lening in GBE Aqua, exclusief de kosten van de Garantiestelling, om tot de indicatieve kredietbeoordeling van het GBE Aqua te komen. De uitkomsten van deze analyse hebben we gepresenteerd op pagina 15.
Stap 5: Probability of Default van GBE Aqua	Op basis van door Moody's gepubliceerde lijsten met de probability of default voor verschillende kredietbeoordelingen en looptijden van leningen, hebben we de indicatieve kredietbeoordeling van GBE Aqua omgezet naar een kans dat de garantsteller van de Lening wordt aangesproken op zijn garantiestelling, zoals is te zien op pagina 16.
Stap 6: Scenario analyse	Ten slotte hebben we ook de effecten van verschillende scenario's op de indicatieve kredietbeoordeling en probability of default berekend. De uitkomsten hiervan zijn gepresenteerd op pagina 17.

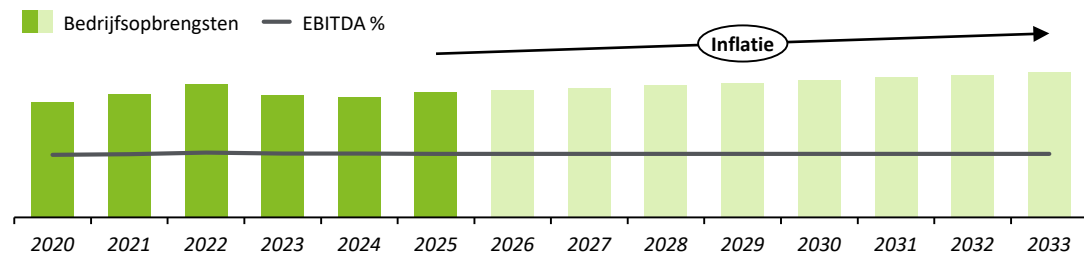
Stap 1: Extrapolatie meerjarenprognose Evides tot 2033

De winst-en-verliesrekening en balans in de meerjarenprognose van Evides (2020-2025) is geëxtrapoleerd tot 2033, waarbij is uitgegaan van constante marges, een constante solvabiliteitsratio en inflatoire groei van omzet en activa

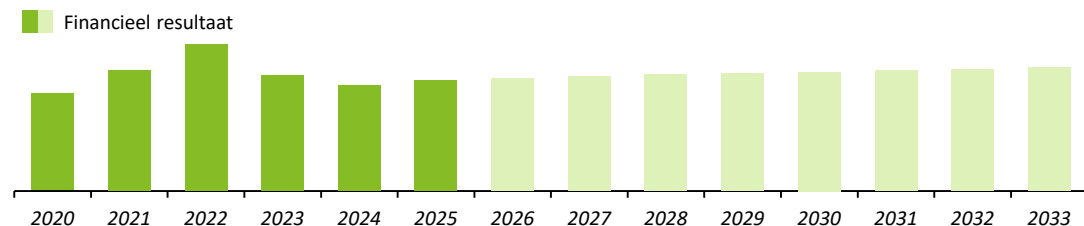
Introductie

- De meerjarenprognose van Evides heeft betrekking op de periode 2021 tot en met 2025. De voorgenomen looptijd van de Lening is 12 jaar (einddatum in 2033). We hebben derhalve de meerjarenprognose van Evides voor de periode 2026-2033 geëxtrapoleerd op basis van een aantal kengetallen, voornamelijk op basis van behoud van constante marges, een constante solvabiliteitsratio en inflatoire groei van omzet en activa. We verwijzen naar Bijlage A voor een nadere toelichting.
- De meerjarenprognose van Evides is ons in vertrouwelijkheid toegestuurd. Partijen beschikken over deze prognose. Wij hebben daarom deze bedrijfsgevoelige informatie van Evides niet expliciet en herleidbaar weergegeven in deze rapportage.

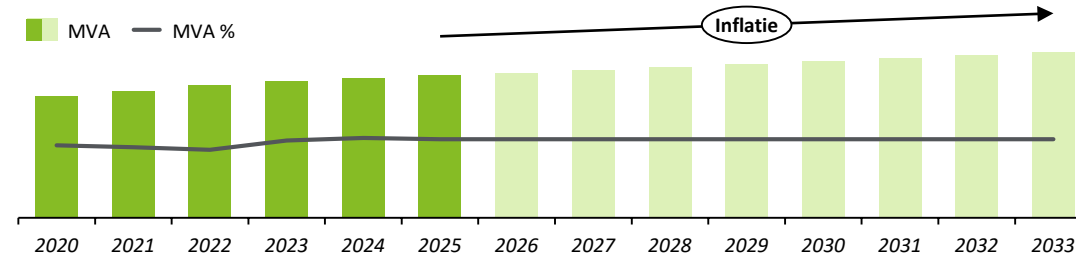
Omzet / EBITDA als % Bedrijfsopbrengsten

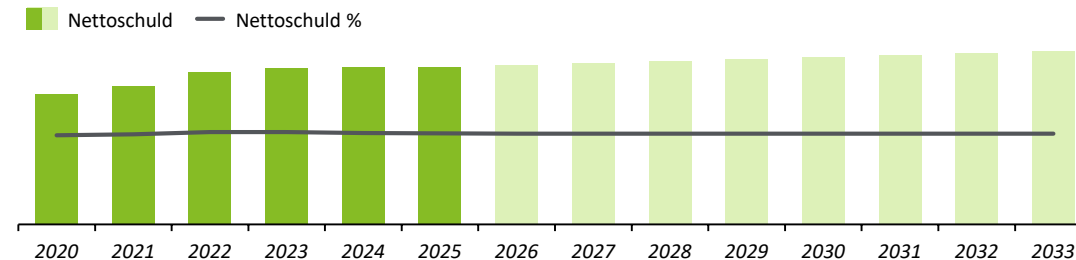
Financieel resultaat

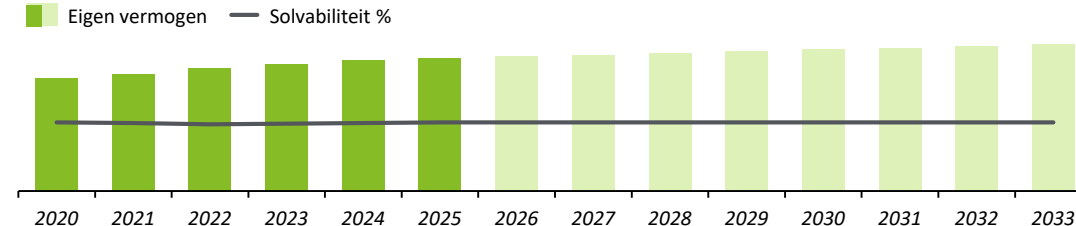
MVA (als % Bedrijfsopbrengsten)

Nettoschuld (als % Activa excl. liquide middelen)

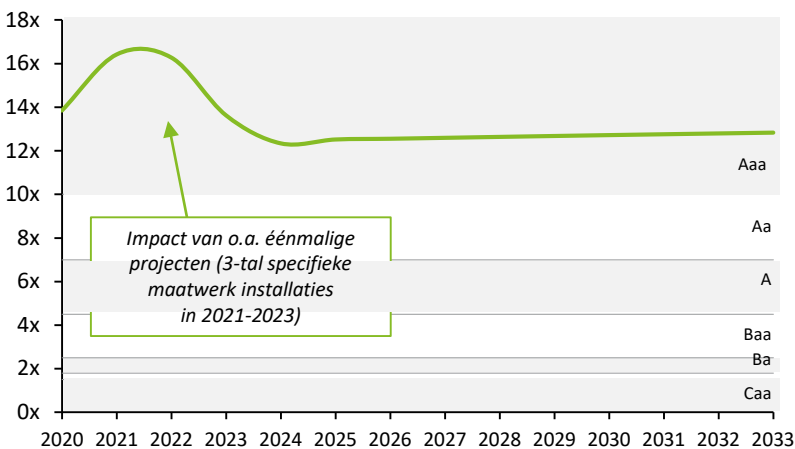
Eigen vermogen / Solvabiliteit %

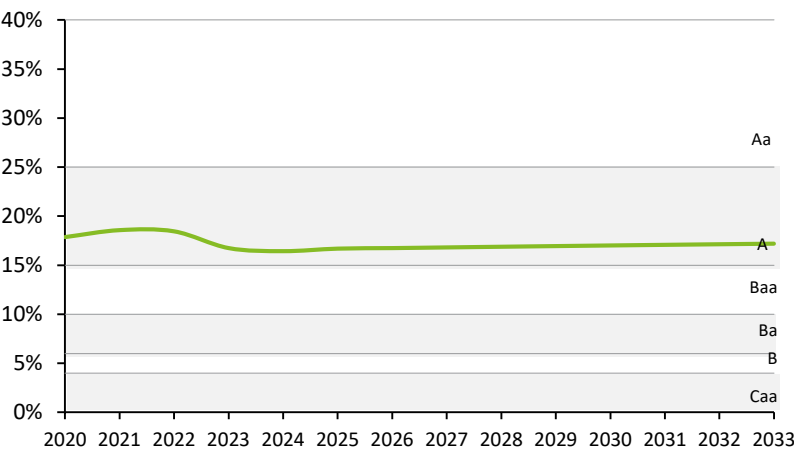
Stap 2: Kredietbeoordeling Evides standalone

Op basis van de Moody's Rating Factors zal de (jaarlijkse) rating van Evides naar verwachting dalen van Aa3 in 2020 naar A1 vanaf 2021, veroorzaakt doordat de Debt / Capitalisation ratio vanaf 2021 de grenswaarde van 55% overstijgt

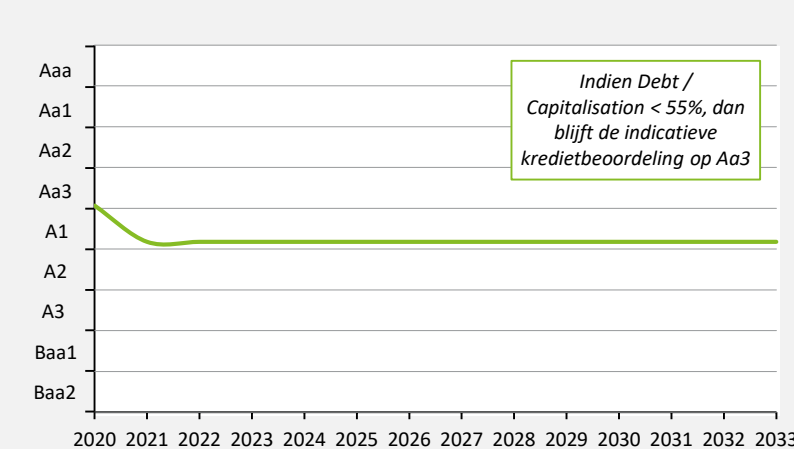
FFO / Interest Coverage

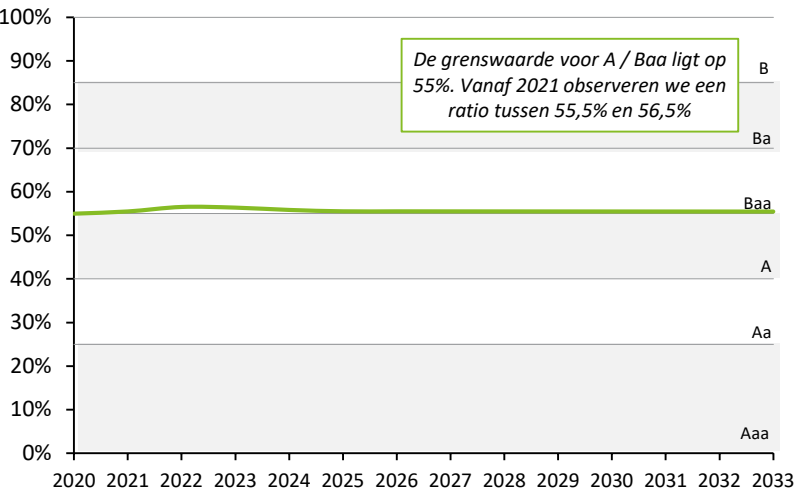
FFO / Net Debt

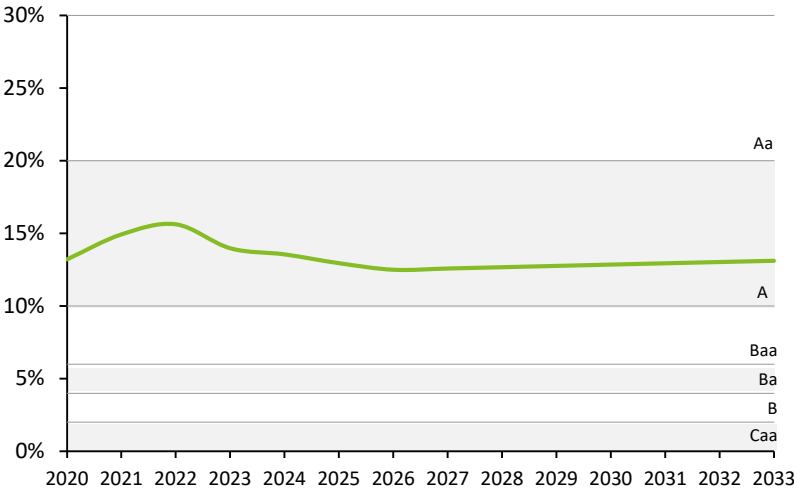
Indicatieve kredietbeoordeling

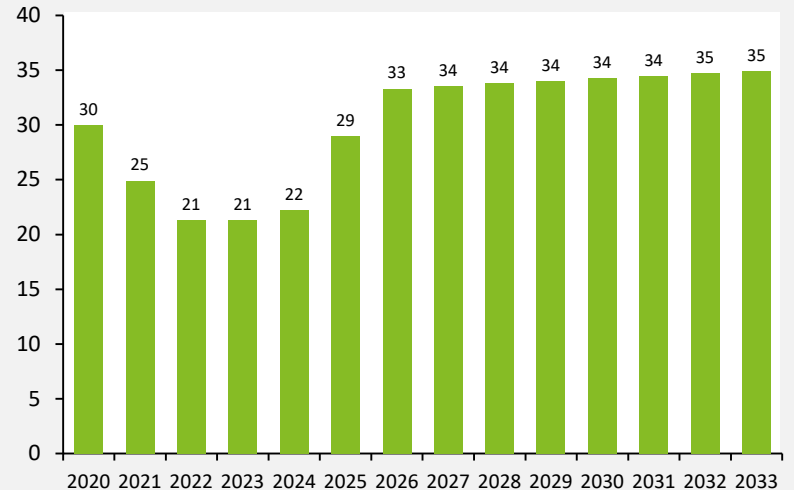
Debt / Capitalisation

RCF / Net Debt

Dividendprojectie van Evides (100%) (EURm)

Stap 3: Prognose GBE Aqua

Om op basis van de verwachte (jaarlijkse) rating van Evides naar de verwachte (jaarlijkse) rating van GBE Aqua te komen, dient er rekening gehouden te worden met de inrichting en financieringsstructuur van GBE Aqua

Introductie

- Op basis van de dividendprojectie van Evides, verwachte kapitaalstortingen van de aandeelhouders van GBE Aqua uit hoofde van PZEM dividend, in combinatie met de uitgangspunten en aannames met betrekking tot de inrichting en financieringsstructuur van GBE Aqua, hebben we een indicatieve winst-en-verliesrekening en balans voor GBE Aqua opgesteld voor de periode 2020-2033. De hierbij gehanteerde uitgangspunten en aannames zijn besproken en afgestemd met Partijen.

Uitgangspunten en aannames

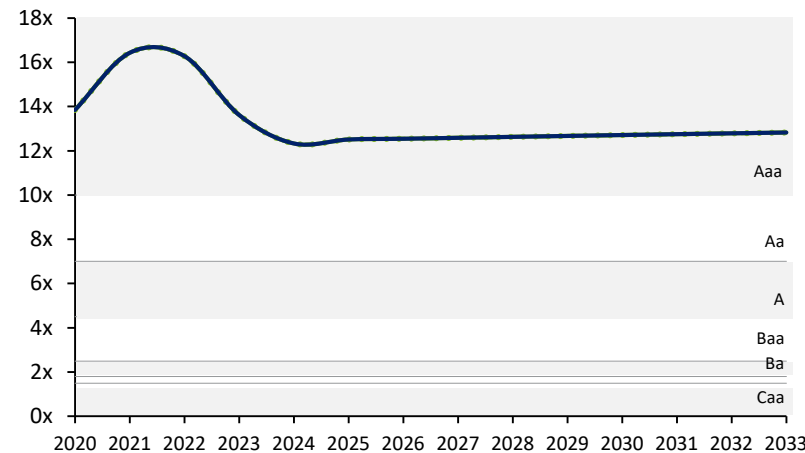
- De Lening heeft 31 december 2021 als startdatum en zal bestaan uit twee delen: A en B:
 - Lening A betreft een aflossende lening van EUR 60 met een looptijd van 12 jaar (oftewel EUR 5m aflossing per jaar); en
 - Lening B betreft een bullet lening van EUR 307m met een looptijd van 12 jaar.
- Op Lening B vindt vervroegde (gedeeltelijke) (boetevrije) aflossing plaats indien:
 - er een positieve kasstroom resteert in GBE Aqua na *betaling van de inrichtingskosten, aflossing en rente op Lening A en dividenduitkering van (ten hoogste) EUR 7m aan de aandeelhouders*;
 - PZEM haar dividend uitkeert aan de aandeelhouders. Voor zover dividend vanuit PZEM beschikbaar is voor de aandeelhouders zal dit dividend totdat Lening B is afgelost verplicht als kapitaalstorting bij GBE Aqua worden ingebracht door de aandeelhouders van PZEM (en GBE Aqua).
- Lening A en Lening B hebben een rentevastperiode van 12 jaar en een rente van 0,0% (indicatie van BNG Bank en NWB Bank).
- Aflossing op Lening A en Lening B vindt plaats op 31 december van elk jaar. In de praktijk is dit naar verwachting een aantal maanden tot een half jaar later doordat dividenden van Evides en PZEM, die gebruikt worden voor de aflossing, pas betaalbaar kunnen worden gesteld na het vaststellen van de jaarrekening. Onze analyses houden geen rekening met dit timingsverschil.
- De indicatieve inrichtingskosten van GBE Aqua bedragen EUR 50k per jaar, jaarlijks verhoogd met inflatie.
- De aandeelhouders van GBE Aqua verlangen jaarlijks een dividend van EUR 7m (het 'doeldividend' van GBE Aqua). Indien dit in enig jaar niet mogelijk is, dan wordt het tekort, indien mogelijk, in opvolgende jaren aangevuld tot het doeldividend van EUR 7m per jaar is bereikt.
- Het PZEM dividend is onzeker en wij begrijpen van Partijen dat er drie scenario's te verwachten zijn, namelijk:
 - Hoog scenario (verwacht): vanaf 2024 keert PZEM een dividend van EUR 50m per jaar uit dat vanaf 2026 oploopt tot EUR 75m per jaar in 2030;
 - Midden scenario: vanaf 2027 een dividend van EUR 50m per jaar; en
 - Laag scenario: geen dividend tot 2032, mogelijk een dividenduitkering van EUR 50m in 2033.
- Let op: in de Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse hebben we de drie scenario's zoals hierboven beschreven overgenomen, met uitzondering van het *laag scenario*. De voorgenomen einddatum van de Lening is 31 december 2033; in het laag scenario resteert op dat moment nog de volledige Lening B. We begrijpen van Partijen dat de dividenduitkering in 2033 uiterst onzeker is in het laag scenario. Voorzichtigheidshalve – en als stress case – hebben we in het laag scenario daarom verondersteld dat er over de looptijd van de Lening geen dividend vanuit PZEM te verwachten is.
- De jaarlijkse kosten van de Garantiestelling bedragen: *probability of default* * risico-opslag / looptijd. De probability of default volgt uit onze analyses; voor de risico-opslag van de Garantiestelling hanteren wij 1,5% als inschatting o.b.v. verkennende gespreken met banken en een looptijd van 12 jaar; dit dient door Partijen nader te worden geanalyseerd.

Stap 4: Kredietbeoordeling GBE Aqua (vóór kosten Garantiestelling)

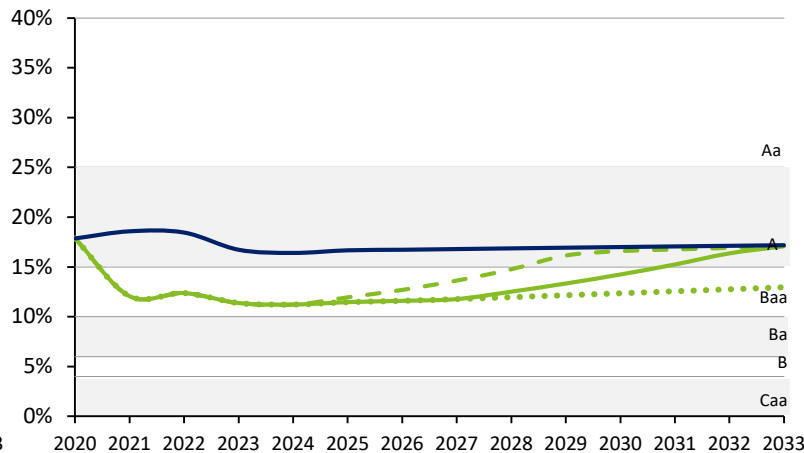
Op basis van de Moody's Rating Factors is de verwachte rating van GBE Aqua bij aanvang van de Lening (in 2021) A3. Het kredietprofiel kan verbeteren bij extra aflossingen in het geval van beschikbare PZEM-dividenden

Aangezien de FFO en RCF metrics zijn die betrekking hebben op het volledige jaar, is voor de berekening van de Moody's Rating Factors de (netto) schuld aan het begin van het jaar gebruikt (en er is verondersteld dat de Lening start op 1 januari 2021).

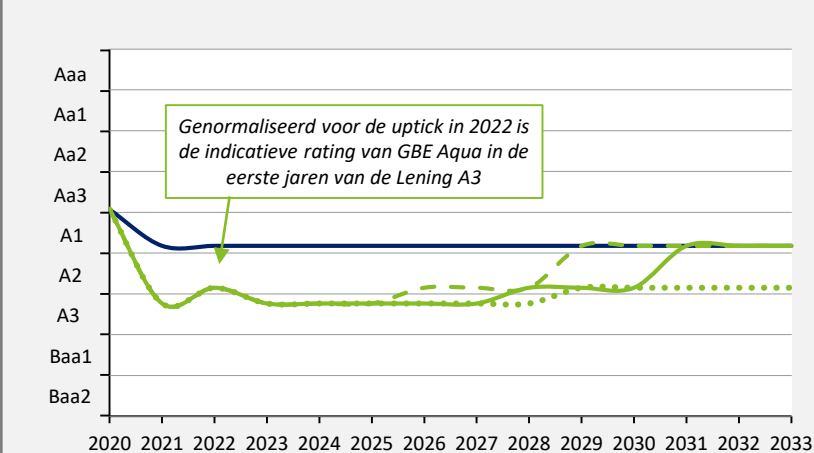
FFO / Interest Coverage

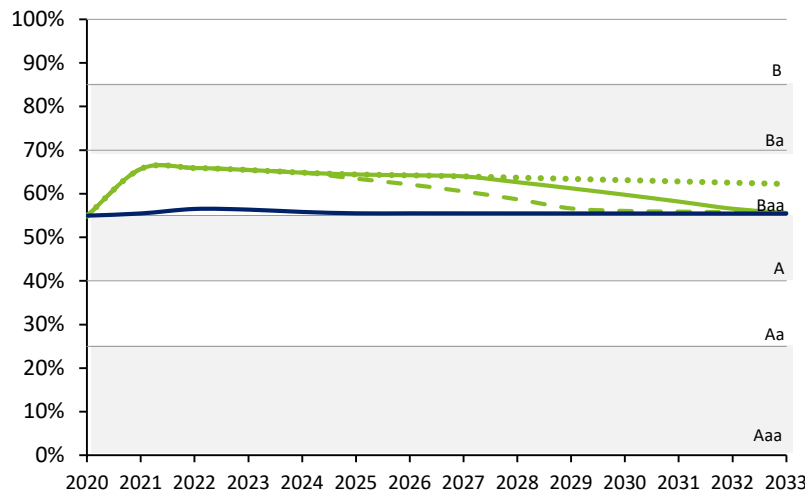
FFO / Net Debt

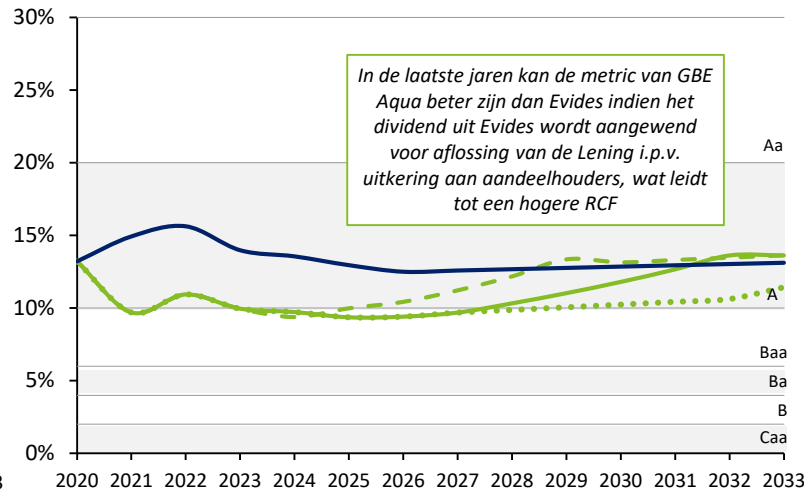
Indicatieve kredietbeoordeling

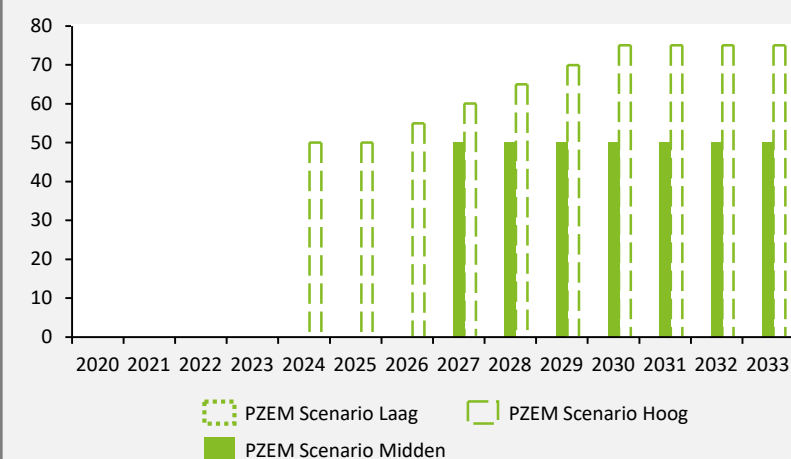
Debt / Capitalisation

RCF / Net Debt

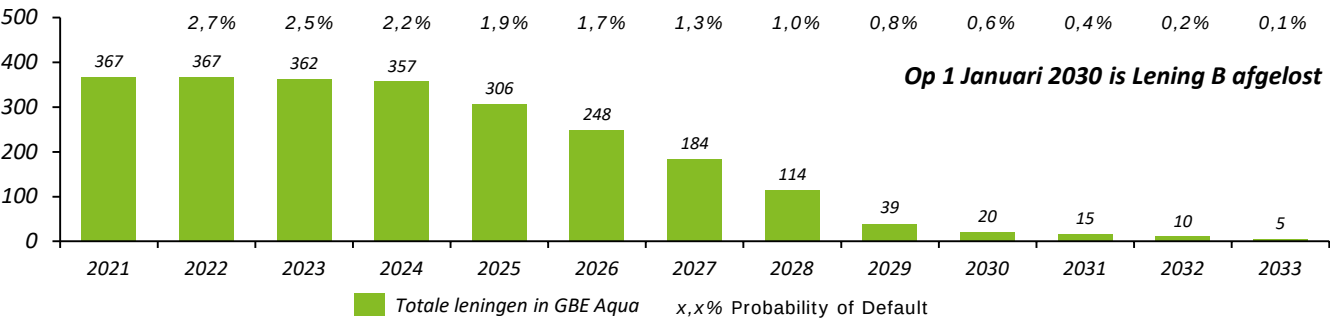
Projectie beschikbare PZEM-dividenden (EURm)

Stap 5: Probability of Default GBE Aqua (vóór kosten Garantiestelling)

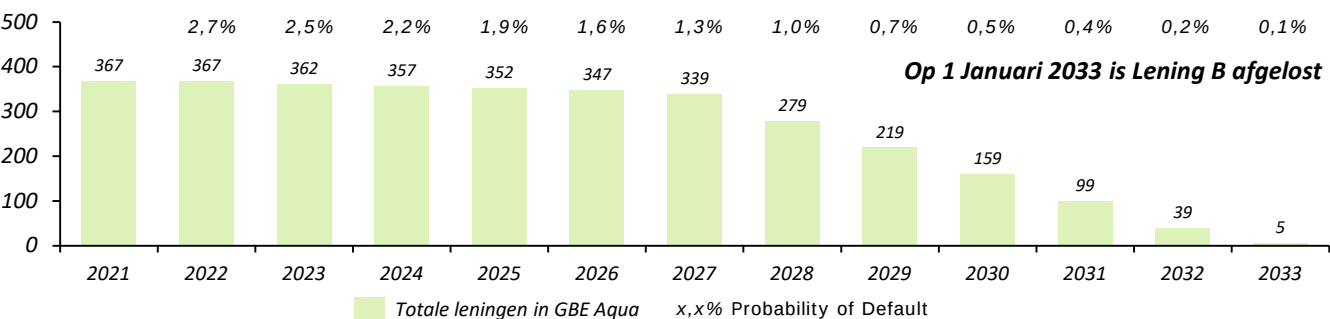
Bij een veronderstelde A3-rating is de probability of default van GBE Aqua in het eerste jaar van de Lening 2,72% o.b.v. Moody's onderzoek en een looptijd van 12 jaar. De PoD daalt als de looptijd van de lening verstrijkt en er wordt afgelost

PZEM Scenario Hoog (verwacht)

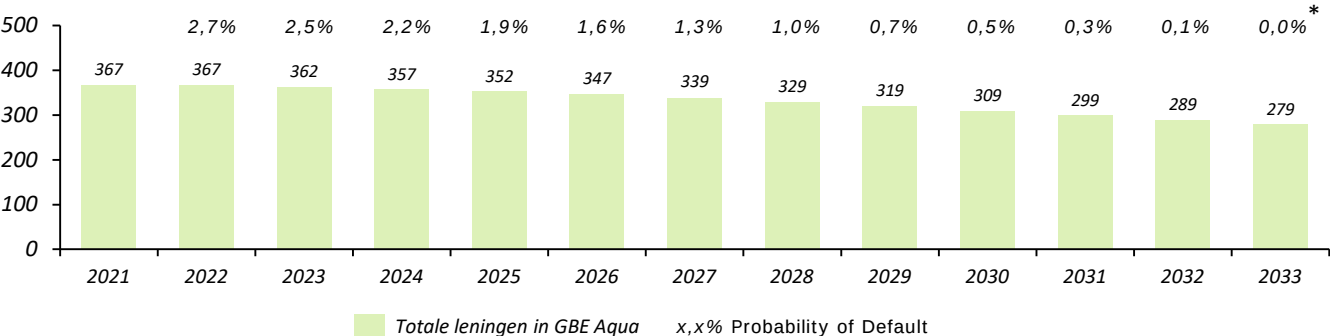
Ongewogen gemiddelde PoD is 1,3%

PZEM Scenario Midden

Ongewogen gemiddelde PoD is 1,3%

PZEM Scenario Laag

Ongewogen gemiddelde PoD is 1,3%

Exhibit 43 Average cumulative issuer-weighted global default rates by alphanumeric rating, 1983-2020

Source: Moody's Investors Service

Rating\Horizon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Aaa	0.00%	0.01%	0.01%	0.04%	0.06%	0.09%	0.12%	0.13%	0.13%	0.13%	0.13%	0.13%
Aa1	0.00%	0.00%	0.00%	0.05%	0.09%	0.13%	0.14%	0.14%	0.16%	0.20%	0.25%	0.31%
Aa2	0.00%	0.01%	0.11%	0.22%	0.33%	0.41%	0.50%	0.59%	0.70%	0.83%	0.94%	1.07%
Aa3	0.04%	0.12%	0.16%	0.25%	0.38%	0.50%	0.63%	0.75%	0.83%	0.91%	1.01%	1.15%
A1	0.06%	0.19%	0.38%	0.58%	0.78%	0.98%	1.15%	1.31%	1.43%	1.58%	1.76%	1.95%
A2	0.04%	0.14%	0.30%	0.49%	0.70%	1.01%	1.34%	1.67%	2.00%	2.34%	2.67%	2.94%
A3	0.05%	0.17%	0.36%	0.53%	0.79%	1.03%	1.31%	1.63%	1.94%	2.21%	2.46%	2.72%
Baa1	0.11%	0.29%	0.49%	0.72%	0.93%	1.18%	1.44%	1.67%	1.95%	2.26%	2.65%	3.12%
Baa2	0.14%	0.36%	0.61%	0.94%	1.25%	1.58%	1.93%	2.29%	2.66%	3.06%	3.53%	3.99%
Baa3	0.23%	0.58%	1.03%	1.53%	2.14%	2.76%	3.30%	3.89%	4.49%	5.06%	5.56%	6.06%
Ba1	0.42%	1.38%	2.51%	3.62%	4.71%	5.80%	6.64%	7.36%	8.07%	8.86%	9.70%	10.54%
Ba2	0.68%	1.80%	3.13%	4.51%	5.90%	7.09%	8.25%	9.48%	10.85%	12.22%	13.42%	14.71%
Ba3	1.29%	3.61%	6.37%	9.44%	12.03%	14.52%	16.91%	19.07%	21.08%	23.09%	24.81%	26.55%
B1	1.93%	5.21%	8.80%	12.22%	15.62%	18.64%	21.61%	24.32%	26.67%	28.59%	30.37%	31.90%
B2	2.98%	7.59%	12.32%	16.69%	20.45%	23.86%	26.67%	28.91%	31.21%	33.44%	35.34%	37.50%
B3	4.64%	10.32%	16.18%	21.31%	25.86%	29.79%	33.14%	36.34%	39.05%	41.26%	43.00%	44.38%
Caa	7.81%	15.29%	21.87%	27.67%	32.91%	37.41%	41.13%	44.48%	47.59%	50.22%	52.37%	53.66%
Ca-C	34.52%	46.62%	54.99%	61.59%	64.65%	65.70%	67.56%	69.04%	70.19%	70.73%	71.53%	72.15%
IG	0.08%	0.23%	0.42%	0.63%	0.87%	1.13%	1.38%	1.63%	1.88%	2.14%	2.40%	2.66%
SG	4.22%	8.54%	12.66%	16.34%	19.55%	22.30%	24.66%	26.74%	28.64%	30.34%	31.81%	33.17%
All	1.68%	3.36%	4.90%	6.24%	7.37%	8.32%	9.13%	9.83%	10.46%	11.03%	11.55%	12.03%

Source: Moody's 'Annual default study: Following a sharp rise in 2020, corporate defaults will drop in 2021', Exhibit 43, 28 January 2021

* De weergegeven PoD neemt niet in ogenschouw dat in het PZEM Scenario Laag op jaareinde 2033 het restant van de Lening, o.b.v. onze analyses naar verwachting EUR 279m, zal moeten worden afgelost of geherfinancierd, en de daaraan verbonden risico's.

Let op: In alle drie scenario's stijgt de indicatieve kredietbeoordeling van GBE Aqua in 2022 voor één jaar naar A2 vanwege een tijdelijke en eenmalige verhoging van het kredietprofiel van Evides (o.a. vanwege positieve effecten uit de oplevering van eenmalige projecten). Aangezien dit effect tijdelijk is en de PoD voor een A2 kredietprofiel bij de resterende looptijd van 12 jaar hoger is dan voor een A3 kredietprofiel (wat in strijd is met de algemene verwachting dat een beter kredietprofiel een lagere PoD zou moeten hebben), hebben we de observatie in 2022 genormaliseerd tot een A3-rating.

Let op: De berekende jaarlijkse kosten uit hoofde van de Garantiestelling o.b.v. de op deze pagina weergegeven PoD van GBE Aqua zijn in zichzelf te beperkt om het gepresenteerde indicatieve kredietprofiel van GBE Aqua vóór de kosten van Garantiestelling te doen wijzigen.

Stap 6: Scenario-analyse

Op verzoek van Opdrachtgever hebben wij de effecten van enkele scenario's op de indicatieve kredietbeoordeling van GBE Aqua, onder het scenario PZEM dividend hoog (verwacht), berekend

Scenario's	
a	Rente van 0,5% op de Lening
Beschrijving	
- Er bestaat een kans dat bij het afsluiten van de Lening de rentestand hoger is dan op dit moment is veronderstelt in onze analyse. In dit scenario rekenen we met een rentepercentage van 0,5% per jaar in plaats van 0,0%. De totale rentelasten van de Lening, onder het scenario PZEM dividend hoog, bedragen vervolgens EUR 10,3m in de periode 2022-2033. - In dit scenario is niet meegenomen dat een hogere rentestand, via de regulering die van toepassing is op Evides, kan resulteren in hogere toegestane opbrengsten voor Evides cq. hogere dividenden.	
Uitkomst	
De indicatieve kredietbeoordeling (en probability of default) van GBE Aqua blijft in dit scenario onveranderd.	
b	Cash buffer in GBE Aqua
Beschrijving	
Zonder het aanhouden van een cash-buffer is er (in de eerste jaren van de Lening) meteen sprake van insolventie indien Evides geen dividend uitkeert; GBE Aqua heeft immers geen andere bron van inkomsten. In dit scenario wordt daarom een cash-buffer van EUR 5m opgebouwd, ter grootte van één jaar aflossing op Lening A, om een mogelijke (tijdelijke en ten hoogste eenjarige) dividendstop (of timingsverschillen in het moment van aflossen en uitkering van het dividend) vanuit Evides te kunnen opvangen.	
Uitkomst	
Het aanhouden van EUR 5m in cash resulteert niet tot een andere indicatieve kredietbeoordeling. De probability of default van GBE Aqua blijft in dit scenario onveranderd.	
c	Doeldividend van GBE Aqua verlagen van EUR 7,0m naar EUR 3,5m per jaar
Beschrijving	
In dit scenario wordt het doeldividend van GBE Aqua van EUR 7m per jaar verlaagd naar EUR 3,5m. De daarmee vrijgekomen liquiditeiten worden gebruikt voor extra aflossing van Lening B. Deze lening is vervolgens naar verwachting één jaar eerder afgelost (in 2028 ipv 2029).	
Uitkomst	
De indicatieve kredietbeoordeling van GBE Aqua stijgt in dit scenario één jaar eerder van A3 naar A2 (in 2025 ipv 2026).	
d	Geen dividenduitkering door GBE Aqua
Beschrijving	
In dit scenario wordt geen dividend uitgekeerd zolang Lening B niet volledig is afgelost. Deze lening is in dit scenario vervolgens naar verwachting één jaar eerder afgelost (in 2028 ipv 2029).	
Uitkomst	
De indicatieve kredietbeoordeling van GBE Aqua stijgt in dit scenario drie jaar eerder van A3 naar A2 (in 2023 ipv 2026) en één jaar eerder van A2 naar A1 (in 2028 ipv 2029).	

Stap 6: Scenario-analyse

Daarnaast hebben Partijen ons gevraagd overwegingen te delen ten aanzien van de effecten op het kredietprofiel van GBE Aqua en de Garantiestelling in het geval de aandelen van Evides in onderpand worden gegeven aan de garantsteller

Scenario's

Aandelen Evides als onderpand voor garantsteller

- Het kredietprofiel van GBE Aqua is in grote mate afhankelijk van de toekomstige financiële performance van Evides, wat reeds in ogenschouw is genomen in de Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse; een pandrecht brengt ons inziens daar geen verandering in omdat dit geen directe impact heeft op de toekomstige financiële performance. De indicatieve kredietbeoordeling (en probability of default) van GBE Aqua blijft daarom onveranderd. Het is ons niet bekend of een kredietbeoordelaar op basis van kwalitatieve analyses tot een ander kredietprofiel zou (kunnen) komen.
- Vanuit de Garantsteller verandert wel het risico; de exposure van de Garantsteller (het uitstaande leningsbedrag) heeft bij pandrecht een dekking vanuit de aandelen Evides (bij uitwinning van het pandrecht de onderliggende waarde van de aandelen of cash bij verkoop van het aandelenbezit).
- Indien er sprake is van insolventie van GBE Aqua doordat Evides in enig jaar geen dividend uitkeert, maar met behoud van de onderliggende waarde in Evides (b.v. in de situatie dat Evides beleidsmatig geen dividend uitkeert maar de bedrijfswinsten en financiering conform verwachting zijn), dan lijkt het risico voor de Garantsteller vanwege het pandrecht laag.
- Als de insolventie van GBE Aqua wordt veroorzaakt doordat Evides in financiële moeilijkheden verkeert, dan zal naar verwachting de waarde van onderpand zijn afgenomen. Indien deze afname in waarde in de pas loopt met de aflossingen van de Lening, dan is het mogelijk dat de exposure van de Garantsteller gedekt blijft. Er is sprake van risico wanneer de waarde van het onderpand lager uitvalt dan de exposure van de garantsteller.
- Indien, en uitsluitend voor zover, de exposure van de Garantsteller gedurende de looptijd van de Lening wordt gedekt door de (toekomstige) waarde van Evides, lijkt het vanwege het verlaagde risico voor de Garantsteller uit hoofde van het pandrecht niet onredelijk om een lagere provisie voor de Garantiestelling te rekenen dan in een situatie zonder pandrecht op het aandelenbezit van GBE Aqua in Evides.
- De hoogte van de provisie voor de Garantiestelling in het geval van onderpand op de aandelen Evides is een beleidskeuze van de garantsteller.
- Bij het optekenen van deze overwegingen konden wij niet beschikken over een document waarin de specifieke voorwaarden van een pandrecht stonden beschreven. De voornoemde overwegingen moeten daarom als input voor de verkennende gesprekken tussen Partijen worden gezien in plaats van als limitatief advies.

Geïdentificeerde risico's

De Indicatieve Kredietbeoordelingsanalyse is gebaseerd op uitgangspunten en aannames. Wijzingen in uitgangspunten en aannames kunnen van invloed zijn op de uitkomsten van onze analyse en mogelijk zelfs een tot een significant andere PoD leiden voor GBE Aqua

Geïdentificeerde risico's	
! Onzekerheid prognoses	• Projecties komen vaak niet precies uit zoals op voorhand verwacht waardoor de werkelijkheid anders kan verlopen.
! Extrapolatie prognose	• Onze extrapolatie van de meerjarenprognose van Evides veronderstelt dat de omzet en MVA van Evides met inflatie groeit, dat marges gelijk blijven aan het peil van 2025 (het laatste jaar van de meerjarenprognose van Evides), schulden als percentage van MVA en de solvabiliteit (vóór winstbestemming) gelijk blijft aan de ratio van 2025. De extrapolatie is niet door Evides bevestigd.
! Dividendcapaciteit Evides	• Een belangrijke driver voor het kredietprofiel van Evides is de dividendcapaciteit. De toekomstige dividendcapaciteit van Evides is mede afhankelijk van de toekomstige ontwikkeling van de drinkwater WACC en doelsolvabiliteit en deze zijn onzeker.
! Dividendcapaciteit PZEM	• Een belangrijke driver voor het kredietprofiel van GBE Aqua is de inbreng van PZEM-dividenden als kapitaalstorting door de aandeelhouders van GBE Aqua. Wij begrijpen dat het onzeker is wanneer en voor welk bedrag PZEM in de toekomst dividend kan uitkeren. Middels de drie dividendscenario's is geprobeerd het effect hiervan op het kredietprofiel van GBE Aqua inzichtelijk te maken.
! Renteontwikkeling	• Rentestanden kunnen veranderen waardoor de kosten van de Lening en/of Garantiestelling bij afsluiting anders kunnen zijn dan nu is verondersteld.
! Afgeleide rating analyse	• Deloitte is geen credit rating agency. De kredietbeoordeling van credit rating agencies zijn mede afhankelijk van kwalitatieve beoordelingen (waar wij geen zicht op hebben), terwijl wij ons hebben beperkt tot kwantitatieve factoren, in het bijzonder de Moody's Rating Factors, in onze analyse. Het is derhalve mogelijk dat een formele kredietbeoordeling van een credit rating agency afwijkt van onze indicatieve financiële analyse.

Bijlagen

Bijlage A: Extrapolatie prognose Evides tot 2033

De winst-en-verliesrekening en balans in de meerjarenprognose van Evides (2020-2025) is geëxtrapoleerd tot 2033, waarbij is uitgegaan van constante marges, een constante solvabiliteitsratio en inflatoire groei van omzet en activa

Aannames extrapolatie balans	
Materiele vaste activa	Jaarlijkse investeringen zodat materiële vaste activa ("MVA") als percentage van de bedrijfsopbrengsten gelijk blijft
Immateriele vaste activa	- Jaarlijkse Investerings in software groeien met inflatie, afschrijving als vast percentage van boekwaarde - Overige immateriële vaste activa lopen over de prognose uit de balans tegen een constante afschrijving zonder verdere investeringen
Financiële vaste activa	- Financiële leaseovereenkomsten (eenmalige projecten) lopen op lineaire basis uit de balans - Overige vorderingen nemen jaarlijkse toe met inflatie - Latente belastingvorderingen blijven constant
Netto werkkapitaal	Constant als percentage van bedrijfsopbrengsten
Voorzieningen	Constant als percentage van bedrijfsopbrengsten
Schulden	Constant als percentage van de totale activa (exclusief liquide middelen)
Winstbestemming	Solvabiliteit gelijk aan de ratio van 2025

Aannames extrapolatie winst en verliesrekening	
Bedrijfs opbrengsten	Jaarlijkse groei met inflatie van 1,9% (<i>source: Economic Intelligence Unit per Maart 2021</i>)
EBITDA	Constant als percentage van bedrijfsopbrengsten
Afschrijvingen	Constant als percentage van MVA
Financiële lasten	Constant als percentage van schuld
Financiële baten	Constant als percentage van financiële leases en overige vorderingen
Resultaat uit deelnemingen	Resultaat uit deelnemingen groeit jaarlijks met inflatie
Belastingen	Constant als percentage van winst voor belastingen

Bijlage B: GBE Aqua B.V.

Indicatief financieel overzicht in het geval van PZEM Scenario Hoog (inclusief Garantiestelling met vergoeding o.b.v. een probability of default van 2,72% (vast percentage over de looptijd van de Lening))

Versimpelde cash flow statement

EURm	2020 FC	2021 FC	2022 FC	2023 FC	2024 FC	2025 FC	2026 FC	2027 FC	2028 FC	2029 FC	2030 FC	2031 FC	2032 FC	2033 FC
Kapitaalstorting u/v dividend PZEM	-	-	-	-	50.0	50.0	55.0	60.0	65.0	13.8	-	-	-	-
Dividend in vanuit Evides	-	-	10.7	10.7	11.1	14.5	16.7	16.8	16.9	17.0	17.1	17.2	17.4	17.5
Inrichtingskosten *	-	-	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)
Financiële baten en lasten **	-	-	(0.8)	(0.8)	(0.8)	(0.7)	(0.6)	(0.4)	(0.3)	(0.1)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)
Aftrek kosten	-	-	(0.9)	(0.9)	(0.9)	(0.8)	(0.6)	(0.5)	(0.3)	(0.2)	(0.1)	(0.1)	(0.1)	(0.1)
Aflossingen lening	-	-	(5.0)	(5.0)	(5.0)	(5.0)	(5.0)	(5.0)	(5.0)	(5.0)	(5.0)	(5.0)	(5.0)	(5.0)
Kasstroom voor dividend/extra aflossing	-	-	4.8	4.8	55.2	58.7	66.0	71.3	76.6	25.6	12.0	12.1	12.3	12.4
Dividend ***	-	-	(4.8)	(4.8)	(11.5)	(7.0)	(7.0)	(7.0)	(7.0)	(7.0)	(7.0)	(7.0)	(7.0)	(7.0)
Beschikbaar voor extra aflossingen of dividend	-	-	-	-	43.7	51.7	59.0	64.3	69.6	18.6	5.0	5.1	5.3	5.4
Extra aflossingen lening B	-	-	-	-	(43.7)	(51.7)	(59.0)	(64.3)	(69.6)	(18.6)	(0.0)	-	-	-
Extra dividend ****	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(5.0)	(5.1)	(5.3)	(5.4)
Toe- / (af)name geldmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* EUR 50k per jaar (jaarlijks geïndexeerd met inflatie)

** Vanwege de rente van 0,0% op de Lening effectief uitsluitend de vergoeding voor de Garantiestelling

*** Het door aandeelhouders doeldividend van EUR 7m per jaar

**** Beschikbaar dividend voor aandeelhouders in aanvulling op het doeldividend

Versimpelde balans

EURm	2020 FC	2021 FC	2022 FC	2023 FC	2024 FC	2025 FC	2026 FC	2027 FC	2028 FC	2029 FC	2030 FC	2031 FC	2032 FC	2033 FC
Deelneming in Evides	-	367.0	382.6	392.7	400.4	405.6	409.2	412.9	416.8	420.9	425.0	429.3	433.8	438.3
Liquide Middelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Activa	-	367.0	382.6	392.7	400.4	405.6	409.2	412.9	416.8	420.9	425.0	429.3	433.8	438.3
Totaal eigen vermogen	-	-	20.6	35.7	92.1	154.1	221.7	294.7	373.2	400.9	410.0	419.3	428.8	438.3
Lening A	-	60.0	55.0	50.0	45.0	40.0	35.0	30.0	25.0	20.0	15.0	10.0	5.0	-
Lening B	-	307.0	307.0	307.0	263.3	211.5	152.5	88.2	18.6	-	-	-	-	-
Schulden	-	367.0	362.0	357.0	308.3	251.5	187.5	118.2	43.6	20.0	15.0	10.0	5.0	-
Passiva	-	367.0	382.6	392.7	400.4	405.6	409.2	412.9	416.8	420.9	425.0	429.3	433.8	438.3

Bijlage C: Moody's Rating Methodiek

	Weight	Aaa	Aa	A	Baa	Ba	B	Caa
Factor 3 – Leverage and Coverage								
Adjusted Interest Coverage Ratio (1)	12.5%	≥8x	4.5-8x	2.5-4.5x	1.5-2.5x	1.2-1.5x	1.0-1.2x	<1.0x
OR		OR	OR	OR	OR	OR	OR	OR
FFO Interest Coverage (2)		≥10x	7-10x	4.5-7x	2.5-4.5x	1.8-2.5x	1.5-1.8x	<1.5x
Net Debt / Regulated Asset Base (3)	10%	<25%	25-40%	40-55%	55-70%	70-85%	85-100%	≥100%
OR								
Debt / Capitalisation								
FFO / Net Debt	12.5%	≥40%	25-40%	15-25%	10-15%	6-10%	4-6%	<4%
RCF / Net Debt	5%	≥30%	20-30%	10-20%	6-10%	4-6%	2-4%	<2%

- Notes:
- (1) The Adjusted Interest Coverage Ratio is our preferred metric for water utilities where allowed revenues/tariffs are determined using a 'building block' or equivalent approach and where the components of allowed revenues/tariffs are consistently available and can be verified by from an independent source – in many cases, publications from the regulatory authority itself. For the numerator, interest net of inflation accretion is added back to the extent it was deducted in calculating FFO. Capital Charges represent expenditures recovered in revenues that are not accounted for as operating expenses and are not treated as additional invested capital incrementing the RAB, including regulatory revenue profiling to smooth the impact of tariff increases on customer bills.
 - (2) In jurisdictions where regulatory revenues/tariffs are not determined with a 'building block approach' or where the regulatory information needed to calculate Capital Charges may not be consistently available, we use the FFO Interest Coverage, calculated (or for forward periods estimated) as (FFO + Interest Expense) / Interest Expense.
 - (3) For the utilities regulated under a RAB-based model where the RAB accurately represents the invested capital on which the water utility will earn a return over time, we measure leverage as Net Debt to RAB. For water utilities that (1) are regulated under tariff models without a RAB; (2) are regulated under a RAB-based model but where the RAB may not accurately represent the invested capital on which the water utility will earn a return over time (e.g. because of ex-post rate-setting); or (3) where RAB may not be consistently available, we use Debt to Capitalisation.

Bron: Moody's rating methodology regulated water utilities (gepubliceerd op 8 juni 2018)

Definities	
FFO	Funds From Operations (Operating Cash Flow voor veranderingen in werkkapitaal)
RCF	RCF (FFO na dividenduitkeringen)
FFOIC	FFO Interest Coverage (FFO + rentelasten) / rentelasten
Capitalisation	Schuld + Eigen vermogen + Latente belastingschuld + Minderheidsbelang derden
Net Debt	Schulden - Liquide middelen

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Managementsamenvatting onderzoek ontvlechting Evides d.d. 1 november 2020

15 april 2021

strategy&
Part of the PwC network

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Betreft: verstrekken managementsamenvatting onderzoek ontvlechting Evides aan Tweede Kamer

15 april 2021

Geachte,

Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben wij het verzoek ontvangen om de managementsamenvatting van ons eerdere rapport betreft de mogelijke ontvlechting van Evides d.d. 1 november 2020 te verstrekken, zodat Binnenlandse Zaken dit met de Tweede Kamer kan delen. Op basis van dit verzoek verstrekken we deze rapportage.

We hebben in deze rapportage de volgende onderdelen uit onze oorspronkelijke rapportage van 1 november 2020 opgenomen:

- Aanbiedingsbrief;
- Managementsamenvatting; en
- Geraadpleegde bronnen & interviews.

We vertrouwen er op u hiermee van dienst te zijn.

Hoogachtend,

PricewaterhouseCoopers Advisory N.V.

Disclaimer

In september 2020 is PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (hierna: 'PwC', 'wij' of 'ons') door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: 'Cliënt') verzocht om een onderzoek uit te voeren naar de mogelijke ontvlechting van Evides.

Op verzoek van Cliënt is door PwC een rapport opgesteld getiteld 'Onderzoek ontvlechting Evides', welk rapport is gedateerd op 1 november 2020 (hierna: het 'Rapport'). Het rapport is geadresseerd aan Cliënt en is uitsluitend opgesteld voor gebruik door Cliënt. Het rapport is niet bedoeld of bestemd voor derden. De managementsamenvatting waar deze disclaimer onderdeel van uitmaakt is zonder inhoudelijke wijzigingen overgenomen uit het Rapport.

PwC heeft zich bij het opstellen van het Rapport (mede) gebaseerd op documenten en informatie zoals PwC die van verschillende partijen (inclusief de Cliënt) heeft ontvangen (hierna: 'Informatie van Derden'). PwC heeft de Informatie van Derden gebruikt met de aanname dat deze informatie juist, volledig en niet misleidend is. De betrouwbaarheid van de Informatie van Derden is door PwC niet geverifieerd of vastgesteld. PwC heeft geen accountantscontrole uitgevoerd met betrekking tot de Informatie van Derden, noch een beoordeling gericht op het vaststellen van volledigheid en juistheid daarvan conform internationale audit- of reviewstandaarden. PwC verstrekt geen enkele expliciete of impliciete verklaring of garantie ten aanzien van de juistheid of volledigheid van de Informatie van Derden of de daaraan gerelateerde referenties in het Rapport.

PwC aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid (ook niet voor nalatigheid) jegens derden (d.w.z. andere partijen dan Cliënt) voor de gevolgen van enig handelen of nalaten op basis van (de inhoud van) het Rapport, en wijst iedere verantwoordelijkheid, zorgplicht en/of aansprakelijkheid - contractueel, op basis van onrechtmatige daad (inclusief nalatigheid) of anderszins - af voor enig besluit en/of enige beslissing waaraan (de inhoud van) het Rapport ten grondslag ligt.

Het Rapport alsmede enig geschil voortvloeiende uit of verband houdend met (de inhoud van) het Rapport worden uitsluitend beheerst door Nederlands recht.

Al onze conclusies zijn gebaseerd op de feiten, informatie en assumpties zoals toegelicht in deze managementsamenvatting. Wij hebben onze werkzaamheden t.a.v. dit rapport op 8 oktober 2020 gefinaliseerd. Informatie die nadien beschikbaar is gekomen, is niet meegenomen in dit Rapport.

De mogelijke impact van COVID-19 (en van de maatregelen die de autoriteiten hebben genomen om de verspreiding van COVID-19 in te dammen en/of te voorkomen) op deze analyse maakte geen deel uit van onze scope. Hoewel het denkbaar is dat COVID-19 invloed heeft gehad op de uitkomsten, is deze impact vooralsnog volstrekt onzeker en het is voor PwC niet mogelijk om met enige zekerheid de gevolgen en/of invloed van COVID-19 in te schatten, zowel in het algemeen met betrekking tot de duur van de huidige crisis als meer specifiek met betrekking tot de impact ervan op de Nederlandse industrie en de vermogenskosten. Tevens kunnen, afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen, de werkelijk gerealiseerde resultaten afwijken van geprognosticeerde resultaten. De verschillen kunnen, met name op lange termijn, aanzienlijk zijn en hebben daarom mogelijk een materiële impact op getoonde uitkomsten.

Onderdelen oorspronkelijke rapportage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Betreft: onderzoek ontvlechting Evides

1 november 2020

Geachte,

Bijgaand treft u onze finale rapportage aan naar aanleiding van uw opdracht 'onderzoek ontvlechting Evides'. Wij hebben dit rapport opgesteld voor u als Opdrachtgever ter vertrouwelijke bespreking met de betrokken departementen, regionale overheden en partijen, zoals vastgelegd en overeengekomen in de Nadere Overeenkomst met kenmerk 2713258. Hierbij hebben de betrokken departementen (het Rijk) en de Regio gezamenlijk gefungeerd als materieel opdrachtgever in de ambtelijke stuurgroep.

Conform de wensen van uw uitvraag, gaat deze rapportage nader in op de volgende onderwerpen:

- Een waardebeoordeling van de Evides;
- Een financiële en juridische impactanalyse wat betreft de gevolgen van een eventuele afsplitsing van Evides; en
- Een governance model ter belegging van mogelijke risico's en vervolgstappen indien gekozen wordt voor ontvlechting.

Wij baseren onze bevindingen en uitspraken op interviews, nadere gesprekken en documentstudie van ontvangen documentatie gedurende de periode 31 augustus 2020 tot en met 21 oktober 2020.

Voorts mag dit rapport niet zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van PwC gekopieerd worden of aan derden (geheel of gedeeltelijk) ter beschikking worden gesteld of op andere wijze (geheel of gedeeltelijk) geciteerd of aan gerefereerd worden. PwC aanvaardt geen aansprakelijkheid of verantwoordelijkheid jegens enige partij met betrekking tot de inhoud van dit document. Verder verwijzen wij u naar de disclaimer zoals opgenomen op de voorlaatste pagina van dit rapport.

Hoogachtend,

PricewaterhouseCoopers Advisory N.V.

Managementsamenvatting

Managementsamenvatting (1/6)

Achtergrond en aanleiding

Het Rijk, de provincie Zeeland en betrokken regionale overheden (laatste twee genoemde voorts 'de Regio') hebben als onderdeel van het compensatiepakket aangegeven te onderzoeken of het Rijk de Regio kan ondersteunen om tot een financieringsconstructie te komen die de Regio in staat stelt afsplitsing van Evides N.V. ('Evides') (uit PZEM N.V. ('PZEM')) te realiseren. De ontvlechting van Evides uit PZEM leidt tot aandeelhouderschap van (o.a.) de Regio, waardoor de dividenden van Evides ingezet kunnen worden voor een economische impuls in de Regio.

PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. ('PwC', 'wij') heeft geopereerd onder het gezamenlijk opdrachtgeverschap vanuit de ambtelijke stuurgroep met daarin vertegenwoordiging van Provincie Zeeland en ministeries Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken en Klimaat, Financiën en Infrastructuur en Waterstaat. BZK heeft opgetreden als formeel opdrachtgever. PwC heeft onderzoek gedaan naar (i) de marktconforme waarde van Evides, (ii) de financiële en juridische impact van een eventuele ontvlechting van Evides, en (iii) het governance-model en vervolgstappen om ontvlechting te realiseren. Hierbij dient rekening gehouden te worden met enkele randvoorwaarden, zijnde dat de ontvlechting van Evides:

1. het nakomen van het contract tussen PZEM en het Elektriciteits-Produktie-maatschappij Zuid-Nederland ('EPZ'), en daarmee de bekostiging van de amovering door vergunninghouder EPZ, niet in gevaar mag brengen;
2. het de mogelijkheden tot een eventuele verlenging van de levensduur van de kerncentrale niet mag inperken.

Om de ontvlechting te simuleren en de impact hiervan inzichtelijk te maken gaan wij in ons onderzoek uit van een verkoop door PZEM van de aandelen in Evides aan de Regio. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de keuze voor daadwerkelijke ontvlechting nog gemaakt moet worden en dat de juridische techniek (waarbij wij dus uitgaan van koop/verkoop) ook nog nader uitgewerkt dient te worden.

Gelet op de korte doorlooptijd van onze opdracht (7 weken) hebben wij op hoofdlijnen analyses uitgevoerd die op basis van eventuele wensen en besluiten nadere detaillering vragen. Dit is afhankelijk van de bestuurlijke besluitvorming, de financieringsconstructie, en de timing van de ontvlechting.

Waardebepaling aandelen Evides

Evides is in 2004 ontstaan na de fusie tussen Waterbedrijf Europoort en Delta Waterbedrijf. De aandelen van Evides worden momenteel voor 50% gehouden door PZEM en voor 50% door B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides ('GBE'). Evides is actief in drinkwater en industriewater. De omzet van Evides bedroeg €335mln in 2019 met een bedrijfsresultaat van €50mln.

De Drinkwaterwet merkt Evides N.V. aan als drinkwaterbedrijf. Specifiek vallen de niet-commerciële activiteiten van Evides onder de Drinkwaterwet. Deze niet-commerciële activiteiten vallen volledig binnen Evides Drinkwater ('EDW') en in dit rapport zullen we hier als zodanig aan refereren. De commerciële, niet-gereguleerde activiteiten zijn ondergebracht onder Evides Industriewater ('EIW'). Voor de levering aan enkele commerciële klanten wordt ook een deel van de activa van EDW gebruikt, waardoor ook binnen EDW een beperkt deel commerciële omzet wordt gerealiseerd. Omdat de Drinkwaterwet directe implicaties heeft voor het rendement dat het drinkwaterbedrijf jaarlijks over haar activa basis mag verdienen, wordt EDW apart gewaardeerd van de niet-wettelijke activiteiten middels een specifieke aanpak die recht doet aan deze context. De ondernemingswaarde van de niet-wettelijke activiteiten wordt gebaseerd op de Discounted Cash Flow ('DCF') methode, waarbij de verwachte toekomstige kasstromen contant gemaakt worden middels een marktconforme disconteringsvoet.

Waarderingsuitkomsten

Aangezien de mogelijke ontvlechting in de toekomst ligt is als waarderingsdatum 31 december 2020 aangehouden en betreft deze dus een prognose. Het middelpunt van de ondernemingswaarde van Evides per 31 december 2020 bedraagt €1.330mln. Na aftrek van de marktwaarde van de schulden, contracten en overtoollige liquide middelen bedraagt de aandeelhouderswaarde van Evides €733mln. Op basis van het 50% belang van PZEM komt de waardering van het 50% aandeel van PZEM in Evides uit op een bandbreedte van €353mln tot €383mln, met een middelpunt van €367mln. De bandbreedte van de waardering is bepaald door de disconteringsvoet ('WACC') voor de commerciële activiteiten te variëren (5,85% +/- 0,5%). De gereguleerde drinkwateractiviteiten vertegenwoordigen circa 70% van de waarde van Evides.

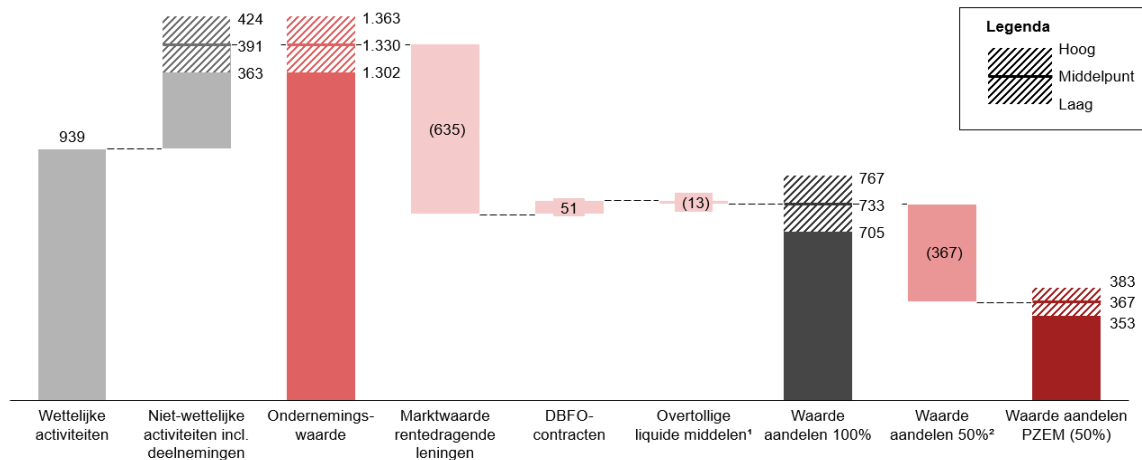
Managementsamenvatting (2/6)

Waardebepaling aandelen Evides (vervolg)

Teneinde de waarderingsuitkomst beter te kunnen plaatsen hebben wij de waardering vergeleken met zowel een aantal boekwaarden als alternatieve waarderingsmethode die kunnen dienen als referentiepunten. Daarnaast is voor elk van de onderliggende onderdelen van de waardering de boekwaarde van de activa (of van de deelneming) vergeleken met de ondernemingswaarde.

Wanneer wordt overgegaan tot het finaliseren van de waardering achten wij het wenselijk om de waardering bij te werken voor het nog uit te brengen Ondernemingsplan 2021 van Evides, eventuele bevindingen van een financiële *due diligence* en de werkelijke stand van een aantal balansposten per jaareinde waarvoor wij nu een inschatting van management van Evides hebben gehanteerd.

Opbouw waarde PZEM aandeel in Evides, in €mln

1) Negatief i.v.m. rekening-courantschulden; 2) aandelen B.V. Gemeenschappelijk bezit Evides.

Financiële impact

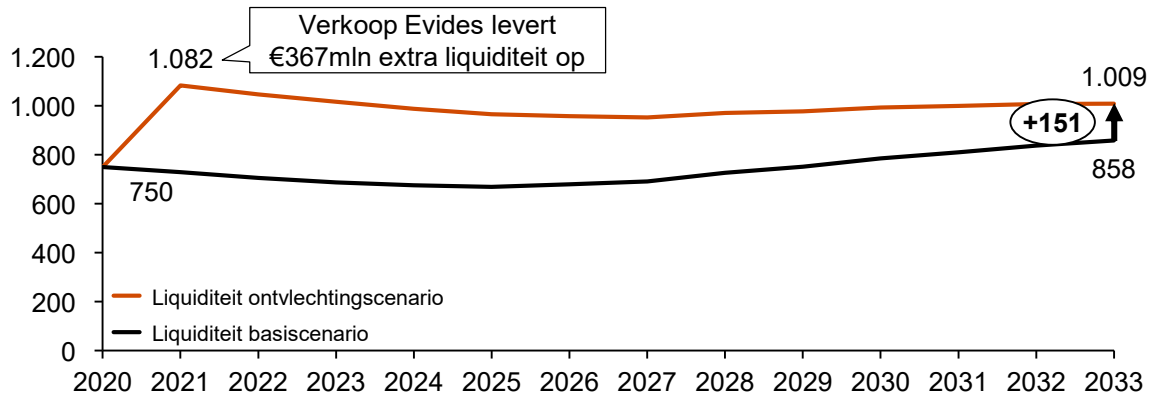
De financiële gevolgen van een eventuele ontvlechting van Evides zijn in kaart gebracht aan de hand van een doorrekening van de PZEM winst- en verliesrekening, balans, kasstromen, en liquiditeitspositie voor de periode van 2020 tot het voorgenomen jaar van de sluiting of verlenging van de kerncentrale in 2033. Hierbij is gebruik gemaakt van het financieel model van PZEM. Om de impact van een ontvlechting te kwantificeren zijn op basis van interviews met alle stakeholders de voornaamste risico's en financiële omvang hiervan in kaart gebracht over de looptijd tot 2033. Bij een verkoop van Evides aan de Regio ontvangt PZEM een eenmalige verkoopopbrengst (ingeschat op €367mln, zijnde het middelpunt van de waarde bandbreedte), maar verliest PZEM hiermee toekomstige dividendopbrengsten. Aan de hand van de risico's is onderzocht hoe de liquiditeitspositie van PZEM zich over tijd ontwikkelt – met en zonder Evides.

PZEM heeft momenteel een eigen vermogenspositie van circa €1,2mrd op een balanstotaal van €1,4mrd, met een liquiditeitspositie van circa €750mln (voor ontvlechting). Bij verkoop stijgt de liquiditeit in 2021. Door de geprojecteerde lage elektriciteitsprijzen en de relatief vaste contractuele verplichtingen in met name de contracten met EPZ daalt de geprojecteerde liquiditeit tot 2025 in de situatie waar Evides deel uitmaakt van PZEM, en tot 2027 zonder Evides, om vervolgens weer te stijgen. In 2033 projecteren wij een liquiditeitspositie van €858mln met Evides (basisscenario) en €1.009mln zonder Evides (ontvlechtingsscenario) – zie grafiek op volgende pagina.

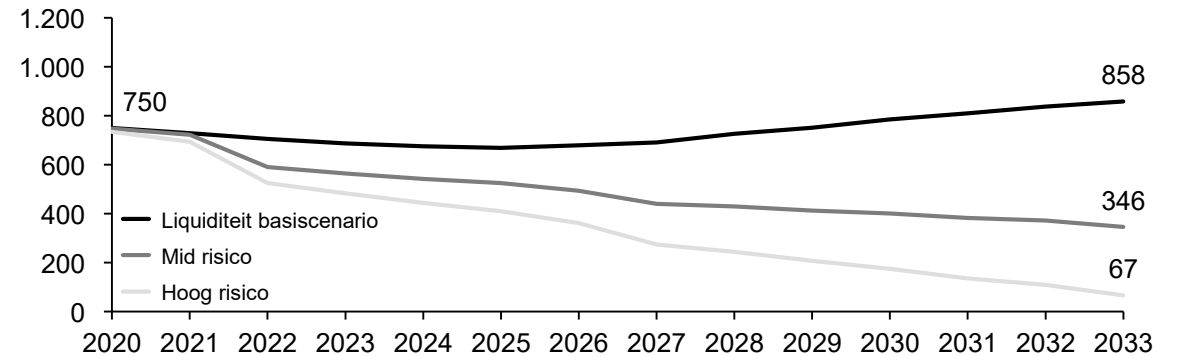
In totaal hebben wij elf kernrisico's geïdentificeerd waar rekening mee gehouden dient te worden bij de ontvlechting van Evides en de impact die dit heeft op de liquiditeitspositie van PZEM. Voor elk kernrisico hebben wij in kaart gebracht wanneer het zich kan voordoen en wat de financiële omvang van het risico is. Waar mogelijk hebben wij naast de deze inschatting – op basis van alle interviews en onze analyses – ook een aanvullend, en conservatiever, scenario gehanteerd. Verder gaan wij er in onze projecties van uit dat alle risico's zich zullen manifesteren. Eventuele interactie-effecten of acties die ondernomen kunnen worden door management om risico's te mitigeren en/ of te beperken, nemen wij niet mee. Hiermee ontstaat, uitgaande van de geïdentificeerde risico's, een conservatief beeld van de financiële positie van PZEM over de looptijd. Uiteraard geldt hier dat er mogelijke risico's zijn die momenteel niet, onvolledig, of onvoldoende, in kaart gebracht zijn.

Managementsamenvatting (3/6)

Liquiditeitspositie PZEM met en zonder ontvechting Evides, in €mln

Liquiditeitspositie PZEM basisscenario, in €mln

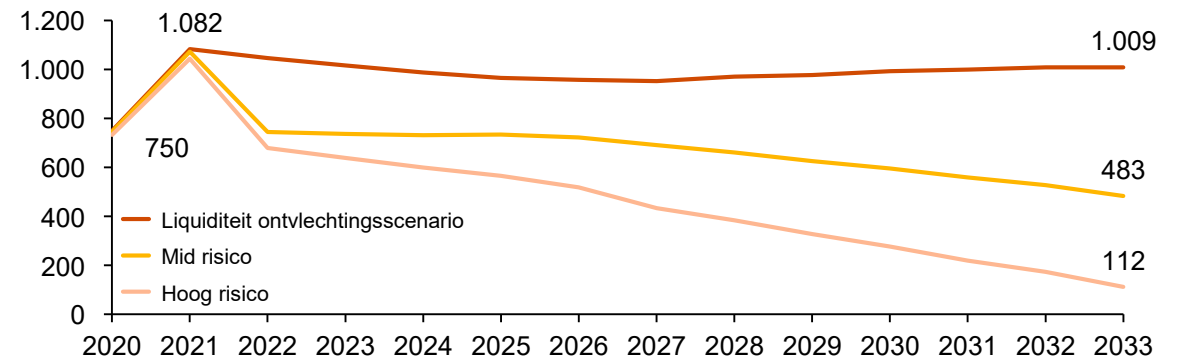

Financiële impact (vervolg)

Op basis van voornoemde risico analyse is gekeken naar de impact op de liquiditeitspositie van PZEM tot en met 2033, zowel in het geval van verkoop van Evides en zonder verkoop (zie grafieken op de rechterzijde van de pagina). Zonder verkoop van Evides (basisscenario) daalt de liquiditeitspositie van PZEM van circa €750mln in 2020 naar €67-346mln in 2033 – afhankelijk van de mate waarin de risico's zich manifesteren. In het geval van een verkoop van Evides (ontvechtingscenario) projecteren wij de liquiditeitspositie van PZEM op €112-483mln in 2033 – afhankelijk van de mate waarin de risico's zich manifesteren.

In alle scenario's leidt verkoop van Evides tot een verbetering in de liquiditeitspositie, doordat het merendeel van de risico's niet gerelateerd is aan de ontvechting van Evides (bijvoorbeeld elektriciteitsprijzen) en over de looptijd de verkoopopbrengst groter is dan de verwachte dividendopbrengst.

Liquiditeitspositie PZEM ontvechtingscenario, in €mln

Managementsamenvatting (4/6)

Juridische overwegingen

De juridische gevolgen van de mogelijke ontvlechting van Evides zijn geïnterpreteerd aan hand van interviews met de betrokkenen en documentstudie. Wij hebben daarbij gekeken naar enerzijds de veranderingen van de structuur van rechtspersonen van PZEM en anderzijds naar de juridische duiding van de benoemde risico's bij de ontvlechting. Belangrijke randvoorwaarden zijn het naleven van de Tollingovereenkomst (de leverings-/afnameovereenkomst tussen EPZ en PZEM inzake energie van de Kerncentrale Borssele) en het mogelijk houden van de eventuele bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale.

Wij constateren dat verdere gevolgen voor de ontvlechting van Evides voor de structuur van rechtspersonen er feitelijk niet of zeer beperkt zijn. Evides is louter een financiële deelneming van PZEM en niet juridisch bij de groep betrokken. Uit de gehouden interviews en aangeleverde documenten, begrijpen wij dat er in de afgelopen jaren al de nodige voorbereidingen zijn getroffen voor de ontvlechting, waarbij de gezamenlijke activiteiten geleidelijk zijn afgebouwd, en juridische en financiële relaties waar nodig zijn ontvlechten. In de governance van PZEM en Evides is (informeel) al een praktijk ontstaan waarin is voorgesorteerd op de ontvlechting van Evides. Met deze kennis kan de overdracht van de aandelen vanuit een juridisch perspectief relatief eenvoudig – zonder belemmeringen – worden gerealiseerd. Hierbij gaan wij ervan uit dat GBE toestemming verleent voor de aandelenoverdracht en de aandelen (in)direct aan een publiekrechtelijke lichaam of rechtspersoon worden overgedragen, overeenkomstig de daarvoor geldende eisen op basis van wetgeving en statuten.

De gestelde randvoorwaarden bij dit onderzoek omtrent de naleving van de Tollingovereenkomst en het mogelijke scenario van bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale, zijn vanuit juridisch perspectief dan ook niet belemmerend. Vanuit juridisch perspectief zijn er op basis van ons onderzoek geen redenen om aan te nemen dat deze randvoorwaarden in het scenario met ontvlechting niet nageleefd kunnen worden. Wij raden wel aan om de andere aandeelhouder van EPZ, RWE Generation Holding B.V. ('RWE') op de hoogte te brengen van de beoogde ontvlechting. Wij voorzien eveneens geen juridische risico's voor het amoveringsfonds van EPZ op basis van bestaande wet- en regelgeving en de bestaande Tollingovereenkomst tussen EPZ en PZEM.

Juridische overwegingen (vervolg)

De juridische risico's die wij op basis van de gevoerde gesprekken en aangeleverde documentatie hebben geïdentificeerd zijn risico's samenhangende met de financiële verandering als gevolg van de ontvlechting (zie ook de financiële analyse) en risico's uit het feit dat PZEM een winstgevende deelneming verkoopt.

Met de verkoop van Evides, verkoopt PZEM een winstgevende deelneming in ruil voor (niet direct noodzakelijke) contanten/ liquiditeit. In de besluitvorming daarover, dient rekening te worden gehouden met de kaders van bestuurdersaansprakelijkheid en de actio pauliana. Van bestuurdersaansprakelijk kan sprake zijn indien, kort samengevat, een redelijk handelend bestuurder in de gegeven omstandigheden anders gehandeld zou hebben. Van een actio pauliana kan gesproken worden als schuldeisers in hun verhaalsmogelijkheden beperkt worden.

Ter voorkoming van deze risico's dienen bestuurders en toezichthouders zich ervan te vergewissen dat ze geen afstand doen van een winstgevende deelneming zonder dat daar passende compensatie (zoals een marktconforme verkoopprijs) tegenover staat. Anders kan er sprake zijn van het verarmen van de onderneming wat de bestuurders of toezichthouders later tegengeworpen kan worden. Indien de ontvlechting plaatsvindt onder marktconforme omstandigheden en de besluitvorming daarover gedegen voorbereid, onderbouwd en vastgelegd is, zijn de risico's beperkt. Dit temeer daar de ontvlechting past binnen de bredere strategische visie van de aandeelhouders, RvC en RvB zowel als het wettelijk kader voor drinkwaterbedrijven.

Managementsamenvatting (5/6)

Juridische overwegingen (vervolg)

Voorts is het ook relevant hierbij de vraag te stellen ten opzichte van wie de eventuele aansprakelijkheid zou gelden. Met andere woorden, wie of welke schuldeiser zou de bestuurder of toezichthouder eventueel aansprakelijk kunnen stellen? Op basis van ons onderzoek zijn geen directe schuldeisers bekend waarbij dit een rol kan spelen. Alleen bij Sloe is sprake van een projectfinanciering die eventueel kan worden afgelost. Hierdoor dient het risico van een externe schuldeiser met name gezocht te worden bij een eventueel tekort in het amoveringsfonds. Dat is dan immers de enige (ons bekende) mogelijke externe schuldeisersrelatie. Daarbij blijft, uitgaande van een transactie tegen marktwaarde, de vraag in hoeverre de mogelijke ontvlechting hierin een rol speelt. Immers, een transactie tegen marktwaarde veronderstelt dat PZEM de facto niet armer of rijker wordt, maar dat een vermogensbestanddeel (de gehouden aandelen) wordt omgezet in een ander vermogensbestanddeel (liquide middelen).

De overige risico's, zijnde de risico's die voortvloeien uit de financiële veranderingen zoals door ons geanalyseerd, dienen in het verdere ontvlechttingsproces nader te worden benoemd en geïdentificeerd. Overwogen kan worden om een 'waiver' of vrijwaring op te stellen voor de bestuurders en/of toezichthouders die akkoord dienen te gaan met de mogelijke ontvlechting, voor risico's die een direct gevolg zijn van de ontvlechting en niet beïnvloedbaar zijn door de bestuurders en toezichthouders.

De inhoud van die vrijwaring en de vrij te waren en vrijwarende partijen, dienen in het vervolgtraject nader onderzocht en uitgediept te worden zodat de vrijwaring daarop specifiek ingericht kan worden. Het ligt daarbij voor de hand om de vrijwaring onderdeel te maken van de samenvoeging van het financiële en het juridische/governance- model van de mogelijke ontvlechting.

Governance en routekaart

In het governancemodel voor de ontvlechting dient met deze mogelijke vrijwaring rekening te worden gehouden, indien besloten wordt tot ontvlechting en daarbij ook het geven van een mogelijke vrijwaring. Dit governancemodel, alsmede de governance na ontvlechting, moet nog nader verfijnd worden en zal met name goed moeten aansluiten op het financiële model dat de ontvlechting mogelijk maakt. Op basis van het financiële model moet immers de financiële en juridische werking van de transactie bij elkaar worden gebracht, waarin ook de benoemde risico's geadresseerd kunnen worden.

Wij gaan er daarbij vanuit dat het financiële model en de governance worden ingericht op een holdingmaatschappij die het 50% belang in Evides zal verkrijgen, om te voorkomen dat dit 50% belang in Evides versnipperd raakt bij de diverse aandeelhouders van PZEM. Bij een rechtstreekse overdracht aan de aandeelhouders van PZEM ontstaat een ongewenste versnippering die governance-technisch ook tot complexe besturing en besluitvorming kan leiden. Dit omdat de 50% aandelen niet meer als "één pakket" zijn gebundeld, maar versnipperd zijn over de diverse aandeelhouders. Besluitvorming over Evides in bijv. de algemene vergadering (van aandeelhouders) zou daardoor niet langer tussen twee partijen zijn (Aandeelhouders PZEM en GBE), maar tussen 20+ partijen.

In de routekaart wordt een mogelijk proces geschetst dat een samenvatting geeft van de bestuurlijke, juridische en financiële processen die nodig zijn om de besluitvorming over de mogelijke ontvlechting verder te brengen. Het spreekt voor zich en volgt uit de scope van ons onderzoek dat deze routekaart een algemeen duidend karakter heeft, maar wel de nodige vervolgstappen, besluitvorming en daarbij relevante gespreksonderwerpen inzichtelijk maakt.

Managementsamenvatting (6/6)

Conclusies

Wij concluderen een waardering voor het Evides-belang dat door PZEM wordt gehouden tussen de €353mln en €383mln met een middelpunt van €367mln, gebaseerd op een waarderingsdatum per 31 december 2020. Deze waarde wijkt beperkt af van de huidige boekwaarde van Evides op de balans van PZEM. Hiermee ontstaat bij een eventuele verkoop geen significante boekwinst of -verlies.

De huidige en geprojecteerde liquiditeitspositie van PZEM is solide. PZEM is hiermee in staat om de geïdentificeerde risico's op te vangen zonder in directe financiële problemen te komen. In het meest conservatieve scenario, waar alle risico's zich manifesteren, resteert een liquiditeitspositie van circa €112mln in 2033 indien de aandelen van Evides wordt verkocht voor €367mln. De aanwending van de aanwezige financiële middelen is aan het bestuur van PZEM in samenspraak met haar commissarissen en aandeelhouders.

Verkoop van Evides heeft geen directe relatie met de keuze over een eventuele verlenging van de bedrijfsduur van de kerncentrale. De financiële positie van PZEM wordt door de verkoop van Evides versterkt, voor zover dit een factor is in de keuze over de bedrijfsduur van de kerncentrale is er geen negatief effect te verwachten op basis van de Evides verkoop. Een eventuele verlenging van de bedrijfsduur van de kerncentrale is een opzichzelfstaand bedrijfseconomisch besluit. De bedrijfseconomische afweging zal door de aandeelhouders van EPZ gemaakt dienen te worden. Ook PZEM zal in die omstandigheid, als een van de aandeelhouders en als zelfstandige rechtspersoon, daarover een afweging moeten maken. Eventuele aanwending van financiële middelen door PZEM voor toekomstige investeringen en/of een dividendbeleid beïnvloedt de liquiditeitspositie en kan daarmee ook de toekomstige mogelijkheid tot financiering vanuit PZEM voor de verlenging van de bedrijfsduur van de kerncentrale van EPZ, alsook de mogelijkheden tot het nakomen van de Tollingovereenkomst en het opvangen van de risico's zoals geïdentificeerd in onze analyses beïnvloeden.

Op basis van onze juridische analyse zien wij geen risico's die niet opgelost kunnen worden bij een eventuele verkoop van de aandelen van Evides aan de Regio.

Gelet op het zojuist genoemde concluderen wij dat met de ontvlechting van Evides de gestelde randvoorwaarden kunnen worden geborgd, waarbij er wel een afhankelijkheid bestaat met de eventuele toekomstige aanwending van financiële middelen door PZEM.

Vervolgstappen

Wij voorzien de volgende vervolgstappen:

1. Uitvoeren van de finale waardering van Evides aan de hand van het Ondernemingsplan 2021 en eventuele due diligence bevindingen
2. Update van de prijsprojecties voor elektriciteit laten uitvoeren door gespecialiseerd bureau dat prijsprojecties opstelt voor PZEM en verwerken in de financiële projecties van PZEM
3. Nader onderzoek naar specifieke risico's indien gewenst door stakeholders
4. Uitvoeren van gerichte due diligence bij verkoop Evides aandelen indien gewenst¹
5. Nadere (gezamenlijke) uitwerking van het financieringsconstructie en juridische model van de ontvlechting
6. Verder uitwerken van de mogelijke juridische risico's en eventuele vrijwaring
7. Vervolledigen van het governance model voor de ontvlechting zelf en de structuur na ontvlechting

Indien gekozen wordt de ontvlechting te realiseren voorzien wij daarvoor een tijdspad van ongeveer een jaar. Dit tijdspad is gebaseerd op de zeven vervolgstappen die hiervoor genoemd zijn, plus de politiek bestuurlijke besluitvorming die voorbereid en genomen moet worden.

Wij benadrukken daarbij dat we ervan uitgaan dat er een algemeen akkoord is voor de ontvlechting in januari 2021. Dit is een randvoorwaarde om het benoemde tijdspad mogelijk te maken. Bij positieve en tijdige bestuurlijke besluitvorming, verwachten wij dat het mogelijk moet zijn de ontvlechting tegen het einde van 2021 mogelijk te maken.

Geraadpleegde bronnen & interviews

Gehouden interviews

In de periode van aanvang van onze opdracht tot en met 8 oktober 2020 hebben wij op diverse momenten gesproken met de verschillende betrokken partijen. Gegeven de COVID-19-maatregelen hebben de meeste gesprekken digitaal plaatsgevonden. We hebben met verschillende personen vanuit de volgende organisaties en organen contact gehad, middels 1-op-1 interviews of groeps gesprekken:

- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Ministerie van Financiën
 - Inspectie der Rijksfinanciën
 - Publiek Private Investerings & Deelnemingen
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
 - DG Milieu en Internationaal
 - Concerndirectie Financiën (CdF)
- Provincie Zeeland
- Evides
- PZEM
 - Bestuur
 - Raad van Commissarissen
 - Aandeelhouderscommissie
- EPZ
- Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming

Bestudeerde documentatie

Wij hebben onze analyse, naast de interviews, gebaseerd op de onder andere onderstaande documentatie. Wij zijn hierbij van uitgegaan dat de ontvangen documentatie correct en waarheidsgetrouw is. Wij hebben geen due diligence gedaan, of activiteiten die het karakter hebben van een controle, op de juistheid of compleetheid van de ontvangen stukken.

- Tollingovereenkomst PZEM & EPZ
- Drinkwaterwet
- Statuten en relevante overeenkomsten van Evides
- Statuten en relevante overeenkomsten van PZEM
- Information Request List ('IRL'), o.a.:
 - Financiële informatie (e.g. ondernemingsplannen)
 - Onderzoeksrapportages
 - Bestuurlijke stukken

www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Vragen Commissie Bestuur over Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K – ontvlechting Evides

Vragen van Fractie GL over agendapunt 7

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Ad agenda punt 7 Ontvlechting Evides	
1. Voor GroenLinks een lastige materie waar we nog niet direct uit zijn. Graag in ieder geval helderheid over het volgende: in de brief van GS, bijlage 1 staat halverwege op blz. 2 duidelijk geformuleerd dat de ontvlechting van Evides geen onderdeel vormt van het compensatiepakket Wind in de Zeilen, maar dat hier een eenmalig bod ligt van het Rijk om toch 10 miljoen extra beschikbaar te stellen opdat de provincie haar weerstandsvermogen kan opvoeren tot voldoende sterkte. Stel dat PS dit aanbod afwijst. Is dan de ontvlechting sowieso niet meer mogelijk? Of kunnen we dan terugvallen op eerdere opties zoals variant 7 uit eerdere onderzoeken (bestaande uit een splitsing van juridisch en economisch eigendom)?	Als het aanbod in het kader van het compensatiepakket wordt afgewezen vallen we terug op de eerdere optie van juridische en economische splitsing. We moeten dan ontvlechting zonder hulp van het Rijk vormgeven.

Vragen Commissie Bestuur over Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K – ontvlechting Evides

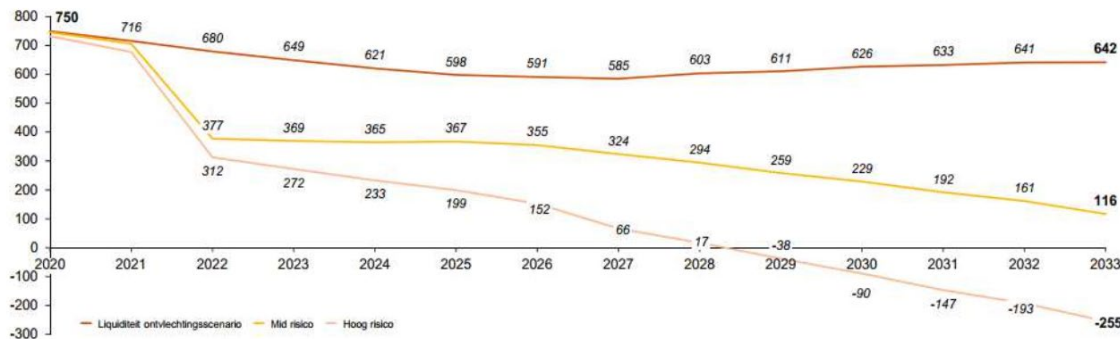
Vragen van Fractie PvdA over agendapunt 7

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. Wat is de relatie tussen het door PZEM uit te kering dividend en de financiële voeding door PZEM van het amoveringsfonds voor ontmanteling van de kerncentrale?	PZEM heeft de verplichting aan EPZ via de tolling overeenkomst om energie af te nemen van de kerncentrale. In de te betalen kostprijs zit een opslag voor het amoveringsfonds. Bij EPZ rust de verplichting om dit amoveringsfonds te vullen. Op basis van het plan financiële zekerheidstelling kerncentrale wordt om de vijf jaar gekeken of het plan financieel moet worden bijgesteld. Dit kan eventueel leiden tot een bijstelling van het tarief voor PZEM (kostprijs wordt duurder). Omdat de tolling overeenkomst een langjarig overeenkomst betreft en de energieprijzen onzeker zijn vormt dit het belangrijkste risico voor PZEM. PZEM zal daarom pas dividend uitkeren als het financieel verantwoord is gelet op dit risico in relatie tot de liquiditeitspositie en de winstgevendheid op de lange termijn. Zie grafieken in het PwC-rapport.
2. Om de 5 jaar wordt opnieuw berekent hoeveel geld er nodig is voor de ontmanteling van de kerncentrale. Hoe groot is het risico dat het amoveringsfonds de komende jaren extra door PZEM gevuld dient te worden omdat de kosten van ontmanteling stijgen?	Het is een risico dat bij een nieuw plan financiële zekerheidstelling er meer geld benodigd is voor de amovering van de kerncentrale. Het risico is niet exact te kwantificeren. PwC heeft in haar rapport gerekend met een laag- hoog- en middel risicoscenario.
3. In 2033 sluit de kerncentrale. Is op dat moment voldoende geld beschikbaar voor niet alleen de ontmanteling maar ook de jaren en jarenlange nazorg?	De verwachte uiteindelijke amoveringskosten voor de kerncentrale zijn gebaseerd op de uitkomsten van periodieke studies (eens in de vijf jaar), vermeerderd met de benodigde aanpassing voor prijsontwikkelingen, eventuele actuele inzichten en een inschatting van mogelijke milieuconsequenties. Op basis hiervan wordt er elk jaar een storting gedaan in het amoveringsfonds. Het benodigde budget betreft € 636 mln en is bereikt in 2031. Per 31 december 2019 is de stand van het ontmantelingsfonds ruim € 290 mln, zie ook: <u>Financiën - EPZ Jaarverslag</u> De komende jaren wordt het benodigde doelvermogen verder opgebouwd, door jaarlijkse storting (€ 15 mln per jaar), alsmede het jaarlijkse fondsrendement.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
	In de berekeningen van de amoveringskosten zijn ook de nazorgkosten meegenomen. Ter aanvulling: het geld wat op dit moment door PZEM in het amoveringsfonds is gestort maakt geen onderdeel uit van de liquiditeit van PZEM (zoals weergegeven in de grafieken uit het PwC-rapport).
4. Wie draait voor de kosten op wanneer in 2033 blijkt dat onvoldoende geld beschikbaar is voor ontmanteling van de kerncentrale én de tientallen jaren nazorg?	Zoals hierboven aangegeven is het benodigde budget bereikt in 2031. De jaren hierna zal het fonds renderen doordat de gelden belegd worden in een fonds met een beperkt risicoprofiel. Omdat hierna het tolling contract is afgelopen en PZEM haar contractuele verplichtingen heeft voldaan, zijn de risico's daarna niet meer voor PZEM. EPZ heeft de verplichting om het fonds te vullen. Als EPZ dit conform vergunningsvoorwaarden heeft voldaan komt het restrisico voor rekening van het Rijk in de rol als Kew-vergunningverlener (die om de vijf jaar de toets uitvoert).
5. Wordt de jaarlijkse bijdrage aan het Deltakenniscentrum water, energie en food (in totaal 20 miljoen) geoormerkt? Zo ja, op welke wijze. Zo nee, op welke wijze wordt dan de bijdrage aan het Deltakenniscentrum geborgd?	Voor de bijdrage aan het Delta kenniscentrum zal een aparte bestemmingsreserve gevormd worden. Deze zal worden gevoed uit de Evides dividenden.
6. Hoe hoog (uitgedrukt in percentage tussen 0 en 100) wordt het risico ingeschat dat aan het eind van looptijd van de lening, bij PZEM onvoldoende vermogen beschikbaar is om de lening (naar verwachting ruim 300 miljoen) in één keer af te lossen?	In het PwC worden drie scenario's gehanteerd. De kans dat deze scenario's zich voordoen is niet specifiek in percentages uitgedrukt. Het verwachte scenario is dat er in 2033 voldoende liquiditeit beschikbaar is voor een dividenduitkering uit PZEM zodat de lening vervroegd kan worden afgelost. Een dividenduitkering van PZEM is in grote mate afhankelijk van de ontwikkeling in elektriciteitsprijzen die erg volatiel kunnen zijn.
7. Kan in één zin aangegeven worden waarom het verantwoord is om dit risico te lopen?	In het slechtste geval zullen we in het hoge risicoscenario de lening moeten herfinancieren en is GBE Aqua een groter deel van haar inkomsten kwijt aan rentelasten, hier staat de waarde van de aandelen Evides tegenover.

Vragen Commissie Bestuur over Brief GS van 13 april 2021 over Fiche 1K – ontvechting Evides

Vragen van Fractie PvZ over agendapunt 7

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden																																																												
Punt 7 Fiche 1k ontvechting EVIDES Vraag nav mail van burger welke ons is gezonden op verzoek van een gemeenteraadslid te Terneuzen. In de berekening van betreffende burger komen wij niets tegen over het amoveringsfonds voor de kerncentrale, kunt u een korte beschrijving geven van de gevolgen voor de aandeelhouders PZEM indien de optie zoals beschreven door deze burger uitgevoerd zou worden, te weten verkrijging aandelen EVIDES om niet? En dan vooral mbt tot het amoveringsfonds? Een best- en worst-case scenario?	Hiervoor kan onderstaande figuur gehanteerd worden: Financiële impact kernrisico's op liquiditeit PZEM indien Evides om-niet wordt overgedragen in ontvechtingsscenario Liquiditeitspositie PZEM ontvechtingsscenario in € mln <table><tr><th>Jaar</th><th>Liquiditeitsontvechtingsscenario</th><th>Mid risico</th><th>Hoog risico</th></tr><tr><td>2020</td><td>750</td><td>750</td><td>750</td></tr><tr><td>2021</td><td>716</td><td>716</td><td>716</td></tr><tr><td>2022</td><td>680</td><td>377</td><td>312</td></tr><tr><td>2023</td><td>649</td><td>369</td><td>272</td></tr><tr><td>2024</td><td>621</td><td>365</td><td>233</td></tr><tr><td>2025</td><td>598</td><td>367</td><td>199</td></tr><tr><td>2026</td><td>591</td><td>355</td><td>152</td></tr><tr><td>2027</td><td>585</td><td>324</td><td>66</td></tr><tr><td>2028</td><td>603</td><td>294</td><td>17</td></tr><tr><td>2029</td><td>611</td><td>259</td><td>-38</td></tr><tr><td>2030</td><td>626</td><td>229</td><td>-90</td></tr><tr><td>2031</td><td>633</td><td>192</td><td>-147</td></tr><tr><td>2032</td><td>641</td><td>161</td><td>-193</td></tr><tr><td>2033</td><td>642</td><td>116</td><td>-255</td></tr></table> Het belangrijkste risico's bij PZEM zijn dalende elektriciteitsprijzen. PZEM is vanwege het tolling contract met EPZ verplicht om stroom tegen de prijs zoals in dit contract opgenomen, af te nemen. In het hoge risicoscenario (de onderste lijn) blijkt echter dat PZEM vanaf 2028 over onvoldoende liquiditeit beschikt om aan de verplichting in het tolling contract te kunnen blijven voldoen. Dit is de reden dat PZEM de aandelen Evides niet 'om niet' aan haar aandeelhouders kan overdragen. In het best-case scenario (de bovenste lijn) zijn de marktprijzen voor energie hoger dan hetgeen PZEM moet betalen vanuit het tolling contract en maakt PZEM winst op dit contract. In dit scenario is het voor PZEM mogelijk om extra dividend uit te keren aan haar aandeelhouders.	Jaar	Liquiditeitsontvechtingsscenario	Mid risico	Hoog risico	2020	750	750	750	2021	716	716	716	2022	680	377	312	2023	649	369	272	2024	621	365	233	2025	598	367	199	2026	591	355	152	2027	585	324	66	2028	603	294	17	2029	611	259	-38	2030	626	229	-90	2031	633	192	-147	2032	641	161	-193	2033	642	116	-255
Jaar	Liquiditeitsontvechtingsscenario	Mid risico	Hoog risico																																																										
2020	750	750	750																																																										
2021	716	716	716																																																										
2022	680	377	312																																																										
2023	649	369	272																																																										
2024	621	365	233																																																										
2025	598	367	199																																																										
2026	591	355	152																																																										
2027	585	324	66																																																										
2028	603	294	17																																																										
2029	611	259	-38																																																										
2030	626	229	-90																																																										
2031	633	192	-147																																																										
2032	641	161	-193																																																										
2033	642	116	-255																																																										

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v. de Voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp
Afdoening toezegging
variant 'kopen tegen
marktwaarde en
dividenduitkering PZEM

Zaaknummer
16238

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 25 mei 2021

Geachte voorzitter,

Tijdens de informatiesessie voor Statenleden over Evides op 11 mei 2021 is de vraag gesteld of de € 10 miljoen die het Rijk heeft aangeboden om ontvlechting van Evides mogelijk te maken, ook gebruikt kan worden om ontvlechting op een andere manier vorm te geven dan in het PwC-rapport gesteld. Als optie wordt een variant voorgesteld waarbij de aandelen Evides tegen marktwaarde (door de holding) van PZEM worden gekocht, waarna de marktwaarde kort daarna als dividenduitkering wordt teruggestort aan de aandeelhouders PZEM die vervolgens dit bedrag storten in de holding (GBE Aqua) die de aandelen heeft gekocht. Om het risico op paulianeus handelen te voorkomen zou de Provincie Zeeland een garantie afgeven aan PZEM (i.p.v. over Evides) waarbij de provincie de marktwaarde terug betaalt als het hoge risicoscenario zich bij PZEM voor doet en de liquide middelen nodig blijken te zijn.

Door dhr. Van der Velde is de toezegging gedaan om dit scenario nader uit te werken. Tevens is deze optie informeel voorgelegd aan PZEM.

Perspectief Provincie Zeeland

In de informatiesessie is aangegeven dat het belangrijkste argument voor deze variant zou kunnen zijn dat de liquiditeiten van PZEM niet verder toe nemen waardoor de € 367 mln. niet in de risicodragende sfeer van PZEM wordt gebracht. Een ander voordeel is dat de volledige dividenden van Evides ter beschikking komen van de aandeelhouders, er is namelijk geen sprake van aflossing van de lening.

Doelstelling aandeelhouders

Door het afgeven van de garantie aan PZEM, blijven PZEM en haar aandeelhouders voor de duur van de garantie aan elkaar verbonden. Nadeel van de optie is dat de doelstelling van de aandeelhouders om Evides uit de commerciële activiteiten van PZEM te halen met deze variant niet volledig wordt bereikt. Indien PZEM namelijk alsnog het geld nodig heeft (als gevolg van het dalende elektriciteitsprijzen) wordt mogelijk de garantie van de Provincie Zeeland ingeroepen door PZEM. De provincie blijft dan in haar rol als garantsteller voor de exploitatie van PZEM afhankelijk van de commerciële activiteiten van PZEM.

Boekwaarde

Bij de aangedragen variant is er direct sprake van de maximale boekwaarde van GBE Aqua op de balans van de provincie. Voor de provincie betreft dit de helft van de marktwaarde Evides = € 184 mln. Bij schommelingen in het Evides dividend loopt de provincie jaarlijks een impairment risico over de waarde GBE Aqua. De dividenduitkering van PZEM leidt bij de provincie tot een eenmalig resultaat van € 184 mln. Een deel hiervan kan worden ingezet als risicoreserve om het impairment risico, alsmede om het risico van de garantie (zie hieronder) op te vangen. Zowel de activa en passiva zijde van de provinciale balans neemt fors toe.

Weerstandsvermogen

Er is een hoger bedrag nodig in het weerstandsvermogen bij een garantie aan PZEM dan een garantie aan de GBE Aqua holding. Voor het benodigde bedrag in het weerstandsvermogen moet je de oude rating PZEM (BB S&P)¹ x € 367 mln. doen. Dit komt neer op 14,71% x € 367 mln = ± € 54 mln. Ten opzichte van de benodigde € 10 mln. bij een garantstelling aan GBE Aqua holding. Het aanbod van het Rijk is onvoldoende om het benodigde bedrag in het weerstandsvermogen te dekken.

Reactie PZEM

Verkoop tegen marktwaarde

Het uitkeren van een superdividend is wat PZEM betreft op dit moment niet aan de orde. PZEM is van mening dat deze terughoudendheid door de aanwezigheid van de kerncentrale en op basis van diverse analyses waaronder ook het PWC rapport goed te rechtvaardigen is. Wel geeft PZEM op basis van het PwC rapport aan dat er in het basis- en middel-risicoscenario al eerder dan in 2033 stapsgewijs dividend kan worden uitgekeerd.

PZEM weet dat de Rijksoverheid gelet op het belang van de kerncentrale, de rechtmatigheid van dividenden kritisch zal volgen zeker gezien het feit dat de energietak in het recente verleden grote verliezen heeft gemaakt. PZEM hoopt dat ze deze periode snel achter zich kunnen laten. Tot het zover is geeft PZEM aan terughoudend te zijn met dividenduitkeringen. Het is dan ook de reden dat we voor een verkoop tegen marktwaarde hebben gekozen als beste oplossing gegeven de huidige omstandigheden.

Het in feite omzetten van dit vermogen naar een garantie zou ook betekenen dat het Evides aandelenbezit kan worden beïnvloed door het reilen en zeilen van de commerciële activiteiten, hetgeen we juist proberen te vermijden. Ingeval er tekorten zouden ontstaan, zal PZEM namelijk de garantie moeten invoeren hetgeen weer aanleiding kan zijn tot een gedwongen verkoop van de aandelen Evides door GBE Aqua of herfinanciering op een onbekend tijdstip.

Garantie op PZEM

Een garantie geeft minder zekerheid voor PZEM in vergelijking tot de situatie dat zij de middelen direct tot haar beschikking heeft.

Ter onderbouwing: bij een garantie heeft PZEM de middelen niet direct beschikbaar en kan zij geen rendement maken op de ontvangen middelen uit de verkooptransactie. Voorts zullen door de provincie

¹ Dit betreft een Ba2 bij Moody's (zie rapport Deloitte). Op 9 februari jl. heeft PZEM haar kredietrating ingetrokken.

Source: Moody's Investors Service

Rating\Horizon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Aaa	0.00%	0.01%	0.01%	0.04%	0.06%	0.09%	0.12%	0.13%	0.13%	0.13%	0.13%	0.13%
Aa1	0.00%	0.00%	0.00%	0.05%	0.09%	0.13%	0.14%	0.14%	0.16%	0.20%	0.25%	0.31%
Aa2	0.00%	0.01%	0.11%	0.22%	0.33%	0.41%	0.50%	0.59%	0.70%	0.83%	0.94%	1.07%
Aa3	0.04%	0.12%	0.16%	0.25%	0.38%	0.50%	0.63%	0.75%	0.83%	0.91%	1.01%	1.15%
A1	0.06%	0.19%	0.38%	0.58%	0.78%	0.98%	1.15%	1.31%	1.43%	1.58%	1.76%	1.95%
A2	0.04%	0.14%	0.30%	0.49%	0.70%	1.01%	1.34%	1.67%	2.00%	2.34%	2.67%	2.94%
A3	0.05%	0.17%	0.36%	0.53%	0.79%	1.03%	1.31%	1.63%	1.94%	2.21%	2.46%	2.72%
Baa1	0.11%	0.29%	0.49%	0.72%	0.93%	1.18%	1.44%	1.67%	1.95%	2.26%	2.65%	3.12%
Baa2	0.14%	0.36%	0.61%	0.94%	1.25%	1.58%	1.93%	2.29%	2.66%	3.06%	3.53%	3.99%
Baa3	0.23%	0.58%	1.03%	1.53%	2.14%	2.76%	3.30%	3.89%	4.49%	5.06%	5.56%	6.06%
Ba1	0.42%	1.38%	2.51%	3.62%	4.71%	5.80%	6.64%	7.36%	8.07%	8.86%	9.70%	10.54%
Ba2	0.68%	1.80%	3.13%	4.51%	5.90%	7.09%	8.25%	9.48%	10.85%	12.22%	13.42%	14.71%
Ba3	1.29%	3.61%	6.37%	9.44%	12.03%	14.52%	16.91%	19.07%	21.08%	23.09%	24.81%	26.55%
B1	1.93%	5.21%	8.80%	12.22%	15.62%	18.64%	21.61%	24.32%	26.67%	28.59%	30.37%	31.90%
B2	2.98%	7.59%	12.32%	16.69%	20.45%	23.86%	26.67%	28.91%	31.21%	33.44%	35.34%	37.50%
B3	4.64%	10.32%	16.18%	21.31%	25.86%	29.79%	33.14%	36.34%	39.05%	41.26%	43.00%	44.38%
Baa	7.81%	15.29%	21.87%	27.67%	32.91%	37.41%	41.13%	44.48%	47.59%	50.22%	52.37%	53.66%
Baa-	34.52%	46.62%	54.99%	61.59%	64.65%	65.70%	67.56%	69.04%	70.19%	70.73%	71.53%	72.15%
B+	0.08%	0.23%	0.42%	0.63%	0.87%	1.13%	1.38%	1.63%	1.88%	2.14%	2.40%	2.66%
B+	4.22%	8.54%	12.66%	16.34%	19.55%	22.30%	24.66%	26.74%	28.64%	30.34%	31.81%	33.17%
All	1.68%	3.36%	4.90%	6.24%	7.37%	8.32%	9.13%	9.83%	10.46%	11.03%	11.55%	12.03%

Source: Moody's 'Annual default study: Following a sharp rise in 2020, corporate defaults will drop in 2021', Exhibit 43, 28 January 2021

voorwaarden aan een garantie worden gesteld, hetgeen in de toekomst tot (juridische) discussies kan leiden tussen de provincie en PZEM (zowel in haar rol als garantsteller als aandeelhouder). Gelet op het PwC rapport zou, rekening houdend met het hoog risicoscenario, de garantie van € 367 miljoen tot 2033 moeten lopen.

Ook is het voor PZEM de vraag of men als bestuur aansprakelijkheid kan vermijden indien een garantie wordt geaccepteerd waarvan het de vraag is of deze daadwerkelijk onherroepelijk in te roepen is. Dit vergt in de uitwerking waarborgen vanuit de aandeelhouders/ garantsteller.

Als deze optie wordt gekozen dan voorziet PZEM dat er nader onderzoek gedaan moet worden naar bestuursrechtelijke, juridische en financiële aspecten. Daarnaast zal – opnieuw – afstemming gezocht moeten worden met diverse stakeholders, zoals bijvoorbeeld de Raad van Commissarissen van PZEM.

Standpunt college

Hoewel de variant een andere en complexere mogelijkheid voor ontvlechting van Evides is, heeft het college gelet ook op de aandeelhouderstrategie en het lagere risico bij een garantie aan GBE Aqua de voorkeur om een garantstelling aan een waterbedrijf te verstekken i.p.v. aan ons (commerciële) energiebedrijf. Daarnaast weten we dat de variant die we in de brief van GS op 13 april aan u hebben voorgelegd kan rekenen op steun van zowel PZEM als de Rijksoverheid. Van PZEM hebben we begrepen dat in het basis- en middel-risicoscenario uit het PwC rapport al eerder dan in 2033 stapsgewijs dividend kan worden uitgekeerd. Ook dit is voor het college een belangrijke overweging om voor deze lijn te kiezen. Deze optie is ons inziens in voldoende mate onderzocht door PwC en Deloitte en voldoet het beste aan de wensen in de aandeelhoudersstrategie.

Wij stellen voor om de toezegging zoals gedaan tijdens de informatiesessie 'ontvlechting Evides' als afgedaan te beschouwen.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

de voorzitter van Provinciale Staten
van de Provincie Zeeland
t.a.v. de statengriffier

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Uitkomsten onderzoek tolvrije Westerscheldetunnel	41087		

Middelburg, 6 april 2021

Geachte voorzitter,

Op 24 november 2020 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen van het lid Schonis (*kamerstuk 35570, nr. 41*). De motie verzoekt de regering, om in overleg met de regio onderzoek te doen naar de sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel en naar de financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, en hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen. De motie vraagt de Kamer over de uitkomsten te informeren ten behoeve van de aanstaande kabinetsformatie.

Door gedeputeerde Van der Maas bent u in de commissie Bestuur op 22 januari 2021 mondeling geïnformeerd over de uitvoering van deze motie. Daarnaast hebben wij in onze brief "Reactie op notitie stichting Zeeland tolvrij" (*kenmerk 20041890*) d.d. 2 februari 2021 aan uw Staten het proces van de uitvoering van deze motie door het Rijk geschetst. Middels de voorliggende brief informeren wij u over de uitkomsten van het onderzoek.

Het Rijk en de regio hebben, middels een Zeeuwse klankbordgroep, constructief samengewerkt aan de afhandeling van de motie. In samenspraak is een aanpak ontwikkeld en zijn twee onderzoeksoopdrachten uitgewerkt. De eerste opdracht is het uitvoeren van een onderzoek naar de sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel. De tweede opdracht is het uitvoeren van een onderzoek naar financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, inclusief het in beeld brengen van de bijbehorende bekostigingsmodellen. Beide onderzoeken zijn uitgevoerd door een extern adviesbureau.

- I. Onderzoek sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel*
Door adviesbureau Ecorys is onderzoek gedaan naar de sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel. Het rapport vindt u in **bijlage 1**.

Middels een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) is door Ecorys het netto welvaartseffect berekend. Als alle maatschappelijke kosten en baten worden beschouwd dan kan volgens Ecorys worden geconcludeerd dat de maatschappelijke baten ca. anderhalf maal zo hoog zijn als de maatschappelijke kosten en negatieve effecten. Dat is volgens Ecorys ook

goed verklaarbaar omdat een tol een interventie is die op markten verstorend werkt. Door het opheffen van deze verstoring gaan de markten beter werken en zijn er positieve effecten voor de arbeidsmarkt, de woningmarkt en sociaal recreatieve effecten. Hierbij moet ook nog het kwalitatief beschreven effect bij op worden geteld dat het gevoel van onrechtvaardigheid bij de Zeeuwen wordt weggenomen.

De meeste baten zullen volgens Ecorys in Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren en de Bevelanden merkbaar zijn. Er is een beperkte doorwerking in de rest van Zeeland en Nederland.

II. Onderzoek financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, en hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen

Door adviesbureau Rebel is onderzoek gedaan naar de financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, en hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen. Het rapport vindt u in **bijlage 2**.

Rebel heeft in haar onderzoek een aantal scenario's onderzocht. Daarbij is een onderscheid gemaakt in i. hoe groot het tekort van een scenario is en ii. welke mogelijkheden er zijn om het scenario te bekostigen (financieel te dekken).

De volgende scenario's zijn door Rebel onderzocht:

1. Tolvrij maken per januari 2022
2. Tolvrij maken per mei 2025
3. Gedeeltelijk tolvrij maken:
 - A. afbouw tarief in drie perioden
 - B. alleen tol vrachtverkeer
 - C. kostendekkend tarief voor alle gebruikers

i. Financieel effect van de scenario's

Het totale financiële effect van vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel is het totaal van het financieel tekort van de NV Westerscheldetunnel en de gedeelde inkomsten voor de Provincie. Het financieel effect van de hiervoor beschreven scenario's is weergegeven in de volgende tabel.

Financieel effect van de scenario's	
1. Tolvrij vanaf 2022	€ 340 mln.
2. Tolvrij vanaf 2025	€ 261 mln.
3. Gedeeltelijk tolvrij maken:	
A. Afbouw tarief	€ 191 mln.
B. vrachttarief vanaf 2022	€ 223 mln.
C. Kostendekkend tarief	€ 175 mln.

Het benodigde bedrag om de tunnel eerder tolvrij te maken per 2022 bedraagt volgens Rebel € 340 mln. Wij merken op dat dit door Rebel berekende bedrag voor ons herkenbaar is. Richting uw Staten hebben wij eerder in antwoord op Statenvragen geantwoord dat het tolvrij maken van Westerscheldetunnel ca. € 400 mln. bedraagt (stand begin 2020). Deze kosten nemen als gevolg van de jaarlijkse tolopbrengsten af (ca. € 30 mln. per jaar). Hieruit volgt dat het benodigde bedrag begin 2022 ca. € 340 mln. bedraagt (€ 400 mln. -/- 2 * € 30 mln.).

Bij alle onderzochte varianten is er vanuit gegaan dat de NV Westerscheldetunnel blijft bestaan voor het beheer, onderhoud, de bediening en het management van de Westerscheldetunnel. In de varianten van geheel tolvrij maken van de Westerscheldetunnel worden werkzaamheden voor tolinning en de dochteronderneming Movenience gestaakt. Hiervoor zijn mogelijke afvloeiingskosten opgenomen in de berekeningen van het financieel effect. Voor de varianten met betrekking tot het gedeeltelijk tolvrij maken zijn nog wel werkzaamheden en medewerkers nodig voor de tolinning.

ii. Bekostiging van de scenario's

In haar onderzoek is door Rebel een aantal mogelijkheden voor bekostiging onderzocht: Rijk, Rijk & regio samen, schaduwtol, gebruik vrachtwagenheffing, provinciale opcenten, verhoging lokale/regionale belastingen of mede-bekostiging bedrijfsleven.

Volgens Rebel is er op het eerste oog geen éénduidige drager of instrument dat een volledige dekkende oplossing zal vormen voor de bekostiging van het tekort. Wel constateert Rebel dat

de draagkracht van de regio beperkt is en dat het Rijk per definitie ruimere mogelijkheden heeft.

Vervolgproces

Door de demissionair minister van I&W zijn in lijn met de motie de onderzoeksresultaten ter informatie naar de Tweede Kamer gezonden ten behoeve van de aanstaande kabinetsformatie.

Gezien de positieve standpunten die de diverse politieke partijen ten aanzien van een tolvrije tunnel tijdens de verkiezingscampagnes hebben ingenomen en de positieve onderzoeksresultaten van beide onderzoeken, doen wij een beroep op het nieuwe kabinet om voldoende financiële middelen ter beschikking te stellen om een volwaardig tolvrije Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk te realiseren. Wij pleiten er dan ook voor een tolvrije Westerscheldetunnel in het regeerakkoord op te nemen met daarbij de beoogde ingangsdatum. Een spoedige tolvrije tunnel kan het ervaren gevoel van onrechtvaardigheid wegnemen.

In het kader van behoud van werkgelegenheid in Zeeland hechten wij aan het behouden (ook na 2033) van de Zeeuwse verkeerscentrale in Borssele, door deze op te nemen in de structuur van Rijkswaterstaat, onder regie van het Verkeerscentrum Nederland in Utrecht.

In overleg met het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) zullen wij een tolvrije Westerscheldetunnel onder de aandacht brengen bij de formatietafel, passend bij en in de context met de bredere Zeeuwse lobbyinzet. Ook na de formatie zullen wij samen met de gemeente Terneuzen, het OZO en andere stakeholders richting het Kabinet en de Tweede Kamer blijven lobbyen om, met voldoende financiële middelen vanuit het Rijk, de Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk tolvrij te maken.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Tolvrije Westerscheldetunnel

Onderzoek financiële mogelijkheden en bekostigingsmodellen

Maart 2021

Tolvrije Westerscheldetunnel

Onderzoek financiële mogelijkheden en bekostigingsmodellen

Auteur(s):

Remco Derksen

Maarten van der Vlies

Kees Hörchner

Martin van der Does de Bye

In opdracht van:

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Plaats, datum:

Rotterdam, 1 april 2021

Status:

Definitief

Rebel

Wijnhaven 23

3011 WH Rotterdam

Nederland

+31 10 275 59 95

info@rebelgroup.com

www.rebelgroup.com

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	1
2. Aanleiding en onderzoeksvraag	4
2.1 Achtergrond	4
2.2 Tolheffing en organisatie	6
2.3 Onderzoeksvraag	7
2.3.1 Twee aspecten financiële studie: bepalen financieel effect en mogelijkheden bekostiging	7
2.3.2 Relatie tussen de deelonderzoeken	7
2.4 Rapportage en besluitvorming	8
3. Aanpak onderzoek financiële mogelijkheden	9
3.1 Informatieverantwoording	9
3.2 Aanpak in vijf stappen	10
3.3 Gesprekspartners	11
3.4 Onderzochte varianten	11
3.5 Financieel model	13
3.5.1 Bepalen van de referentiesituatie	13
3.5.2 Doorrekenen van de verschillende varianten	14
3.5.3 Vergelijking met referentiesituatie	14
4. Uitgangspunten en aannames	15
4.1 Organisatorische uitgangspunten en aannames	15
4.2 Financiële uitgangspunten en aannames	15
4.2.1 Referentie: tol voor de Westerscheldetunnel tot en met medio maart 2033	15
4.2.2 Vervroegd tolvrij maken Westerscheldetunnel	16
5. Financieel effect varianten tolvrije Westerscheldetunnel	18
5.1 Financieel effect twee hoofdvarianten vervroegd tolvrij 2022 en 2025	18
5.1.1 Totaal financieel effect	18
5.1.2 Financieel effect Westerscheldetunnel	19
5.1.3 Financieel effect Provincie Zeeland	21
5.2 Financieel effect van het gedeeltelijk tolvrij maken	23
6. Gevoeligheidsanalyses	24
6.1 Financiële impact van organisatorische keuzes voor beheer WST	24
6.2 Covid-19	25
6.3 BTW	25
6.4 Overige besparingen bij andere partijen	26
7. Mogelijkheden voor bekostiging	27
7.1 Beschrijving onderzochte mogelijkheden	27
7.2 Afweging mogelijkheden bekostiging	29
7.3 Samenvatting afweging mogelijkheden bekostiging	32
7.4 Overwegingen uit het onderzoek inzake bekostiging	33
8. Conclusies	34
8.1 Conclusies financieel effect	34
8.2 Conclusies bekostigingsmogelijkheden	35

1. Samenvatting

In september 1995 is door de ministerraad besloten tot bouw en exploitatie van de Westerscheldetunnel (hierna WST), een verbinding tussen Zeeuws-Vlaanderen (Terneuzen) en Zuid-Beveland (Borssele). De tunnel wordt sinds de opening op 14 maart 2003 voor een periode van dertig jaar (tot 2033) geëxploiteerd door de NV Westerscheldetunnel. In de Tunnelwet Westerschelde van 29 september 1998 is vastgelegd dat er tol geheven wordt gedurende 30 jaar vanaf opening en zijn er regels opgenomen voor het vaststellen van de toltarieven. De WST zal conform afspraak in maart 2033 overgedragen worden aan het Rijk.

Om tot realisatie van de Kanaalkruising Sluiskil te komen heeft de Provincie Zeeland de aandelen van het Rijk in de NV Westerscheldetunnel (hierna NV WST) in 2009 overgenomen. De overname van de WST door de Provincie Zeeland stelde de Provincie in staat om vanaf 1 juli 2009 de tolopbrengsten ook in te zetten voor de realisatie van de Sluiskiltunnel. Op een later tijdstip zijn ook middelen vanuit de tolopbrengsten ingezet voor bekostiging van de Sloeweg.

De NV WST is belast met de tolnning en het verkeers- en incidentenmanagement, beheer en onderhoud van de WST en het daarbij behorende tracé, waartoe de Sluiskiltunnel en de Sloeweg behoren.

Motie Schonis en onderzoek naar financiële effecten en bekostiging tolvrije WST

Op weg naar de kabinetsformatie in 2021, heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen van kamerlid Schonis. Deze motie (Kamerstuk 35570, nr. 41) van 24 november 2020 betreft het verzoek aan de regering om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van een tolvrije WST. Het onderzoek naar de mogelijkheden van een tolvrije WST bestaat uit twee onderdelen:

1. Onderzoek naar de sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel.
2. Onderzoek naar de financiële mogelijkheden om de WST tolvrij te maken, hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen.

In dit rapport zijn de resultaten weergegeven van onderzoek naar de tweede vraag. De eerste vraag is onderzocht door adviesbureau Ecorys. Voor de beantwoording van de tweede onderzoeksvraag is een onderscheid gemaakt in de volgende twee aspecten:

1. Bepalen van het financiële effect van het eerder dan in maart 2033 tolvrij maken van de WST. Hiervoor zijn meerdere varianten onderzocht. Bij het bepalen van het financieel effect is zowel gekeken naar het toekomstige financieel tekort van de WST, als derving van inkomsten bij de Provincie Zeeland door mis te lopen dividenden. Voor het bepalen van het financieel effect van de varianten is speciaal een financieel model opgezet, gebaseerd op en afgestemd met de begrotingen van de NV WST en de Provincie Zeeland.
2. Beoordelen welke mogelijkheden er zijn voor bekostiging van een mogelijk toekomstig tekort en welke afwegingen daarbij een rol spelen.

Dit onderscheid is gemaakt, omdat de aard en de omvang van het financieel effect van verschillende varianten aanknopingspunten kan bieden voor bekostigingsmogelijkheden.

Onderzochte varianten en financieel effect

Voor de varianten is onderscheid gemaakt in (i) een referentievariant voor het doortrekken van de huidige (2021) hoogte van tolheffing tot en met 2033 en (ii) varianten om de WST vervroegd tolvrij te maken, al dan niet stapsgewijs. De referentievariant is in dit onderzoek gebruikt om de varianten voor het vervroegd tolvrij maken van de WST mee te vergelijken en daarmee het financieel effect te kunnen bepalen. Vervolgens zijn er meerdere varianten onderzocht voor het tolvrij maken van de WST:

1. *Tolvrij maken per januari 2022*. Dit is, afhankelijk van de snelheid van te maken afspraken en besluitvorming, de eerste mogelijkheid om geen tol te heffen voor het passeren van de WST.
2. *Tolvrij maken per mei 2025*. Gedachte achter deze variant is dat per mei 2025 de Sluiskiltunnel, welke qua afspraken tussen Rijk en regio en qua verkeersnetwerk samenhangt met de WST, wordt overgedragen aan het Rijk. Overdracht zou dan tezamen met de WST kunnen plaatsvinden.
3. *Gedeeltelijk tolvrij maken*. Deze variant spreidt het financieel effect geleidelijk in de tijd of maakt het financieel effect kleiner.

In de doorrekening van de varianten is aangenomen dat de NV WST als beheersorganisatie blijft bestaan, in elk geval tot medio maart 2033. Een nog te maken impactanalyse door Rijkswaterstaat zal duidelijk moeten maken wat er nodig is voor een overdracht van beheer, onderhoud en bediening van de WST en het verkeers- en incidentmanagement. In de varianten van geheel tolvrij maken van de WST worden werkzaamheden voor tolninning en de dochteronderneming Movenience gestaakt. Hiervoor zijn afvloeiingskosten opgenomen in de berekeningen van het financieel effect. Voor de varianten met betrekking tot het gedeeltelijk tolvrij maken zijn nog wel werkzaamheden en mensen nodig voor de tolninning.

Voor wat betreft het financieel effect van het vervroegd tolvrij maken van de WST zijn de conclusies uit dit onderzoek als volgt:

- » Het financieel effect van vervroegd tolvrij maken vanaf 2022 leidt tot een tekort van 340 miljoen euro. Dit effect kan worden uitgesplitst in een financieel tekort voor de instandhouding en organisatie van de WST van 158 miljoen euro (dit betreft voornamelijk exploitatie, bediening, organisatie en beheer en onderhoud van de tunnel) en een begrotingstekort voor de Provincie Zeeland van 181 miljoen euro. Dit begrotingstekort voor de Provincie Zeeland ontstaat door het wegvallen van dividenduitkeringen, waardoor een tekort ontstaat in de bestemmingsreserve. De middelen in deze bestemmingsreserve worden aangewend om kosten voor afschrijving, onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel en de Sloeweg, als wel de rentelasten voor de investering aan de WST te dekken. Tevens wordt de reserve vanaf 2025 opgebouwd om de afschrijving van de WST in 2033 te kunnen opvangen.
- » Het financieel effect van vervroegd tolvrij maken vanaf 2025 leidt tot een tekort van 261 miljoen euro. Dit effect vertaalt zich in een financieel tekort voor de instandhouding van de WST van 131 miljoen euro en een begrotingstekort voor de Provincie Zeeland van 130 miljoen euro.

	Tolvrij vanaf 2022	Tolvrij vanaf 2025
Financieel effect tolvrij maken	340	261
Financieel tekort WST	158	131
Begrotingstekort Provincie Zeeland	181	130

- » Er zijn ook varianten doorgerekend die gericht zijn op het gedeeltelijk tolvrij maken van de WST, door middel van een afbouwend toltarief tot en met 2033, een tarief dat alleen geldt voor vrachtverkeer en lange/hoge voertuigen en door een verlaging van het toltarief tot een kostendekkend tarief voor beheer en instandhouding van de WST. Het financieel effect van deze varianten komt met respectievelijk 191 miljoen euro, 223 miljoen euro en 175 miljoen euro lager uit dan het geheel tolvrij maken van de WST. Voor deze varianten geldt dat de resterende tolopbrengsten vrijwel voldoende zijn om de kosten voor de WST te dekken, maar niet voldoende zijn om het begrotingstekort bij de Provincie Zeeland op te vangen.

	A. Afbouwend tarief	B. Vrachttarief	C. Kostendekkend tarief
Financieel effect tolvrij maken	191	223	175
Financieel tekort WST	21	39	-
Begrotingstekort Provincie Zeeland	170	183	175

- » Het uitgangspunt dat de NV WST blijft bestaan komt voort uit het feit dat er (nog) geen impactanalyse is uitgevoerd voor een eventuele overdracht van het beheer van de WST naar Rijkswaterstaat en daarvoor dus (nog) geen financiële gegevens zijn. Wel is, middels een gevoeligheidsanalyse, bekeken of mogelijkwerijs (substantiële) kostenbesparingen te realiseren kunnen zijn bij een overgang van het beheer van de NV WST naar Rijkswaterstaat. Uit de gevoeligheidsanalyse blijken deze besparingen vooralsnog niet substantieel.

- » Tenslotte is ook de impact van de te verwachte toename van de verkeersintensiteiten door het tolvrij maken van de WST onderzocht, met name op mogelijke extra kosten voor onderhoud. In de periode tot en met 2027 is al een stapsgewijze vervanging en/of renovatie van kwetsbare delen van het wegdek voorzien, waardoor er in de periode tot en met begin 2033 geen kosten zijn opgenomen voor extra onderhoud, als gevolg van toename van het verkeer in een situatie zonder tol.

Mogelijkheden voor bekostiging

Voor het eventueel dekken van (een deel van) het financiële tekort, is een onderscheid gemaakt tussen dragers van de bekostiging en de hen beschikbare bekostigingsinstrumenten. Er zijn drie dragers, het Rijk, de regio (Provincie Zeeland en/of gemeenten) en mede-bekostiging door het bedrijfsleven. Qua instrumentarium voor bekostiging zijn de op dit moment bekende mogelijkheden meegenomen. Dit betreft de reguliere begrotingssystematiek bij Rijk en regio, het omzetten van tol in schaduwtoel, dekken van het tekort via de aanstaande vrachtwagenheffing, verhogen van de provinciale opcenten en een afspraak/convenant met het Zeeuws bedrijfsleven om bij te dragen.

Er is op het eerste oog geen éénduidige drager die of instrument dat een volledige dekkende oplossing zal vormen voor de bekostiging van het tekort:

- » In de begroting van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is geen vrije ruimte tot en met 2030, waardoor herprioritering en/of afstel van projecten naar verwachting nodig zal zijn. In geval van een kleiner of jaarlijks te dekken bedrag, is het probleem van budgettaire inpassing navenant kleiner. Dekking vanuit de algemene middelen van het Rijk hangt samen met (beleids)afspraken en prioriteiten, maar is vanzelfsprekend beter te overzien.
- » De begroting van de Provincie Zeeland biedt geen ruimte voor dekking van het tekort, ook niet in geval van een jaarlijks bedrag. De provincie heeft beperkt mogelijkheden om een substantieel tekort op haar begroting op te vangen. Verhoging van de provinciale opcenten zal slechts een (klein) deel van het tekort kunnen dekken. Ook voor een bijdrage vanuit de gemeenten zijn er naar verwachting geen mogelijkheden.
- » Omzetten van tol in schaduwtoel biedt vanuit financieel perspectief geen toegevoegde waarde. De langjarige kosten voor de WST en benodigde dividenden voor de Provincie Zeeland zijn voldoende duidelijk voor een eventuele afspraak over een jaarlijks bedrag. Een afspraak over het dragen van het risico van verkeersintensiteiten is daarvoor niet nodig.
- » Dekking van een deel van het tekort via een afspraak met het bedrijfsleven, dat thans voor zakelijke ritten tol betaalt, is naar verwachting lastig in te regelen om een aantal redenen: een verplichting voor bijdrage is niet mogelijk met free ridership als mogelijk effect en het Zeeuwse bedrijfsleven wordt benadeeld ten opzichte van niet Zeeuws bedrijfsleven.
- » Voor het (deels) dekken van het tekort via de aanstaande vrachtwagenheffing is geen voorziening in de concept wettekst en het is geen onderdeel van de afspraken met de sector. In geval van toepassing van dit instrument zullen beide herzien moeten worden.

Tot slot nog twee overwegingen, mocht een besluit tot het vervroegd tolvrij maken van de WST en met name een afspraak over dekking van het financiële tekort aan de orde zijn:

- » Een (eventuele) afspraak over de dekking van het tekort kan in beeld komen, indien daarbij twee aspecten in ogenschouw worden genomen. Ten eerste is de draagkracht van de regio beperkt en heeft het Rijk per definitie ruimere mogelijkheden. Ten tweede zijn de verschillende onderdelen van het tekort, zoals de boek- en restwaarde van de WST, de kosten voor beheer, bediening en organisatie en rentelasten duidelijk en af te bakenen. Hierdoor is toewijzing van onderdelen van het tekort aan dragers daarvan mogelijk.
- » Vanuit financieel perspectief lijkt 2025 de beste timing van het effectueren van een mogelijk besluit over het vervroegd tolvrij maken van de WST. In 2025 vindt de overdracht van de Sluiskiltunnel aan het Rijk plaats en is vanuit financieel oogpunt een eventuele afspraak met betrekking tot de WST het meest zuiver te maken. Immers de bestemmingsreserve van de Provincie Zeeland heeft vanaf 2025 nog uitsluitend betrekking op de WST. Bovendien is er zodoende tijd om met Rijkswaterstaat en NV WST afspraken te maken over hoe om te gaan met beheer en onderhoud, bediening en organisatie van de WST.

2. Aanleiding en onderzoeksvraag

2.1 Achtergrond

Al enkele honderden jaren varen er veerponten over de Westerschelde. De oorsprong van het veer Breskens - Vlissingen gaat terug tot de 16e eeuw. De veren verbonden Zeeuws-Vlaanderen met Walcheren, de Bevelanden en daarmee met de rest van Nederland. De veren hadden als nadeel dat zij bij slecht weer uit dienst werden genomen. Ook was het voor de reiziger onzeker of er op het gewenste moment capaciteit beschikbaar was. Daarmee was de veerverbinding niet altijd even betrouwbaar en bovendien boden de veren geen 24-uurs verbinding.

Sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw is in de Tweede Kamer gesproken over de aanleg van een brug of een tunnel. In september 1995 is door de ministerraad besloten tot bouw en exploitatie van de Westerscheldetunnel (hierna WST), een verbinding tussen Zeeuws-Vlaanderen (Terneuzen) en Zuid-Beveland (Borssele). Deze vaste oeververbinding zorgt voor een betrouwbare en snelle verbinding. Daarnaast komt de vervanging van de veren de veiligheid van de scheepvaart over dit drukbevaren water ten goede.

Voor de exploitatie van de WST is op 29 september 1998 de Tunnelwet Westerschelde aangenomen in de Eerste Kamer. In de Memorie van Toelichting wordt ingegaan op de motieven van de Rijksoverheid om bij te dragen aan de bekostiging van de aanleg van de tunnel:

“Aan de toezegging van het Rijk mee te werken heeft onder meer een afweging ten grondslag gelegen rond de vraag hoe de kostenontwikkeling bij voortzetting van rijksbijdragen aan de veerverbindingen zich zou verhouden tot een – in de tijd eindigende – bijdrage aan een vaste oeververbinding. Nadat de Provincie Zeeland – ondanks de door het Rijk toegezegde medewerking – had moeten concluderen dat de totstandbrenging van dit project de financiële spankracht van de Provincie te boven zou gaan, heeft de regering zich vervolgens beraden over de mogelijkheden het initiatief tot uitvoering van de vaste oeververbinding over te nemen.”

Verder staat in de Tunnelwet onder andere beschreven dat er tol geheven wordt gedurende 30 jaar en zijn er regels opgenomen voor het vaststellen van de tarieven. De minister beargumenteert het heffen van tol in de Memorie van toelichting als volgt:

“Tegenover het feit dat gebruikers van dit bijzondere object zullen moeten betalen, staat het feit dat nu voor het gebruik van de veren over de Westerschelde door gebruikers ook moet worden betaald.”

Een bijkomende afspraak is dat provincie Zeeland tussen Vlissingen en Breskens een fiets-voetveer zou (doen) exploiteren. De Westerschelde Ferry vervult deze functie.

De N.V. Westerscheldetunnel (hierna NV WST) is op 9 november 1998 opgericht en had en heeft als primaire taak de bouw en exploitatie van de WST. Tot de taken behoren de tolnning, het verkeers- en incidentmanagement en het onderhoud en beheer van de WST, de Sluiskiltunnel en de toeleidende wegen. De tunnel wordt sinds de opening op 14 maart 2003 voor een periode van dertig jaar (tot medio maart 2033) geëxploiteerd door de NV WST. De bouw van de tunnel en de aanleg van de toeleidende wegen hebben destijds 750,8 miljoen euro (excl. btw) gekost.

Op 18 mei 2009 is met de Overeenkomst Westerscheldetunnel de overname van 95,4% van de aandelen van de Staat door de Provincie Zeeland bekrachtigd. Tevens is op die datum de afspraak tussen het Rijk en de Provincie Zeeland gemaakt over de bouw en bekostiging van de Sluiskiltunnel. Sinds 1 juli 2009 zijn alle aandelen in handen van de Provincie Zeeland en is de tunnel eigendom van de Provincie Zeeland. De Sluiskiltunnel is geopend en in gebruik genomen op 19 mei 2015. Rijkswaterstaat neemt het beheer en onderhoud van de Sluiskiltunnel over vanaf 2025 en van de WST en de N62 (met een ruil tegen de N61-West, die overgaat naar de Provincie Zeeland), in 2033.

Overdracht aandelen WST aan Provincie Zeeland in 2008/2009

Om tot realisatie van de Kanaalkruising Sluiskil te komen heeft de Provincie Zeeland de aandelen van het Rijk in de NV Westerscheldetunnel in 2009 overgenomen. Daarmee kreeg de provincie directe sturing op de exploitatie en financiën van de NV WST en was daarmee in staat om realisatie van de Sluiskiltunnel – en later de Sloeweg – zeker te stellen. De Sluiskiltunnel en de Sloeweg liggen beide op het tracé van de Westerscheldetunnel. In de afspraak tussen het Rijk en de provincie zijn de overdracht van de aandelen van de NV WST en de toekomstige exploitatiesubsidie, die het Rijk jaarlijks zou verstrekken tot 2033, verrekend. Meer informatie over de aandelentransactie in 2009 is te vinden in het statenbesluit van de Provinciale Staten d.d. 29 mei 2009¹.

1. zeeland.nl/digitaalarchief/ze0900623

Tol wordt geheven op het Tolplein Westerscheldetunnel in Borssele, voor beide rijrichtingen. Onderstaande figuur geeft een overzicht van het tunneltracé, inclusief beide tunnels, alsmede aangrenzende wegen, zoals de N61.

Figuur 1: Tunneltracé Westerscheldetunnel

De overname van de WST door de Provincie Zeeland stelde de Provincie in staat om vanaf 1 juli 2009 de tolopbrengsten ook in te zetten voor de realisatie van de Sluiskiltunnel. Op een later tijdstip zijn ook middelen vanuit de tolopbrengsten ingezet voor bekostiging van de Sloeweg.

Vanaf enkele jaren na de opening van de WST wordt er – met name vanuit Zeeuws-Vlaanderen – actie gevoerd voor het tolvrij maken van de WST, onder andere door de Stichting Zeeland Tolvrij. De Stichting heeft de argumenten voor het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel beschreven in de publicatie 'Gedachten zijn TOLVRIJ'.

2.2 Tolheffing en organisatie

De NV WST is belast met de tolnning, het verkeers- en incidentenmanagement en het onderhoud en beheer van de WST en het daarbij behorende tracé, waartoe de Sluiskiltunnel (SKT) en de Sloeweg behoren. Tevens worden enkele werkzaamheden uitgevoerd voor de Westerschelde Ferry.

Er bestaan vijf verschillende tolcategorieën:

1. Personenvervoer (categorie 1).
2. Personenvervoer met aanhanger (categorie 2).
3. Vrachtwagens en bussen (categorie 3).
4. Vrachtwagencombinaties (categorie 4).
5. Motoren (categorie 5).

Voor elke categorie gelden verschillende basistarieven, welke via de Tunnelwet Westerschelde zijn gekoppeld aan een referentietarief. Daarnaast is het mogelijk voor passerende voertuigen een t-tag te gebruiken. T-tags zijn persoonlijk en gekoppeld aan een gebruiker. Bij passeren van de tunnel wordt de t-tag geregistreerd en kan het passerend voertuig in één keer doorrijden. De verschuldigde tol wordt via een persoonlijk account verrekend. De tarieven voor t-tag gebruikers zijn voordeliger dan voor gebruikers zonder t-tag (3 euro voor personenauto's ten opzichte van 5 euro voor normale gebruikers).

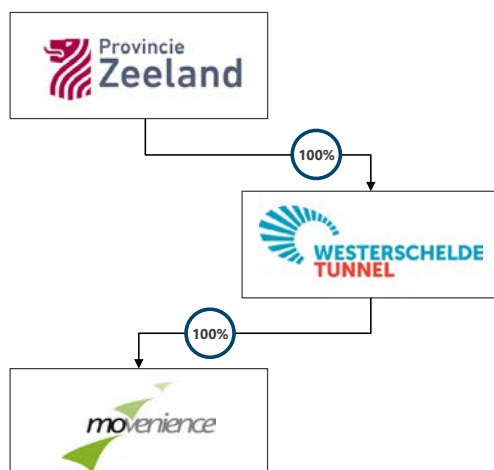
Naast t-tag tarieven, die worden gehanteerd voor alle type gebruikers, bestaat er ook een veelgebruikerstarief. Dit tarief geldt voor gebruikers die meer dan 150 keer per jaar gebruik maken van de tunnel. Vanaf de 151e passage, geldt het veelgebruikerstarief (2,50 euro voor personenauto's). Het gebruik van de t-tag heeft een aandeel van ongeveer 2/3e deel in de totale passages. De veelgebruikerskorting bestaat vanaf 2011.

Onderstaand figuur geeft de huidige tarieven weer voor alle categorieën en elk type gebruiker.

	Nominaal tarief 2021	t-tag tarief 2021	Veelgebruikerstarief 2021
Cat. 1	5,00	3,00	2,50
Cat. 2	7,45	4,50	3,75
Cat. 3	18,20	11,00	9,10
Cat. 4	25,00	15,00	12,50
Cat. 5	2,50	2,00	1,50

Figuur 2: Toltarieven per 2021²

De betalingstransacties via t-tags worden verwerkt door Movenience, een 100% dochteronderneming van de N.V. WST. Per t-tag transactie, betaalt de N.V. WST 0,25 euro aan Movenience. In figuur 3 wordt het organisatiediagram van de N.V. WST weergegeven.

Figuur 3: Organisatiediagram N.V. Westerscheldetunnel

2.3 Onderzoeksvraag

Op weg naar de kabinetsformatie, na de verkiezingen van maart 2021, heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen van kamerlid Schonis. Deze motie (Kamerstuk 35570, nr. 41) van 24 november 2020 betreft het verzoek aan de regering om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van een tolvrjje WST. De uitvoering van deze motie is belegd bij de directie DG Mobiliteit van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, alwaar doorgaans besluitvorming over beprijzen van mobiliteit en tolheffing op (Rijks)infrastructuur wordt voorbereid en uitgevoerd.

Het onderzoek naar de mogelijkheden van een tolvrjje WST bestaat uit twee onderdelen:

1. Onderzoek naar de sociale en economische effecten van een tolvrjje tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel.
2. Onderzoek naar de financiële mogelijkheden om de WST tolvrj te maken, hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen.

In dit rapport zijn de resultaten weergegeven van onderzoek naar de tweede vraag. De eerste vraag is onderzocht door adviesbureau Ecorys³.

2.3.1 Twee aspecten financiële studie: bepalen financieel effect en mogelijkheden bekostiging

Voor de beantwoording van de tweede onderzoeksvraag is een onderscheid gemaakt in de volgende twee aspecten:

1. Bepalen van het financiële effect van het eerder dan in maart 2033 tolvrj maken van de WST. Hiervoor zijn meerdere varianten onderzocht, die in paragraaf 3.4 nader worden toegelicht. Bij het bepalen van het financieel effect is zowel gekeken naar het toekomstige financieel tekort van de WST, als derving van inkomsten bij de Provincie Zeeland door mis te lopen dividenden.
2. Beoordelen aan de hand van meerdere bekostigingsmodellen, welke mogelijkheden er zijn voor bekostiging van een mogelijk toekomstig tekort en welke afwegingen daarbij een rol spelen.

Dit onderscheid is gemaakt omdat de aard en de omvang van het financieel effect van verschillende varianten aanknopingspunten kan bieden voor bekostigingsmogelijkheden. Bovendien zijn gesprekken over (on)mogelijkheden voor bekostiging beter te voeren met inzicht in aard en omvang van het financieel effect.

2.3.2 Relatie tussen de deelonderzoeken

Het *eerste onderzoek* over de sociale en economische effecten beschrijft de maatschappelijke effecten die bijdragen aan de welvaart van ons land. Het gaat daarbij om effecten die een prijs hebben, zoals bijvoorbeeld de kosten voor extra brandstof als meer kilometers worden gereden door het afschaffen van tol. Daarnaast worden ook effecten bepaald, die geen prijs hebben, maar wel een maatschappelijke waarde kennen. Denk hierbij aan de verlaging van reistijd. Er zijn in andere onderzoeken enquêtes uitgevoerd die de betalingsbereidheid van mensen in kaart hebben gebracht als ze korter kunnen reizen. Deze betalingsbereidheid voor maatschappelijke effecten wordt gebruikt om de maatschappelijke waarde in geld uit te drukken. Bij het bepalen van de maatschappelijke effecten gaat het dus om alle geprijste en niet geprijste effecten voor de gehele maatschappij.

In het *tweede onderzoek* wordt gekeken naar de financiële effecten van het vervroegd tolvrj maken van de WST. Het gaat hier uitsluitend om de financiële (geld)stromen (opbrengsten en kosten) die nodig zijn op de WST te exploiteren en te financieren en niet om de maatschappelijke effecten. En het gaat om geldstromen tussen partijen, waarbij de ene partij betaalt en een andere partij ontvangt.

Er zijn daarmee verschillen tussen beide studies. De maatschappelijke effecten bevatten geprijste en ongeprijsde effecten en het perspectief is de Nederlandse welvaart. De financiële studie beschouwt alleen opbrengsten en kosten van de exploitatie, financiering en afschrijving van de WST en geeft aan wie de betalende en ontvangende partij is.

Over positie van tol in beide onderzoek nog het volgende: het wel/niet betalen van tol is primair een effect dat tot uiting komt in de financiële studie. Gebruikers van de Westerscheldetunnel betalen tol aan de NV-Westerscheldetunnel, die de opbrengsten gebruikt voor o.a. onderhoud en een afdracht doet aan de aandeelhouder Provincie Zeeland voor het dekken van de aankoop van de tunnel. Vanuit maatschappelijk oogpunt is het betalen van tol dus een overheveling van geld van de ene partij naar een andere partij. Het betalen van tol leidt op zichzelf niet tot een

positief of negatief maatschappelijk effect. Wel ontstaat door tol een ander reisgedrag dan zonder tol en dat heeft wel maatschappelijke effecten, onder meer op de woningmarkt, arbeidsmarkt en sociaal/recreatief.

De onderzoekers hebben de onderzoeken op elkaar afgestemd, zodat uitgangspunten (o.a. de kosten voor afvloeiing personeel en beheer/onderhoudskosten) overeenkomen.

Voor beide onderzoeken is een ambtelijke begeleidingsgroep ingericht (gezamenlijk voor beide onderzoeken) bestaande uit medewerkers van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de Provincie Zeeland. De rol van deze begeleidingsgroep was vooral gericht op informatievoorziening aan beide bureaus, fungeren als gesprekspartner in de voortgang van de onderzoeken en ter voorbereiding van de (eigen) besluitvorming. Daarnaast is met een klankbordgroep overleg gevoerd, bestaande uit Zeeuwse gemeenten en de partijen van de begeleidingsgroep. De inhoudelijke verantwoordelijkheid van de onderzoeken en rapportage ligt bij de beide bureaus.

2.4 Rapportage en besluitvorming

De resultaten van het onderzoek zijn vastgelegd in deze rapportage. Een eerste conceptrapportage is besproken met de begeleidingsgroep, de directie van de NV WST en de klankborggroep met Zeeuwse gemeenten. De conceptresultaten zijn tevens besproken met de Stichting Zeeland Tolvrij.

De Tweede Kamer heeft middels de motie Schonis aangegeven tevens over de uitkomsten geïnformeerd te willen worden, ten behoeve van de kabinetsformatie. Afgesproken is met de ambtelijke opdrachtgever van dit onderzoek dat de rapportage uiterlijk 2 april 2021 gereed is.

3. Aanpak onderzoek financiële mogelijkheden

3.1 Informatieverantwoording

De financiële berekeningen van dit onderzoek zijn voor een groot deel gebaseerd op informatie vanuit de NV WST en de Provincie Zeeland. Deze informatie had betrekking op huidige exploitatie van de tunnel, financiële prognoses en betrekking op de wijze waarop de investering en financiering van de WST verwerkt is in de begroting van de provincie.

- » Vanuit de NV WST is informatie gedeeld met betrekking tot de prognoses tot en met 2033 voor het jaarlijks aantal passages, operationele kosten, investeringen, overige opbrengsten en afschrijvingen. Deze informatie is gebruikt voor het vaststellen van de referentie (tol t/m 2033).
- » Tevens is vanuit de NV WST informatie gedeeld met betrekking tot het personeelsbestand, dat is gebruikt om de impact te onderzoeken van mogelijke afvloeiingskosten bij vervroegd tolvrij maken. Daarnaast is informatie gedeeld over de verwachte te besparen kosten als er geen tol meer geheven wordt.
- » Vanuit de Provincie Zeeland is gedetailleerde informatie gedeeld met betrekking tot de bestemmingsreserve van de Provincie en de verschillende onderdelen daarvan.

Met de informatie is een speciaal en zelfstandig financieel model gebouwd ten behoeve van het vaststellen van het financieel effect van vervroegd tolvrij maken. Na bepaling van het financieel effect heeft met NV WST en de Provincie Zeeland een gesprek plaatsgevonden ter validatie van de financiële input en de wijze waarop deze verwerkt zijn in de berekeningen. Enkele kostenposten zijn geverifieerd bij Rijkswaterstaat. Tevens zijn in dit onderzoek de volgende informatiebronnen gebruikt:

- » Beleidsplan NV Westerscheldetunnel 2021;
- » Jaarverslag 2019 NV Westerscheldetunnel, 2019;
- » 2019 in feiten en cijfers, NV Westerscheldetunnel, 2019;
- » Goedkeuring begrotingswijziging (4e) aandelentransactie NV Westerscheldetunnel, investering Sluiskiltunnel en ontvlechting reserve, Provinciale Staten Provincie Zeeland, mei 2009
- » Conceptresultaten MKBA Tolvrige Westerscheldetunnel, Ecorys, 2021;
- » Tunnelwet Westerschelde;
- » Wet Arbeidsmarkt;
- » Belastingdienst;
- » Juristen Arbeidsrecht Nederland;
- » Gedachten zijn Tolvrige, Stichting Zeeland Tolvrige, 2021;
- » Het verdriet van Zeeuws-Vlaanderen, C. van Baalen, 2018;
- » Brief Deloitte inzake defiscalisering Westerscheldetunnel d.d. 9 okt. 2018;
- » Een verkenning naar de ruimtelijke-economische effecten van de Westerscheldetunnel, S. Hoogendoorn; X. Ji; J. van Gemeren, 2015;
- » Ruimtelijk structurerende effecten Westerscheldetunnel, TU Delft, 2011;
- » Tolweg of Tol Weg, continueren of afschaffen van de tolheffing voor de Westerscheldetunnel, E. Meijers, D. van der Wouw, E. Louw, M. Spaans, 2018;
- » MKBA Vrachtwagenheffing, Arcadis, maart 2020;
- » www.waarstaatjeprovincie.nl.

3.2 Aanpak in vijf stappen

Het onderzoek naar de financiële mogelijkheden om de WST vervoegd tolvrij te maken en naar de verschillende bekostigingsmodellen daarvoor, is in vijf stappen ingedeeld:

1. Inventarisatie en onderzoeksmethodiek, op basis van bestaande bronnen, informatie en enkele gesprekken.
2. Opstellen afweegkader en eerste financiële berekeningen.
3. Inventarisering financieel effect en bekostigingsmogelijkheden.
4. Verdiepende analyse, conceptresultaten en bevindingen
5. Eindrapportage.

Stap 1: Inventarisatie

In de eerste stap is beschikbare informatie ten behoeve van de berekeningen, bekostigingsmodellen en afweegkader/ gevoeligheidsanalyses verzameld. Dit betreft onder meer:

- » Werking van het tolsysteem, bestaande eigendomsverhoudingen en de organisatie(structuur) van tolinning, bediening en beheer van de WST.
- » Contractuele informatie (welke contracten, tussen wie en wie, looptijd, risicoverdeling, beëindigingsmogelijkheden).
- » Input voor het financieel model (uitgangspunten en aannames, looptijd, risico's, systeemonderdelen en kosten, aantal werknemers per onderdeel/afdeling, etc.).
- » Relevante stakeholders en hun belangen en posities (Ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en Financiën, Provincie Zeeland, NV WST, Zeeuwse gemeenten, Stichting Zeeland Tolvrij); welke belangen en issues spelen er?
- » Verkeerskundige informatie (actueel en prognoses).

Op basis van deze inventarisatie zijn varianten en bekostigingsmodellen opgesteld, uitgewerkt in een onderzoeksnotitie. Hierin zijn tevens de financiële uitgangspunten opgenomen.

Stap 2: Eerste financiële berekeningen

In deze tweede stap zijn eerste berekeningen gemaakt om gevoel te krijgen voor de omvang van het financiële effect van de verschillende varianten. Hiervoor is een financieel model ingericht, met daarin de verschillende systeemonderdelen. Het financieel model heeft een cockpit, zodat de belangrijkste uitgangspunten (knoppen) en de uitkomsten van de varianten in één overzicht staan. Voor het model is de FAST-modelleringsstandaard (<https://www.fast-standard.org/>) gebruikt.

Stap 3: Interviews/bilaterale gesprekken over financiële effecten en bekostigingsmogelijkheden

Parallel aan de financiële berekeningen zijn gesprekken gevoerd met de belangrijkste partners in dit dossier. In paragraaf 3.3 is een overzicht opgenomen van de gesprekpartners. In deze gesprekken of naderhand is in enkele gevallen informatie voor het onderzoek ter beschikking gesteld. Deze informatie is opgenomen in paragraaf 3.1.

De primaire doelen van de gesprekken waren het aanscherpen van varianten en inzicht krijgen in de bekostigingsmogelijkheden.

Stap 4: Verdiepende analyse, concept uitkomsten en bevindingen

Op basis van de interviews zijn de berekeningen herijkt:

- » Doorrekenen van de varianten, aangepast op basis van de uitkomsten van stap 3.
- » Bepalen van voor- en nadelen van de varianten, de risico's en uitvoeren van een gevoeligheidsanalyse.
- » Uitwerken van de impact van de verschillende bekostigingsmodellen op de (on)mogelijkheden bij verschillende dragers voor bekostiging.

In deze stap zijn de eerste uitkomsten besproken met de begeleidingsgroep en de klankbordgroep met Zeeuwse gemeenten.

Stap 5: Opstellen eindrapport en presentatie

Bij het opstellen van dit eindrapport zijn de conceptresultaten besproken met de begeleidingsgroep, de klankbordgroep Zeeuwse gemeenten, de NV WST en de Stichting Zeeland Tolvrij. Tevens heeft er een interne (Rebel) audit op het rapport plaatsgevonden.

3.3 Gesprekspartners

Met de volgende partijen zijn gedurende het onderzoek (meerdere) gesprekken gevoerd.

Stakeholder	Rebel	Samen met Ecorys
Ministerie Infrastructuur en Waterstaat	✓	
Ministerie van Financiën	✓	
Provincie Zeeland	✓	
Rijkswaterstaat Zee en Delta (inclusief District Zuid)	✓	
Stichting Tolvrij	✓	✓
NV Westerscheldetunnel	✓	

Tabel 1: Overzicht gesprekspartners

Met de bovenstaande partijen zijn meerdere gesprekken gevoerd. Met de NV WST is frequent contact geweest om data uit te wisselen en te toetsen. De meeste gesprekken hadden als onderwerp het ophalen en finslijpen van input voor het kunnen bepalen van het financieel effect en de financiële modellering. Met de beide Ministeries en de Provincie Zeeland zijn tevens separate gesprekken gevoerd over de verschillende bekostigingsmogelijkheden.

3.4 Onderzochte varianten

In onze aanpak maken wij onderscheid tussen varianten en bekostigingsmodellen. Met varianten is bedoeld de verschillende manieren en tijdspaden om de WST eerder tolvrij te maken dan 2033 en waarvoor met een financieel model het financieel effect bepaald is. Bekostigingsmodellen omvatten de mogelijkheden om een eventueel negatief financieel effect (een tekort ten opzichte van de referentievariant, zijnde de situatie waarin de tol tot en met maart 2033 blijft bestaan) te dekken, alsmede een antwoord op de vraag door wie dat dan zou kunnen geschieden.

Voor de varianten is onderscheid gemaakt in (i) een referentievariant voor het doortrekken van de huidige (2021) hoogte van heffen van tol tot en met 2033 en (ii) varianten om de WST eerder tolvrij te maken, al dan niet stapsgewijs. De referentievariant is in dit onderzoek gebruikt om de varianten voor het vervroegd tolvrij maken van de WST mee te vergelijken en daarmee het financieel effect te kunnen bepalen.

Vervolgens zijn er meerdere varianten onderzocht voor het vervroegd tolvrij maken van de WST:

1. *Tolvrij maken per januari 2022.* Dit is, afhankelijk van de snelheid van te maken afspraken en besluitvorming, de eerste mogelijkheid om geen tol te heffen voor passeren van de WST.
2. *Tolvrij maken per mei 2025.* Gedachte achter deze variant is dat per mei 2025 de Sluiskiltunnel, welke qua afspraken tussen Rijk en regio en qua verkeersnetwerk samenhangt met de WST, conform afspraken wordt overgedragen aan het Rijk. Overdracht zou dan tezamen met de WST kunnen plaatsvinden. Bij deze variant maken wij geen onderscheid in subvarianten, aangezien het gedeeltelijk doorzetten van tol bij een vervroegde overdracht niet logisch is.
3. *Gedeeltelijk tolvrij maken.* Deze variant spreidt het financieel effect geleidelijk in de tijd c.q. maakt het financieel effect kleiner. Daarmee ontstaat er mogelijk minder druk op de bekostiging (in de tijd). En het biedt de mogelijkheid om eventueel bepaalde groepen passanten meer te ontzien bij het heffen van de tol. Deze varianten zijn toegevoegd op basis van eigen inzicht van de onderzoekers. Hierbij zijn de volgende subvarianten onderzocht:
 - A) **Afbouw tarief:** Een afbouwend toltarief voor alle categorieën en in gelijke verhoudingen voor normale gebruikers, t-tag gebruikers en veelgebruikers. Hierbij wordt zoveel als mogelijk aangesloten bij de huidige systematiek van tolheffing. In de onderzochte variant, wordt uitgegaan van de volgende afbouw:

Tijdsvak	Tarief
2022-2025	75% van huidige tarieven
2026-2029	50% van huidige tarieven
2030-2033	25% van huidige tarieven

Tabel 2: Afbouwscenario tarieven

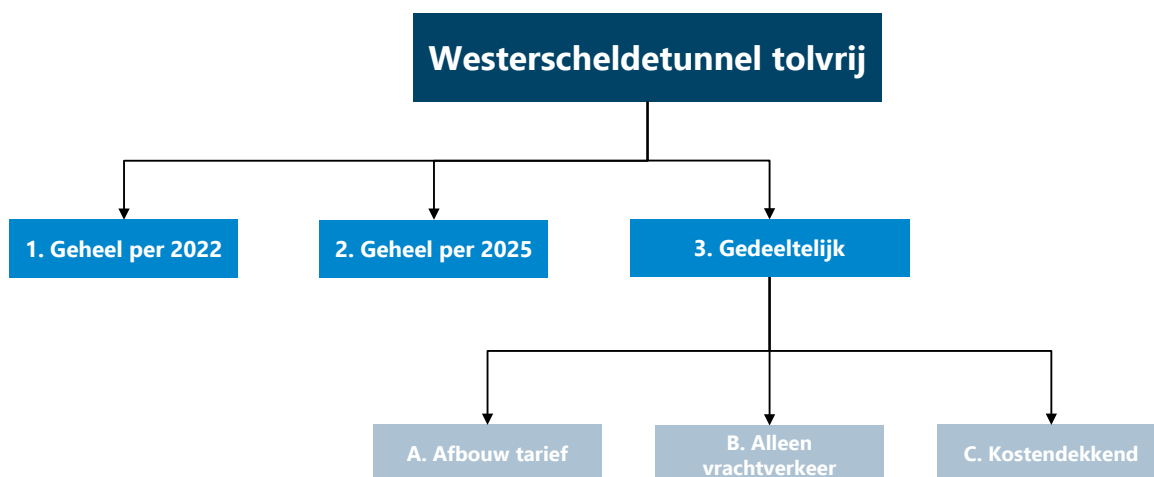
B) Alleen vrachtverkeer en andere lange/hoge voertuigen: Een variant waarin alleen tol wordt geheven voor vrachtverkeer en andere hoge/lange voertuigen, zoals bussen (categorie 3 en categorie 4) en niet voor personenverkeer. De tariefstelling in deze subvariant is gelijk aan de huidige tariefstelling voor vrachtverkeer.

C) Kostendekkend tarief: Een kostendekkend tarief voor alle gebruikers, in dezelfde verhoudingen zoals deze momenteel bestaan, dat voldoende is om de kosten van de instandhouding van de WST volledig te dekken. Dit betekent dat in deze variant geen ruimte is om dividend uit te keren aan de Provincie Zeeland. Passanten betalen alleen voor de instandhouding, beheer, exploitatie en organisatie van de WST.

Uiteraard zijn meer variaties mogelijk voor het gedeeltelijk tolvrij maken van de WST. Bij het samenstellen van de lijst met varianten en subvarianten is ook beoordeeld in hoeverre er mogelijkheden zijn voor vrijstelling voor passanten vanuit Zeeuws-Vlaanderen en/of Zeeland, terwijl passanten van buiten Zeeuws-Vlaanderen en/of Zeeland wel tol blijven betalen. Vanwege een combinatie van twee argumenten zijn dergelijke varianten niet doorgerekend. Ten eerste biedt de huidige Tunnelwet Westerschelde (artikel 8) alleen ruimte voor ontheffing voor specifieke doelgroepen, zoals nood- en hulpdiensten en defensie. Ten tweede kan het zijn dat het vrijstellen van passanten uit Zeeuws-Vlaanderen en/of Zeeland juridisch niet standhoudt, mede in verband met uitspraken van onder andere het Europees Hof van Justitie over discriminerende werking van dergelijk tolconstructies.

Het heffen van tol voor categorie 3 en 4 is wel onderzocht op het financieel effect. In de gesprekken is een aantal keren naar voren gekomen dat bedrijfsleven en exploitanten binnen deze categorieën de tolkosten (deels) kunnen doorbelasten. Overigens legt de Tunnelwet Westerschelde indirect een relatie tussen het tarief voor personenvervoer (maximaal 2 keer het referentietarief) en de hoogte van het tarief voor vrachtwagens, zijnde maximaal 5 keer het referentietarief. Voor deze variant is dus wel een aanpassing van de Tunnelwet nodig. NB: voor alle varianten van het vervoegd tolvrij maken van de WST is een aanpassing of intrekking van de Tunnelwet nodig.

Onderstaande figuur geeft schematisch de onderzochte varianten weer.

Figuur 4: Onderzochte varianten voor vervoegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel

Naast de uitwerking en doorrekening van de drie hoofdvarianten en drie subvarianten voor gedeeltelijk tolvrij maken, is ook nog nader onderzoek gedaan naar financiële optimalisaties die samenhangen met het toekomstig beheer van de WST. Het betreft mogelijke efficiëntievoordelen als gevolg van een keuze om beheers- en bedieningstaken door NV WST dan wel door Rijkswaterstaat te laten uitvoeren. Dit heeft in essentie betrekking op de bediening van de tunnel en/of het beheer en onderhoud. De resultaten daarvan zijn opgenomen in hoofdstuk 6.

3.5 Financieel model

Om het financieel effect van de verschillende varianten voor het tolvrij maken van de WST te onderzoeken, is een financieel model ontwikkeld.

In het financieel model wordt het financieel effect van vervroegd tolvrij maken van de WST berekend als de som van het *financiële tekort* bij de WST als wel van de *gederfde inkomsten* voor de Provincie Zeeland.

Om dit te kunnen berekenen, is allereerst de referentiesituatie in het model gesimuleerd (e.g. tolheffing tot maart 2033) op basis van de huidige exploitatie van de WST. Vervolgens is voor elke geïdentificeerde variant voor geheel of gedeeltelijk tolvrij maken van de tunnel bepaald welke mechanismes in werk treden bij deze variant (e.g. geheel of gedeeltelijk wegvallen van tolgelden, wegvallen van personeels- en bedrijfskosten, uitkeren van transitievergoedingen etc.).

3.5.1 Bepalen van de referentiesituatie

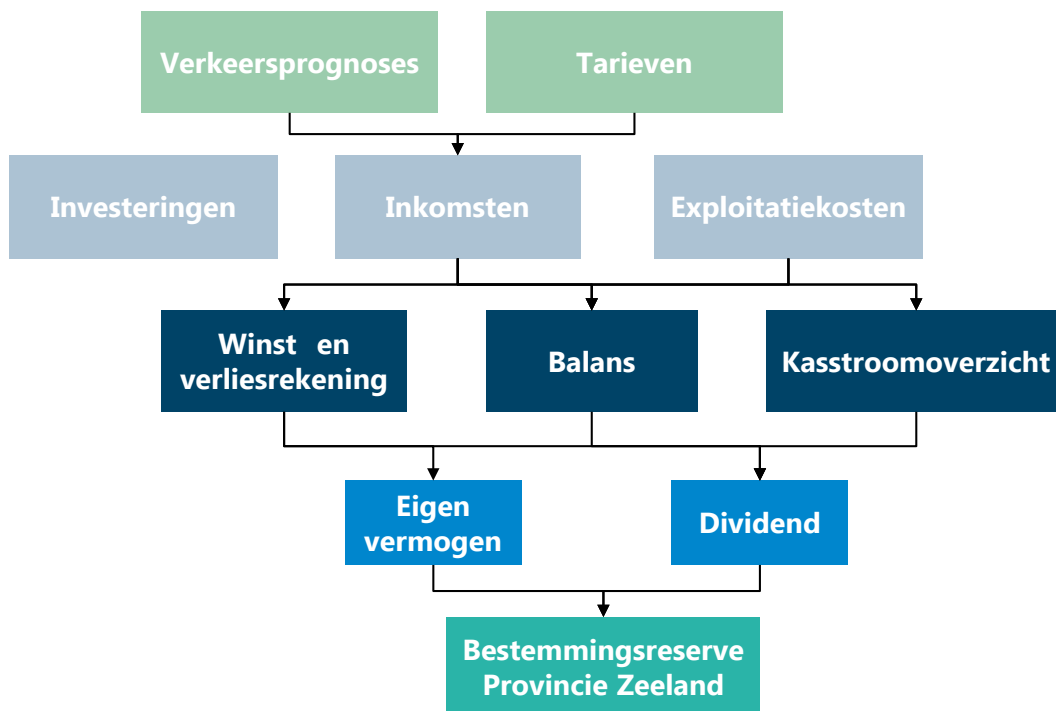
In het financieel model is als eerste de status quo gesimuleerd. Dit betekent dat de huidige organisatie, beheer en exploitatie van de WST is gemodelleerd van januari 2021 tot en met maart 2033, waarna de tunnel zal worden overgedragen aan Rijkswaterstaat. De referentiesituatie bestaat uit:

- » Opbrengsten: deze zijn ingeschat op basis van de verwachte verkeersintensiteit op de route, zoals deze momenteel worden ingeschat door de NV WST en gebruikt in de vooruitzichten van de Provincie Zeeland. Tevens zijn de huidige tarieven gehanteerd.
- » Exploitatiekosten: deze zijn ingeschat op basis van de huidige gegevens beschikbaar bij de NV WST en zijn waar nodig geïndexeerd op basis van gepaste indices.

De prognose over de periode tot en met maart 2033 van beide resulteert in een winst- en verliesrekening, een balans en een kasstroomoverzicht voor de gehele periode. De uitkomsten van het financieel model zijn vergeleken met de rekenmodellen van de NV WST. De geobserveerde verschillen zijn zeer klein en goed te verklaren uit de gekozen rekenmethodieken.

Naast een simulatie van de exploitatie van de WST, is ook de impact op de financiën van de Provincie Zeeland gesimuleerd. In het kasstroomoverzicht van de WST staat ook een jaarlijks beschikbaar dividend voor de aandeelhouder, de Provincie Zeeland. Dit dividend wordt als ontvangsten (en inkomsten) toegevoegd aan de bestemmingsreserve van de Provincie Zeeland. Naast dividend is ook het liquide maken van het eigen vermogen aan het einde van de tolperiode van de WST hierin gesimuleerd.

Onderstaand figuur geeft een overzicht van de verschillende modules uit het model die leiden tot de referentiesituatie.

Figuur 5: Schematisch overzicht van modelstructuur

3.5.2 Doorrekenen van de verschillende varianten

In de volgende stap in het financieel model zijn de financiële effecten van de verschillende geselecteerde varianten, om de WST vervroegd tolvrj te maken, gesimuleerd. Voor elke variant is het effect uitgerekend op de inkomsten van de WST (volledige of gedeeltelijke verdwijning van tolgelden) als wel op de exploitatiekosten. Daarnaast zijn eventuele kosten voor afvloeiing van personeel aan de hand van transitievergoedingen, of een sociaal plan voor personeel van de NV WST en Movenience, opgenomen.

Tegelijkertijd is ook doorgerekend wat de gevolgen zijn voor de Provincie Zeeland van een afname of volledige verdwijning van te ontvangen dividenden en/of restwaarde van het eigen vermogen.

3.5.3 Vergelijking met referentiesituatie

Na het doorrekenen van de financiële effecten van de verschillende geïdentificeerde varianten, zijn deze effecten vergeleken met de eerder vastgestelde referentiesituatie. Het verschil tussen de referentiesituatie en de variant, is het financieel effect van de variant. De grootte van dit effect is op deze manier voor elke variant vastgesteld en dient als input voor het bekostigingsvraagstuk.

4. Uitgangspunten en aannames

In het onderzoek naar het financieel effect van het vervroegd tolvrij maken van de WST is onderscheid gemaakt tussen het financieel effect op de exploitatie van de WST enerzijds en het financieel effect op de bestemmingsreserve en dus de financiën van de Provincie Zeeland anderzijds. Het financieel effect wordt daarom als volgt gedefinieerd:

- » Het financieel tekort dat ontstaat in de exploitatie van de WST tot en met maart 2033.

Plus:

- » De derving van inkomsten voor de Provincie Zeeland, ontstaan door het wegvallen van dividenduitkeringen, waardoor een tekort ontstaat in de bestemmingsreserve. De middelen in deze bestemmingsreserve worden aangewend om kosten voor afschrijving, onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel en de Sloeweg, als wel de rentelasten voor de investering aan de WST te dekken. Tevens wordt de reserve vanaf 2025 opgebouwd om de afschrijving van de WST van de balans van de Provincie in 2033 te kunnen opvangen. Het tekort dat ontstaat in de bestemmingsreserve door wegvallen van dividenduitkeringen is daarom onderdeel van het financieel effect.

4.1 Organisatorische uitgangspunten en aannames

Vervroegd tolvrij maken van de WST heeft directe organisatorische gevolgen voor de huidige organisatie van de NV WST. In de hoofdvarianten tolvrij vanaf 2022 en tolvrij vanaf 2025 zijn de volgende organisatorische aannames gedaan:

- » Er is aangenomen dat de NV WST als beheersorganisatie blijft bestaan, in elk geval tot maart 2033. De organisatie blijft verantwoordelijk voor het beheer en het onderhoud van tunnel. Mogelijke alternatieve organisatorische opties worden beschreven in hoofdstuk 6.
- » Door het tolvrij maken van de tunnel, zullen de activiteiten en werkzaamheden met betrekking tot het heffen van tol moeten worden beëindigd. Het werk van een deel van het personeel van de NV WST en Movenience, betrokken bij de tolnning, komt dan te vervallen. Er is aangenomen dat bij vervroegd tolvrij maken in elk geval de volgende medewerkers van de NV WST zouden afvloeien:
 - De tolgaarders voor het innen van de tolgelden (7,9 FTE, 10 medewerkers).
 - De uitzendkrachten betrokken bij de tolnning (11 FTE, 21 medewerkers).
 - Personeel van Movenience, betrokken bij t-tag uitgifte, transactieverwerking en klantenservice (9,8 FTE, 13 medewerkers).

Voor de subvarianten voor het gedeeltelijk tolvrij maken is, in het geval van een afbouwend toltarief en een kostendekkend toltarief, aangenomen dat de NV WST in zijn geheel blijft bestaan in haar huidige vorm. De medewerkers betrokken bij de tolnning als wel de medewerkers van Movenience blijven noodzakelijk om de tolnningsactiviteiten uit te voeren.

Voor de subvariant van een vrachttarief (categorie 3 en 4), is aangenomen dat een gedeelte van de tolnningsorganisatie zal blijven bestaan, met dien verstande dat enkel de helft van de tolgaarders, uitzendkrachten en medewerkers van Movenience benodigd is en dat de andere helft van deze groep medewerkers zal afvloeien.

4.2 Financiële uitgangspunten en aannames

In aanvulling op de bovenstaande organisatorische uitgangspunten, zijn ook financiële uitgangspunten en aannames opgesteld voor de doorrekening van het financieel effect voor het vervroegd tolvrij maken van de WST.

4.2.1 Referentie: tol voor de Westerscheldetunnel tot en met medio maart 2033

- » In de referentie wordt uitgegaan van exploitatie van de WST conform het huidige beleid en conform de huidige werkwijzen van de NV WST van 1 januari 2021 tot en met 14 maart 2033.
- » In de referentie wordt niet uitgegaan van een aanpassing in de toltarieven tot en met 2033 en zijn de huidige schattingen met betrekking tot het verwachte aantal jaarlijkse passages van de NV WST gehanteerd. Deze schattingen gaan uit van een groei in 2021 van 7,1% in van het aantal passages t.o.v. 2020 (grotendeels herstel van het lage aantal passages in 2020 veroorzaakt door Covid-19) en van een constante groei van 2% van het

aantal passages in de jaren 2022 tot en met 2033).

- » De kosten met betrekking tot de exploitatie van de WST (personeelskosten, beheer en onderhoud, bedrijfskosten) zijn gebaseerd op de beschikbaar gestelde informatie door de NV WST.
- » Personeelskosten en gehanteerde kosten voor afvloeiing of kosten voor een sociaal plan zijn gebaseerd op de huidige personeelsbezetting bij de NV WST en Movenience. De huidige personeelsbezetting is weergegeven in tabel 3.

Funcities	FTE
Directie en Secretariaat	2,1
Tolgaarders en planner	7,9
Tunneloperators	14,1
Onderhoudskundigen en Tunnelwachten	11,1
Financiën & Control, P&O, ICT en receptie	6,8
Communicatie	3,5
Medewerkers Movenience	9,8
Totaal	55,3

Tabel 3: Personeelsbezetting NV WST en Movenience (per 2021)

Naast bovenstaande personeelsbezetting, worden ook uitzendkrachten (11 FTE) ingezet bij de tolnning.

- » In het huidige exploitatieplan van de NV WST wordt uitgegaan van een investeringsraming van ongeveer 36 miljoen euro, verspreid over de periode 2022 tot 2033, voor renovatie en vervanging. Deze investeringsraming is exclusief het eventueel moeten voldoen aan de Landelijke Tunnelstandaard (LTS)⁴ van Rijkswaterstaat inzake de overdracht van de WST als wel de herinrichting van het tolplein.
- » De effecten van varianten en subvarianten worden uitgedrukt in het verschil ten opzichte van de referentie. Alle bedragen zijn nominaal en exclusief BTW.

4.2.2 Vervroegd tolvrij maken Westerscheldetunnel

- » De overdracht van de WST aan Rijkswaterstaat, in de referentie gepland in maart 2033, kan additionele kosten met zich mee brengen. Deze kosten zijn verbonden aan de transitie van de WST naar de Landelijke Tunnelstandaard, zoals deze wordt gehanteerd door Rijkswaterstaat. Daarnaast moeten de huidige systemen worden aangesloten op de systemen bij Rijkswaterstaat en is de verwachting dat het tolplein heringericht zal worden. De kosten die hieraan zijn verbonden, zijn nog niet in kaart gebracht. Rijkswaterstaat maakt een impactanalyse voor het in beheer nemen van nieuwe assets en kunstwerken en hierin zullen deze eventuele kosten worden vastgesteld, evenals de gevolgen voor de organisatie.

Vervroegd tolvrij maken van de WST en een eventuele vervroegde overdracht aan Rijkswaterstaat, zorgt ervoor dat deze kosten eerder gemaakt zouden kunnen worden dan nu gepland. In verband met het ontbreken van de impactanalyse, zijn eventuele kostenposten niet meegenomen in de berekening van het financieel effect van vervroegd tolvrij maken.

- » Uit de resultaten van het onderzoek van Ecorys⁵ blijkt dat tolvrij maken van de tunnel voor een toename zorgt in het aantal passages, zowel van vrachtverkeer als personenverkeer. Dit kan extra belasting en slijtage aan het wegdek veroorzaken. Om twee redenen zijn hiervoor geen additionele kosten opgenomen in het financieel effect. Ten eerste is in het huidige onderhoudscontract voor beheer en onderhoud van de WST geen relatie gelegd tussen de verkeersintensiteit op de route en het onderhoud. Ten tweede is in de investeringsraming van 36 miljoen euro voor vervanging en renovatie reeds rekening gehouden met een stapsgewijze vervanging van het wegdek op het tracé tussen 2022 en 2027. In de investeringsraming is hiervoor circa 15 miljoen euro opgenomen, hetgeen strookt met de kentallen die Rijkswaterstaat daarvoor hanteert. Het kan zijn dat door een toename van (vracht)verkeer delen van de route, zoals enkele geluidsarme stroken die sneller slijten, in de periode na 2030 extra onderhoud behoeven.
- » Bij het vervroegd tolvrij maken van de WST zal voor een deel van het personeel van de WST en Movenience hun werkzaamheden komen te vervallen. Dit geldt in ieder geval voor de medewerkers betrokken bij de tolnning en voor de medewerkers van Movenience. Er is in de berekeningen rekening gehouden met afvloeiingsregeling, al dan niet als onderdeel van een sociaal plan. In de berekening van het financieel effect

worden de afvloeiingskosten gebaseerd op de transitievergoeding zoals beschreven in de Wet Arbeidsmarkt. In deze regeling wordt uitgegaan van een transitievergoeding van een derde maandsalaris per gewerkt dienstjaar⁶. In verband met het bijzondere karakter van een mogelijke beëindiging van het dienstverband door een politiek besluit om de WST eerder tolvrige te maken, wordt in de berekeningen van het financieel effect uitgegaan van een transitievergoeding van één maandsalaris per gewerkt dienstjaar binnen de organisatie. Dit is drie keer hoger dan de standaard transitievergoeding en komt overeen met toepassing van de kantonrechttersformule voor vergelijkbare situaties. In het geval er een sociaal plan opgesteld zou moeten worden, dan kunnen de kosten voor van af te vloeien personeel hoger uitpakken. Een ander perspectief, namelijk gehele of gedeeltelijke compensatie van lonen over de looptijd van de contracten tot maart 2033, kan ook gehanteerd worden. In dit onderzoek is uitgegaan van een regeling gebaseerd op een wettelijke basis.

- » Er is aangenomen dat bij het vervroegd tolvrige maken van de WST, eventuele resterende liquide middelen nog worden uitgekeerd aan de Provincie Zeeland op het moment waarop de tunnel tolvrige wordt. In het geval de NV WST als organisatie blijft bestaan, met de Provincie Zeeland als aandeelhouder, is een juridische toets op het mogen uitkeren van deze liquide middelen noodzakelijk.
- » De Sluiskiltunnel zal per mei 2025 worden overgedragen door de Provincie Zeeland aan het Rijk. Om deze reden is de variant 'tolvrige vanaf 2025' onderzocht. Hoewel overdracht geschiedt per mei 2025, is in het financieel model gerekend met het tolvrige maken van de WST per januari 2025.
- » Bij het vervroegd tolvrige maken van de WST, wordt aangenomen dat Movenience niet blijft voortbestaan. De onderneming wordt geliquideerd en de werknemers (9,8 FTE) ontvangen een transitievergoeding op basis van de hierboven genoemde uitgangspunten. Eventueel resterende liquide middelen van Movenience na liquidatie komen ten bate aan de NV WST.
- » Er zijn nauwelijks contracten met (onder)aannemers bij de NV WST die tegen (hoge) betaling afgekocht dienen te worden bij een eventuele vervroegde overdracht aan Rijkswaterstaat. Het onderhoudscontract loopt tot en met 2033 en is volledig overdraagbaar. Voor alle overige lopende contracten (e.g. contracten met uitzendbureaus, voor het ICT-systeem etc.) kan sprake zijn van frictiekosten, maar de hoogte hiervan is naar verwachting niet significant en hangt bovendien samen met de timing en de wijze waarop een eventuele overdracht naar Rijkswaterstaat zou plaatsvinden. De kosten hiervoor zijn niet meegenomen in de berekening van het financieel effect bij vervroegd tolvrige maken van de tunnel.
- » Het financieel effect op de boekhouding van de Provincie Zeeland komt grofweg tot uiting in drie bestanddelen:
 - Opbouw van reserves om de lagere boekwaarde van het eigen vermogen van de NV WST aan het eind van de looptijd in 2033 op de balans van de Provincie Zeeland op te vangen.
 - Afschrijving, beheer en onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel en de Sloeweg.
 - Rentelasten met betrekking tot de financiering van de aankoop van de aandelen van de NV WST. Omdat de Provincie Zeeland geen projectfinanciering heeft aangetrokken voor de aankoop van de aandelen, betreft het in feite gederfde rente als gevolg van de investering in de aankoop van de aandelen van de NV WST. De rentekosten zijn bepaald op basis van de daadwerkelijke afname van rentebaten ten tijde van de investering. Het opnemen van de rentelasten in de begroting van de Provincie Zeeland is vastgelegd in een besluit van Provinciale Staten in 2009.
- » Het financieel effect wordt uitgedrukt in nominale bedragen en niet in netto contante waarde. In verband met boekhoudkundige elementen (met name in de bestemmingsreserve van de Provincie) en de weergave van het financieel effect per jaar, is hiervoor gekozen.

5. Financieel effect varianten tolvrije Westerscheldetunnel

5.1 Financieel effect twee hoofdvarianten vervroegd tolvrij 2022 en 2025

Het financieel effect van beide hoofdvarianten wordt hieronder weergegeven. Zoals in hoofdstuk vier aangegeven is aangenomen dat de NV WST als beheersorganisatie zal blijven bestaan, met uitzondering van de activiteiten met betrekking tot tolnning.

Het financieel effect van vervroegd tolvrij maken is hierna gepresenteerd in drie delen: 1) het totale financieel effect, dat vervolgens is uitgesplitst in 2) het financieel effect op de exploitatie van de WST en 3) het effect op de inkomsten van de Provincie Zeeland.

5.1.1 Totaal financieel effect

Het totale financiële effect van het vervroegd tolvrij maken van de WST is weergegeven in de onderstaande tabel.

	Tolvrij vanaf 2022	Tolvrij vanaf 2025
Financieel effect tolvrij maken	340	261
Financieel tekort WST	158	131
Begrotingstekort Provincie Zeeland	181	130

Tabel 4: Financieel effect vervroegd tolvrij maken (miljoenen euro's)

Het totale financiële effect van het vervroegd tolvrij maken komt neer op 340 miljoen euro bij tolvrij vanaf 2022 en op 261 miljoen euro bij tolvrij vanaf 2025. Door het wegvallen van de tolopbrengsten ontstaat een financieel tekort voor de instandhouding, beheer en organisatie van de tunnel (158 miljoen euro bij tolvrij vanaf 2022 en 131 miljoen euro bij tolvrij vanaf 2025). Tegelijkertijd ontstaat bij de Provincie Zeeland een begrotingstekort op de bestemmingsreserve door het wegvallen van de dividenden van 181 miljoen euro bij tolvrij vanaf 2022 en 130 miljoen euro bij tolvrij vanaf 2025.

Beide tekorten zijn in het vervolg nader uiteengezet.

5.1.2 Financieel effect Westerscheldetunnel

Tabel 5 toont het financieel effect van vervroegd tolvrij maken per 2022 of 2025 op de netto kasstromen van de WST, vergeleken met de referentie van tolheffing tot en met medio maart 2033. Het financieel effect op WST is gedefinieerd als het financieel tekort voor de instandhouding, het beheer en de organisatie van de WST, zoals bijvoorbeeld de noodzakelijke financiële middelen om exploitatie van de WST voort te zetten na tolvrij maken.

	Tol t/m 2033 (referentie)	Tolvrij vanaf 2022		Tolvrij vanaf 2025	
		Totaal	Verschil	Totaal	Verschil
Opbrengsten	389	2	(387)	97	(292)
Initieel werkkapitaal	13	13	(0)	13	-
Personeelskosten	(68)	(50)	19	(54)	14
Beheer & Onderhoud	(63)	(55)	9	(62)	2
Overige bedrijfskosten	(41)	(20)	22	(25)	16
Investerings	(36)	(36)	-	(36)	-
Afvloeiingsregeling personeel	-	(0,8)	(0,8)	(1,0)	(1,0)
Uitgekeerde dividenden en kapitaal	(194)	(12)	181	(64)	130
Financieel saldo	-	(158)	(158)	(131)	(131)

Tabel 5: Financieel effect op de exploitatie van de WST (miljoenen euro's)

Toelichting tabel:

Tabel 5 geeft de verschillende kasstromen weer bij de NV WST en bevat zowel de inkomsten en uitgaven met betrekking tot de exploitatie, het beheer en de bediening van de WST (inclusief bedrijfsvoering en ondersteunende werkzaamheden), de uitgekeerde dividenden en het uitgekeerde eigen vermogen aan de Provincie Zeeland, als wel afvloeiingskosten die ontstaan in geval van het vervroegd tolvrij maken van de tunnel.

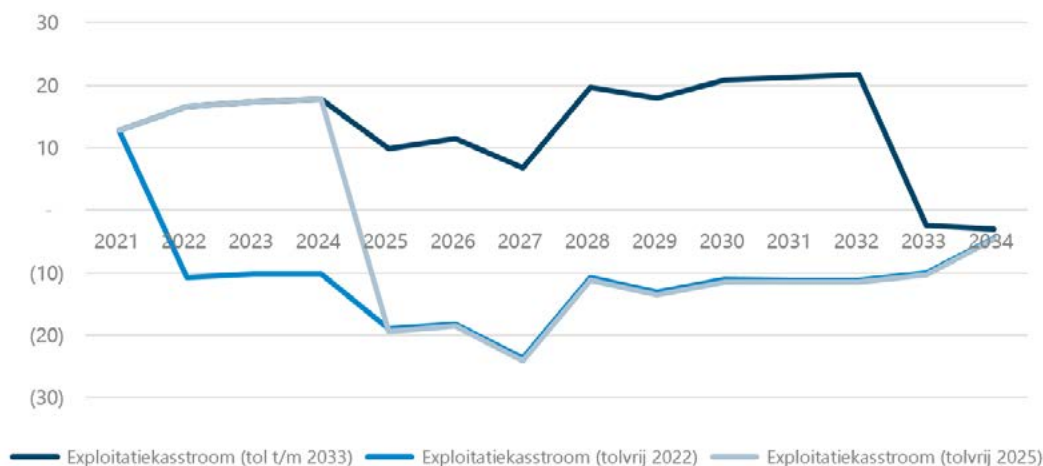
De eerste kolom (tol t/m 2033) geeft de referentie weer, e.g. de situatie waarin tol wordt geheven van januari 2022 tot en met medio maart 2033. Het financieel saldo is gelijk aan 0. De tolopbrengsten (389 miljoen euro) zijn immers voldoende om de volledige kosten van de NV WST te dekken en tevens dividenden uit te keren aan de Provincie Zeeland en het eigen vermogen bij beëindiging van tolheffing in 2033 uit te betalen.

De kolommen tolvrij vanaf 2022 en tolvrij vanaf 2025 geven de kasstromen weer voor de exploitatie, bediening, beheer en organisatie van de WST in elk van deze varianten (totaal tot en met 2033) en de kolommen "verschil" tonen de toe- of afname van elke post voor deze varianten ten opzichte van de referentie. Het resulterende financieel saldo is het financieel tekort voor instandhouding van de WST.

Voor het interpreteren van de resultaten in tabel 5, gelden de volgende opmerkingen:

- » Bij vervroegd tolvrij maken verdwijnen de tolopbrengsten (387 miljoen euro bij tolvrij vanaf 2022 en 292 miljoen euro bij tolvrij vanaf 2025). De opbrengst van 2 miljoen euro in de variant tolvrij vanaf 2022 heeft te maken met de vergoedingen die de N.V. WST nog ontvangt voor werkzaamheden aan de Sluiskiltunnel en de Westerschelde Ferry.
- » Personeelskosten, kosten voor beheer en onderhoud en overige bedrijfskosten nemen af bij vervroegd tolvrij maken. Dit heeft te maken met een kleiner personeelsbestand door het afvloeien van tolgaarders en uitzendkrachten. Beheer- en onderhoudskosten nemen af in verband met het verdwijnen van activa gerelateerd aan het heffen van tol (tolpoortjes, tolinningssysteem etc.) en overige bedrijfskosten nemen af in verband met het wegvallen van transactiekosten (e.g. voor t-tag en betalingstransacties) en enkele interne besparingen.
- » De investeringsraming van 36 miljoen euro is gelijk in alle varianten, gezien de verwachting dat deze investeringen aan de tunnel hoe dan ook zullen plaatsvinden. Kosten voor voldoen aan de landelijke tunnelstandaard en herinrichten van het tolplein zijn hierin niet meegenomen.
- » De kosten met betrekking tot de afvloeiingsregeling van personeel zijn gebaseerd op de eerdergenoemde aanname van één maandsalaris per dienstjaar voor werknemers van de NV WST wier contract door tolvrij maken komt te vervallen. Dit betref in deze varianten alleen de medewerkers betrokken bij de tolinning en van Movenience. Hierbij wordt aangetekend dat de exacte hoogte van deze regeling en/of de kosten voor het opzetten van een sociaal plan afhankelijk zijn van nader te voeren onderhandelingen en/of eventuele besluiten door een kantonrechter. De afvloeiingskosten in 2025 zijn licht hoger, omdat de medewerkers meer dienstjaren opbouwen en daardoor een hogere vergoeding krijgen.
- » De post uitgekeerde dividenden en kapitaal bevat de jaarlijkse dividenden aan de Provincie Zeeland als wel de uitkering aan de Provincie Zeeland van de resterende liquide middelen van de NV WST op het moment van tolvrij maken.

De resultaten laten zien dat bij vervroegd tolvrij maken een financieel tekort ontstaat van 158 miljoen (tolvrij vanaf 2022) en 131 miljoen (tolvrij vanaf 2025). Het jaarlijks tekort varieert van 12,5 tot 13,6 miljoen euro (tolvrij 2025 respectievelijk 2022). Figuur 6 toont de exploitatiekasstromen voor de referentiesituatie (tol t/m 2033) en de twee hoofdvarianten.

Figuur 6: Exploitatiekasstroom WST (incl. investeringen) per scenario (miljoenen euro's)

5.1.3 Financieel effect Provincie Zeeland

Het vervroegd tolvrij maken van de WST heeft tevens een effect op de inkomsten van de Provincie Zeeland. De dividenden die de NV WST uit kan keren, op basis van de exploitatie van de WST, verdwijnen. Tabel 6 geeft een overzicht van het financieel effect voor de Provincie Zeeland.

	Tol t/m 2033 (referentie)	Tolvrij vanaf 2022		Tolvrij vanaf 2025	
		Totaal	Vershil	Totaal	Vershil
Ontvangen dividenden WST	130	-	(130)	1	(129)
Terugontvangen kapitaal WST	64	12	(51)	63	(1)
Totaal inkomsten Provincie Zeeland	194	12	(181)	64	(130)

Tabel 6: Financieel effect voor de Provincie Zeeland (miljoenen euro's)

Toelichting tabel:

In de referentie (tol t/m 2033) keert de NV WST dividenden uit van 2022 tot 2033 en worden daarnaast de beschikbare liquide middelen op het moment van tolvrij maken (maart 2033) uitgekeerd in de vorm van kapitaal. De kolommen tolvrij vanaf 2022 en tolvrij vanaf 2025 geven de hoogte weer van deze posten voor elk van deze scenario's (totaal tot en met 2033). De kolommen "verschil" geven de afname van ontvangen dividenden en kapitaal weer ten opzichte van de referentie. Het totaal van deze kolom is dus de derving van inkomsten en ontvangsten voor de Provincie Zeeland in elk van deze scenario's.

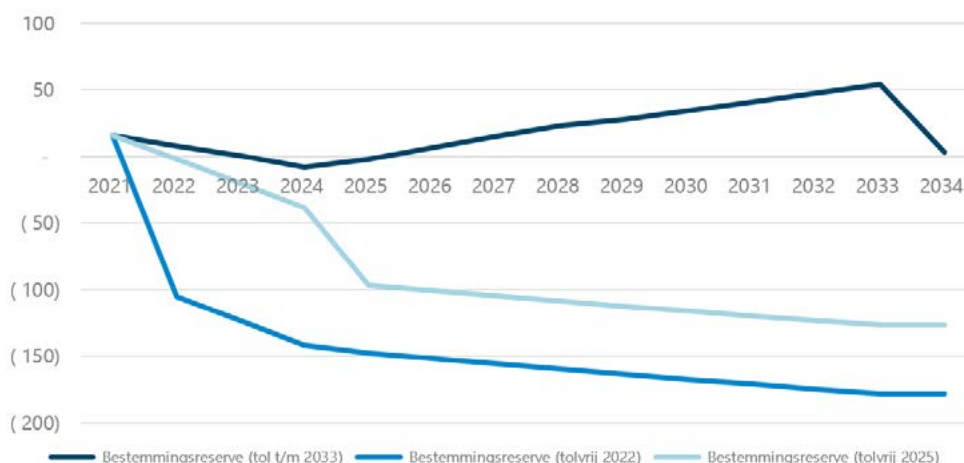
In tabel 6 is te zien dat vervroegd tolvrij maken van de WST een significant effect heeft op de inkomsten voor de Provincie Zeeland. Tolvrij maken per 2022 zorgt voor een verlaging van de inkomsten van 181 miljoen euro en van 130 miljoen euro bij tolvrij maken per 2025. De inkomsten bestaan enerzijds uit ontvangen dividenden en anderzijds uit het terugontvangen eigen vermogen op het moment van beëindiging van de tolheffing.

Het wegvallen van de dividenden en de reductie in de omvang van het eigen vermogen van de NV WST zorgen voor een tekort in de bestemmingsreserve van de Provincie Zeeland die bestemd is voor afschrijving en rentelasten van de investering in de WST als wel voor afschrijving, onderhoud, beheer en rentelasten voor de Sluiskiltunnel (SKT) en de Sloeweg.

Tabel 7 en Figuur 7 tonen de impact van beide varianten op de bestemmingsreserve van de Provincie (in totaal en per jaar).

	Tol t/m 2033 (referentie)	Tolvrij vanaf 2022		Tolvrij vanaf 2025	
		Totaal	Vershil	Totaal	Vershil
Bestemmingsreserve begin 2022	16	16	-	16	-
Ontvangen dividenden WST	130	-	(130)	1	(129)
Terugontvangen kapitaal WST	64	12	(51)	63	(1)
Afschrijving WST	(115)	(115)	-	(115)	-
Afschrijving, onderhoud en rente SKT & Sloeweg	(49)	(49)	-	(49)	-
Rentelasten investering WST	(42)	(42)	-	(42)	-
Reserveoverschot (tekort) Provincie Zeeland	3	(178)	(181)	(127)	(130)

Tabel 7: Effect op bestemmingsreserve Provincie Zeeland (miljoenen euro's)

Figuur 7: Balans bestemmingsreserve Provincie Zeeland (miljoenen euro's)

In tabel 7 en figuur 7 is te zien dat in de referentie (tol t/m 2033) de bestemmingsreserve wordt aangewend om kosten voor afschrijving, onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel en de Sloeweg als wel rentelasten voor de investering in de aandelen van de NV WST te dekken. Tevens wordt de reserve vanaf 2025 weer opgebouwd om de (bedrijfseconomisch logische) afname van de omvang van het eigen vermogen van de NV WST tot 2033 te kunnen opvangen. In 2033 ontvangt de Provincie Zeeland de liquide waarde van het eigen vermogen van de NV WST. Volgens prognose ligt die lager dan de oorspronkelijke investering in de aandelen die de Provincie Zeeland in 2009 deed. De balans van de bestemmingsreserve is nagenoeg gelijk aan 0 (met een kleine afwijking) na overdracht van de WST aan Rijkswaterstaat in 2033.

Bij een besluit over vervroegd tolvrij maken van de WST, ontstaat een boekhoudkundig effect bij de NV WST. De tunnel dient ofwel direct (tolvrij per 2022) ofwel versneld (tolvrij per 2025) te worden afgeschreven met een direct negatief effect op het resultaat van de NV WST. Als gevolg van het ontstane negatieve resultaat, kan de NV WST geen dividenden meer uitkeren. Voor de duidelijkheid, dit geldt ook voor de variant met tolvrij vanaf 2025. De besluitvorming over tolvrij maken heeft dus een direct effect op de inkomsten voor de Provincie Zeeland waardoor direct (vanaf 2022) een negatieve bestemmingsreserve ontstaat. Een negatieve bestemmingsreserve is conform het wettelijke regels begroting (BBV) niet toegestaan en zal moeten worden opgevangen door de algemene reserve van de Provincie Zeeland (15 miljoen euro eind 2020) of door middel van een bekostigingsafspraken (zie hoofdstuk 7).

5.2 Financieel effect van het gedeeltelijk tolvrij maken

Er zijn ook mogelijkheden om de hoogte van het financieel effect te drukken door een deel van de tolheffing overeind te houden en de tunnel gedeeltelijk tolvrij te maken. Het betreft de volgende varianten voor het gedeeltelijk tolvrij maken van de tunnel (per 1 januari 2022):

- A) **Afbouw tarief:** een afbouwend toltarief voor alle categorieën en in gelijke verhoudingen voor normale gebruikers, t-tag gebruikers en veelgebruikers.
- B) **Tarief vrachtverkeer en andere lange/hoge voertuigen:** een variant waarin alleen tol wordt geheven voor vrachtverkeer en andere lange voertuigen (categorie 3 en categorie 4) en niet voor personenverkeer. De tariefstelling in deze variant is gelijk aan de huidige tariefstelling. Bij deze variant is aangenomen dat de helft van de tolinningsorganisatie kan blijven bestaan en dat Movenience gedeeltelijk blijft bestaan. Deze wordt verder aangeduid als 'vrachttarief'.
- C) **Kostendekkend tarief:** een kostendekkend tarief voor alle gebruikers, in dezelfde verhoudingen zoals deze momenteel bestaan, dat voldoende is om de exploitatiekosten van de WST volledig te dekken. Hiervoor is ca. de helft van de huidige tarieven nodig, bij een gelijkblijvend toekomstig aantal passanten.

Onderstaande tabel toont het totale financieel effect van deze drie varianten, uitgesplitst in het tekort dat ontstaat voor de instandhouding van de WST als wel op de begroting van de Provincie Zeeland.

	A. Afbouwend tarief	B. Vrachttarief	C. Kostendekkend tarief
Financieel effect tolvrij maken	191	223	175
Financieel tekort WST	21	39	-
Begrotingstekort Provincie Zeeland	170	183	175

Tabel 8: Totale financieel effect verschillende tariefvarianten (miljoenen euro's)

In alle drie subvarianten is het financiële tekort op de exploitatie van de WST fors lager dan in de varianten vervroegd tolvrij 2022 en 2025. De inkomstenderving voor de Provincie Zeeland is vergelijkbaar met de variant 'vervroegd tolvrij 2022' en is hoger dan de variant 'vervroegd tolvrij 2025'. Dit laatste komt doordat de tolopbrengsten vrijwel geheel nodig zijn voor dekking van de exploitatie. Er is geen of nauwelijks financiële ruimte voor dividendbetalingen aan de Provincie Zeeland. Bij het mogelijk beoordelen van de drie subvarianten is een aantal aanvullende opmerkingen van belang:

- » Deze invulling van de drie subvarianten leidt tot het (vrijwel) in stand houden van werkgelegenheid, middels de NV WST.
- » Zoals eerder in dit rapport aangegeven is voor variant B een aanpassingen van de Tunnelwet Westerschelde nodig, alsmede een juridische toets op potentiële discriminerende werking.
- » Voor de subvarianten 'afbouw tarief' en 'kostendekkend tarief' geldt dat lagere tarieven mogelijk zorgen voor een toename van het aantal passages door de tunnel en derhalve voor een toename van de tolinkomsten bij de NV WST. Het financieel effect kan daardoor in de praktijk mogelijk lager uitkomen dan het genoemde tekort van 191 respectievelijk 175 miljoen. Er is geen onderzoek gedaan naar mogelijke impact van een afbouw van het toltarief op het aantal passages.
- » Voor de subvarianten 'afbouw tarief' en 'kostendekkend tarief' is het mogelijk om – met behoud van het berekende effect – de tarieven zodanig in te richten dat de tarieven voor met name veelgebruikers lager zijn dan die voor passanten die de 'normale' tarieven betalen. Veel van deze veelgebruikers zijn automobilisten en vrachtwagenchauffeurs uit de regio. Eventueel is het verlagen van het minimaal aantal passages per jaar voor veelgebruikers (nu 150) daarbij een optie.

6. Gevoeligheidsanalyses

Het eerder vastgestelde financieel effect voor de twee hoofdvarianten (tolvrĳ per 2022 en tolvrĳ per 2025) is afhankelijk van een aantal vastgestelde uitgangspunten en aannames. In aanvulling op deze uitgangspunten en aannames zijn gevoeligheidsanalyses uitgevoerd, deels kwantitatief en deels kwalitatief.

Bij deze gevoeligheidsanalyses zijn geen variaties op omvang van de toltarieven, kosten exploitatie en verkeersintensiteiten toegepast. Het huidige beleid van de Provincie Zeeland en de NV WST is erop gericht dat er geen (over)rendement gemaakt wordt. Met andere woorden, de tolopbrengsten dienen de kosten van de NV WST en financiële opgave van de Provincie te dekken. De langjarige begroting van deze kosten en opgave zijn onderbouwd en plausibel.

In de volgende paragrafen zijn de volgende aanvullende gevoeligheidsanalyses toegelicht:

- » de financiële impact van mogelijke organisatorische opties voor beheer van de WST;
- » de mogelijke impact van Covid-19;
- » het effect van BTW; en
- » het effect van overige directe besparingen bij andere partijen.

6.1 Financiële impact van organisatorische keuzes voor beheer WST

In de huidige situatie wordt de WST per medio maart 2033, conform de Overeenkomst Westerscheldetunnel, overgedragen aan Rijkswaterstaat. Hoewel er nog geen besluit is genomen over de organisatorische aspecten met betrekking tot deze overdracht, dient de tunnel te voldoen aan de voor Rijkswaterstaat geldende normen zoals de Landelijke Tunnelstandaard (LTS) en een identieke besturing waarmee roulatie over de verschillende verkeerscentrales mogelijk is. Concreet zou dit kunnen betekenen dat het verkeersmanagement en de bediening van de WST verplaatst zou worden naar de verkeerscentrale van Rijkswaterstaat in Helmond en dat het beheer wordt uitgevoerd door de afdeling Zee & Delta in Middelburg. Hier is nog geen beslissing over genomen. In geval van zo'n besluit kan het zijn dat de huidige locaties voor verkeersmanagement (aan de noordelijke zijde van de WST) als wel de locatie voor beheer en onderhoud (de zuidelijke zijde van de WST) leeg komen te staan.

Bij vervroegd tolvrĳ maken van de WST en overdracht van de tunnel aan het Rijk krijgt Rijkswaterstaat de tunnel in principe ook in beheer. Er zijn in dat geval dan een paar mogelijkheden voor Rijkswaterstaat om het beheer en onderhoud van de WST uit te voeren:

1. De NV WST blijft bestaan als beheersorganisatie (in opdracht van Rijkswaterstaat), in elk geval tot en met maart 2033. Het verkeersmanagement als wel het beheer en onderhoud van de tunnel gebeurt vanuit de huidige faciliteiten, beschikbaar bij de NV WST. Dit betekent dat de organisatie intact blijft, met uitzondering van de onderdelen die verbonden zijn aan tolheffing (met name tolgaarders, uitzendkrachten en Movenience). Met deze situatie is gerekend in de twee varianten en de drie subvarianten. Mocht deze situatie ook de praktijk worden, dan is een toets op de BTW plichtigheid van NV WST nodig. In de berekeningen is verondersteld dat de BTW op kosten, net als vandaag de dag, terugvorderbaar is. Bij de vormgeving van de bekostiging dient de impact op de BTW plicht van de NV WST, als deze blijft bestaan, onderzocht te worden.
2. Rijkswaterstaat neemt het beheer en onderhoud van de WST over en verplaatst de verschillende afdelingen naar haar eigen locaties. Dit is naar verwachting op z'n vroegst mogelijk vanaf 2025, gezien de noodzakelijke voorbereidingstijd bij Rijkswaterstaat om de tunnel in beheer te nemen.

In het eerste geval blijft de huidige organisatie ongewijzigd, met uitzondering van de afvloeiing van tolgaarders en uitzendkrachten. In de tweede mogelijkheid, zijn de gevolgen op de organisatorische inrichting van beheer en onderhoud, bediening en incidentmanagement van de tunnel groter:

- » Rijkswaterstaat heeft dan de mogelijkheid (een deel van) het personeel van verschillende afdelingen (beheer en onderhoud, bedrijfsvoering, communicatie) over te nemen en deze te verplaatsten naar de betreffende vestigingen in Zeeland.
- » Over de locatie van de bediening van de tunnels en het verkeersmanagement dient nog een beslissing te worden genomen. Wanneer deze zouden worden ondergebracht bij de verkeerscentrale in Helmond is het, gezien de grote afstand van/naar Helmond, de vraag of het voor het huidige personeel van de afdeling verkeersmanagement mogelijk zal zijn de werkzaamheden in Helmond voort te zetten. Rijkswaterstaat zal in het geval dat dit niet mogelijk is, nieuw personeel moeten aantrekken voor het verkeersmanagement in Helmond.

De bij de WST betrokken Verkeersmanagement-medewerkers van de NV WST verliezen dan mogelijk hun baan.

Op basis van bovenstaande observaties, is de impact van twee organisatorische opties op het financieel effect onderzocht:

- i. *In beheer door RWS (per 2025)*: Het personeel voor beheer en onderhoud als wel voor de bedrijfsvoering van de tunnel, met uitzondering van de directie, wordt door Rijkswaterstaat overgenomen en wordt werkzaam op de RWS-locaties in Zeeland. De afdeling verkeersmanagement verhuist naar de verkeerscentrale in Helmond. Het huidige personeel van deze afdeling vloeit af en nieuwe medewerkers worden aangenomen in Helmond. De personeelskosten zijn dan gelijk voor Rijkswaterstaat.
- ii. *In beheer door RWS (per 2025) met efficiëntievoordelen*: Deze variant is gelijk aan optie i, waarbij voor de berekening ervan uitgegaan is dat Rijkswaterstaat de helft van de afdeling bedrijfsvoering en communicatie overneemt en dat de andere helft afvloeit. Tevens is ervan uitgegaan dat Rijkswaterstaat de helft van de kosten voor bedrijfsvoering zou kunnen opvangen in haar eigen organisatie.

Voor de financiële doorrekening van het effect van de twee opties, geldt dat deze vergeleken zijn met de variant *Tolvrij per 2025*. De variant *Tolvrij per 2025* heeft een berekend tekort van 261 miljoen euro. Rijkswaterstaat kan naar verwachting op zijn vroegst overnemen per 2025, vandaar de vergelijking met deze variant.

In geval van de optie van overdracht aan Rijkswaterstaat per 2025 kan het totale financieel tekort met ca. 2% verlagen, voornamelijk door kostenbesparing op het huidige management. In het geval dat er (extra) efficiëncymogelijkheden zijn bij het in beheer nemen door Rijkswaterstaat, dan kan het totale financieel effect met ongeveer 6,5% verlagen. Deze ingeschatte besparingen zijn beperkt en een impactanalyse van Rijkswaterstaat zal moeten uitwijzen of deze voordelen ook daadwerkelijk te behalen zijn. Bovendien kan dit leiden tot verlies van werkgelegenheid in de regio.

6.2 Covid-19

Door Covid-19 kunnen de verwachte passages door de tunnel in de komende jaren lager uitvallen dan voorzien in de huidige prognoses waarop de berekeningen in dit rapport zijn gebaseerd. De kosten voor beheer, bediening en organisatie van de WST als wel de benodigde dividendopbrengsten voor de Provincie zijn echter geprogrammeerd tot 2033 en zijn niet (of nauwelijks) afhankelijk van de verwachte verkeersintensiteit en daarom niet gevoelig voor de mogelijke impact van Covid-19.

De enige mogelijke impact van Covid-19 op het financieel effect van vervroegd tolvrij maken, is de impact op de passages in het jaar 2021. Als de verwachte groei in 2021 niet wordt behaald en daarmee de resultaten van de NV WST lager uitvallen dan verwacht, heeft dit een direct effect op de hoogte van de dividenden die aan de Provincie Zeeland uitgekeerd kunnen worden over het jaar 2021. Hiermee neemt de startbalans van de bestemmingsreserve in 2022 af, waardoor het tekort in de bestemmingsreserve bij de Provincie Zeeland bij vervroegd tolvrij maken groter wordt.

Aannemende dat het reële aantal passages in 2021 nog steeds voldoende zal zijn om de exploitatiekosten voor de WST volledig te dekken, bedraagt dit effect ten hoogste 10 miljoen euro (onder normale omstandigheden het te ontvangen dividend over het jaar 2021).

6.3 BTW

Bij berekening van het financieel effect van vervroegd tolvrij maken van de WST, is geen rekening gehouden met een eventueel BTW-effect voor het Rijk. Daarbij geldt de aanname dat de huidige met BTW-belaste uitgaven aan tol zullen worden aangewend voor andere consumptieve of zakelijke uitgaven, die ook met BTW belast zijn. Hierbij gelden twee kanttekeningen:

- » Er is geen onderzoek gedaan naar een eventueel verschil tussen 9% en 21% belaste uitgaven. De BTW op het toltarief bedraagt 21%. Passanten zouden hun besparing op het toltarief kunnen besteden aan goederen of diensten met een 9% BTW tarief. Indien er een verschil ontstaat, heeft dit mogelijk een negatieve impact op de Btw-inkomsten van het Rijk.
- » Er is geen onderzoek gedaan naar een mogelijk weglekeffect vanuit België. Bij tolvrij maken van de WST bestaat de mogelijkheid dat inwoners van Zeeuws-Vlaanderen (of inwoners van België) uitgaven in Zeeland zullen doen in plaats van in België in verband met de verbeterde bereikbaarheid. Dit effect kan mogelijk een positief BTW-effect veroorzaken voor het Rijk.

6.4 Overige besparingen bij andere partijen

Vervroegd tolvrij maken van de WST betekent het wegvallen van toluitgaven bij andere partijen (weggebruikers, bedrijven etc.). Concreet geeft dit in ieder geval twee directe voordelen bij andere partijen:

- » Directe kostenbesparingen bij bedrijven en overheden, wier medewerkers gebruik maken van de WST.
- » Het wegvallen van de toluitgaven voor concessiehouders. OV-bedrijven en exploitanten van doelgroepenvervoer betalen thans tol. Tolvrij maken zorgt voor een besparing in hun exploitatie.

Er is geen nader onderzoek gedaan naar de kwantificering van deze financiële effecten.

7. Mogelijkheden voor bekostiging

In het onderzoek zijn de mogelijkheden voor bekostiging van het hiervoor beschreven financieel tekort in beeld gebracht. Tevens is de impact van deze mogelijkheden onderzocht op criteria als budgettaire inpassing, juridische mogelijkheden of blokkades vanuit de tunnel-, tolregelgeving en is gekeken naar mogelijke voor- of nadelen die het Zeeuws-Vlaanderen en/of Zeeland biedt. Dit laatste is geen zuiver objectieve beoordeling, maar toegevoegd vanuit de redenering dat het eventueel tolvrij maken van de WST ten bate van Zeeuws-Vlaanderen en/of Zeeland zou zijn. De bekostigingsmogelijkheden zijn onder meer in de gesprekken getoetst op de impact daarvan. Er is geen onderzoek gedaan naar draagvlak voor de mogelijkheden.

7.1 Beschrijving onderzochte mogelijkheden

Ten aanzien van de onderzochte bekostigingsmogelijkheden zijn enkele noties vooraf van belang:

- » Onderzocht is in hoeverre onderdelen van het financieel effect c.q. tekort 'logischerwijs' toe te wijzen zouden zijn aan vormen van bekostiging.
- » Mocht een tekort gedekt moeten worden vanuit publieke middelen, dan is er vooralsnog van uitgegaan dat dit door het Rijk en de Provincie Zeeland, namens de regio, zal gebeuren. Een mogelijke bijdrage vanuit Zeeuwse gemeenten kan onderdeel uitmaken van de regionale inbreng.
- » Voor mogelijke dekking door toekomstige (allocatie van) inkomsten uit vormen van betalen naar gebruik, is vooralsnog alleen de vrachtwagenheffing onderzocht, aangezien daarvoor politieke en beleidsafspraken gemaakt zijn en wetgeving in voorbereiding is. NB: mochten er plannen komen om in de komende jaren een systeem van betalen naar gebruik in te voeren in de Nederland, dan is er de mogelijkheid om de tolheffing WST daarin onder te brengen. Aangezien er thans nog geen concrete beleids- of bestuurlijke voornemens daartoe zijn, is deze optie niet meegenomen in dit onderzoek.
- » Vormen van alternatieve bekostiging zoals beschreven in het rapport van de Interdepartementale Studiegroep Alternatieve Bekostiging en Financiering o.l.v. secretaris-generaal Ongering van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bieden naar verwachting beperkte mogelijkheden. De meeste zijn vanuit een profijtbeginsel gekoppeld aan waardetoeename van woningen en vastgoed bij de realisatie van nieuwe infrastructuur en netwerkschakels. Je zou kunnen betogen dat het tolvrij maken een effect heeft op de waarde van woningen. Dit is niet geanalyseerd in dit onderzoek.
- » Het financieel effect manifesteert zich over een periode tussen 2022 of 2025 en 2033. Dit zou per direct afgekocht kunnen worden, maar evengoed door middel van een jaarlijks bedrag.

De volgende mogelijkheden voor bekostiging zijn onderzocht, waarbij steeds onderscheid is gemaakt naar een mogelijke drager van de bekostiging en (toekomstig) bruikbaar instrumentarium. Er is geen onderzoek gedaan naar instrumentarium dat er niet is of niet aanstaande is.

Drager van bekostiging	Instrumenten	Toelichting
1. Rijk	Via reguliere begrotingssystematiek	Inpassing van het tekort of een deel daarvan in de begroting van ministerie van IenW of in Rijksbegroting (algemene middelen), ineens of in een jaarlijks bedrag.
	Schaduwtoel	Omzetten van tol in schaduwtoel, waarbij de dekking van tolopbrengsten door overheden plaatsvindt en waarbij deze dekking gebaseerd is op het aantal passages.
	Gebruik vrachtwagenheffing	De benodigde tolopbrengsten, of een deel daarvan, halen uit de opbrengsten van de vrachtwagenheffing.
2. Regio	Via reguliere begrotingssystematiek	Inpassing van het tekort of een deel daarvan in de begroting van de Provincie Zeeland, ineens of in een jaarlijks bedrag. Eventueel samen met (enkele) Zeeuwse gemeenten.
	Provinciale opcenten	De benodigde tolopbrengsten, of een deel daarvan, ophalen door middel van het verhogen van de provinciale opcenten boven op de MRB.
	Ophogen lokale belastingen	Middels verhogen van de OZB bijdragen aan de dekking van het tekort.
3. Rijk en regio samen	Evt mix van instrumenten	Inpassing bij IenW/Rijk en Provincie Zeeland gezamenlijk, in een nader te bepalen verhouding of verbonden met specifieke onderdelen van het tekort, ineens of in een jaarlijks bedrag.
4. Mede-bekostiging bedrijfsleven	Convenant	Een afspraak maken met het bedrijfsleven om bij te dragen aan dekking van het tekort.

Tabel 9: Bekostigingsmogelijkheden

Deze opties zijn te combineren met de onderzochte varianten, zowel voor een volledig tolvrije tunnel (zie paragraaf 5.1) als wel voor het gedeeltelijk laten bestaan van een tolheffing (zie paragraaf 5.2).

7.2 Afweging mogelijkheden bekostiging

De mogelijkheden voor bekostiging zijn beoordeeld op uitvoerbaarheid en hebben voor- en nadelen die meer economisch of maatschappelijk van aard zijn. Een voorbeeld van dit laatste is in hoeverre er sprake is van herverdeling van lasten van tolbetalers naar bijvoorbeeld alle in Zeeland geregistreerde automobilisten of de belastingbetaler in het algemeen.

Hieronder wordt de afweging per drager en instrument nader toegelicht.

Ad 1. Dekking tekort door het Rijk

Reguliere begrotingssystematiek. Voor de budgettaire inpassing bestaan twee mogelijkheden:

1. Dekking via de begroting van het ministerie van IenW. Mocht het gehele tekort ineens ten laste gaan van de begroting van het ministerie van IenW, dan leidt dat in de komende jaren mogelijk tot obstakels met de budgettaire inpassing daarvan. Er is geen vrije ruimte tot en met 2030, waardoor (her)prioritering en/of afstel van andere projecten nodig zou zijn. Budgettaire inpassing van een jaarlijks bedrag of een deel daarvan kan mogelijk wel, mocht sprake zijn van onderuitputting in de komende jaren.
2. Dekking vanuit de algemene middelen. Dekking vanuit de algemene middelen is een geheel ander vraagstuk en is een afweging bij de jaarlijkse vaststelling van de begroting van het Rijk, hetgeen samenhangt met beleid(safspraken) en prioriteiten. Het EMU-saldo⁸ verslechtert wel per definitie in geval er voor deze optie gekozen zou worden. Bij dekking middels een jaarlijks bedrag is dit nadeel kleiner.

De lasten verschuiven in deze optie van passanten van de WST naar de belastingbetaler. Dit betreft naast de Nederlandse passanten dan ook het deel van de vermeden tolopbrengsten door buitenlandse passanten (circa 15 à 16 miljoen euro⁹)

De regionale overheden dragen in deze optie niet bij, waarmee er geen directe negatieve consequenties zijn voor geplande investeringen van de Provincie Zeeland en/of gemeenten in economische, sociale, ruimtelijke of maatschappelijke activiteiten in Zeeland.

Omzetten in schaduwtol

- » Schaduwtol is een virtuele vorm van beprijzen, waarbij de overheid (of overheden) de betaling per voertuigpassage op zich neemt (of nemen). Daarmee is de betaling vanuit de overheid (mede) afhankelijk van het aantal toekomstige passanten. In Nederland is schaduwtol toegepast bij de in 1996 opengestelde Wijkertunnel in de A9 en de in 1992 opengestelde Noordtunnel in de A15.
- » In principe zijn de voorzieningen, organisatie en systemen aanwezig voor het kunnen toepassen van schaduwtol. Aanpassing van de Tunnelwet Westerschelde is nodig voor verandering van tolheffing bij passanten in een schaduwtol gerelateerd aan passanten.
- » In geval van het omzetten van tolheffing bij passanten naar een schaduwtol kan de bestaande organisatie en daarmee de werkgelegenheid (grotendeels) gewaarborgd blijven. Welke rol/functie Movenience, de tolgaarders en de afspraken over de transactievergoedingen vervullen bij een vorm van schaduwtol en in welke mate, is niet onderzocht.
- » Uit het onderzoek naar het financiële effect van tolvrij maken is gebleken dat de kosten voor de exploitatie, beheer, bediening en organisatie van de WST en de dividendinkomsten bij de Provincie Zeeland vrij goed jaarlijks voorspelbaar zijn. Voor het dekken van de kosten en de dividenden is een afhankelijkheid van het aantal passages niet nodig. Immers een achterblijvend aantal passages leidt tot een tekort en meer passages dan afgesproken tot (over)rendementen. Met andere woorden, voor het eventueel maken van afspraken over jaarlijkse dekking van tekorten heeft schaduwtol geen toegevoegde waarde.

8. Het Europees Stelsel van Rekeningen (ESR) is het systeem van nationale rekeningen en regionale rekeningen dat lidstaten van de Europese Unie hanteren. De Europese Unie had reeds in de jaren zeventig een boekhoudkundig kader vastgelegd voor alle Europese overheden. Dit vormde de basis voor het huidige Europees Stelsel van Rekeningen 1995 (ESR 95) dat begin 2000 in werking trad. Volgens de regels van de EMU, mag het vorderingstekort niet groter zijn dan 3% van het Bruto binnenlands product. Overdracht van rekening en risico van exploitatie van de WST naar de Rijksoverheid is niet ESR-neutraal en zal meetellen voor het EMU-saldo.

9. Onderzoek sociale en economische effecten tolvrije Westerscheldetunnel, Ecorys, 2021

Gebruik vrachtwagenheffing

- » Met de inzet van dit instrument is het de bedoeling dat de dekking van het tekort, al dan niet deels, opgebracht wordt door de vrachtwagenheffing. Dit door de tarieven daarop aan te passen of de met de sector gemaakte afspraken over het terugsluizen van de opbrengsten naar de sector aan te passen.
- » Dit is een andere optie dan de berekende variant met alleen tol voor vrachtwagens (categorie 3 en 4) voor passeren van de WST.
- » In Nederland is de invoering van een vrachtwagenheffing, inclusief wetgeving, in voorbereiding. Door de invoering van de vrachtwagenheffing gaan alle binnenlandse en buitenlandse vrachtwagens betalen voor het gebruik van de Nederlandse wegen per gereden kilometer. Er is een afspraak in het Regeerakkoord en met de sector dat de opbrengsten terugvloeien naar de sector (een meerjarenplan duurzaamheid en innovatie).
- » Voor het dekken van (een deel van) het tekort via de vrachtwagenheffing zullen het conceptwetsvoorstel vrachtwagenheffing, dat gereed is voor behandeling in de Tweede Kamer, als ook de afspraken met de sector moeten worden aangepast. De mogelijke gevolgen hiervan, zoals vertraging van de invoering en impact op tarieven en afspraken met de sector, zijn in het kader van dit onderzoek niet onderzocht.
- » In het geval dat in deze optie dekking van het gehele tekort aan de orde zou zijn, dan is de consequentie dat de sector feitelijk ook zou betalen voor het tolvrij maken van de WST voor personenverkeer.

Ad 2. Dekking tekort door de regio

Reguliere begrotingssystematiek

- » Gegeven de omvang van het tekort in alle onderzochte varianten (bandbreedte van ca. 189 – 340 miljoen euro), levert dekking door de Provincie Zeeland een omvangrijke begrotingsopgave. Voor de Provincie Zeeland zijn dan herprioritering/ afstel, bezuinigingen en (nieuwe of) extra inkomstenbronnen aan de orde om de begroting weer in evenwicht te brengen.
- » Dit geldt naar verwachting ook mocht het een substantieel deel van de dekking zijn én ook in geval van een jaarlijkse bijdrage.
- » Voor een eventuele bijdrage vanuit Zeeuwse gemeenten geldt in zekere zin hetzelfde: het instrumentarium voor gemeenten is beperkt tot een lokale belasting als OZB. Het opbrengstenpotentieel daarvan is, gezien het aantal inwoners, naar verwachting bescheiden. Bovendien hebben gemeenten thans al moeite om begrotingen sluitend te krijgen.
- » Een provinciale bijdrage – eventueel in combinatie met de direct belanghebbende Zeeuwse gemeenten – kan door herprioritering ten koste gaan van geplande investeringen in Zeeland, mogelijk ook in andere domeinen.

Verhogen provinciale opcenten en/of lokale belastingen

- » Opcenten worden geheven door de provincies op de motorrijtuigenbelasting (art. 222 Provinciewet). Het is mogelijk dat deze belasting in de ene provincie hoger uitvalt dan in de andere. De minister van Financiën stelt jaarlijks de maximale hoogte van de provinciale opcenten vast. Het maximale opcententarief voor 2020 is bepaald op 115,0%. Het opcententarief dat de Provincie Zeeland hanteerde, was in 2020 89,1% (evenals de twee jaren ervoor). De daarbij behorende opbrengsten waren € 44,8 mln. in 2020.
- » Ter illustratie: verhoging van het opcententarief met 10 procentpunten, waarvoor in principe ruimte is, zou de Provincie Zeeland jaarlijks ca. 5 mln. euro extra inkomsten opleveren (uitgaande van een gelijkblijvend aantal geregistreerde motorvoertuigen in Zeeland). Inzetten van dit instrument zal dus hoogstens voor een deel van de dekking van de bekostiging kunnen zorgen.
- » Het verhogen van de opcenten voor dekking van een deel van het tekort als gevolg van vervroegd tolvrij maken van de WST, betekent een verschuiving van deze lasten van gebruikers van de tunnel naar bezitters van motorvoertuigen in heel Zeeland. De Provincie Zeeland zou daarmee met ca. 99% verder boven het landelijke gemiddelde van provinciale opcenten van circa 83% uitkomen.

Ad 3. Dekking tekort door het Rijk en regio

- » Mogelijk is om de bekostiging van het tekort door Rijk en regio samen te laten dragen in een nader af te spreken verhouding. Ook is mogelijk deze gezamenlijke dekking te koppelen aan onderdelen van de bestemming van de tolheffing en dus onderscheid te maken tussen de WST, de Sluiskiltunnel en de Sloeweg.

Ad 4. Mede-bekostiging bedrijfsleven

- » Uit het onderzoek naar de maatschappelijke effecten van het vervroegd tolvrij maken van de WST, is onder meer naar voren gekomen dat het bedrijfsleven dat voor zakelijke ritten gebruik maakt van de WST de tolkosten, al dan niet deels, kunnen doorprijzen in de levering van goederen en/of diensten. Het kan een optie zijn om met dat deel van het bedrijfsleven een afspraak te maken om deels de door te belasten tol te gebruiken als bijdrage aan de dekking. Dit kan via het sluiten van een convenant, hetgeen vaker toegepast wordt in Nederland voor mede-bekostiging van bedrijfsleven aan bereikbaarheidsvraagstukken.
- » Het toepassen van deze bekostigingsoptie heeft een aantal consequenties:
 - Mochten alleen Zeeuwse bedrijven onderdeel uitmaken van een afspraak over mede-bekostiging en bedrijven van buiten Zeeland wel gebruik maken van de tunnel, dan leidt dat tot ongelijkheid.
 - Er kan geen verplichting voor deelname worden opgelegd, waardoor 'free ridership' moeilijk tegen te gaan is.
 - De afspraak zelf, alsmede de grondslag voor een bijdrage, zal naar verwachting lastig in te regelen zijn, mede door diversiteit aan bedrijvigheid in combinatie met hoog vs. laag gebruik van de WST.

7.3 Samenvatting afweging mogelijkheden bekostiging

Hieronder is een schematische en verkorte weergave van de afweging van de mogelijkheden voor bekostiging, uiteengezet naar drager en instrument.

Drager bekostiging tekort	Instrument(en)	Eerste afweging
1. Rijk	Via reguliere begrotingssystematiek	- Herprioritering nodig; geen ruimte Infracfonds voor dekking ineens (2022 én 2025). - Jaarlijks bedrag na 2025 is afhankelijk van onderuitputting
	Schaduwtoel	- Behoud functie organisatie NV WST - Vanuit financieel perspectief geen toegevoegde waarde (kosten WST en dividenden zijn duidelijk)
	Gebruik vrachtwagenheffing	- Aanpassing concept-wet en afspraken sector nodig - Idem Tunnelwet WST
2. Regio	Via reguliere begrotingssystematiek	- Herprioritering én inzet provinciale opcenten in ieder geval beide nodig als dekking. - Geldt ook in geval van een jaarlijkse bijdrage
	Provinciale opcenten	- Verhoging met 10 procentpunten levert ca. 5 mln. per jaar aan dekking - Verschuiving van passanten naar Zeeuwse automobilisten
	Verhogen lokale belastingen	- Forse verhoging nodig voor dekking - Verschuiving van passanten naar bewoners/vastgoedeigenaren - Voor nieuwe belasting is nieuwe/aanpassing wetgeving nodig
3. Rijk en regio samen	Mix van bovenstaande instrumenten	
4. Bedrijfsleven	Mede-bekostiging bedrijfsleven (convenant)	- Deel van door te belasten tol gebruiken als dekking - Nadeel Zeeuws bedrijfsleven t.o.v. (zakelijk) gebruikers buiten Zeeland - Lastig in te regelen

Tabel 10: Afweging bekostigingsmogelijkheden

7.4 Overwegingen uit het onderzoek inzake bekostiging

In aanvulling op de hiervoor toegelichte afweging en in het geval er gesproken gaat worden over de wijze van bekostiging van het vervroegd tolvrij maken van de WST, dan zijn er enkele observaties, die mede daarbij een rol zouden kunnen spelen:

1. Er is op het eerste oog geen éénduidige drager of instrument dat een volledig dekkende oplossing zal vormen voor de dekking van het tekort.
2. Een (eventuele) afspraak over de dekking van het tekort kan in beeld komen, indien daarbij twee aspecten in ogenschouw worden genomen. Ten eerste is de draagkracht van de regio beperkt en heeft het Rijk per definitie ruimere mogelijkheden. Ten tweede zijn de verschillende onderdelen van het tekort, zoals de boek- en restwaarde van de WST, de kosten voor beheer, bediening en organisatie en rentelasten duidelijk en af te bakenen. Hierdoor is toewijzing van onderdelen van het tekort aan dragers daarvan mogelijk.
3. In het geval er een besluit en een afspraak over het vervroegd tolvrij maken zou volgen, dan lijkt, op basis van dit onderzoek, 2025 de beste timing van het effectueren daarvan. In 2025 is de overdracht van de Sluiskiltunnel en is vanuit financieel oogpunt een eventuele afspraak met betrekking tot de WST het meest zuiver te maken. Immers de bestemmingsreserve van de Provincie Zeeland heeft vanaf 2025 nog uitsluitend betrekking op de WST. Bovendien is er zodoende tijd om met Rijkswaterstaat en NV WST afspraken te maken over hoe om te gaan met beheer en onderhoud, bediening, organisatie, etc.
4. De wijze waarop een financiële afspraak gemaakt wordt is ook nog van belang voor het financieel effect. Deze afspraak dient zodanig te zijn, dat het financieel effect zich ook pas in 2025 voordoet. Met andere woorden, voorkomen dient te worden dat er een impairment moet plaatsvinden in de boekhoudingen van de NV WST en de Provincie Zeeland, vanuit een verplichting tot versnelde afschrijving van de WST. Hierdoor ontstaan per direct al tekorten. Een bekostigingsafpraak, waarbij toekomstige tolopbrengsten afgedekt zijn, kan deze impairment voorkomen.

Dit zijn overwegingen uit het onderzoek. Het is uiteraard aan de bestuurders en de politiek om deze al dan niet mee te wegen in ieders afweging.

8. Conclusies

Op 24 november 2020 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen van kamerlid Schonis, waarin de regering verzocht is om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van een tolvrjje Westerscheldetunnel (hierna WST). Dit onderzoek is opgesplitst in twee delen:

1. Onderzoek naar de sociale en economische effecten van een tolvrjje tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel.
2. Onderzoek naar de financiële mogelijkheden om de WST tolvrj te maken en hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen.

Het eerste deel is uitgevoerd door adviesbureau Ecorys, het tweede deel door adviesbureau Rebel. Beide onderzoeken zijn zelfstandig en onafhankelijk uitgevoerd, in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De adviesbureaus hebben bij de uitvoering van de onderzoeken beschikking gehad over een begeleidingsgroep, bestaande uit medewerkers van het ministerie en van de Provincie Zeeland.

In dit rapport is in twee delen antwoord gegeven op de onderzoeksvraag omtrent de financiële mogelijkheden om de WST vervroegd tolvrj te maken. Allereerst is het financieel effect van enkele verschillende varianten om de WST geheel of gedeeltelijk tolvrj te maken berekend en gepresenteerd. Ten tweede zijn verschillende mogelijkheden voor de bekostiging van het ontstane financiële tekort onderzocht en afgewogen.

De financiële informatie is met name aangereikt door de NV Westerscheldetunnel (hierna NV WST) en de Provincie Zeeland en meegenomen in een voor dit onderzoek gebouwd financieel model. Daarnaast zijn andere relevante rapporten en notities geanalyseerd en hebben gesprekken plaatsgevonden met diverse stakeholders bij het Rijk en in de regio en met Stichting Zeeland Tolvrij.

8.1 Conclusies financieel effect

Voor wat betreft het financieel effect van het vervroegd tolvrj maken van de WST zijn de conclusies uit dit onderzoek als volgt:

- » Het financieel effect van vervroegd tolvrj maken vanaf 2022 leidt tot een tekort van 340 miljoen euro. Dit effect kan worden uitgesplitst in een financieel tekort voor de instandhouding en organisatie van de WST van 158 miljoen euro (dit betreft voornamelijk exploitatie, bediening, organisatie en beheer en onderhoud van de tunnel) en een begrotingstekort voor de Provincie Zeeland van 181 miljoen euro. Dit begrotingstekort voor de Provincie Zeeland ontstaat door het wegvallen van dividenduitkeringen, waardoor een tekort ontstaat in de bestemmingsreserve. De middelen in deze bestemmingsreserve worden aangewend om kosten voor afschrijving, onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel en de Sloeweg, als wel de rentelasten voor de investering aan de WST te dekken. Tevens wordt de reserve vanaf 2025 opgebouwd om de afschrijving van de WST van de balans van de Provincie Zeeland in 2033 te kunnen opvangen.
- » Het financieel effect van vervroegd tolvrj maken vanaf 2025 leidt tot een tekort van 261 miljoen euro. Dit effect vertaalt zich in een financieel tekort voor de instandhouding van de WST van 131 miljoen euro en een begrotingstekort voor de Provincie Zeeland van 130 miljoen euro.
- » Eventuele kosten voor de herinrichting van het tolplein als wel het voldoen aan de Landelijke Tunnelstandaard zijn niet meegenomen in de hoogte van het financieel effect. Deze kosten zijn in de reguliere situatie met tol tot en met maart 2033 mogelijk ook aan de orde en kunnen bij vervroegd tolvrj maken dus ook eerder vallen.
- » Er zijn ook varianten doorgerekend die gericht zijn op het gedeeltelijk tolvrj maken van de WST, door middel van een afbouwend toltarief tot en met 2033, een tarief dat alleen geldt voor vrachtverkeer en lange/hoge voertuigen en door een verlaging van het toltarief tot een kostendekkend tarief voor beheer en instandhouding van de WST. Het financieel effect van deze varianten komt met respectievelijk 191 miljoen euro, 223 miljoen euro en 175 miljoen euro lager uit dan het geheel tolvrj maken van de WST. Voor deze varianten geldt dat de resterende tolopbrengsten vrijwel voldoende zijn om de kosten voor de WST te dekken, maar niet voldoende zijn om het begrotingstekort bij de Provincie Zeeland op te vangen.
- » Bij alle onderzochte varianten is ervan uit gegaan dat de NV WST blijft bestaan voor het beheer, de bediening en het management van de WST. In de varianten van geheel tolvrj maken van de WST zijn werkzaamheden voor tolinning en de dochteronderneming Movenience gestaakt. Hiervoor zijn afvloeiingskosten opgenomen in de berekeningen van het financieel effect. Voor de varianten met betrekking tot het gedeeltelijk tolvrj maken zijn nog wel werkzaamheden en mensen nodig voor de tolinning.

- » Het uitgangspunt dat de NV WST blijft bestaan komt voort het feit dat er (nog) geen impactanalyse is uitgevoerd voor een eventuele overdracht van het beheer van de WST naar Rijkswaterstaat en daarvoor dus (nog) geen financiële gegevens zijn. Wel is, middels een gevoeligheidsanalyse, onderzocht of mogelijkere substantiële kostenbesparingen te realiseren zouden zijn bij een overgang van het beheer van de NV WST naar Rijkswaterstaat. Uit de gevoeligheidsanalyse blijken deze besparingen vooralsnog niet substantieel.
- » Tenslotte is ook de impact van de te verwachte toename van de verkeersintensiteiten door het tolvrij maken van de WST onderzocht, met name op mogelijke extra kosten voor onderhoud. In de periode tot en met 2027 is al een stapsgewijze vervanging en/of renovatie van kwetsbare delen van het wegdek voorzien, waardoor er in de periode tot en met begin 2033 geen extra kosten zijn opgenomen voor extra onderhoud.

8.2 Conclusies bekostigingsmogelijkheden

Het onderzoek naar de mogelijkheden voor bekostiging van het financiële tekort levert de volgende conclusies:

- » Voor het eventueel dekken van (een deel van) het financiële tekort, is een onderscheid gemaakt tussen de dragers van de bekostiging en de hen beschikbare bekostigingsinstrumenten. Er zijn drie dragers, het Rijk, de regio (Provincie Zeeland en/of gemeenten) en mede-bekostiging door het bedrijfsleven. Qua instrumentarium voor bekostiging zijn de op dit moment bekende mogelijkheden meegenomen. Dit zijn: de reguliere begrotingssystematiek bij Rijk en regio, het omzetten van tol in schaduwtol, dekken van het tekort via de aanstaande vrachtwagenheffing, verhogen van de provinciale opcenten en een afspraak/convenant met het Zeeuws bedrijfsleven om bij te dragen.
- » Er is op het eerste oog geen éénduidige drager die of instrument dat een volledige dekkende oplossing zal vormen voor de bekostiging van het tekort:
 - In de begroting van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is geen vrije ruimte tot en met 2030, waardoor herprioritering en/of afstel van projecten naar verwachting nodig zal zijn. In geval van een kleiner of jaarlijks te dekken bedrag, is het probleem van budgettaire inpassing navenant kleiner. Dekking vanuit de algemene middelen van het Rijk hangt samen met (beleids)afspraken en prioriteiten, maar is vanzelfsprekend beter te overzien.
 - De begroting van de Provincie Zeeland biedt geen ruimte voor dekking van het tekort, ook niet in geval van een jaarlijks bedrag. De provincie heeft beperkt mogelijkheden om een substantieel tekort op haar begroting op te vangen. Verhoging van de provinciale opcenten zal slechts een (klein) deel van het tekort kunnen dekken. Ook voor een bijdrage vanuit de gemeenten zijn er naar verwachting geen mogelijkheden.
 - Omzetten van tol in schaduwtol biedt vanuit financieel perspectief geen toegevoegde waarde. De langjarige kosten voor de WST en benodigde dividenden voor de Provincie Zeeland zijn voldoende duidelijk voor een eventuele afspraak over een jaarlijks bedrag. Een afspraak over het dragen van het risico van verkeersintensiteiten is daarvoor niet nodig.
 - Dekking van een deel van het tekort via een afspraak met het bedrijfsleven, dat thans voor zakelijke ritten tol betaalt, is naar verwachting lastig in te regelen om een aantal redenen: een verplichting voor bijdrage is niet mogelijk met free ridership als mogelijk effect en het Zeeuwse bedrijfsleven wordt benadeeld ten opzichte van niet Zeeuws bedrijfsleven.
 - Voor het (deels) dekken van het tekort via de aanstaande vrachtwagenheffing is geen voorziening in de concept wettekst en het is geen onderdeel van de afspraken met de sector. In geval van toepassing van dit instrument zullen beide herzien moeten worden.

Tot slot nog twee overwegingen, mocht een besluit tot het vervroegd tolvrij maken van de WST en met name een afspraak over dekking van het financiële tekort aan de orde zijn:

- » Een (eventuele) afspraak over de dekking van het tekort kan in beeld komen, indien daarbij twee aspecten in ogenschouw worden genomen. Ten eerste is de draagkracht van de regio beperkt en heeft het Rijk per definitie ruimere mogelijkheden. Ten tweede zijn de verschillende onderdelen van het tekort, zoals de boeken restwaarde van de WST, de kosten voor beheer, bediening en organisatie en rentelasten duidelijk en af te bakenen. Hierdoor is toewijzing van onderdelen van het tekort aan dragers daarvan mogelijk.

- » Vanuit financieel perspectief lijkt 2025 de beste timing van het effectueren van een mogelijk besluit over het vervroegd tolvrij maken van de WST. In 2025 is de overdracht van de Sluiskiltunnel en is vanuit financieel oogpunt een eventuele afspraak met betrekking tot de WST het meest zuiver te maken. Immers de bestemmingsreserve van de Provincie Zeeland heeft vanaf 2025 nog uitsluitend betrekking op de WST. Bovendien is er zodoende tijd om met Rijkswaterstaat en NV WST afspraken te maken over hoe om te gaan met beheer en onderhoud, bediening en organisatie van de WST.

Onderzoek sociale en economische effecten tolvrije Westerscheldetunnel

Eindrapport

Samenvatting

Van veerponten naar Westerscheldetunnel

Al enkele honderden jaren varen er veerponten over de Westerschelde en verbonden Zeeuws-Vlaanderen met Walcheren, de Bevelanden en daarmee de rest van Nederland. Sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw is in de Tweede Kamer gesproken over de aanleg van een brug of een tunnel. In september 1995 is door de ministerraad besloten tot bouw en exploitatie van de Westerscheldetunnel (hierna WST), een verbinding tussen de Zeeuws-Vlaanderen (Terneuzen) en Zuid-Beveland (Borsele). Deze vaste oeververbinding zorgt voor een betrouwbare en snelle verbinding. De tunnel ging open op 14 maart 2003 en wordt voor een periode van dertig jaar (tot 2033) geëxploiteerd door de NV Westerscheldetunnel. De bouw van de tunnel en de aanleg van de toeleidende wegen hebben 750,8 miljoen euro (excl. btw) gekost. Op basis van de Tunnelwet Westerschelde wordt tol geheven.

Op weg naar de kabinetsformatie, na de verkiezingen van maart 2021, heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen van kamerlid Schonis. Deze motie (Kamerstuk 35570, nr 41) van 24 november 2020 betreft het verzoek aan de regering om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van een tolvrije WST.

Het onderzoek naar de mogelijkheden van een tolvrije WST heeft twee onderdelen:

1. De sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel;
2. De financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen.

Dit onderzoek geeft antwoord op de eerste vraag.

Sociaal-economische veranderingen door de tunnel

De aanleg van de Westerscheldetunnel heeft sinds de opening in 2003 voor een snellere verbinding gezorgd tussen Zeeuws-Vlaanderen en de Bevelanden/Walcheren. Dat heeft een direct effect gehad op het reisgedrag van burgers en bedrijven en dat leidt tot verbetering van de relatieve aantrekkelijkheid van beide regio's. Er zijn aanzienlijke veranderingen opgetreden op de arbeidsmarkt omdat werknemers een bredere keuze kregen van banen die met redelijke reistijd te bereiken zijn. De arbeidsmarkten aan beide zijden van de tunnel zijn erop vooruit gegaan, waarbij vooral de pendel vanuit Midden-Zeeland naar Terneuzen is gegroeid. Voor bedrijfsvestigingen geldt dat sinds 2002 het bedrijfsleven in Zeeuws-Vlaanderen is gegroeid met 15%, terwijl Midden-Zeeland een groei van 40% doormaakte. Ook heeft de tunnel geleid tot nieuwe keuzes van woonlocatie, waarbij Terneuzen is gegroeid en later een nieuw evenwicht is bereikt.

Effecten van het tolvrij maken

Het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel leidt tot verlaging van de reiskosten. De verwachting is dat door de lagere reiskosten de eerdere effecten van de aanleg van de Westerscheldetunnel worden versterkt. Naar verwachting zullen er drie directe effecten ontstaan. Het eerste effect is dat automobilisten die de tunnel al gebruiken dan tegen dezelfde kosten een langere afstand kunnen afleggen. Een deel van hen zal daarom een langere reis gaan maken en zo komt een groter deel van de arbeidsmarkt in beeld en kan een betere match worden gemaakt. Dat leidt tot hogere arbeidsproductiviteit en een beter concurrerend bedrijfsleven. Een tweede effect is dat de routekeuze verandert en dat chauffeurs van met name vrachtwagens, die nu via de ring van Antwerpen rijden straks door Zeeland en de Westerscheldetunnel gaan rijden. Dat leidt tot een daling van het aantal kilometers en meer verkeer in Zeeland. Een derde effect is dat er mensen zijn, die tot nu toe geen of weinig gebruik van de tunnel maakten in 2022 door de afschaffing van de tol de tunnel meer gaan gebruiken. Er komen nieuwe ritten bij. Daarbij zijn er verschillende motieven waarom reizigers kiezen voor een nieuwe verplaatsing. Dat kan zijn omdat zij een aan de andere zijde van de tunnel gaan werken, scholing krijgen, winkelen, bezoek aan familie en vrienden afleggen en vanuit recreatieve doelen als sport en cultuur.

Belangrijk hierbij is om op te merken dat een beter functionerende verbinding tot integratie van markten leidt en macro-economisch tot meerwaarde, maar dat regionaal en lokaal de effecten niet alleen positief zullen zijn. Betere bereikbaarheid betekent voor bijvoorbeeld de detailhandel dat de potentiële klantenkring groeit, maar dat ook de concurrentie toeneemt omdat consumenten makkelijker naar een winkel aan de andere kant van de tunnel kunnen gaan. Dit risico van verplaatsing van bestedingen kan zich in Terneuzen voordoen, omdat de interne verplaatsingen in Terneuzen in absolute zin het sterkst afnemen, zoals uit de verkeersprognose naar voren komt.

Effecten verandering verkeer

Er is met een verkeersmodel (NRM, dat voor dit type studies de standaard is) een prognose gemaakt hoe verkeersstromen gaan lopen door het afschaffen van tol. De belangrijkste veranderingen zijn dat het aantal ritten door de Westerscheldetunnel op etmaalbasis met een kleine 10.000 ritten toeneemt. Dit is iets minder dan 50% groei ten opzichte van de referentie met tol. Van het nieuwe verkeer rijdt circa 39% in de spitsen, wat naar verwachting grotendeels woon-werkverkeer is. De rest van dit nieuwe verkeer (61%) rijdt buiten de spits en dan gaat het om sociaal-recreatief en zakelijk verkeer. Er is redelijk evenwicht in de rijrichtingen; zo gaan er iets meer voertuigen van Terneuzen naar Borsele (5.500 ritten, 54%), dan van Borsele naar Terneuzen (4.500 ritten, 46%). Voor het hele

studiegebied (Zeeland en omgeving) geldt dat er op etmaalbasis 1.700 nieuw gegenereerde ritten bijkomen. Daarnaast is er substitutie van bestaande ritten die door het goedkoper worden van de Westerscheldetunnel vaker een route door de Westerscheldetunnel kiezen dan omrijden.

Maatschappelijke kosten en baten

Er worden langere ritten gemaakt om andere bestemmingen aan te doen dan met tol. De baten hiervan komen voort uit het voordeel van de verlaging van de reiskosten en de doorwerking ervan op de arbeidsmarkt, de woningmarkt en op sociaal/recreatief vlak. Voor de nieuwe automobilisten geldt dat hij een besparing heeft voor het betalen van tol. Dat leidt tot een maatschappelijke baat van circa € 40 mln. Daarnaast geldt dat hij meer betaalt voor een hoger gebruik van brandstof en accijns. De accijns is een baat voor de Rijksoverheid van ca. € 35 mln. Voor het vrachtverkeer via de Westerscheldetunnel neemt reisafstand af. Dit levert lagere kosten op, wat resulteert in een baat van circa € 10 mln. De directe effecten van de nieuwe reispatronen leiden ertoe dat er een betere match op de arbeidsmarkt komt. Hierdoor kunnen werkgevers een werknemer aannemen, die betere kennis en vaardigheden heeft. Dat werkt indirect door voor de arbeidsproductiviteit van deze nieuwe werknemer en bij zijn collega's, die hiervan profiteren. Dit type indirecte effecten, de doorwerking van de veranderde reispatronen op diverse markten, leidt tot een bandbreedte van extra baten, van 15% (ondergrens) tot 30%

(bovengrens). Door het extra verkeer neemt de kans op congestie iets toe en daardoor neemt de betrouwbaarheid van de reizen iets af. Voor het niet-vrachtverkeer stijgen de reistijden licht omdat er langere ritten worden gemaakt. Daarnaast is er een maatschappelijke baat van het verlagen van administratieve lasten. De twee grootste negatieve externe effecten zijn de groei van broeikasgassen en toename van verkeersongevallen doordat er ruim 200.000 extra kilometers wordt gereden. Daarnaast zijn er lokale effecten langs toeleidende wegen bijvoorbeeld in kernen in Borsele door groei van het verkeer, waaronder geluidshinder, trillingen en slechtere luchtkwaliteit.

Conclusie

Als alle maatschappelijke kosten en baten worden beschouwd dan kan worden geconcludeerd dat de welvaartswinst tussen de € 27 en € 39 mln. (netto contante waarde 2022-2032) bedraagt. De maatschappelijke baten zijn circa anderhalf maal zo hoog als de maatschappelijke kosten en negatieve effecten. Dat er een aanzienlijk welvaartseffect is, is goed verklaarbaar omdat een tol een interventie is die op markten verstoring werkt. Door het opheffen van deze verstoring gaan de markten beter werken en zijn er positieve effecten voor de arbeidsmarkt, de woningmarkt en op sociaal/recreatief vlak.

In de gevoeligheidsanalyse is o.a. onderzocht wat er gebeurt als het verkeer minder groeit dan is voorzien in het scenario

2030 Hoog. Deze lagere groei is even waarschijnlijk als een hoge groei. Specifiek voor de verkeersintensiteit van de Westerscheldetunnel geldt dat de afgelopen jaren al aanzienlijke groei van verkeer is geweest en de vraag is hoeveel er nog bij gaat komen en wat het lange termijneffect van COVID-19 zal zijn. Bij een lagere groei van het verkeer nemen de maatschappelijke kosten en baten vrijwel evenredig af. Dat leidt tot een halvering van het welvaartseffect tot € 15 – 20 mln. (netto contante waarde 2022-2032). De verhouding tussen maatschappelijke baten en maatschappelijke kosten en negatieve effecten, blijft anderhalf.

Naast de berekende baten is er een positief effect dat alleen kwalitatief kan worden aangegeven. Het gaat hierbij om het gevoel van onrechtvaardigheid dat uit interviews naar voren kwam over het tol moeten betalen, terwijl er geen alternatieve route is en het daarom als een onvrijwillige keuze wordt gezien. Dit gevoel van onrechtvaardigheid leeft in Zeeland en is in het bijzonder genoemd in de interviews met partijen uit Zeeuws-Vlaanderen.

Ruimtelijke verdeling baten

De meeste sociaal-economische baten en een deel van de negatieve effecten zullen in Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren en Bevelanden merkbaar zijn. Er is een beperkte doorwerking in de rest van Zeeland en Nederland. De accijnsbaat en het negatieve effect van de klimaatemissies spelen op nationale schaal.

Tabel 1 Resultaten MKBA Westerscheldetunnel

Netto contante waarde (in mln. €)	Ondergrens	Bovengrens
Directe effecten		
Afvoeiingsregeling personeel	€ -0,8	€ -0,8
Reistijden	€ -2,3	€ -2,6
Tol gegenereerd verkeer WST	€ 38,1	€ 42,1
Gemiste tolinkomsten buitenland	€ -15,0	€ -16,6
Overige toleffecten	€ -0,1	€ -0,2
Afstandskosten	€ 10,0	€ 11,0
Betrouwbaarheid	€ -3,3	€ -3,7
Accijnzen	€ 33,0	€ 37,5
Administratieve kosten	€ 1,3	€ 1,6
Indirecte effecten	€ 9,0	€ 18,0
Externe effecten		
Broeikasgasemissies (CO ₂)	€ -18,6	€ -20,5
Luchtvervuiling	€ -3,8	€ -4,2
Geluid	€ -4,0	€ -4,5
Verkeersveiligheid	€ -16,3	€ -18,4
Onrechtvaardigheid	++	++
Totale kosten	€ -64,2	€ -71,4
Totale baten	€ 91,5	€ 110,2
Netto contante waarde	€ 27,3	€ 38,8
Baten/kostenverhouding	1,4	1,5

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen de achtergrond en aanleiding van deze maatschappelijke kosten-batenanalyse geschetst. Hiervoor wordt de achtergrond van de aanleg van de Westerscheldetunnel beschreven, wordt de totstandkoming van de huidige (financieel-)bestuurlijke context van de Westerscheldetunnel benoemd, en wordt de motie voor een tolvrije tunnel uitgelicht.

Achtergrond aanleg Westerscheldetunnel

Al enkele honderden jaren varen er veerponten over de Westerschelde. De oorsprong van het veer Breskens - Vlissingen gaat terug tot de 16e eeuw. De veren verbonden Zeeuws-Vlaanderen met Walcheren, de Bevelanden en daarmee de rest van Nederland.

De veren hadden als nadeel dat zij bij slecht weer uit dienst werden genomen. Ook was het voor de reiziger onzeker of er op het gewenste moment capaciteit beschikbaar was. Daarmee was de veerverbinding niet altijd even betrouwbaar. Daarnaast boden de veren geen 24 uren verbinding.

Sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw is in de Tweede Kamer gesproken over de aanleg van een brug of een tunnel. In september 1995 is door de ministerraad besloten tot bouw en exploitatie van de Westerscheldetunnel (hierna WST), een verbinding tussen de Zeeuws-Vlaanderen (Terneuzen) en Zuid-Beveland (Borsele). Deze vaste oeververbinding zorgt voor een

betrouwbare en snelle verbinding. Daarnaast komt de vervanging van de veren de veiligheid van de scheepvaart over dit drukbevaren water ten goede.

Tunnelwet Westerschelde

Voor de exploitatie van de WST is op 29 september 1998 de Tunnelwet Westerschelde aangenomen in de Eerste Kamer. In de Memorie van Toelichting wordt ingegaan op de motieven van de Rijksoverheid om bij te dragen aan de bekostiging van de aanleg van de tunnel:

“Aan de toezegging van het Rijk mee te werken heeft onder meer een afweging ten grondslag gelegen rond de vraag hoe de kostenontwikkeling bij voortzetting van rijksbijdragen aan de veerverbindingen zich zou verhouden tot een – in de tijd eindigende – bijdrage aan een vaste oeververbinding. Nadat de provincie – ondanks de door het Rijk toegezegde medewerking – had moeten concluderen dat het totstandbrengen van dit project de financiële spankracht van de provincie te boven zou gaan, heeft de regering zich vervolgens beraden over de mogelijkheden het initiatief tot uitvoering van de vaste oeververbinding over te nemen.”

Verder staat in de Tunnelwet onder andere beschreven dat er tol geheven wordt gedurende 30 jaar, en zijn er regels voor het vaststellen van de tarieven opgenomen. De minister beargumenteert het heffen van tol in de Memorie van toelichting als volgt:

“Tegenover het feit dat gebruikers van dit bijzondere object zullen moeten betalen, staat het feit dat nu voor het gebruik van de veren over de Westerschelde door gebruikers ook moet worden betaald.”

Een bijkomende afspraak is dat provincie Zeeland tussen Vlissingen en Breskens een fiets-voetveer zou (doen) exploiteren. De Westerschelde Ferry vervult deze functie.

Organisatie en tolheffing

De N.V. Westerscheldetunnel (hierna NV WST) is opgericht op 9 november 1998, met als primaire taak de bouw en exploitatie van de Westerscheldetunnel. Tot de taken behoren de tol-inning, het verkeers- en incidentmanagement en het onderhoud en beheer van de Westerscheldetunnel, de Sluiskiltunnel en de toeleidende wegen.

De tunnel wordt sinds de opening op 14 maart 2003 voor een periode van dertig jaar (tot 2033) geëxploiteerd door de NV WST. De bouw van de tunnel en de aanleg van de toeleidende wegen hebben destijds 750,8 miljoen euro (excl. btw) gekost.

In juni 2008 is tussen het ministerie van Verkeer en Waterstaat en de provincie Zeeland afgesproken dat de 95,4% van de aandelen in eigendom van het ministerie aan de provincie Zeeland zouden worden verkocht. Sinds 1 juli 2009 zijn alle aandelen in handen van de provincie Zeeland en is de tunnel eigendom van de provincie Zeeland.

Op 18 mei 2009 is met de Overeenkomst Westerscheldetunnel de overname van 95,4% van de aandelen van de Staat door de provincie Zeeland bekrachtigd. Tevens is op die datum de

afpraak tussen het Rijk en de provincie Zeeland gemaakt over de bouw en bekostiging van de Sluiskiltunnel. Sinds 1 juli 2009 zijn alle aandelen in handen van de provincie Zeeland en is de tunnel eigendom van de provincie Zeeland. De Sluiskiltunnel is geopend en in gebruik genomen op 19 mei 2015.

Rijkswaterstaat neemt het beheer en onderhoud van de WST, de Sluiskiltunnel over in 2025, van de Sloeweg en Tractaatweg in 2029 en van de WST in 2033.

Tol wordt geheven op het Tolplein Westerscheldetunnel in Borsele, voor beide rijrichtingen. De figuur op de volgende pagina geeft een overzicht van het tunneltracé, inclusief beide tunnels, alsmede aangrenzende wegen, zoals de N61.

Financiële afspraken overdracht aandelen

Westerscheldetunnel aan provincie Zeeland in 2009

De overname van de WST door de provincie Zeeland stelde de provincie in staat om vanaf 1 juli 2009 de tolopbrengsten ook in te zetten voor de realisatie van de Sluiskiltunnel. In 2015 is daarmee ook een deel van de Sloeweg bekostigd. Volgens afspraak met het Rijk zal het eigendom en het beheer van de Sluiskiltunnel in mei 2025 overgedragen worden aan Rijkswaterstaat.

Actie tegen tolheffing

Vanaf enkele jaren na de opening van de Westerscheldetunnel wordt er – met name vanuit Zeeuws-Vlaanderen – actie

gevoerd voor het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. De Stichting Zeeland Tolvrij is opgericht en heeft de argumenten voor het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel beschreven in de publicatie 'Gedachten zijn TOLVRIJ'.

Motie onderzoek tolvrije tunnel

Op weg naar de kabinetsformatie, na de verkiezingen van maart 2021, heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen van kamerlid Schonis. Deze motie (Kamerstuk 35570, nr 41) van 24 november 2020 betreft het verzoek aan de regering om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van een tolvrije WST. De uitvoering van deze motie is belegd bij de directie DG Mobiliteit van het ministerie van IenW, alwaar doorgaans besluitvorming over beprijzing van mobiliteit en tolheffing op (Rijks)infrastructuur wordt voorbereid en uitgevoerd.

Het onderzoek naar de mogelijkheden van een tolvrije WST heeft twee onderdelen:

1. De sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel;
2. De financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen.

Relatie tussen de deelonderzoeken

Het eerste onderzoek over de sociale en economische effecten beschrijft de **maatschappelijke effecten** die bijdragen aan de welvaart van ons land. Het gaat daarbij om effecten die een prijs hebben, zoals bijvoorbeeld de kosten voor extra brandstof als meer kilometers worden gereden door het afschaffen van tol. Daarnaast worden ook effecten bepaald, die geen prijs hebben, maar wel een maatschappelijke waarde kennen. Denk hierbij aan de verlaging van reistijd. Bij het bepalen van de maatschappelijke effecten gaat het dus om alle geprijsde en niet geprijsde effecten voor de gehele maatschappij.

In het tweede onderzoek wordt gekeken naar de **financiële effecten** van het vervroegd tolvrij maken van de WST. Het gaat hier uitsluitend om de financiële (geld)stromen (opbrengsten en kosten) die nodig zijn op de WST te exploiteren en te financieren en niet om de maatschappelijke ongeprijsde effecten. En het gaat om een geldstroom tussen partijen, waarbij de ene partij betaalt en een andere partij ontvangt.

Er zijn daarmee twee verschillen tussen beide studies. De maatschappelijke effecten bevatten geprijsde en ongeprijsde effecten en het perspectief is de Nederlandse welvaart. De financiële studie beschouwt alleen opbrengsten en kosten van de exploitatie, financiering en afschrijving van de WST en geeft aan wie de betalende en ontvangende partij is.

Over positie van tol in beide onderzoek nog het volgende: het betalen van tol is primair een effect dat tot uiting komt in de financiële studie. Gebruikers van de Westerscheldetunnel betalen tol aan de N.V. Westerscheldetunnel, die de opbrengsten gebruikt voor onder andere onderhoud en een afdracht doet aan de aandeelhouder provincie Zeeland voor het dekken van de aankoop van de tunnel. Vanuit maatschappelijk oogpunt is het betalen van tol dus een overheveling van geld van de ene partij naar een andere partij. Het betalen van de tol leidt op zichzelf niet tot een positief of negatief maatschappelijk effect. Wel ontstaat door tol een ander reisgedrag dan zonder tol en dat heeft wel maatschappelijke effecten, onder meer op de woningmarkt, arbeidsmarkt en sociaal/recreatief.

De onderzoekers hebben de onderzoeken op elkaar afgestemd, zodat uitgangspunten (o.a. de kosten voor afvloeiing personeel en beheer/onderhoudskosten) overeenkomen.

Voor beide onderzoeken is een ambtelijke begeleidingsgroep ingericht (gezamenlijk voor beide onderzoeken) bestaande uit medewerkers van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (en Rijkswaterstaat) en de provincie Zeeland. De rol van deze begeleidingsgroep was vooral gericht op informatievoorziening aan beide bureaus, fungeren als gesprekspartner in de voortgang van de onderzoeken en ter voorbereiding van de (eigen) besluitvorming. Daarnaast is met een klankbordgroep overleg gevoerd, bestaande uit Zeeuwse gemeenten en de partijen van de begeleidingsgroep. De inhoudelijke verantwoordelijkheid van de onderzoeken en rapportage ligt bij de beide bureaus.

Deze rapportage

Deze rapportage bevat de sociale en economische vergelijking van een tolvrije Westerscheldetunnel ten opzichte van een Westerscheldetunnel met tol, en beantwoordt derhalve bovengenoemde onderzoeksvraag.

Het rapport presenteert de MKBA-score en plaatst deze in een breder perspectief, zodat duidelijk wordt wat de MKBA-score over de sociale en economische effecten van een tolvrije Westerscheldetunnel zegt. Tevens geeft het rapport een verantwoording van de aanpak en de gemaakte keuzes en afwegingen.

De volgende hoofdstukken beschrijven:

- Hoofdstuk 2: de opzet en afbakening van de MKBA-studie en de relatie met het te nemen besluit;
- Hoofdstuk 3: de onderzoeksmethodologie;
- Hoofdstuk 4: de beschrijving van de effecten;
- Hoofdstuk 5: de bepaling en waardering van de effecten;
- Hoofdstuk 6: de uitkomsten en in het licht van de belangrijkste aannames en onzekerheden (gevoeligheidsanalyses);
- Hoofdstuk 7: de conclusies.

Wat is een MKBA?

Een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) geeft de (positieve en negatieve) effecten van de projectalternatieven op de welvaart van Nederland weer. Er wordt dus niet alleen gekeken naar effecten voor de direct-betrokkenen, maar naar de maatschappelijke effecten voor alle partijen. Het gaat daarbij niet alleen om financiële kosten en baten, maar bijvoorbeeld ook om effecten op reistijd, de leefomgeving en het klimaat. Getracht wordt deze 'effecten op de welvaart van mensen' zoveel mogelijk in geld uit te drukken (monetariseren). De verhouding of het saldo van al deze kosten en baten geeft een beeld van het maatschappelijk economische rendement.

Wat betekent een MKBA?

De MKBA's worden opgesteld volgens nationale richtlijnen. De algemene MKBA-leidraad biedt het kader waaraan iedere maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) dient te voldoen.

Referentiesituatie

In een MKBA worden de effecten van de projectalternatieven afgezet tegen een referentiesituatie. Met de referentiesituatie wordt de meest waarschijnlijke situatie bedoeld, die optreedt zonder het project. Deze referentie is niet de huidige situatie, maar de situatie die optreedt bij vastgesteld beleid. Vast-gestelde maatregelen die in de toekomst plaatsvinden, zijn dus onderdeel van de referentiesituatie.

Prijzen en Prijspeil

In een MKBA worden de effecten van een project (waar mogelijk) in euro's uitgedrukt. Voor het waarderen van effecten met betrekking tot bereikbaarheid, leefomgeving en veiligheid is uitgegaan van, door Rijkswaterstaat geadviseerde, kengetallen.

De kosten en baten worden uitgedrukt in constante prijzen van een gekozen basisjaar en met een vast prijspeil (in deze studie 2021). Dit houdt in dat alle kostenberekeningen en waarderingen in prijzen van hetzelfde jaar worden uitgevoerd. Vervolgens worden alleen reële (bovenop de inflatie) kosten-veranderingen ten opzichte van dit prijspeil meegenomen, indien hier sprake van is.

In een MKBA wordt gerekend met bedragen inclusief btw. Alle kosten- en batenposten van een MKBA worden namelijk gewaardeerd in dezelfde prijseenheid; in principe de marktprijs, dus inclusief btw en andere kostprijsverhogende belastingen zoals accijnzen.

Zichtperiode

Uitgangspunt van de MKBA is dat er een vergelijking wordt gemaakt tussen het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel per 2022 (versneld tolvrij), ten opzichte van de referentiesituatie waarin de tol tot en met 13 maart 2033 wordt geheven.¹

Het gaat daarmee om een verschil van 11 jaar waarin de Westerscheldetunnel tolvrij is. De effecten vanaf 2033 naar de verdere toekomst toe zijn derhalve gelijk.

Discontovoet en contante waarde

Om de kosten en baten objectief te kunnen vergelijken, worden de verwachte kosten en baten in een MKBA teruggerekend naar een gekozen basisjaar. Het terugrekenen van toekomstige kosten en baten naar het basisjaar wordt ook wel disconteren genoemd.

Euro's in de toekomst worden teruggerekend met een vast percentage per jaar. Een ander woord voor dit percentage is de discontovoet. De discontovoet kan worden geïnterpreteerd als een jaarlijkse rendementseis die vanuit maatschappelijk oogpunt aan een publieke investering of aan een publiek project moet worden gesteld.

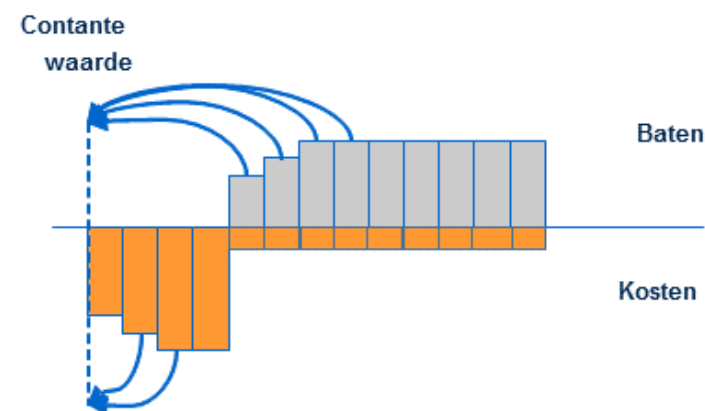
De 'werkgroep discontovoet' adviseert voor het hier onderzochte effect, waarbij waardering van reistijd, een niet-

¹ In het model is met volledige jaarschijven gerekend en wordt de referentie op 1 januari 2033 tolvrij

lineair verlopende baat belangrijk is, een discontovoet van 2,9 procent². Voor overige effecten wordt de standaarddiscontovoet van 2,25 procent aangehouden. Beide percentages zijn in deze studie naar de sociale en economische effecten van een tolvrije Westerscheldetunnel gebruikt. In de gevoeligheidsanalyses is gevarieerd met de discontovoet en is gebruik gemaakt van de voorgeschreven bandbreedte.

Kortom, door de projecteffecten te disconteren en de contante waarden te berekenen, worden kosten en baten die in toekomstige jaren vallen goed vergelijkbaar.

Figuur 1: Relatie contante waarde, kosten en baten (illustratief voorbeeld)

Bron: Ecorys (2019)

² Meer informatie over de omvang, de totstandkoming en uitzonderingen van de discontovoet zijn te vinden op: <https://www.rwseconomie.nl/rapport-werkgroep-discontovoet>

Uitkomsten MKBA

Als de contante waarden van de kosten en die van de baten berekend zijn, wordt de uitkomst van de MKBA op verschillende manieren gepresenteerd:

- De netto contante waarde is het saldo van alle contant gemaakte baten minus de kosten. Indien de netto contante waarde hoger is dan nul, is het project vanuit maatschappelijk-economisch perspectief rendabel (en vice versa);
- De baten-kostenverhouding geeft de verhouding door de contante baten te delen door de contante kosten. Een project met een baten-kostenverhouding van 1 of hoger is maatschappelijk gezien een rendabel project (en vice versa).

De bovengenoemde indicatoren hebben allemaal betrekking op kosten en baten die 'gemonetariseerd' (in geld uitgedrukt) zijn. Het is echter goed te realiseren dat niet alle effecten in deze studie in geld uit te drukken zijn. Ondanks dat deze effecten niet gemonetariseerd zijn, betreft het wel maatschappelijke kosten en baten die per saldo kunnen leiden tot veranderingen in welvaart. Deze effecten worden kwalitatief beschreven en in de MKBA weergegeven met plussen en minnen. De gemonetariseerde en de niet-gemonetariseerde effecten moeten integraal beschouwd worden als uitkomst van de MKBA.

Voor een aantal effecten geldt de zogenaamde 'rule of half'. De rule of half is een rekenmethode om de totale baten van

nieuwkomers in te schatten. De rule of half houdt in dat een automobilist die nog geen gebruik maakte van de tunnel gemiddeld gezien half zoveel baat heeft bij een het tolvrij maken van de tunnel dan de vermeden tolkosten. Dat komt omdat een aantal automobilisten de tunnel al gaat gebruiken bij een kleine prijsdaling en een ander aantal dit past doet als de tunnel volledig tolvrij is.

Specifieke uitgangspunten en project specifieke input

Voor deze MKBA zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

- In de MKBA is uitsluitend het effect van een tolvrije Westerscheldetunnel doorgerekend (geen faseringsopties);
- Voor de raming van de verkeerseffecten is gebruik gemaakt van 1 omgevingsscenario (WLO-scenario 2030 Hoog), in de gevoeligheidsanalyses zijn andere scenario's gesimuleerd.
- De tijdshorizon van de MKBA strekt tot 2033 (met aanvangsjaar 2022);
- De functie van het tolplein verdwijnt met effecten op de werkgelegenheid voor de tolgaarden.
- De functie van de verkeerscentrale is nu belegd bij de NV WST. Er zal overleg met Rijkswaterstaat plaatsvinden over het handhaven van de verkeerscentrale in Borsele of een overgang van de taken naar de verkeerscentrale van Helmond. In dit onderzoek is ervan uitgegaan dat de werkgelegenheid voor de verkeerscentrale in Borsele behouden blijft.

Methodologie

Dit onderzoek is op hoofdlijnen tot stand gekomen op basis van een kwalitatieve effectbepaling (middels literatuuronderzoek, interviews en een EffectenArena), kwantitatieve effectbepaling (primair middels een verkeersmodel) en een monetarisering van de kwantitatieve effecten. De gehanteerde stappen hiervoor zijn hieronder nader toegelicht.

Kwalitatieve effectbepaling

De sociale en economische effecten van een tolvrije Westerscheldetunnel zijn allereerst kwalitatief in kaart gebracht. Hiervoor is literatuur over (een tolvrije) Westerscheldetunnel geraadpleegd, en zijn verschillende interviews met belanghebbenden gehouden. Vervolgens zijn de kwalitatieve effecten middels een stakeholdersconsultatie getoetst in een EffectenArena.

Literatuur

Voor deze studie is onderstaande literatuur geraadpleegd:

- CPB (2015), Een verkenning naar de ruimtelijk-economische effecten van de Westerscheldetunnel
- Prov. Zeeland, TU Delft, E. Meijers e.a. (2011/2012), Resultaten onderzoeksproject 'Ruimtelijk structurerende effecten Westerscheldetunnel' (incl. deelrapporten)
- Handleiding voor economische impactmetingen van toerisme, gebruikmakend van een input-output model

- Allaert (1997), De realisatie van de Westerscheldetunnel en de repercussies voor de Gentse regio: de ruimtelijke, socio-economische en bedrijfseconomische gevolgen
- Planbureau en Bibliotheek Zeeland en TU Delft (2018), TOLWEG of TOL WEG; Continueren of afschaffen van de tolheffing voor de Westerscheldetunnel
- Stichting Zeeland Tolvrij (2021): Gedachten zijn tolvrij
- Tunnelwet Tweede Kamer (wet en Memorie van Toelichting), vergaderjaar 1997–1998, 25 675, nr. 3
- Strategische Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen, concept (2021), Birch Consultants

Interviews

Tijdens de studie zijn daarnaast een aantal interviews gehouden. Het doel van deze gesprekken was om zowel informatie over de (omvang van) effecten te vergaren, alsook om bevindingen gedurende het onderzoek te toetsen.

In onderstaande tabel is een overzicht van de geraadpleegde partijen opgenomen.

Tabel 2 Lijst met geraadpleegde partijen

Stakeholder
Overheid
Ministerie Infrastructuur en Waterstaat
Rijkswaterstaat Zee & Delta
Provincie Zeeland
Gemeente Borsele
Gemeente Sluis
Gemeente Hulst
Gemeente Terneuzen
Gemeente Vlissingen
Gemeente Goes
Arbeidsmarktregio Zeeland (gem. Goes)
Bedrijfsleven
Transportsector, Zeeland Connect
VNO/NCW Brabant en Zeeland en Portiz vertegenwoordiging havenbedrijven)
DOW Chemical
Economic board
Ondernemersvereniging Terneuzen Zuid West
Werkservicepunt Zeeuws-Vlaanderen
Zeeland Theaters
Overige betrokkenen
Stichting Zeeland Tolvrij
NV Westerscheldetunnel

EffectenArena

De kwalitatief geïdentificeerde effecten zijn ten slotte getoetst in een EffectenArena.

Een EffectenArena is een workshop variant waarbij de deelnemers op een systematisch manier met elkaar discussiëren over de mogelijke effecten van een tolvrije Westerscheldetunnel. Naast dat een EffectenArena de verwachte effecten in kaart brengt en input geeft voor het kwantificeren van kosten en baten, maakt de EffectenArena de discussie concreet hetgeen kan zorgen voor draagvlak bij de deelnemers voor de resultaten.

In de EffectenArena zijn achtereenvolgens de volgende onderdelen besproken:

- Wat is de consequentie van een tolvrije Westerscheldetunnel?
- Welke effecten zijn te verwachten (denk daarbij aan de bedoelde effecten en ook onbedoelde neveneffecten)?
- Welke partijen/sectoren dragen de kosten? Bij welke partijen vallen de baten? En in welke mate zijn deze evenredig?

Het resultaat van de EffectenArena is een overzicht van de belangrijkste effecten die zullen optreden als gevolg van een tolvrije Westerscheldetunnel. Deze kwalitatief geïdentificeerde effecten zijn in het volgende hoofdstuk nader uitgelicht. Aan de EffectenArena deden grotendeels dezelfde mensen mee als

interviews. Daarnaast waren ook de gemeente Vlissingen en Goes hierbij aanwezig.

Kwantitatieve effectbepaling

Voor deze studie heeft Goudappel Coffeng een prognose van de verkeersbewegingen gemaakt met het voorgeschreven verkeersmodel (NRM-Zuid). Deze verkeersgegevens vormen de basis van de verkeerseffecten.

Korte toelichting werking NRM

Voor deze studie is het Nederlands Regionaal Model (NRM) gebruikt. Dit verkeersmodel is door Rijkswaterstaat voor het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ontwikkeld. Met dit model – dat tevens wordt beheerd door Rijkswaterstaat – kunnen langetermijnprognoses van verkeer en vervoer worden gemaakt. In dit model is Nederland opgedeeld in vier zones. Er is in het verkeersmodel gebruik gemaakt van de cordon methodiek met een uitsnede van het gebied van Zeeland en direct aanliggende regio's.

Voor het maken van verkeer- en vervoersvoorspellingen worden verschillende toekomstige situaties bekeken. Naast huidige data over het wegennet, mobiliteit en de ruimtelijke verdeling van bedrijventerreinen en woningen, wordt toekomstige data

voor een toekomstjaar (2030) toegevoegd. In deze toekomstige data gaat het bijvoorbeeld om reeds geplande wegenprojecten.

Het verkeersmodel berekent vervolgens de vervoersstromen in de toekomst, aan de hand van verschillende scenario's voor de economische, demografische en ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij wordt momenteel gebruik gemaakt van de WLO 2015-scenario's.³ Het basisjaar van deze scenario's is 2014. Er is een vergelijking gemaakt van een referentie met tol in 2030 en een situatie zonder tol in 2030.

In het NRM zijn geplande aanpassingen van de infrastructuur opgenomen. Zo zijn er in beperkte mate opwaarderingen van de ring Antwerpen in deze versie van NRM opgenomen. Er is een wetsvoorstel voorbereid om een vrachtwagenheffing in te voeren. De Westerscheldetunnel is niet in deze wet opgenomen. In deze studie is ervan uitgegaan dat er geen vrachtwagenheffing gaat gelden als de Westerscheldetunnel tolvrij wordt.

Deze kwantitatief geïdentificeerde effecten zijn in het volgende hoofdstuk nader uitgelicht.

³ <https://www.wlo2015.nl/> Centraal Planbureau en Planbureau voor de Leefomgeving (2015)

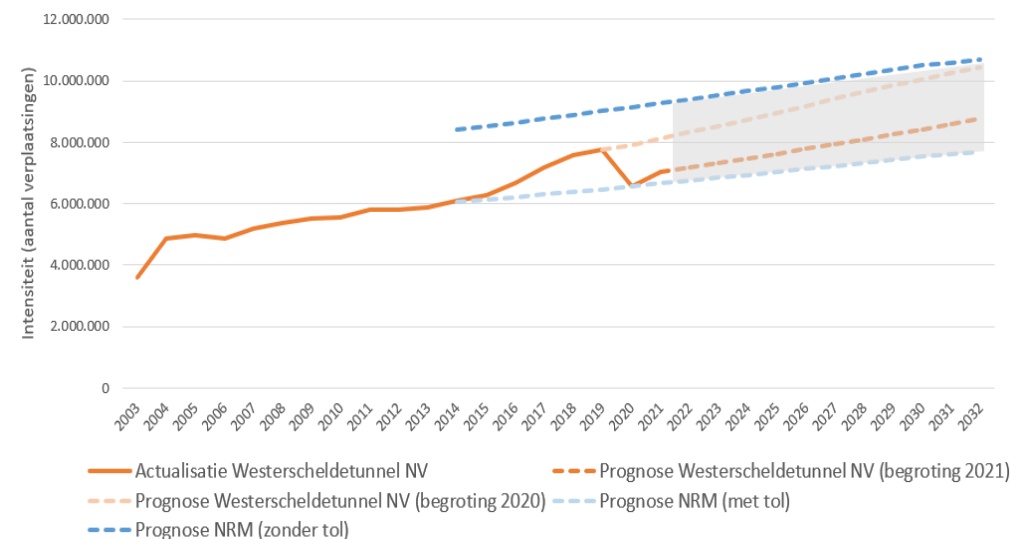
Methodologie monetarisering

Deze MKBA is opgesteld conform de richtlijnen, die in de OEI-Leidraad zijn vastgelegd.⁴ Daarbij zijn diverse kengetallen gebruikt om effecten in geld uit te drukken. Op basis van diepgaand onderzoek is vastgesteld wat de gemiddelde betalingsbereidheid van mensen is voor bijvoorbeeld een uur reistijdwinst 'Value of time'. Deze gemiddelde waarde (kengetal) wordt in MKBA-studies toegepast om de waarde van de reistijdwinsten van automobilisten in geld uit te drukken. Ook voor andere maatschappelijke effecten, zoals milieueffecten zijn kengetallen ontwikkeld.

In figuur 2 is in de donkerblauwe stippellijn aangegeven wat het verkeersmodel voorspelt bij het aantal passages Westerscheldetunnel in 2030 Hoog zonder tol (jaartotalen). Vervolgens is teruggerekend naar het basisjaar 2014, rekening houdend met een gemiddelde groei van 2% per jaar. In het lichtblauw is de prognose van verkeersintensiteit aangegeven met tol. Het grijze blok is het verschil tussen tolvrij en met tol in de periode vanaf 1 januari 2022 tot 1 januari 2033. Dit is een verbeelding van het verkeerseffect waar dit onderzoek de maatschappelijke effecten van heeft berekend.

In oranje is van 2003 tot en met 2020 aangegeven wat de NV Westerscheldetunnel aan verkeersbewegingen heeft gemeten. Er zijn met oranje stippellijnen zijn twee prognoses weergegeven, begroting 2020 (voor corona) en begroting 2021 (na corona).

Figuur 2 Verkeersintensiteit Westerscheldetunnel

⁴ Leidraad Overzicht Effecten Infrastructuur

Effecten

In dit hoofdstuk worden de effecten van het tolvrij maken van de Westerschelde tunnel beschreven. Daarbij is in het bijzonder aandacht voor de uitkomsten van het verkeersmodel. Bij de beschrijving van de effecten hanteren we de schaalniveaus Zeeuws-Vlaanderen, provincie Zeeland en Nederland.

Drie typen effecten

Er is onderscheid gemaakt tussen drie typen effecten:

- **Directe effecten:** de effecten binnen de transportmarkt, als gevolg van de tolafschaffing;
- **Indirecte effecten:** de doorverwerkingen van de directe effecten naar alle andere markten in de economie;
- **Externe effecten:** de effecten die niet neerslaan in markten, maar wel effect hebben op de welvaart (emissies, geluid- en trillinghinder, en verkeersveiligheid).

De directe en indirecte effecten verhouden zich middels een (mogelijke) keten aan effecten tot elkaar, waarbij verkeer- en vervoerseffecten (de directe effecten) andere maatschappelijk-economische effecten (de indirecte effecten) veroorzaken. Als onbedoeld neveneffect treden er als gevolg van de verkeers- en vervoerseffecten wijzigingen in de uitstoot van emissies op (de externe effecten).

Een voorbeeld hiervan is een bewoner in Walcheren met een baan in Zuid-Beveland, die als gevolg van het wegvallen van de tol een baan in Zeeuws-Vlaanderen aanvaard. De tol heeft als direct effect dat er dagelijks nieuwe ritten door de tunnel worden gemaakt, en heeft indirect effect op de arbeidsmarkt, doordat werkgevers toegang tot een groter gebied met werknemers krijgen. Hierdoor kunnen werknemers hun minder aantrekkelijke baan verruilen voor een baan aan de overkant van de Westerscheldetunnel. Netto ontstaat hierdoor meer verkeer, met als onbedoeld neveneffect een toename in de uitstoot van emissies (een extern effect).

Type effecten	Effecten	Thema's
Directe effecten	Verkeers- en vervoerseffecten	• Reiskosten • Substitutie effect • Generatie effect
Indirecte effecten	Sociaal-economische effecten	• Arbeidsmarkteffect • Demografie en woningmarkt-effecten • Regionaal economische effecten • Sociaal en recreatie effect • Leefbaarheidseffect • Psychisch effect
Externe effecten	Externe effecten	• Geluidseffect • Effecten op luchtkwaliteit en broeikasgassen • Verkeersveiligheid

Type effecten Tolvrije Westerscheldetunnel		Thema's	Primair effect	Doorwerkend effect	Wie merkt het effect
Directe effecten	Verkeers- en vervoerseffecten	Reiskosten	Daling van de reiskosten en administratieve lasten	Minder tolkosten, afname werkgelegenheid NV WST	Rijk
		Substitutie effect	Verandering van route- en/of	Groei van het verkeersvolume, brandstofgebruik en accijns	Bedrijfsleven Inwoners Werknemers
				Afname administratieve lasten	
Indirecte effecten	Sociaal-economische effecten	Arbeidsmarkt	Lagere kosten voor woon-werkverkeer	Hogere arbeidsproductiviteit	Werkgevers Werknemers
		Woningmarkt	Woningmarkt andere zijde tunnel wordt aantrekkelijker	Betere match vraag en aanbod op de arbeidsmarkt	
		Regionaal economische effecten	Ontwikkeling van het vestigingsklimaat in Zeeuws-Vlaanderen	Grond- en huizenprijzen	Inwoners Inwoners
				Nieuwe afwegingskaders voor verhuizingen	
				Grotere afzetmarkt voor goederen en diensten Gelijk speelveld (i.e. nieuwe toetreders tot de markt) Lagere prijs van producten/diensten	Bedrijfsleven Bedrijfsleven Consument
		Sociaal en recreatie	Toename van sociaal- en recreatief verkeer	Diversiteit in cultureel aanbod (o.a. recreatieve kansen) Vermindering sociaal isolement Zeeuws-Vlamingen	Inwoners Inwoners
		Leefbaarheid	Voorzieningen beter toegankelijk	Bereikbaarheid van hulpdiensten Effect op het woongenot Leefbaarheidsinvesteringen	Rijk Inwoners
		Psychisch	Afname psychische barriere van de Westerscheldetunnel	Gevoel van onrechtvaardigheid	Inwoners
Externe effecten	Externe effecten	Geluidseffect	Toename van de geluidsbelasting op woningen		Inwoners
		Effecten op luchtkwaliteit en broeikasgassen	Negatieve effecten op luchtkwaliteit (PM10, SO2, NOx) en broeikasgassen (CO2)		Rijk Inwoners
		Verkeersveiligheid	Negatieve effecten op de verkeersveiligheid		Inwoners

Directe effecten

De directe effecten bestaan uit drie type verkeers- en vervoerseffecten:

- **Substitutie-effecten:** bestaand verkeer elders op het wegennet dat - als gevolg van het wegvallen van de tol - besluit om door de Westerscheldetunnel te verplaatsen;
- **Generatie-effecten:** nieuw verkeer als gevolg van het wegvallen van de tol;
- **Reiskosten:** bestaand verkeer dat gebruikt maakt van de Westerscheldetunnel dat - als gevolg van het wegvallen van de tol - een besparing in reiskosten ondervindt.

Resultaten verkeersmodel

Vrachtverkeer

Voor het vrachtverkeer is in het verkeersmodel verondersteld dat de vraag en aanbod van goederen niet wijzigt als gevolg van een aanpassing in verkeersinfrastructuur. Dat betekent dat het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel niet resulteert in een generatie-effect, maar mogelijk wel tot een substitutie-effect van vrachtverkeer. Daarmee gaat het om verplaatsing van huidige routes van vrachtverkeer buiten de Westerscheldetunnel om (zoals de route langs Antwerpen), naar een route door de Westerscheldetunnel heen. Dit verkeerseffect is het substitutie-effect.

Overig gemotoriseerd verkeer

Voor het overig gemotoriseerd verkeer geldt dat dit substitutie-effect – net als bij het vrachtverkeer – ook optreedt. Daarnaast geldt voor het overig gemotoriseerd verkeer dat er tevens een generatie-effect kan optreden. Het gaat daarbij om reizen die nu nog niet gemaakt worden, omdat deze vanwege de tol niet aantrekkelijk voor automobilisten zijn. Bij het vervallen van de tol ontstaat een financiële prikkel om een reis wel te gaan maken. Dit leidt tot de generatie van nieuw verkeer en wordt het generatie-effect genoemd.

Het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel resulteert in routekeuze effecten. De voornaamste is een toename van het gebruik van de Westerscheldetunnel ten koste van het gebruik van de hoofdroutes via België (E19 en E34). De grootste verandering treedt op bij de verplaatsingen van/naar Terneuzen; het aantal interne verplaatsingen neemt hier af. Er gaat meer verkeer van Terneuzen door de Westerscheldetunnel naar het noorden, en vice versa naar Terneuzen. Hierbij is een toename vooral zichtbaar bij de gebieden die direct in contact liggen met de Westerscheldetunnel (de nabijgelegen Zeeuwse eilanden).

Motorvoertuigen in 2030 zonder tol

In Figuur 3 is de groei en afname van verkeer in 2030 zonder tol aangegeven. Het gaat hier om alle motorvoertuigen inclusief vrachtverkeer. Daarbij betreft rood een groei, en groen een afname van verkeer. Uit de gegevens komt naar voren:

- Toename van verkeer in de Westerscheldetunnel in beide richtingen;
- De belangrijkste toeleidende weg is de N62 vanuit Goes;
- In Zeeuws-Vlaanderen is er groei van verkeer in Terneuzen en beperkt daarbuiten;
- Er is een beperkte afname van verkeer dat omrijdt via de ring van Antwerpen;
- Er is amper groei van verkeer ten noorden van Noord-Beveland (vanuit Schouwen Duiveland);
- De groei (rood) is hoger dan afname (groen) van het verkeer. Het verschil is dat er nieuw verkeer wordt gegenereerd, dat met tol nog niet bestond.

Figuur 3: Groei en afname motorvoertuigen in 2030

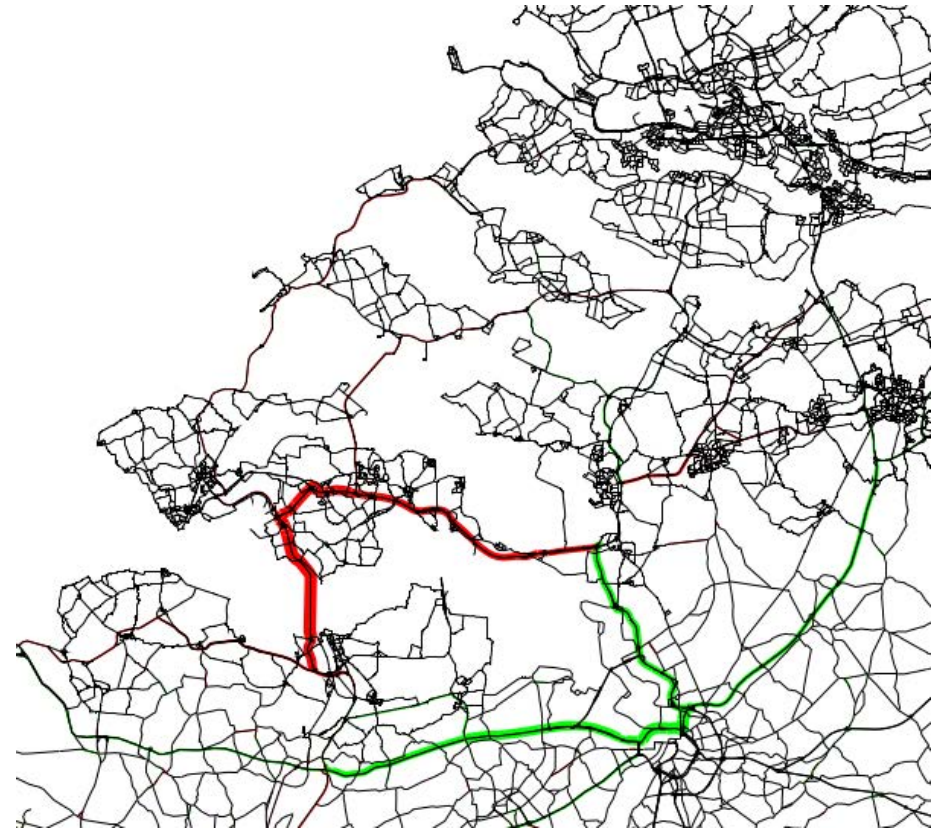

Vrachtverkeer in 2030 zonder tol

Het vrachtverkeer is als onderdeel van de motorvoertuigen apart geanalyseerd. In de figuur is de groei en afname van vrachtverkeer in 2030 zonder tol op etmaalbasis aangegeven. Hierin is tevens met rood de groei van verkeer, en met groen de afname van verkeer aangegeven. Uit de gegevens komt het volgende naar voren:

- Toename van vrachtverkeer in de Westerscheldetunnel in beide richtingen en daarmee meer vrachtverkeer in Zeeland;
- Afname van vrachtverkeer dat via de ring van Antwerpen rijdt;
- De N61 en de Tractaatweg (N62) worden vooral voor vracht drukker tot kruising N258 Zwartenhoek;
- In Zeeuws-Vlaanderen is er groei van vrachtverkeer in Terneuzen Ook is er enige groei van vrachtverkeer over de hele N62+R4 richting Gent;
- Er is enige groei van vrachtverkeer ten noorden uit de regio Rotterdam via N57 pijlerdam;
- De groei (rood) is gelijk aan afname (groen) van het vrachtverkeer. Er is voor vrachtverkeer alleen substitutie-effect en geen generatie-effect.

Figuur 4: Groei en afname vrachtverkeer in 2030

Verkeersgroei door de Westerscheldetunnel

In tabel 3 is aangegeven hoeveel extra ritten door de Westerscheldetunnel per etmaal in 2030 (hoog scenario) zonder tol worden gemaakt ten opzicht van de situatie in 2030 met tol. In de navolgende tabellen is het aantal ritten afgerond om zo recht te doen aan het karakter van een prognose.

Tabel 3 Groei aantal motorvoertuigen per etmaal door de WST (2030H)

Motorvoertuigen	# ritten	% groei	Avond-spits	Ochtend-spits	Overig
WST (Borsele-Terneuzen)	4.500	48%	800	1.100	2.600
WST (Terneuzen-Borsele)	5.500	43%	1.000	1.000	3.500
WST totaal	10.000	46%	1.800	2.100	6.100

In bovenstaande tabel is te zien dat het aantal ritten met een kleine 10.000 toeneemt, en daarmee met een kleine 50% groeit ten opzichte van de referentiesituatie (de Westerscheldetunnel met tol). Hierbij moet vermeld worden dat de groei van passages in de afgelopen jaren tot aan 2020 de groei van verkeer aanzienlijk hoger lag dan 2% groei en is het de vraag hoe groot de potentie is voor extra verkeersgroei. In de gevoeligheidsanalyse is beschreven wat er gebeurt als de groei van het verkeer de helft is.

Van de voorziene groei van het verkeer is circa 39% in de spits, wat naar verwachting grotendeels woon-werkverkeer is. De

resterende groei van 61% buiten de spits bestaat uit andere reismotieven als zakelijk- en sociaal-recreatiefverkeer.

Ten slotte is in tabel 3 te zien dat er sprake is van een redelijk evenwicht in de rijrichtingen; in de ochtendspits gaan slechts 10% meer voertuigen van Borsele naar Terneuzen dan vice versa.

In tabel 4 is daarnaast het aantal extra vrachtritten door de Westerscheldetunnel zonder tol aangegeven. Deze ritten betreffen tevens het aantal ritten per etmaal in 2030 (hoog scenario).

Tabel 4 Groei vrachtverkeer per etmaal door de WST (2030H)

Vrachtverkeer	# ritten	% groei
WST (Borsele-Terneuzen)	700	44%
WST (Terneuzen-Borsele)	700	38%
WST totaal	1.400	41%

Verkeerseffecten toeleidende wegen Westerscheldetunnel

Naast de verkeerseffecten in de Westerscheldetunnel zijn de verkeerseffecten van en naar de Westerscheldetunnel via de toeleidende wegen geanalyseerd.

Toe leidende wegen noordzijde Westerscheldetunnel

Tabel 5 geeft allereerst de effecten op de toe leidende wegen op de noordzijde van de Westerscheldetunnel weer.

Tabel 5 Groei aantal motorvoertuigen per etmaal op toe leidende wegen noordzijde (2030H)

Motorvoertuigen	# ritten	% groei
N62 (Borsele-Goes)	3.000	39%
N62 (Goes-Borsele)	2.500	36%
N62 totaal	5.300	38%
N254 (Borsele-Middelburg)	1.700	27%
N254 (Middelburg-Borsele)	1.500	25%
N254 totaal	3.200	26%

Daarbij zijn tevens de verkeerseffecten van het vrachtverkeer op de toe leidende wegen onderzocht. Dit is weergegeven in onderstaande tabel. In deze tabel valt op dat het verkeer zich met 29% en 24% voornamelijk op de N62 en de N57 concentreert.

Het vrachtverkeer over de N57 en de N59/N256 nemen licht toe. Op basis van de verhouding tussen intensiteit en capaciteit ontstaan hier geen knelpunten.

Tabel 6 Groei vrachtverkeer per etmaal op toe leidende wegen noordzijde (2030H)

Vrachtverkeer	# ritten	% groei
N62 (Borsele-Goes)	500	25%
N62 (Goes-Borsele)	700	32%
N62 totaal	1.200	29%
N254 (Borsele-Middelburg)	150	15%
N254 (Middelburg-Borsele)	50	5%
N254 totaal	200	10%
N256 (N. Beveland - Zierikzee)	100	10%
N256 (Zierikzee - N. Beveland)	150	13%
N256 totaal	250	12%
N57 (N. Beveland - Burgh)	100	32%
N57 (Burgh - N. Beveland)	50	16%
N57 totaal	150	24%

Toe leidende wegen zuidzijde Westerscheldetunnel

In Zeeuws-Vlaanderen gaat iets meer dan de helft van het verkeer dat uit de tunnel komt door via de Sluiskiltunnel. Dat geldt voor motorvoertuigen en vrachtverkeer. Vervolgens gaat een beperkt deel door naar België (circa 100 vrachtwagens per etmaal), de rest van het verkeer heeft een lokale bestemming.

Verder gaat in Zeeuws-Vlaanderen ongeveer een derde van het verkeer via de N61. Daar verdeelt het verkeer zich gelijkmatige

over het onderliggende wegennet naar diverse bestemmingen in Zeeuws-Vlaanderen.

De N61 en de Tractaatweg (N62) worden drukker tot kruising N258 Zwartenhoek. Voor vracht is deze ontwikkeling relatief sterker. Ook is er enige groei van vrachtverkeer over de hele N62+R4 richting Gent.

Verkeerseffecten op gemeentelijk niveau

Er is een 25 x 25 matrix opgesteld met de belangrijkste gemeenten in Zeeland. Voor elke relatie van een gemeente met een andere gemeente is onderzocht wat het effect is van het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. De uitkomsten hiervan zijn in onderstaande tabel weergegeven, middels een top vijf van de relaties stijgers en een top vijf dalers.

Tabel 7 Top 5 van grootste groeiers en grootste dalers op gemeentelijk niveau

Herkomst	Bestemming	# ritten	%
Top 5 Groei verkeer			
Terneuzen	Middelburg	600	82%
Terneuzen	Goes	600	96%
Middelburg	Terneuzen	500	86%
Terneuzen	Vlissingen	500	74%
Terneuzen	Borsele	500	95%

Herkomst	Bestemming	# ritten	%
Top 5 Daling verkeer			
Terneuzen	Terneuzen	-1800	-7%
Sluis	Sluis	-400	-4%
Hulst	Hulst	-200	-2%
Terneuzen	Hulst	-200	-4%
Terneuzen	Sluis	-200	-7%

In deze tabel valt op dat de grootste stijging van Terneuzen naar diverse bestemmingen aan de noordzijde van de tunnel plaatsvindt. Hier gaat het om ca. 500 tot 600 ritten, en dat is een kleine verdubbeling (74% - 95%) ten opzichte van de situatie met tol. De grootste daling is binnen drie gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen. Zo neemt het aantal ritten met herkomst en bestemming Terneuzen af met 1.800 (7%) per etmaal. Door het tolvrij maken van de tunnel verplaatst een deel van dit verkeer naar Walcheren en de Bevelanden.

Netto verkeerseffect en reismotief

In tabel 8 is het netto effect op het verkeer van het beëindigen van tol in het studiegebied in beeld gebracht. Hierbij is de verandering in het aantal ritten en verandering in kilometers geschetst, gegeven de projectsituatie (zonder tol) afgezet tegen de referentiesituatie (met tol).

Tabel 8 Verandering verkeer per etmaal door studiegebied (2030H) naar reismotief

	# ritten	Afstand in km
Woon-Werk	500	100.000
Zakelijk	200	10.000
Overig	1.000	116.000
Vracht	0	-17.000
Totaal	1.700	210.000

In tabel 8 is te zien dat er op etmaalbasis 1.700 ritten bij komen. Dit zijn nieuw gegenereerde ritten. Daarnaast is er substitutie van bestaande ritten die door het goedkoper worden van de Westerscheldetunnel vaker een route door de Westerscheldetunnel kiezen dan omrijden.

Het aantal nieuwe ritten voor het vrachtverkeer is 0, omdat de verandering van tol niet leidt tot meer vraag of aanbod naar goederen.

Voor het overige verkeer geldt wel dat de tol een effect heeft op de relatieve bereikbaarheid van bijvoorbeeld de arbeidsmarkt, waardoor werknemers en werkgevers andere keuzes maken en zo meer ritten genereren.

Er wordt ruim 200.000 kilometer per etmaal meer gereden als de tol verdwijnt. Dit is vooral een groei van woon-werkverkeer en overig verkeer (met sociale motieven). Dat is verklaarbaar

doordat er langere afstanden worden afgelegd omdat de reiskosten dalen. Het vrachtverkeer gaat minder kilometers rijden omdat meer vrachtwagens de tunnel nemen in plaats van om te rijden via België.

Reiskosten

Als gevolg van de substitutie- en generatie-effecten resulteert een verandering in reiskosten. Dit effect is in het volgende hoofdstuk berekend.

Bereikbaarheid hulpdiensten

Momenteel kunnen hulpdiensten de tunnel makkelijk passeren. Er is in de interviews zorg uitgesproken of dat het hogere verkeersaanbod en mogelijke congestie een negatief effect heeft op de bereikbaarheid van de hulpdiensten. Dit is een aandachtspunt dat nader verkend moet worden om te zorgen voor voldoende toegang van de tunnel voor de hulpdiensten.

Westerschelde Ferry

De verwachting is dat het tolvrij maken van de Westerschelde-tunnel amper effect heeft op het gebruik van de Westerschelde Ferry. De Westerscheldetunnel is niet toegankelijk voor voetgangers en fietsers en ligt op aanzienlijke afstand van de Westerschelde Ferry. Voor studenten geldt dat zij vanuit Oostburg naar Vlissingen (HZ) met de boot blijven gaan, ook omdat ze niet beschikken over een auto. Voor toeristen is omrijden langer dan met de boot en een vaart met de Ferry is een attractie op zich.

Indirecte effecten

De verkeerskundige effecten zorgen voor veranderingen in de sociale- en economische bereikbaarheid. Deze kan worden uitgewerkt op verschillende thema's:

- Arbeidsmarkt;
- Woningmarkt en demografie;
- Regionale economie;
- Sociaal/leefbaarheid en recreatie/voorzieningen.

De verwachting is dat de effecten van het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel sterke gelijkenis vertonen met de aanleg van de tunnel. Het afschaffen van de tol zorgt voor een goedkopere en daarmee een betere bereikbaarheid tussen Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren/Bevelanden. Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar de effecten die zijn opgetreden door de aanleg van de Westerscheldetunnel.⁵ Daar zijn de ruimtelijk-economische veranderingen gemeten.

Arbeidsmarkt

De opening van de Westerscheldetunnel heeft geresulteerd in een toename van woon-werkverkeer over de Westerschelde. Daarbij gaat het zowel om een toename van woon-werkverkeer richting Zeeuws-Vlaanderen (gemeente Terneuzen in het bijzonder), alsook in de richting van Midden-Zeeland. Daarbij heeft de Westerscheldetunnel mogelijk gezorgd voor de start

van nieuwe bedrijven en de verplaatsing van bestaande bedrijven.

Het afschaffen van de tol in de Westerscheldetunnel resulteert naar verwachting in een betere integratie van de arbeidsmarkten binnen de provincie Zeeland. Daarmee wordt het zoekgebied van werkgevers en werknemers vergroot. Dit geldt in het bijzonder voor de arbeidsmarkten van lager en middelbaar opgeleiden, doordat de tol relatief gezien een grotere financiële barrière vormt.

Woningmarkt

Ten aanzien van de woningmarkt heeft de opening van de Westerscheldetunnel binnen de provincie Zeeland geresulteerd in een toename van verhuizingen naar Zeeuws-Vlaanderen. Dit gold in het bijzonder voor de gemeente Terneuzen. Er is een nieuwe balans ontstaan in het aantal verhuizingen tussen Zeeuws-Vlaanderen en Midden-Zeeland. De opening van de Westerscheldetunnel heeft niet in een noemenswaardige verandering in het verhuizingssaldo van Zeeland met de rest van Nederland geresulteerd.

Naar verwachting resulteert een tolvrije Westerscheldetunnel in een verdere verbeterde integratie van de woningmarkten binnen de provincie Zeeland. Dit betekent in het bijzonder dat de Zeeuws-Vlaamse woningmarkt minder geïsoleerd wordt, en

⁵ Een verkenning naar de ruimtelijk-economische effecten van de Westerscheldetunnel, CPB Achtergronddocument, Hoogendoorn e.a., CPB, 2015

Prov. Zeeland, TU Delft, E. Meijers e.a. (2011/2012), Resultaten onderzoeksproject 'Ruimtelijk structurerende effecten Westerscheldetunnel' (incl. deelrapporten)

in grotere mate meebeweegt met de algemene prijsontwikkelingen op de woningmarkt. Daarnaast kan de opheffing van de tol een licht dempend effect op de bevolkingsuitstroom van Zeeuws-Vlaanderen krijgen.

Regionale economie

Bovenstaande effecten van de opening van de Westerschelde-tunnel op de arbeids- en woningmarkt hebben niet eenduidig geresulteerd in hogere demografische en economische ontwikkelingen in Zeeuws-Vlaanderen en Midden-Zeeland ten opzichte van de rest van Nederland. Zo is de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Zeeuws-Vlaanderen sinds de opening van de Westerscheldetunnel iets achtergebleven. Dit kan ook door andere redenen dan de aanleg van de tunnel komen, bijvoorbeeld het verplaatsen van overheidsdiensten of de samenstelling van de economie (verhouding industrie en dienstensectoren).

Naar verwachting resulteert het afschaffen van de tol in de Westerscheldetunnel in een verdere economische integratie van de provincie Zeeland. Zo is er voor bedrijven sprake van een kleinere barrière om elders in Zeeland te vestigen of uit te breiden en personeel aan te trekken. Deze economische integratie geldt in het bijzonder voor de regio Zeeuws-Vlaanderen.

Sociaal/leefbaarheid en recreatie/voorzieningen

Het opheffen van de tol in de Westerscheldetunnel resulteert naar verwachting eveneens in een verdere sociaal-recreatieve integratie en toename van leefbaarheid van de provincie Zeeland. Bezoek aan familie en vrienden tussen Zeeuws-Vlaanderen en Midden-Zeeland wordt immers toegankelijker.

Daarnaast maakt afschaffing van de tol winkels en voorzieningen in de provincie Zeeland toegankelijker. Dit biedt kansen voor zowel Zeeuws-Vlaanderen als Midden-Zeeland, maar zou ook in (verdere) schaalvergroting, concentratie en specialisatie kunnen resulteren en daarmee lokaal een bedreiging kunnen zijn. Zo heeft de komst van de Westerscheldetunnel reeds geresulteerd in een toename in uitgaven in Midden-Zeeland, ten opzichte van Zeeuws-Vlaanderen.

Onrechtvaardigheid

Naast de bovenstaande effecten die gelijkens met de aanleg van tunnel vertonen, is er een nieuw thema in de interviews naar voren gebracht over het heffen van tol. Dat is het gevoel van onrechtvaardigheid. Dit gevoel van onrechtvaardigheid leeft in Zeeland en is in het bijzonder genoemd in de interviews met partijen uit Zeeuws-Vlaanderen.

Er zijn drie argumenten genoemd.

Een aantal geïnterviewden gaf aan dat elders in het land de afgelopen jaren ook infrastructurele projecten zijn uitgevoerd, die de Rijksoverheid heeft betaald en waar geen tol wordt geheven. Het wordt ervaren als het meten met twee maten dat bij de Westerscheldetunnel wel tol wordt geheven.

Er is geen route naar het overig deel van Nederland dan door de Westerscheldetunnel, tenzij je door België rijdt. In de coronacrisis is ervaren dat de grens met België daadwerkelijk een grens is, die kan worden afgesloten. Er zijn daarmee geen alternatieve routes. En er zijn tal van (overheids)voorzieningen waarvoor mensen uit Zeeuws-Vlaanderen naar de rest van Nederland toe moeten gaan. Daarmee zijn zij verplicht hogere kosten te maken voor de tol, dan andere burgers.

Er is indertijd een financiële afspraak gemaakt met de Rijksoverheid met een rendement van 7,5%. In interviews is aangegeven dat het gevoel bestaat dat de kosten van de tunnel al betaald zijn en nu alleen nog rente wordt vergoed.

Er zijn geen kengetallen beschikbaar om dit gevoel van onrechtvaardigheid in geld te waarderen. Het tolvrij maken zal dit gevoel van onrechtvaardigheid wegnemen en wordt in de MKBA-tabel met ++ gewaardeerd. Dat komt mede doordat een aantal maatschappelijke functies (waaronder voorzieningen van de Rijksoverheid) niet in Zeeuws-Vlaanderen aanwezig is en de burgers tol moeten betalen, waar de rest van Nederland dat niet

hoeft. Het is volgens de methodologie van MKBA's geen officieel welvaartseffect, toch is hier gekozen om het wel op te nemen in de samenvattende tabel van de MKBA.

Externe effecten

Het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel kan ook onbedoelde en (mogelijk) ongewenste neveneffecten hebben. Veranderingen in verkeersstromen hebben immers ook effect op veiligheid, geluid en klimaat en milieu.

Specifiek gaat het daarbij om CO₂-uitstoot, luchtvervuiling (fijnstof, stikstof), geluidshinder en verkeersveiligheid. Dit kunnen negatieve effecten zijn als gevolg van een verkeers-toename, maar is afhankelijk van de wegen waar het verkeer toeneemt, en de afstand tot bebouwing. In de gemeente Borsele liggen enkele kernen langs toeleidende wegen en daar zal een groei van overlast optreden, door meer geluid, trillingen en afnemende luchtkwaliteit.

Luchtverontreiniging kan op meerdere schaalniveaus effecten veroorzaken. Op (inter)nationale schaal treden effecten voor het klimaat op. Op lokale schaal kunnen door de slechtere luchtkwaliteit, waaronder toename van fijnstof effecten op de gezondheid optreden.

Kosten en baten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de Maatschappelijke Kosten-batenanalyse (MKBA) uitgewerkt. Een deel van de effecten is niet in geld uit te drukken en krijgt een kwalitatieve inschatting middels plussen en minnen.

Reistijden

Het samenspel van de verkeersintensiteit, gekozen routes (reisafstand) en snelheid bepaald het totale effect van het opheffen van de tolheffing op reistijden. Dit effect is bepaald met behulp van het verkeersmodel.

De reistijd neemt voor personenverkeer toe als gevolg van meer verplaatsingen van 'nieuw' gegenereerd verkeer en verdere bestemmingen voor het bestaande verkeer. Voor vrachtverkeer is er sprake van een reistijdafname. Hier speelt enkel het effect op routekeuze aangezien het aantal verplaatsingen en de herkomst/bestemming niet wijzigt. Per saldo resulteert het opheffen van de tolheffing in een toename van de reistijd.

Bij het monetariseren van deze reistijdeffecten is gebruik gemaakt van kengetallen voor waardering van reistijd in de tijd. In Tabel 9 wordt het effect op reistijd uitgedrukt in uren en euro's.

Tabel 9 Reistijd en reistijdeffecten in 2030 (2030H)

Motief	Reistijd (in uur)	Reistijdeffecten (in mln. €)
Woon-werk	-64.700	-€ 0,7
Zakelijk	-19.100	-€ 0,6
Overig	-12.100	-€ 0,1
Vracht	22.300	€ 1,2

Tol

De inning van de tol neemt af in de situatie waar tolheffing in de Westerscheldetunnel wordt opgeheven. Voor bestaand verkeer betreft de daling van tolkosten een herverdelingseffect. In de situatie met tolheffing betalen reizigers namelijk tol aan de tolexploitant, terwijl reizigers deze op zak houden in een situatie zonder tol. Voor de Nederlandse welvaart betreft dit zodanig een herverdeling van middelen en is het welvaartseffect hiervan neutraal.

Voor nieuw verkeer dient men wel rekening te houden met de tolkosten. Het nieuw gegenereerde verkeer ontloopt immers de tol en conform MKBA leidraad mag de helft van hun tolkosten als maatschappelijk baat worden meegenomen ('rule of half').

Tevens is er een welvaartsverlies voor buitenlanders die tol in de Westerscheldetunnel betaalden en die inkomsten vallen nu weg. Daarnaast is er een kleine welvaartswinst voor Nederlandse automobilisten die niet meer via de Liefkenshoek-tunnel rijden en zo tol in het buitenland vermijden.

Tot slot is er nog een zeer beperkt welvaartsverlies aangezien er door de veranderde routekeuze iets meer gebruik zal worden gemaakt van de twee andere Nederlandse tunnels (Blankenburgtunnel en Kiltunnel). Deze overige toleffecten zijn geen herverdeling omdat het al besloten ligt in de door de verandering van de Westerscheldetunnel aangepaste route. In Tabel 10 worden deze drie tolcomponenten voor 2030 gepresenteerd.

Tabel 10 Tol in 2030 (2030H)

Motief	Tol gegenereerd verkeer WST	Gemiste tolinkomsten buitenland	Overige toleffecten
Woon-werk	€ 1,8	-€ 0,2	€ 0,0
Zakelijk	€ 0,4	-€ 0,2	€ 0,0
Overig	€ 2,5	-€ 0,3	€ 0,0
Vracht	€ 0,0	-€ 1,1	€ 0,0

Afstandskosten

De verkeersintensiteit en routekeuze (reisafstand) leiden tot een verandering in (benzine)kosten, zogenaamde afstandskosten. Dit effect is bepaald met behulp van het verkeersmodel.

De totale reisafstand van personenverkeer neemt als gevolg van een generatie van 'nieuw' verkeer en langere reisafstanden toe in de situatie van een tolvrije Westerscheldetunnel. De totale afstandskosten nemen daardoor toe (zie Tabel 11)

Voor vrachtverkeer daalt de reisafstand. Per saldo kiezen vrachtwagens voor een kortere route, eveneens resulterend in een kortere reistijd.

Tabel 11 Afstandskosten in 2030 (2030H)

Motief	Afstandskosten (in mln. €)
Woon-werk	€ 0,0
Zakelijk	€ 0,0
Overig	€ 0,3
Vracht	€ 1,0

Betrouwbaarheid

In de situatie van een tolvrije Westerscheldetunnel neemt de totale reisafstand van personenverkeer toe. Vrachtverkeer daarentegen gaat minder kilometers afleggen door een kortere routekeuze. Per saldo neemt de totale reisafstand toe. De betrouwbaarheid neemt, vanwege een hogere kans op congestie, daardoor af. De onbetrouwbaarheid is in de tolvrije situatie 0,5% tot 0,8% hoger.

Bij het monetariseren van deze betrouwbaarheidseffecten is gebruik gemaakt van kengetallen voor betrouwbaarheidswaardering in de tijd en de bezettingsgraad. In Tabel 12 worden de effecten op betrouwbaarheid uitgedrukt in uren en euro's.

Tabel 12 Betrouwbaarheid in 2030 (2030H)

Motief	Betrouwbaarheid (in uur)	Betrouwbaarheid (in mln. €)
Woon-werk	-43.200	-€ 0,2
Zakelijk	-8.900	€ 0,0
Overig	-20.200	-€ 0,1
Vracht	-6.900	€ 0,0

Accijnzen

Een toename van de totale reisafstand betekent een toename van brandstofverbruik. De automobilist neemt in de afweging om deze kilometers te rijden de kosten mee die hij/zij moet maken. Niet wordt meegenomen in de afweging dat deze extra kosten leiden tot hogere belasting- en accijnsopbrengst. Deze zijn bij bestedingen aan brandstof hoger dan bij bestedingen aan andere producten of diensten. De extra accijnsopbrengsten betekenen een welvaartwinst. Deze accijnsheffing is bedoeld om negatieve effecten van het verkeer te mitigeren. In Tabel 13 wordt de extra reisafstand en bijkomende accijnzen weergegeven.

Tabel 13 Accijnzen in 2030 (2030H)

Motief	Reisafstand (in km)	Accijnzen (in mln. €)
Woon-werk	28.730.000	€ 1,5
Zakelijk	3.410.000	€ 0,2
Overig	48.570.000	€ 2,6
Vracht	-3.660.000	-€ 0,6

Administratieve kosten

Uit gesprekken met transportondernemers en brancheverenigingen bleek dat men bij het opmaken van offerte tijd kwijt is om de rekening te controleren. Deze extra tijd als gevolg van de tolheffing is een welvaartwinst. Deze post is geschat door het vermenigvuldigen van een tijdsindicatie, tijdswaardering en een inschatting hoeveel personen en bedrijven de administratieve last jaarlijks uitvoeren (zie Tabel 14).

Tabel 14 Inschatting administratieve kosten

	Tijdsindicatie minuten p. maand	Tijdswaar- dering € per uur	Aantal bedrijven/personen	
			Ondergrens	Bovengrens
Bedrijven	90	€14,5	500 bedrijven	1.000 bedrijven
Personen	5	€7,86	1.000 personen	2.000 personen

De jaarlijkse administratieve kosten voor personen en bedrijven bedraagt ruwweg €140.000 tot €270.000. Netto contant varieert de welvaartswinst tussen de €1.3 en €1.5 miljoen.

Werkgelegenheid WST en afvloeiingsregeling personeel

Bij de NV Westerscheldetunnel werken 55,3 fte aan personeel en daarnaast worden 11 fte aan uitzendkrachten ingezet. In het rapport van Rebel (dat antwoord geeft op de tweede vraag van de motie Schonis) is ingegaan op de financiële effecten voor de afvloeiing van het personeel.⁶ Bij het vervroegd tolvrij maken van de WST zal voor een deel van het personeel van de WST en Movenience hun werkzaamheden komen te vervallen. Dit geldt in ieder geval voor de medewerkers betrokken bij de tolninning en voor de medewerkers van Movenience (in totaal ca. 18 fte). Er is in de berekeningen rekening gehouden met afvloeiingsregeling, al dan niet als onderdeel van een sociaal plan. In verband met het bijzondere karakter van een mogelijke beëindiging van het dienstverband door een politiek besluit om de WST eerder tolvrij te maken, wordt in de berekeningen van het financieel effect uitgegaan van een transitievergoeding van één maandsalaris per gewerkt dienstjaar binnen de organisatie. Dit is drie keer hoger dan de standaard transitievergoeding en komt overeen met toepassing van de kantonrechtersformule voor vergelijkbare situaties.

In de MKBA is gerekend met deze hogere transitievergoeding en het is afgezet tegen een referentie, waarbij in 2033 het dienstverband wordt beëindigd en er ruim tijd is om een andere baan te zoeken en er geen hogere kosten voor een transitievergoeding zijn aangenomen. Voor verdere toelichting over het financiële effect voor provincie Zeeland wordt naar dit rapport verwezen. Een maatschappelijk effect van het eindigen van tolninning is dat er een aantal werknemers werkloos wordt. Ook is er een indirect effect bij een bedrijf dat techniek levert voor de tolninning. Gegeven het relatief lage werkloosheidspercentage in Zeeland en de openstaande vacatures mag verondersteld worden dat deze werkloosheid van tijdelijke aard is en met een sociaal plan kunnen de inkomenseffecten worden gemitigeerd.

Beheer en onderhoud

Voor de kosten van beheer en onderhoud van wegen is vooral de verandering van het vrachtverkeer de bepalende factor. Het aantal kilometers vrachtverkeer neemt af wat zou betekenen dat de kosten dalen. Echter er gaat meer vrachtverkeer door Zeeland en minder door België. Daarnaast is er een groei van personenauto's, die een zeer klein effect voor beheer en onderhoud kunnen hebben. Het totaaleffect is niet modelmatig berekend en is verondersteld netto negatief te zijn, maar beperkt van omvang.

⁶ Rebel (2021), Tolvrije Westerscheldetunnel; Onderzoek financiële mogelijkheden en bekostigingsmodellen

Indirecte effecten

In de MKBA-methode is voorgeschreven dat indirecte effecten maximaal tussen de 15% en 30% van de generaliseerde effecten op woon-werkverkeer mogen zijn. Voor lezers, die niet zo bekend zijn met de methodiek van een MKBA lijkt dit percentage wellicht laag. Hierbij moet worden bedacht dat het gaat om additionele effecten ten opzichte van de directe effecten. Zo is bij de directe effecten al meegenomen dat de reistijd en reiskosten afnemen en is daar al gewaardeerd. Het gaat hier om de aanvullende doorwerking van dit effect op de diverse sociaal-economische thema's.

Externe effecten

In de MKBA is het effect op een viertal externe effecten geraamd op basis van veranderingen in de reisafstand. Een toename van voertuigkilometers zorgt namelijk voor een toename in uitstoot van broeikasgassen (CO₂, CH₄, en N₂O), luchtvervuilende stoffen (PM_{2,5}, PM₁₀, SO₂ en NO_x) en geluid. Bij de waardering van deze effecten is zowel rekening gehouden met nationale als regionale en lokale effecten op klimaat en gezondheid.

De toegenomen reisafstand heeft ook een effect op het aantal dodelijke en andere letselslachtoffers. Middels diverse kengetallen zijn de effecten gemonetariseerd.

Broeikasgassen (CO₂)

Tabel 15 Broeikasgassen (CO₂) in 2030 (bovengrens)

Motief	Reisafstand (in km)	Broeikasgasemissies (in mln. €)
Woon-werk	28.280.000	-€ 0,9
Zakelijk	3.090.000	-€ 0,1
Overig	47.720.000	-€ 1,5
Vracht	-4.980.000	€ 0,2

Luchtvervuiling

Tabel 16 Luchtvervuiling in 2030 (bovengrens)

Motief	Reisafstand (in km)	Luchtvervuiling (in mln. €)
Woon-werk	28.730.000	-€ 0,2
Zakelijk	3.410.000	€ 0,0
Overig	48.570.000	-€ 0,3
Vracht	-3.660.000	€ 0,0

Geluid

Tabel 17 Geluid in 2030 (bovengrens)

Motief	Reisafstand (in km)	Geluidswaardering (in mln. €)
Woon-werk	28.730.000	-€ 0,2
Zakelijk	3.410.000	€ 0,0
Overig	48.570.000	-€ 0,3
Vracht	-3.660.000	€ 0,0

Resultaten

Dit hoofdstuk presenteert de resultaten van de MKBA en de gevoeligheidsanalyses.

Resultaten MKBA

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de MKBA opgenomen. In de tabel komen de effecten terug zoals ze in de voorafgaande paragrafen zijn beschreven. Een groot deel van de effecten is gemonetariseerd. De effecten die niet gemonetariseerd konden worden, zijn kwalitatief weergegeven in plussen en minnen.

De gemonetariseerde effecten in de tabel zijn weergegeven in contante waarden. Dit betekent dat het geen jaarlijkse effecten zijn, maar een optelsom over de zichtperiode van de MKBA.

De resulterende uitkomsten worden weergegeven in de netto contante waarde (het verdisconteerde saldo van kosten en baten) en de baten/kostenverhouding. Voor een toelichting hierop verwijzen we naar hoofdstuk 2.

Tabel 18: Resultaten MKBA Westerscheldetunnel

Netto contante waarde (in mln. €)	Ondergrens	Bovengrens
Directe effecten		
Afvoeiingsregeling personeel	€ -0,8	€ -0,8
Reistijden	€ -2,3	€ -2,6
Tol gegenereerd verkeer WST	€ 38,1	€ 42,1
Gemiste tolnkomsten buitenland	€ -15,0	€ -16,6
Overige toleffecten	€ -0,1	€ -0,2
Afstandskosten	€ 10,0	€ 11,0
Betrouwbaarheid	€ -3,3	€ -3,7
Accijnzen	€ 33,0	€ 37,5
Administratieve kosten	€ 1,3	€ 1,6
Indirecte effecten	€ 9,0	€ 18,0
Externe effecten		
Broeikasgasemissies (CO ₂)	€ -18,6	€ -20,5
Luchtvervuiling	€ -3,8	€ -4,2
Geluid	€ -4,0	€ -4,5
Verkeersveiligheid	€ -16,3	€ -18,4
Onrechtvaardigheid	++	++
Totale kosten	€ -64,2	€ -71,4
Totale baten	€ 91,5	€ 110,2
Netto contante waarde	€ 27,3	€ 38,8
Baten/kostenverhouding	1,4	1,5

Gevoeligheidsanalyses

De MKBA resultaten zijn getoetst op de gevoeligheid voor de bandbreedte van de effecten.

Gevoeligheidsanalyse 1: discontovoet

De werkgroep discontovoet adviseert om een gevoeligheidsanalyse uit te voeren op de discontovoet en deze in het geval twee of meer toekomstscenario's zijn gebruikt te verplichten. In lijn met het advies van de werkgroep worden de effecten van een tolvrige Westerscheldetunnel berekend op basis van de voorgestelde discontovoet (zie Tabel 19).

Tabel 19 Discontovoet in gevoeligheidsanalyse

Type discontovoet	Hoogte discontovoet in gevoeligheidsanalyse	Type effecten
Standaard-discontovoet	In scenario Hoog: 2,65 procent In scenario Laag: 1,85 procent	Administratieve kosten & Afvloeiingsregeling personeel
Discontovoet voor sterk niet-lineair verlopende baten	In scenario Hoog: 3,3 procent In scenario Laag: 2,5 procent	Overige effecten (afhankelijk van reis- en transporttijd)

Bron: Ministerie van Financiën (202), Rapport Werkgroep discontovoet 2020

Tabel 20: Resultaten MKBA Westerscheldetunnel – Gevoeligheidsanalyse 1

Netto contante waarde (in mln. €)	Ondergrens	Bovengrens
Directe effecten		
Afvloeiingsregeling personeel	€ -0,8	€ -0,8
Reistijden	€ -2,2	€ -2,7
Tol gegenereerd verkeer WST	€ 37,3	€ 43,1
Gemiste tolnkomsten buitenland	€ -14,7	€ -16,9
Overige toleffecten	€ -0,1	€ -0,2
Afstandskosten	€ 9,7	€ 11,2
Betrouwbaarheid	€ -3,2	€ -3,8
Accijnzen	€ 32,3	€ 38,4
Administratieve kosten	€ 1,3	€ 1,6
Indirecte effecten	€ 8,8	€ 17,6
Externe effecten		
Broeikasgasemissies (CO ₂)	€ -18,2	€ -21,0
Luchtvervuiling	€ -3,7	€ -4,3
Geluid	€ -3,9	€ -4,6
Verkeersveiligheid	€ -15,9	€ -18,9
Onrechtvaardigheid	++	++
Totale kosten	€ -62,8	€ -73,1
Totale baten	€ 89,5	€ 111,9
Netto contante waarde	€ 26,7	€ 38,8
Baten/kostenverhouding	1,4	1,5

Gevoeligheidsanalyse 2: verkeersafname

De belangrijkste input voor deze studie is het verkeersmodel dat Goudappel/Coffeng heeft gebruikt om een prognose te maken van het verkeer in 2030 bij het hoge scenario. Het scenario Hoog combineert een relatief hoge bevolkingsgroei met een hoge economische groei van ongeveer 2% per jaar. De planbureaus (CPB, PBL) hebben ook een laag scenario uitgewerkt.

In WLO-scenario Laag gaat een beperkte demografische ontwikkeling samen met een gematigde economische groei van ongeveer 1% per jaar. Het is net zo waarschijnlijk dat dit lage scenario optreedt als het hoge scenario. Om die reden is het verstandig om ook een berekening te maken met lagere vervoerscijfers. Zoals eerder is beschreven, was er tot aan 2020 forse groei van verkeer door de Westerscheldetunnel en is het de vraag hoe groot het resterende potentieel van nieuw gegenereerd verkeer zal zijn. Redenerend vanuit deze reeds gerealiseerde groei zou een lagere groei goed denkbaar zijn.

De gevoeligheidsanalyse met halvering van het verkeerseffect wordt in Tabel 21 gepresenteerd. Het welvaartseffect halveert en wordt € 15 – 20 mln. (netto contante waarde 2022-2032). De verhouding tussen maatschappelijke baten en maatschappelijke kosten en negatieve effecten, blijft anderhalf.

Tabel 21: Resultaten MKBA Westerscheldetunnel – Gevoeligheidsanalyse 2

Netto contante waarde (in mln. €)	Ondergrens	Bovengrens
Directe effecten		
Afvoeiingsregeling personeel	€ -0,8	€ -0,8
Reistijden	€ -1,1	€ -1,3
Tol gegenereerd verkeer WST	€ 19,1	€ 21,0
Gemiste tolinkomsten buitenland	€ -7,5	€ -8,3
Overige toleffecten	€ -0,1	€ -0,1
Afstandskosten	€ 5,0	€ 5,5
Betrouwbaarheid	€ -1,6	€ -1,9
Accijnzen	€ 16,5	€ 18,8
Administratieve kosten	€ 1,3	€ 1,6
Indirecte effecten	€ 4,5	€ 9,0
Externe effecten		
Broeikasgasemissies (CO ₂)	€ -9,3	€ -10,3
Luchtvervuiling	€ -1,9	€ -2,1
Geluid	€ -2,0	€ -2,2
Verkeersveiligheid	€ -7,2	€ -8,0
Onrechtvaardigheid	++	++
Totale kosten	€ -31,5	€ -34,9
Totale baten	€ 46,4	€ 55,8
Netto contante waarde	€ 14,9	€ 20,9
Baten/kostenverhouding	1,5	1,6

Gevoeligheidsanalyse 3: toename vrachtverkeer

In de derde gevoeligheidsanalyse wordt een situatie gesimuleerd met een toename van vrachtverkeer. Reden hiervoor is dat tijdens gesprekken met Rijkswaterstaat werd aangegeven dat in de update van het NRM (voorzien voor de zomer 2021) een substantiële toename voor vrachtverkeer is opgenomen (grofweg 30%).

De gevoeligheidsanalyse met een 30% toename van het vrachtverkeer wordt in Tabel 22 gepresenteerd. Het welvaartseffect stijgt met licht met ongeveer € 3 mln. en wordt € 31 – 42 mln. (netto contante waarde 2022-2032).

Samenvattend oordeel gevoeligheidsanalyses

Uit alle gevoeligheidsanalyses komt een robuust beeld van de verhoudingen tussen maatschappelijke baten en kosten naar voren. De verhouding tussen kosten en baten blijft 1,5. Wel neemt de omvang van het welvaartseffect af als de verkeerstoename kleiner is dan in het scenario 2030 Hoog.

Tabel 22: Resultaten MKBA Westerscheldetunnel – Gevoeligheidsanalyse 3

Netto contante waarde (in mln. €)	Ondergrens	Bovengrens
Directe effecten		
Afvoeiingsregeling personeel	€ -0,8	€ -0,8
Reistijden	€ 0,8	€ 0,9
Tol gegenereerd verkeer WST	€ 38,1	€ 42,1
Gemiste tolinkomsten buitenland	€ -17,7	€ -19,6
Overige toleffecten	€ -0,1	€ -0,1
Afstandskosten	€ 12,2	€ 13,5
Betrouwbaarheid	€ -3,3	€ -3,8
Accijnzen	€ 34,7	€ 39,0
Administratieve kosten	€ 1,3	€ 1,6
Indirecte effecten	€ 9,0	€ 17,9
Externe effecten		
Broeikasgasemissies (CO ₂)	€ -19,0	€ -20,9
Luchtvervuiling	€ -3,8	€ -4,2
Geluid	€ -4,1	€ -4,5
Verkeersveiligheid	€ -16,5	€ -18,6
Onrechtvaardigheid	++	++
Totale kosten	€ -64,6	€ -71,8
Totale baten	€ 95,4	€ 114,1
Netto contante waarde	€ 30,7	€ 42,3
Baten/kostenverhouding	1,5	1,6

Conclusies

Sociaal-economische veranderingen door de tunnel

De aanleg van de Westerscheldetunnel heeft sinds de opening in 2003 voor een snellere verbinding gezorgd tussen Zeeuws-Vlaanderen en de Bevelanden/Walcheren. Dat heeft een direct effect gehad op het reisgedrag van burgers en bedrijven en dat leidt tot verbetering van de relatieve aantrekkelijkheid van beide regio's. Er zijn aanzienlijke veranderingen opgetreden op de arbeidsmarkt omdat werknemers een bredere keuze kregen van banen die met redelijke reistijd te bereiken zijn. De arbeidsmarkten aan beide zijden van de tunnel zijn erop vooruit gegaan, waarbij vooral de pendel vanuit Midden-Zeeland naar Terneuzen is gegroeid. Voor bedrijfsvestigingen geldt dat sinds 2002 het bedrijfsleven in Zeeuws-Vlaanderen is gegroeid met 15%, terwijl Midden-Zeeland een groei van 40% doormaakte. Ook heeft de tunnel geleid tot nieuwe keuzes van woonlocatie, waarbij Terneuzen is gegroeid en later een nieuw evenwicht is bereikt.

Effecten van het tolvrij maken

Het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel leidt tot verlaging van de reiskosten. De verwachting is dat door de lagere reiskosten de eerdere effecten van de aanleg van de Westerscheldetunnel worden versterkt. Naar verwachting zullen er drie directe effecten ontstaan. Het eerste effect is dat automobilisten die de tunnel al gebruiken dan tegen dezelfde kosten een langere afstand kunnen afleggen. Een deel van hen zal daarom een langere reis gaan maken en zo komt een groter deel van de arbeidsmarkt in beeld en kan een betere match worden

gemaakt. Dat leidt tot hogere arbeidsproductiviteit en een beter concurrerend bedrijfsleven. Een tweede effect is dat de routekeuze verandert en dat chauffeurs van met name vrachtwagens, die nu via de ring van Antwerpen rijden straks door Zeeland en de Westerscheldetunnel gaan rijden. Dat leidt tot een daling van het aantal kilometers en meer verkeer in Zeeland. Een derde effect is dat er mensen zijn, die tot nu toe geen of weinig gebruik van de tunnel maakten in 2022 door de afschaffing van de tol de tunnel meer gaan gebruiken. Er komen nieuwe ritten bij. Daarbij zijn er verschillende motieven waarom reizigers kiezen voor een nieuwe verplaatsing. Dat kan zijn omdat zij een aan de andere zijde van de tunnel gaan werken, scholing krijgen, winkelen, bezoek aan familie en vrienden afleggen en vanuit recreatieve doelen als sport en cultuur.

Belangrijk hierbij is om op te merken dat een beter functionerende verbinding tot integratie van markten leidt en macro-economisch tot meerwaarde, maar dat regionaal en lokaal de effecten niet alleen positief zullen zijn. Betere bereikbaarheid betekent voor bijvoorbeeld de detailhandel dat de potentiële klantenkring groeit, maar dat ook de concurrentie toeneemt omdat consumenten makkelijker naar een winkel aan de andere kant van de tunnel kunnen gaan. Dit risico van verplaatsing van bestedingen kan zich in Terneuzen voordoen, omdat de interne verplaatsingen in Terneuzen in absolute zin het sterkst afnemen, zoal uit de verkeersprognose naar voren komt.

Effecten verandering verkeer

Het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel in 2022 in plaats van 2033 leidt conform de verkeersprognoses tot aanpassingen van het verkeer. De belangrijkste veranderingen zijn (op etmaalbasis in 2030 bij scenario Hoog):

- Het aantal ritten door de Westerscheldetunnel neemt op etmaalbasis met een kleine 10.000 ritten toe. Dit is iets minder dan 50% groei.
- Van deze groei is circa 39% in de spitsen, wat naar verwachting grotendeels woon-werkverkeer is. De resterende groei van 61% buiten de spits bestaat uit andere reismotieven als zakelijk- en sociaal-recreatiefverkeer.
- Er is redelijk evenwicht in de rijrichtingen; er gaan iets meer voertuigen van Terneuzen naar Borsele (5.500 ritten, 54%), dan van Borsele naar Terneuzen (4.500 ritten, 46%).
- Voor het hele studiegebied (Zeeland en omgeving) geldt dat er op etmaalbasis 1.700 nieuw gegenereerde ritten bijkomen. Daarnaast is er substitutie van bestaande ritten die door het goedkoper worden van de Westerscheldetunnel vaker een route door de Westerscheldetunnel kiezen dan omrijden.
- Het aantal nieuwe ritten voor het vrachtverkeer is 0, omdat de verandering van tol niet leidt tot meer vraag of aanbod naar goederen.

- Er wordt ruim 200.000 km. meer gereden als de tol verdwijnt. Dit is vooral een groei van overig verkeer (met sociale motieven) en woon-werkverkeer. Het vrachtverkeer gaat minder kilometers rijden omdat meer vrachtwagens de tunnel nemen in plaats van om te rijden via België.

Bij de hierboven geschetste veranderingen van het verkeer is uitgegaan van scenario Hoog. Bij een lager scenario zou de extra toename van het aantal ritten lager kunnen zijn dan de genoemde 10.000 ritten. Omdat de afgelopen jaren tot aan 2020 de groei van het verkeer aanzienlijk hoger lag, is het de vraag hoe groot het potentieel voor extra ritten is. In dat licht moeten de verkeersprognoses en daarmee de omvang van de maatschappelijke baten en kosten in een bandbreedte worden geplaatst met een ondergrens van 5.000 tot een bovengrens 10.000 additionele verplaatsingen door de WST.

Financiële effecten

De financiële effecten van het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel zijn dat automobilisten geld besparen en de NV Westerscheldetunnel geen tol meer int. In het rapport van Rebel (*Tolvrije Westerscheldetunnel; Onderzoek financiële mogelijkheden en bekostigingsmodellen*) is het financieel tekort berekend op maximaal € 340 mln. Voor verdere toelichting over het financiële effect voor provincie Zeeland wordt naar dit rapport verwezen.

In de interviews is door ondernemers(vertegenwoordigers) en gemeenten de zorg uitgesproken wat de effecten zouden kunnen zijn van de wegvallende tolinkomsten voor provincie Zeeland. De zorg is dat de provincie haar taken moet kunnen blijven vervullen, waaronder investeringen in de infrastructuur. Of provincie Zeeland minder middelen beschikbaar zal hebben, hangt af van het gekozen bekostigingsmodel. In dit onderzoek is niet gekeken naar deze mogelijke effecten

Maatschappelijke kosten en baten

In een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) wordt het welvaartseffect berekend. Voor de tol in de Westerscheldetunnel geldt voor bestaande gebruikers dat het om een herverdeling van middelen gaat. De automobilisten en vrachtwagenchauffeurs sparen geld uit en de aandeelhouders missen inkomsten. Het effect op de nationale welvaart hiervan is neutraal.

Maar voor het nieuw gegenereerde verkeer is er wel een baat. De nieuwe automobilisten ontlopen de tol en de helft van hun tolkosten mag als maatschappelijke baat worden meegenomen.⁷ Er worden langere ritten gemaakt om andere bestemmingen aan te doen dan met tol. De baten hiervan komen voort uit het voordeel van de verlaging van de reiskosten en de doorwerking ervan op de arbeidsmarkt, de

woningmarkt en op sociaal/recreatief vlak. Deze baat is circa € 40 mln. Daarnaast geldt dat hij meer betaalt voor een hoger gebruik van brandstof en accijns. De accijns is een baat voor de Rijksoverheid van ca. € 35 mln. Verder is er een afname van ca. € 15 mln. voor buitenlanders die voorheen tol betaalden; die inkomsten vallen nu weg. En er is een kleine baat voor Nederlandse automobilisten die niet meer via de Liefkenshoek tunnel rijden en zo tol in het buitenland vermijden. Tot slot is er nog een zeer beperkt welvaartsverlies; door de veranderde routekeuze zal iets meer gebruik worden gemaakt van de twee andere Nederlandse tunnels (Blankenburgtunnel en Kiltunnel). Voor het vrachtverkeer via de Westerscheldetunnel neemt reisafstand af. Dit levert lagere kosten op, wat resulteert in een baat van circa € 10 mln.

De directe effecten van de nieuwe reispatronen leiden ertoe dat er een betere match op de arbeidsmarkt komt. Hierdoor kunnen werkgevers een werknemer aannemen, die betere kennis en vaardigheden heeft. Dat werkt indirect door voor de arbeidsproductiviteit van deze nieuwe werknemer en bij zijn collega's, die hiervan profiteren. Dit type indirecte effecten, de doorwerking van de veranderde reispatronen op diverse markten, leidt tot een bandbreedte van extra baten, van 15% (ondergrens) tot 30% (bovengrens). Deze baten zijn geraamd op € 9 – 18 mln.

⁷ Dit is de zogenaamde rule of half, die laat zien dat er een schuine lijn tussen vraag en aanbod loopt. Dat weerspiegelt het effect dat er al automobilisten zijn die bij een verlaging van de tol al hun route aanpassen.

Aan de kostenzijde is er één out-of-pocket kostenpost. Dat zijn de kosten voor een sociaal plan voor het personeel dat de tolgaring doet. De andere 'kostenposten' zijn maatschappelijke negatieve baten. Zo neemt door het extra verkeer de kans op congestie iets toe en daardoor neemt de betrouwbaarheid van de reizen iets af. Voor het niet-vrachtverkeer stijgen de reistijden licht omdat er langere ritten worden gemaakt. En er is een maatschappelijke baat van het verlagen van administratieve lasten. De gebruikers van de tunnel hoeven geen t-tag aan te vragen en rekeningen te administreren en verrekenen met opdrachtgevers.

Door het extra verkeer neemt de kans op congestie iets toe en daardoor neemt de betrouwbaarheid van de reizen iets af. Voor het niet-vrachtverkeer stijgen de reistijden licht omdat er langere ritten worden gemaakt. Daarnaast is er een maatschappelijke baat van het verlagen van administratieve lasten.

De twee grootste negatieve externe effecten zijn de groei van broeikasgassen en toename van verkeersongevallen doordat er ruim 200.000 extra kilometers wordt gereden. Daarnaast zijn er lokale effecten langs toeleidende wegen bijvoorbeeld in kernen in Borsele door groei van het verkeer, waaronder geluidshinder, trillingen en slechtere luchtkwaliteit.

Samenvattende conclusie

Als alle maatschappelijke kosten en baten worden beschouwd dan kan worden geconcludeerd dat de welvaartswinst tussen de € 27 en € 39 mln. (netto contante waarde 2022-2032) bedraagt. De maatschappelijke baten zijn circa anderhalf maal zo hoog als de maatschappelijke kosten en negatieve effecten. Dat er een aanzienlijk welvaartseffect is, is goed verklaarbaar omdat een tol een interventie is die op markten verstorend werkt. Door het opheffen van deze verstoring gaan de markten beter werken en zijn er positieve effecten voor de arbeidsmarkt, de woningmarkt en op sociaal/recreatief vlak.

In de gevoeligheidsanalyse is o.a. onderzocht wat er gebeurt als het verkeer minder groeit dan is voorzien in het scenario 2030 Hoog. Deze lagere groei is even waarschijnlijk als een hoge groei. Specifiek voor de verkeersintensiteit van de Westerscheldetunnel geldt dat de afgelopen jaren al aanzienlijke groei van verkeer is geweest en de vraag is hoeveel er nog bij gaat komen en wat het lange termijneffect van COVID-19 zal zijn. Bij een lagere groei van het verkeer nemen de maatschappelijke kosten en baten vrijwel evenredig af. Dat leidt tot een halvering van het welvaartseffect tot € 15 – 20 mln. (netto contante waarde 2022-2032). De verhouding tussen maatschappelijke baten en maatschappelijke kosten en negatieve effecten, blijft anderhalf.

Naast de berekende baten is er een positief effect dat alleen kwalitatief kan worden aangegeven. Het gaat hierbij om het gevoel van onrechtvaardigheid dat uit interviews naar voren

kwam over het tol moeten betalen, terwijl er geen alternatieve route is en het daarom als een onvrijwillige keuze wordt gezien. Dit gevoel van onrechtvaardigheid leeft in Zeeland en is in het bijzonder genoemd in de interviews met partijen uit Zeeuws-Vlaanderen.

Ruimtelijke verdeling baten

De meeste sociaal-economische baten en een deel van de negatieve effecten zullen in Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren en Bevelanden merkbaar zijn. Er is een beperkte doorwerking in de rest van Zeeland en Nederland. De accijnsbaat en het negatieve effect van de klimaatmissies spelen op nationale schaal.

Colofon

Bart Witmond
Michiel Modijefsky
Rick Janse
Pim de Roos
Foto voorkant: Bertknot

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

de voorzitter van Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v. de statengriffier

Onderwerp
Afschrift brief en flyer
OZO tolvrije
Westerscheldetunnel

Zaaknummer
41087

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 11 mei 2021

Geachte voorzitter,

Middels onze brief "Uitkomsten onderzoek tolvrije Westerscheldetunnel" (*kenmerk 41087*) d.d. 6 april 2021 hebben wij u geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek dat in opdracht van het Rijk heeft plaats gevonden naar een tolvrije Westerscheldetunnel. Dit naar aanleiding van de aangenomen motie van het lid Schonis (*kamerstuk 35570, nr. 41*) die op 24 november 2020 door de Tweede Kamer is aangenomen.

In onze brief hebben wij aangegeven dat wij in overleg met het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) een tolvrije Westerscheldetunnel onder de aandacht zullen brengen bij de formatietafel, passend bij en in de context met de bredere Zeeuwse lobbyinzet. Bijgevoegd ontvangt u ter kennisname een afschrift van de brief "Westerscheldetunnel tolvrij" met als bijlage een flyer die namens het OZO naar de formateur is gezonden (**bijlage**).

In de brief aan de formateur doet het OZO een beroep op het nieuwe kabinet om voldoende financiële middelen ter beschikking te stellen om een volwaardig tolvrije Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk te realiseren. Het OZO pleit er dan ook voor een tolvrije Westerscheldetunnel in het regeerakkoord op te nemen met daarbij de beoogde ingangsdatum. Een spoedige tolvrije tunnel kan het ervaren gevoel van onrechtvaardigheid wegnemen. Tevens vraagt Zeeland aandacht voor het behouden (ook na 2033) van de Zeeuwse verkeerscentrale in Borssele.

De uitkomsten van het onderzoek dat in opdracht van het Rijk heeft plaats gevonden naar een tolvrije Westerscheldetunnel worden geagendeerd voor het commissiedebat MIRT op 16 juni 2021. Daarnaast wordt op initiatief van de Kamer een rondetafelgesprek georganiseerd over het onderwerp tolvrije Westerscheldetunnel. Het doel van een rondetafelgesprek is Kamerleden te informeren. Daarbij nodigt de commissiegriffier (ervarings) deskundigen uit, op voordracht van een Kamerlid. Uitgenodigde (ervarings) deskundigen zitten met Kamerleden van een Commissie aan tafel en mogen vervolgens kort toelichten hoe zij over een onderwerp denken. Wij vinden dit initiatief vanuit de Kamer een positieve ontwikkeling.

De komende periode zullen wij samen met de gemeente Terneuzen, het OZO en andere stakeholders blijven lobbyen om, met voldoende financiële middelen vanuit het Rijk, de Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk tolvrij te maken.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlage: Afschrift brief en flyer OZO "Westerscheldetunnel tolvrij"

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Aan de informateur
Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Overleg Zeeuwse Overheden
Kanaalweg 1
4337 PA Middelburg
088 2461700
info@regiobureauzld.nl
www.samenzeeland.nl

Middelburg, maandag 17 mei 2021

Betreft: formatiebrief Zeeland Westerscheldetunnel tolvrij

Geachte mevrouw Hamer,

De Westerscheldetunnel in Zeeland is de enige Nederlandse verbinding die Zeeuws-Vlaanderen met de rest van Nederland verbindt. Voor deze verbinding moet tol worden betaald. Uit onderzoek, uitgevoerd door Ecorys en Rebel in opdracht van het Rijk (het ministerie van I&W in uitvoering van de motie van de Tweede Kamer 24/12/2020), blijkt dat het opheffen van de tol voor de Westerscheldetunnel een positief effect heeft voor Zeeland, wat tevens doorwerkt in de rest van Nederland. Zo is het tolvrij maken van de tunnel onder andere gunstig voor de Zeeuwse arbeids- en woningmarkt en de regionale economie. Maar echt onbetaalbaar is het gevoel van onrechtvaardigheid wat veel Zeeuws-Vlaamse burgers ervaren. Zij moeten tol betalen op de enige Nederlandse route die leidt tot vitale (overheids)functies die in Zeeuws-Vlaanderen niet aanwezig zijn. Het enige alternatief is een omweg van ruim 100 kilometer door België.

Sociale en economische effecten

Uit de onderzoeksrapporten blijkt dat het voor Zeeland gunstig is als de tolheffing zou worden afgeschaft. De tol werkt namelijk marktverstoring. Zo zijn de maatschappelijke baten anderhalf keer zo hoog als de maatschappelijke kosten, dit voordeel geldt voor Nederland als geheel. Tolvrij blijkt onder meer een positief effect te hebben voor de arbeidsmarkt, want nu remt de tol vaak nog het werken aan 'de overkant'. Daarnaast is het voor bedrijven aantrekkelijker om zich elders in de regio te vestigen, uit te breiden en personeel aan te trekken. Ook is het gunstig dat de woningmarkt niet meer door de tunnel 'begrensd' wordt. Bovendien maakt een tolvrije tunnel een bezoek aan familie, vrienden of winkels aan de andere kant van het water toegankelijker. Deze verstoring van de markt opheffen is dus al noodzakelijk.

Financiële scenario's

Naast het onderzoek naar de sociaal economische effecten van het afschaffen van de tolheffing, zijn er verschillende financiële scenario's voor het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel onderzocht. Hierbij merken de onderzoekers op dat het Rijk per definitie ruimere mogelijkheden heeft voor de dekking van het financiële tekort dat ontstaat bij het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel.

Wat vraagt Zeeland?

Op 24 november 2020 is de motie Schonis c.s. over onderzoek naar de financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken Kamerbreed aangenomen waarin de regering wordt verzocht te onderzoeken wat de sociale en economische effecten zijn van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland. Deze motie geeft aan dat de onderzoeken doel hebben om de Tweede Kamer te informeren ten behoeve van de formatie. Zeeland brengt deze onderzoeken dan ook graag onder de aandacht richting de formatie. Dit natuurlijk in aanvulling op het Zeeuwse kabinetsaanbod, en het aanbod van het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen.

Om zo spoedig mogelijk een tolvrije tunnel te realiseren moeten de inkomsten van de tolpassages tot 2033 op een andere wijze vergoed worden. De dividenden die de Provincie Zeeland jaarlijks van de NV Westerscheldetunnel ontvangt vloeien in de bestemmingsreserve Westerschelde en Sluiskiltunnel waarbij sprake is van een gesloten systeem. De dividenden worden met name aangewend om de investering (inclusief rentelasten) van de aandelen Westerscheldetunnel financieel te dekken. Daarnaast worden uit deze reserve de kosten voor afschrijving, onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel en een investering in de Sloeweg gedekt. Op basis van het huidige gebruik gaat het om een bedrag van circa € 30 miljoen per jaar.

Hierbij doen wij een beroep op het nieuwe kabinet om voldoende financiële middelen ter beschikking te stellen om een volwaardig tolvrije Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk te realiseren. Wij pleiten er dan ook voor een tolvrije Westerscheldetunnel in het regeerakkoord op te nemen met daarbij de beoogde ingangsdatum. Een spoedige tolvrije tunnel kan het ervaren gevoel van onrechtvaardigheid wegnemen. Tevens vraagt Zeeland aandacht voor het behouden (ook na 2033) van de Zeeuwse verkeerscentrale in Borssele.

Met vriendelijke groet,

Han Polman

Commissaris van de Koning in Zeeland en Voorzitter Overleg Zeeuwse Overheden

Westerscheldetunnel tolvrij

Een tolvrije tunnel

Zeeland wil dat de Westerscheldetunnel als cruciale verkeersader zo snel mogelijk tolvrij wordt. De Westerscheldetunnel verbindt de Zeeuws-Vlaamse grensregio met de rest van Nederland. Tolheffing remt de kracht en mogelijkheden van die verbinding. Hulp van het Rijk is nodig om gebruik van de tunnel zo snel mogelijk tolvrij te maken. De urgentie wordt bij inwoners, bedrijven en overheden breed gevoeld, want Zeeland staat voor grote opgaven. De tol vormt een extra barrière voor nieuwe ontwikkelingen en wordt als onrechtvaardig ervaren. Op 24 november 2020 is de motie Schonis c.s. over onderzoek naar de financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken Kamerbreed aangenomen waarin de regering wordt verzocht te onderzoeken wat de sociale en economische effecten zijn van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland. In aanloop naar de verkiezingen van maart 2021 pleitten de meeste partijen voor een tolvrije tunnel. Dit laat de urgentie, noodzaak en levendigheid van dit onderwerp zien. Achter de schermen wordt er al jaren naar een oplossing gezocht.

De in opdracht van het Rijk uitgevoerde onderzoeken tonen aan dat een tolvrije Westerscheldetunnel overwegend positieve directe en indirecte effecten heeft. Bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsmarkt, regionale economie, en leefbaarheid. De maatschappelijke baten zijn 1.5x zo hoog als de maatschappelijke kosten. Ook in de rest van Nederland is een beperkte doorwerking van de positieve effecten. Er wordt tevens opgemerkt dat de draagkracht van de regio om tolvrij te financieren beperkt is, en het Rijk per definitie meer mogelijkheden heeft.

Een tolvrije tunnel is essentieel voor een gelijk speelveld. Zeeland vindt het noodzakelijk om de tolinning zo snel mogelijk te stoppen. Tolafspraken worden op andere plekken vrijwel altijd eerder beëindigd. De tolheffing voor de Westerscheldetunnel is in een eerdere tijdsgeslacht vastgelegd tot 2033. Inmiddels staan deze afspraken ter discussie en is er binnen en buiten Zeeland een steeds breder draagvlak ontstaan om de tolheffing eerder te stoppen.

Het gevoel neemt toe dat het onrechtvaardig is dat alleen in Zeeland voor zo'n belangrijke primaire verbinding tol betaald moet worden. Er is geen redelijk alternatief: de kortste omweg bedraagt meer dan 100 km (via Antwerpen). De tol vormt een barrière voor maatschappelijke en economische ontwikkeling van Zeeuws-Vlaanderen, maar ook van Zeeland en daarmee de internationale regio tot Gent (North Sea Port District). Hoe eerder de 'rem' op nieuwe ontwikkeling verdwijnt, hoe beter. Demografische, sociale en economische opgaven in Zeeland kunnen dan adequater worden opgepakt.

Context van tolafspraken veranderd

Het Rijk heeft geïnvesteerd in de realisatie van de Westerscheldetunnel in Zeeland. Vanwege de omvang van het bouwproject zijn afspraken gemaakt over het langdurig innen van tol (van 2003 tot 2033) bij tunnelpassages. Voor de bouw werd de tol door velen als noodzakelijk gezien om de tunnel te kunnen realiseren ter vervanging van de veerboten. De Westerscheldetunnel was een verbetering van bestaande verbindingen. Nu blijkt echter dat dit middel, het optimale doel van verbetering van de bereikbaarheid belemmert door het innen van tol. Na vele jaren van tolinning is de opinie over de legitimiteit van de tolheffing wezenlijk anders. De context van de oude afspraken is na 20 jaar sterk veranderd.

De Westerscheldetunnel versterkt (inter)nationaal belangrijke economische verbindingen. Het gaat niet meer alleen om de vervanging van de veerponten, of om alleen een regionale verbinding. De Westerscheldetunnel is uitgegroeid tot een verbinding van internationale importantie en versterkt ook economische verbindingen die nationaal van grote meerwaarde zijn. Daarbij komt dat de Zeeuwse havens sinds 2018 zijn opgegaan in het internationaal havengebied North Sea Port. Dat havengebied wordt nu via de weg alleen verbonden door een toltunnel zonder dat er een redelijk (vrij toegankelijk) alternatief is. Bovendien nemen de verkeersknelpunten rond Antwerpen toe. Tolafschaffing maakt de regio aantrekkelijker (aan beide kanten van de tunnel) als vestigingsplaats voor bedrijven/personen.

Tol: meer dan het afbetalen van een investering

De Provincie Zeeland heeft in 2009 de aandelen van de tunnel verworven. Via de tolgelden wordt de tunnel 'afbetaald' maar worden ook de onderhouds- en beheerkosten van het tunneltracé betaald. De tolopbrengsten zijn tevens aangewend voor de investering in onder meer de aanleg van de Sluiskiltunnel. Hierdoor hebben tolpassanten zélf meebetaald aan deze extra schakel in de verbinding tussen de Westerscheldetunnel en Vlaanderen (van waaruit ook meegefinancierd is aan de Sluiskiltunnel). Door de Sluiskiltunnel en de verbreding van toeleidende wegen is de verkeersroute via de tunnel verder versterkt en verbeterd.

Wat vraagt Zeeland?

Om zo spoedig mogelijk een tolvrije tunnel te realiseren moeten de inkomsten van de tolpassages tot 2033 op een andere wijze vergoed worden. Op basis van het huidige gebruik gaat het om circa € 30 miljoen per jaar. Hierbij vragen we hulp van het Rijk. Deze hulpvraag wordt ondersteund door de positieve sociale en economische effecten die geschetst worden door de in opdracht van het ministerie van I&W uitgevoerde onderzoeken. Tevens vraagt Zeeland aandacht voor het behouden (ook na 2033) van de Zeeuwse verkeerscentrale in Borssele.

Wat kost een rit door de tunnel?

Een losse passage voor een personenauto kost € 5. Een abonnee (met een t-tag) betaalt € 3 per passage en na 150 passages in een kalenderjaar zakt dit naar € 2,50 (veelgebruikerskorting na 150 passages).

- Forens

Wie iedere dag met de auto heen en weer rijdt door de tunnel van en naar het werk, uitgaande van een vijfdaagse werkweek en vijf vakantieweken in een jaar, betaalt voor 470 tunnelpassages. Inclusief de veelgebruikerskorting, betaalt deze forens (of zijn werkgever) per jaar € 1.250.

- Transport

De toltarieven verschillen per voertuigencategorie. Een passage voor een grote vrachtwagen is € 25, met t-tag € 15 en veelgebruikers betalen € 12,50. Stel dat een transportbedrijf gemiddeld iedere werkdag één keer op en neer rijdt via de tunnel met een vrachtwagen, dan zijn dat 520 tunnelpassages in een jaar. De jaarlijkse kosten komen uit op € 6.875.

Bezoekers

Veel inwoners rijden niet voor het woon-werkverkeer, maar wel privé door de tunnel. Met enige regelmaat gaan zij door de tunnel om op bezoek te gaan bij vrienden of familie aan de overkant, om te winkelen, te sporten, of om naar het theater te gaan. Die gebruiker betaalt € 3 per passage, dus € 6 per bezoek. Ook als je maar een keer per week naar de 'overkant' gaat, betaal je meer dan € 300 per jaar aan tunnelkosten.

Vereniging van
Zeeuwse Gemeenten

Waterschap Scheldestromen

OZO

De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. statengriffier

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Voortgangsrapportages grote projecten over februari, maart en april 2021 en risicoparagraaf	14293		

Middelburg, 20 april 2021

Geachte voorzitter,

Vier keer per jaar worden Provinciale Staten middels een rapportage geïnformeerd over de voortgang van grote projecten die op grond van het Kader Grote Projecten door uw Staten als zodanig zijn aangemerkt. Voor de grote projecten Waterdunen, Natuurpakket Westerschelde, Thermphos, Zeeuws Deltaplan Zoet Water en N673 Zanddijk ontvangt u hierbij de voortgangsrapportages over de maanden februari, maart en april 2021. Voor het project N290 Traverse Kapellebrug wordt gewerkt aan de verdere invulling van de projectorganisatie en het opstellen van de startnotitie. Het streven is om de startnotitie op korte termijn aan uw Staten voor te leggen om vervolgens voor de volgende rapportageperiode een eerste voortgangsrapportage op te stellen.

De fysieke sanering van Thermphos is afgerond en de nazorgfase is gestart. Op 8 april is in het Bestuurlijk Overleg de Samenwerkingsovereenkomst beëindigd en is de verdeling van resterende financiële middelen geaccordeerd. Hierdoor is er geen VCB-rapportage, financieel overzicht, of planning meer opgenomen als onderdeel van deze voortgangsrapportage zoals voorheen wel gebruikelijk was. Uw Staten ontvangen nog wel separaat een financieel overzicht van de totale sanering.

Door de rapportagecyclus zo goed mogelijk af te stemmen op het vergaderschema van Provinciale Staten zijn de rapportages nog voor het meireces, op 20 april, vastgesteld waardoor niet over de gehele maand april gerapporteerd kon worden. De planning van de volgende voortgangsrapportages grote projecten over 2021 is als volgt.

<i>Voortgangsrapportage over</i>	<i>Commissie Ruimte</i>	<i>Commissie Economie</i>	<i>Commissie Bestuur</i>
mei, juni, juli 2021	17 september	17 september	24 september
augustus, september, oktober 2021	26 november	26 november	3 december
november, december, januari 2021/2022	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

De voortgangsrapportage is een rapportage achteraf. Deze systematiek brengt met zich mee dat de laatste actuele ontwikkelingen niet altijd meegenomen kunnen worden. Om de informatiebehoefte omtrent actualiteit zo goed mogelijk te bedienen verwoorden wij actualiteiten of majeure ontwikkelingen in de aanbiedingsbrief bij de voortgangsrapportages, via tussentijdse correspondentie buitenom de rapportages en/of mondeling door de portefeuillehouder bij de bespreking van de rapportage in de commissie.

Voor wat betreft het risicomanagement bij de grote projecten wordt de informatie over de risico's via de voortgangsrapportages aan Provinciale Staten verstrekt. Daarnaast wordt via de bijgevoegde risicoparagraaf gerapporteerd over de ontwikkeling van het provinciaal risicoprofiel en het weerstandsvermogen. Daarin worden risico's gemeld en toegelicht conform het provinciaal risicomanagementbeleid. Het betreft risico's die opgevangen moeten worden vanuit de algemene risicobuffer en niet vanuit projectbudgetten. De ratio's weerstandsvermogen en algemene reserve voldoen ruimschoots aan de door uw Staten vastgestelde norm.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf (februari, maart, april 2021).

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: sanering Thermphos

Algemeen			
Periode	februari/maart/april 2021	Datum	20-4-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	Samen met het Rijk en North Sea Port zijn wij 1 van de 3 financiers van het project om Thermphos te laten saneren. In die hoedanigheid houden wij de voortgang van de sanering in de gaten en sturen wij samen met de 2 andere financiers bij, tot het punt dat voorbereidingen voor heruitgifte kunnen worden getroffen. Deelprojecten binnen de sanering zijn: a. Deelproject I – Fosforveilig stellen i. Veiligstellen ovens ii. Veiligstellen vaten met leidingen iii. Leidingen en tanks iv. Natte verwerking b. Deelproject II – Reststoffen i. Verwerking en opslag van afvalstoffen ii. Direct af te voeren materialen en afvalstoffen c. Deelproject III - Ontvlechting en sloop van installaties en gebouwen d. Deelproject IV – Bodemsanering
Achtergrond	In 2014 is door Provincie Zeeland en Zeeland Seaports een akkoord met Curatoren gesloten. Er is uit de boedel € 35 miljoen ontvangen voor de veiligstelling/sanering van het Thermphos terrein. Er is een beheersorganisatie (VCB) opgericht voor toezicht en organisatie van de werkzaamheden. VCB heeft op 31 maart 2017 een nieuw plan van aanpak beschikbaar gesteld. Naar aanleiding van het adviesrapport van de Commissie Samsom werken Provincie Zeeland, Ministerie van I&W en Zeeland Seaports samen voor de totale sanering van het voormalige Thermphos-terrein. Op grond van de Samenwerkingsovereenkomst is een stuurgroep geformeerd bestaande uit een vertegenwoordiging van de drie financierende partijen. De taak van de Stuurgroep is om met inachtneming van de gezamenlijke belangen van financierende Partijen en rekening houdende met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van partijen, controle uit te oefenen op de Project- en beheersorganisatie en de realisatie van het Project. De Provincie is één van de drie partijen die deel uitmaakt van de stuurgroep en om die reden gedeelde verantwoordelijkheid bezit. Vanuit die hoedanigheid en positie wordt door ons college per kwartaal gerapporteerd over het project Thermphos. Deze

	stuurgroep ressorteert onder het Bestuurlijk Overleg, eveneens ingesteld op grond van de Samenwerkingsovereenkomst.	
Relevante besluiten	GS	18 april 2018 ondertekende Samenwerkingsovereenkomst Sanering voormalig Thermphos terrein.
	PS	In vervolg op het rapport Samsom heeft op 3 en 10 november 2017 PS het statenvoorstel ten aanzien van de implementatie van het rapport Samsom en de dekking daarvan (DIP-163) vastgesteld. Op basis daarvan hebben GS een financiële overeenkomst en een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het ministerie van I&W en Zeeland Seaports voor de sanering van het Thermphos-terrein.

Betrokkenen			
Bestuurlijk opdrachtgever	dhr. Drs. J. de Bat		
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. Drs. L.M.L.M. Prevaes		
Projectleider	dhr. L.J. Schipper		
Voortgang algemeen	De Stuurgroep is in deze verslagperiode 1x bijeen geweest. Het Bestuurlijk overleg is 1 x bijeen geweest. Tijdens dit Bestuurlijk Overleg is de samenwerking officieel beëindigd.		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100		
Definitiefase	100		
Ontwerpfase	100		
Vorbereidingsfase	100		
Realisatiefase	100	10-10-2014	28-02-2021
Nazorgfase	50	01-01-2021	30-06-2021

Beheersaspecten	Status	Toelichting	
Geld		vorige status:	
		Nu de fysieke sanering is afgerond, is de nazorgfase begonnen. Hierin vindt onder andere de financiële afwikkeling plaats en wordt het technisch opleverdossier opgesteld. In het Bestuurlijk Overleg van 8 april is de Samenwerkingsovereenkomst beëindigd en is op basis van de jaarstukken VCB 2020 het voorstel geaccordeerd om de resterende financiële middelen te verdelen tussen de financierende partijen. GS zullen op korte termijn een financieel overzicht van de totale sanering aan PS verstrekken.	
Organisatie		vorige status:	
		De interne organisatie is na de ondertekening van de Samenwerkingsovereenkomst aangepast aan de nieuwe situatie en verantwoordelijkheidsverdeling tussen de 3 partijen.	

		De Provincie vervult daarnaast de voorzittersfunctie en de secretariatsfunctie voor de Stuurgroep Thermphos en het Bestuurlijk Overleg Thermphos.
Risico's		vorige status:
		Met de accordering van het voorstel over de verdeling van de resterende financiële middelen in het Bestuurlijk Overleg van 8 april zijn er geen risico's meer voor de Provincie en is geen risicobuffer meer nodig voor dit project.
Kwaliteit		vorige status:
		De interne organisatie, inclusief externe inhuur deskundigen zorgt voor een kwalitatief adequaat traject. Vanuit ministerie I&W, North Sea Port en Provincie Zeeland wordt VCB bevraagd op het op peil zijn van haar organisatorische kwaliteit.
Informatie		vorige status:
		Middels de kwartaalrapportages worden de Staten volledig op de hoogte gehouden van de voortgang van het project. Omdat de fysieke sanering is afgerond is daarom door GS aan de Staten voorgesteld om de geheimhouding op diverse documenten (deels) op te heffen.
Tijd		vorige status:
		De fysieke sanering is afgerond. Er is nu een nazorgfase, waarin onder andere de financiële afwikkeling plaats vindt.

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Risicoparagraaf

februari, maart, april

Inleiding

In het risicomanagementbeleid 'riskeer, beheers en realiseer meer' is vastgelegd dat projectrisico's worden verantwoord in de kwartaalrapportages die aan zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten worden verstrekt. In het handboek grote projecten is ook aandacht voor risicobeheersing en het rapportagesysteem voor de grote projecten (IPA) is hierop ingericht.

Tegelijkertijd met deze kwartaalrapportages wordt ook informatie verstrekt over de ontwikkeling van het provinciaal risicoprofiel en daarmee ook over andere provinciale risico's.

Risico's

In het risicoprofiel van Zeeland zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Een aantal van deze risico's heeft tevens een relatie met (voormalige) grote projecten. Het gaat om risico's met betrekking tot onderstaande onderwerpen.

Overzicht risico's februari, maart, april 2021

-
- Wettelijke Milieutaken
 - Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder
 - Waterdunen Beheer
 - Controle POP-3 en overige Europese gelden
 - Openbaar vervoer (Connexxion)
 - Invoering Schone Lucht Akkoord (SLA)
 - Cybercrime
 - Garantstelling ZB
 - Tekort in Faunafonds
 - Wijziging licentiestructuur

In bovenstaand overzicht staan de risico's in volgorde van invloed. De risico's met betrekking tot Wettelijke milieutaken, Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder en Waterdunen beheer bepalen voor het grootste deel het risicoprofiel van de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's. Het overzicht bestaat overigens niet uit alleen eenvoudige risico's. Zo zijn er meerdere risico's die betrekking hebben op Waterdunen beheer en op de wettelijke milieutaken.

Ten opzichte van de vorige kwartaalrapportage is het risico Controle POP-2 komen te vervallen, de 5 jaars controle termijn is verstreken.

Wettelijke milieutaken

De uitvoering van de meeste taken wordt voor de provincie uitgevoerd door de omgevingsdiensten RUD Zeeland (RUD) en DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR). Per 2019 voert DCMR de Brzo werkzaamheden voor de provincie uit die eerder door de RUD werden uitgevoerd. DCMR is van plan om o.a. via het uitvoeren van nulonderzoeken in beeld te krijgen welk niveau aan vergunningverlening en toezicht- en handhaving bij de verschillende Brzo bedrijven in het Zeeuwse

door de RUD is gehanteerd. Het is mogelijk dat uit het onderzoek blijkt dat DCMR van mening is dat zij haar verantwoordelijkheid alleen kan waarmaken als de uitvoering van de Brzo taken op een hoger niveau wordt getild. Dat kan betekenen dat er structureel meer uren nodig zijn voor de Brzo werkzaamheden.

In 2021 wordt er een toekomstverkenning uitgevoerd voor de milieutaken waar we als provincie verantwoordelijk voor zijn. De kans is aanwezig dat er uit deze verkenning hogere lasten voortvloeien, afhankelijk van gekozen ambities en uitvoeringsniveau.

Beheersmaatregelen:

Via periodiek accounthoudersoverleg met de RUD en DCMR worden de actuele ontwikkelingen doorgesproken.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen inderdaad over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Beheersmaatregelen:

De gemeente verstrekt gedurende de looptijd van de garantie jaarlijks aan de Provincie een controleverklaring van een externe accountant over de vastgestelde jaarrekening van Perkpolder Beheer. Hierover en over de actuele ontwikkelingen vindt jaarlijks minimaal één keer bestuurlijk overleg plaats tussen de Provincie en de gemeente Hulst. Gedurende het jaar vindt tevens ambtelijk overleg plaats over de actuele ontwikkelingen binnen het project Perkpolder. Na het vaststellen van een nieuwe GREX door de gemeente Hulst ontvangen wij, op ambtelijk niveau, een exemplaar van deze GREX.

Waterdunen beheer

Voor Waterdunen is er eind 2016 een harde knip aangebracht tussen de uitvoerings- en beheerfase van Waterdunen. De risico's van de uitvoeringsfase zijn onderdeel van het groot project Waterdunen en worden toegelicht in de voortgangsrapportages van Waterdunen. De projectrisico's hebben invloed op de post onvoorzien in de GREX. De risico's van de beheerfase zijn door de knip geen onderdeel van het groot project en worden meegenomen in de berekening van het provinciaal risicoprofiel en hebben invloed op het provinciaal weerstandsvermogen.

In de beheerfase gaat het om het beheer en onderhoud van het gebied Waterdunen. Op hoofdlijnen is duidelijk dat beheer en onderhoud na de grondoverdracht /-uitruil aan de projectpartners toekomt en zij als nieuwe eigenaren hiervoor verantwoordelijk zijn. In de beheerfase is de provincie echter voor enkele jaren mede-risicodrager voor de inlaatkreek en de zandvang. De financiële gevolgen van risico's in deze periode zijn ingeschat en meegenomen in de berekening van de benodigde provinciale risicobuffer.

Beheersmaatregelen:

Door middel van monitoring moeten de gevolgen beperkt worden en daarnaast wordt overleg gevoerd met de partners over het toekomstige beheer.

Benodigde risicobuffer

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van het door Provinciale Staten vastgestelde zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's zijn afgedekt met een bedrag van € 5,5 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare risicobuffer

Algemene reserve (na 5 ^e begrotingswijziging 2021)	17,4
Bestemmingsreserve	0,0
Vrije belastingcapaciteit motorrijtuigenbelasting	14,2
Ruimte meerjarenbegroting (na 5e begrotingswijziging 2021)	2,1
Totaal	33,7

De omvang van de onderdelen van de beschikbare risicobuffer is gelijk aan de stand in het laatste zichtjaar van de laatst vastgestelde meerjarenbegroting, zijnde 2024.

Ratio weerstandsvermogen

Op basis van het ratio weerstandsvermogen wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomanagementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,5. Dit valt in de klasse ruim voldoende.

<i>Ratio weerstandsvermogen =</i>	$\frac{\text{Beschikbare risicobuffer}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{33,7}{5,5}$	=	6,1
-----------------------------------	---	---	--------------------	---	-----

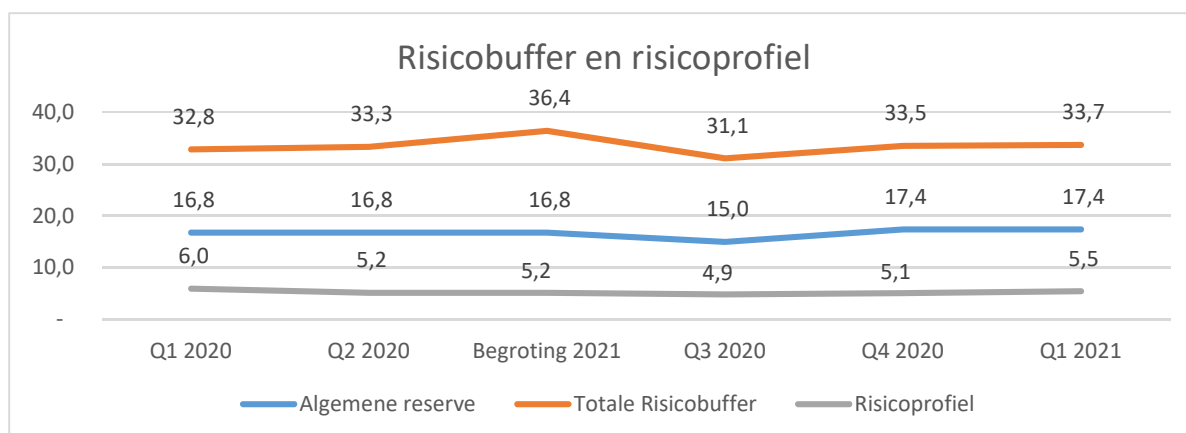
Ratio Algemene reserve

De Algemene reserve bevat het vrije vermogen van de Provincie en fungeert daardoor als primaire risicobuffer. Provinciale Staten hebben besloten dat de Algemene reserve minimaal gelijk (ratio 1,0) moet zijn aan de benodigde risicobuffer, zodat het mogelijk is om met de algemene reserve de risico's af te dekken. Bij de berekening van de ratio Algemene reserve wordt uitgegaan van de laagste stand van de algemene reserve in de toekomstige jaren van de laatst vastgestelde meerjarenbegroting. De laagste stand van de Algemene reserve doet zich voor in 2024.

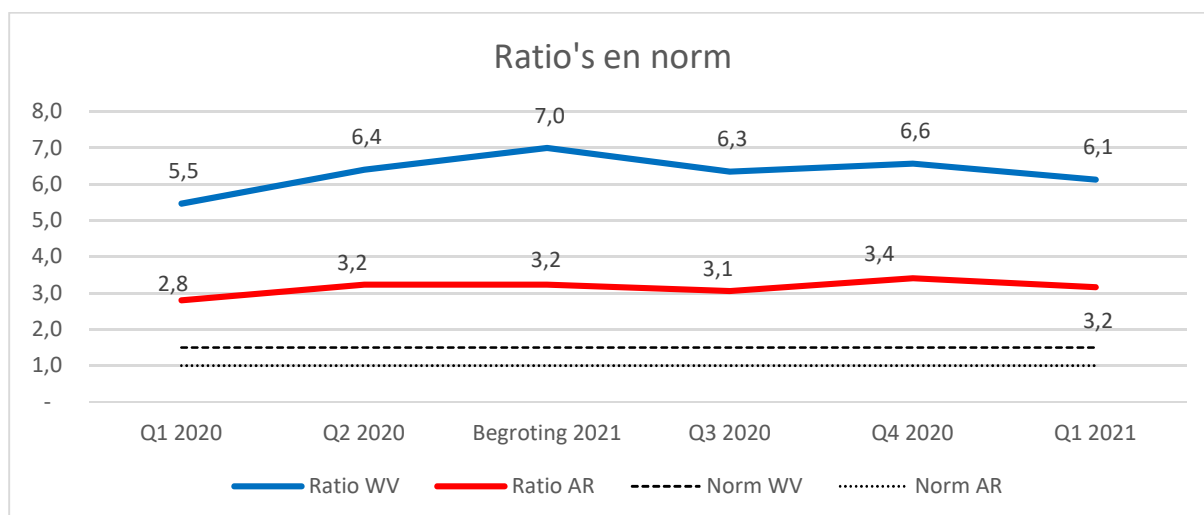
<i>Ratio Algemene reserve =</i>	$\frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{17,4}{5,5}$	=	3,2
---------------------------------	---	---	--------------------	---	-----

Ontwikkeling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de provincie is afhankelijk van meerdere factoren en wijzigt daardoor voortdurend. De ontwikkeling van het provinciaal weerstandsvermogen ziet er als volgt uit.

De risicobuffer stijgt licht ten opzichte van de 4^e kwartaalrapportage 2020. Het risicoprofiel is gestegen als gevolg van het gestegen risico wettelijke milieutaken. Als het risicoprofiel harder stijgt dan de risicobuffer, betekent dit dat de ratio's dalen zoals in onderstaande grafiek is te zien.

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: Programma Natuurpakket Westerschelde

Algemeen			
Periode	februari/maart/april 2021	Datum	20-4-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	Het programma tot het realiseren van minimaal 600 ha estuariene natuur volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005) over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010. Het Programma Natuurpakket Westerschelde (NPW) omvat volgende projecten: a) Hertogin Hedwigepolder (350 ha) b) Uitbreiding Zwin (22 ha) c) Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha) d) Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha) e) Landbouw-flankerend beleid (subsidie € 8,05 miljoen en grondruilbank € 4,95 miljoen). f) Overige afspraken (grenspark, impuls Hulst, impuls Sluis, Sloe/Tractaatweg, monitoring)		
Achtergrond			
Relevante besluiten	GS	7 oktober 2005 Voorstel GS invulling Schelde Estuarium. Ingekomen brieven van ministerie EZ/LNV van 26 januari 2013 en 14 november 2016 inzake wijziging convenant. Ingekomen brief van ministerie LNV van 11 januari 2018 inzake goedkeuring van het voorstel tot herijking.	
	PS	Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde	

Betrokkenen			
Bestuurlijk opdrachtgever	mevr. Drs. A. Pijpelink		
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. Drs. L.M.L.M. Prevaes		
Programmamanager	dhr. Drs. J.P.P. Hinssen		
Voortgang algemeen	Zie bijlage: Voortgang per project		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100	17-12-2004	30-01-2006
Definitiefase	100	31-01-2006	26-06-2013
Ontwerpfase	100	01-01-2008	31-10-2018
Vorbereidingsfase	97	01-01-2013	31-12-2022
Realisatiefase	18	01-01-2013	31-12-2022
Nazorgfase	5	14-10-2015	31-12-2025

Beheersaspecten	Status	Toelichting	
Geld		Vorige status:	
		Voor de uitvoering van NPW is door het Rijk in totaal € 155,7 miljoen budget beschikbaar gesteld. Op 27 juli 2020 heeft de minister van LNV schriftelijk ingestemd met de meerjarenkostenraming (MJKR) 2020 en het Jaarverslag 2019. Per 1 januari 2021 is op basis van de concept jaarcijfers 2020 van het budget € 117,5 miljoen uitgegeven. Er resteert nog een werkbudget van € 38,2 miljoen voor de resterende uitvoerings- en nazorgperiode 2021-2025. De verwachting is dat dit voldoende is voor de realisatie van het programma. Met betrekking tot de schadeloosstellingsprocedure is op 5 oktober 2020 het op de rechtbank uitspraak gebaseerde resterende deel van de schadeloosstelling en bijkomende kosten uitbetaald aan de voormalige eigenaar van de Hedwigepolder. Er is principaal cassatieberoep bij de Hoge Raad ingesteld tegen het vonnis van de Rechtbank. Het is dus nog mogelijk dat het schadeloosstellingsbedrag wijzigt.	
Organisatie		vorige status:	
		Het NPW is een programma-aanpak die de Provincie uitvoert voor het Rijk op basis van een convenant met het Rijk. Binnen de Provincie Zeeland is een programmastructuur geformeerd die van voldoende omvang en kwaliteit is voor de uitvoering van de NPW-projecten. De feitelijke uitvoering van de NPW-projecten wordt in belangrijke mate met en door externe partners gedaan: het Zwin is uitgevoerd door het Vlaams agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust en het Hedwigeproject wordt door de Vlaamse Waterweg NV uitgevoerd. De projecten Bath en Ossensisse door Rijkswaterstaat (Projectorganisatie Waterveiligheid). Het project Waterdunen voert de Provincie zelf uit.	
Risico's		vorige status:	
		Overeenkomstig de afspraken rond grote projecten worden ieder kwartaal de risicodossiers geactualiseerd op project- en programmaniveau. Voor het Hedwigeproject zijn eind december 2020 de natuuronthefing en -vergunning verlengd tot eind 2024. In de natuurvergunning is tevens de wijziging van het grondverzet in de vorm van de panoramaheuvel meegenomen. Daarnaast heeft de omgevingsvergunning	

		afwijking inpassingsplan ten behoeve van de panoramaheuvel in ontwerp ter inzage gelegen. Er zijn twee zienswijzen ingediend waarop de beantwoording nu wordt voorbereid door de gemeente Hulst. Het is voor de indieners van de zienswijzen mogelijk om beroep in te stellen. Voor de verlenging van de ontgrondingsvergunning is inmiddels een definitieve vergunning binnen. In het Zimmermanproject heeft de zitting in het hoger beroep tegen de watervergunning plaatsgevonden. Er is nog geen uitspraak gedaan. Ook in de procedure over de gedoogplicht is de uitspraak nog niet ontvangen. Parallel hieraan blijft het streven erop gericht om tot minnelijke overeenstemming te komen met de eigenaar van een deel van de gronden die benodigd zijn voor het Zimmermanproject. In maart is een voorstel gedaan voor een schadeloosstelling / vergoeding voor een opstalrecht voor 2 strekdammen en heeft er een overleg plaatsgevonden. Vooralsnog lijkt de eigenaar het bedrag dat geboden is, te laag te vinden. Gelet op het provinciale grondbeleid is het niet mogelijk om een andere vergoeding te bieden dan een vergoeding gebaseerd op de getaxeerde waarde van de buitendijkse gronden. Bij het Zwin is er wat erosie aan de dijk geconstateerd. Momenteel wordt onderzocht welke aanvullende maatregelen aan de orde zouden kunnen zijn. Dat zal ook moeten worden afgestemd met het Waterschap. De gevolgen van Covid-19 lijken vooralsnog voor het Natuurpakket Westerschelde beperkt te zijn. Een aantal bijeenkomsten met de streek is niet doorgegaan. Er wordt momenteel een aantal digitale bijeenkomsten voorbereid. Op dit moment is binnen de MJKR voldoende financiële ruimte gereserveerd voor het opvangen van de in de risicodossiers genoemde risico's.
Kwaliteit		vorige status:
		Het beoogde effect van het programma NPW is het ontstaan van minimaal 600 hectare estuariene natuur. Na de inrichting van de geplande hectares in de NPW projecten zal de natuur zich gedurende meerdere jaren ontwikkelen tot de gewenste kwaliteit. De verschillende vormen van inrichting zoals nieuwe buitendijkse natuur, binnendijkse natuur en kwaliteitsverbetering van bestaande natuur leveren een andere natuurkwaliteit op. Zo levert één hectare nieuwe buitendijkse natuur een andere natuurwaarde op dan één hectare binnendijkse natuur. Daarom zijn alle hectares in het programma herijkt op basis van de verwachte natuurwaarde. Met de realisatie van het actuele programma NPW worden 658

		herijkte of gewogen hectare estuariene natuur ingericht. Hierdoor wordt een garantiebuffer gecreëerd om bij een tegenvallende natuurontwikkeling toch het beoogde effect van minimaal 600 hectare te realiseren. Op dit moment is 117 hectare estuariene natuur gerealiseerd, is 524 hectare in uitvoering en 17 hectare in voorbereiding. Een groot deel van de hectares is gekoppeld aan de uitvoering van de werkzaamheden in het Hedwigeproject. De werkzaamheden zijn in oktober 2019 gestart en zijn in volle gang. De nieuwe primaire kering en het krekken- en geulenstelsel zijn al zichtbaar in het landschap. In 2021 wordt de nieuwe primaire kering verder op hoogte gebracht en wordt de nieuwe weg langs de leidingendam afgerond. Sinds februari 2020 vinden de werkzaamheden bij Bath en Ossensisse plaats. Op 7 november 2019 is hiervoor het contract getekend tussen aannemer Van Oord en Rijkswaterstaat. De eerste en tweede fase van de werkzaamheden zijn inmiddels afgerond. De derde en laatste fase is voorzien in de zomer van 2021. Voor de gerealiseerde projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek geldt dat het sedimentatieproces conform verwachting goed op gang gekomen is. De monitoring wordt opgevolgd. Voor het Zwin geldt dat het gebied in februari 2019 in werking is getreden. De eerste rapportage over het Zwin wordt in december 2021 verwacht, waarna er jaarlijks gerapporteerd wordt.
Informatie		vorige status: Binnen het programma is de informatiestroom zowel ambtelijk als bestuurlijk geborgd door diverse overlegstructuren, zowel intern bij de Provincie als extern met het Ministerie van LNV.
Tijd		vorige status: De Provincie Zeeland heeft in 2006 de uitvoeringstaak voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW) in opdracht van het ministerie van LNV op zich genomen. De looptijd van het programma is vastgesteld tot en met 2022 met een afspraak over de nazorgfase. Binnen die periode zullen de projecten worden uitgevoerd. Het Rijk heeft op 27 juli 2020 schriftelijk ingestemd met de Meerjarenkostenraming (MJKR) 2020. In deze brief bevestigt het ministerie van LNV dat tezamen met de Provincie Zeeland ten behoeve van de MJKR 2021-2022 aanvullende afspraken zullen worden gemaakt over de nazorgfase na afloop van het convenant. Inmiddels zijn deze gesprekken in het najaar van 2020 gestart. Het gaat

		om de afronding van de buitendijkse projecten en het Hedwigeproject, de financiële afrekening, de vervreemding van de grondportefeuille en de begeleiding van de monitoring maar ook de werkzaamheden en bestedingen in het kader van het Grenspark Groot Saeftinghe welke langer zullen doorlopen. Uiterlijk op 1 oktober 2021 moeten de nadere afspraken hierover gemaakt zijn. Uitgaande van definitieve nadere afspraken in het komend voorjaar, kan de weerslag hiervan opgenomen worden in de MJKR 2021. Daarin is ook de strategie ten aanzien van de grondportefeuille voorzien.
--	--	---

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Bijlage: voortgang per project

Inmiddels is 117 hectare nieuwe estuariene natuur opgeleverd. De overige hectares zijn grotendeels in uitvoering. Zimmerman is nog in de voorbereidingsfase.

Hieronder wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

1. Hedwigeproject

Het werk voor de inrichting van de Hedwigepolder is in juli 2019 gegund aan de Tijdelijke Handelsvereniging Baggerwerken Decloedt-Jan de Nul-Aertssen. Er is een contract tussen de aannemer en De Vlaamse Waterweg gesloten.

Vanaf november 2019 is de aannemer gestart met het klaarmaken van het gebied voor de graafwerkzaamheden en zijn de grondwerken in maart 2020 gestart. Inmiddels is er circa 1 miljoen kuub aan grond verzet. De werken lopen op schema en zoals het er nu uit ziet, zijn de werkzaamheden in de loop van 2023 afgerond conform planning.

De ontwerp omgevingsvergunning afwijking inpassingsplan is op 7 januari 2021 ter inzage gelegd (inclusief Panoramaheuvel). Er zijn daarop twee zienswijzen ingediend, de beantwoording wordt in samenspraak met gemeente Hulst voorbereid. De natuurontheffing en -vergunning zijn verlengd, in de natuurvergunning is tevens de panoramaheuvel opgenomen. De verlenging van de ontgrondingenvergunning (binnendijks) is nu ook definitief verleend.

Met de Schelderadarketen vinden de nadere gesprekken plaats om te bepalen of een nieuw te bouwen radarinstallatie kan worden geïntegreerd in de uitkijktoren die gepland staat op de Panoramaheuvel met het oog op mogelijk te behalen efficiencywinst. Van belang is of de daadwerkelijke integratie past binnen de planning van de realisatie. Er wordt nu gezamenlijk verkend of de ontwerpen te integreren zijn. Als inderdaad besloten wordt tot het integreren van de radartoren met installatie dient een samenwerkingsovereenkomst opgesteld te worden met de Schelderadarketen.

Ten aanzien van het selectieproces van de toekomstig beheerder van de Hedwigepolder is te melden dat de gesprekken gestart zijn met de beoogd beheerder Stichting Het Zeeuwse Landschap (HZL). Zoals eerder vermeld is uit de selectieprocedure HZL naar voren is gekomen als enige kandidaat is overgebleven als beoogd beheerder.

Voor de realisatie van het veldstation heeft het bouwteam (aannemer, architect en constructeur, HZL en PZ) een definitief ontwerp gemaakt. Zodra er groen licht is vanuit de vergunningenprocedures kan de bouw starten. De natuurvergunning is verleend, het ontwerp van de watervergunning is gereed voor de terinzagelegging. De omgevingsvergunning heeft in ontwerp ter inzage gelegen. Er is één zienswijze ingediend. Samen met de gemeente Hulst wordt de beantwoording voorbereid.

Start van de daadwerkelijke bouw staat gepland na het broedseizoen van 2021. In de overeenkomst met de beoogd beheerder zal ook het overdracht van het veldstation worden opgenomen.

Schadeloosstelling

De rechtbank Zeeland-West-Brabant heeft op 15 april 2020 vonnis gewezen inzake de aan partijen toekomende schadeloosstelling. De hoogte van de schadeloosstelling is zo goed als gelijk aan het definitieve deskundigenrapport van de rechtbank. Op 5 oktober 2020 is het resterende deel van de schadeloosstelling inclusief bijkomende kosten betaald.

De Cloedt heeft principaal cassatieberoep ingesteld. Op basis van een advies van de landsadvocaat heeft, in overleg met LNV, de Staat incidenteel cassatieberoep ingesteld. Het mondelinge pleidooi voor de Hoge Raad heeft plaatsgevonden op 6 november 2020. Op 15

januari 2021 heeft de Advocaat-Generaal aangekondigd dat de conclusie op 25 juni as. verwacht mag worden.

Het zal vervolgens nog ongeveer 4 à 5 maanden duren voor dat de Hoge Raad arrest wijst.

2. Uitbreiding Zwin

Met de oplevering van de uitbreiding van het Zwin eind april 2019 is er 12 hectare estuariene natuur voor Nederland bijgekomen. Daarnaast is er 10 hectare kwaliteitsverbetering gerealiseerd bij het Zwin.

In het kader van de nazorg zijn o.a. de mogelijkheden van een rolstoelpad ter hoogte van het vlonderpad onderzocht. Daaruit is naar voren gekomen dat dit onwenselijk is in verband met de verkeersveiligheid. Daarnaast worden de afspraken met het waterschap ten aanzien van het beheer van de dijk vastgelegd. Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de erosie van de dijk. De eerste resultaten wijzen er op dat aanvullende maatregelen getroffen moeten worden. Dit zal met het Waterschap besproken worden. In het tweede kwartaal is hier meer duidelijkheid over. Ook de monitoring zal worden opgevolgd. In verband met de stijging van het zoet/zout grensvlak van het grondwater, wordt momenteel bekeken wat hiervan de consequenties zijn en wat mogelijke oplossingsrichtingen zijn. In het tweede kwartaal is hier meer duidelijkheid over.

3. Middengebied.

Met de oplevering van het project Perkpolder in juni 2015 is 35 hectare estuariene natuur gereedgekomen. Begin juni 2017 zijn de werkzaamheden aan de strekdammen bij Knuitershoek en Baalhoek (respectievelijk 27 en 33 hectare) afgerond.

Het project Waterdunen omvat de doelen “verbetering en verhoging van de kustveiligheid met innovatie van het toeristisch product” en “de versterking van natuur en landschap”. Binnen het project Waterdunen wordt 173 hectare nieuwe estuariene natuur gerealiseerd die voor 121 hectare meetelt in de opgave van het NPW. Sinds september 2019 stroomt er water in en uit Waterdunen. Tijdens de monitoringsperiode is geconcludeerd dat extra onderzoek nodig is om de getijdenduiker te laten voldoen aan de waterveiligheidseisen, zonder daarbij afbreuk te doen aan de doelstellingen van Waterdunen op het gebied van natuur en recreatie. Royal Haskoning DHV heeft dit onderzoek uitgevoerd en heeft een oplossing gepresenteerd waar bestuurlijke afspraken over zijn gemaakt om de komende periode de getijdenduiker aan te passen.

Voor de buitendijkse projecten bij Bath en Ossensisse zijn de benodigde vergunningen verleend. Voor de realisatie van deze projecten is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Rijkswaterstaat. De start van de uitvoering was in het voorjaar van 2020 en de uitvoering zal circa twee jaar duren.

De eerste en tweede fase van Bath en Ossensisse zijn afgerond. De laatste fase is voorzien in de zomer van 2021.

Het project Zimmerman zit nog in de voorbereidingsfase, vanwege buitendijs eigendom in de Westerschelde. Met de betreffende eigenaar is (nog) geen overeenstemming bereikt voor het realiseren van twee strekdammen op zijn buitendijs grondgebied. In het Zimmermanproject heeft de zitting in het hoger beroep tegen de watervergunning plaatsgevonden. Er is nog geen uitspraak gedaan. Ook in de procedure over de gedoogplicht is de uitspraak nog niet ontvangen. Parallel hieraan blijft het streven erop gericht om tot minnelijke overeenstemming te komen met de eigenaar van een deel van de gronden die benodigd zijn voor het Zimmermanproject. In maart 2021 is een voorstel gedaan voor een

schadeloosstelling / vergoeding voor een opstalrecht voor 2 strekdammen en heeft er een overleg plaatsgevonden. Vooralsnog lijkt de eigenaar het bedrag dat geboden is, te laag te vinden. Gelet op het provinciale grondbeleid is het niet mogelijk om een andere vergoeding te bieden dan een vergoeding gebaseerd op de getaxeerde waarde van de buitendijkse gronden.

Aan de aannemer die bezig is met de projecten Bath en Ossenis is gevraagd om een prijsaanbieding te doen voor het Zimmermanproject. Deze prijsopgave wordt thans bestudeerd. Uiterlijk 15 april moet aan de POW bericht worden of dit project in het kader van de VOV werken meegenomen kan worden.

Op de zeedijk ter hoogte van het buitendijks project Zimmerman is na de zomervakantie 2020 gestart met de aanleg van een informatiepunt. De benodigde vergunningen hiervoor zijn aangevraagd en verkregen. Eind oktober 2020 is het informatiepunt Westerschelde, ter hoogte van het Zimmermanproject, opgeleverd en vervolgens overgedragen aan de gemeente Reimerswaal. Het informatiepunt wordt goed bezocht door wandelaars en fietsers.

Tot slot wordt op dit moment in overleg met Staatsbosbeheer gekeken naar de mogelijkheid van een pilot schorverjonging bij het Schor van Waarde. Het streven is om medio 2021 het besluit over het al dan niet uitvoeren van deze pilot voor te leggen aan GS.

4. Nevenopgaven

Het NPW heeft enkele belangrijke maatschappelijke effecten in de vorm van regionale impuls voor de gemeenten Hulst en Sluis, de ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe en de inzet van Landbouw Flankerend Beleid waarbij de inzet gericht is op volhoudbare landbouw.

4.1. Grenspark Groot Saeftinghe

Er is een Gebiedsagenda opgeleverd voor het Grenspark. Besluitvorming over deze gebiedsagenda en een bijdrage van de provincie vanuit het NPW budget in de uitvoeringsagenda is door GS op 26 maart 2019 besloten.

Met de partners van het Interreg-project GGS is in concept een samenwerkingsverbandovereenkomst opgesteld om de horizontale beweging in de grensregio voort te zetten. De beweging en toekomstperspectief die in het grenspark met de streekholders is opgebouwd wordt met de partners voort gezet om ook de provinciale natuur-, landbouw- en toeristische opgave actief te verbinden met de gebiedsagenda. Planning is om de samenwerkingsovereenkomst in mei 2021 te ondertekenen. Twee projecten binnen de Regiodeal "Zeeuwen zelf aan Zet", vallen binnen het grenspark en zijn in december 2020 beschikt. De projecten Versterk de Scheldekust en Vernieuwing Landbouw worden nu opgepakt om invulling te kunnen geven aan respectievelijk een kwalitatieve recreatieve ontwikkelings-as langs de Schelde en het verkennen van de invulling van volhoudbare en natuurinclusieve landbouw in het grenspark.

De opdracht voor de uitwerking van de branding- en marketingstrategie heeft eerder een logo en een huisstijl opgeleverd en in december 2020 is samen met de streekholders een beeldmerk voor een streekmerk ontwikkeld. Tijdens een digitale talkshow is deze onthuld. De volgende stap is het bouwen van een platform met alle informatie over het grenspark voor de bezoekers en de streekholders. Ook wordt met de streekholders vorm gegeven aan het verder invullen van het streekmerk. Voor het hanteren van de huisstijl en het gebruik van het huisstijlhandboek worden op termijn trainingen georganiseerd.

Op het digitale platform van het Grenspark staat steeds de actuele stand van zaken. Zie voor info: www.grenspark-groot-saeftinghe.eu.

4.2. Regionale Impuls gemeente Hulst en gemeente Sluis

Gerealiseerde projecten van de gemeente Hulst zijn onder andere:

- herinrichting Frans van Waesberghestraat in Hulst
- herinrichting Hof te Zandeplein in Kloosterzande
- versterk de Vesting
- aanleg recreatief fietspad historische spoorbaan

Nog in uitvoering zijn de projecten in de gemeente Hulst:

- een uitkijktoren op de grens (Bos van Clinge)
- promotie en Branding Hulst inclusief Scheldekust.

Voor de Scheldekust wordt nauw samengewerkt met het Grenspark. Met de bewoners van de nabijgelegen gehuchten/dorpen is een attractieve route uitgewerkt, wat ook een ontwikkelingsroute vormt binnen het ruimtelijk concept van het Grenspark. Het plan is 18 september 2020 bestuurlijk gepresenteerd aan de gemeente Hulst, Waterschap en Provincie Zeeland.

Voor de gemeente Sluis richten de projecten zich op de kern Retranchement. Het betreft drie projecten waarvoor inmiddels geld vanuit het NPW-budget is toegekend. Het gaat hierbij om de volgende onderdelen:

- verplaatsing van het dorps huis naar de kerk en een aanbouw
- aankleding openbaar gebied (meer zichtbaar maken van de historie van Retranchement)
- parkeerruimte aan de rand van de kern

Alle drie de onderdelen zijn in het laatste stadium van de uitvoering en de verwachting is dat de uitvoering in 2021 zal worden afgerond.

4.3. Samenwerking in de Zwinstreek

Net als bij Grenspark Groot Saeftinghe heeft de grensoverschrijdende Zwinstreek ook behoefte aan een identiteitsgerichte gebiedsaanpak. De eerste stappen voor de samenwerking zijn inmiddels gezet op het vlak van gebiedspromotie en gebiedsinrichting. Tegelijkertijd wordt het proces van samenwerking gestructureerd. De verwachting is dat na de zomer een concreet plan op tafel ligt.

4.4. Landbouwflankerend beleid

Een van de nevenopgaven binnen NPW is het Landbouwflankerend Beleid. Hiervoor is een bedrag geraamd van € 13 miljoen. Hiervan is € 8,05 miljoen gereserveerd voor subsidiebijdragen en € 4,95 miljoen voor de Grondbank Zeeland in combinatie met kavelruil.

Via de Grondbank Zeeland wordt ruilgrond ingezet in combinatie met het instrument kavelruil om een bijdrage te leveren in het verbeteren van de agrarische structuur. Dit vindt plaats in heel Zeeland, maar de focus ligt vooral in Oost Zeeuws-Vlaanderen. De beschikbare voorraad ruilgrond (330 hectare per 22 maart 2021) ligt ook grotendeels in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Uiterlijk 2025 dient de grondvoorraad te zijn vervreemd.

5. Monitoring

Nu een aantal projecten is afgerond en een aantal projecten in 2021 zal worden uitgevoerd zal de monitoring een belangrijke plaats gaan innemen. Immers, het is van belang om op te volgen, hoe de natuur zich binnen de projecten gaat ontwikkelen. De projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek worden allen opgevolgd door het Centre of Expertise Delta Technology. De voorlopige resultaten wijzen uit dat de verwachte sedimentatie plaatsvindt.

Nederland heeft op 8 april 2014 aan de Europese Commissie toegezegd een onafhankelijke commissie voor de monitoring op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer van

de 600 ha natuurherstel Westerschelde in te stellen. Begin 2018 heeft LNV besloten dat de commissie de minister van LNV van advies zal voorzien.

Uitgangspunt was dat de monitoringscommissie haar activiteiten in 2021 zou starten tenzij op dat moment nog onvoldoende monitoringsgegevens beschikbaar zijn. Dit is het geval, nu een gedeelte van de projecten nog in uitvoering is. Met LNV is daarom besproken dat de commissie in 2023 van start zal gaan. De commissie zal bestaan uit drie onafhankelijke (Nederlandse) deskundigen op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer.

Voor het Hedwigeproject is een monitoringsplan opgesteld in het kader van de vergunning Natuurbeschermingswet 1998. Dit is inmiddels goedgekeurd door het Ministerie van LNV. Er wordt op dit moment gemonitord op zoet-zout (T-0). Voor overige aspecten geldt dat monitoring pas mogelijk is na inrichting van de Hedwigepolder. Er is door NIOZ en de Universiteit van Antwerpen december 2018 een vegetatiemodel opgeleverd dat de komende jaren zal worden opgevolgd en gevuld zal worden met monitoringsgegevens.

Door Arcadis wordt jaarlijks een rapportage opgesteld waarin een evaluatie van de NPW projecten is opgenomen op basis van de monitoringsrapportages per project. Nu de projecten deels nog in voorbereiding en uitvoering zijn, kan er nog geen totaalbeeld gegeven worden. Voor zover er al wel iets gezegd kan worden over de bijdrage van de projecten aan de staat van instandhouding van de Westerschelde, worden de effecten in de rapportage over het jaar 2019, positief gewaardeerd. Er wordt thans door Arcadis een rapportage opgesteld over 2020.

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: N673 Zanddijk

Algemeen			
Periode	februari/maart/april 2021	Datum	20-4-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	Doel van het project is het realiseren van een duurzaam veilige en onderhoudsarme ontsluiting van de kern Yerseke en de bedrijven in Yerseke (Havendijk, Burenpolder, Korringaweg, Olzendepolder), waarbij zo mogelijk ook andere belangen (waaronder spoorveiligheid, verbetering doorstroming en veiligheid op U-route A58 en de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Reimerswaal) gediend worden.		
Achtergrond	De provinciale weg op de Zanddijk en Molendijk (N673) naar Yerseke kent ernstige knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. Daarom is deze door Gedeputeerde Staten in 2017 in de top 3 geplaatst van wegen die met voorrang moeten worden aangepakt. Na eerdere studies in 2014 en 2017 hebben Gedeputeerde Staten op 14 mei 2019 de eindrapportage van de eind 2018 gestarte verdiepingsstudie vastgesteld. Hieruit blijkt dat alle onderzochte alternatieven een goede oplossing bieden voor de problematiek op de N673.		
Relevante besluiten	GS	Principe definitief plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c is door GS op 27 september 2017 vastgesteld; In 2018 heeft GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing. De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld. In september 2019 heeft GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van IenW over cofinanciering door het Rijk. Op 3 december 2019 heeft GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenomen voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure. Op 9 juni 2020 heeft GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden	
	PS	Beschikbaarstelling voorbereidingskrediet van € 1,1 mln. (PS 10-11-17 € 800.000 en PS 8-6-18 aanvulling met € 300.000) PS hebben op 3 jul 2020 een extra Commissie Economie gehouden, om met belanghebbenden in gesprek te gaan. Het onderwerp is behandeld in de Commissie Economie van 4 september 2020 en 9 oktober 2020. Op 6 november 2020 is de Startnotitie voor het project vastgesteld en zijn vier moties aangenomen. 5 februari 2021 hebben Provinciale Staten een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de aankoop van panden.	

Betrokkenen	
Bestuurlijk opdrachtgever	dhr. A.J. van der Maas
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. Drs. L.M.L.M. Prevaes
Projectleider	dhr. L.J. Schipper
Voortgang algemeen	In deze rapportageperiode is het volgende gerealiseerd: Het onderwerp is behandeld in de Commissie Economie van 4 september 2020, 9 oktober 2020 en 15 januari 2021. Daarvoor zijn ook Technische Vragen en Artikel 44 vragen beantwoord. Op 6 november is het statenvoorstel met de startnotitie voor het tracé Roze-Zwart door PS vastgesteld. Daarna is de definitiefase van het project opgestart. Voor het ontwerp van de reconstructie van de rotonde Nishoek is een opdracht verstrekt aan een ingenieursbureau. Voor het ontwerp van de aansluiting van de Olzendepolder zijn de werkzaamheden gestart Tevens wordt gewerkt aan het actualiseren en verfijnen van de projectraming. De gemeente Reimerswaal heeft voor een van de bewoners waarvan de woning moet worden aangekocht een bouwkaavel gereserveerd. Ook zijn belanghebbenden en belangstellenden op de hoogte gebracht van het krediet voor grondverwerving. Naar aanleiding hiervan zijn persoonlijke gesprekken gevoerd met een aantal personen Er wordt extra aandacht besteed aan de relatie met de omgeving, omdat, zoals bekend, het project gevoeligheden kent bij de omgeving. Een geplande fysieke informatiebijeenkomst met omwonenden van de Zanddijk is door verscherpte coronamaatregelen verzet naar een later moment. Wel heeft een digitaal overleg met enkele families, gedeputeerde Van der Maas en een deel van het projectteam plaatsgevonden. Er was ruimte om vragen te stellen en zorgen en ideeën te uiten. Zo kwam de zorg voor toenemend sluipverkeer aan de orde. Dit is genoteerd als aandachtspunt. Na de PS-vergadering van 5 februari is de eerste digitale nieuwsbrief verspreid onder belangstellenden die hun mailadres hebben doorgegeven. Het adressenbestand is groeiende. Ook is de projectpagina op zeeland.nl geactualiseerd en deze heeft een nieuwe, overzichtelijke indeling gekregen.

	Verder is gewerkt aan de voorbereiding van het consultatietraject voor het middenstuk (fase 2). Zie voor de planning per fase verder onder 'Tijd' hieronder.		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100		06-11-2020
Definitiefase	30	07-11-2020	31-06-2021
Ontwerpfase	20	07-11-2020	28-04-2022
Vorbereidingsfase	0	01-09-2021	31-04-2025
Realisatiefase	0	01-12-2022	31-10-2027
Nazorgfase	0	01-11-2025	31-12-2027

Beheersaspecten	Status	Toelichting	
Geld		vorige status:	
		Van het voorbereidingsbudget van € 1,1 mln. is zoals in de startnotitie vermeld nog circa € 580.000 beschikbaar. De verwachting is dat het beschikbare bedrag voldoende is voor de definitie- en ontwerpfase. Op 5 februari 2021 hebben PS besloten een bedrag van €8 miljoen beschikbaar te stellen ten behoeve van benodigde grondaankopen, inclusief opstallen..	
Organisatie		vorige status:	
		Bij de start van de definitiefase is de projectorganisatie opnieuw ingericht en afgestemd op de benodigde capaciteit en competenties voor de komende fases. Bij de overgang naar de Vorbereidingsfase, zal hier weer apart aandacht aan worden besteed.	
Risico's		vorige status:	
		Na het vaststellen van de Startnotitie is een risicosessie gehouden. Beheersmaatregelen zijn geformuleerd en worden uitgevoerd. De resultaten hiervan worden verwerkt in Naris en zullen conform het risicomanagementbeleid minimaal iedere drie maanden worden geactualiseerd. Op dit moment is het grootste risico de looptijd van het project. Dit doordat de kans op (juridische) procedures groot is. Er wordt daarom extra aandacht besteed aan de relatie met de omgeving, onder andere door middel van consultatie van belanghebbenden.	
Kwaliteit		vorige status:	

		Met het gekozen tracé wordt de doelstelling van het project, te weten verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud, bereikt.	
Informatie		vorige status:	
		PS hebben op 6 november 2020 de Startnotitie vastgesteld. En daarmee een go/no go besluit genomen om door te gaan naar de Definitiefase. De in die vergadering aangenomen moties en opmerkingen over o.a. fietstunnels, fietspaden, de zoetwaterbel en de financiële bandbreedte worden meegenomen in de uitwerking richting de volgende fase van het project. Op 5 februari 2021 hebben PS besloten een bedrag van €8 miljoen beschikbaar te stellen ten behoeve van de benodigde grondaankopen, inclusief opstallen.. Voor belanghebbenden is een digitale informatiebijeenkomst geweest.	
Tijd		vorige status:	
		Op dit moment is het grootste risico de looptijd van het project. Dit doordat de kans op (juridische) procedures groot is. Er wordt gewerkt aan een detailplanning, die meer vorm zal krijgen in de volgende fases van het project. De huidige planning is: Fase 1 A (het tracé naar het bedrijventerrein Olzendepolder, inclusief een aanpak van de Molendijk): - Definitiefase: december 2020 - mei 2021 - Ontwerpfase: december 2020 - juni 2021 - Vorbereidingsfase: september 2021 – maart 2024 (zonder beroepsprocedures) - Realisatiefase: april 2024 – november 2025 - Nazorgfase: november 2025 – juli 2026 Fase 1 B (de rotonde Nishoek.): - Definitiefase: december 2020 - juli 2021 - Ontwerpfase: november 2020 - juli 2021 - Vorbereidingsfase: september 2021 – november 2022 (zonder beroepsprocedures) - Realisatiefase: december 2022 – december 2023 - Nazorgfase: januari 2024 – mei 2024 Fase 2 (aanpakken van het 'middenstuk': de Zanddijk en het spoorviaduct): - Definitiefase: december 2020- april 2021	

		• Ontwerpfase: mei 2021 – april 2022 • Voorbereidingsfase: mei 2022 - april 2025 (zonder beroepsprocedures) • Realisatiefase: mei 2025 – oktober 2027 • Nazorgfase: november 2027 – december 2027 De eindplanning is niet gewijzigd.
--	--	--

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: Waterdunen

Algemeen			
Periode	februari/maart/april 2021	Datum	20-4-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	Het doel van Waterdunen is drieledig: • Een oplossing voor kustveiligheid. Duinen en dijken ter hoogte van Breskens vormden één van de zwakke Nederlandse schakels. Met de gekozen wijze van kustversterking is de veiligheid voor de komende 200 jaar gegarandeerd. • (Inzichten over klimaatontwikkeling wijzigen echter voortdurend. Het is de vraag of deze stelling ook in de toekomst houdbaar blijft.) • Met de getijdennatuur, een groot slikken- en schorrengebied, draagt Waterdunen bij aan het met België afgesproken natuurherstel van de Westerschelde. • Door de combinatie van kustversterking, (recreatie)natuurontwikkeling en hoogwaardige verblijfsrecreatie ontstaat een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten. Dit zal leiden tot seizoenverlenging en een aanzienlijke sociaal-economische impuls voor de (krimp)regio.		
Achtergrond	De opgave voor de provincie is om het recreatieterrein, de (recreatie)natuur en de bijbehorende infrastructurele voorzieningen te realiseren. Daarnaast gaat het ook (c.q. vooral) om het realiseren van de gewenste toegevoegde waarde van Waterdunen voor wat betreft de sociaal-economische impuls voor de regio West Zeeuws-Vlaanderen en de betekenis voor Zeeland als LAND IN ZEE!-landmark. De volgende resultaten worden nagestreefd: garanties voor een goed beheer en gebruik van de aangelegde voorzieningen; spin-off voor bewoners, instellingen en ondernemers in de regio; uitstraling naar landelijke overheid, kennisinstituten, pers, toekomstige bezoekers. Bovenstaande resultaten bereikt de provincie in samenwerking en afstemming met de andere bij Waterdunen betrokken partijen (Waterschap Scheldestromen, gemeente Sluis, Het Zeeuwse Landschap en Molecaten) en met de omgeving.		
Relevante besluiten	GS		
	PS	In de PS vergadering van 18 december 2020 is de GREX 2021 met de nieuwe planning en raming van het project vastgesteld.	

Betrokkenen	
Bestuurlijk opdrachtgever	mevr. Drs. A. Pijpelink
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. mr. J. Maljaars
Projectleider	mevr. Ir. I. Deurwaarder MSc
Voortgang algemeen	De notaris is ingeschakeld om de grondoverdracht voor te bereiden naar Molecaten en HZL. Molecaten heeft de omgevingsvergunning formeel aangevraagd. De beslistermijn is door de gemeente Sluis verlengd en sluit nu op (uiterlijk) 12 april. Daarna is er nog een zienswijze termijn van 6 weken. In de overeenkomst tussen Molecaten en de Provincie is opgenomen dat de overdracht van de gronden plaatsvindt op zijn laatst binnen 6 maanden nadat de omgevingsvergunning onherroepelijk is geworden. Recente jurisprudentie van de Raad van State leert dat er geen vergunningsplicht is voor activiteiten die geen significante negatieve gevolgen hebben voor een Natura 2000-gebied. Dit betekent dat voor intern salderen niet langer een vergunning Wet natuurbescherming vereist is. Deze situatie doet zich voor bij de realisatie van het Park Molecaten. Het onderzoek naar de getijdenduiker in Waterdunen is afgerond. Provincie heeft afspraken gemaakt met het waterschap over de aanpassing van de getijdenduiker zoals door RHDHV is geadviseerd, de vervolgaanpak en de kostenverdeling. Met deze maatregelen worden zowel de belangen van het waterschap als de provincie en de partners gediend. Op 12 maart jl. is PS inhoudelijk bijgepraat over het rapport van RH DHV 'veilig en functioneel'. Tijdens deze bijeenkomst heeft RH DHV een toelichting verzorgd over de inhoud van het onderzoek en de te treffen maatregelen. Op 26 maart jl. zijn door het college in de commissie ruimte de bestuurlijke vragen over het RHDHV rapport beantwoord. Op 16 april jl. zijn PS tevens vertrouwelijk geïnformeerd over de financiële paragraaf behorend bij het rapport van RHDHV. De recreatieve paden op terrein Molecaten zijn gerealiseerd, de afronding (top-laag aanbrengen op het asfalt) vindt plaats in april/mei. Op dit moment wordt het recreatiebestek voor de wandelpaden in het natuurgebied voorbereid. De informatieborden en bewegwijzering in Waterdunen worden in 2021 gelijktijdig met de aanleg van de wandelpaden in de rest van het gebied geplaatst. Verwachting is dat de paden eind oktober kunnen worden geopend, tot die tijd is het gebied niet toegankelijk voor bezoekers. Door zetting van eerder uitgevoerde grondwerken en de start van het broedseizoen kan er pas in juli weer worden gewerkt in het gebied. Het broedseizoen is officieel 15 maart gestart, dit is zichtbaar op de broedeilanden in Waterdunen waar het wit is van de vogels.

	Indien de coronamaatregelen het toelaten wordt gekeken of er begeleide rondleidingen kunnen worden gegeven in de zomermaanden. Aan de Puijendijk naast Waterdunen heeft de gemeente, ter hoogte van de oude RWZI, een parkeergelegenheid aangelegd ten behoeve van Waterdunen. Over de aansluiting van de parkeergelegenheid op het wandelpad van Waterdunen moeten nog nadere afspraken worden gemaakt met de gemeente, HZL en het waterschap.		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100		
Definitiefase	100		
Ontwerpfase	100		
Vorbereidingsfase	100		
Realisatiefase	90		31-12-2021
Nazorgfase	0		

Beheersaspecten	Status	Toelichting	
Geld		vorige status:	
		In de PS-vergadering van 18 december 2020 is de GREX 2021 vastgesteld. PS zijn op 26 maart jl. tijdens de commissievergadering middels een brief op de hoogte gesteld van de uitkomsten van het onderzoek aan de getijdenduiker. De provincie heeft met het waterschap financiële afspraken gemaakt over het aanpassen van de getijdenduiker. Dit past binnen de financiële kaders van de GREX. PS zijn hierover nog uitgebreider geïnformeerd in een vertrouwelijke bijeenkomst op 16 april jl.	
Organisatie		vorige status:	
		De capaciteitsplanning wordt elk kwartaal beoordeeld. Het team is op voldoende sterkte om de geplande activiteiten uit te kunnen voeren.	
Risico's		vorige status:	
		Voor Waterdunen worden de risico's elk kwartaal opnieuw geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd. De risico's worden verwerkt in NARIS, het provinciaal risicomanagementsysteem. Vanuit NARIS wordt vervolgens input geleverd voor het benodigde bedrag voor de post onvoorzien in de GREX. De risico's voor de beheerfase Waterdunen worden ook verwerkt in NARIS maar maken geen onderdeel uit van de GREX Waterdunen. De risico's voor de beheerfase Waterdunen zijn onderdeel van het provinciale weerstandsvermogen en worden meegenomen in de risicoparagraaf.	

		Voor deze voortgangsrapportage zijn de risico's geactualiseerd. Daaruit blijkt dat de post onvoorzien toereikend is om de risico's op te vangen. De vertaling en becijfering van de risico's in het onderliggende risicodossier worden niet in de openbaarheid gedeeld. Dit is een bewuste keuze in het belang van het project, de projectpartners en onze onderhandelingspositie. De belangrijkste risico's hebben in abstracte zin betrekking op mogelijke extra kosten die samenhangen met de uitvoering van de laatste werkzaamheden in het gebied en de overdracht van de gronden. In de voorgaande rapportages is de uitvoering van maatregelen aan de getijdenduiker in het kader van waterveiligheid voortdurend aangevoerd als een belangrijk risico. Door de afspraken met het waterschap over de kostenverdeling van deze maatregelen is dit risico komen te vervallen.
Kwaliteit		vorige status:
		Met de jaarlijkse vaststelling van de GREX is er duidelijkheid over de projectscope. Over de detaillering van de invulling van de onderdelen van de scope binnen de door PS vastgestelde kaders vindt afstemming plaats met de projectpartners/toekomstige beheerders die vertaald worden naar concrete afspraken. Voor het onderzoek naar de getijdenduiker zijn specialisten van RH DHV ingehuurd die met provincie, waterschap en betrokken partijen tot een oplossing voor de aanpassing van de getijdenduiker zijn gekomen. RH DHV heeft deze beoordeling succesvol voorgelegd aan het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW).
Informatie		vorige status:
		Ieder kwartaal wordt gerapporteerd over de financiële voortgang aan de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever. Bij majeure tussentijdse ontwikkelingen op het gebied van tijd en geld worden GS geïnformeerd. Uw Staten worden per kwartaal geïnformeerd en zo nodig tussentijds over de voortgang. Op 16 april is een GS informatiebijeenkomst georganiseerd om statenleden vertrouwelijk te informeren over de financiële paragraaf van het RH DHV rapport. Voor de stakeholders wordt er een website bijgehouden om actualiteiten in het gebied toe te lichten en per kwartaal wordt er een Waterdunen magazine uitgebracht.
Tijd		vorige status:

		In de huidige provinciale planning zoals opgenomen in de GREX 2021 is, de einddatum van het project bepaald op 31 december 2021. We blijven optrekken met de verschillende partijen in Waterdunen om de gezamenlijke werkzaamheden af te ronden en de gronden over te dragen. We zijn daarbij sterk afhankelijk van de voortgang van de andere partijen die betrokken zijn bij het project. Het onderzoek van RH DHV naar het waterbezwaar en de aanpassing aan de getijdenduiker is afgerond. Waterschap en provincie hebben afspraken gemaakt over de verdeling van de kosten waarna de getijdenduiker wordt aangepast. De wandelpaden worden voor de zomer aanbesteed en na de zomer aangelegd. Indien het veilig is kunnen, in overleg met de partners, de paden dan einde dit jaar worden geopend voor bezoekers. Zodra de vergunning aan Molecaten is verleend en onherroepelijk is kan op grond van de koopovereenkomst en in afstemming met Molecaten de grondoverdracht plaatsvinden.
--	--	---

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Algemeen			
Periode	februari/maart/april 2021	Datum	20-4-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	Doel van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is om Zeeland in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten te maken, zoals die ambitie voor heel Nederland in september 2019 is bepaald in het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ). De actuele zoetwatersituatie, die door autonome ontwikkelingen van zeespiegelstijging en klimaatverandering onder druk staat, zal via een actieve aanpak bestendigd en zo mogelijk verbeterd moeten worden.	
Achtergrond	Door de klimaatverandering is sprake van een toenemende vraag naar zoet water en een toenemend risico op een mindere beschikbaarheid. De zorgen hierover hebben eind 2017 geleid tot een breed gedragen motie van Provinciale Staten (PS), waarin het college van Gedeputeerde Staten (GS) gevraagd is om -samen met relevante stakeholders- te komen tot een Zeeuws Deltaplan Zoet Water (ZD ZW). Via dit plan kan een samenhangende aanpak en regie voor voldoende zoet water en goede waterkwaliteit worden geborgd. Dit vanuit het vitale belang van de vruchtbare delta's voor de voedselproductie en het in standhouden van de reguliere zoete landbouw en natuur in Zeeland. Plannen en initiatieven zijn nodig om met financiële steun van het Rijk de beschikbaarheid van zoet water en de waterkwaliteit te borgen. Voor de uitvoering van de motie hebben GS in eerste instantie per brief van 19-12-2018 verwezen naar het lopende onderzoek in het kader van de Proeftuin Zoet Water. In de proeftuin zoet water worden praktijk proeven uitgevoerd om de beschikbaarheid van zoet water bij ondernemers te vergroten, maar wordt ook ingezet op het zuiniger omgaan met water en gedragsbeïnvloeding. Nadat duidelijk was geworden dat PS de afdoening te smal vonden en ook naar (huidige en mogelijke nieuwe) zoetwateraanvoer en andersoortige maatregelen gekeken zou moeten worden, hebben GS in het coalitieakkoord afgesproken om tot een ZD ZW te komen.	
Relevante besluiten	GS	De zorgen over de effecten van klimaatverandering op de zoetwatersituatie hebben 10 november 2017 geleid tot een motie van PS, om samen met relevante stakeholders te komen tot een ZD ZW. Naar aanleiding van deze motie is het opstellen van een dergelijk plan als voornemen opgenomen in het coalitieakkoord 2019-2023 "Samen verschil maken". Vervolgens zijn de volgende besluiten genomen: • Op 7 april 2020 de startnotitie voor het project vastgesteld en aan PS toegezonden. • Op 18 augustus 2020 het opgestelde projectplan vastgesteld en ter informatie aan PS verstuurd. Het eindfasedocument, waarmee de definitiefase wordt afgerond en het project overgaat naar de onderzoeks- en planvormingsfase, is ter instemming voorgelegd aan PS.

		Op 23 maart 2021 een kadernotitie vastgesteld en ter consultatie aangeboden aan externe partners. Ook individuele Zeeuwen hebben de mogelijkheid om een reactie te sturen.
	PS	- Motie "Deltaplan Zoetwater" 10 november 2017 (zie hierboven bij 'GS') - PS besluit "Zomernota 2019 Samen verschil maken in Zeeuwse opgaven" 15 november 2019: project ZD ZW benoemd als groot project. - PS besluit 29 mei 2020: Op basis van de "startnotitie ZD ZW" start van dit grote project. - Op 25 september 2020 hebben PS ingestemd met afronding van de definitiefase en overgang naar de onderzoeks- en planvormingsfase.

Betrokkenen			
Bestuurlijk opdrachtgever	mevr. drs. A. Pijpelink		
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. Drs. L.M.L.M. Prevaes		
Projectleider	dhr. C. Mol		
Voortgang algemeen		Het project bevindt zich momenteel in de onderzoeks- en planvormingsfase. De afgelopen maanden zijn zoveel mogelijk initiatieven en onderzoeken in beeld gebracht. De inzichten, opgaven en kansen die daarbij naar boven kwamen, staan beschreven in een kadernotitie. Deze notitie is vooral richtinggevend en bespreekt de belangrijkste issues en keuzes: welke richting lijkt het op te gaan, welke aanpak lijkt nu haalbaar en wat niet? De kadernotitie is vastgesteld door GS en ter consultatie aangeboden. Na de consultatieronde wordt de eventueel bijgestelde kadernotitie (opnieuw) vastgesteld door GS en besproken in de commissie Ruimte. De gekozen strategie, vastgelegd in deze kadernotitie, vormt de basis voor het ZDZW.	
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100%	01-04-2020	31-05-2020
Definitiefase	100%	01-05-2020	30-09-2020
Onderzoeks- en planvormingsfase	50%	01-09-2020	30-09-2021
Nazorgfase	0%	01-09-2021	31-10-2021

Beheersaspecten	Status	Toelichting	
Geld		vorige status:	
		Projectbudget voor het opstellen van het ZD ZW is beschikbaar voor de jaren 2020 en 2021 op de begrotingspost "Deltaprogramma Zoet Water" namelijk € 710.122 in 2020 en € 479.686 in 2021. Middels een projectadministratie wordt het projectbudget gedetailleerd geadministreerd. Het boekjaar 2020 is inmiddels afgesloten; in totaal is € 564.845 uitgegeven: Vanuit het budgetbudget 2020 is € 111.730 beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van een praktijkonderzoek "Ondergronds beregenen" door de stichting ter exploitatie van Proefboerderij Rusthoeve.	

		• Bijdrage van € 303.645 aan de broedplaats Gemeente Schouwen. • Werkzaamheden met betrekking tot het project Drainstore voor een bedrag van € 79.250. • Diverse onderzoeken/verkenningen en communicatie € 70.220. Het in 2020 niet-bestede projectbudget zal in 2021 worden herbestemd uit het rekeningresultaat bij de jaarstukken 2020. Dit zal in juni 2021 aan PS worden voorgelegd bij de behandeling van de jaarstukken 2020. Met betrekking tot het, voor de uitvoering van het ZD ZW benodigde, budget en het provinciaal aandeel hierin, is een financieringsvoorstel voorgelegd voor de voorjaarsconferentie 2021.	
Organisatie		vorige status:	
		Geen bijzonderheden.	
Risico's		vorige status:	
		Binnen het projectplan zijn risico's onderkend met name qua kwaliteit, tijd en imago. Deze risico's zijn aangedragen en besproken binnen de (externe) werkgroep en zijn in NARIS vastgelegd. In maart 2021 heeft vervolgens een risicosessie plaatsgevonden binnen het projectteam. Als gevolg van deze risicosessie zijn risico's, inclusief beheersmaatregelen, geactualiseerd in Naris. Hierbij is een onderscheid gemaakt in risico's ten aanzien van het opstellen van het ZD ZW en de uitvoering van dit plan. Uit de risico analyse komt naar voren dat netwerksturing van belang is voor de uiteindelijke kwaliteit van het ZD ZW en dat er vanuit het project meer inspanning dan gebruikelijk geleverd moet worden om de gewenste input te verkrijgen. Het risico is bekend en er wordt op gestuurd. Desondanks is blijvende waakzaamheid op dit punt van groot belang waardoor de status oranje is toegekend.	
Kwaliteit		vorige status:	
		Wat betreft de kwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen de inhoudelijke kwaliteit en de kwaliteit van het proces. Bewaking van de inhoudelijke kwaliteit van onderzoeksprojecten gebeurt door de senior adviseur in samenwerking met de begeleidingsgroep, die voor het betreffende onderzoek geformeerd is. Ook het Deltafonds heeft hierin een rol, omdat deze de projectvoorstellen screent. Bewaking van de inhoudelijke kwaliteit van fasedocumenten gebeurt in twee stappen, allereerst via het projectteam en externe werkgroep en vervolgens via peer review (voorleggen van documenten aan een of meer mensen buiten het project).	

Informatie		vorige status:	
		Het ontwerp ZD ZW zal voorgelegd worden aan GS en het Dagelijks Bestuur van het Waterschap Scheldestromen. Bestuurlijke afstemming met de gemeenten en met de andere betrokken partijen vindt plaats via het OZO thema-overleg Klimaat, Energie & Milieu en de PCGR. Aan het OZO thema-overleg wordt deelgenomen door bestuurders en ambtenaren van Provincie, Waterschap Scheldestromen en gemeenten. Zo nodig worden deze gremia (ad-hoc) uitgebreid (met bijvoorbeeld Evides en/of Rijkswaterstaat) om tot een goede afstemming tussen alle betrokken partijen te kunnen komen. Formele besluitvorming over het ZD ZW zal plaats vinden door PS en de Algemene Vergadering van het Waterschap Scheldestromen. Deze besluitvorming wordt voorafgegaan door een gezamenlijke openbare consultatieronde.	
Tijd		vorige status:	
		Het project verloopt volgens planning, welke is aangegeven bij bovenstaande "Voortgang projectfase".	

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Sanering voormalig Thermphos terrein	61053		

Middelburg, 19 mei 2021

Geachte voorzitter,

Mede namens de Staatssecretaris van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de Chief Executive Officer van het havenbedrijf North Sea Port, willen wij u graag informeren over de succesvolle afronding van de sanering van het voormalig Thermphos terrein.

Het Rijk, het havenbedrijf North Sea Port en de Provincie Zeeland hebben in april 2018 de Samenwerkingsovereenkomst 'Sanering Voormalig Thermphos terrein' ondertekend. In deze Samenwerkingsovereenkomst hebben deze drie partijen en Van Citters Beheer B.V., als speciaal hiervoor opgerichte uitvoerende organisatie, afspraken gemaakt hoe zij gaan samenwerken bij de sanering van het voormalige Thermphos terrein.

Het Bestuurlijk Overleg 'Sanering voormalig Thermphos terrein' heeft op 8 april jl. geconstateerd dat de sanering is afgerond, en het terrein is gesaneerd conform de Samenwerkingsovereenkomst. Het Bestuurlijk Overleg heeft daarom besloten de Samenwerkingsovereenkomst te beëindigen. Deze complexe sanering is tot ieders tevredenheid verlopen en door Van Citters Beheer B.V. uitgevoerd binnen planning en budget

North Sea Port kan na het bouwrijp maken van het terrein starten met de heruitgifte van de gesaneerde gronden van het voormalige Thermphos terrein.

De planning was dat de sanering eind 2021 zou zijn afgerond met een taakstellend budget van € 129,5 miljoen. Van dit budget resteert nog een batig saldo van € 4,5 miljoen. Volgens afspraak in de samenwerkingsovereenkomst zal dit resterende bedrag in gelijke delen worden verdeeld onder de drie financierende partijen.

Het Rijk, North Sea Port en Provincie Zeeland hebben afgesproken een evaluatie uit te voeren naar de positieve samenwerking tussen alle relevante partijen bij deze sanering. Er zullen hieruit lessen worden getrokken, en de best practices en positieve ervaringen van partijen kunnen dienen voor mogelijke volgende complexe samenwerkingstrajecten.

De Tweede Kamer der Staten Generaal en de aandeelhouders van North Sea Port zullen door de andere samenwerkingspartners met een gelijklopende brief geïnformeerd worden.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Besluitenlijst Commissie Bestuur

Datum	09-04-2021
Tijd	10:30 - 12:00 uur
Locatie	Digitaal via TEAMS
Voorzitter	C.L.M. van den Berge
Zaakdossier	37754
Link naar webcast:	Commissie Bestuur (royalcast.com)
Aanwezig:	de leden C.W. Bierens, M. Bos, R.L. Brunke, J.J. van Burg, P. van Dijk, T.A.O. Janssens, W.H. Kok, J.J.L. de Kunder, J.L. Kool-Blokland, H.G.A. Steur, G.W.A. Temmink, A.G.M. Veraart, J.H. Verburg, C.J. van der Vliet-Hart en W. Willemse
Tevens zijn aanwezig:	J.M.M. Polman (CvdK), J. de Bat, A.J. van der Maas, A. Pijpelink en B.L.L. van der Velde (GS), J. van de Velde en M.A. van 't Westeinde (Zeeuwse leden AV IPO), en M.E. Trimpe (commissiegriffier)
Afwezig:	H.J. van Geesbergen en M.J.J. Janssens

1 **Opening en mededelingen van de voorzitter**

De voorzitter opent de vergadering en meldt de afwezigen en hun eventuele vervanging.

2 **Vaststellen agenda**

Afdoeningsvoorstel: vaststellen

De voorzitter stelt voor aan de agenda de volgende punten toe te voegen:

- 105.N Brief Rekenkamer van 29 maart 2021 met Jaarverslag 2020 – 49898
- 106.N Brief GS van 1 april 2021 voortgang beveiliging informatiesystemen BIJ12 – 52114

Conclusie: de agenda wordt aldus gewijzigd vastgesteld.

3 **Informatie-uitwisseling, d.w.z.:**

3.1 **Vast terugkerend agendapunt: IPO**

Afdoeningsvoorstel: informeren

De heer Van 't Westeinde doet een korte terugmelding uit de Algemene vergadering van het IPO op 30 maart jl. Hij stelt voor om na de zomer de nieuwe directeur van het IPO uit te nodigen voor een kennismakingsbezoek aan deze commissie. De commissie stemt hiermee in.

3.2 **Mededelingen van gedeputeerden**

Afdoeningsvoorstel: informeren

Mededeling van gedeputeerde De Bat over het bericht van het ministerie van EZK over de snelheid van betalen van facturen door provincie Zeeland, die daarmee één van de best scorende overheden is.

Mededeling van gedeputeerde Pijpelink over vertraging in dossier onderzoeksfunctie / planbureau.

Mededeling van gedeputeerde Van der Maas over onderzoeken gevolgen tolvrije Westerscheldetunnel die aan de Tweede Kamer en Provinciale Staten zijn gezonden.

De voorzitter geeft op deze plaats de heer Temmink (GL) de gelegenheid een vraag aan de commissie te stellen als lid namens Provinciale Staten in de Scheldemondraad.

De heer Temmink (GL) vraagt of het op prijs wordt gesteld om de inbreng van volksvertegenwoordigers groter te maken onder meer door voorafgaand aan vergaderingen van de Scheldemondraad als klankbord te fungeren. Vergaderingen worden normaliter voorbereid door de delegatieleden met de CvdK de heer Polman en gedeputeerde mevrouw Pijpelink. Commissieleden reageren positief op dit voorstel, maar wijzen ook op de governance van de Scheldemondraad, waardoor bij besluitvorming in de juiste gremia plaatsvindt, dus ook in Provinciale Staten. Tevens wordt gewezen op verschillende - al dan niet bestuurlijk ingevulde - overlegorganen rondom de Westerschelde.

De heer Temmink geeft aan in een volgende commissievergadering terug te komen op de wijze van voorbereiden op de Scheldemondraad.

3.3 Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag

Vragen van de heer Heerschop (PvdA) over artikel PZC 8 april: 'Bedrijven maken serieus werk van waterstof'. Antwoord door gedeputeerde De Bat

Vragen van de heer Veraart (D66) over evenementen in Zeeland, waarbij voor toegang een negatief corona-testbewijs nodig is.

Vragen van de heer Veraart (D66) over artikel PZC 8 april: Diederik Samsom: Nederland laat miljarden aan subsidies liggen voor energietransitie

Vraag van de heer Bos (FVD) over datum informatiesessie over pontje Sluiskil.

Vraag van de heer Bos (FVD) over de nieuwsberichten van Omroep Zeeland en PZC over het onderzoek over het tolvrij maken van de tunnel.

3.4 Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan

Vraag van de heer Willemse (50PLUS) over parkeerbeleid Veere.

4 Gelegenheid om in te spreken

Conclusie: hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

5 Brief GS van 2 februari 2021 over stand van zaken fiche 1K Evides en PZEM - 17696

Deze brief was ter kennisneming geagendeerd in de commissie Bestuur op 5 maart 2021. Ter behandeling teruggevraagd door het lid Kok (SGP).

Afdoeningsvoorstel: informeren

Conclusie: de commissie verzoekt op korte termijn na 16 april een informatiebijeenkomst over dit onderwerp te organiseren voor Provinciale Staten. De brief is verder voldoende behandeld.

6 Concept besluitenlijst van vergadering van 5 maart 2021 -

Afdoeningsvoorstel: vaststellen

Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor 6 april, 10.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.

Conclusie: de besluitenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.

7 Toezeggingenlijst

Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies commissietoezeggingen nr. 30 en 35 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren.
De overige nummers blijven staan.

Conclusie: de commissie stemt in met het advies commissietoezeggingen nr. 30 en 35 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren.

7.1 Brief GS van 23 februari 2021 over inzet Tweede Kamerverkiezingen decentrale overheden - 27625

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming en instemmen met advies commissietoezegging nr. 30 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren.

Er zijn schriftelijke vragen gesteld door de CU. In de bijlage zijn de vragen en antwoorden opgenomen.

Conclusie: voldoende behandeld.

8 Volgende vergadering: vrijdag 28 mei 2021, 9.00 uur

9 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 12.00 uur.

100 Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie

De commissieleden kunnen in een vergadering aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken, onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling.

De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering om 10.00 uur te worden gemeld bij de commissiegriffier.

101 Brief GS van 9 februari 2021 over adviesrapport marktconsultatie garantstelling 2020 NSP en garantierapportage NSP 2020 -20965

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Conclusie: de commissie neemt kennis van de brief.

102 Brief GS van 9 maart 2021 over (vertraging) Verkenning samenwerking GGD, VRZ en RUD - 37061

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Er zijn schriftelijke vragen gesteld door de CU. In de bijlage zijn de vragen opgenomen.

Conclusie: de commissie neemt kennis van de brief.

103.1 Brief GS van 18 maart 2021 over afschrift beroepschrift burger van 16 maart 2021 - 43694

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Conclusie: de commissie neemt kennis van de brief.

103.2 Brief burger (afschrift) van 16 maart 2021 met beroep tegen de beslissing op bezwaar mbt het besluit in zake het inleidend referendumverzoek

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Conclusie: de commissie neemt kennis van de brief.

- 104** **Besluitenlijst Commissie Integriteit 16 oktober 2020 - 20036287**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
Conclusie: de commissie neemt kennis van de besluitenlijst.
- 105.N** **Brief Rekenkamer van 29 maart 2021 met Jaarverslag 2020 - 49898**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
Conclusie: de commissie neemt kennis van de brief.
- 106.N** **Brief GS van 1 april 2021 voortgang beveiliging informatiesystemen BIJ12 - 52114**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
Conclusie: de commissie neemt kennis van de brief.

Laatst gewijzigd: 21 mei 2021

Toezeggingenlijst (commissie) te behandelen

Commissie Bestuur

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
45	Bestuur	De Bat	7-9-2018	Ik zal u informeren over de gevolgen van het niet-doorgaan van terreinophoging in het gebied Perkpolder voor de borgstelling door de provincie.		Voortgang: het college gaat er nog steeds vanuit de huidige garantstelling onder de afgesproken voorwaarden geldt. Van Hulst is niets formeel vernomen.
9	Bestuur	Polman	6-9-2019	N.a.v. uitwerking afspraken Vlaams Nederlandse regeringstop inzake grensknelpunten: ik zal regelmatig de voortgang melden van de activiteiten van de bestuurlijke werkgroep, onder voorzitterschap van de heer Donner en de gouverneur van Antwerpen, voor het vinden van oplossingsrichtingen voor de in de ITEM-rapportage beschreven knelpunten.		Zie op 22 januari 2021 geagendeerde brief.
11	Bestuur	Pijpelink	29-11-2019	N.a.v. vraag in commissie over grensoverschrijdende stikstofproblematiek: ik zal de uitkomsten van het bestuurlijke overleg van de drie commissarissen van de Koning van de zuidelijke provincies (als rijksheer) en Vlaanderen over deze grensoverschrijdende aspecten met Provinciale Staten delen.		
12	Bestuur	Van der Maas	24-1-2020	N.a.v. mededelingen IPO: Ik zal schriftelijk antwoorden op de vraag wanneer de handelsovereenkomst CETA definitief wordt.		
17	Bestuur	Pijpelink	21-2-2020	N.a.v. onderzoek Rekenkamer over inhuur en uitbesteding: Ik zal het strategische personeelsplan na vaststelling door het college toezenden en eventueel via een Zicht op Beleid-bijeenkomst nader toelichten.		Planning van de informatiebijeenkomst is 16 april 2021, 11.15 - 12.00 uur. Voorstel: afvoeren op 28 mei 2021

Commissie Bestuur

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
21	Bestuur	Polman	15-5-2020	N.a.v. mail WISE over Belgische kerncentrales: het college zal dit onderwerp nauwlettend volgen en zo nodig partijen eraan houden een m.e.r. te laten uitvoeren.		
23	Bestuur	Van der Velde	26-6-2020	N.a.v. jaarbericht PZEM: Ik zal u nader informeren over de waarde van deelnemingen van PZEM zoals EPZ, de portfolio windmolens en de financiële gevolgen van de ontwikkelingen in de energieprijzen voor PZEM in 2020 en PZEM daartoe eventueel vragen deze informatie beschikbaar te stellen.		Vragen zijn doorgegeven aan PZEM NV en worden beantwoord in door PZEM NV georganiseerde informatiebijeenkomst voor raden en staten op 21 september 2020.
24	Bestuur	Van der Velde	26-6-2020	N.a.v. jaarbericht PZEM: Ik zal de 'Pauliana'- en eventueel andere juridische toetsen in opdracht van PZEM met de Provinciale Staten delen, mits deze door PZEM beschikbaar worden gesteld aan het college.		
28	Bestuur	De Bat	11-9-2020	N.a.v. vragen over nationaal groeifonds: ik zal Provinciale Staten zo mogelijk voor het eind van dit jaar informeren over de door het college aangedragen suggesties voor dit nationaal groeifonds en de concrete nadere uitwerking daarvan.		
31	Bestuur	Polman	4-12-2020	N.a.v. Visie op ondermijning: Toezegging van de heer Polman (CvdK): ik zal de Staten (via begroting en jaarverslag) informeren over de voortgang van de RIEC Taskforce op het gebied van de samenwerking ten behoeve van de bestrijding van criminaliteit en ondermijning, mede in relatie tot de aangenomen motie 'ondermijning' over de provinciale rol in de samenwerking voor de prioritaire aanpak van zeehavens.		
33	Bestuur	Pijpelink	22-1-2021	N.a.v. Grensoverschrijdende samenwerking Vlaanderen / grensvisie Euregio Scheldemond: Ik zal de commissie nader informeren over de (toeristische) gebiedsvisies aan		Afgehandeld met brief GS van 20 april 2021, geagendeerd voor commissie Bestuur op 28 mei 2021. Voorstel: afvoeren op 28 mei 2021

Commissie Bestuur

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
				weerszijden van de grens en hoe dit kan bijdragen aan doelen van Zeeland.		
34	Bestuur	Pijpelink	22-1-2021	N.a.v. Grensoverschrijdende samenwerking Vlaanderen / grensvisie Euregio Scheldemond: Ik zal u informeren over de vast te stellen visie en focus van de Straits Committee.		Afgehandeld met brief GS van 20 april 2021, geagendeerd voor commissie Bestuur op 28 mei 2021. Voorstel: afvoeren op 28 mei 2021

PS toezeggingen						
nr	COM	Bestuurder	Datum vergadering	Onderwerp	Actie door	Voortgang
83	Bestuur	De Bat	17-3-2017	N.a.v. Toetsingskader grote projecten DIP-121: Ik zal ervoor zorgen dat het Toetsingskader grote projecten minstens één keer per twee jaar wordt geëvalueerd.		Eenmaal per jaar wordt de aansturing van de grote projecten geëvalueerd en vindt reflectie plaats tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Jaarlijks wordt het werken volgens het kader grote projecten geëvalueerd en besproken in Gedeputeerde Staten.
173	Bestuur	Van der Velde	1-3-2019	N.a.v. Brief (concept) PS aan GS van 1 maart 2019 met wensen en bedenkingen over overdracht aandelen PZEM NV in Evides NV: ik zal - met de andere aandeelhouders in PZEM - erop toezien dat er geen nieuwe bonussen aan de CEO en managers van PZEM worden verstrekt.		
26	Bestuur	Van der Velde	13-12-2019	N.a.v. brief (concept) PS aan GS met wensen en bedenkingen inzake overdracht aandelen PZEM NV in Evides NV: Ik zal de wensen en bedenkingen van PS letterlijk meenemen in de algemene vergadering van aandeelhouders PZEM en mij daar hard voor maken.		
27	Bestuur	Van der Velde	13-12-2019	N.a.v. brief (concept) PS aan GS met wensen en bedenkingen inzake overdracht aandelen PZEM NV in Evides NV: Ik zal begin januari 2020 naar PS terugkomen met de uitkomsten van de algemene vergadering van aandeelhouders en u vervolgens per kwartaal informeren over de voortgang c.q. ontwikkelingen in dit dossier.		

PS toezeggingen						
nr	COM	Bestuurder	Datum vergadering	Onderwerp	Actie door	Voortgang
50	Bestuur	Van der Velde	9-7-2020	N.a.v. SV compensatie marinierskazerne: Ik zeg toe dat het college ook na 2025 de vinger aan de pols zal houden om te borgen dat het (compensatie)pakket wordt uitgevoerd.		
52	Bestuur	De Bat	9-7-2020	N.a.v. SV compensatie marinierskazerne. Ik zeg toe aan de Zeeuwse onderwijsinstellingen mee te geven dat zij ervoor moeten zorgen dat Zeeuwse jongeren bij hen terecht kunnen.		In het periodieke overleg met communicatiemedewerkers van deze instellingen hebben wij dit nog eens expliciet geagendeerd. Voorstel: PS-toezegging afvoeren op 28 mei 2021

				Moties		
nr	COM	Bestuurder	Datum vergadering	Onderwerp	Actie door	Voortgang
48	Bestuur	De Bat	10-11-2017	Roeland (SGP, mede ingediend door CDA, VVD, PvdA, D66, CU, PvZ, 50PLUS, GL, SP en PVV) waarin GS worden opgedragen: * In samenwerking met het Rijk Europa te bewegen om financiële middelen beschikbaar te stellen voor de sanering van het Thermphosterrein; * Provinciale Staten periodiek te informeren over de voortgang van de lobby richting het Rijk en Europa		Voortgang 14-12-2018: over gesproken met Zeeuwse lobbyisten. Dossier is nog niet afgerond.
14	Bestuur	Van der Velde	4-3-2020	Van Burg (SGP, mede namens PvdA, VVD, CDA, CU, 50PLUS, PvZ, SP, FVD, GL, D66, PVV-Van Dijk), waarin GS wordt opgedragen om het kabinet om opheldering te vragen over de beweegredenen en onderbouwing van het voorgenomen besluit om de mariniers niet in Vlissingen te vestigen		
18	Bestuur	Polman	29-5-2020	Kool-Blokland (CDA, mede namens CU, D66, PvdA, SGP, VVD en 50PLUS) over ondermijning. In de motie spreken PS uit dat de uitvoering van de aanpak 'weerbare zeehavens' met prioriteit ter hand genomen moet worden i.s.m. gemeente, politie, OM en andere partners; Het zeer wenselijk is dat er een structurele invulling komt voor de formatie van de ondermijnings-bestrijding die minimaal de huidige tijdelijk gefinancierde formatie betreft.		

De voorzitter van Provinciale Staten
van de provincie Zeeland
p/a Statengriffie

Onderwerp
Afdoening toezegging
nr. 33 en 34 van
commissie Bestuur
(Grensoverschrijdende
gebiedsvisies en Straits
Committee)

Zaaknummer
52439

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 20 april 2021

Geachte voorzitter,

Met deze brief willen wij uw Staten informeren over de stand van zaken van een tweetal toezeggingen in de portefeuille grensoverschrijdende samenwerking zoals die zijn gedaan in de Commissie Bestuur d.d. 22 januari jl.

Op basis hiervan stellen wij voor de toezeggingen nummer 33 en 34 als afgedaan te beschouwen.

34. Visie en strategie Straits Committee

De visie en strategie van het Straits Comité is recent vastgesteld. Met deze brief informeren wij u over de visie en focus van de Straits Committee. De visie en strategie bieden wij u via bijlage 1 ter kennisgeving aan. Hiermee gaan wij eveneens in op toezegging nummer 34 in de Commissie Bestuur d.d. 22 januari jl.

Met het oog op de veranderende relatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie hebben zes lokale overheden van drie provincies, twee departementen en een county aan beide zijden van het Nauw van Calais, de Noordzee en het Kanaal hun engagement bevestigd om de grensoverschrijdende samenwerking voort te zetten en mogelijkheden voor ondernemingen, organisaties en burgers in hun regio's te versterken.

Binnen het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee (Vertaald als het Straits Committee) zal de komende jaren gefocust worden op:

- het ondersteunen van de economische ontwikkeling en het faciliteren van een vlotte handel tussen de deelnemende regio's
- het beperken van de klimaatverandering en het stimuleren van groene groei
- het op weg helpen van jongeren naar zelfstandigheid, vaardigheden en tewerkstelling
- met bijzondere aandacht voor het (socio-economische) herstel van alle regio's na de COVID-19-crisis.

33. Toeristische gebiedsvisies

De toezegging gaat over de (toeristische) gebiedsvisies aan weerszijden van de grens en hoe dit kan bijdragen aan de doelen van Zeeland.

Ontwikkelingen als het Geopark, het Grenspark en de Zwinstreek zijn recente voorbeelden van hoe gebiedsgericht grensoverschrijdend samengewerkt wordt aan het toeristisch perspectief van de regio.

De Provincie Zeeland werkt samen met haar Vlaamse en Nederlandse partners aan de realisatie van het Grenspark. Met de streek willen we een Grenspark tot stand brengen dat past bij de eigenheid van het Linieland van Waas en Hulst. Naast het versterken van de natuur vindt de Provincie het belangrijk dat deze kan worden beleefd en gaat zorgen voor een meerwaarde (ecologisch en economisch) in de regio.

Voor de Zwinstreek is samen met de lokale en toeristische organisaties een grensoverschrijdende identiteitsstudie opgesteld. Met als doel om vanuit een gedragen positionering beter en gezamenlijk te communiceren over de Zwinstreek als recreatiebestemming. Met alle partijen in het gebied wordt nu bekeken hoe dit verder vorm te geven en te concretiseren.

Daarnaast is de ontwikkeling van een Geopark in het Vlaams-Nederlandse Scheldede gebied een actueel voorbeeld hoe de Zeeuwse doelen van toerisme en natuurbeleving aan beide zijden van de grens worden gerealiseerd.

In het kader van het Straits Committee wordt ook samengewerkt aan de (toeristische) doelen van Zeeland. Zo is het Kenniscentrum Kusttoerisme in contact getreden met de toeristische organisaties van de regio's binnen de Kanaalzone samenwerking. Met als doel om te verkennen of verdere samenwerking kansrijk is, bijvoorbeeld binnen de nieuwe EU programma periode.

Wij vertrouwen erop de toezeggingen 33 en 34 van de commissie Bestuur hiermee voldoende te hebben afgehandeld.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Strategie en visie Straits Committee

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Geïntegreerde visie en strategie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

Informatie omtrent het document

Klant

Leden van de raad van bestuur van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

Versie

Definitieve versie

Datum

1 maart 2021

Onderwerp

Geïntegreerde visie en strategie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

Inhoudstafel

1 Inleiding.....	6
1.1 Context en methodologie.....	6
2 Geïntegreerde visie en strategie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.....	8
2.1 Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee: een efficiënt samenwerkingskader..	8
2.1.1 Visie.....	8
2.1.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.....	8
2.1.3 Strategie.....	8
2.2 Samenwerking ondanks moeilijke omstandigheden.....	9
2.2.1 Visie.....	9
2.2.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.....	10
2.2.3 Strategie.....	11
2.3 Een toegangspoort tussen het VK en de EU, die een bloeiende, dynamische en elkaar versterkende economie oplevert.....	12
2.3.1 Visie.....	12
2.3.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.....	12
2.3.3 Strategie.....	13
2.4 Gedeelte natuurlijke omgeving en woonplaatsen die bestand zijn tegen de uitdagingen van de klimaatverandering.....	14
2.4.1 Visie.....	14
2.4.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.....	14
2.4.3 Strategie.....	15
2.5 Een gebied vol kansen voor jongeren, ontworpen samen met jongeren.....	16
2.5.1 Visie.....	16
2.5.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.....	17
2.5.3 Strategie.....	17
3 Bijlagen.....	19
3.1 Bijlage 1: Territoriaal verslag.....	19
3.2 Bijlage 2: Samenvatting van de interviews.....	19
3.3 Bijlage 3: Stappenplan voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.....	19

3.4 Bijlage 4: Raamwerk van indicatoren bij het stappenplan voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.....	19
3.5 Bijlage 5: Bibliografie.....	19

1 Inleiding

1.1 Context en methodologie

Met het oog op de veranderende relatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie hebben zes lokale overheden van drie provincies, twee departementen en een county aan beide zijden van het Nauw van Calais, de Noordzee en het Kanaal hun engagement bevestigd om de grensoverschrijdende samenwerking voort te zetten en mogelijkheden voor ondernemingen en burgers in hun regio's te versterken.

Om die uitdaging het hoofd te bieden, lanceerden het Département du Pas-de-Calais, het Département du Nord (FR), Kent County Council (VK), de Provincie Zeeland (NL) en de Provincies Oost- en West-Vlaanderen (BE) op 5 februari 2020 het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee, een nieuwe vorm van multilaterale samenwerking. Dit nieuwe partnerschap bouwt voort op de bestaande transnationale betrekkingen zoals momenteel geformaliseerd in bilaterale samenwerkingsovereenkomsten en grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden.

Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee focust op:

- de economische ontwikkeling ondersteunen en een vlotte handel faciliteren voor de zes deelnemende regio's
- de klimaatverandering beperken en schone groei stimuleren
- jongeren op weg helpen naar zelfstandigheid, vaardigheden en tewerkstelling

met bijzondere aandacht voor het (socio-economische) herstel van alle regio's na de COVID-19-crisis.

Om de grensoverschrijdende betrekkingen te bevorderen en uit te breiden, is het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee overeengekomen om een duidelijke overkoepelende samenwerkingsvisie en -strategie uit te werken.

Dit document beschrijft een geïntegreerde visie op en strategie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee en zet uiteen waar positieve verandering in de Kanaalzone mogelijk is door de grensoverschrijdende samenwerking te versterken. Die geïntegreerde visie en strategie komt voort uit een territoriale analyse (Bijlage 1) op basis van informatie die de zes deelnemende lokale overheden hebben aangeleverd; een reeks interviews met de leden van de raad van bestuur van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee en hun personeelsleden; en een aparte reeks interviews met belanghebbenden voor alle relevante thema's (Bijlage 2).

Ter aanvulling van de geïntegreerde visie en strategie is ook een pakket indicatieve tools ontwikkeld om te illustreren hoe ze uitgevoerd kunnen worden. Het Stappenplan voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee (Bijlage 3) is opgesteld met behulp van input uit de workshops die bij de lancering van het Comité vorig jaar in Arras plaatsvonden. Dat Stappenplan omvat voorstellen voor een reeks activiteiten die het samen mogelijk kunnen maken om de specifieke doelstellingen en beoogde resultaten voor de Kanaalzone te behalen. Het Stappenplan dient als een levend document te worden opgevat, dat jaarlijks moet worden geactualiseerd om zo de nieuwste inzichten weer te geven en het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee in staat te stellen om activiteiten met een zo groot mogelijke impact te plannen. Het raamwerk van indicatoren (Bijlage 4), dat parallel aan het stappenplan is opgesteld, is

bedoeld om de voortgang en resultaten te helpen opvolgen en input te leveren voor de verdere ontwikkeling van toekomstige activiteiten van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.

2 Geïntegreerde visie en strategie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

2.1 Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee: een efficiënt samenwerkingskader

2.1.1 Visie

In 2030 zal het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee internationale erkenning genieten als ontmoetings- en broedplaats voor het VK en continentaal Europa. Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zal een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het succes van de regio door nationale en internationale investeringen in grensoverschrijdende initiatieven met concreet nut aan te trekken. De leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zullen heel wat kennis van en inzichten in elkaars sterktes, expertise en werkcultuur hebben opgedaan en zullen die inzetten om strategieën en beleidsmaatregelen vorm te geven die hun economieën en territoria versterken. De uitwisseling van expertise tussen de regio's aan beide zijden van het Kanaal zal gemeengoed geworden zijn en bijdragen aan de verspreiding van innovaties en de ontwikkeling van betere lokale oplossingen voor economische, ecologische en maatschappelijke uitdagingen. De leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zullen de duurzame banden in de komende jaren blijven onderhouden en versterken op basis van het inzicht dat goede samenwerking tussen buurlanden waarde creëert.

2.1.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee streeft ernaar een wendbaar en efficiënt samenwerkingsorgaan zonder afzonderlijke administratieve structuur te worden. Er bestaat consensus onder de leden dat het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee ernaar moet streven om hun gemeenschappen voordelen te bieden binnen de grenzen van hun bestaande verantwoordelijkheden en middelen.

Tegelijkertijd zijn de leden ambitieus voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee. Ze wensen dat het een erkende en gewaardeerde actor wordt in het samenwerkingslandschap op zowel nationaal als Europese niveau door uitwisseling tussen belanghebbenden van beide zijden van het Kanaal mogelijk te maken en een drijvende kracht te vormen voor verandering. De leden benadrukken ook dat het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee weliswaar gemeenschappelijke doelstellingen heeft voor de regio, maar ook ruimte laat voor "asymmetrische samenwerking", hetgeen betekent dat het mogelijk is om gezamenlijke acties te lanceren zonder dat alle leden eraan hoeven deel te nemen.

2.1.3 Strategie

Om aan de verwachtingen van de leden te voldoen, dient het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zichtbaar te worden voor de buitenwereld en doeltreffende samenwerkingsverbanden aan te gaan. Communicatiedoelen moeten vastgesteld en goedgekeurd worden. Dat zal de leden in staat stellen om met één stem te spreken en zal het eveneens mogelijk maken om te lobbyen onder de vlag van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.

Om de grondslag te leggen voor een doeltreffend samenwerkingsnetwerk dienen de leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee inzicht te hebben in elkaars verantwoordelijkheden en werkwijzen, en een soortgelijk begrip te bevorderen tussen belanghebbenden die betrokken zijn bij de werkzaamheden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee. Dat begrip kan men op verschillende manieren ontwikkelen, bijvoorbeeld middels bezoeken ter plaatse, personeelsuitwisselingen en jumelage op diverse niveaus.

De leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee dienen er tevens voor te zorgen dat binnen hun eigen organisaties voldoende personele en financiële middelen beschikbaar zijn om de samenwerking tussen de leden te laten groeien en te intensifiëren. Daarvoor is niet per se bijkomende financiering nodig, aangezien samenwerking kan worden ingebed in bestaande administratieve praktijken en verantwoordelijkheden.

Doelstelling:

Een efficiënt samenwerkingskader ontwikkelen dat geen extra formele administratieve structuur vereist, maar enkel gebaseerd is op de capaciteit en middelen van de lidorganisaties.

Specifieke doelstellingen:

- Op nationaal en internationaal niveau de zichtbaarheid en erkenning van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee uitbouwen als nodig
- Ervoor zorgen dat de leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee en de relevante belanghebbenden binnen de Kanaalzone gemakkelijker meer over elkaar te weten komen
- Samenwerking in het gebied versterken door in elke organisatie voldoende personeel en financiële middelen te investeren om initiatieven van leden en belanghebbenden te ondersteunen en om meer nationale en internationale financiering binnen te halen

2.2 Samenwerking ondanks moeilijke omstandigheden

2.2.1 Visie

Tegen 2030 zullen het VK en de EU een nieuwe handelsrelatie aangeknoopt hebben. De Kanaalzone zal de handelsweg bij uitstek blijven tussen het VK en de EU, waarbij men ten volle gebruik zal maken van de beschikbare kennis over slimme logistiek en hoogtechnologische grenscontroles. Het verkeer over het Kanaal zal vlot verlopen en de vraag naar reizen, zowel voor zaken als voor ontspanning, zal groot blijven.

Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zal er in het bijzonder op toezien dat bedrijven lokaal toegang hebben tot de informatie die nodig is om handel te drijven met landen aan de overkant van het Kanaal. De leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zullen nauwe samenwerking

tussen bedrijfsondersteunende organisaties bevorderen om zo te bepalen waar de steun kan worden verbeterd. De handel tussen de gebieden van de Kanaalzone zal worden aangemoedigd met het oog op de ontwikkeling van sterkere en groenere grensoverschrijdende bevoorradingsketens die de plaatselijke economische veerkracht ondersteunen.

Op basis van de tijdens de COVID-19-crisis opgedane ervaringen zal het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee nauw met zijn partners samenwerken telkens wanneer zich verstoringen voordoen, waarbij ze de informatie- en inlichtingenstroom zullen optimaliseren om toekomstige uitdagingen samen beter het hoofd te kunnen bieden.

2.2.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee is opgericht in het kader van de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie, met als doel voort te bouwen op de bestaande goede betrekkingen en samen te werken aan de uitdagingen en opportuniteiten die zich in de Kanaalzone voordoen bij de totstandkoming van een nieuwe verhouding tussen het VK en de Europese Unie.

Het Memorandum of Understanding van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee erkent het belang van een vlotte handel voor het gebied na de uittreding van het VK uit de EU. Hoewel de meeste relevante beleidswijzigingen buiten de bevoegdheid van de leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee vallen, hebben alle leden er belang bij dat iedere verstoring tot een minimum beperkt blijft, zodat lokale gemeenschappen open blijven en handel en reizen tussen de regio's die tot het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee behoren mogelijk blijven.

Het is nog te vroeg om conclusies te trekken, maar de mogelijke verstoring van de doorstroming zou het acuutst kunnen zijn als bijkomende handels- en reisformaliteiten in voege trede na de uittreding van het VK uit de douane-unie en de eengemaakte markt. Dat is van groot belang voor de Kanaalzone, gezien het volume en de waarde van de goederen die over het Kanaal verhandeld worden. Hoewel er uitvoerige draaiboeken zijn opgesteld, zullen er lessen worden getrokken en kunnen de leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee hun morele gezag benutten om nieuwe denkwijzen aan te moedigen die de algehele efficiëntie van de verbindingen zullen vergroten.

De veranderingen zullen ook een impact hebben op de handel tussen het VK en andere regio's van de Kanaalzone. Voortdurende gespecialiseerde ondersteuning zal nodig zijn om de bestaande handelaars die aan de overkant van het Kanaal actief zijn, te helpen zich aan te passen en beginnende exporteurs en importeurs bij te staan. Zo kunnen er opportuniteiten ontstaan om initiatieven van bedrijfsondersteunende organisaties aan te moedigen en samenwerkingsverbanden tussen bedrijven te bevorderen voor zover die ondernemingen kunnen helpen om te voldoen aan de vereisten voor toegang tot elkaars markt.

Bovenop de veranderende verhouding tussen de EU en het VK, vormt de COVID-19-pandemie nog een uitdaging voor samenwerking met reisbeperkingen en een impact op de economie en de toekomst van de jeugd. Lokale overheden hebben plannen opgesteld om de rechtstreekse gevolgen te verzachten en het herstel te versterken. Over het algemeen betreffen die herstelplannen niet alleen de (rechtstreekse en onrechtstreekse) financiële steun die nodig is voor specifieke sectoren en voor de zwaarst getroffen bevolkingsgroepen, maar ook prioriteiten in verband met de versnelling van (infrastructurele) investeringen, waarbij deze kans wordt aangegrepen om de overgang naar duurzaamheid en de ontwikkeling van kortere en robuustere toeleveringsketens te bespoedigen en de gezondheidszorgsector te versterken en te moderniseren.

2.2.3 Strategie

De leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zullen binnen hun bevoegdheden actie ondernemen om de gevolgen te verzachten van de uittreding van het VK uit de douane-unie en de eengemaakte markt.

De leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zullen tijdens en na de overgangsperiode nauw contact onderhouden voor de opvolging van en uitwisseling van informatie over die gevolgen en de reacties op de instandhouding van de internationale handel en het openhouden van lokale gemeenschappen. Daarnaast zal het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee er in het bijzonder op toezien dat bedrijven lokaal toegang hebben tot de informatie die nodig is om handel te drijven met landen aan de overkant van het Kanaal. Daaronder valt de bevordering van nauwe samenwerking tussen bedrijfsondersteunende organisaties om zo te bepalen waar de steun kan worden verbeterd, met name voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zal eveneens het opzetten van grensoverschrijdende netwerken en uitwisselingen die bijdragen tot een gevoel van openheid en goede samenwerking tussen buurlanden aanmoedigen. Te dien einde zal het Comité erop toezien dat de bevoegde overheden gemakkelijk toegankelijke informatie in verband met reizen over het Kanaal voor werk, studie en ontspanning beschikbaar stellen. Op basis van contacten met lokale belanghebbenden zal het Comité ook kwesties aankaarten die een impact op het reisgemak hebben en aanbevelingen aan de bevoegde overheden doen voor wijzigingen.

Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zou ontwikkelingen kunnen steunen die een vlotte handel en vlot verkeer over de grens tussen het VK en de EU bevorderen, waaronder de toepassing van slimme logistiek en hoogtechnologische grenscontroles. Het Comité zou belanghebbenden kunnen samenbrengen om na te denken over een ambitieuze agenda om transportbeheer in de Kanaalzone te ondersteunen. In dat kader zou men ervoor kunnen zorgen dat de noden van het verkeer over het Kanaal worden afgewogen tegen de noden van lokale gemeenschappen, zodat ze zich vrij kunnen blijven verplaatsen.

Om de herstelmaatregelen na COVID-19 in de regio te versterken, kan het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee werk maken van de optimalisatie van de informatie- en inlichtingenstroom over de grenzen door strategieën en interventies te vergelijken, de uitwisseling van beste praktijken te stimuleren en, zo mogelijk, gezamenlijke initiatieven op te zetten. De focus dient te liggen op maatregelen die zich toespitsen op specifieke sectoren, zoals het toerisme, of horizontale interventies, zoals steun en advies voor bedrijven of ondersteuning van de toegang tot de arbeidsmarkt. Daarnaast dient de focus te liggen op partnerschapsovereenkomsten met meerdere partners die betrokken zijn bij het bieden van een specifiek antwoord.

Doelstelling:

Samenwerkingsinitiatieven ontwikkelen en ondersteunen om de uittreding van het VK uit de EU te verzachten en samen het herstel van de regio na COVID-19 te bevorderen.

Specifieke doelstellingen:

- Betere toegang verlenen tot informatie over de nieuwe wetgeving en initiatieven ondersteunen die de impact van de nieuwe grens in het Kanaal willen verlagen met technologische oplossingen en door samenwerking tussen belanghebbenden en burgers.
- De uitwisseling van informatie en beste praktijken over de grenzen heen vergemakkelijken voor een succesvol herstel na COVID-19 in de hele Kanaalzone.
- Gezamenlijke politieke actie en lobbying inzetten om de verstoring van de samenwerking in het algemeen op te lossen.

2.3 Een toegangspoort tussen het VK en de EU, die een bloeiende, dynamische en elkaar versterkende economie oplevert

2.3.1 Visie

Tegen 2030 zal het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee hebben bijgedragen aan de opkomst van krachtige grensoverschrijdende clusters door nieuwe industrieën en groeisectoren te stimuleren. Onderzoeks- en kennisinstellingen, ondernemingen, overheden en burgers zullen samenwerken in domeinen waar de Kanaalzone over sterke troeven beschikt, zoals schone en blauwe energie en economie; (nieuwe) materialen, innovatie en technologie; slim transport en logistiek; gezondheidszorg en agri-voedingssector, visserij en zeeproducten inbegrepen. Met de steun van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zullen verschillende initiatieven die de clusters genomen hebben voor grensoverschrijdende samenwerking zich ontwikkelen tot volwaardige grensoverschrijdende projecten.

Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zal ook de modernisering en digitale transformatie van de industrie stimuleren door de uitwisseling van goede praktijken aan te moedigen in domeinen zoals "van boer tot bord"-landbouw, toerisme, gezondheidszorg en de culturele en creatieve sectoren. Het Comité zal inzetten op waardeketens van de circulaire economie door contacten en de uitwisseling van kennis tussen kennisinstellingen en onderzoekscentra, kmo's, producenten, consumenten en lokale overheden te bevorderen. Uit de resulterende toename van het aantal circulaire bedrijven in de Kanaalzone zal de waarde blijken van grensoverschrijdende samenwerking in de regio.

2.3.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

De rol die de leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee spelen in de economische ontwikkeling varieert weliswaar naargelang hun bevoegdheden, maar het Comité kan toegevoegde waarde creëren door op te treden als facilitator en matchmaker.

De Kanaalzone beschikt over sterke troeven en eigenschappen die, in combinatie met de uitdagingen van de klimaatverandering, kansen bieden op basis waarvan de gemeenschappelijke sectorsterktes moeten worden ontwikkeld en een groenere economie moet worden uitgebouwd. Ten eerste bieden de sterke kustgebonden en maritieme identiteit van de regio en de bestaande en toekomstige transportinfrastructuur (havens, Kanaaltunnel, hogesnelheidsspoornet, zeevaart- en binnenvaartroutes [Kanaal en Noordzee, Kanaal Seine-Noord Europa]) heel wat opportuniteiten, vooral op het vlak van haveneconomieën en logistiek (elektronische en slimme logistiek, hoogtechnologische grenscontroles).

Ten tweede zijn er binnen de verschillende sectoren van de Kanaalzone tal van koplopers die heel complementair zijn en bijdragen tot kennisuitwisseling en grensoverschrijdende clustering. Naast de logistieke sector bestaan er opportuniteiten in de primaire sector (landbouw, tuinbouw en visserij) met het "van boer tot bord"-concept en innovatieve landbouwmethoden in de verschillende gebieden. Andere domeinen die rijp zijn voor grensoverschrijdende samenwerking zijn de bredere voedings- en drankensector, toerisme, niet-delokaliseerbare sectoren zoals de gezondheidszorg en de sociale economie, en nieuwe opkomende industrieën en technologieën (industrie 4.0 en medische technologie). Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee kan de groei ondersteunen door grensoverschrijdende

samenwerking tussen kmo's evenals tussen kennisinstellingen, de industrie en de publieke sector en de uitwisseling van beste praktijken inzake clusterontwikkeling te stimuleren.

Ten derde is er de dubbele uitdaging van de klimaatverandering en duurzaamheid. Daar komen enkele van de beste opportuniteiten voor samenwerking met het oog op groei uit voort. De gedeelde prioriteiten betreffen de volgende sectoren: energie en energie-efficiëntie (productie van blauwe/groene energie, batterijen en renovaties van woningen en openbare gebouwen), efficiënt gebruik van hulpbronnen (circulaire economie, biomaterialen), het koolstofvrij maken van transport (elektrische mobiliteit – openbaar en individueel – evenals de productie en het gebruik van waterstof), en de ontwikkeling van de “blauwe economie”.

2.3.3 Strategie

Bij het faciliteren van de economieën van de , zullen de initiatieven van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee bijdragen aan duurzame economische ontwikkeling en de circulaire economie stimuleren. Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee dient te focussen op het koppelen en faciliteren van de uitwisseling van kennis en beste praktijken, waarbij kleinere ledengroepen specifiekere acties ondernemen die nauwer aansluiten bij hun bevoegdheden.

Naast het faciliteren van contacten zou het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee ook kunnen optreden als incubator voor de ontwikkeling van grensoverschrijdende clusters, althans in de beginfase. Het doel daarvan zou zijn om innovatie te stimuleren, waarbij men zowel een sectorale als een interdisciplinaire aanpak kan hanteren. Wat de sectoren betreft, zou de focus kunnen liggen op sectoren met een sterke groei of een groot potentieel voor lokale jobcreatie, die goed vertegenwoordigd zijn in alle gebieden van de Kanaalzone. Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee moet tegelijkertijd duurzaamheid als integraal onderdeel van de economische ontwikkeling promoten, waardoor het verder bijdraagt aan zijn doelen voor groene groei en klimaatverandering.

Wat transport en logistiek betreft, zou het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee manieren kunnen onderzoeken om belanghebbenden aan te zetten tot vergroting van de impact van investeringen in infrastructuur op de transportefficiëntie en economische groei. Men zou die impact in een grensoverschrijdende context ook kunnen vergroten door individuele plannen en beleidsmaatregelen meer op elkaar af te stemmen en coherenter te maken. Een voorbeeld daarvan is overeenstemming over de ontwikkeling van compatibele laad- of vulinfrastructuur (voor waterstof) met het oog op schonere mobiliteit.

De kustgebonden en maritieme identiteit van de Kanaalzone biedt een sterke basis voor het Comité om de ontwikkeling van grensoverschrijdende initiatieven op het vlak van de blauwe economie te ondersteunen. Voorbeelden daarvan zijn initiatieven voor kennisoverdracht en gezamenlijke projecten om nieuwe goederen en diensten te ontwikkelen in sectoren zoals energie.

Wat de digitale economie ten slotte betreft, kan het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee een ondersteunende rol spelen om de uitdaging op het vlak van de digitale transformatie in de particuliere en de openbare sector aan te pakken, door de digitale geletterdheid van de bevolking te bevorderen (en digitale armoede te bestrijden). De uitwisseling van beste praktijken in verband met dit thema kan een vertrekpunt zijn voor verdere samenwerking om de toekomst van de regio veilig te stellen.

Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zal echter moeten garanderen dat alle acties die zijn gelanceerd ter ondersteuning van economische ontwikkeling, gecontroleerd worden op hun samenhang met bestaande internationaal en nationaal overeengekomen klimaatverbintenissen en duurzaamheidsoverwegingen.

Doelstelling:

Een bloeiende economie in de Kanaalzone stimuleren door initiatieven te steunen die bouwen op complementariteit, samenwerking en kennisuitwisseling.

Specifieke doelstellingen:

- Sterke grensoverschrijdende netwerken creëren met innovatieclusters tussen lokale overheden, kennis- en onderzoeksinstituten en de privésector in sectoren met groeipotentieel.
- De ontwikkeling ondersteunen van een sterke en innovatieve transportsector en logistieke sector, die een vlotte handel garandeert binnen de Kanaalzone enerzijds, en met de aangrenzende gebieden en op internationaal niveau anderzijds.
- De Kanaalzone voorbereiden op de toekomst door digitalisatie in de private of publieke sector te ondersteunen en met initiatieven voor levenslang leren (inclusief digitale geletterdheid).

2.4 Gedeelde natuurlijke omgeving en woonplaatsen die bestand zijn tegen de uitdagingen van de klimaatverandering

2.4.1 Visie

Tegen 2030 zal het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee de verbintenissen omtrent de vermindering van CO₂-uitstoot nakomen en alle sectoren in de regio op weg zetten naar energieneutraliteit. Emissievrije mobiliteit zal een steeds groter deel van alle verplaatsingen uitmaken naarmate de uitrol van nieuwe laad- en vulinfrastructuur op kruissnelheid komt, terwijl op woningen gerichte initiatieven zullen leiden tot een vermindering van de uitstoot en het energieverbruik.

De leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zullen in de klimaatkwestie een voortrekkersrol opnemen door het goede voorbeeld te geven in de domeinen waarvoor ze bevoegd zijn, en door elders nieuwe initiatieven en de uitwisseling van goede praktijken in alle sectoren en op alle niveaus aan te moedigen. Nieuwe oplossingen voor droogte, overstromingen, kustbescherming, grensoverschrijdend beheer van de watervoorraden en de instandhouding van de biodiversiteit op land en in de zee zullen worden gestimuleerd. Naast die maatregelen zal het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee klimaatadaptatie en de overgang naar een meer circulaire en groenere economie bevorderen in innovatieve technologische sectoren, toerisme, voeding en visserij. Alles bij elkaar zullen die maatregelen het natuurlijke milieu ten goede komen en bijdragen tot de erkenning van de Kanaalzone als een leider op het vlak van duurzaam toerisme.

2.4.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

Alle leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee hebben zich ertoe verbonden om maatregelen ter beperking van de klimaatverandering te nemen en de CO₂-uitstoot sterk te verminderen of zelfs tot nul te herleiden. Water is een van de hulpbronnen die het grootste risico lopen in de regio (een gemeenschappelijke uitdaging is het feit dat toerisme, industrie en landbouw met elkaar wedijveren om die hulpbron) en vormt bijgevolg een prioriteit voor efficiënt gebruik. Een andere prioriteit is energie-efficiëntie, waarbij alle leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee beleidsmaatregelen voor de renovatie van woningen en de bestrijding van energiearmoede financieren of ondersteunen. De bescherming van het natuurlijke en kustmilieu, de ontwikkeling van oplossingen voor

klimaatveranderingsmitigatie en -adaptatie (blauwgroene infrastructuur om het risico op droogte en overstroming te beperken, oplossingen tegen hittestress en instandhouding van de lokale biodiversiteit) komen allemaal aan bod in de planningsdocumenten van de leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee. Die plannen vermelden ook het gebruik van het natuurlijke milieu voor toeristische, educatieve en recreatieve doeleinden.

Daarnaast dient de landbouwsector (die prominent aanwezig is in de meeste gebieden van de Kanaalzone) de overgang naar duurzamere productiemethoden te versnellen om zo bij te dragen tot het behalen van de natuurbeschoud- en biodiversiteitsdoelstellingen en een meer circulaire economie.

De luchtkwaliteit vormt eveneens een gedeelde uitdaging (met betrekking tot de uitstoot van havens, wegverkeer en verwarming). Oplossingen om de uitstoot te verminderen en de luchtkwaliteit te verbeteren zijn toegespitst op een schonere industrie en in het bijzonder een schoner transport. De focus ligt vooral op gedeelde en schone mobiliteitsoplossingen (autodelen, openbaar vervoer en elektrische mobiliteit), op "zachte mobiliteit" (fietsen en wandelen) en op infrastructuur die aanzet tot verandering (autodeelparkings, laadstations, fietspaden en -snelwegen).

2.4.3 Strategie

Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee kan de uitdagingen inzake milieu en klimaatverandering op verschillende vlakken aanpakken. Het kan bijvoorbeeld een rol spelen door grensoverschrijdende acties en projecten ter bescherming van het natuurlijke milieu te ondersteunen. Een eerste stap kan erin bestaan contacten tussen de belanghebbenden te faciliteren, in het bijzonder voor grensoverschrijdende natuurgebieden en stroomgebieden. Het is ook mogelijk om samenwerking aan te moedigen indien milieu-initiatieven die worden overwogen aan één zijde van een grens ook een impact hebben op een aangrenzend gebied van de Kanaalzone.

Om bij te dragen tot het behalen van de doelstellingen inzake de vermindering van de uitstoot van CO₂ en broeikasgassen, zou het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee in eerste instantie kunnen focussen op manieren om de grootschalige renovatie van verouderde en energie-inefficiënte woningen en openbare gebouwen in de regio te versnellen. Dat zal een stimulans betekenen voor de ontwikkeling en verbreiding van nieuwe duurzame-energie technologieën en zal nieuwe werkgelegenheid creëren voor opgeleide en bijgeschoolde arbeidskrachten om die technologieën te installeren en te onderhouden. Tegelijkertijd zal het ook bijdragen tot de strijd tegen energiearmoede.

Aangezien de verbetering van de luchtkwaliteit en de vermindering van de CO₂-uitstoot gemeenschappelijke doelstellingen zijn die een even grote uitdaging vormen aan beide zijden van het Kanaal, bieden schone mobiliteit en de 'modal shift' weg van fossiele brandstoffen heel wat mogelijkheden om de CO₂-reductiedoelstellingen te behalen. Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zou een belangrijke rol kunnen spelen in de realisatie van infrastructuur voor schone mobiliteit, zowel voor vrachtvervoer als voor personenvervoer, en zou kunnen dienstdoen als laboratorium voor groene- en gedeelde-mobiliteitsconcepten die bijdragen tot een betere connectiviteit tussen het platteland en stedelijke gebieden.

De landbouw vormt nog een domein waar de leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee de impact van de klimaatverandering kunnen bestrijden en de vermindering van de CO₂-uitstoot kunnen versnellen, aangezien de voornaamste klimaatuitdagingen (bodemdegradatie en verzilting) en opportuniteiten voor mitigatie en adaptatie (koolstofputten, energielandschappen en circulariteit) in die sector samenkomen. De overgang naar duurzamere productiemethoden, gewassen en dierlijke producten voor de landbouw- en visserijsector kan eveneens de creatie stimuleren van kortere waardeketens die bijdragen tot bedrijfsinnovatie, de ontwikkeling van producten met meer toegevoegde

waarde en de vermindering van de CO₂-uitstoot. Dat kan een nieuwe stimulans geven aan de reeds sterk ontwikkelde agro-voedingssector in de Kanaalzone.

Doelstelling:

De gedeelde natuurlijke omgeving beschermen en gezamenlijk antwoorden bedenken om zowel de klimaatverandering aan te pakken als kansen te bieden aan het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee.

Specifieke doelstellingen:

- Samenwerkingsinitiatieven ontwikkelen en ondersteunen om de natuur en leefomgeving van de Kanaalzone te beschermen, en de veerkracht ervan te verhogen, vooral van de kustlijn, natuurlijke habitats en de biodiversiteit op land en in de zee.
- Uitwisseling van onderzoek en kennis stimuleren, de uitvoering van projecten en beleid rond waterbeheer faciliteren en strijden tegen droogte, overstromingen en verzilting om de beschikbaarheid en kwaliteit van de watervoorraad in de Kanaalzone te garanderen.
- De CO₂-uitstoot verminderen door samenwerkingsinitiatieven rond schone-energieproductie en energie-efficiënte oplossingen te ondersteunen, vooral door middel van grootschalige projecten voor renovatie van de bebouwde ruimte met als doel energieneutrale woningen voorzien voor inwoners van de Kanaalzone.
- De samenwerking op het vlak van onderzoek, kennisontwikkeling en gezamenlijke planning faciliteren om de overgang naar emissiearme transport- en mobiliteitsoplossingen voor vracht- en personenvervoer te versnellen.
- Samenwerking faciliteren op het vlak van onderzoek, kennisontwikkeling en de toepassing van nieuwe productietechnieken in de agri-voedings- en visserijsector voor een snellere overgang naar duurzame landbouw in de Kanaalzone.

2.5 Een gebied vol kansen voor jongeren, ontworpen samen met jongeren

2.5.1 Visie

Tegen 2030 zullen steeds meer jongeren aan grensoverschrijdende werkervarings- of culturele en educatieve initiatieven deelnemen, waarbij ze de vele kansen benutten die de Kanaalzone te bieden heeft en hun interculturele vaardigheden verbeteren. De uitwisseling van goede praktijken tussen partners uit de Kanaalzone zal bijdragen tot de vermindering van het aantal jongeren die geen onderwijs of opleiding volgen en geen werk hebben, en zal jongeren aanzetten om jobs in overweging te nemen die de digitale transformatie, klimaatadaptatie en de overgang naar een circulaire en inclusievere economie ondersteunen.

De standpunten van jongeren zullen als essentieel worden beschouwd om van de Kanaalzone een betere plek te maken om in te wonen en op te groeien, en om de werkgelegenheid in het gebied te verbeteren. De partners van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zullen op zoek gaan naar een nieuwe, inspirerende benadering van participatief beleid waarbij jongeren in de Kanaalzone volledig betrokken worden bij het vormgeven van hun eigen toekomst.

2.5.2 Analyse: achtergrond en relevantie voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

Een van de drie thematische prioriteiten voor samenwerking van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee is het thema jongeren en hun weg naar onafhankelijkheid, vaardigheden en werkgelegenheid. De bevoegdheden van de leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zijn echter nogal verschillend op dit vlak, net als de aanpak die ze hanteren. Sommige leden zijn verantwoordelijk voor beleid rond kinderen en jongeren, en gaan soms verder dan hun wettelijke bevoegdheden (Pas-de-Calais), terwijl anderen dit onderwerp in andere beleidsdomeinen behandelen (Belgische provincies). Ondanks die verschillen kunnen de gedeelde prioriteiten rond jongeren in twee belangrijke actielijnen verdeeld worden waarin samengewerkt kan worden: jongeren steunen om vaardigheden te verwerven voor de arbeidsmarkt en om levensvaardigheden te verwerven ter bevordering van hun sociale inclusie en welzijn. Hoewel de leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee ernaar streven dat jongeren de nodige vaardigheden ontwikkelen om een goede baan te vinden, is het niet noodzakelijk hun verantwoordelijkheid om hen die vaardigheden aan te reiken.

Wat de impact van COVID-19 betreft, beschouwt men jongeren als een prioritaire doelgroep in de herstelplannen, waarbij steunmaatregelen ontwikkeld worden voor opleidingen en stages, waar de voorbije maanden een tekort aan was. Aangezien deze beleidslijnen op verschillende manieren toegepast zullen worden, is kennisuitwisseling over beste praktijken aangewezen.

Alle leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee willen ook inzetten op levensvaardigheden. Daarvoor willen ze uitwisselingen tussen jongeren van verschillende leeftijden bevorderen door middel van het "penvrienden"-programma, klasuitwisselingen, grensoverschrijdende stages en kortdurende jobs (vakantiejobs) voor werkervaring. Jeugdmobiliteit, zowel lokaal als grensoverschrijdend, is vooral volgens de Franse departementen heel belangrijk voor sociale inclusie. Taalonderwijs is een prioriteit en hoewel er al initiatieven ontwikkeld zijn, zijn de resultaten nog te beperkt. Het is aangewezen om beste praktijken uit te wisselen over dit onderwerp (binnen en buiten de Kanaalzone). Door jongereninitiatieven en gemeenschapsprojecten te ondersteunen, vooral rond gemeenschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering, kunnen de levensvaardigheden en de sociale inclusie van jongeren verbeterd worden. Het welzijn van jongeren promoten is een relevant samenwerkingsonderwerp voor sommige leden van het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee (Kent County Council en Franse departementen). Hier zou de nadruk kunnen liggen op het uitwisselen van strategieën om radicalisering te voorkomen en de integratie van een aanpak rond mentale gezondheid in de ondersteuning voor sociale inclusie.

2.5.3 Strategie

Om betere kansen te creëren voor jongeren, zal het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee hen op verschillende vlakken moeten steunen en emanciperen. Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee wil ook de toegang tot de arbeidsmarkt verbeteren, door zicht te richten op steunacties om jongeren te begeleiden en te stimuleren in de ontwikkeling van relevante vaardigheden. Begeleidingsacties en initiatieven in het algemeen moeten bij voorkeur overeenkomen met de SDG's van de Verenigde Naties. Acties rond relevante vaardigheden kunnen bestaan uit de opbouw van technische (topsectoren voor economische groei en duurzaamheid), digitale en ICT-vaardigheden, die bijdragen aan de werkkrachten van de toekomst. De leden kunnen informatie en strategieën delen over promotiecampagnes, stimuleringsregelingen en samenwerking tussen bedrijven en onderwijs in verband met werkervaring, stages en/of internationale coachingsystemen. Coaching- en begeleidingsprogramma's zullen ontwikkeld worden om werken in het buitenland gemakkelijker te maken voor de doelgroep, in lijn met de programma's en regelingen rond de ontwikkeling van interculturele vaardigheden en taalvaardigheden.

Om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en het aantal jongeren dat noch aan de arbeidsmarkt deelneemt, noch onderwijs of een opleiding volgt (de zogeheten NEET-groep) te verminderen, zal het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee beste praktijken delen en "leren" opnemen in het lokale beleid. Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zal actief grensoverschrijdende uitwisselingsprogramma's steunen om openheid tegenover andere culturen te stimuleren. Bestaande programma's zullen geactualiseerd om de toegang tot culturele uitwisselingen te verbeteren voor jongeren in de hele Kanaalzone. Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee zal initiatieven van jongeren in de Kanaalzone ondersteunen. Bovendien zal het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee vertegenwoordigers van de doelgroep uit alle landen raadplegen, door de oprichting van een werkgroep of adviesgroep, om de noden en prioriteiten van jongeren beter te begrijpen en om toekomstige acties te ontwikkelen om hun welzijn in de Kanaalzone te verbeteren.

Doelstelling:

Jongeren ondersteunen op weg naar onafhankelijkheid en een groter cultureel bewustzijn door vaardigheden voor het leven/werk aan te leren, culturele uitwisselingen tussen jongeren in de Kanaalzone te stimuleren en hun sociale inclusie/welzijn te verbeteren.

Specifieke doelstellingen:

- De toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en de arbeidsmarkt verbeteren
- Actief burgerschap, burgerparticipatie en cultureel bewustzijn promoten
- De uitwisseling van beste praktijken promoten en innovatieve projecten aanmoedigen rond jongerenwelzijn, sociale inclusie en de weg naar onafhankelijkheid

3 Bijlagen

3.1 Bijlage 1: Territoriaal verslag

3.2 Bijlage 2: Samenvatting van de interviews

3.3 Bijlage 3: Stappenplan voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

3.4 Bijlage 4: Raamwerk van indicatoren bij het stappenplan voor het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee

3.5 Bijlage 5: Bibliografie

PER HAND BEZORGD

Rechtbank Zeeland-West-Brabant
Afdeling bestuursrecht
Kousteensedijk 2
4331 JE Middelburg

Betreft: Aanvulling beroep tegen de weigering van provinciale staten om een beslissing te nemen op mijn bezwaar tegen het besluit van Provinciale staten in zake het inleidend referendumverzoek van de Stichting Zeeland TOLVRIJ + beslissing op bezwaar + Advies provinciale cie + Statenbesluit

EDELACHTBARE HEER/VROUWE

- Op 17 maart 2021 na ommekomst van de wettelijke termijn, inclusief een verlenging met 6 weken, waarop de Staten van de provincie Zeeland uiterlijk een beslissing had moeten op het door mij ingediende bezwaarschrift tegen de beslissing op het inleidend verzoek voor het houden van een referendum over het besluit van provinciale staten van Zeeland d.d. 10 juli 2020 "Compensatie Marinierskazerne" (20020990) heb ik aan u rechtbank mijn beroepschrift doen toekomen.
- Op grond van fictieve weigering ben ik op die datum in beroep gekomen
- In mijn beroep heb ik mij gebaseerd op de argumenten die te vinden zijn in het ingediende verweerschrift. Ik heb mij toe voor behouden dat indien er later een beslissing op het bezwaar zou komen ik mij het recht had om mijn gronden nader aan vullen aan de hand van die beslissing.
- Ik behield mij het recht voor om na ommekomst van de uitspraak op mijn bezwaar om mijn beroepschrift nog nader aan te vullen.
- Op 25 maart 2021 ontving ik de beslissing op het bezwaar, gedagtekend 18 maart 2021, verzonden 23 maart 2021, op het door ingediende bezwaarschrift.
- De beslissing op het bezwaar gaat vergezeld van een advies van de provinciale commissie bezwaar en beroep dd 18 februari 2021 met 2 bescheiden en het besluit van Provinciale staten dd. 19 maart 2021.
- Voorzover ik kan beoordelen beschikt u van mijn zijde over alle stukken waarover ik beschik in dit dossier.

AANVULLING

- Ik handhaaf mijn beroepschrift onverkort. De beslissing op het bezwaarschrift dd 19 maart 2021 lijkt meer op een herhaling van eerder gemaakte zetten.
- Ik merk ten overvloede op dat in de beslissing niet ingegaan wordt op door mij aangevoerde grieven.
- Het inleidend verzoek betreft een raadplegend referendum.
- Het is aan de staten om feitelijk over te gaan tot een referendum nadat de bij referendumverordening vereiste stappen zijn doorlopen. Dat laatste is niet geschied.
- Na het doorlopen van die stappen en voordat de staten het licht op groen zet voor het referendum kan de staten een afweging maken op politieke gronden dat het referendum niet doorgaat.
- Het niet laten doorgaan van het definitieve verzoek op politieke gronden is in tegenspraak met de door die Staten vastgestelde referendumverordening.
- Het argument van de spoedeisend mist doel. Er is geen sprake van schorsende werking, die is ook nooit gevraagd door mij noch door 'Zeeland Tolvrij'. Het besluit waar het inleidend verzoek zich tot richt kan onverkort worden in gang gezet worden en uitgevoerd worden.
- Een beslissing mbt al dan wel of niet stoppen met de uitvoering van dat besluit is zoals hierboven uiteengezet voorbehouden aan provinciale staten en niet aan de Zeeuwse ingezetenen.
- Het argument van de spoedeisendheid is in mijn optiek dan ook aan te merken als een schot in de lucht zo niet het luchtledige.

MET VERSCHULDIGDE HOOGACHTING

Bijlagen: Beslissing op bezwaar + advies van de provinciale cie bezwaar en beroep + het Statenbesluit

De Provinciale Staten van Zeeland
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Bestuursrecht

bezoekadres
Stationslaan 10
Breda

correspondentieadres
Postbus 90006
4800 PA Breda

t 088-36 16000
f bestuursrecht 088-36 10284
f belastingrecht 088-36 10285
www.rechtspraak.nl

datum 21 april 2021
onderdeel cluster bestuursrecht
contactpersoon [redacted]
doorkiesnummer [redacted]
ons kenmerk zaaknummer BRE 21 / 1308 WET
uw kenmerk
bijlage(n) [redacted]
faxnummer afdeling
onderwerp het beroep van [redacted] te Middelburg

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
slechts één zaak in uw brief
behandelen.

Geachte heer/mevrouw,

Over het beroep met zaaknummer BRE 21 / 1308 WET deel ik u het volgende mee.

De rechtbank heeft van [redacted] een beroepschrift (met bijlagen) ontvangen dat is gericht tegen het niet tijdig nemen van een besluit. Ik stuur u hiervan een kopie.

Op 19 maart 2021 hebt u alsnog een besluit genomen.

[redacted] heeft het beroep vervolgens niet ingetrokken, zodat het beroep wordt voortgezet. [redacted] heeft (aanvullende) gronden ingezonden. Ik stuur u hiervan tevens een kopie, zie A12.

Ik verzoek u **binnen vier weken** na de datum van verzending van deze brief de stukken in te dienen die betrekking hebben op deze zaak. Ik stel u tevens in de gelegenheid een verweerschrift in te dienen.

U moet de bijzondere regelgeving die op deze zaak betrekking heeft (verordening, beleidsregels, besluiten) meesturen. In het geval dat het primaire of het bestreden besluit is genomen met toepassing van delegatie- of mandaatregeling(en), moet u deze toesturen. U moet daarbij aangeven op welke wettelijke bepalingen of op welke artikelen uit de delegatie- of mandaatregeling(en) deze bevoegdheid steunt.

Ik verzoek u:

- **alle** aan het bestreden besluit voorafgaande stukken in te zenden, inclusief de al bij het beroepschrift overgelegde stukken;
- de stukken te nummeren;
- de stukken in chronologische volgorde te leggen;
- de stukken in tweevoud aan te leveren.

datum 21 april 2021
kenmerk zaaknummer BRE 21 / 1308 WET
pagina 2 van 2

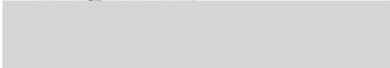
Als u wilt dat op bepaalde stukken geheimhouding wordt toegepast, dan moet u de betreffende stukken in een afzonderlijke gesloten envelop doen, met daarop de vermelding "geheimhouding art. 8.29 Awb". De gesloten envelop moet u vervolgens met de redenen waarom u verzoekt om geheimhouding in een gewone envelop verzenden of met een koeriersdienst laten bezorgen.

Wilt u naam, telefoon- en faxnummer van de functionaris die de zaak bij u behandelt vermelden?

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

de griffier

Van Statengriffier
Afdeling Statengriffie
Telefoonnummer 0118-63 12 13
Aan Provinciale staten van Zeeland
Datum 22 april 2021
Onderwerp Inlichtingen over commissie Bezwaar, Beroep en Klachten

Op 13 april 2021 heeft het statenlid Bos zich tot de statengriffie gewend met een verzoek om inlichtingen over de commissie bezwaar, beroep en klachten van de provincie Zeeland. Hij heeft verzocht om een aantal documenten te delen en heeft om toelichting gevraagd op enkele punten. Het verzoek valt onder artikel 167, derde lid van de Provinciewet en artikel 3 van de *verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning provincie Zeeland 2021*. Dat wil zeggen dat de informatie gevraagd door één of enkele statenleden aan alle statenleden verstrekt wordt voor zover beschikbaar stellen niet in strijd is met het openbaar belang. Deze memo en de bijbehorende documenten worden ter kennisname geplaatst bij de commissie Bestuur van 28 mei 2021.

Verzocht is om de volgende documenten:

De (digitale versies van de) afschriften van de originele besluiten van PS, GS en de CvdK waarmee de Commissie Bezwaar, Beroep en Klachten is ingesteld

De instelling van de commissie heeft plaatsgevonden door middel van het “Besluit houdende de vaststelling van het procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015”.

De volgende documenten zijn bijgevoegd:

- PS besluit d.d. 26 maart 2015
- GS besluit d.d. 10 februari 2015
- Besluit CvdK d.d. 3 februari 2015

Alle (digitale versie[s] van de) bijbehorende stukken bij het (geldende) besluit waarmee PS voornoemde commissie hebben ingesteld (statenvoorstel, oplegnota, geleide, brieven GS, enz.); Deze stukken zijn bijgevoegd als statenvoorstel procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Gelijktijdig met het besluit van provinciale staten d.d. 20 september 2016 over de implementatie van de wet natuurbescherming werd het procedurebesluit **gewijzigd**.

De relevante besluiten van PS, GS en de cvdK zijn bijgevoegd voor zover deze betrekking hebben op het wijzigingsbesluit:

- PS besluit d.d. 4 november 2016
- GS besluit d.d. 20 september 2016
- Besluit CvdK d.d. 20 september 2016

Een geconsolideerde (digitale) versie van de tekst van het (geldende) besluit waarmee PS voornoemde commissie hebben ingesteld.

De gevraagde versie is te vinden via de website van de overheid waarop alle geldende regelingen met een externe werking zijn te vinden. Deze stukken zijn te benaderen via de volgende snelkoppeling.

[Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 \(overheid.nl\)](#)

De (digitale versie van de) afschriften van de benoemingsbesluiten van de leden van de commissie
22 april 2021

Leden van deze commissie worden op grond van artikel 5, tweede lid het procedurebesluit benoemd en herbenoemd door het college van gedeputeerde staten.

De gevraagde benoemingsbesluiten van de commissieleden worden altijd gepubliceerd in de openbare besluitenlijsten van gedeputeerde staten. In de bijlagen bij deze memo zijn de GS nota's met (her)benoemingsbesluiten van de zittende leden toegevoegd.

De (digitale versies van de) aanwijzingsbesluiten betreffende de aanwijzing van de secretarissen belast met de ambtelijke ondersteuning aan voornoemde commissie.

De huidige secretarissen zijn op 2 april 2015 op grond van artikel 9 van het procedurebesluit aangewezen door de secretaris-directeur van de provincie Zeeland. De aanwijzingsbesluiten zijn toegevoegd.

Vraag van de heer Bos

Zijn er nog andere algemene of bijzondere (advies)commissies ingesteld binnen de Provincie Zeeland die zich bezighouden met de behandeling van bezwaarschriften, beroepschriften en klaagschriften? Ik kom in documenten namelijk ook namen tegen zoals "Besliscommissie Beroepschriften", "Adviescommissie Bezwaarschriften", "Klachtencommissie".

Antwoord:

Er zijn bij de provincie Zeeland op dit moment geen andere algemene of bijzondere (advies)commissies belast met deze werkzaamheden. Er is één (advies) commissie bezwaar, beroep en klachten ingesteld waarover in het procedurebesluit het volgende is opgenomen:

Artikel 3. Instelling commissie

Er is een commissie van advies als bedoeld in de artikelen 7:13, 7:19 en 9:14 van de wet belast met de behandeling van:

- a. bezwaarschriften tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- b. beroepschriften onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- c. klachten over gedragingen van of toe te rekenen aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning.

De *besliscommissie administratieve geschillen*, een commissie ex artikel 81 Provinciewet, heeft bestaan, maar is bij besluit van 26 maart 2015 opgeheven (zie verder bij de volgende vraag). De formele aanduiding van deze commissie is *"adviescommissie voor bezwaar, beroep en klachten van de provincie Zeeland"*.

Aanvullende vraag van de heer Bos

Graag ook de reglementen aangaande de behandeling van administratieve beroepschriften door Gedeputeerde Staten en door de Commissaris des Konings en eventuele procedurebesluiten zijn uitgebracht dan wens ik die ook te ontvangen.

Antwoord:

In het verleden is er een *besliscommissie administratieve geschillen* geweest. Deze bestaat sinds 2015 niet meer. Met het vaststellen van het procedurebesluit door provinciale staten op 26 maart 2015 is het *"besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen"* ingetrokken. De adviesbevoegdheid ten aanzien van beroepschriften is ondergebracht bij de commissie voor bezwaar, beroep en klachten, zoals is terug te lezen in artikel 3 van het *procedurebesluit*. Het intrekken van dit besluit verwijst ik u verder naar het *procedurebesluit* onder: *"opmerkingen met betrekking tot de regeling"* en daarnaast naar artikel 24 *Overgangsbepaling*.

Omdat de Provinciewet onder artikel 167, derde lid aangeeft dat informatie die gevraagd is door een of enkele statenleden verstrekt dient te worden aan provinciale staten wordt deze memo en de bijbehorende documenten ter informatie geplaatst bij de commissie Bestuur van 28 mei 2021.

JIS

bericht op brief van: -
uw kenmerk: -
ons kenmerk: 15005406
afdeling: JIS
bijlage(n): -
behandeld door:
doorkiesnummer: (0118)
onderwerp: Aanwijzing secretaris

verzonden: 7 april 2015 Middelburg, 2 april 2015

Geachte mevrouw Ton-Mulder,

Hierbij deel ik u mee dat ik u op grond van artikel 9 van het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 aanwijs als secretaris van de commissie belast met de behandeling van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten.

Hoogachtend,

A.W. Smit,
secretaris-directeur.

bericht op brief van: -
uw kenmerk: -
ons kenmerk: 15005408
afdeling: JIS
bijlage(n): -
behandeld door:
doorkiesnummer: (0118)
onderwerp: aanwijzing secretaris

Mevrouw N.M. de Bruijne
P/a provinciehuis
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

verzonden:

7 apr 2015

Middelburg. 2 april 2015

Geachte mevrouw De Bruijne,

Hierbij deel ik u mee dat ik u op grond van artikel 9 van het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 aanwijs als secretaris van de commissie belast met de behandeling van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten.

Hoogachtend,

A.W. Smit,
secretaris-directeur.

OPENBAAR

vertraagd publiceren: 1 week na GS vergadering

documentnummer

Zaaknummer

verwijsnummer

18012286

onderwerp

Herbenoeming plaatsvervangend voorzitter adviescommissie bezwaar, beroep en klachten

voorgesteld besluit

1. Herbenoemen van de heer mr. ir. M. de Hek tot plaatsvervangend voorzitter van de adviescommissie bezwaar, beroep en klachten met ingang van 15 mei 2018 voor een periode van vier jaar.
2. Betrokkene met inliggende brief informeren.

aanleiding

De zittingstermijn van de huidige plaatsvervangend voorzitter eindigt op 15 mei 2018.

portefeuillehouder - portefeuille de heer A.J. v.d. Maas

paraaf afdelingshoofd

paraaf portefeuillehouder

paraaf secretaris voor agendering

datum GS vergadering (in te vullen door agendakamer)

besluit GS

paraaf secretaris voor uitvoering

overwegingen en advies

motivering besluit

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning hebben voor de behandeling van en advisering over bezwaarschriften, administratief beroepschriften en klachten die hen aangaan een commissie ingesteld. Dit is vastgelegd in het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015. Op grond van dit procedurebesluit bestaat de commissie uit leden die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning. Gedeputeerde staten benoemen, nadat de commissie daarover is gehoord, één van de leden tot voorzitter en één (of meer) van de leden tot plaatsvervangend voorzitter. Op grond van het procedurebesluit kunnen de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie maximaal voor twee periodes van vier jaar worden herbenoemd.

De zittingstermijn van de huidige plaatsvervangend voorzitter van de commissie bezwaar, beroep en klachten, de heer mr. ir. M. de Hek, eindigt op 15 mei 2018. Op grond van voornoemd procedurebesluit kan de heer De Hek voor twee periodes van vier jaar worden herbenoemd. De heer De Hek heeft zich beschikbaar gesteld voor herbenoeming. Zijn herbenoeming wordt door de voorzitter en de overige leden van de commissie ondersteund. Ook ambtelijk wordt zijn herbenoeming ondersteund.

Bij de benoemingen en herbenoemingen binnen de commissie wordt rekening gehouden met de volgende criteria:

- aantoonbare juridische deskundigheid;
- diverse juridische disciplines (advocatuur, rechterlijke macht);
- diverse juridische richtingen (ruimtelijke ontwikkeling, milieu);
- ruime bestuurlijke ervaring (deskundigheid, ruime ervaring en aantoonbare belangstelling op bestuursrechtelijk gebied);
- communicatieve vaardigheden;
- gevoel voor politieke en maatschappelijke verhoudingen;
- geen rechtstreekse binding met Zeeuwse provinciale organisaties;
- niet actief betrokken bij provinciale of lokale belangengroepen;
- geen commerciële belangen in de Zeeuwse gemeenten;
- kennis van en inzicht in de werking van een provinciale organisatie;
- mate van beschikbaarheid; en
- oplossingsgericht en onafhankelijk kunnen denken en oordelen.

De heer De Hek heeft sinds zijn benoeming binnen de commissie ook in de praktijk aangetoond over de juiste kennis, ervaring en competenties te beschikken om op een goede manier invulling te kunnen geven aan de positie van plaatsvervangend voorzitter.

Geadviseerd wordt om met ingang van 15 mei 2018 de heer mr. ir. M. de Hek te herbenoemen tot plaatsvervangend voorzitter van de commissie bezwaar, beroep en klachten voor een periode van vier jaar tot 15 mei 2022.

Afwijking t.o.v. provinciale doelstellingen en/of beleid

n.v.t.

bestuurlijke planning en doorlooptijd

indien van toepassing

consequenties besluit**financiële consequenties**

De (plaatsvervangend) voorzitter en leden van de commissie ontvangen op grond van het procedurebesluit een vergoeding voor het bijwonen van de hoorzitting en voor reiskosten. Daar het hier een herbenoeming betreft, is er geen extra budget nodig.

juridische consequenties

Op grond van het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 herbenoemen gedeputeerde staten, de commissie gehoord, de plaatsvervangend voorzitter.

personele consequenties en inhuur

Er is geen externe inhuur nodig.

inkoop & aanbesteding

Inkoop is niet van toepassing.

uitvoeringsparagraaf (DG, alleen voor intern gebruik)

bestuurlijke aandachtspunten, risico's en beheersmaatregelen

behandeld door

-

afgestemd met

uiterste beslisdatum 8 mei 2018

communicatie

tekst voor zeeland.nl (graag begrijpelijk leesbare tekst!)

Herbenoeming plaatsvervangend voorzitter adviescommissie bezwaar, beroep en klachten

Wegens het beëindigen van de benoemingstermijn van de huidige plaatsvervangend voorzitter van de commissie bezwaar, beroep en klachten wordt voorgesteld deze te herbenoemen met ingang van 15 mei 2018 voor een periode van vier jaar.

actieve informatieplicht PS

Naar PS

De commissie bezwaar, beroep en klachten behandelt en adviseert over bezwaarschriften, administratief beroepschriften en klachten die provinciale staten aangaan.

bijlagen

ontwerpbrief

jtm

OPENBAAR

vertraagd publiceren: 1 week na GS vergadering

documentnummer

Zaaknummer

verwijsnummer

18923742

onderwerp

Herbenoeming lid commissie bezwaar, beroep en klachten

voorgesteld besluit

Herbenoemen van mevrouw mr. H.C. Fraaij tot lid van de commissie bezwaar, beroep en klachten (algemene kamer) met ingang van 1 oktober 2018 voor een periode van vier jaar.

aanleiding

De zittingstermijn van het commissielid, mevr. mr. H.C. Fraaij, eindigt op 30 september 2018.

portefeuillehouder - portefeuille de heer A.J. v.d. Maas

paraaf afdelingshoofd

paraaf portefeuillehouder

paraaf secretaris voor agendering

datum GS vergadering (in te vullen door agendakamer)

besluit GS

paraaf secretaris voor uitvoering

overwegingen en advies

motivering besluit

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning hebben voor de behandeling van en advisering over bezwaarschriften, administratief beroepschriften en klachten die hen aangaan een commissie ingesteld. Dit is vastgelegd in het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015. Op grond van dit procedurebesluit bestaat de commissie uit leden die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning. Gedeputeerde staten benoemen de leden voor een periode van vier jaar. Op grond van het procedurebesluit kunnen de leden van de commissie maximaal voor twee periodes van vier jaar worden herbenoemd.

De zittingstermijn van één van de leden van de commissie bezwaar, beroep en klachten (algemene kamer), mevrouw mr. H.C. Fraaij, eindigt op 30 september 2018. Op grond van voornoemd procedurebesluit kan mevrouw Fraaij voor twee periodes van vier jaar worden herbenoemd. Mevrouw Fraaij heeft zich beschikbaar gesteld voor herbenoeming en haar herbenoeming wordt door de voorzitter, plv. voorzitter en de overige leden van de commissie ondersteund. Ook ambtelijk wordt haar herbenoeming ondersteund.

Bij de benoemingen en herbenoemingen binnen de commissie wordt rekening gehouden met de volgende criteria:

- aantoonbare juridische deskundigheid;
- diverse juridische disciplines (advocatuur, rechterlijke macht);
- diverse juridische richtingen (ruimtelijke ordening, natuur en milieu);
- ruime bestuurlijke ervaring (deskundigheid, ruime ervaring en aantoonbare belangstelling op bestuursrechtelijk gebied);
- communicatieve vaardigheden;
- gevoel voor politieke en maatschappelijke verhoudingen;
- geen rechtstreekse binding met Zeeuwse provinciale organisaties;
- niet actief betrokken bij provinciale of lokale belangengroepen;
- geen commerciële belangen in de Zeeuwse gemeenten;
- kennis van en inzicht in de werking van een provinciale organisatie;
- oplossingsgericht en onafhankelijk kunnen denken en oordelen.

Mevrouw Fraaij heeft sinds haar benoeming binnen de commissie ook in de praktijk aangetoond over de juiste kennis, ervaring en competenties te beschikken om op een goede manier invulling te kunnen geven aan de positie van commissielid.

Geadviseerd wordt om met ingang van 1 oktober 2018 mevrouw mr. H.C. Fraaij te herbenoemen tot lid van de commissie bezwaar, beroep en klachten (algemene kamer) voor een periode van vier jaar tot 1 oktober 2022.

N.B.: Overigens wordt opgemerkt dat de voorzitter en plv. voorzitter van de commissie in oktober een gesprek hebben met een door uw college voorgedragen kandidaat t.b.v. de vervulling van een vacature van een commissielid. Hierna volgt een voorstel tot benoeming door uw college.

Afwijking t.o.v. provinciale doelstellingen en/of beleid

n.v.t.

bestuurlijke planning en doorlooptijd

indien van toepassing

n.v.t.

consequenties besluit

financiële consequenties

De (plv.) voorzitter en leden van de commissie ontvangen op grond van het procedurebesluit een vergoeding voor het bijwonen van de hoorzitting en voor reiskosten. Daar het hier een herbenoeming betreft, is er geen extra budget nodig.

juridische consequenties

Op grond van het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 herbenoemen gedeputeerde staten de commissieleden.

personele consequenties en inhuur

Er is geen externe inhuur nodig.

inkoop & aanbesteding

Inkoop is niet van toepassing.

uitvoeringsparagraaf (DG, alleen voor intern gebruik)

bestuurlijke aandachtspunten, risico's en beheersmaatregelen

behandeld door -

afgestemd met

uiterste beslisdatum 2 oktober 2018

communicatie

tekst voor zeeland.nl (graag begrijpelijk leesbare tekst!)

Herbenoeming lid adviescommissie bezwaar, beroep en klachten.

Wegens het beëindigen van de zittingstermijn van één van de leden van de commissie bezwaar, beroep en klachten (algemene kamer) wordt voorgesteld deze te herbenoemen met ingang van 1 oktober 2018 voor een periode van vier jaar.

actieve informatieplicht PS

Naar PS

De commissie bezwaar, beroep en klachten behandelt en adviseert over bezwaarschriften, administratief beroepschriften en klachten die provinciale staten aangaan.

bijlagen

ontwerpbrief

OPENBAAR

vertraagd publiceren: 1 week na GS vergadering

documentnummer

Zaaknummer

verwijsnummer

18926801

onderwerp

Benoemen leden commissie bezwaar, beroep en klachten

voorgesteld besluit

1. Benoemen van de heer K. van Dis tot lid van de commissie bezwaar, beroep en klachten (algemene kamer) met ingang van 15 november 2018 voor een periode van vier jaar tot 15 november 2022.
2. Benoemen van mevrouw mr. R.H. van Marle tot lid van de personele kamer van de commissie bezwaar, beroep en klachten met ingang van 1 januari 2019.

aanleiding

Wegens het b eindigen van de zittingstermijn van de dames A.C. de Bruijn en mr. R.B. Jobse zijn twee vacatures ontstaan.

portefeuillehouder - portefeuille A.J. van der Maas

paraaf afdelingshoofd

paraaf portefeuillehouder

paraaf secretaris voor agendering

datum GS vergadering (in te vullen door agendakamer)

besluit GS

paraaf secretaris voor uitvoering

overwegingen en advies

motivering besluit

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning hebben voor de behandeling van en advisering over bezwaarschriften, administratief beroepschriften en klachten die hen aangaan een commissie ingesteld. Dit is vastgelegd in het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015. Op grond van dit procedurebesluit bestaat de commissie uit leden die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning. Gedeputeerde staten benoemen de leden van de commissie voor een periode van vier jaar. Op grond van het procedurebesluit kunnen de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie maximaal voor twee periodes van vier jaar worden herbenoemd.

Door het beëindigen van de zittingstermijn van mevrouw A.C. de Bruijn op 31 augustus 2018 (lid algemene kamer) en mevrouw mr. R.B. Jobse op 31 december 2018 (lid personele kamer) zijn twee vacatures ontstaan bij de commissie bezwaar, beroep en klachten.

Voor de vervulling van de vacature van commissielid bij de algemene kamer heeft uw college een aantal externe kandidaten aangedragen, waarna de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de commissie een gesprek met één van de kandidaten, de heer K. van Dis, hebben gevoerd. De heer Van Dis beschikt over ruime ervaring op het politieke, bestuurlijke en maatschappelijke vlak en hij heeft affiniteit met het bestuursrecht. Ook aan de andere benoemingscriteria (zie onderstaand) wordt door hem voldaan. Uw college wordt dan ook voorgesteld om de heer Van Dis te benoemen tot commissielid van de algemene kamer. Bijgevoegd treft u de cv van de heer Van Dis aan.

Voor de vervulling van de vacature van commissielid van de personele kamer heeft mevrouw mr. R.H. van Marle zich beschikbaar gesteld. Zij is reeds drie jaar lid van de algemene kamer en zij beschikt over ruime kennis en ervaring op diverse rechtsgebieden.

Omdat naar verwachting met ingang van 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking zal treden, kan naar alle waarschijnlijk vanaf deze datum de personele kamer van de commissie worden opgeheven. Daarom wordt voorgesteld om voor de periode tot 2020 mevrouw Van Marle te benoemen tot lid van de personele kamer, zodat er geen nieuw (extern) lid geworven dient te worden.

Bij de benoeming binnen de commissie wordt rekening gehouden met de volgende criteria:

- aantoonbare juridische deskundigheid;
- diverse juridische disciplines (advocatuur, rechterlijke macht);
- diverse juridische richtingen (ruimtelijke ontwikkeling, milieu);
- ruime bestuurlijke ervaring (deskundigheid, ruime ervaring en antoonbare belangstelling op bestuursrechtelijk gebied);
- communicatieve vaardigheden;
- gevoel voor politieke en maatschappelijke verhoudingen;
- geen rechtstreeks binding met Zeeuwse provinciale organisaties;
- niet actief betrokken bij provinciale of lokale belangengroepen;
- geen commerciële belangen in de Zeeuwse gemeenten;
- kennis van en inzicht in de werking van een provinciale organisatie;
- mate van beschikbaarheid; en
- oplossingsgericht en onafhankelijk kunnen denken en oordelen.

1. Geadviseerd wordt om de heer K. van Dis met ingang van 15 november 2018 te benoemen tot lid van de algemene kamer van de commissie bezwaar, beroep en klachten voor een periode van vier jaar tot 15 november 2022.

2. Geadviseerd wordt om mevrouw mr. R.H. van Marle met ingang van 1 januari 2019 te benoemen tot lid van de personele kamer van de commissie bezwaar, beroep en klachten.

Afwijking t.o.v. provinciale doelstellingen en/of beleid

n.v.t.

bestuurlijke planning en doorlooptijd

indien van toepassing

n.v.t.

consequenties besluit

financiële consequenties

De commissieleden ontvangen op grond van het procedurebesluit een vergoeding voor het bijwonen van de hoorzitting en voor reiskosten.

Er is geen extra budget voor nodig.

juridische consequenties

Op grond van het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 benoemen gedeputeerde staten de commissieleden.

personele consequenties en inhuur

Er is geen externe inhuur nodig. voor een bedrag van € 0,00.

inkoop & aanbesteding

Inkoop is niet van toepassing.

uitvoeringsparagraaf (DG, alleen voor intern gebruik)

bestuurlijke aandachtspunten, risico's en beheersmaatregelen

behandeld door -

afgestemd met

uiterste beslisdatum 13 november 2018

communicatie

tekst voor zeeland.nl (graag begrijpelijk leesbare tekst!)

Benoeming leden commissie bezwaar, beroep en klachten.

Wegens het beëindigen van de zittingstermijn van twee leden van de commissie bezwaar, beroep en klachten zijn twee vacatures ontstaan. Voorgesteld wordt de vacature bij de algemene kamer te vervullen door de heer K. van Dis en de vacature bij de personele kamer door mevrouw mr. R.H. van Marle (lid algemene kamer).

actieve informatieplicht PS

Naar PS

De commissie bezwaar, beroep en klachten behandelt en adviseert over bezwaarschriften, administratief beroepschriften en klachten die provinciale staten aangaan.

bijlagen

CV

OPENBAAR

documentnummer

19431640

Zaaknummer

-

verwijsnummer

-

onderwerp

Herbenoemen voorzitter en twee leden van de commissie bezwaar, beroep en klachten.

voorgesteld besluit

1. Herbenoemen van de heer mr. T.L.J. Drouen als voorzitter van de commissie bezwaar, beroep en klachten met ingang van 1 januari 2020 voor een periode van vier jaar.
2. Herbenoemen van mevrouw mr. M. Bosman-Schouten en mevrouw mr. R.H. van Marle als lid van de commissie bezwaar, beroep en klachten met ingang van 1 januari 2020 voor een periode van vier jaar.
3. Betrokkenen door middel van inliggende brieven informeren.

aanleiding

Wegens het beëindigen van de zittingstermijn van de voorzitter en drie leden van de commissie bezwaar, beroep en klachten wordt voorgesteld om de voorzitter en twee leden te herbenoemen.

portefeuillehouder - portefeuille dhr. A.J. van der Maas

paraaf afdelingshoofd

paraaf portefeuillehouder

paraaf secretaris voor agendering

datum GS vergadering (in te vullen door agendakamer)

besluit GS

paraaf secretaris voor uitvoering

Overwegingen en advies

motivering besluit

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning hebben voor de behandeling van en advisering over bezwaarschriften, administratief beroepschriften en klachten die hen aangaan een commissie ingesteld. Dit is vastgelegd in het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015. Op grond van dit procedurebesluit bestaat de commissie uit leden die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning. Gedeputeerde staten benoemen de leden van de commissie voor een periode van vier jaar. Op grond van het procedurebesluit kunnen de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie maximaal voor twee periodes van vier jaar worden herbenoemd.

Op 31 december 2019 eindigen de zittingstermijnen van de heer mr. T.L.J. Drouen (voorzitter), mevrouw mr. M. Bosman-Schouten (lid), mevrouw mr. R.H. van Marle (lid) en de heer mr. D. Rietberg (lid).

Op grond van voornoemd procedurebesluit kunnen de heer Drouen en mevrouw Bosman-Schouten nog voor één periode van vier jaar worden herbenoemd. Mevrouw Van Marle kan nog twee maal voor een periode van vier jaar worden herbenoemd. De heer Drouen en de dames Bosman-Schouten en Van Marle hebben zich beschikbaar gesteld voor herbenoeming. Hun herbenoeming wordt door de plaatsvervangend voorzitter en de leden van de commissie ondersteund. Ook ambtelijk wordt hun herbenoeming ondersteund.

De heer Rietberg heeft aangegeven zijn lidmaatschap te willen beëindigen wegens persoonlijke omstandigheden waardoor een vacature ontstaat. Omdat met ingang van 15 november 2018 de heer K. van Dis als (nieuw) commissielid is benoemd, is er vooralsnog geen noodzaak om de ontstane vacature te vervullen.

Daarnaast wordt per 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) van kracht. Als gevolg hiervan zal de advisering van de commissie ten aanzien van bezwaarschriften op het gebied van personele aangelegenheden (ca. 2 per jaar) komen te vervallen, zodat de personele kamer van de commissie kan worden opgeheven. Ook om deze reden behoeft de vacature niet direct te worden vervuld.

Bij de benoeming en herbenoelingen binnen de commissie wordt rekening gehouden met de volgende criteria:

- aantoonbare juridische deskundigheid;
- diverse juridische disciplines (advocatuur, rechterlijke macht);
- diverse juridische richtingen (ruimtelijke ontwikkeling, milieu);
- ruime bestuurlijke ervaring (deskundigheid, ruime ervaring en aantoonbare belangstelling op bestuursrechtelijk gebied);
- communicatieve vaardigheden;
- gevoel voor politieke en maatschappelijke verhoudingen;
- geen rechtstreeks binding met Zeeuwse provinciale organisaties;
- niet actief betrokken bij provinciale of lokale belangengroepen;
- geen commerciële belangen in de Zeeuwse gemeenten;
- kennis van en inzicht in de werking van een provinciale organisatie;
- mate van beschikbaarheid; en
- oplossingsgericht en onafhankelijk kunnen denken en oordelen.

De heer Drouen en de dames Bosman-Schouten en Van Marle hebben sinds hun benoeming ook in de praktijk aangetoond over de juiste kennis, ervaring en competenties te beschikken om op een goede wijze invulling te kunnen geven aan hun positie als voorzitter en lid van de commissie.

Geadviseerd wordt om met ingang van 1 januari 2020 de heer mr. T.L.J. Drouen te herbenoemen als voorzitter van de commissie bezwaar, beroep en klachten voor een periode van vier jaar tot 31 december 2024.

Geadviseerd wordt om met ingang van 1 januari 2020 mevrouw M. Bosman-Schouten en mevrouw R.H. van Marle te herbenoemen als lid van de commissie bezwaar, beroep en klachten voor een periode van vier jaar tot 31 december 2024.

Afwijking t.o.v. provinciale doelstellingen en/of beleid

N.v.t.

Bestuurlijke planning en doorlooptijd

N.v.t.

Consequenties besluit

Financiële consequenties

De voorzitter en de commissieleden ontvangen op grond van het procedurebesluit een vergoeding voor het bijwonen van de hoorzitting en voor reiskosten.

Er is geen extra budget nodig.

Juridische consequenties

Op grond van het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 benoemen gedeputeerde staten de commissieleden.

Personele consequenties en inhuur

Er is geen externe inhuur nodig.

Inkoop & aanbesteding

Inkoop is niet van toepassing.

Beslisnota GS

De uitvoeringsparagraaf MOET op een nieuwe pagina beginnen.

Uitvoeringsparagraaf (DG, alleen voor intern gebruik)

Bestuurlijke aandachtspunten, risico's en beheersmaatregelen

behandeld door
afgestemd met

Uiterste beslisdatum

10 december 2019

Communicatie

tekst voor zeeland.nl (graag begrijpelijk leesbare tekst!)

Herbenoemen voorzitter en leden van de commissie bezwaar, beroep en klachten.

Wegens het aflopen van de zittingstermijn van de voorzitter en drie leden van de commissie bezwaar, beroep en klachten, heeft GS besloten om de heer mr. T.L.J. Drouen (voorzitter), mevr. mr. M. Bosman-Schouten en mevr. mr. R.H. van Marle te herbenoemen voor een periode van vier jaar. Het lidmaatschap van de heer mr. D. Rietberg wordt op zijn verzoek beëindigd.

Actieve informatieplicht PS

Naar PS

De commissie bezwaar, beroep en klachten behandelt en adviseert over bezwaarschriften, administratief beroepschriften en klachten die provinciale staten aangaan.

Bijlagen

OPB

15001636

zaaknummer

verwijsnummer

onderwerp	Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015
voorgesteld besluit	- Vaststellen van het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015, onder voorbehoud van vaststelling door provinciale staten; - Provinciale staten voorstellen het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 vast te stellen middels bijgevoegd statenvoorstel; - Statenvoorstel aanbieden aan provinciale staten middels bijgevoegde brief; - Bij vaststelling van het Procedurebesluit door provinciale staten de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de huidige commissie in resumptie informeren.
aanleiding	De bestaande provinciale regelgeving voor de behandeling van bezwaar- en beroepschriften - momenteel vastgelegd in de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 - sluit enerzijds niet aan bij het geldend recht, anderzijds behoeft deze aanpassing aan al enige tijd bestaande wensen. De behandeling van klachten is door de provinciale bestuursorganen op dit moment verschillend geregeld. De regelgeving is toe aan een herziening.
uiterste beslisdatum	10 februari 2015
tekst voor zeeland.nl	"De provinciale regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten is aan een herziening toe. Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen. Gedeputeerde staten stellen aan provinciale staten voor om samen met de commissaris van de Koning één procedurebesluit vast te stellen waarin de diverse procedures met betrekking tot rechtsbescherming worden vastgelegd. Dit in het kader van deregulering en om de interne en externe herkenbaarheid te vergroten. Voorgesteld wordt om de behandeling van en advisering over bezwaar- en beroepschriften en klachten op te dragen aan een onafhankelijke commissie.

portefeuillehouder - portefeuille	Heukelom, G.R.J. van	juridische zaken
behandeld door		
afgestemd-met	SGR, GvdK	
paraaf/afdelingshoofd	paraaf portefeuillehouder	paraaf secretaris voor agendering
datum GS vergadering	(in te vullen door agendakamer)	
agendanummer		
besluit GS		paraaf secretaris voor uitvoering

overwegingen en advies

motivering besluit

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

Hoe is het nu geregeld?

Sinds 2000 geldt voor de behandeling van bezwaarschriften gericht tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris één door provinciale staten vastgestelde verordening. In deze verordening wordt eveneens de behandeling van administratieve beroepschriften door gedeputeerde staten en door de commissaris geregeld.

In de verordening is bepaald dat voor de behandeling van bezwaarschriften ingediend tegen besluiten van gedeputeerde staten en van de commissaris een externe adviescommissie is ingesteld. Daarnaast is met de behandeling van bezwaarschriften gericht tegen besluiten van provinciale staten een adviescommissie bestaande uit zes leden uit provinciale staten en een externe voorzitter belast. De behandeling van en het nemen van de beslissingen op administratieve beroepschriften, onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten of de commissaris, is ten slotte opgedragen aan een besliscommissie bestaande uit externe leden en een gedeputeerde resp. de commissaris als voorzitter.

De behandeling van klachten is door de verschillende bestuursorganen momenteel divers geregeld. De behandeling van klachten die gedeputeerde staten aangaan, is door gedeputeerde staten opgedragen aan dezelfde externe adviescommissie als die gedeputeerde staten ten dienst staat bij de behandeling van bezwaarschriften. Voor de behandeling van klachten die provinciale staten onderscheidenlijk de commissaris aangaan, is geen procedureregeling getroffen. Provinciale staten hebben de behandeling van klachten die hen aangaan opgedragen aan het presidium.

Om de huidige diversiteit in behandelwijzen van bezwaar, beroep en klachten door de drie bestuursorganen te illustreren, dient onderstaand schema:

		bezwaar	adm. beroep	klacht
PS	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	n.v.t.	geen procedureregeling getroffen; terugvallen op algemene procedurebepalingen Awb
	<i>behandeling door:</i>	adviescommissie bestaande uit 6 PS leden en een externe onafhankelijke voorzitter	n.v.t.	presidium
GS	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 en Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen	Klachtenregeling gedeputeerde staten Zeeland
	<i>behandeling door:</i>	externe onafhankelijke adviescommissie	besliscommissie bestaande uit 2 externe onafhankelijke leden en een gedeputeerde als voorzitter	externe onafhankelijke adviescommissie
CvdK	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	geen procedureregeling getroffen; terugvallen op algemene procedurebepalingen Awb
	<i>behandeling door:</i>	externe onafhankelijke adviescommissie	besliscommissie bestaande uit 2 externe onafhankelijke leden en de commissaris als voorzitter	CvdK zelf of één van zijn medewerkers

Overigens zij opgemerkt dat het overgrote zwaartepunt ligt bij de behandeling van bezwaarschriften door gedeputeerde staten. Administratieve beroepschriften en klachten komen bij gedeputeerde staten slechts beperkt voor. Bezwaarschriften en klachten bij provinciale staten en de commissaris komen bijna niet voor, evenals administratieve beroepschriften bij de commissaris.

Waarom de huidige regelgeving herzien?

Als gevolg van de Wet dualisering en de daarmee verband houdende aanpassingen van de Provinciewet dienen provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris ieder voor zich een regeling te treffen voor de behandeling van bezwaarschriften, gericht tegen hun onderscheiden besluiten. Uit het duale systeem volgt voorts dat ieder bestuursorgaan zelf zijn eigen commissies instelt, terwijl voorheen provinciale staten bevoegd waren. In die zin sluit de verordening, vastgesteld door provinciale staten, niet meer aan bij het geldend recht.

Anderzijds behoeft de regelgeving aanpassing aan al enige tijd bestaande wensen. Zo is vanuit provinciale staten te kennen gegeven dat zij het horen van partijen en het adviseren over de bezwaarschriften die hen aangaan, wensen op te dragen aan een externe adviescommissie naar voorbeeld van de commissie, die uw college bij bezwaarschriften en klachten ten dienst staat. Ook bij de behandeling van klachten die provinciale staten aangaan, zo is gebleken bij een zaak in het verleden, zou aansluiting bij dezelfde commissie meer voor de hand liggen. Daarnaast leeft in uw college al enige tijd de wens om de zittingstermijn van de leden van de commissie te maximaliseren op 12 jaar. Voorts wordt uw college geadviseerd het beslissen op administratieve beroepschriften die bij u worden ingediend niet langer meer op te dragen aan een besliscommissie ex artikel 81 Provinciewet, maar evenals bij bezwaarschriften en klachten, alleen de behandeling ervan en advisering erover op te dragen aan een adviescommissie. De beslissing op administratieve beroepschriften vindt dan weer door uw college zelf plaats.

Nu de verordening enerzijds niet meer aansluit bij het geldend recht, en anderzijds de regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten aanpassing behoeft aan al enige tijd bestaande wensen, is deze regelgeving toe aan een herziening.

Voorstel/besluit

Voorgesteld wordt om, in het kader van deregulering en stroomlijning van procedures, er voor te kiezen de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten in één besluit vast te leggen. Omdat die procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Bijgevoegd treft u het ontwerp Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 aan.

Gelet op de dualisering is in de aanhef van dit besluit bepaald dat de bestuursorganen van de provincie, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, besluiten het procedurebesluit vast te stellen. Op deze manier is het mogelijk dat de bestuursorganen samen één en dezelfde commissie instellen en de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten opdragen aan deze commissie.

In het procedurebesluit is naast de instelling van de commissie, de samenstelling ervan, het ontslag en de vergoedingen geregeld. Het besluit laat het aan het inzicht van gedeputeerde staten over om – in de praktijk uiteraard in samenspraak met de commissie – ervoor te zorgen dat de commissie over voldoende leden met kennis van zaken op onderscheiden terreinen beschikt. Voorts is bepaald dat de provinciesecretaris de secretarissen aanwijst, belast met de ambtelijke ondersteuning van de commissie (in de praktijk zijn dit een aantal medewerkers van de afdeling JIS). Het grootste gedeelte van het procedurebesluit is gewijd aan het uitwerken van de procedure. Voor het efficiënt laten verlopen van de procedures worden diverse procedurele taken opgedragen aan de secretarissen dan wel de (voorzitter van de) commissie. Tot slot wordt de huidige regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten ingetrokken en worden de zittende voorzitters en leden aangemerkt als voorzitters en leden op grond van dit procedurebesluit. Het jaar 2015 wordt aangemerkt als een overgangsjaar ten aanzien van de maximale zittingstermijn, in die zin dat de leden die op dit moment reeds langer dan 12 jaar lid zijn van de commissie, hun lopende benoemingsperiode tot en met 31 december 2015 nog kunnen afmaken.

Omdat het besluit tot intrekken van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 voorbehouden is aan provinciale staten, kunnen gedeputeerde staten en de commissaris het Procedurebesluit slechts vaststellen onder voorbehoud van vaststelling van het Procedurebesluit door provinciale staten.

U wordt geadviseerd te besluiten overeenkomstig het voorgesteld besluit.

aansluiting bij provinciale doelstellingen en/of beleid

De voorstellen dienen te worden beschouwd als onderhoud aan de provinciale regelgeving op het gebied van rechtsbescherming en als bijdrage aan de deregulering, de interne en externe herkenbaarheid en de juridische kwaliteitszorg.

bestuurlijke planning en doorlooptijd

indien van toepassing

- besluit GS en CvdK: uiterlijk 10 februari 2015
- behandeling commissie BFW: 6 maart 2015
- besluit PS: 26 maart 2015
- inwerkingtreding Procedurebesluit: rond 1 april 2015

consequenties besluit

Financiële consequenties

De vergoeding van de voorzitters en leden van de commissie is tot nu toe uitgedrukt in vaste bedragen. In het Procedurebesluit is deze uitgedrukt in een percentage van de vergoeding zoals vermeld in het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden. Dit heeft echter nauwelijks financiële consequenties.

Aanpassing van de regelgeving voor de behandeling van bezwaar, beroep en klachten leidt nauwelijks tot meer kosten. Mogelijk zal de commissie een extra hoorzitting moeten houden in verband met (zeer sporadisch voorkomende) klachten die provinciale staten of de commissaris aangaan of met (eveneens zeer sporadisch voorkomende) bezwaarschriften die provinciale staten aangaan; zaken die tot nu toe zonder volledig externe commissie werden behandeld. De kosten hiervan zijn zeer beperkt.

Juridische consequenties

Na herziening van de regelgeving is deze weer in overeenstemming met het geldend recht ter zake.

personele consequenties en inhuur

Geen externe inhuur nodig.

inkoop & aanbesteding

Het inkoopbeleid is niet van toepassing.

communicatie

Het procedurebesluit wordt na vaststelling door provinciale staten bekendgemaakt in het Provinciaal Blad.

actieve informatieplicht PS

Naar PS (statenvoorstel)

bijlagen

Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

bestuurlijke aandachtspunten, risico's en beheersmaatregelen (DG, alleen voor intern gebruik)

Besluit van provinciale staten van XXX, nummer XXX, van gedeputeerde staten van XXX, nummer XXX en van de commissaris van de Koning van XXX, nummer XXX, houdende de vaststelling van het procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning van de provincie Zeeland,

ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft,

- gelet op de bepalingen van de Provinciewet en de Algemene wet bestuursrecht;
- overwegende dat het wenselijk is om de provinciale regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten te herzien onder meer in verband met de dualisering van het provinciebestuur en met het oog op deregulering;

besluiten vast te stellen het navolgende

Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. wet: Algemene wet bestuursrecht;
- b. beroepschrift: geschrift waarbij administratief beroep wordt ingesteld als bedoeld in artikel 1:5, eerste lid, van de wet of een geschrift waarbij een geschil als bedoeld in artikel 168 van de Provinciewet aanhangig wordt gemaakt;

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde procedure voor de behandeling van klachten wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 van die wet gevolgd.

Hoofdstuk 2. Commissie

Artikel 3. Instelling commissie

1. Er is een commissie van advies als bedoeld in de artikelen 7:13, 7:19 en 9:14 van de wet belast met de behandeling van:

- a. bezwaarschriften tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- b. beroepschriften onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- c. klachten over gedragingen van of toe te rekenen aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning.

2. de commissie heeft geen taak voor zover provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning een bijzondere adviescommissie hebben ingesteld.

Artikel 4. Kamers commissie

- 1. De commissie is verdeeld in een personele kamer en een algemene kamer.
- 2. De personele kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen besluiten of daaraan gelijkgestelde handelingen jegens ambtenaren van de provincie of daaraan gelijkgestelde natuurlijke personen.
- 3. De algemene kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen alle overige besluiten, de behandeling van beroepschriften en de behandeling van klachten.

Artikel 5. Samenstelling commissie

1. De commissie bestaat uit leden die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning.
2. De leden worden benoemd door gedeputeerde staten voor een periode van vier jaar en kunnen maximaal voor twee periodes van vier jaar onmiddellijk worden herbenoemd.
3. Gedeputeerde staten benoemen, de commissie gehoord, één van de leden tot voorzitter en één of meer van de leden tot plaatsvervangend voorzitter.
4. De voorzitter ziet toe op de advisering door de commissie.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

1. Een lid van de commissie wordt door gedeputeerde staten ontslagen:
 - a. op eigen verzoek;
 - b. bij de aanvaarding van een functie die onverenigbaar is met het lidmaatschap;
 - c. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
 - d. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surseance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;
 - e. indien hij naar het oordeel van gedeputeerde staten ernstig nadeel toebrengt aan het in hem gestelde vertrouwen.
2. Een lid van de commissie kan door gedeputeerde staten worden ontslagen indien hij door ziekte of gebreken blijvend ongeschikt is zijn functie te vervullen.

Artikel 7. Vergoeding

1. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 250% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
2. De leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 200% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
3. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen een vergoeding in de reis- en verblijfskosten overeenkomstig artikel 30 van de Verordening rechtspositie gedeputeerden, staten- en commissieleden.

Artikel 8. Jaarverslag

De commissie brengt jaarlijks schriftelijk verslag uit aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning over de ingediende en behandelde bezwaarschriften, beroepschriften en klachten in het daaraan voorafgaande jaar.

Hoofdstuk 3. Secretariaat

Artikel 9. Aanwijzing secretarissen

1. De provinciesecretaris wijst een aantal secretarissen aan belast met de ambtelijke ondersteuning van de commissie.
2. De secretaris is, voor zover het de behandeling van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten betreft, werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de commissie.

Hoofdstuk 4. Procedure en bevoegdheden

Artikel 10. Ontvangstbevestiging

1. De secretaris bevestigt namens het bestuursorgaan zo spoedig mogelijk de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en informeert de indiener over de wijze van behandeling.
2. De secretaris doet namens het bestuursorgaan aan belanghebbenden schriftelijk mededeling van de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Artikel 11. Bemiddeling

De secretaris kan onderzoeken of het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht via bemiddeling kan worden opgelost en daartoe de nodige handelingen verrichten.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

1. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de secretaris:
 - a. artikel 2:1, tweede lid;
 - b. artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a, wat betreft het voorleggen en bevestigen van de opschorting;
 - c. artikel 6:6, wat betreft het stellen van een termijn;
 - d. artikel 6:15;
 - e. artikel 6:17, voor zover het de verzending van stukken betreft tijdens de behandeling door de commissie;
 - f. artikel 7:4, tweede lid;
 - g. artikel 7:18, tweede lid.
2. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de commissie:
 - a. artikel 7:17;
 - b. artikel 7:18, zesde lid.

Artikel 13. Verweerschrift

De secretaris verzoekt het verwerende bestuursorgaan een verweerschrift op te stellen.

Artikel 14. Informatie

De secretaris wint, al dan niet op verzoek van de voorzitter van de commissie, alle voor een zorgvuldige voorbereiding van de hoorzitting en het advies gewenste informatie in.

Artikel 15. Uitnodiging hoorzitting

1. De secretaris bepaalt plaats en tijdstip van de hoorzitting.
2. De secretaris nodigt namens het bestuursorgaan de indiener van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en andere belanghebbenden tijdig schriftelijk uit voor de hoorzitting en vermeldt daarbij waar en wanneer de op de zaak betrekking hebbende stukken ter inzage zullen liggen.
3. De secretaris nodigt het verwerende bestuursorgaan uit voor de hoorzitting.

Artikel 16. Niet-deelneming aan de behandeling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie nemen niet deel aan de behandeling van een bezwaarschrift, beroepschrift of klacht indien daarbij hun onpartijdigheid in het geding kan zijn.

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

1. De hoorzitting van de algemene kamer van de commissie is openbaar, tenzij het de behandeling van een klacht betreft.
2. De hoorzitting van de personele kamer van de commissie is niet openbaar.
3. In afwijking van het eerste lid kan de commissie, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten te horen in beslotenheid.

Artikel 18. Afzonderlijk horen

1. De voorzitter van de commissie kan, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten belanghebbenden afzonderlijk te horen.
2. De voorzitter van de commissie beslist namens het bestuursorgaan over de toepassing van artikel 7:6, vierde lid, en artikel 7:20, vierde lid, van de wet.

Artikel 19. Verslag

1. Het verslag vermeldt de namen van de aanwezigen en hun hoedanigheid.
2. Het verslag houdt een zakelijke vermelding in van wat over en weer is gezegd en wat verder ter hoorzitting is voorgevallen.
3. Indien de hoorzitting geheel of gedeeltelijk in beslotenheid plaatsvond of indien belanghebbenden dan wel hun gemachtigden afzonderlijk zijn gehoord, maakt het verslag hiervan melding.
4. Het verslag verwijst naar de op de hoorzitting overgelegde bescheiden, die aan het verslag worden gehecht.
5. Het verslag wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 20. Nieuwe feiten of omstandigheden / nader onderzoek

1. Indien na afloop van de hoorzitting maar voordat het advies wordt opgesteld, nader onderzoek wenselijk blijkt te zijn, kan de voorzitter uit eigen beweging of op verzoek van de andere leden van de commissie dit onderzoek houden.
2. De uit het nader onderzoek verkregen informatie wordt door de secretaris in afschrift aan de leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden toegezonden.
3. De leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden kunnen binnen een week na verzending van de informatie aan de voorzitter van de commissie een verzoek richten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
4. De voorzitter kan al dan niet op verzoek besluiten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
5. Op een nieuwe hoorzitting zijn de bepalingen in dit besluit die betrekking hebben op de hoorzitting, zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

1. Na afloop van de hoorzitting beraadslaagt de commissie in beslotenheid over het uit te brengen advies.
2. Het advies wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen.
3. Het advies wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 22. Verdaging en verder uitstel

De secretaris verdaagt namens het bestuursorgaan in voorkomende gevallen de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en regelt in voorkomende gevallen en voor zover toegelaten namens het bestuursorgaan het verdere uitstel van de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Hoofdstuk 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 23. Intrekking

1. De Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 (*Pb* 2001, nr. 6) wordt ingetrokken.
2. Het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen (*Pb* 2006, nr. 17) wordt ingetrokken.
3. De Klachtenregeling provinciale staten van Zeeland (*Pb* 2008, nr. 7) wordt ingetrokken.
4. De Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland (*Pb* 2008, nr. 8) wordt ingetrokken.

Artikel 24. Overgangsbepaling

1. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op het moment van inwerkingtreding van dit besluit voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000, lid zijn van de

besliscommissie op grond van het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen en voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland worden aangemerkt als voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie bedoeld in dit besluit.

2. Ongeacht het bepaalde in artikel 4, tweede lid, van dit besluit, worden de (her)benoemingsbesluiten van voornoemde leden op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 aangemerkt als (her)benoemingsbesluiten op grond van dit besluit.

Artikel 25. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst.

Artikel 26. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Aldus vastgesteld in de vergadering van provinciale staten van XXX, in de vergadering van gedeputeerde staten van XXX en door de commissaris van de Koning op XXX.

Provinciale staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
griffier, drs. P. Joosse

Gedeputeerde staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
secretaris, A.W. Smit

Commissaris van de Koning,
drs. J.M.M. Polman

Uitgegeven, XXX
de secretaris,
A.W. Smit

Toelichting

Algemeen

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

In het procedurebesluit is geregeld dat de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten wordt opgedragen aan een commissie.

In het kader van deregulering en stroomlijning van procedures is ervoor gekozen de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten in één besluit vast te leggen. Omdat die procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Provinciale verordeningen worden door provinciale staten vastgesteld, voor zover de bevoegdheid daartoe niet bij of krachtens de wet of door provinciale staten krachtens de wet is toegekend aan gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning. Uit het duale systeem volgt dat ieder bevoegd orgaan zelf zijn eigen commissies instelt, terwijl voorheen provinciale staten bevoegd waren.

Daarom is in de aanhef van dit besluit bepaald dat de bestuursorganen van de provincie, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, besluiten het procedurebesluit vast te stellen. Op deze manier is het mogelijk dat de bestuursorganen samen één en dezelfde commissie instellen en de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten opdragen aan deze commissie.

Artikelsgewijs

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 geregelde klachtadviesprocedure wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 gevolgd indien dat bij wettelijk voorschrift is bepaald. Dat wordt in dit artikel gedaan. In dit procedurebesluit wordt een commissie ingesteld die ook belast is met de behandeling van en de advisering over klachten. De klachtadviesprocedure komt tegemoet aan de behoefte om klachten met enige afstand te kunnen (laten) behandelen.

Artikel 3. Instelling commissie

Dit artikel regelt de instelling van een adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13, 7:19 en 9:14 van de Awb. Het betreft een commissie ex artikel 82 Provinciewet.

Artikel 4. Kamers commissie

In verband met een wenselijke splitsing tussen personele zaken en alle andere zaken, is er gekozen voor het instellen van twee kamers.

Artikel 5. Samenstelling commissie

In dit artikel is aangegeven dat de adviescommissie bestaat uit externe leden. Gekozen is voor een volledig externe adviescommissie om zo de onafhankelijkheid van de commissie en haar advisering te waarborgen. In dit artikel is het aantal leden niet bepaald. Het besluit laat het aan het inzicht van gedeputeerde staten over om in samenspraak met de commissie ervoor te zorgen dat de commissie over voldoende leden met kennis van zaken op onderscheiden terreinen beschikt. Omdat zowel continuïteit als actuele deskundigheid vereist zijn, worden de leden voor vier jaar benoemd. Zij kunnen ten hoogste tweemaal onmiddellijk worden herbenoemd. Door benoeming door gedeputeerde staten, in samenspraak met de commissie, is één van de leden tevens voorzitter en zijn één of meer leden tevens plaatsvervangend voorzitter.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

In de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 was voorzien in een ontslagregeling, die was ontleend aan het Burgerlijk Wetboek. Aangezien het lidmaatschap van de commissie weinig gelijkenis vertoont met de werknemer is gekozen voor een regeling, die is afgeleid van de bepalingen in de Provinciewet over het ontslag van de leden van de Rekenkamer. Onder lid dienen mede te worden verstaan de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de commissie. In het eerste lid staan de gevallen opgesomd waarin gedeputeerde staten gehouden zijn ontslag te verlenen. Bij het eerste lid, onder e, dient wat het toebrengen van nadeel in het in hem gestelde vertrouwen uitdrukkelijk te worden gedacht aan het geval dat uit het optreden van het lid in de commissie blijkt dat het lid het aan kennis, vaardigheden dan wel inzet ontbreekt om naar behoren aan de werkzaamheden van de commissie een bijdrage te kunnen leveren. Het tweede lid voorziet in het geval dat gedeputeerde staten kunnen besluiten ontslag te verlenen.

Artikel 11. Bemiddeling

In dit besluit is voor het oplossen van geschillen door bemiddeling een belangrijke plaats ingeruimd. Doel is om het geschil op te lossen en onnodige juridisering tegen te gaan. De keuze om al dan niet tot bemiddeling over te gaan is aan het betreffende bestuursorgaan, die ook de grenzen van de onderhandelingsruimte bepaalt. De secretaris heeft een initiërende en vrij zelfstandige en begeleidende rol omdat bij het niet-slagen van de bemiddelingspoging van belang is dat de commissie nog steeds onbevangen kan horen en adviseren.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

Ingevolge artikel 7:13, vierde lid, van de Awb beslist de commissie over toepassing van artikel 7:4, zesde lid (het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het bezwaarschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken), van artikel 7:5, tweede lid (het beslissen over de openbaarheid van de hoorzitting, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald), en, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald, van artikel 7:3 (het beslissen om van het houden van een hoorzitting af te zien). Over deze bevoegdheden heeft het bestuursorgaan dat op een bezwaar beslist, niets te zeggen. Er zijn naast deze bevoegdheden echter diverse andere bevoegdheden waarbij het eveneens praktisch is om deze niet door het bestuursorgaan zelf uit te laten voeren. Voor een aantal bevoegdheden is elders in dit besluit opgenomen dat de secretaris, de commissie of de voorzitter van de commissie deze – al dan niet namens het bestuursorgaan – uitoefent. In dit artikel wordt daarnaast een opsomming gemaakt van de overige bevoegdheden die namens het bestuursorgaan door de secretaris dan wel de commissie worden uitgeoefend.

Voor wat betreft de secretaris gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het verlangen van een schriftelijke machtiging van een gemachtigde (artikel 2:1, tweede lid);
- het voorleggen en bevestigen van de opschorting (artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a);
- het stellen van een termijn voor het herstellen van een verzuim (artikel 6:6);
- het doorzenden van verkeerd geadresseerde en ingezonden bezwaar- of beroepschriften (artikel 6:15);
- het zenden van de op de zaak betrekking hebbende stukken aan de gemachtigde (artikel 6:17), tijdens de behandeling door de commissie;
- het voorafgaand aan het horen ten minste een week ter inzage leggen van het bezwaar- of beroepschrift en alle verder op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:4, tweede lid, resp. artikel 7:18, tweede lid).

Voor wat betreft de commissie gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het afzien van horen in de procedure van beroep (artikel 7:17);
- het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het beroepschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:18, zesde lid).

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

Uitgangspunt van de Awb is dat het horen plaatsvindt in de openbaarheid. Slechts bij uitzondering kan het horen van belanghebbenden in beslotenheid plaatsvinden. Dit besluit legt vast dat met het oog op de privacy bezwaren van het personeel en klachten in beslotenheid worden behandeld. In andere gevallen kan de commissie daartoe ambtshalve of op verzoek van partijen besluiten, voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

Het horen kan plaatsvinden door een niet-voltallige commissie. De advisering dient evenwel plaats te vinden door de voltallige commissie. Hoe het advies tot stand komt, is niet voorgeschreven. Schriftelijke consultatie is mogelijk.

Artikel 24. Overgangsbepaling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 fungeren, blijven op grond van deze bepaling hun functie ook op grond van dit besluit uitoefenen. Nieuw voor deze personen is de maximale zittingstermijn van 12 jaar. Een aantal van deze personen vervult het lidmaatschap reeds (bijna) 12 jaar of meer. Teneinde deze personen een redelijke overgangstermijn te bieden, is er voor gekozen alle leden, ongeacht hun huidige zittingstermijn, hun huidige benoemingsperiode te laten uitzitten. Voor zover de leden na het verstrijken van hun huidige benoemingsperiode langer dan 12 jaar lid zijn van de commissie, kan evenwel geen herbenoeming meer plaatsvinden. In de praktijk betekent dit dat voor een aantal leden op 31 december 2015 een einde komt aan hun lidmaatschap.

OPBR

15001637

nummer

verwijsnummer

onderwerp Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

voorgesteld besluit

Vaststellen Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

datum PS vergadering

agendanummer

besluit GS

paraaf secretaris voor uitvoering

portefeuillehouder - portefeuille Heukelom, G.R.J. van

juridische zaken

secundus

Reu, B.J. de

behandeld door

afgestemd met

SGR, CvdK

JA

parafen

afdelingshoofd

datum

paraaf

Jur. Toets

datum

paraaf

Fin. Toets

datum

paraaf

nummers te distribueren biladen

paraaf

Extra exemolaren behandelend ambtenaar

paraaf

bijlage(n)

Moet in Provinciaal blad bekend worden gemaakt

Gedeputeerde
belast met
behandeling: Heukelom, G.R.J. van

Vergadering PS: 26-03-2015
Nr:
Agenda nr:
Vergadering GS:
Nr:

Onderwerp: Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten
provincie Zeeland 2015

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

De bestaande provinciale regelgeving voor de behandeling van bezwaar- en beroepschriften - momenteel vastgelegd in de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 - sluit enerzijds niet aan bij het geldend recht, anderzijds behoeft deze aanpassing aan al enige tijd bestaande wensen. De behandeling van klachten is door de provinciale bestuursorganen op dit moment verschillend geregeld.

Voorgesteld wordt om de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten te herzien en, mede in het kader van deregulering en stroomlijning van procedures, in één procedurebesluit vast te leggen en dit besluit door ieder bestuursorgaan - voor zover het haar bevoegdheid betreft - te laten vaststellen. Omdat de procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Aan uw staten wordt voorgesteld het bijgevoegde Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015, voor zover het uw bevoegdheid betreft, vast te stellen.

Wat willen we bereiken?

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

Hoe is het nu geregeld?

Sinds 2000 geldt voor de behandeling van bezwaarschriften gericht tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris één door uw staten vastgestelde verordening. In deze verordening wordt eveneens de behandeling van administratieve beroepschriften door gedeputeerde staten en door de commissaris geregeld.

In de verordening is bepaald dat voor de behandeling van bezwaarschriften ingediend tegen besluiten van gedeputeerde staten en van de commissaris een externe adviescommissie is ingesteld. Daarnaast is met de behandeling van bezwaarschriften gericht tegen besluiten van provinciale staten een adviescommissie bestaande uit zes leden uit provinciale staten en een

externe voorzitter belast. De behandeling van en het nemen van de beslissingen op administratieve beroepschriften, onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten of de commissaris, is ten slotte opgedragen aan een besliscommissie bestaande uit externe leden en een gedeputeerde resp. de commissaris als voorzitter.

De behandeling van klachten is door de verschillende bestuursorganen momenteel divers geregeld. De behandeling van klachten die gedeputeerde staten aangaan, is door gedeputeerde staten opgedragen aan dezelfde externe adviescommissie als die gedeputeerde staten ten dienst staat bij de behandeling van bezwaarschriften. Voor de behandeling van klachten die provinciale staten onderscheidenlijk de commissaris aangaan, is geen procedureregeling getroffen. Provinciale staten hebben de behandeling van klachten die hen aangaan opgedragen aan het presidium.

Om de huidige diversiteit in behandelwijzen van bezwaar, beroep en klachten door de drie bestuursorganen te illustreren, dient onderstaand schema:

		bezwaar	adm. beroep	klacht
PS	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	n.v.t.	geen procedureregeling getroffen; terugvallen op algemene procedurebepalingen Awb
	<i>behandeling door:</i>	adviescommissie bestaande uit 6 PS leden en een externe onafhankelijke voorzitter	n.v.t.	presidium
GS	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 en Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen	Klachtenregeling gedeputeerde staten Zeeland
	<i>behandeling door:</i>	externe onafhankelijke adviescommissie	besliscommissie bestaande uit 2 externe onafhankelijke leden en een gedeputeerde als voorzitter	externe onafhankelijke adviescommissie
CvdK	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	geen procedureregeling getroffen; terugvallen op algemene procedurebepalingen Awb
	<i>behandeling door:</i>	externe onafhankelijke adviescommissie	besliscommissie bestaande uit 2 externe onafhankelijke leden en de commissaris als voorzitter	CvdK zelf of één van zijn medewerkers

Overigens zij opgemerkt dat het overgrote zwaartepunt ligt bij de behandeling van bezwaarschriften door gedeputeerde staten. Administratieve beroepschriften en klachten komen bij gedeputeerde staten slechts beperkt voor. Bezwaarschriften en klachten bij provinciale staten en de commissaris komen bijna niet voor, evenals administratieve beroepschriften bij de commissaris.

Waarom de huidige regelgeving herzien?

Als gevolg van de Wet dualisering en de daarmee verband houdende aanpassingen van de Provinciewet dienen provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris ieder voor zich een regeling te treffen voor de behandeling van bezwaarschriften, gericht tegen hun onderscheiden besluiten. Uit het duale systeem volgt voorts dat ieder bestuursorgaan zelf zijn eigen commissies instelt, terwijl voorheen provinciale staten bevoegd waren. In die zin sluit de verordening, vastgesteld door uw staten, niet meer aan bij het geldend recht.

Anderzijds behoeft de regelgeving aanpassing aan al enige tijd bestaande wensen. Zo is vanuit uw staten te kennen gegeven dat u het horen van partijen en het adviseren over de bezwaarschriften die uw staten aangaan, wenst op te dragen aan een externe adviescommissie naar voorbeeld van de commissie, die ons college bij bezwaarschriften en klachten ten dienst staat. Ook bij de behandeling van klachten die uw staten aangaan, zo is gebleken bij een zaak in het verleden, zou aansluiting bij dezelfde commissie meer voor de hand liggen. Daarnaast leeft in ons college al enige tijd de wens om de zittingstermijn van de leden van de commissie te maximaliseren op 12 jaar. Voorts willen wij het beslissen op administratieve beroepschriften die bij ons worden ingediend niet meer opdragen aan een besliscommissie ex artikel 81 Provinciewet, maar evenals bij bezwaarschriften en klachten, alleen de behandeling ervan en advisering erover opdragen aan een adviescommissie. De beslissing op administratieve beroepschriften vindt dan weer door ons college zelf plaats.

Nu de verordening enerzijds niet meer aansluit bij het geldend recht, en anderzijds de regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten aanpassing behoeft aan al enige tijd bestaande wensen, is deze regelgeving toe aan een herziening.

Voorstel/besluit

Voorgesteld wordt om, in het kader van deregulering en stroomlijning van procedures, er voor te kiezen de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten in één besluit vast te leggen. Omdat die procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Bijgevoegd treft u het ontwerp Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 aan.

Gelet op de dualisering is in de aanhef van dit besluit bepaald dat de bestuursorganen van de provincie, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, besluiten het procedurebesluit vast te stellen. Op deze manier is het mogelijk dat de bestuursorganen samen één en dezelfde commissie instellen en de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten opdragen aan deze commissie.

In het procedurebesluit is naast de instelling van de commissie, de samenstelling ervan, het ontslag en de vergoedingen geregeld. Het besluit laat het aan het inzicht van gedeputeerde staten over om – in de praktijk uiteraard in samenspraak met de commissie - ervoor te zorgen dat de commissie over voldoende leden met kennis van zaken op onderscheiden terreinen beschikt. Voorts is bepaald dat de provinciesecretaris de secretarissen aanwijst, belast met de ambtelijke ondersteuning van de commissie (in de praktijk zijn dit een aantal medewerkers van de afdeling JIS). Het grootste gedeelte van het procedurebesluit is gewijd aan het uitwerken van de procedure. Voor het efficiënt laten verlopen van de procedures worden diverse procedurele taken opgedragen aan de secretarissen dan wel de (voorzitter van de) commissie. Tot slot wordt de huidige regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten ingetrokken en worden de zittende voorzitters en leden aangemerkt als voorzitters en leden op grond van dit procedurebesluit. Het jaar 2015 wordt aangemerkt als een overgangsjaar ten aanzien van de maximale zittingstermijn, in die zin dat de leden die op dit moment reeds langer dan 12 jaar lid zijn van de commissie, hun lopende benoemingsperiode tot en met 31 december 2015 nog kunnen afmaken.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

De voorstellen dienen te worden beschouwd als onderhoud aan de provinciale regelgeving op het gebied van rechtsbescherming en als bijdrage aan de deregulering, de interne en externe herkenbaarheid en de juridische kwaliteitszorg.

Wat mag het kosten?

Aanpassing van de regelgeving voor de behandeling van bezwaar, beroep en klachten leidt nauwelijks tot meer kosten. Mogelijk zal de commissie een extra hoorzitting moeten houden in verband met (zeer sporadisch voorkomende) klachten die provinciale staten of de commissaris aangaan of met (eveneens zeer sporadisch voorkomende) bezwaarschriften die provinciale staten aangaan; zaken die tot nu toe zonder volledig externe commissie werden behandeld. De kosten hiervan zijn zeer beperkt.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter,

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van **XXX**, nr. **XXXXXX**;

besluiten:

voor zover het hun bevoegdheid betreft, vast te stellen het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Besluit van provinciale staten van XXX, nummer XXX, van gedeputeerde staten van XXX, nummer XXX en van de commissaris van de Koning van XXX, nummer XXX, houdende de vaststelling van het procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning van de provincie Zeeland,

ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft,

- gelet op de bepalingen van de Provinciewet en de Algemene wet bestuursrecht;
- overwegende dat het wenselijk is om de provinciale regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten te herzien onder meer in verband met de dualisering van het provinciebestuur en met het oog op deregulering;

besluiten vast te stellen het navolgende

Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. wet: Algemene wet bestuursrecht;
- b. beroepschrift: geschrift waarbij administratief beroep wordt ingesteld als bedoeld in artikel 1:5, eerste lid, van de wet of een geschrift waarbij een geschil als bedoeld in artikel 168 van de Provinciewet aanhangig wordt gemaakt;

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde procedure voor de behandeling van klachten wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 van die wet gevolgd.

Hoofdstuk 2. Commissie

Artikel 3. Instelling commissie

1. Er is een commissie van advies als bedoeld in de artikelen 7:13, 7:19 en 9:14 van de wet belast met de behandeling van:

- a. bezwaarschriften tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- b. beroepschriften onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- c. klachten over gedragingen van of toe te rekenen aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning.

2. de commissie heeft geen taak voor zover provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning een bijzondere adviescommissie hebben ingesteld.

Artikel 4. Kamers commissie

- 1. De commissie is verdeeld in een personele kamer en een algemene kamer.
- 2. De personele kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen besluiten of daaraan gelijkgestelde handelingen jegens ambtenaren van de provincie of daaraan gelijkgestelde natuurlijke personen.
- 3. De algemene kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen alle overige besluiten, de behandeling van beroepschriften en de behandeling van klachten.

Artikel 5. Samenstelling commissie

1. De commissie bestaat uit leden die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning.
2. De leden worden benoemd door gedeputeerde staten voor een periode van vier jaar en kunnen maximaal voor twee periodes van vier jaar onmiddellijk worden herbenoemd.
3. Gedeputeerde staten benoemen, de commissie gehoord, één van de leden tot voorzitter en één of meer van de leden tot plaatsvervangend voorzitter.
4. De voorzitter ziet toe op de advisering door de commissie.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

1. Een lid van de commissie wordt door gedeputeerde staten ontslagen:
 - a. op eigen verzoek;
 - b. bij de aanvaarding van een functie die onverenigbaar is met het lidmaatschap;
 - c. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
 - d. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surseance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;
 - e. indien hij naar het oordeel van gedeputeerde staten ernstig nadeel toebrengt aan het in hem gestelde vertrouwen.
2. Een lid van de commissie kan door gedeputeerde staten worden ontslagen indien hij door ziekte of gebreken blijvend ongeschikt is zijn functie te vervullen.

Artikel 7. Vergoeding

1. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 250% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
2. De leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 200% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
3. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen een vergoeding in de reis- en verblijfskosten overeenkomstig artikel 30 van de Verordening rechtspositie gedeputeerden, staten- en commissieleden.

Artikel 8. Jaarverslag

De commissie brengt jaarlijks schriftelijk verslag uit aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning over de ingediende en behandelde bezwaarschriften, beroepschriften en klachten in het daaraan voorafgaande jaar.

Hoofdstuk 3. Secretariaat

Artikel 9. Aanwijzing secretarissen

1. De provinciesecretaris wijst een aantal secretarissen aan belast met de ambtelijke ondersteuning van de commissie.
2. De secretaris is, voor zover het de behandeling van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten betreft, werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de commissie.

Hoofdstuk 4. Procedure en bevoegdheden

Artikel 10. Ontvangstbevestiging

1. De secretaris bevestigt namens het bestuursorgaan zo spoedig mogelijk de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en informeert de indiener over de wijze van behandeling.
2. De secretaris doet namens het bestuursorgaan aan belanghebbenden schriftelijk mededeling van de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Artikel 11. Bemiddeling

De secretaris kan onderzoeken of het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht via bemiddeling kan worden opgelost en daartoe de nodige handelingen verrichten.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

1. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de secretaris:
 - a. artikel 2:1, tweede lid;
 - b. artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a, wat betreft het voorleggen en bevestigen van de opschorting;
 - c. artikel 6:6, wat betreft het stellen van een termijn;
 - d. artikel 6:15;
 - e. artikel 6:17, voor zover het de verzending van stukken betreft tijdens de behandeling door de commissie;
 - f. artikel 7:4, tweede lid;
 - g. artikel 7:18, tweede lid.
2. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de commissie:
 - a. artikel 7:17;
 - b. artikel 7:18, zesde lid.

Artikel 13. Verweerschrift

De secretaris verzoekt het verwerende bestuursorgaan een verweerschrift op te stellen.

Artikel 14. Informatie

De secretaris wint, al dan niet op verzoek van de voorzitter van de commissie, alle voor een zorgvuldige voorbereiding van de hoorzitting en het advies gewenste informatie in.

Artikel 15. Uitnodiging hoorzitting

1. De secretaris bepaalt plaats en tijdstip van de hoorzitting.
2. De secretaris nodigt namens het bestuursorgaan de indiener van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en andere belanghebbenden tijdig schriftelijk uit voor de hoorzitting en vermeldt daarbij waar en wanneer de op de zaak betrekking hebbende stukken ter inzage zullen liggen.
3. De secretaris nodigt het verwerende bestuursorgaan uit voor de hoorzitting.

Artikel 16. Niet-deelneming aan de behandeling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie nemen niet deel aan de behandeling van een bezwaarschrift, beroepschrift of klacht indien daarbij hun onpartijdigheid in het geding kan zijn.

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

1. De hoorzitting van de algemene kamer van de commissie is openbaar, tenzij het de behandeling van een klacht betreft.
2. De hoorzitting van de personele kamer van de commissie is niet openbaar.
3. In afwijking van het eerste lid kan de commissie, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten te horen in beslotenheid.

Artikel 18. Afzonderlijk horen

1. De voorzitter van de commissie kan, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten belanghebbenden afzonderlijk te horen.
2. De voorzitter van de commissie beslist namens het bestuursorgaan over de toepassing van artikel 7:6, vierde lid, en artikel 7:20, vierde lid, van de wet.

Artikel 19. Verslag

1. Het verslag vermeldt de namen van de aanwezigen en hun hoedanigheid.
2. Het verslag houdt een zakelijke vermelding in van wat over en weer is gezegd en wat verder ter hoorzitting is voorgevallen.
3. Indien de hoorzitting geheel of gedeeltelijk in beslotenheid plaatsvond of indien belanghebbenden dan wel hun gemachtigden afzonderlijk zijn gehoord, maakt het verslag hiervan melding.
4. Het verslag verwijst naar de op de hoorzitting overgelegde bescheiden, die aan het verslag worden gehecht.
5. Het verslag wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 20. Nieuwe feiten of omstandigheden / nader onderzoek

1. Indien na afloop van de hoorzitting maar voordat het advies wordt opgesteld, nader onderzoek wenselijk blijkt te zijn, kan de voorzitter uit eigen beweging of op verzoek van de andere leden van de commissie dit onderzoek houden.
2. De uit het nader onderzoek verkregen informatie wordt door de secretaris in afschrift aan de leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden toegezonden.
3. De leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden kunnen binnen een week na verzending van de informatie aan de voorzitter van de commissie een verzoek richten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
4. De voorzitter kan al dan niet op verzoek besluiten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
5. Op een nieuwe hoorzitting zijn de bepalingen in dit besluit die betrekking hebben op de hoorzitting, zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

1. Na afloop van de hoorzitting beraadslaagt de commissie in beslotenheid over het uit te brengen advies.
2. Het advies wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen.
3. Het advies wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 22. Verdaging en verder uitstel

De secretaris verdaagt namens het bestuursorgaan in voorkomende gevallen de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en regelt in voorkomende gevallen en voor zover toegelaten namens het bestuursorgaan het verdere uitstel van de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Hoofdstuk 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 23. Intrekking

1. De Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 (*Pb* 2001, nr. 6) wordt ingetrokken.
2. Het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen (*Pb* 2006, nr. 17) wordt ingetrokken.
3. De Klachtenregeling provinciale staten van Zeeland (*Pb* 2008, nr. 7) wordt ingetrokken.
4. De Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland (*Pb* 2008, nr. 8) wordt ingetrokken.

Artikel 24. Overgangsbepaling

1. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op het moment van inwerkingtreding van dit besluit voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000, lid zijn van de

besliscommissie op grond van het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen en voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland worden aangemerkt als voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie bedoeld in dit besluit.

2. Ongeacht het bepaalde in artikel 4, tweede lid, van dit besluit, worden de (her)benoemingsbesluiten van voornoemde leden op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 aangemerkt als (her)benoemingsbesluiten op grond van dit besluit.

Artikel 25. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst.

Artikel 26. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Aldus vastgesteld in de vergadering van provinciale staten van XXX, in de vergadering van gedeputeerde staten van XXX en door de commissaris van de Koning op XXX.

Provinciale staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
griffier, drs. P. Joosse

Gedeputeerde staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
secretaris, A.W. Smit

Commissaris van de Koning,
drs. J.M.M. Polman

Uitgegeven, XXX
de secretaris,
A.W. Smit

Toelichting

Algemeen

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

In het procedurebesluit is geregeld dat de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten wordt opgedragen aan een commissie.

In het kader van deregulering en stroomlijning van procedures is ervoor gekozen de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten in één besluit vast te leggen. Omdat die procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Provinciale verordeningen worden door provinciale staten vastgesteld, voor zover de bevoegdheid daartoe niet bij of krachtens de wet of door provinciale staten krachtens de wet is toegekend aan gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning. Uit het duale systeem volgt dat ieder bevoegd orgaan zelf zijn eigen commissies instelt, terwijl voorheen provinciale staten bevoegd waren.

Daarom is in de aanhef van dit besluit bepaald dat de bestuursorganen van de provincie, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, besluiten het procedurebesluit vast te stellen. Op deze manier is het mogelijk dat de bestuursorganen samen één en dezelfde commissie instellen en de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten opdragen aan deze commissie.

Artikelsgewijs

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 geregelde klachtadviesprocedure wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 gevolgd indien dat bij wettelijk voorschrift is bepaald. Dat wordt in dit artikel gedaan. In dit procedurebesluit wordt een commissie ingesteld die ook belast is met de behandeling van en de advisering over klachten. De klachtadviesprocedure komt tegemoet aan de behoefte om klachten met enige afstand te kunnen (laten) behandelen.

Artikel 3. Instelling commissie

Dit artikel regelt de instelling van een adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13, 7:19 en 9:14 van de Awb. Het betreft een commissie ex artikel 82 Provinciewet.

Artikel 4. Kamers commissie

In verband met een wenselijke splitsing tussen personele zaken en alle andere zaken, is er gekozen voor het instellen van twee kamers.

Artikel 5. Samenstelling commissie

In dit artikel is aangegeven dat de adviescommissie bestaat uit externe leden. Gekozen is voor een volledig externe adviescommissie om zo de onafhankelijkheid van de commissie en haar advisering te waarborgen. In dit artikel is het aantal leden niet bepaald. Het besluit laat het aan het inzicht van gedeputeerde staten over om in samenspraak met de commissie ervoor te zorgen dat de commissie over voldoende leden met kennis van zaken op onderscheiden terreinen beschikt. Omdat zowel continuïteit als actuele deskundigheid vereist zijn, worden de leden voor vier jaar benoemd. Zij kunnen ten hoogste tweemaal onmiddellijk worden herbenoemd. Door benoeming door gedeputeerde staten, in samenspraak met de commissie, is één van de leden tevens voorzitter en zijn één of meer leden tevens plaatsvervangend voorzitter.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

In de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 was voorzien in een ontslagregeling, die was ontleend aan het Burgerlijk Wetboek. Aangezien het lidmaatschap van de commissie weinig gelijkenis vertoont met de werknemer is gekozen voor een regeling, die is afgeleid van de bepalingen in de Provinciewet over het ontslag van de leden van de Rekenkamer. Onder lid dienen mede te worden verstaan de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de commissie. In het eerste lid staan de gevallen opgesomd waarin gedeputeerde staten gehouden zijn ontslag te verlenen. Bij het eerste lid, onder e, dient wat het toebrengen van nadeel in het in hem gestelde vertrouwen uitdrukkelijk te worden gedacht aan het geval dat uit het optreden van het lid in de commissie blijkt dat het lid het aan kennis, vaardigheden dan wel inzet ontbreekt om naar behoren aan de werkzaamheden van de commissie een bijdrage te kunnen leveren. Het tweede lid voorziet in het geval dat gedeputeerde staten kunnen besluiten ontslag te verlenen.

Artikel 11. Bemiddeling

In dit besluit is voor het oplossen van geschillen door bemiddeling een belangrijke plaats ingeruimd. Doel is om het geschil op te lossen en onnodige juridisering tegen te gaan. De keuze om al dan niet tot bemiddeling over te gaan is aan het betreffende bestuursorgaan, die ook de grenzen van de onderhandelingsruimte bepaalt. De secretaris heeft een initiërende en vrij zelfstandige en begeleidende rol omdat bij het niet-slagen van de bemiddelingspoging van belang is dat de commissie nog steeds onbevangen kan horen en adviseren.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

Ingevolge artikel 7:13, vierde lid, van de Awb beslist de commissie over toepassing van artikel 7:4, zesde lid (het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het bezwaarschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken), van artikel 7:5, tweede lid (het beslissen over de openbaarheid van de hoorzitting, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald), en, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald, van artikel 7:3 (het beslissen om van het houden van een hoorzitting af te zien). Over deze bevoegdheden heeft het bestuursorgaan dat op een bezwaar beslist, niets te zeggen. Er zijn naast deze bevoegdheden echter diverse andere bevoegdheden waarbij het eveneens praktisch is om deze niet door het bestuursorgaan zelf uit te laten voeren. Voor een aantal bevoegdheden is elders in dit besluit opgenomen dat de secretaris, de commissie of de voorzitter van de commissie deze – al dan niet namens het bestuursorgaan – uitoefent. In dit artikel wordt daarnaast een opsomming gemaakt van de overige bevoegdheden die namens het bestuursorgaan door de secretaris dan wel de commissie worden uitgeoefend.

Voor wat betreft de secretaris gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het verlangen van een schriftelijke machtiging van een gemachtigde (artikel 2:1, tweede lid);
- het voorleggen en bevestigen van de opschorting (artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a);
- het stellen van een termijn voor het herstellen van een verzuim (artikel 6:6);
- het doorzenden van verkeerd geadresseerde en ingezonden bezwaar- of beroepschriften (artikel 6:15);
- het zenden van de op de zaak betrekking hebbende stukken aan de gemachtigde (artikel 6:17), tijdens de behandeling door de commissie;
- het voorafgaand aan het horen ten minste een week ter inzage leggen van het bezwaar- of beroepschrift en alle verder op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:4, tweede lid, resp. artikel 7:18, tweede lid).

Voor wat betreft de commissie gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het afzien van horen in de procedure van beroep (artikel 7:17);
- het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het beroepschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:18, zesde lid).

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

Uitgangspunt van de Awb is dat het horen plaatsvindt in de openbaarheid. Slechts bij uitzondering kan het horen van belanghebbenden in beslotenheid plaatsvinden. Dit besluit legt vast dat met het oog op de privacy bezwaren van het personeel en klachten in beslotenheid worden behandeld. In andere gevallen kan de commissie daartoe ambtshalve of op verzoek van partijen besluiten, voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

Het horen kan plaatsvinden door een niet-voltallige commissie. De advisering dient evenwel plaats te vinden door de voltallige commissie. Hoe het advies tot stand komt, is niet voorgeschreven. Schriftelijke consultatie is mogelijk.

Artikel 24. Overgangsbepaling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 fungeren, blijven op grond van deze bepaling hun functie ook op grond van dit besluit uitoefenen. Nieuw voor deze personen is de maximale zittingstermijn van 12 jaar. Een aantal van deze personen vervult het lidmaatschap reeds (bijna) 12 jaar of meer. Teneinde deze personen een redelijke overgangstermijn te bieden, is er voor gekozen alle leden, ongeacht hun huidige zittingstermijn, hun huidige benoemingsperiode te laten uitzitten. Voor zover de leden na het verstrijken van hun huidige benoemingsperiode langer dan 12 jaar lid zijn van de commissie, kan evenwel geen herbenoeming meer plaatsvinden. In de praktijk betekent dit dat voor een aantal leden op 31 december 2015 een einde komt aan hun lidmaatschap.

02 FEB. 2015

OPBR

15001638

er

verwijsnummer

onderwerp Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

voorgesteld besluit

geadresseerde Aan de voorzitter van PS
p.a. Statengriffie

bericht op brief van

kenmerk geadresseerde

bijlage(n)

uiterste verzenddatum

aanwijzingen

verwerkt registratuur

paraaf

collationeren

paraaf

02 FEB. 2015

tekstverwerking

paraaf

verzenddatum brief

paraaf

datum GS vergadering

agendanummer

besluit GS

paraaf secretaris voor uitvoering

portefeuillehouder - portefeuille Heukelom, G.R.J. van

juridische zaken

secundus

behandeld door

afgestemd met

SGR, CvdK

paraaf afdelingshoofd

paraaf portefeuillehouder

paraaf secretaris voor agendering

terug naar ambtenaar

verzend afschriften aan

nummers bijlagen

1.

2.

3.

indien meer afschriften; adreslijst toevoegen

bericht op brief van:

Aan de voorzitter van PS
p.a. Statengriffie

uw kenmerk:

ons kenmerk:

afdeling:

bijlage(n):

behandeld door:

doorkiesnummer:

onderwerp: Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

verzonden:

Middelburg,

Geachte voorzitter,

Hierbij zenden wij u het statenvoorstel inzake het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015, kenmerk XXXXXX.

Wij stellen u voor dit statenvoorstel te behandelen in de vergadering van de commissie Bestuur, Financiën en Welzijn van 6 maart 2015 en aansluitend in de vergadering van provinciale staten van 26 maart 2015.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

15001635

er

verwijsnummer

onderwerp	Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015
voorgesteld besluit	Vaststellen van het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015, onder voorbehoud van vaststelling door provinciale staten.
samenvatting	Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen. De bestaande provinciale regelgeving voor de behandeling van bezwaar- en beroepschriften - momenteel vastgelegd in de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 - sluit enerzijds niet aan bij het geldend recht, anderzijds behoeft deze aanpassing aan al enige tijd bestaande wensen. De behandeling van klachten is door de provinciale bestuursorganen op dit moment verschillend geregeld. Voorgesteld wordt om de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten te herzien en, mede in het kader van deregulering en stroomlijning van procedures, in één procedurebesluit vast te leggen en dit besluit door ieder bestuursorgaan - voor zover het haar bevoegdheid betreft - te laten vaststellen. Omdat de procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid. Aan u wordt voorgesteld het bijgevoegde Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015, voor zover het uw bevoegdheid betreft, vast te stellen.

uiterste beslisdatum 10 februari 2015

behandeld door

afgestemd met SGR, portefeuillehouder GS

paraaf afdelingshoofd paraaf portefeuillehouder

besluit CvdK

conform

datum besluit

3-2-'15

ondertekening

overwegingen en advies

motivering besluit

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

Hoe is het nu geregeld?

Sinds 2000 geldt voor de behandeling van bezwaarschriften gericht tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris één door provinciale staten vastgestelde verordening. In deze verordening wordt eveneens de behandeling van administratieve beroepschriften door gedeputeerde staten en door de commissaris geregeld.

In de verordening is bepaald dat voor de behandeling van bezwaarschriften ingediend tegen besluiten van gedeputeerde staten en van de commissaris een externe adviescommissie is ingesteld. Daarnaast is met de behandeling van bezwaarschriften gericht tegen besluiten van provinciale staten een adviescommissie bestaande uit zes leden uit provinciale staten en een externe voorzitter belast. De behandeling van en het nemen van de beslissingen op administratieve beroepschriften, onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten of de commissaris, is ten slotte opgedragen aan een besliscommissie bestaande uit externe leden en een gedeputeerde resp. de commissaris als voorzitter.

De behandeling van klachten is door de verschillende bestuursorganen momenteel divers geregeld. De behandeling van klachten die gedeputeerde staten aangaan, is door gedeputeerde staten opgedragen aan dezelfde externe adviescommissie als die gedeputeerde staten ten dienst staat bij de behandeling van bezwaarschriften. Voor de behandeling van klachten die provinciale staten onderscheidenlijk de commissaris aangaan, is geen procedureregeling getroffen. Provinciale staten hebben de behandeling van klachten die hen aangaan opgedragen aan het presidium.

Om de huidige diversiteit in behandelwijzen van bezwaar, beroep en klachten door de drie bestuursorganen te illustreren, dient onderstaand schema:

		bezwaar	adm. beroep	klacht
PS	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	n.v.t.	geen procedureregeling getroffen; terugvallen op algemene procedurebepalingen Awb
	<i>behandeling door:</i>	adviescommissie bestaande uit 6 PS leden en een externe onafhankelijke voorzitter	n.v.t.	presidium
GS	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 en Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen	Klachtenregeling gedeputeerde staten Zeeland
	<i>behandeling door:</i>	externe onafhankelijke adviescommissie	besliscommissie bestaande uit 2 externe onafhankelijke leden en een gedeputeerde als voorzitter	externe onafhankelijke adviescommissie
CvdK	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	geen procedureregeling getroffen; terugvallen op algemene procedurebepalingen Awb
	<i>behandeling door:</i>	externe onafhankelijke adviescommissie	besliscommissie bestaande uit 2 externe onafhankelijke leden en de commissaris als voorzitter	CvdK zelf of één van zijn medewerkers

Overigens zij opgemerkt dat het overgrote zwaartepunt ligt bij de behandeling van bezwaarschriften door gedeputeerde staten. Administratieve beroepschriften en klachten komen bij gedeputeerde staten slechts beperkt voor. Bezwaarschriften en klachten bij provinciale staten en de commissaris komen bijna niet voor, evenals administratieve beroepschriften bij de commissaris.

Waarom de huidige regelgeving herzien?

Als gevolg van de Wet dualisering en de daarmee verband houdende aanpassingen van de Provinciewet dienen provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris ieder voor zich een regeling te treffen voor de behandeling van bezwaarschriften, gericht tegen hun onderscheiden besluiten. Uit het duale systeem volgt voorts dat ieder bestuursorgaan zelf zijn eigen commissies instelt, terwijl voorheen provinciale staten bevoegd waren. In die zin sluit de verordening, vastgesteld door provinciale staten, niet meer aan bij het geldend recht.

Anderzijds behoeft de regelgeving aanpassing aan al enige tijd bestaande wensen. Zo is vanuit provinciale staten te kennen gegeven dat zij het horen van partijen en het adviseren over de bezwaarschriften die hen aangaan, wensen op te dragen aan een externe adviescommissie naar voorbeeld van de commissie, die gedeputeerde staten bij bezwaarschriften en klachten ten dienst staat. Ook bij de behandeling van klachten die provinciale staten aangaan, zo is gebleken bij een zaak in het verleden, zou aansluiting bij dezelfde commissie meer voor de hand liggen. Daarnaast leeft bij gedeputeerde staten al enige tijd de wens om de zittingstermijn van de leden van de commissie te maximaliseren op 12 jaar. Voorts wordt gedeputeerde staten en u geadviseerd het beslissen op administratieve beroepschriften die bij gedeputeerde staten onderscheidenlijk u worden ingediend niet langer meer op te dragen aan een besliscommissie ex artikel 81 Provinciewet, maar evenals bij bezwaarschriften, alleen de behandeling ervan en advisering erover op te dragen aan een adviescommissie. De beslissing op administratieve beroepschriften vindt dan weer door gedeputeerde staten resp. alleen uzelf plaats.

Nu de verordening enerzijds niet meer aansluit bij het geldend recht, en anderzijds de regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten aanpassing behoeft aan al enige tijd bestaande wensen, is deze regelgeving toe aan een herziening.

Voorstel/besluit

Voorgesteld wordt om, in het kader van deregulering en stroomlijning van procedures, er voor te kiezen de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten in één besluit vast te leggen. Omdat die procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Bijgevoegd treft u het ontwerp Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 aan.

Gelet op de dualisering is in de aanhef van dit besluit bepaald dat de bestuursorganen van de provincie, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, besluiten het procedurebesluit vast te stellen. Op deze manier is het mogelijk dat de bestuursorganen samen één en dezelfde commissie instellen en de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten opdragen aan deze commissie.

In het procedurebesluit is naast de instelling van de commissie, de samenstelling ervan, het ontslag en de vergoedingen geregeld. Het besluit laat het aan het inzicht van gedeputeerde staten over om – in de praktijk uiteraard in samenspraak met de commissie – ervoor te zorgen dat de commissie over voldoende leden met kennis van zaken op onderscheiden terreinen beschikt. Voorts is bepaald dat de provinciesecretaris de secretarissen aanwijst, belast met de ambtelijke ondersteuning van de commissie (in de praktijk zijn dit een aantal medewerkers van de afdeling JIS). Het grootste gedeelte van het procedurebesluit is gewijd aan het uitwerken van de procedure. Voor het efficiënt laten verlopen van de procedures worden diverse procedurele taken opgedragen aan de secretarissen dan wel de (voorzitter van de) commissie. Tot slot wordt de huidige regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten ingetrokken en worden de zittende voorzitters en leden aangemerkt als voorzitters en leden op grond van dit procedurebesluit. Het jaar 2015 wordt aangemerkt als een overgangsjaar ten aanzien van de maximale zittingstermijn, in die zin dat de leden die op dit moment reeds langer dan 12 jaar lid zijn van de commissie, hun lopende benoemingsperiode tot en met 31 december 2015 nog kunnen afmaken.

Omdat het besluit tot intrekken van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 voorbehouden is aan provinciale staten, kunnen gedeputeerde staten en de commissaris het Procedurebesluit slechts vaststellen onder voorbehoud van vaststelling van het Procedurebesluit door provinciale staten.

U wordt geadviseerd te besluiten overeenkomstig het voorgesteld besluit.

aansluiting bij provinciale doelstellingen en/of beleid

De voorstellen dienen te worden beschouwd als onderhoud aan de provinciale regelgeving op het gebied van rechtsbescherming en als bijdrage aan de deregulering, de interne en externe herkenbaarheid en de juridische kwaliteitszorg.

bestuurlijke planning en doorlooptijd

indien van toepassing

- besluit GS en CvdK: uiterlijk 10 februari 2015
- behandeling commissie BFW: 6 maart 2015
- besluit PS: 26 maart 2015
- inwerkingtreding Procedurebesluit: rond 1 april 2015

consequenties besluit

Financiële consequenties

Aanpassing van de regelgeving voor de behandeling van bezwaar, beroep en klachten leidt nauwelijks tot meer kosten. Mogelijk zal de commissie een extra hoorzitting moeten houden in verband met (zeer sporadisch voorkomende) klachten die provinciale staten of de commissaris aangaan of met (eveneens zeer sporadisch voorkomende) bezwaarschriften die provinciale staten aangaan; zaken die tot nu toe zonder volledig externe commissie werden behandeld. De kosten hiervan zijn zeer beperkt.

Juridische consequenties

Na herziening van de regelgeving is deze weer in overeenstemming met het geldend recht ter zake.

personele consequenties en inhuur

Geen externe inhuur nodig.

inkoop & aanbesteding

Het inkoopbeleid is niet van toepassing.

communicatie

Het procedurebesluit wordt na vaststelling door provinciale staten bekendgemaakt in het Provinciaal Blad.

actieve informatieplicht PS

Via statenvoorstel GS

bijlagen

Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Besluit van provinciale staten van XXX, nummer XXX, van gedeputeerde staten van XXX, nummer XXX en van de commissaris van de Koning van XXX, nummer XXX, houdende de vaststelling van het procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning van de provincie Zeeland,

ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft,

- gelet op de bepalingen van de Provinciewet en de Algemene wet bestuursrecht;
- overwegende dat het wenselijk is om de provinciale regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten te herzien onder meer in verband met de dualisering van het provinciebestuur en met het oog op deregulering;

besluiten vast te stellen het navolgende

Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. wet: Algemene wet bestuursrecht;
- b. beroepschrift: geschrift waarbij administratief beroep wordt ingesteld als bedoeld in artikel 1:5, eerste lid, van de wet of een geschrift waarbij een geschil als bedoeld in artikel 168 van de Provinciewet aanhangig wordt gemaakt;

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde procedure voor de behandeling van klachten wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 van die wet gevolgd.

Hoofdstuk 2. Commissie

Artikel 3. Instelling commissie

1. Er is een commissie van advies als bedoeld in de artikelen 7:13, 7:19 en 9:14 van de wet belast met de behandeling van:

- a. bezwaarschriften tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- b. beroepschriften onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- c. klachten over gedragingen van of toe te rekenen aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning.

2. de commissie heeft geen taak voor zover provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning een bijzondere adviescommissie hebben ingesteld.

Artikel 4. Kamers commissie

1. De commissie is verdeeld in een personele kamer en een algemene kamer.
2. De personele kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen besluiten of daaraan gelijkgestelde handelingen jegens ambtenaren van de provincie of daaraan gelijkgestelde natuurlijke personen.
3. De algemene kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen alle overige besluiten, de behandeling van beroepschriften en de behandeling van klachten.

Artikel 5. Samenstelling commissie

1. De commissie bestaat uit leden die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning.
2. De leden worden benoemd door gedeputeerde staten voor een periode van vier jaar en kunnen maximaal voor twee periodes van vier jaar onmiddellijk worden herbenoemd.
3. Gedeputeerde staten benoemen, de commissie gehoord, één van de leden tot voorzitter en één of meer van de leden tot plaatsvervangend voorzitter.
4. De voorzitter ziet toe op de advisering door de commissie.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

1. Een lid van de commissie wordt door gedeputeerde staten ontslagen:
 - a. op eigen verzoek;
 - b. bij de aanvaarding van een functie die onverenigbaar is met het lidmaatschap;
 - c. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
 - d. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surseance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;
 - e. indien hij naar het oordeel van gedeputeerde staten ernstig nadeel toebrengt aan het in hem gestelde vertrouwen.
2. Een lid van de commissie kan door gedeputeerde staten worden ontslagen indien hij door ziekte of gebreken blijvend ongeschikt is zijn functie te vervullen.

Artikel 7. Vergoeding

1. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 250% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
2. De leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 200% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
3. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen een vergoeding in de reis- en verblijfskosten overeenkomstig artikel 30 van de Verordening rechtspositie gedeputeerden, staten- en commissieleden.

Artikel 8. Jaarverslag

De commissie brengt jaarlijks schriftelijk verslag uit aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning over de ingediende en behandelde bezwaarschriften, beroepschriften en klachten in het daaraan voorafgaande jaar.

Hoofdstuk 3. Secretariaat

Artikel 9. Aanwijzing secretarissen

1. De provinciesecretaris wijst een aantal secretarissen aan belast met de ambtelijke ondersteuning van de commissie.
2. De secretaris is, voor zover het de behandeling van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten betreft, werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de commissie.

Hoofdstuk 4. Procedure en bevoegdheden

Artikel 10. Ontvangstbevestiging

1. De secretaris bevestigt namens het bestuursorgaan zo spoedig mogelijk de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en informeert de indiener over de wijze van behandeling.
2. De secretaris doet namens het bestuursorgaan aan belanghebbenden schriftelijk mededeling van de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Artikel 11. Bemiddeling

De secretaris kan onderzoeken of het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht via bemiddeling kan worden opgelost en daartoe de nodige handelingen verrichten.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

1. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de secretaris:
 - a. artikel 2:1, tweede lid;
 - b. artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a, wat betreft het voorleggen en bevestigen van de opschorting;
 - c. artikel 6:6, wat betreft het stellen van een termijn;
 - d. artikel 6:15;
 - e. artikel 6:17, voor zover het de verzending van stukken betreft tijdens de behandeling door de commissie;
 - f. artikel 7:4, tweede lid;
 - g. artikel 7:18, tweede lid.
2. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de commissie:
 - a. artikel 7:17;
 - b. artikel 7:18, zesde lid.

Artikel 13. Verweerschrift

De secretaris verzoekt het verwerende bestuursorgaan een verweerschrift op te stellen.

Artikel 14. Informatie

De secretaris wint, al dan niet op verzoek van de voorzitter van de commissie, alle voor een zorgvuldige voorbereiding van de hoorzitting en het advies gewenste informatie in.

Artikel 15. Uitnodiging hoorzitting

1. De secretaris bepaalt plaats en tijdstip van de hoorzitting.
2. De secretaris nodigt namens het bestuursorgaan de indiener van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en andere belanghebbenden tijdig schriftelijk uit voor de hoorzitting en vermeldt daarbij waar en wanneer de op de zaak betrekking hebbende stukken ter inzage zullen liggen.
3. De secretaris nodigt het verwerende bestuursorgaan uit voor de hoorzitting.

Artikel 16. Niet-deelneming aan de behandeling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie nemen niet deel aan de behandeling van een bezwaarschrift, beroepschrift of klacht indien daarbij hun onpartijdigheid in het geding kan zijn.

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

1. De hoorzitting van de algemene kamer van de commissie is openbaar, tenzij het de behandeling van een klacht betreft.
2. De hoorzitting van de personele kamer van de commissie is niet openbaar.
3. In afwijking van het eerste lid kan de commissie, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten te horen in beslotenheid.

Artikel 18. Afzonderlijk horen

1. De voorzitter van de commissie kan, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten belanghebbenden afzonderlijk te horen.
2. De voorzitter van de commissie beslist namens het bestuursorgaan over de toepassing van artikel 7:6, vierde lid, en artikel 7:20, vierde lid, van de wet.

Artikel 19. Verslag

1. Het verslag vermeldt de namen van de aanwezigen en hun hoedanigheid.
2. Het verslag houdt een zakelijke vermelding in van wat over en weer is gezegd en wat verder ter hoorzitting is voorgevallen.
3. Indien de hoorzitting geheel of gedeeltelijk in beslotenheid plaatsvond of indien belanghebbenden dan wel hun gemachtigden afzonderlijk zijn gehoord, maakt het verslag hiervan melding.
4. Het verslag verwijst naar de op de hoorzitting overgelegde bescheiden, die aan het verslag worden gehecht.
5. Het verslag wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 20. Nieuwe feiten of omstandigheden / nader onderzoek

1. Indien na afloop van de hoorzitting maar voordat het advies wordt opgesteld, nader onderzoek wenselijk blijkt te zijn, kan de voorzitter uit eigen beweging of op verzoek van de andere leden van de commissie dit onderzoek houden.
2. De uit het nader onderzoek verkregen informatie wordt door de secretaris in afschrift aan de leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden toegezonden.
3. De leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden kunnen binnen een week na verzending van de informatie aan de voorzitter van de commissie een verzoek richten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
4. De voorzitter kan al dan niet op verzoek besluiten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
5. Op een nieuwe hoorzitting zijn de bepalingen in dit besluit die betrekking hebben op de hoorzitting, zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

1. Na afloop van de hoorzitting beraadslaat de commissie in beslotenheid over het uit te brengen advies.
2. Het advies wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen.
3. Het advies wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 22. Verdaging en verder uitstel

De secretaris verdaagt namens het bestuursorgaan in voorkomende gevallen de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en regelt in voorkomende gevallen en voor zover toegelaten namens het bestuursorgaan het verdere uitstel van de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Hoofdstuk 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 23. Intrekking

1. De Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 (*Pb* 2001, nr. 6) wordt ingetrokken.
2. Het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen (*Pb* 2006, nr. 17) wordt ingetrokken.
3. De Klachtenregeling provinciale staten van Zeeland (*Pb* 2008, nr. 7) wordt ingetrokken.
4. De Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland (*Pb* 2008, nr. 8) wordt ingetrokken.

Artikel 24. Overgangsbepaling

1. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op het moment van inwerkingtreding van dit besluit voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000, lid zijn van de

besliscommissie op grond van het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen en voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland worden aangemerkt als voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie bedoeld in dit besluit.

2. Ongeacht het bepaalde in artikel 4, tweede lid, van dit besluit, worden de (her)benoemingsbesluiten van voornoemde leden op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 aangemerkt als (her)benoemingsbesluiten op grond van dit besluit.

Artikel 25. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst.

Artikel 26. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Aldus vastgesteld in de vergadering van provinciale staten van XXX, in de vergadering van gedeputeerde staten van XXX en door de commissaris van de Koning op XXX.

Provinciale staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
griffier, drs. P. Joosse

Gedeputeerde staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
secretaris, A.W. Smit

Commissaris van de Koning,
drs. J.M.M. Polman

Uitgegeven, XXX
de secretaris,
A.W. Smit

Toelichting

Algemeen

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

In het procedurebesluit is geregeld dat de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten wordt opgedragen aan een commissie.

In het kader van deregulering en stroomlijning van procedures is ervoor gekozen de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten in één besluit vast te leggen. Omdat die procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Provinciale verordeningen worden door provinciale staten vastgesteld, voor zover de bevoegdheid daartoe niet bij of krachtens de wet of door provinciale staten krachtens de wet is toegekend aan gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning. Uit het duale systeem volgt dat ieder bevoegd orgaan zelf zijn eigen commissies instelt, terwijl voorheen provinciale staten bevoegd waren.

Daarom is in de aanhef van dit besluit bepaald dat de bestuursorganen van de provincie, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, besluiten het procedurebesluit vast te stellen. Op deze manier is het mogelijk dat de bestuursorganen samen één en dezelfde commissie instellen en de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten opdragen aan deze commissie.

Artikelsgewijs

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 geregelde klachtadviesprocedure wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 gevolgd indien dat bij wettelijk voorschrift is bepaald. Dat wordt in dit artikel gedaan. In dit procedurebesluit wordt een commissie ingesteld die ook belast is met de behandeling van en de advisering over klachten. De klachtadviesprocedure komt tegemoet aan de behoefte om klachten met enige afstand te kunnen (laten) behandelen.

Artikel 3. Instelling commissie

Dit artikel regelt de instelling van een adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13, 7:19 en 9:14 van de Awb. Het betreft een commissie ex artikel 82 Provinciewet.

Artikel 4. Kamers commissie

In verband met een wenselijke splitsing tussen personele zaken en alle andere zaken, is er gekozen voor het instellen van twee kamers.

Artikel 5. Samenstelling commissie

In dit artikel is aangegeven dat de adviescommissie bestaat uit externe leden. Gekozen is voor een volledig externe adviescommissie om zo de onafhankelijkheid van de commissie en haar advisering te waarborgen. In dit artikel is het aantal leden niet bepaald. Het besluit laat het aan het inzicht van gedeputeerde staten over om in samenspraak met de commissie ervoor te zorgen dat de commissie over voldoende leden met kennis van zaken op onderscheiden terreinen beschikt. Omdat zowel continuïteit als actuele deskundigheid vereist zijn, worden de leden voor vier jaar benoemd. Zij kunnen ten hoogste tweemaal onmiddellijk worden herbenoemd. Door benoeming door gedeputeerde staten, in samenspraak met de commissie, is één van de leden tevens voorzitter en zijn één of meer leden tevens plaatsvervangend voorzitter.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

In de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 was voorzien in een ontslagregeling, die was ontleend aan het Burgerlijk Wetboek. Aangezien het lidmaatschap van de commissie weinig gelijkenis vertoont met de werknemer is gekozen voor een regeling, die is afgeleid van de bepalingen in de Provinciewet over het ontslag van de leden van de Rekenkamer. Onder lid dienen mede te worden verstaan de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de commissie. In het eerste lid staan de gevallen opgesomd waarin gedeputeerde staten gehouden zijn ontslag te verlenen. Bij het eerste lid, onder e, dient wat het toebrengen van nadeel in het in hem gestelde vertrouwen uitdrukkelijk te worden gedacht aan het geval dat uit het optreden van het lid in de commissie blijkt dat het lid het aan kennis, vaardigheden dan wel inzet ontbreekt om naar behoren aan de werkzaamheden van de commissie een bijdrage te kunnen leveren. Het tweede lid voorziet in het geval dat gedeputeerde staten kunnen besluiten ontslag te verlenen.

Artikel 11. Bemiddeling

In dit besluit is voor het oplossen van geschillen door bemiddeling een belangrijke plaats ingeruimd. Doel is om het geschil op te lossen en onnodige juridisering tegen te gaan. De keuze om al dan niet tot bemiddeling over te gaan is aan het betreffende bestuursorgaan, die ook de grenzen van de onderhandelingsruimte bepaalt. De secretaris heeft een initiërende en vrij zelfstandige en begeleidende rol omdat bij het niet-slagen van de bemiddelingspoging van belang is dat de commissie nog steeds onbevangen kan horen en adviseren.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

Ingevolge artikel 7:13, vierde lid, van de Awb beslist de commissie over toepassing van artikel 7:4, zesde lid (het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het bezwaarschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken), van artikel 7:5, tweede lid (het beslissen over de openbaarheid van de hoorzitting, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald), en, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald, van artikel 7:3 (het beslissen om van het houden van een hoorzitting af te zien). Over deze bevoegdheden heeft het bestuursorgaan dat op een bezwaar beslist, niets te zeggen. Er zijn naast deze bevoegdheden echter diverse andere bevoegdheden waarbij het eveneens praktisch is om deze niet door het bestuursorgaan zelf uit te laten voeren. Voor een aantal bevoegdheden is elders in dit besluit opgenomen dat de secretaris, de commissie of de voorzitter van de commissie deze – al dan niet namens het bestuursorgaan – uitoefent. In dit artikel wordt daarnaast een opsomming gemaakt van de overige bevoegdheden die namens het bestuursorgaan door de secretaris dan wel de commissie worden uitgeoefend.

Voor wat betreft de secretaris gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het verlangen van een schriftelijke machtiging van een gemachtigde (artikel 2:1, tweede lid);
- het voorleggen en bevestigen van de opschorting (artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a);
- het stellen van een termijn voor het herstellen van een verzuim (artikel 6:6);
- het doorzenden van verkeerd geadresseerde en ingezonden bezwaar- of beroepschriften (artikel 6:15);
- het zenden van de op de zaak betrekking hebbende stukken aan de gemachtigde (artikel 6:17), tijdens de behandeling door de commissie;
- het voorafgaand aan het horen ten minste een week ter inzage leggen van het bezwaar- of beroepschrift en alle verder op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:4, tweede lid, resp. artikel 7:18, tweede lid).

Voor wat betreft de commissie gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het afzien van horen in de procedure van beroep (artikel 7:17);
- het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het beroepschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:18, zesde lid).

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

Uitgangspunt van de Awb is dat het horen plaatsvindt in de openbaarheid. Slechts bij uitzondering kan het horen van belanghebbenden in beslotenheid plaatsvinden. Dit besluit legt vast dat met het oog op de privacy bezwaren van het personeel en klachten in beslotenheid worden behandeld. In andere gevallen kan de commissie daartoe ambtshalve of op verzoek van partijen besluiten, voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

Het horen kan plaatsvinden door een niet-voltallige commissie. De advisering dient evenwel plaats te vinden door de voltallige commissie. Hoe het advies tot stand komt, is niet voorgeschreven. Schriftelijke consultatie is mogelijk.

Artikel 24. Overgangsbepaling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op grond van de Verordening bezwaaren beroepschriften provincie Zeeland 2000 fungeren, blijven op grond van deze bepaling hun functie ook op grond van dit besluit uitoefenen. Nieuw voor deze personen is de maximale zittingstermijn van 12 jaar. Een aantal van deze personen vervult het lidmaatschap reeds (bijna) 12 jaar of meer. Teneinde deze personen een redelijke overgangstermijn te bieden, is er voor gekozen alle leden, ongeacht hun huidige zittingstermijn, hun huidige benoemingsperiode te laten uitzitten. Voor zover de leden na het verstrijken van hun huidige benoemingsperiode langer dan 12 jaar lid zijn van de commissie, kan evenwel geen herbenoeming meer plaatsvinden. In de praktijk betekent dit dat voor een aantal leden op 31 december 2015 een einde komt aan hun lidmaatschap.

OPENBAAR

Publicatie na toezending statenvoorstel aan PS

16013541

Zaaknummer

verwijsnummer

onderwerp Implementatie Wet natuurbescherming**voorgesteld besluit**

- Vaststellen van het **bijgevoegde** Statenvoorstel, Implementatie Wet natuurbescherming, waarin provinciale staten wordt voorgesteld om;
 - de in ontwerp bijgevoegde Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017 vast te stellen;
 - het in ontwerp bijgevoegde besluit tot wijziging van de Legesverordening provincie Zeeland 2007 en wijziging van de bij de Legesverordening provincie Zeeland 2007 behorende Tarieventabel vast te stellen; en
 - het in ontwerp bijgevoegde Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 vast te stellen;
- Statenvoorstel middels inliggende begeleidende brief toezenden aan de voorzitter van Provinciale Staten;
- **Vaststellen van het in ontwerp bijgevoegde Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015, onder voorbehoud van vaststelling hiervan door provinciale staten;**
- Vaststellen van de in ontwerp bijgevoegde Beleidsregels tegemoetkoming faunaschade;
- Vaststellen van het in ontwerp bijgevoegde Mandaatbesluit verlenen tegemoetkoming faunaschade gedeputeerde staten van de provincie Zeeland aan BU12, onder voorbehoud van vaststelling van het Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 door provinciale staten;
- Vaststellen van het in ontwerp bijgevoegde Besluit aanwijzing vereffenaar Faunafonds; en
- Vaststellen van het in ontwerp bijgevoegde Instellingsbesluit Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade.

aanleiding

Op 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming in werking. In deze wet worden regels gesteld voor de bescherming van natuur en landschap. Met de komst van de Wet natuurbescherming worden belangrijke taken en bevoegdheden op het gebied van natuur- en landschapsbescherming formeel bij de provincies belegd. Deze taken en bevoegdheden vloeien voort uit de afspraken die zijn gemaakt in het Decentralisatie akkoord natuur (2011) en het Natuurpact (2013). Provincies worden daarmee verantwoordelijk voor omvangrijke en belangrijke onderdelen van de natuurbescherming en het -beheer.

datum GS vergadering (in te vullen door agendakamer)

besluit GS

paraaf secretaris voor uitvoering

Beslisnota GS

overwegingen en advies

motivering besluit

Om tot een goede uitvoering van de wettelijke taken te komen, dienen een aantal zaken geregeld te worden. Eén daarvan betreft het vaststellen van een verordening. Daar waar, tot nu toe, de minister algemeen geldende regels stelde, wordt dat nu voor een aantal zaken een taak van Provinciale Staten. In bijgevoegd Statenvoorstel wordt de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017 ter vaststelling aan Provinciale Staten voorgelegd.

De verordening voorziet in het, zonder vergunning, weiden van alle soorten vee en het in of op de bodem brengen van organische en dierlijke meststoffen, stelt regels aan faunabeheereenheden, faunabeheerplannen en wildbeheereenheden. Daarnaast regelt de verordening een vrijstelling van verboden ten aanzien van soorten, stelt regels ten aanzien van de velling en herplant van houtopstanden en tegemoetkomingen in faunaschade. Voor een nadere toelichting op de verordening wordt u verwezen naar het bijgevoegde statenvoorstel.

Samenhangend met de vaststelling van de Verordening Wet natuurbescherming 2017 dient daarnaast de Legesverordening provincie Zeeland 2007 aangepast te worden. Bij de tegemoetkomingen faunaschade wordt een behandelbedrag gehanteerd. Dit behandelbedrag is op verzoek van de gezamenlijke provincies landelijk ingesteld en een voortvloeisel van de afspraken tussen Rijk en provincies in het Decentralisatieakkoord natuur en het Natuurpact om de kosten voor schadetegemoetkomingen beheersbaar te houden. Ook Zeeland heeft hier in het verleden, via de BACVP, op aangedrongen en mee ingestemd.

Instelling van het behandelbedrag heeft in landbouwkringen commotie teweeg gebracht. Vanuit die sector wordt sterk gelobbyd om het behandelbedrag van tafel te krijgen. Uw college én Provinciale Staten hebben bij de totstandkoming en behandeling van de voorjaarsnota overwogen het behandelbedrag ongedaan te maken. Uit financiële overwegingen is dit niet gedaan.

De aanpassingen van de Legesverordening behelzen het toevoegen van een aparte categorie voor "natuur" en de opname van het tarief van € 300 voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een tegemoetkoming in faunaschade. Daarnaast wordt in de verordening een mogelijkheid gecreëerd om, in specifieke gevallen, dit behandelbedrag te restitueren.

In de Provinciale Statenvergadering van 15 juli is voor dat laatste een motie aangenomen. Verwerking van die motie heeft plaatsgevonden door toevoeging van een regel over teruggave van leges. In afzonderlijke afspraken tussen provincie en BIJ12 zal dit nog verder geregeld worden.

U wordt gevraagd dit voorstel vast te stellen en ter besluitvorming, met bijgevoegde brief, op te sturen naar Provinciale Staten.

Naast de *Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017* en het *besluit tot wijziging van de Legesverordening provincie Zeeland 2007 en wijziging van de bij de Legesverordening provincie*

Zeeland 2007 behorende Tarieventabel, beide vast te stellen door provinciale staten, dienen, ter uitvoering van het beleid rondom tegemoetkomingen in faunaschade, nog de volgende zaken door uw college vastgesteld te worden:

- Beleidsregels tegemoetkoming faunaschade
- Mandaatbesluit verlenen tegemoetkoming faunaschade gedeputeerde staten van de provincie Zeeland aan BIJ12
- Besluit aanwijzing vereffenaar Faunafonds
- Instellingsbesluit Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade
- Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Algemeen

Bij de uitvoering van de regeling voor schade tegemoetkomingen wordt er voor gekozen om dit landelijk, via de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie BIJ12, te laten plaatsvinden. Voor deze constructie is, bij de feitelijke overdracht van Rijk naar provincies in 2013, al gekozen.

Werken met een landelijke uitvoeringsorganisatie heeft als voordeel dat expertise en kennis op een voldoende schaal en niveau kan worden opgebouwd. De afzonderlijke provincies zijn daarvoor te klein en het leidt tot in-efficiency.

Een ander argument om voor een landelijke uitvoeringsorganisatie te kiezen is dat daarmee rechtsgelijkheid wordt verkregen. De wijze van schade vaststelling wordt uniform over Nederland toegepast en, bij gelijklopende beleidsregels, wordt de schade in alle provincies op eensluidende wijze vergoed.

Om landelijke uitvoering mogelijk te maken, dienen wel regels te worden gesteld, bevoegdheden te worden overgedragen en procedures te worden aangepast. In dit voorstel worden u daartoe verschillende besluiten voorgelegd.

Beleidsregels tegemoetkoming faunaschade

In de Wet natuurbescherming is bepaald dat Gedeputeerde Staten in voorkomende gevallen tegemoetkomingen verlenen in geleden schade, aangericht door bepaalde in het wild levende vogels en andere dieren. Ter invulling van deze bevoegdheid is het aangewezen dat Gedeputeerde Staten hier beleidsregels over vaststellen.

Grondgebruikers die schade van beschermde dieren ondervinden, kunnen onder omstandigheden een tegemoetkoming in deze schade krijgen. Uitgangspunt is dat de schade die de grondgebruiker of zijn jachthouder had kunnen voorkomen of beperken niet voor een tegemoetkoming in aanmerking komt.

Aanknopingspunt voor het beleid is dat een belanghebbende alles in het werk moet stellen om schade te voorkomen of te beperken. Het moet voorts gaan om schade die niet tot het normale bedrijfsrisico en het normale maatschappelijke risico van de betrokkene behoort. Een zekere mate van schade door in het wild levende beschermde dieren dient een ieder voor lief te nemen. De bescherming van have en goed tegen schade door dieren is primair de verantwoordelijkheid van de grondgebruiker zelf. Daarbij is het nemen van maatregelen gericht op het voorkomen van schade een eerste aandachtspunt. Pas als dergelijke maatregelen tekort schieten, is schadebestrijding aan de orde.

Indien, ondanks een deugdelijke en tijdige inspanning van de grondgebruiker om schade te voorkomen en beperken, schade ontstaat, kunnen Gedeputeerde Staten besluiten een tegemoetkoming toe te kennen. Wanneer dit aan de orde is, en hoe de hoogte van de geleden schade en de tegemoetkoming worden vastgesteld, staat in de beleidsregels nader uitgewerkt.

Deze beleidsregels zijn identiek aan de regels die het Faunafonds, de verantwoordelijke instantie voor het behandelen van aanvragen om tegemoetkomingen in faunaschade onder de Flora- en faunawet, toepaste. De regels zijn enkel juridisch-technisch aangepast aan de nieuwe constellatie en -wetgeving. De beleidsregels zijn in interprovinciaal verband opgesteld en worden door de andere provincies gelijklopend vastgesteld.

In IPO-verband hebben de gezamenlijke provincies ervoor gekozen het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade te mandateren aan de uitvoeringsorganisatie BIJ12. Uit oogpunt van efficiëntie heeft een landelijke uitvoering met één loket en gebundelde kennis de voorkeur. Daarnaast wordt uniformiteit in de uitvoering en rechtsgelijkheid over heel Nederland

verkregen. In deze beslisnota wordt u daarom tevens voorgesteld de bevoegdheden met betrekking tot het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade te mandateren aan BIJ12. Daar waar in deze beleidsregels of in de toelichting sprake is van Gedeputeerde Staten moet in veel gevallen dan ook 'BIJ12' worden gelezen.

Mandaatbesluit verlenen tegemoetkoming faunaschade gedeputeerde staten van de provincie Zeeland aan BIJ12

Aan de directeur van BIJ12 wordt, ter uitvoering van de taak om tegemoetkomingen te verlenen in faunaschade, mandaat verleend. BIJ12 maakt onderdeel uit van de Vereniging Interprovinciaal Overleg. Daarmee is zij in bestuursrechtelijke zin en o.g.v. de Algemene wet bestuursrecht niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten.

Juridisch gezien is mandaat aan een dergelijke niet-ondergeschikte slechts mogelijk indien duidelijke instructies worden meegegeven, ofwel de mandaatgever feitelijke invloed kan uitoefenen op hoe met haar bevoegdheden wordt omgegaan. Deze instructies zijn verwoord in de, eerder in deze beslisnota genoemde, Beleidsregels tegemoetkoming faunaschade. BIJ12 kent daarnaast een Planning en Control-cyclus waarin kwartaalrapportages, een jaarverslag en een jaarrekening worden uitgebracht. Ook op die manier houdt de provincie goed zicht op de gemandateerde taken.

Besluit aanwijzing vereffenaar Faunafonds

Met inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming houdt het Faunafonds op te bestaan als zelfstandig bestuursorgaan. Lopende zaken dienen afgebouwd en/of overgedragen te worden. Daartoe wordt een vereffenaar aangesteld. De vereffenaar zorgt voor liquidatie van het Faunafonds en zorgt ervoor dat de gelden die op de rekeningen van het Faunafonds staan, worden overgeschreven naar een rekening van BIJ12 en worden aangewend voor de taken als genoemd in artikel 6.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming en afgeleide werkzaamheden ter preventie en beperking van faunaschade zoals voorlichting, onderzoek en advisering ten behoeve van de provincies. Als vereffenaar wordt de directeur van BIJ12 aangewezen. Een 'warme overdracht' van de taken van het Faunafonds naar BIJ12 is daarmee geborgd.

Instellingsbesluit Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade

Door deze decentralisatie klopt de maatschappij meer dan vroeger aan bij de provincies en vraagt zij helderheid over de richting die provincies willen voeren. Daar waar provincies voor die tijd voor een deel afhankelijk waren van het rijk, vergt de nieuwe situatie dat provincies zich proactief tonen en de leiding in het maatschappelijk debat nemen.

Effectief handelen in een maatschappelijke opgave vraagt om samenwerking.

De vraagstukken op het terrein van natuur en landbouw houden zich niet altijd aan bestuurlijke grenzen, een groot aantal maatschappelijke organisaties zijn nationaal en internationaal georiënteerd en de grote kaders voor beleid zijn vooral op Europese leest geschoeid.

Kortom, daar waar de provincie bij uitstek het bestuur is om het gedecentraliseerde beleid vorm te geven, heeft zij te maken met kaders en partijen die anders georiënteerd zijn.

Naast de vraagstukken die gaan over hoe provincies kunnen samenwerken, spelen er uiteraard inhoudelijke vraagstukken die om verdieping vragen.

Het inwinnen van een onafhankelijk advies bij een Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade kan een uitstekende methode zijn om de gezamenlijke besluitvorming te onderbouwen. Op basis van een inhoudelijke analyse, gecombineerd met zicht op de maatschappelijke belangen, vormt het advies dan het fundament voor bestuurlijke besluitvorming.

De Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade is ook een mogelijkheid om geluiden uit de samenleving op te vangen, te kanaliseren en in het kader van haar adviesraak binnen de provinciale context te brengen. Daarmee faciliteert de adviesraad tevens het maatschappelijke debat rond het thema faunaschade.

Tot nu toe verricht het Faunafonds onderzoek naar het voorkomen en bestrijden van faunaschade. Hiervoor is jaarlijks € 500.000,- beschikbaar. Op basis van het gevoerde onderzoek doet zij aanbevelingen aan het rijk, provincies en grondgebruikers. Het onderzoek is ingekaderd in een door het bestuur van het Faunafonds vastgesteld Meerjarenprogramma Onderzoek en wordt begeleid door een onderzoekscommissie die de kwaliteit van het onderzoek bewaakt.

De Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade kan deze taak overnemen.

Om de hier genoemde redenen is in de BAC-VP (van 5 november 2015) besloten tot het instellen van een Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade. De taken van de adviesraad zijn als volgt:

- adviseren aan provincies over het voorkomen en bestrijden van faunaschade en het toe te passen instrumentarium daarbij;
- adviseren over onderzoeksresultaten om faunaschade te kunnen voorkomen en te bestrijden;
- in het kader van haar adviestaak faciliteren van het maatschappelijk debat.

Om met elkaar afspraken te maken over de taken waarmee de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade bezig gaat, biedt de raad jaarlijks een werkprogramma aan de BAC-VP aan. Uiteraard kan de actualiteit er toe nopen dat de BAC-VP naast het vastgestelde werkprogramma een aanvullende adviesaanvraag doet.

In het besluit worden zaken geregeld over samenstelling, benoeming, werkwijze, rapportage en verantwoording. De adviesraad treedt direct na de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming aan.

De dekking voor de kosten van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade komt uit bestaande middelen voor BIJ12. De adviesraad kan voor het organiseren van de vergaderingen en bijeenkomsten ondersteund worden door BIJ12. Er functioneert nu een secretariaat voor het faunafondsbestuur en de hiervoor bestemde ondersteunende middelen (menskracht en vergaderkosten) kunnen beschikbaar worden gesteld aan de maatschappelijke adviesraad. Daarnaast is een deel, € 100.000, van het bestaande onderzoeksbudget beschikbaar voor het opstellen van de adviezen.

Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Op grond van het Mandaatbesluit verlenen tegemoetkoming faunaschade gedeputeerde staten van de provincie Zeeland aan BIJ12 wordt de bevoegdheid tot het verlenen van een tegemoetkoming in faunaschade gemandateerd aan de directeur van BIJ12 of diens waarnemer. Dit geldt eveneens voor de beslissing op bezwaarschriften, gericht tegen deze besluiten. In interprovinciaal verband is afgesproken dat BIJ12 een eigen hoor- en adviescommissie instelt voor de bezwaarschriften gericht tegen tegemoetkomingsbeslissingen op grond van artikel 6.1 Wet natuurbescherming. Deze commissie adviseert de directeur BIJ12 over de beslissing (in mandaat) op het bezwaarschrift in complexe zaken. Dit model heeft de voorkeur om de uniformiteit in uitleg en besluitvorming te bewaken. De overige zaken worden ambtelijk bij BIJ12 afgehandeld. De juristen van BIJ12 bepalen of een zaak ambtelijk wordt afgedaan of aan de commissie wordt voorgelegd. Hiermee wordt de huidige werkwijze van het Faunafonds gecontinueerd. Het mandateren van de behandeling van de bezwaarschriften is op dit moment juridisch niet mogelijk, nu het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 hier geen opening voor biedt. Dit procedurebesluit dient daartoe derhalve te worden aangepast. Nu het procedurebesluit een gezamenlijk besluit van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning betreft, wordt uw college voorgesteld de wijziging vast te stellen onder voorbehoud van vaststelling door provinciale staten. Hetzelfde zal worden voorgesteld aan de commissaris van de Koning.

BIJ12 zal jaarlijks een terugkoppeling verzorgen van het aantal en de aard van de behandelde bezwaarschriften ten behoeve van het (burger)jaarverslag van de provincie.

Advies.

Uw college wordt het volgende geadviseerd:

- Vaststellen van het bijgevoegde Statenvoorstel, Implementatie Wet natuurbescherming, waarin provinciale staten wordt voorgesteld om:
 - de in ontwerp bijgevoegde Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017 vast te stellen;

- het in ontwerp bijgevoegde besluit tot wijziging van de Legesverordening provincie Zeeland 2007 en wijziging van de bij de Legesverordening provincie Zeeland 2007 behorende Tarieventabel vast te stellen; en
- het in ontwerp bijgevoegde Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 vast te stellen;
- Statenvoorstel middels inliggende begeleidende brief toezenden aan de voorzitter van Provinciale Staten;
- Vaststellen van het in ontwerp bijgevoegde Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015, onder voorbehoud van vaststelling hiervan door provinciale staten;
- Vaststellen van de in ontwerp bijgevoegde Beleidsregels tegemoetkoming faunaschade;
- Vaststellen van het in ontwerp bijgevoegde Mandaatbesluit verlenen tegemoetkoming faunaschade gedeputeerde staten van de provincie Zeeland aan BIJ12, onder voorbehoud van vaststelling van het Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 door provinciale staten;
- Vaststellen van het in ontwerp bijgevoegde Besluit aanwijzing vereffenaar Faunafonds; en
- Vaststellen van het in ontwerp bijgevoegde Instellingsbesluit Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade

Afwijking t.o.v. provinciale doelstellingen en/of beleid

bestuurlijke planning en doorlooptijd

indien van toepassing

consequenties besluit

financiële consequenties

Aan het besluit zijn geen financiële consequenties verbonden. Aan het vaststellen/wijzigen van de verordeningen en andere regelingen zijn geen kosten verbonden.

De kosten verbonden aan de schaderegeling en voor het uitvoeringsorgaan BIJ12 zijn reeds opgenomen in de stukken voor de provinciale begroting 2017. Ook de extra kosten als gevolg van teruggave van het behandelbedrag (€ 200.000) zijn opgenomen.

juridische consequenties

Voor het vaststellen en wijzigen van de verordeningen en het vaststellen van de overige regelingen zijn in interprovinciaal verband opgestelde uniforme modellen gebruikt. Deze zijn door een jurist van BIJ12 opgesteld en in de BACVP geaccordeerd. Vanuit JIS heeft er op deze modellen uitsluitend een regelgevingstechnische toets plaatsgevonden.

personele consequenties en inhuur

Er is geen externe inhuur nodig.

inkoop & aanbesteding

Inkoop is niet van toepassing.

behandeld door

WBN

afgestemd met

uiterste beslisdatum 20 september 2016

communicatie

tekst voor zeeland.nl (graag begrijpelijk leesbare tekst!)

Op 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming in werking. Met de komst van de Wet natuurbescherming worden belangrijke taken en bevoegdheden op het gebied van natuur- en landschapsbescherming formeel bij de provincies belegd. Deze taken en bevoegdheden vloeien voort uit de afspraken die met het Rijk zijn gemaakt in het Decentralisatie akkoord natuur (2011) en het Natuurpact (2013). Provincies worden daarmee verantwoordelijk voor omvangrijke en belangrijke onderdelen van de natuurbescherming en het -beheer.

Om invulling te geven aan de nieuwe taken en bevoegdheden stelt de provincie nu noodzakelijke juridische regels vast. Provinciale Staten wordt voorgesteld de Verordening Wet natuurbescherming vast te stellen. Een ieder kan daarin lezen waar hij zich in Zeeland aan te houden heeft. Vooral voor instanties, ondernemers en direct bij de wet betrokkenen zoals de Wildbeheereenheden, Faunabeheereenheid, projectontwikkelaars, boeren en jagers geven deze regels aan wat wel en niet mag.

actieve informatieplicht PS

Niet naar PS

bijlagen

- Statenvoorstel Implementatie Wet natuurbescherming, inclusief
 - Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017

- Besluit tot wijziging van de Legesverordening provincie Zeeland 2007 en wijziging van de bij de Legesverordening provincie Zeeland 2007 behorende Tarieventabel (bijlage: Tarieventabel per 1 januari 2017)
 - Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015
 - Begeleidende brief aan voorzitter Provinciale Staten
 - Beleidsregels tegenmoetkoming faunaschade
 - Mandaatbesluit verlenen tegemoetkoming faunaschade gedeputeerde staten van de provincie Zeeland aan BIJ12
 - Besluit aanwijzing vereffenaar Faunafonds
 - Instellingsbesluit Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade
 - Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015
-
-

Naam voorstel	Statenvoorstel Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten Provincie Zeeland 2015		
Nummer SERV-196			
Betreft vergadering	Commissie Bestuur, Financiën en Welzijn		6 maart 2015
	Provinciale Staten		26 maart 2015 (ochtendvergadering)
Te verzenden aan	Statenbreed via SIS		
Verzenddatum	16 februari 2015		
Commissiegriffier			
Statenadviseur			
Inhoudelijk ambtenaar			
Verantwoordelijk bestuurder	G.R.J. van Heukelom		

Inhoudelijk	
Aanleiding	Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten al dan niet aanvullend regelen.
Bevoegdheid	PS, GS en CvdK voor hun deel.
Wat stellen GS voor?	Voor zover het de bevoegdheid van PS betreft het procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten Provincie Zeeland 2015 vast te stellen
Argumenten	Aanpassing van huidige regelingen aan geldend recht, uniformering en enkele andere gewenste aanpassingen.
Doelen en effecten	De diverse procedures in het kader van deregulering en stroomlijning van procedures, in één procedurebesluit vast te leggen en dit besluit door ieder bestuursorgaan voor zover het haar bevoegdheid betreft te laten vaststellen. Door de diverse procedures in één besluit vast te leggen, wordt de interne en externe herkenbaarheid verhoogd.
Controleren	Via jaarlijkse rapportage commissie bezwaar, beroep en klaagschriften Provincie Zeeland
Uitvoering	GS
Informereren	
Kosten en dekking	Zeer beperkte meerkosten, via reguliere begroting
Overige informatie	
Resultaat commissiebehandeling	

Gedeputeerde
belast met
behandeling: Heukelom, G.R.J. van

Vergadering PS: 26 maart 2015
Nr: SERV-196
Agenda nr:
Vergadering GS: 10 februari 2015
Nr: 15001637

Onderwerp: Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten
provincie Zeeland 2015

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

De bestaande provinciale regelgeving voor de behandeling van bezwaar- en beroepschriften - momenteel vastgelegd in de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 - sluit enerzijds niet aan bij het geldend recht, anderzijds behoeft deze aanpassing aan al enige tijd bestaande wensen. De behandeling van klachten is door de provinciale bestuursorganen op dit moment verschillend geregeld.

Voorgesteld wordt om de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten te herzien en, mede in het kader van deregulering en stroomlijning van procedures, in één procedurebesluit vast te leggen en dit besluit door ieder bestuursorgaan - voor zover het haar bevoegdheid betreft - te laten vaststellen. Omdat de procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Aan uw staten wordt voorgesteld het bijgevoegde Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015, voor zover het uw bevoegdheid betreft, vast te stellen.

Wat willen we bereiken?

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

Hoe is het nu geregeld?

Sinds 2000 geldt voor de behandeling van bezwaarschriften gericht tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris één door uw staten vastgestelde verordening. In deze verordening wordt eveneens de behandeling van administratieve beroepschriften door gedeputeerde staten en door de commissaris geregeld.

In de verordening is bepaald dat voor de behandeling van bezwaarschriften ingediend tegen besluiten van gedeputeerde staten en van de commissaris een externe adviescommissie is ingesteld. Daarnaast is met de behandeling van bezwaarschriften gericht tegen besluiten van provinciale staten een adviescommissie bestaande uit zes leden uit provinciale staten en een externe voorzitter belast. De behandeling van en het nemen van de beslissingen op administratieve beroepschriften, onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten of de commissaris, is ten slotte opgedragen aan een besliscommissie bestaande uit externe leden en een gedeputeerde resp. de commissaris als voorzitter.

De behandeling van klachten is door de verschillende bestuursorganen momenteel divers geregeld. De behandeling van klachten die gedeputeerde staten aangaan, is door gedeputeerde staten opgedragen aan dezelfde externe adviescommissie als die gedeputeerde staten ten dienst staat bij de behandeling van bezwaarschriften. Voor de behandeling van klachten die provinciale staten onderscheidenlijk de commissaris aangaan, is geen procedureregeling getroffen. Provinciale staten hebben de behandeling van klachten die hen aangaan opgedragen aan het presidium.

Om de huidige diversiteit in behandelwijzen van bezwaar, beroep en klachten door de drie bestuursorganen te illustreren, dient onderstaand schema:

		bezwaar	adm. beroep	klacht
PS	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	n.v.t.	geen procedureregeling getroffen; terugvallen op algemene procedurebepalingen Awb
	<i>behandeling door:</i>	adviescommissie bestaande uit 6 PS leden en een externe onafhankelijke voorzitter	n.v.t.	presidium
GS	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 en Besluit inzake besliscmissie administratieve geschillen	Klachtenregeling gedeputeerde staten Zeeland
	<i>behandeling door:</i>	externe onafhankelijke adviescommissie	besliscmissie bestaande uit 2 externe onafhankelijke leden en een gedeputeerde als voorzitter	externe onafhankelijke adviescommissie
CvdK	<i>behandeling o.g.v.:</i>	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000	geen procedureregeling getroffen; terugvallen op algemene procedurebepalingen Awb
	<i>behandeling door:</i>	externe onafhankelijke adviescommissie	besliscmissie bestaande uit 2 externe onafhankelijke leden en de commissaris als voorzitter	CvdK zelf of één van zijn medewerkers

Overigens zij opgemerkt dat het overgrote zwaartepunt ligt bij de behandeling van bezwaarschriften door gedeputeerde staten. Administratieve beroepschriften en klachten komen bij gedeputeerde staten slechts beperkt voor. Bezwaarschriften en klachten bij provinciale staten en de commissaris komen bijna niet voor, evenals administratieve beroepschriften bij de commissaris.

Waarom de huidige regelgeving herzien?

Als gevolg van de Wet dualisering en de daarmee verband houdende aanpassingen van de Provinciewet dienen provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris ieder voor zich een regeling te treffen voor de behandeling van bezwaarschriften, gericht tegen hun onderscheiden besluiten. Uit het duale systeem volgt voorts dat ieder bestuursorgaan zelf zijn eigen commissies instelt, terwijl voorheen provinciale staten bevoegd waren. In die zin sluit de verordening, vastgesteld door uw staten, niet meer aan bij het geldend recht.

Anderzijds behoeft de regelgeving aanpassing aan al enige tijd bestaande wensen. Zo is vanuit uw staten te kennen gegeven dat u het horen van partijen en het adviseren over de bezwaarschriften die uw staten aangaan, wenst op te dragen aan een externe adviescommissie naar voorbeeld van de commissie, die ons college bij bezwaarschriften en klachten ten dienst staat. Ook bij de behandeling van klachten die uw staten aangaan, zo is gebleken bij een zaak in het verleden, zou aansluiting bij dezelfde commissie meer voor de hand liggen. Daarnaast leeft in ons college al enige tijd de wens om de zittingstermijn van de leden van de commissie te maximaliseren op 12 jaar. Voorts willen wij het beslissen op administratieve beroepschriften die bij ons worden ingediend niet meer opdragen aan een besliscommissie ex artikel 81 Provinciewet, maar evenals bij bezwaarschriften en klachten, alleen de behandeling ervan en advisering erover opdragen aan een adviescommissie. De beslissing op administratieve beroepschriften vindt dan weer door ons college zelf plaats.

Nu de verordening enerzijds niet meer aansluit bij het geldend recht, en anderzijds de regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten aanpassing behoeft aan al enige tijd bestaande wensen, is deze regelgeving toe aan een herziening.

Voorstel/besluit

Voorgesteld wordt om, in het kader van deregulering en stroomlijning van procedures, er voor te kiezen de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten in één besluit vast te leggen. Omdat die procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Bijgevoegd treft u het ontwerp Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 aan.

Gelet op de dualisering is in de aanhef van dit besluit bepaald dat de bestuursorganen van de provincie, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, besluiten het procedurebesluit vast te stellen. Op deze manier is het mogelijk dat de bestuursorganen samen één en dezelfde commissie instellen en de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten opdragen aan deze commissie.

In het procedurebesluit is naast de instelling van de commissie, de samenstelling ervan, het ontslag en de vergoedingen geregeld. Het besluit laat het aan het inzicht van gedeputeerde staten over om - in de praktijk uiteraard in samenspraak met de commissie - ervoor te zorgen dat de commissie over voldoende leden met kennis van zaken op onderscheiden terreinen beschikt. Voorts is bepaald dat de provinciesecretaris de secretarissen aanwijst, belast met de ambtelijke ondersteuning van de commissie (in de praktijk zijn dit een aantal medewerkers van de afdeling JIS). Het grootste gedeelte van het procedurebesluit is gewijd aan het uitwerken van de procedure. Voor het efficiënt laten verlopen van de procedures worden diverse procedurele taken opgedragen aan de secretarissen dan wel de (voorzitter van de) commissie. Tot slot wordt de huidige regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten ingetrokken en worden de zittende voorzitters en leden aangemerkt als voorzitters en leden op grond van dit procedurebesluit. Het jaar 2015 wordt aangemerkt als een overgangsjaar ten aanzien van de maximale zittingstermijn, in die zin dat de leden die op dit moment reeds langer dan 12 jaar lid zijn van de commissie, hun lopende benoemingsperiode tot en met 31 december 2015 nog kunnen afmaken.

Waarom kunnen we zien of alles bereikt is?

De voorstellen dienen te worden beschouwd als onderhoud aan de provinciale regelgeving op het gebied van rechtsbescherming en als bijdrage aan de deregulering, de interne en externe herkenbaarheid en de juridische kwaliteitszorg.

Onderwerp:

Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten Zeeland 2015

Wat mag het kosten?

Aanpassing van de regelgeving voor de behandeling van bezwaar, beroep en klachten leidt nauwelijks tot meer kosten. Mogelijk zal de commissie een extra hoorzitting moeten houden in verband met (zeer sporadisch voorkomende) klachten die provinciale staten of de commissaris aangaan of met (eveneens zeer sporadisch voorkomende) bezwaarschriften die provinciale staten aangaan; zaken die tot nu toe zonder volledig externe commissie werden behandeld. De kosten hiervan zijn zeer beperkt.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter,

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Zeeland,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 10 februari 2015, nr. 15001637;

besluiten:

voor zover het hun bevoegdheid betreft, vast te stellen het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Besluit van provinciale staten van XXX, nummer XXX, van gedeputeerde staten van XXX, nummer XXX en van de commissaris van de Koning van XXX, nummer XXX, houdende de vaststelling van het procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning van de provincie Zeeland,

ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft,

- gelet op de bepalingen van de Provinciewet en de Algemene wet bestuursrecht;
- overwegende dat het wenselijk is om de provinciale regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten te herzien onder meer in verband met de dualisering van het provinciebestuur en met het oog op deregulering;

besluiten vast te stellen het navolgende

Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. wet: Algemene wet bestuursrecht;
- b. beroepsschrift: geschrift waarbij administratief beroep wordt ingesteld als bedoeld in artikel 1:5, eerste lid, van de wet of een geschrift waarbij een geschil als bedoeld in artikel 168 van de Provinciewet aanhangig wordt gemaakt;

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde procedure voor de behandeling van klachten wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 van die wet gevolgd.

Hoofdstuk 2. Commissie

Artikel 3. Instelling commissie

1. Er is een commissie van advies als bedoeld in de artikelen 7:13, 7:19 en 9:14 van de wet belast met de behandeling van:

- a. bezwaarschriften tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- b. beroepsschriften onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
- c. klachten over gedragingen van of toe te rekenen aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning.

2. de commissie heeft geen taak voor zover provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning een bijzondere adviescommissie hebben ingesteld.

Artikel 4. Kamers commissie

- 1. De commissie is verdeeld in een personele kamer en een algemene kamer.
- 2. De personele kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen besluiten of daaraan gelijkgestelde handelingen jegens ambtenaren van de provincie of daaraan gelijkgestelde natuurlijke personen.
- 3. De algemene kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen alle overige besluiten, de behandeling van beroepsschriften en de behandeling van klachten.

Artikel 5. Samenstelling commissie

1. De commissie bestaat uit leden die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning.
2. De leden worden benoemd door gedeputeerde staten voor een periode van vier jaar en kunnen maximaal voor twee periodes van vier jaar onmiddellijk worden herbenoemd.
3. Gedeputeerde staten benoemen, de commissie gehoord, één van de leden tot voorzitter en één of meer van de leden tot plaatsvervangend voorzitter.
4. De voorzitter ziet toe op de advisering door de commissie.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

1. Een lid van de commissie wordt door gedeputeerde staten ontslagen:
 - a. op eigen verzoek;
 - b. bij de aanvaarding van een functie die onverenigbaar is met het lidmaatschap;
 - c. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
 - d. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surseance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;
 - e. indien hij naar het oordeel van gedeputeerde staten ernstig nadeel toebrengt aan het in hem gestelde vertrouwen.
2. Een lid van de commissie kan door gedeputeerde staten worden ontslagen indien hij door ziekte of gebreken blijvend ongeschikt is zijn functie te vervullen.

Artikel 7. Vergoeding

1. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 250% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
2. De leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 200% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
3. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen een vergoeding in de reis- en verblijfskosten overeenkomstig artikel 30 van de Verordening rechtspositie gedeputeerden, staten- en commissieleden.

Artikel 8. Jaarverslag

De commissie brengt jaarlijks schriftelijk verslag uit aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning over de ingediende en behandelde bezwaarschriften, beroepschriften en klachten in het daaraan voorafgaande jaar.

Hoofdstuk 3. Secretariaat

Artikel 9. Aanwijzing secretarissen

1. De provinciesecretaris wijst een aantal secretarissen aan belast met de ambtelijke ondersteuning van de commissie.
2. De secretaris is, voor zover het de behandeling van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten betreft, werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de commissie.

Hoofdstuk 4. Procedure en bevoegdheden

Artikel 10. Ontvangstbevestiging

1. De secretaris bevestigt namens het bestuursorgaan zo spoedig mogelijk de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en informeert de indiener over de wijze van behandeling.
2. De secretaris doet namens het bestuursorgaan aan belanghebbenden schriftelijk mededeling van de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Artikel 11. Bemiddeling

De secretaris kan onderzoeken of het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht via bemiddeling kan worden opgelost en daartoe de nodige handelingen verrichten.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

1. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de secretaris:
 - a. artikel 2:1, tweede lid;
 - b. artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a, wat betreft het voorleggen en bevestigen van de opschorting;
 - c. artikel 6:6, wat betreft het stellen van een termijn;
 - d. artikel 6:15;
 - e. artikel 6:17, voor zover het de verzending van stukken betreft tijdens de behandeling door de commissie;
 - f. artikel 7:4, tweede lid;
 - g. artikel 7:18, tweede lid.
2. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de commissie:
 - a. artikel 7:17;
 - b. artikel 7:18, zesde lid.

Artikel 13. Verweerschrift

De secretaris verzoekt het verwerende bestuursorgaan een verweerschrift op te stellen.

Artikel 14. Informatie

De secretaris wint, al dan niet op verzoek van de voorzitter van de commissie, alle voor een zorgvuldige voorbereiding van de hoorzitting en het advies gewenste informatie in.

Artikel 15. Uitnodiging hoorzitting

1. De secretaris bepaalt plaats en tijdstip van de hoorzitting.
2. De secretaris nodigt namens het bestuursorgaan de indiener van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en andere belanghebbenden tijdig schriftelijk uit voor de hoorzitting en vermeldt daarbij waar en wanneer de op de zaak betrekking hebbende stukken ter inzage zullen liggen.
3. De secretaris nodigt het verwerende bestuursorgaan uit voor de hoorzitting.

Artikel 16. Niet-deelneming aan de behandeling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie nemen niet deel aan de behandeling van een bezwaarschrift, beroepschrift of klacht indien daarbij hun onpartijdigheid in het geding kan zijn.

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

1. De hoorzitting van de algemene kamer van de commissie is openbaar, tenzij het de behandeling van een klacht betreft.
2. De hoorzitting van de personele kamer van de commissie is niet openbaar.
3. In afwijking van het eerste lid kan de commissie, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten te horen in beslotenheid.

Artikel 18. Afzonderlijk horen

1. De voorzitter van de commissie kan, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten belanghebbenden afzonderlijk te horen.
2. De voorzitter van de commissie beslist namens het bestuursorgaan over de toepassing van artikel 7:6, vierde lid, en artikel 7:20, vierde lid, van de wet.

Artikel 19. Verslag

1. Het verslag vermeldt de namen van de aanwezigen en hun hoedanigheid.
2. Het verslag houdt een zakelijke vermelding in van wat over en weer is gezegd en wat verder ter hoorzitting is voorgevallen.
3. Indien de hoorzitting geheel of gedeeltelijk in beslotenheid plaatsvond of indien belanghebbenden dan wel hun gemachtigden afzonderlijk zijn gehoord, maakt het verslag hiervan melding.
4. Het verslag verwijst naar de op de hoorzitting overgelegde bescheiden, die aan het verslag worden gehecht.
5. Het verslag wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 20. Nieuwe feiten of omstandigheden / nader onderzoek

1. Indien na afloop van de hoorzitting maar voordat het advies wordt opgesteld, nader onderzoek wenselijk blijkt te zijn, kan de voorzitter uit eigen beweging of op verzoek van de andere leden van de commissie dit onderzoek houden.
2. De uit het nader onderzoek verkregen informatie wordt door de secretaris in afschrift aan de leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden toegezonden.
3. De leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden kunnen binnen een week na verzending van de informatie aan de voorzitter van de commissie een verzoek richten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
4. De voorzitter kan al dan niet op verzoek besluiten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
5. Op een nieuwe hoorzitting zijn de bepalingen in dit besluit die betrekking hebben op de hoorzitting, zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

1. Na afloop van de hoorzitting beraadslagt de commissie in beslotenheid over het uit te brengen advies.
2. Het advies wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen.
3. Het advies wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 22. Verdaging en verder uitstel

De secretaris verdaagt namens het bestuursorgaan in voorkomende gevallen de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en regelt in voorkomende gevallen en voor zover toegelaten namens het bestuursorgaan het verdere uitstel van de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Hoofdstuk 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 23. Intrekking

1. De Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 (*Pb* 2001, nr. 6) wordt ingetrokken.
2. Het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen (*Pb* 2006, nr. 17) wordt ingetrokken.
3. De Klachtenregeling provinciale staten van Zeeland (*Pb* 2008, nr. 7) wordt ingetrokken.
4. De Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland (*Pb* 2008, nr. 8) wordt ingetrokken.

Artikel 24. Overgangsbepaling

1. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op het moment van inwerkingtreding van dit besluit voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000, lid zijn van de

besliscommissie op grond van het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen en voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland worden aangemerkt als voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie bedoeld in dit besluit.

2. Ongeacht het bepaalde in artikel 4, tweede lid, van dit besluit, worden de (her)benoemingsbesluiten van voornoemde leden op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 aangemerkt als (her)benoemingsbesluiten op grond van dit besluit.

Artikel 25. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst.

Artikel 26. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Aldus vastgesteld in de vergadering van provinciale staten van XXX, in de vergadering van gedeputeerde staten van XXX en door de commissaris van de Koning op XXX.

Provinciale staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
griffier, drs. P. Joosse

Gedeputeerde staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
secretaris, A.W. Smit

Commissaris van de Koning,
drs. J.M.M. Polman

Uitgegeven, XXX
de secretaris,
A.W. Smit

Toelichting

Algemeen

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

In het procedurebesluit is geregeld dat de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten wordt opgedragen aan een commissie.

In het kader van deregulering en stroomlijning van procedures is ervoor gekozen de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten in één besluit vast te leggen. Omdat die procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Provinciale verordeningen worden door provinciale staten vastgesteld, voor zover de bevoegdheid daartoe niet bij of krachtens de wet of door provinciale staten krachtens de wet is toegekend aan gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning. Uit het duale systeem volgt dat ieder bevoegd orgaan zelf zijn eigen commissies instelt, terwijl voorheen provinciale staten bevoegd waren.

Daarom is in de aanhef van dit besluit bepaald dat de bestuursorganen van de provincie, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, besluiten het procedurebesluit vast te stellen. Op deze manier is het mogelijk dat de bestuursorganen samen één en dezelfde commissie instellen en de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten opdragen aan deze commissie.

Artikelsgewijs

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 geregelde klachtadviesprocedure wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 gevolgd indien dat bij wettelijk voorschrift is bepaald. Dat wordt in dit artikel gedaan. In dit procedurebesluit wordt een commissie ingesteld die ook belast is met de behandeling van en de advisering over klachten. De klachtadviesprocedure komt tegemoet aan de behoefte om klachten met enige afstand te kunnen (laten) behandelen.

Artikel 3. Instelling commissie

Dit artikel regelt de instelling van een adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13, 7:19 en 9:14 van de Awb. Het betreft een commissie ex artikel 82 Provinciewet.

Artikel 4. Kamers commissie

In verband met een wenselijke splitsing tussen personele zaken en alle andere zaken, is er gekozen voor het instellen van twee kamers.

Artikel 5. Samenstelling commissie

In dit artikel is aangegeven dat de adviescommissie bestaat uit externe leden. Gekozen is voor een volledig externe adviescommissie om zo de onafhankelijkheid van de commissie en haar advisering te waarborgen. In dit artikel is het aantal leden niet bepaald. Het besluit laat het aan het inzicht van gedeputeerde staten over om in samenspraak met de commissie ervoor te zorgen dat de commissie over voldoende leden met kennis van zaken op onderscheiden terreinen beschikt. Omdat zowel continuïteit als actuele deskundigheid vereist zijn, worden de leden voor vier jaar benoemd. Zij kunnen ten hoogste tweemaal onmiddellijk worden herbenoemd. Door benoeming door gedeputeerde staten, in samenspraak met de commissie, is één van de leden tevens voorzitter en zijn één of meer leden tevens plaatsvervangend voorzitter.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

In de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 was voorzien in een ontslagregeling, die was ontleend aan het Burgerlijk Wetboek. Aangezien het lidmaatschap van de commissie weinig gelijkenis vertoont met de werknemer is gekozen voor een regeling, die is afgeleid van de bepalingen in de Provinciewet over het ontslag van de leden van de Rekenkamer. Onder lid dienen mede te worden verstaan de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de commissie. In het eerste lid staan de gevallen opgesomd waarin gedeputeerde staten gehouden zijn ontslag te verlenen. Bij het eerste lid, onder e, dient wat het toebrengen van nadeel in het in hem gestelde vertrouwen uitdrukkelijk te worden gedacht aan het geval dat uit het optreden van het lid in de commissie blijkt dat het lid het aan kennis, vaardigheden dan wel inzet ontbreekt om naar behoren aan de werkzaamheden van de commissie een bijdrage te kunnen leveren. Het tweede lid voorziet in het geval dat gedeputeerde staten kunnen besluiten ontslag te verlenen.

Artikel 11. Bemiddeling

In dit besluit is voor het oplossen van geschillen door bemiddeling een belangrijke plaats ingeruimd. Doel is om het geschil op te lossen en onnodige jurisdisering tegen te gaan. De keuze om al dan niet tot bemiddeling over te gaan is aan het betreffende bestuursorgaan, die ook de grenzen van de onderhandelingsruimte bepaalt. De secretaris heeft een initiërende en vrij zelfstandige en begeleidende rol omdat bij het niet-slagen van de bemiddelingspoging van belang is dat de commissie nog steeds onbevangen kan horen en adviseren.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

Ingevolge artikel 7:13, vierde lid, van de Awb beslist de commissie over toepassing van artikel 7:4, zesde lid (het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het bezwaarschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken), van artikel 7:5, tweede lid (het beslissen over de openbaarheid van de hoorzitting, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald), en, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald, van artikel 7:3 (het beslissen om van het houden van een hoorzitting af te zien). Over deze bevoegdheden heeft het bestuursorgaan dat op een bezwaar beslist, niets te zeggen. Er zijn naast deze bevoegdheden echter diverse andere bevoegdheden waarbij het eveneens praktisch is om deze niet door het bestuursorgaan zelf uit te laten voeren. Voor een aantal bevoegdheden is elders in dit besluit opgenomen dat de secretaris, de commissie of de voorzitter van de commissie deze – al dan niet namens het bestuursorgaan – uitoefent. In dit artikel wordt daarnaast een opsomming gemaakt van de overige bevoegdheden die namens het bestuursorgaan door de secretaris dan wel de commissie worden uitgeoefend.

Voor wat betreft de secretaris gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het verlangen van een schriftelijke machtiging van een gemachtigde (artikel 2:1, tweede lid);
- het voorleggen en bevestigen van de opschorting (artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a);
- het stellen van een termijn voor het herstellen van een verzuim (artikel 6:6);
- het doorzenden van verkeerd geadresseerde en ingezonden bezwaar- of beroepschriften (artikel 6:15);
- het zenden van de op de zaak betrekking hebbende stukken aan de gemachtigde (artikel 6:17), tijdens de behandeling door de commissie;
- het voorafgaand aan het horen ten minste een week ter inzage leggen van het bezwaar- of beroepschrift en alle verder op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:4, tweede lid, resp. artikel 7:18, tweede lid).

Voor wat betreft de commissie gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het afzien van horen in de procedure van beroep (artikel 7:17);
- het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het beroepschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:18, zesde lid).

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

Uitgangspunt van de Awb is dat het horen plaatsvindt in de openbaarheid. Slechts bij uitzondering kan het horen van belanghebbenden in beslotenheid plaatsvinden. Dit besluit legt vast dat met het oog op de privacy bezwaren van het personeel en klachten in beslotenheid worden behandeld. In andere gevallen kan de commissie daartoe ambtshalve of op verzoek van partijen besluiten, voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

Het horen kan plaatsvinden door een niet-voltallige commissie. De advisering dient evenwel plaats te vinden door de voltallige commissie. Hoe het advies tot stand komt, is niet voorgeschreven. Schriftelijke consultatie is mogelijk.

Artikel 24. Overgangsbepaling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 fungeren, blijven op grond van deze bepaling hun functie ook op grond van dit besluit uitoefenen. Nieuw voor deze personen is de maximale zittingstermijn van 12 jaar. Een aantal van deze personen vervult het lidmaatschap reeds (bijna) 12 jaar of meer. Teneinde deze personen een redelijke overgangstermijn te bieden, is er voor gekozen alle leden, ongeacht hun huidige zittingstermijn, hun huidige benoemingsperiode te laten uitzitten. Voor zover de leden na het verstrijken van hun huidige benoemingsperiode langer dan 12 jaar lid zijn van de commissie, kan evenwel geen herbenoeming meer plaatsvinden. In de praktijk betekent dit dat voor een aantal leden op 31 december 2015 een einde komt aan hun lidmaatschap.

OPENBAAR

Niet van toepassing

16017542

Zaaknummer

verwijsnummer

onderwerp Wijzigen Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 in verband met implementatie Wet natuurbescherming

voorgesteld besluit Vaststellen van het in ontwerp bijgevoegde Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015, onder voorbehoud van vaststelling hiervan door provinciale staten.

aanleiding Op 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming in werking. In deze wet worden regels gesteld voor de bescherming van natuur en landschap. Met de komst van de Wet natuurbescherming worden belangrijke taken en bevoegdheden op het gebied van natuur- en landschapsbescherming formeel bij de provincies belegd. Deze taken en bevoegdheden vloeien voort uit de afspraken die zijn gemaakt in het Decentralisatie akkoord natuur (2011) en het Natuurpact (2013). Provincies worden daarmee verantwoordelijk voor omvangrijke en belangrijke onderdelen van de natuurbescherming en het -beheer.

portefuillehouder - portefeuille drs. J.M.M. Polman

paraaf afdelingshoofd

paraaf portefeuillehouder

paraaf secretaris voor agendering

datum ~~GS-vergadering~~ (in te vullen door agendakamer)besluit ~~GS~~ CdK.

20/9-2016

paraaf secretaris voor uitvoering

overwegingen en advies

Om tot een goede uitvoering van de wettelijke taken te komen, dienen een aantal zaken geregeld te worden. Eén daarvan betreft het vaststellen van onderstaand wijzigingsbesluit.

Bij de uitvoering van de regeling voor schadetegemoetkomingen wordt er door gedeputeerde staten voor gekozen om dit landelijk, via de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie BIJ12, te laten plaatsvinden. Voor deze constructie is, bij de feitelijke overdracht van Rijk naar provincies in 2013, al gekozen.

Werken met een landelijke uitvoeringsorganisatie heeft als voordeel dat expertise en kennis op een voldoende schaal en niveau kan worden opgebouwd. De afzonderlijke provincies zijn daarvoor te klein en het leidt tot in-efficiency.

Een ander argument om voor een landelijke uitvoeringsorganisatie te kiezen is dat daarmee rechtsgelijkheid wordt verkregen. De wijze van schadevaststelling wordt uniform over Nederland toegepast en, bij gelijklopende beleidsregels, wordt de schade in alle provincies op eensluidende wijze vergoed.

Om landelijke uitvoering mogelijk te maken, dienen wel regels te worden gesteld, bevoegdheden te worden overgedragen en procedures te worden aangepast. In dit voorstel wordt u daartoe het volgende besluit voorgelegd.

Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Op grond van het Mandaatbesluit verlenen tegemoetkoming faunaschade gedeputeerde staten van de provincie Zeeland aan BIJ12 wordt de bevoegdheid tot het verlenen van een tegemoetkoming in faunaschade door gedeputeerde staten gemandateerd aan de directeur van BIJ12 of diens waarnemer. Dit geldt eveneens voor de beslissing op bezwaarschriften, gericht tegen deze besluiten.

In interprovinciaal verband is afgesproken dat BIJ12 een eigen hoor- en adviescommissie instelt voor de bezwaarschriften gericht tegen tegemoetkomingsbeslissingen op grond van artikel 6.1 Wet natuurbescherming. Deze commissie adviseert de directeur BIJ12 over de beslissing (in mandaat namens GS) op het bezwaarschrift in complexe zaken. Dit model heeft de voorkeur om de uniformiteit in uitleg en besluitvorming te bewaken. De overige zaken worden ambtelijk bij BIJ12 afgehandeld. De juristen van BIJ12 bepalen of een zaak ambtelijk wordt afgedaan of aan de commissie wordt voorgelegd. Hiermee wordt de huidige werkwijze van het Faunafonds gecontinueerd.

Het mandateren van de behandeling van de bezwaarschriften door gedeputeerde staten is op dit moment juridisch niet mogelijk, nu het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 hier geen opening voor biedt. Dit procedurebesluit dient daartoe derhalve te worden aangepast. Nu het procedurebesluit een gezamenlijk besluit van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning betreft, wordt u voorgesteld de wijziging vast te stellen onder voorbehoud van vaststelling door provinciale staten.

BIJ12 zal jaarlijks een terugkoppeling verzorgen aan gedeputeerde staten van het aantal en de aard van de behandelde bezwaarschriften ten behoeve van het (burger)jaarverslag van de provincie.

N.B.: dit wijzigingsbesluit wordt u uitsluitend voorgesteld teneinde mandatering van de bezwarenbehandeling door gedeputeerde staten aan BIJ12 mogelijk te maken. Het betreft dus een formaliteit en heeft voor u geen verdere consequenties.

Voor eventueel nadere informatie wordt verwezen naar de beslisnota voor GS inzake implementatie Wet natuurbescherming welke is geagendeerd voor GS van 20 september 2016.

U wordt geadviseerd het in ontwerp bijgevoegde Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 vast te stellen, onder voorbehoud van vaststelling hiervan door provinciale staten.

Afwijking t.o.v. provinciale doelstellingen en/of beleid

bestuurlijke planning en doorlooptijd

indien van toepassing

consequenties besluit

financiële consequenties

juridische consequenties

personele consequenties en inhuur

Er is geen externe inhuur nodig.

inkoop & aanbesteding

Inkoop is niet van toepassing.

uitvoeringsparagraaf (DG, alleen voor intern gebruik)

bestuurlijke aandachtspunten, risico's en beheersmaatregelen

behandeld door

afgestemd met

uiterste beslisdatum

communicatie

tekst voor zeeland.nl (graag begrijpelijk leesbare tekst!)

Niet van toepassing

actieve informatieplicht PS

Niet naar PS

bijlagen

- Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Provincie Zeeland - Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Besluit van provinciale staten van [datum], nummer....., van gedeputeerde staten van [datum], nummer..... en van de commissaris van de Koning van [datum], nummer....., houdende de vaststelling van het Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning van de provincie Zeeland, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft,

- gelet op de bepalingen van de Provinciewet en de Algemene wet bestuursrecht;
- overwegende dat het wenselijk is om het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 aan te passen in die zin dat het mogelijk wordt om de behandeling van bezwaarschriften in bepaalde gevallen te mandateren aan een externe functionaris of instantie;

besluiten vast te stellen het navolgende

Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Artikel 1

Artikel 3, tweede lid, komt als volgt te luiden:

2. De commissie heeft geen taak voor zover provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning:
 - a. een bijzondere adviescommissie instellen dan wel hebben ingesteld; of
 - b. voor de behandeling van bezwaarschriften tegen bepaalde besluiten mandaat verlenen dan wel hebben verleend aan een niet-ondergeschikte.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst.

Aldus vastgesteld in de vergadering van provinciale staten, van[datum],
in de vergadering van gedeputeerde staten, van[datum] en door de commissaris van de Koning op[datum].

Provinciale staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
griffier, drs. P. Joosse

Gedeputeerde staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
secretaris, A.W. Smit

Commissaris van de Koning,
drs. J.M.M. Polman

Uitgegeven, [datum]
de secretaris,
A.W. Smit

16013807

Gedeputeerde Staten

bericht op brief van: -
uw kenmerk: -
ons kenmerk: 16013542
afdeling: Water, Bodem en Natuur
bijlage(n): diverse (o.a. statenvoorstel)
behandeld door:
doorkiesnummer:
onderwerp: Implementatie Wet natuurbescherming

De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
p/a Statengriffie

PROVINCIE ZEELAND	
AFD. SG	AMBT.
AFD. TERMJN	Pb - stg
DATUM 20 SEP. 2016	
DOC.NR.	
ZAAK NR.	
CLASS.	

verzonden:

20 SEP. 2016

Middelburg, 20 september 2016

Geachte voorzitter,

Hierbij bieden wij u het Statenvoorstel "Implementatie Wet natuurbescherming" aan, waarin wij u voorstellen om de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017, het besluit tot wijziging van de Legesverordening provincie Zeeland 2007 en wijziging van de bij de Legesverordening provincie Zeeland 2007 behorende Tarieventabel en het Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 overeenkomstig bijgevoegde ontwerp-besluiten vast te stellen.

Wij verzoeken u het statenvoorstel ter besluitvorming te agenderen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Gedeputeerde
belast met
behandeling: Schönknecht-Vermeulen, C.M.M.

Vergadering PS: 18-11-2016
Nr: DIO-WBN-087
Agenda nr:
Vergadering GS: 20 september 2016
Nr: 16013543

Onderwerp: Implementatie Wet natuurbescherming

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

Op 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming in werking. In de wet worden regels gesteld voor de bescherming van natuur en landschap. Met de komst van de Wet natuurbescherming worden belangrijke taken en bevoegdheden op het gebied van natuur- en landschapsbescherming formeel bij de provincies belegd. Deze taken en bevoegdheden vloeien voort uit de afspraken die zijn gemaakt in het Decentralisatie akkoord natuur (2011) en het Natuurpact (2013). Provincies worden daarmee verantwoordelijk voor omvangrijke en belangrijke onderdelen van de natuurbescherming en het -beheer.

Een specifieke taak betreft het stellen van algemeen geldende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming. Daar waar, tot nu toe, de minister algemeen geldende regels stelde, wordt dat nu voor een aantal zaken een taak van Provinciale Staten. In dit statenvoorstel wordt u daartoe de ontwerp Verordening Wet natuurbescherming 2017 ter vaststelling voorgelegd.

Samenhangend met de vaststelling van de Verordening Wet natuurbescherming 2017 dient de Legesverordening provincie Zeeland 2007 aangepast te worden. Bovendien is het, met het oog op het verlenen van mandaat aan de uitvoeringsorganisatie BIJ12, noodzakelijk om een Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 vast te stellen.

Naast de door uw Staten vast te stellen verordening en wijzigingsbesluiten, vergt de implementatie van de Wet natuurbescherming ook het vaststellen van beleidsregels en uitvoeringsbesluiten. Dit is een bevoegdheid van GS.

Uitgangspunt bij het opstellen van de beleidsregels, uitvoeringsbesluiten en de verordening is om dit zoveel mogelijk, beleidsarm in te voeren. Hieronder verstaan we dat er geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de huidige regelingen en beleidslijnen worden doorgevoerd. Voor die beleidsarme overgang wordt om meerdere redenen gekozen:

1. Het tijdspad tussen het beschikbaar zijn van wets- en regelingsteksten en de inwerkingtreding van de wet is zo kort dat er qua beschikbare tijd op dit moment geen ruimte is voor een inhoudelijke discussie;
2. De overgang van rijk naar provincie houdt voor de burgers en bedrijven al een aanzienlijke verandering in, waarbij procedures, loketten en informatievoorziening wijzigen die tijd en inspanning vragen om gewend aan te raken. Wanneer daar bovenop nog een inhoudelijke wijziging komt, raakt het overzicht kwijt;

3. De kaders waarbinnen inhoudelijk wijzigingen vorm moeten krijgen, zijn momenteel nog niet beschikbaar. Deze worden door u vastgesteld in en met de Natuurvisie. Naar verwachting zal de Natuurvisie eind 2016 ter vaststelling aan u worden voorgelegd.

Na vaststelling van de voorliggende verordening en vaststelling van de strategische keuzes in de Natuurvisie zal het onderliggende beleid indien nodig worden herzien en aangepast aan de dan heersende wensen en (politieke) voorkeuren. Naar verwachting zal dat in 2017 zijn beslag krijgen.

Wat willen we bereiken?

De Wet natuurbescherming treedt met ingang van 1 januari 2017 in werking. Deze wet vervangt de huidige Natuurbeschermingswet (1998), de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet kent een uitgebreid stelsel van beschermingsbepalingen voor natuurgebieden, planten, dieren en houtopstanden. De wet sluit nauw aan op internationale verdragen, onder andere de Vogel- en Habitatrichtlijn, en vormt een vertaling van deze richtlijnen naar de nationale wet- en regelgeving. Met de inwerkingtreding van de wet worden tevens diverse taken en bevoegdheden overgedragen van het Rijk naar de provincies en van het Rijk naar de gemeenten.

De nieuwe wet vervangt en integreert niet alleen verschillende bestaande wetten maar bewerkstelligt ook een bevoegdheidsoverdracht. Bij deze bevoegdheidsoverdracht moet de provincie voor een aantal zaken algemeen geldende regels (verordeningen) vaststellen, voor andere zaken mag zij dat doen. De bevoegdheidsoverdracht vloeit voort uit de afspraken die daarover zijn gemaakt in het Decentralisatie akkoord natuur (in 2011) en het Natuurpact (in 2013) en is feitelijk de formele afsluiting van dit gehele proces.

Omdat het beschermingsregime op zich doorlopend is en continue moet blijven, mag er bij de bevoegdheidsoverdracht geen leemte ontstaan tussen de nu geldende regels van het rijk en de toekomstig geldende regels van de provincie. Om die reden staat er tijdsdruk op het proces en is er (nu) geen ruimte voor een uitgebreide (her)overweging van het beleid. In de voorliggende verordening wordt dan ook voortgeborduurd op bestaand beleid of nu geldende regelgeving, hetzij dat van de provincie zelf, dan wel dat van het rijk. Voor onderwerpen waar nu geen beleid voorhanden is, wordt zo dicht mogelijk aangesloten bij datgene wat in de wet is opgenomen.

Heroverweging van het beleid en andere keuzen zijn op een later moment mogelijk. Kort na de feitelijke overgang zal een start gemaakt worden met herijking van het tot dan geldende provinciaal beleid, herijking van het overgenomen rijksbeleid en formulering van nieuw beleid op de terreinen waar nieuwe bevoegdheden zijn gekomen. Dit kan werkende weg en met gebruikmaking van de ervaringen die bij de uitvoering worden opgedaan. Bedrijven, organisaties en burgers kunnen met deze werkwijze geleidelijk aan de nieuwe situatie wennen en krijgen daarmee ook meer tijd om op gewijzigd beleid in te kunnen spelen.

De strategische kaders voor de (her)formulering van het beleid worden in de Natuurvisie vastgelegd. De Natuurvisie wordt eind 2016 aan uw Staten ter besluitvorming aangeboden. De Kadernota heeft u op 15 juli jongstleden vastgesteld.

Om bij de uitwerking van de nieuwe wet voorlopig enige landelijke uniformiteit te bereiken en om de werklast voor de afzonderlijke provincies te beperken, wordt er voor gekozen om, daar waar mogelijk, landelijke modelverordeningen en -besluiten te gebruiken en te volgen. Bij de Zeeuwse invulling zijn de door het Interprovinciaal Overleg (IPO) opgestelde modelverordeningen en -besluiten uitgangspunt geweest.

Voor het goed laten functioneren van de nieuwe bevoegdheden en een soepele werking in de nieuwe constellatie zijn ook aanpassingen in bestaande regels nodig. Twee daarvan betreft de bevoegdheid van uw Staten, namelijk wijziging van de Legesverordening provincie Zeeland 2007 en wijziging van de bij de Legesverordening provincie Zeeland 2007 behorende Tarieventabel en daarnaast wijziging van het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015. Verder worden er door GS diverse besluiten genomen zoals de toe te passen beleidsregels, het verstrekken van mandaat aan BIJ12 en aanwijzing van een vereffenaar.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Het doel is bereikt als de provincie Zeeland, uiterlijk op 1 januari 2017, beschikt over nadere uitwerking(en) van de regels die noodzakelijk zijn voor het (goed) kunnen functioneren van de Wet natuurbescherming. Dit houdt in dat deze regels door uw Staten zijn vastgesteld en zijn gepubliceerd in het Provinciaal Blad en deze regels, voor wie er mee moet werken en voor wie ze nodig heeft, duidelijk en vindbaar zijn.

Wat doen we daarvoor?

Van de door uw Staten vast te stellen verordening en wijzigingsbesluiten wordt hierna een overzicht en een toelichting op de hoofdlijnen gegeven.

Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017

Om vindbaarheid en leesbaarheid te vergroten en om de samenhang te tonen, zijn de verschillende regels op grond van de Wet natuurbescherming gebundeld in één provinciale verordening: de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017. In de verordening zijn de volgende inhoudelijke hoofdstukken opgenomen.

Vrijstelling beweiden en bemesten

Op grond van de vigerende wet- en regelgeving (Natuurbeschermingswet 1998) en de daarop gebaseerde jurisprudentie is het weiden van vee en het uitrijden van mest nabij een Natura-2000 gebied vergunningplichtig. In de gebiedsanalyses van de programmatische aanpak stikstof 2015-2021 is vastgesteld dat bestaande bemesting en beweiding niet leidt tot verslechtering van kwaliteit van de stikstofgevoelige habitats. Op basis van het programma is er nog wel discussie over gewijzigd en nieuw gebruik in dit kader.

Deze onzekerheid voor de agrarische sector maar ook de lasten voor de sector en de bevoegde gezagen zijn voor de staatssecretaris indertijd aanleiding geweest het weiden van vee en het gebruik van meststoffen vrij te stellen van de vergunningplicht. In verband met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming komt deze vrijstelling per 1 januari 2017 te vervallen. Vanaf die datum zijn Provinciale Staten bevoegd voor het instellen van een vrijstelling.

De bepalingen in de verordening ten aanzien van beweiden en bemesten voorzien in een vergelijkbare regeling als onder de nu nog vigerende Natuurbeschermingswet 1998. De vrijstelling ziet op het -zonder vergunning- weiden van alle soorten vee en het in of op de bodem brengen van organische en dierlijke meststoffen en kunstmest.

Regels aan faunabeheereenheden

Faunabeheereenheden vervullen in het huidige faunabeleid een essentiële rol, omdat zij zorgen voor een maatschappelijke en gebiedsgerichte inbedding van het faunabeheer. In het bestuur van de faunabeheereenheden zijn de maatschappelijke geledingen vertegenwoordigd die belang hebben bij de uitvoering van het faunabeleid, zoals jagers, de landbouwsector en de organisaties die natuurterreinen beheren. Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming dient het bestuur te worden uitgebreid met een vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren.

De eisen aan een faunabeheereenheid waren geregeld in een algemene maatregel van bestuur. Deze komt met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming te vervallen. In plaats daarvan dienen Provinciale Staten nu bij verordening regels te stellen. De regels in de verordening hebben betrekking op de omvang en begrenzing van het werkgebied van de faunabeheereenheid en de vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties in het bestuur van de faunabeheereenheid. Naast de uitbreiding van het bestuur met een maatschappelijke organisatie die het doel behartigt van een duurzaam beheer van populaties, komt dit overeen met hoe het tot nu toe was geregeld.

Regels aan faunabeheerplannen

Het faunabeheerplan voorziet in een samenhangende aanpak van populatiebeheer door faunabeheereenheden en met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming tevens schadebestrijding door grondgebruikers en de uitoefening van de jacht op de door de minister aangewezen wildsoorten. Het door het bestuur van de faunabeheereenheid vast te stellen faunabeheerplan vervult hiermee een centrale rol in de wet. Provinciale Staten stellen vast aan welke eisen het faunabeheerplan moet voldoen. Het faunabeheerplan behoeft vervolgens nog de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Eisen aan het faunabeheerplan waren voorheen opgenomen in het Besluit faunabeheer. Deze eisen hadden uitsluitend betrekking op populatiebeheer. In de nieuwe Wet natuurbescherming is de reikwijdte van het faunabeheerplan uitgebreid met schadebestrijding en jacht.

De in de verordening opgenomen eisen komen in grote mate overeen met die uit het Besluit faunabeheer. Ze hebben betrekking op de reikwijdte van het plan, de geldigheidsduur, op de onderbouwing van het populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen.

Nieuw in de regels zijn de eisen ten aanzien van schadebestrijding op basis van vrijstellingen en jacht. De regels over schadebestrijding en jacht gaan in de Zeeuwse verordening niet verder dan de minimale wettelijke bepalingen.

Regels aan wildbeheereenheden

In de Wet natuurbescherming hebben de wildbeheereenheden (WBE's) een meer prominente rol gekregen dan in de Flora- en faunawet. Het zijn over het algemeen de wildbeheereenheden die uitvoering zullen geven aan het faunabeheerplan. Zij zullen in de praktijk de beheerdaden verrichten op grond van de provinciale ontheffing voor beheer en zij bevorderen dat de aangesloten jachthouders de jacht en de schadebestrijding uitvoeren overeenkomstig het faunabeheerplan en ten dienste van de grondgebruikers.

Daarnaast adviseren de wildbeheereenheden de faunabeheereenheid over de inhoud van de faunabeheerplannen en leveren zij -op basis van tellingen en een afschotregistratie- de gegevens aan ten behoeve van het faunabeheerplan.

In de Wet natuurbescherming is voorzien dat alle van het geweer gebruikmakende jachthouders -jachthouders met een jachtake- binnen het werkgebied van een wildbeheereenheid zich bij deze eenheid moeten aansluiten. Dit versterkt het streekgebonden karakter van schadebestrijding, beheer en jacht met het geweer nog verder. De wildbeheereenheden zijn gehouden uitvoering te geven aan het door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan.

Onder de Flora- en faunawet werden er geen regels gesteld aan wildbeheereenheden. De thans voorliggende regels hebben betrekking op de omvang en begrenzing van het werkgebied, de rechtsvorm, het lidmaatschap en het voorzien in een gezamenlijke geschillenregeling. In de praktijk sluit dit nauw aan bij de tot nu gehanteerde werkwijze van WBE's.

Vrijstelling soorten

Op grond van de Wet natuurbescherming kunnen Provinciale Staten vrijstelling verlenen van bepaalde artikelen en bepalingen van de wet voor diersoorten die in hun provincie schade veroorzaken. Het gaat daarbij om handelingen als het opzettelijk verstoren van dieren, het vangen en/of doden ervan of het vernielen van nest- en rustplaatsen. Voorwaarde daarbij is wel dat een duurzame instandhouding van de soort gewaarborgd is.

De minister heeft een vergelijkbare bevoegdheid en heeft landelijk een aantal soorten vrijgesteld van de wettelijke bepalingen. Ook in Zeeland is de afgelopen jaren zo een vrijstelling van kracht geweest.

De soorten die nu worden opgenomen zijn gelijk aan dat wat onder de 'oude' wetgeving was vrijgesteld.

Niet alleen in het belang van beheer en schadebestrijding worden er soorten vrijgesteld. Ook in het belang van ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en -gebruik wordt vrijstelling verleend van bepalingen van de wet. Algemeen voorkomende dier- en plantensoorten die bij ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en -gebruik worden beschadigd/vernield en/of gedood zijn daarbij vrijgesteld van de bescherming van de wet. Het normaal gangbaar beheer en gebruik, zoals het maaien van bermen en baggeren van sloten, kan daardoor zonder de wet te overtreden plaatsvinden. Ook de uitvoering van utilitaire werken of -ontwikkelingen kan hierdoor zonder veel en onnodige procedures plaatsvinden. De vrijstelling beoogt daarmee ook de bestuurslast van de Wet natuurbescherming beperkt te houden. De voor dit doel opgenomen soorten en bepalingen komen overeen met wat onder de Flora- en faunawet was vrijgesteld.

Houtopstanden

Provincies zijn verantwoordelijk voor de instandhouding van het bosareaal. Om hier goed op toe te kunnen zien, moeten vellingen worden gemeld. Binnen drie jaar na de velling moet op een 'bosbouwkundig verantwoorde wijze' worden herbeplant. Provinciale Staten hebben de bevoegdheid regels te stellen aan de melding en aan de herbeplanting. In de verordening zijn hier bepalingen over opgenomen.

De regels hebben betrekking op het tijdstip van melding, de te overleggen gegevens en administratieve vereisten. Voor het herbeplanten gaat het om kwalitatieve eisen die daaraan gesteld worden, zoals de boomsoortenkeuze en de -toekomstige- bedekkingsgraad.

Tegemoetkomingen faunaschade

In de Wet natuurbescherming is bepaald dat Gedeputeerde Staten in voorkomende gevallen tegemoetkomingen verlenen in geleden schade door bepaalde in het wild levende vogels en andere dieren. Ter invulling van deze bevoegdheid stellen Gedeputeerde Staten hier beleidsregels over vast.

Het is wenselijk de uitvoering van de schadetegemoetkomingen te regelen in een verordening.

In de ontwerp verordening zijn daarom enkele bepalingen opgenomen over de manier van aanvragen en regels met betrekking tot taxatie van de schade.

In IPO-verband hebben de gezamenlijke provincies ervoor gekozen het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade te mandateren aan de uitvoeringsorganisatie BIJ12. Uit oogpunt van efficiëntie is een landelijke uitvoering met één loket en gebundelde kennis te prefereren. Daarnaast wordt uniformiteit in de uitvoering en rechtsgelijkheid over heel Nederland nagestreefd. In een afzonderlijk besluit worden de bevoegdheden met betrekking tot het verlenen van tegemoetkomingen door ons college gemandateerd aan BIJ12.

Wijziging van de Legesverordening provincie Zeeland 2007 en wijziging van de bij de Legesverordening provincie Zeeland 2007 behorende Tarieventabel

Samenhangend met de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017 dient ook de Legesverordening provincie Zeeland 2007 te worden aangepast. Bij de tegemoetkomingen faunaschade wordt een behandelbedrag gehanteerd. Dit behandelbedrag is op verzoek van de gezamenlijke provincies landelijk ingesteld en een voortvloeisel van de afspraken tussen Rijk en provincies in het Decentralisatieakkoord natuur en het Natuurpact om de kosten voor schadetegemoetkomingen beheersbaar te houden. Ook Zeeland heeft hier in het verleden op aangedrongen en mee ingestemd.

In de Provinciale Statenvergadering van 15 juli is een motie aangenomen om het behandelbedrag behorende bij goedgekeurde ingediende aanvragen vanaf 1-1-2017 in zijn geheel te compenseren. Verwerking van die motie heeft plaatsgevonden door toevoeging van een regel over teruggave van leges. In afzonderlijke afspraken tussen provincie en BIJ12 zal dit nog verder geregeld worden.

De aanpassingen van de Legesverordening behelzen het toevoegen van een aparte categorie voor "natuur" en de opname van het tarief van € 300 voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een tegemoetkoming in faunaschade. Daarnaast wordt in de verordening een mogelijkheid gecreëerd om, in specifieke gevallen, dit behandelbedrag te restitueren.

Onderwerp:

Implementatie Wet natuurbescherming

Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Op grond van het Mandaatbesluit verlenen tegemoetkoming faunaschade gedeputeerde staten van de provincie Zeeland aan BIJ12 wordt de bevoegdheid tot het verlenen van een tegemoetkoming in faunaschade gemandateerd aan de directeur van BIJ12 of diens waarnemer. Dit geldt eveneens voor de beslissing op bezwaarschriften, gericht tegen deze besluiten.

In interprovinciaal verband is afgesproken dat BIJ12 een eigen hoor- en adviescommissie instelt voor de bezwaarschriften gericht tegen tegemoetkomingsbeslissingen op grond van artikel 6.1 Wet natuurbescherming. Deze commissie adviseert de directeur BIJ12 over de beslissing (in mandaat) op het bezwaarschrift in complexe zaken. Dit model heeft de voorkeur om de uniformiteit in uitleg en besluitvorming te bewaken. De overige zaken worden ambtelijk bij BIJ12 afgehandeld. De juristen van BIJ12 bepalen of een zaak ambtelijk wordt afgedaan of aan de commissie wordt voorgelegd. Hiermee wordt de huidige werkwijze van het Faunafonds gecontinueerd.

Het mandateren van de behandeling van de bezwaarschriften is op dit moment juridisch niet mogelijk, nu het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 hier geen opening voor biedt. Dit procedurebesluit dient daartoe derhalve te worden aangepast. Nu het procedurebesluit een gezamenlijk besluit van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning betreft, dienen uw Staten met deze wijziging in te stemmen.

1.1 Wat mag het kosten?

Aan het vaststellen van de verordening en de wijzigingsbesluiten zijn geen directe kosten verbonden. Met het uitvoeren van de nieuwe taken en het werken met de verordening zijn personele lasten gemoeid welke zijn opgenomen in de begroting. Voor het uitkeren van schadetegemoetkomingen zijn eveneens middelen voorzien in de begroting.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter,

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 20 september 2016, nr. 16013543;

besluiten:

- I. vast te stellen de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017;
- II. vast te stellen het besluit tot wijziging van de Legesverordening provincie Zeeland 2007 en wijziging van de bij de Legesverordening provincie Zeeland 2007 behorende Tarieventabel; en
- III. vast te stellen het Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Provincie Zeeland - Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Besluit van provinciale staten van [datum], nummer....., van gedeputeerde staten van [datum], nummer..... en van de commissaris van de Koning van [datum], nummer....., houdende de vaststelling van het Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning van de provincie Zeeland, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft,

- gelet op de bepalingen van de Provinciewet en de Algemene wet bestuursrecht;
- overwegende dat het wenselijk is om het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 aan te passen in die zin dat het mogelijk wordt om de behandeling van bezwaarschriften in bepaalde gevallen te mandateren aan een externe functionaris of instantie;

besluiten vast te stellen het navolgende

Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Artikel 1

Artikel 3, tweede lid, komt als volgt te luiden:

2. De commissie heeft geen taak voor zover provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning:
 - a. een bijzondere adviescommissie instellen dan wel hebben ingesteld; of
 - b. voor de behandeling van bezwaarschriften tegen bepaalde besluiten mandaat verlenen dan wel hebben verleend aan een niet-ondergeschikte.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst.

Aldus vastgesteld in de vergadering van provinciale staten, van[datum], in de vergadering van gedeputeerde staten, van[datum] en door de commissaris van de Koning op[datum].

Provinciale staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
griffier, drs. P. Joosse

Gedeputeerde staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
secretaris, A.W. Smit

Commissaris van de Koning,
drs. J.M.M. Polman

Uitgegeven, [datum]
de secretaris,
A.W. Smit

Provincie Zeeland – Vaststelling Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Besluit van provinciale staten van 26 maart 2015, nummer SERV-196, van gedeputeerde staten van 10 februari 2015, nummer 15001636 en van de commissaris van de Koning van 3 februari 2015, nummer 15001635, houdende de vaststelling van het procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning van de provincie Zeeland, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft,

- gelet op de bepalingen van de Provinciewet en de Algemene wet bestuursrecht;
- overwegende dat het wenselijk is om de provinciale regelgeving op het gebied van bezwaar, beroep en klachten te herzien onder meer in verband met de dualisering van het provinciebestuur en met het oog op deregulering;

besluiten vast te stellen het navolgende

Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. wet: Algemene wet bestuursrecht;
- b. beroepschrift: geschrift waarbij administratief beroep wordt ingesteld als bedoeld in artikel 1:5, eerste lid, van de wet of een geschrift waarbij een geschil als bedoeld in artikel 168 van de Provinciewet aanhangig wordt gemaakt.

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde procedure voor de behandeling van klachten wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 van die wet gevolgd.

Hoofdstuk 2. Commissie

Artikel 3. Instelling commissie

1. Er is een commissie van advies als bedoeld in de artikelen 7:13, 7:19 en 9:14 van de wet belast met de behandeling van:
 - a. bezwaarschriften tegen besluiten van provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
 - b. beroepschriften onderworpen aan de beslissing van gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning;
 - c. klachten over gedragingen van of toe te rekenen aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning.
2. De commissie heeft geen taak voor zover provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning een bijzondere adviescommissie hebben ingesteld.

Artikel 4. Kamers commissie

1. De commissie is verdeeld in een personele kamer en een algemene kamer.
2. De personele kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen besluiten of daaraan gelijkgestelde handelingen jegens ambtenaren van de provincie of daaraan gelijkgestelde natuurlijke personen.
3. De algemene kamer is belast met de behandeling van bezwaarschriften tegen alle overige besluiten, de behandeling van beroepschriften en de behandeling van klachten.

Artikel 5. Samenstelling commissie

1. De commissie bestaat uit leden die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning.
2. De leden worden benoemd door gedeputeerde staten voor een periode van vier jaar en kunnen maximaal voor twee periodes van vier jaar onmiddellijk worden herbenoemd.

3. Gedeputeerde staten benoemen, de commissie gehoord, één van de leden tot voorzitter en één of meer van de leden tot plaatsvervangend voorzitter.
4. De voorzitter ziet toe op de advisering door de commissie.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

1. Een lid van de commissie wordt door gedeputeerde staten ontslagen:
 - a. op eigen verzoek;
 - b. bij de aanvaarding van een functie die onverenigbaar is met het lidmaatschap;
 - c. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
 - d. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surseance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;
 - e. indien hij naar het oordeel van gedeputeerde staten ernstig nadeel toebrengt aan het in hem gestelde vertrouwen.
2. Een lid van de commissie kan door gedeputeerde staten worden ontslagen indien hij door ziekte of gebreken blijvend ongeschikt is zijn functie te vervullen.

Artikel 7. Vergoeding

1. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 250% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
2. De leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen per dagdeel een vergoeding die gelijk is aan 200% van het bedrag, vermeld in artikel 13 van het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, zoals dit bedrag jaarlijks door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt herzien.
3. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden ontvangen voor het bijwonen van hoorzittingen of vergaderingen een vergoeding in de reis- en verblijfskosten overeenkomstig artikel 30 van de Verordening rechtspositie gedeputeerden, staten- en commissieleden.

Artikel 8. Jaarverslag

De commissie brengt jaarlijks schriftelijk verslag uit aan provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning over de ingediende en behandelde bezwaarschriften, beroepschriften en klachten in het daaraan voorafgaande jaar.

Hoofdstuk 3. Secretariaat

Artikel 9. Aanwijzing secretarissen

1. De provinciesecretaris wijst een aantal secretarissen aan belast met de ambtelijke ondersteuning van de commissie.
2. De secretaris is, voor zover het de behandeling van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten betreft, werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de commissie.

Hoofdstuk 4. Procedure en bevoegdheden

Artikel 10. Ontvangstbevestiging

1. De secretaris bevestigt namens het bestuursorgaan zo spoedig mogelijk de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en informeert de indiener over de wijze van behandeling.
2. De secretaris doet namens het bestuursorgaan aan belanghebbenden schriftelijk mededeling van de ontvangst van het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Artikel 11. Bemiddeling

De secretaris kan onderzoeken of het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht via bemiddeling kan worden opgelost en daartoe de nodige handelingen verrichten.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

1. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de secretaris:
 - a. artikel 2:1, tweede lid;

- b. artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a, wat betreft het voorleggen en bevestigen van de opschorting;
 - c. artikel 6:6, wat betreft het stellen van een termijn;
 - d. artikel 6:15;
 - e. artikel 6:17, voor zover het de verzending van stukken betreft tijdens de behandeling door de commissie;
 - f. artikel 7:4, tweede lid;
 - g. artikel 7:18, tweede lid.
2. De bevoegdheden ingevolge de hierna genoemde artikelen van de wet worden voor de toepassing van dit besluit namens het bestuursorgaan uitgeoefend door de commissie:
- h. artikel 7:17;
 - i. artikel 7:18, zesde lid.

Artikel 13. Verweerschrift

De secretaris verzoekt het verwerende bestuursorgaan een verweerschrift op te stellen.

Artikel 14. Informatie

De secretaris wint, al dan niet op verzoek van de voorzitter van de commissie, alle voor een zorgvuldige voorbereiding van de hoorzitting en het advies gewenste informatie in.

Artikel 15. Uitnodiging hoorzitting

1. De secretaris bepaalt plaats en tijdstip van de hoorzitting.
2. De secretaris nodigt namens het bestuursorgaan de indiener van het bezwaarschrift, het beroep-schrift of de klacht en andere belanghebbenden tijdig schriftelijk uit voor de hoorzitting en vermeldt daarbij waar en wanneer de op de zaak betrekking hebbende stukken ter inzage zullen liggen.
3. De secretaris nodigt het verwerende bestuursorgaan uit voor de hoorzitting.

Artikel 16. Niet-deelneming aan de behandeling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie nemen niet deel aan de behandeling van een bezwaarschrift, beroep-schrift of klacht indien daarbij hun onpartijdigheid in het geding kan zijn.

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

1. De hoorzitting van de algemene kamer van de commissie is openbaar, tenzij het de behandeling van een klacht betreft.
2. De hoorzitting van de personele kamer van de commissie is niet openbaar.
3. In afwijking van het eerste lid kan de commissie, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten te horen in beslotenheid.

Artikel 18. Afzonderlijk horen

1. De voorzitter van de commissie kan, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, besluiten belanghebbenden afzonderlijk te horen.
2. De voorzitter van de commissie beslist namens het bestuursorgaan over de toepassing van artikel 7:6, vierde lid, en artikel 7:20, vierde lid, van de wet.

Artikel 19. Verslag

1. Het verslag vermeldt de namen van de aanwezigen en hun hoedanigheid.
2. Het verslag houdt een zakelijke vermelding in van wat over en weer is gezegd en wat verder ter hoorzitting is voorgevallen.
3. Indien de hoorzitting geheel of gedeeltelijk in beslotenheid plaatsvond of indien belanghebbenden dan wel hun gemachtigden afzonderlijk zijn gehoord, maakt het verslag hiervan melding.
4. Het verslag verwijst naar de op de hoorzitting overgelegde bescheiden, die aan het verslag worden gehecht.
5. Het verslag wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 20. Nieuwe feiten of omstandigheden / nader onderzoek

1. Indien na afloop van de hoorzitting maar voordat het advies wordt opgesteld, nader onderzoek wenselijk blijkt te zijn, kan de voorzitter uit eigen beweging of op verzoek van de andere leden van de commissie dit onderzoek houden.
2. De uit het nader onderzoek verkregen informatie wordt door de secretaris in afschrift aan de leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden toegezonden.

3. De leden van de commissie, het verwerend bestuursorgaan en de belanghebbenden kunnen binnen een week na verzending van de informatie aan de voorzitter van de commissie een verzoek richten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
4. De voorzitter kan al dan niet op verzoek besluiten tot het houden van een nieuwe hoorzitting.
5. Op een nieuwe hoorzitting zijn de bepalingen in dit besluit die betrekking hebben op de hoorzitting, zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

1. Na afloop van de hoorzitting beraadslaagt de commissie in beslotenheid over het uit te brengen advies.
2. Het advies wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen.
3. Het advies wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Artikel 22. Verdaging en verder uitstel

De secretaris verdaagt namens het bestuursorgaan in voorkomende gevallen de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht en regelt in voorkomende gevallen en voor zover toegelaten namens het bestuursorgaan het verdere uitstel van de beslissing op het bezwaarschrift, het beroepschrift of de klacht.

Hoofdstuk 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 23. Intrekking

1. De Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 (Pb 2001, nr. 6) wordt ingetrokken.
2. Het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen (Pb 2006, nr. 17) wordt ingetrokken.
3. De Klachtenregeling provinciale staten van Zeeland (Pb 2008, nr. 7) wordt ingetrokken.
4. De Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland (Pb 2008, nr. 8) wordt ingetrokken.

Artikel 24. Overgangsbepaling

1. De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op het moment van inwerkingtreding van dit besluit voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000, lid zijn van de besliscommissie op grond van het Besluit inzake besliscommissie administratieve geschillen en voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en lid zijn van de commissie op grond van de Klachtenregeling gedeputeerde staten van Zeeland worden aangemerkt als voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden van de commissie bedoeld in dit besluit.
2. Ongeacht het bepaalde in artikel 4, tweede lid, van dit besluit, worden de (her)benoemingsbesluiten van voornoemde leden op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 aangemerkt als (her)benoemingsbesluiten op grond van dit besluit.

Artikel 25. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst.

Artikel 26. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Aldus vastgesteld in de vergadering van provinciale staten van 26 maart 2015, in de vergadering van gedeputeerde staten van 10 februari 2015 en door de commissaris van de Koning op 3 februari 2015.

Provinciale staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
griffier, drs. P. Joosse

Gedeputeerde staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
secretaris, A.W. Smit

Commissaris van de Koning,
drs. J.M.M. Polman

Uitgegeven, 31 maart 2015
de secretaris,
A.W. Smit

Toelichting

Algemeen

Als gevolg van het duale stelsel en op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Provinciewet moeten provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning een aantal zaken op het gebied van bezwaar, beroep en klachten - al dan niet aanvullend - regelen.

In het procedurebesluit is geregeld dat de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten wordt opgedragen aan een commissie.

In het kader van deregulering en stroomlijning van procedures is ervoor gekozen de diverse procedures met betrekking tot bezwaar, beroep en klachten in één besluit vast te leggen. Omdat die procedures veel overeenkomstige handelingen en bevoegdheden vertonen, vergroot bundeling in één procedurebesluit ook de externe en interne herkenbaarheid.

Provinciale verordeningen worden door provinciale staten vastgesteld, voor zover de bevoegdheid daartoe niet bij of krachtens de wet of door provinciale staten krachtens de wet is toegekend aan gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning. Uit het duale systeem volgt dat ieder bevoegd orgaan zelf zijn eigen commissies instelt, terwijl voorheen provinciale staten bevoegd waren.

Daarom is in de aanhef van dit besluit bepaald dat de bestuursorganen van de provincie, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, besluiten het procedurebesluit vast te stellen. Op deze manier is het mogelijk dat de bestuursorganen samen één en dezelfde commissie instellen en de behandeling (horen en adviseren) van bezwaarschriften, beroepschriften en klachten opdragen aan deze commissie.

Artikelsgewijs

Artikel 2. Klachtadviesprocedure

De in afdeling 9.1.3 geregelde klachtadviesprocedure wordt in aanvulling op afdeling 9.1.2 gevolgd indien dat bij wettelijk voorschrift is bepaald. Dat wordt in dit artikel gedaan. In dit procedurebesluit wordt een commissie ingesteld die ook belast is met de behandeling van en de advisering over klachten. De klachtadviesprocedure komt tegemoet aan de behoefte om klachten met enige afstand te kunnen (laten) behandelen.

Artikel 3. Instelling commissie

Dit artikel regelt de instelling van een adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13, 7:19 en 9:14 van de Awb. Het betreft een commissie ex artikel 82 Provinciewet.

Artikel 4. Kamers commissie

In verband met een wenselijke splitsing tussen personele zaken en alle andere zaken, is er gekozen voor het instellen van twee kamers.

Artikel 5. Samenstelling commissie

In dit artikel is aangegeven dat de adviescommissie bestaat uit externe leden. Gekozen is voor een volledig externe adviescommissie om zo de onafhankelijkheid van de commissie en haar advisering te waarborgen. In dit artikel is het aantal leden niet bepaald. Het besluit laat het aan het inzicht van gedeputeerde staten over om in samenspraak met de commissie ervoor te zorgen dat de commissie over voldoende leden met kennis van zaken op onderscheiden terreinen beschikt. Omdat zowel continuïteit als actuele deskundigheid vereist zijn, worden de leden voor vier jaar benoemd. Zij kunnen ten hoogste tweemaal onmiddellijk worden herbenoemd.

Door benoeming door gedeputeerde staten, in samenspraak met de commissie, is één van de leden tevens voorzitter en zijn één of meer leden tevens plaatsvervangend voorzitter.

Artikel 6. Ontslag commissieleden

In de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 was voorzien in een ontslagregeling, die was ontleend aan het Burgerlijk Wetboek. Aangezien het lidmaatschap van de commissie weinig gelijkenis vertoont met de werknemer is gekozen voor een regeling, die is afgeleid van de bepalingen in de Provinciewet over het ontslag van de leden van de Rekenkamer. Onder lid dienen mede te worden verstaan de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de commissie. In het eerste lid staan de gevallen opgesomd waarin gedeputeerde staten gehouden zijn ontslag te verlenen. Bij het eerste lid, onder e, dient wat het toebrengen van nadeel in het in hem gestelde vertrouwen uitdrukkelijk te worden gedacht aan het geval dat uit het optreden van het lid in de commissie blijkt dat het lid het aan kennis, vaardigheden dan wel inzet ontbreekt om naar behoren aan de werkzaamheden van de commissie een bijdrage te kunnen leveren. Het tweede lid voorziet in het geval dat gedeputeerde staten kunnen besluiten ontslag te verlenen.

Artikel 11. Bemiddeling

In dit besluit is voor het oplossen van geschillen door bemiddeling een belangrijke plaats ingeruimd. Doel is om het geschil op te lossen en onnodige juridisering tegen te gaan. De keuze om al dan niet tot bemiddeling over te gaan is aan het betreffende bestuursorgaan, die ook de grenzen van de onderhandelingsruimte bepaalt. De secretaris heeft een initiërende en vrij zelfstandige en begeleidende rol omdat bij het niet-slagen van de bemiddelingspoging van belang is dat de commissie nog steeds onbevangen kan horen en adviseren.

Artikel 12. Uitoefening bevoegdheden

Ingevolge artikel 7:13, vierde lid, van de Awb beslist de commissie over toepassing van artikel 7:4, zesde lid (het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het bezwaarschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken), van artikel 7:5, tweede lid (het beslissen over de openbaarheid van de hoorzitting, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald), en, voor zover bij wettelijk voorschrift niet anders is bepaald, van artikel 7:3 (het beslissen om van het houden van een hoorzitting af te zien). Over deze bevoegdheden heeft het bestuursorgaan dat op een bezwaar beslist, niets te zeggen. Er zijn naast deze bevoegdheden echter diverse andere bevoegdheden waarbij het eveneens praktisch is om deze niet door het bestuursorgaan zelf uit te laten voeren. Voor een aantal bevoegdheden is elders in dit besluit opgenomen dat de secretaris, de commissie of de voorzitter van de commissie deze – al dan niet namens het bestuursorgaan – uitoefent. In dit artikel wordt daarnaast een opsomming gemaakt van de overige bevoegdheden die namens het bestuursorgaan door de secretaris dan wel de commissie worden uitgeoefend.

Voor wat betreft de secretaris gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het verlangen van een schriftelijke machtiging van een gemachtigde (artikel 2:1, tweede lid);
- het voorleggen en bevestigen van de opschorting (artikel 4:15, tweede lid, onderdeel a);
- het stellen van een termijn voor het herstellen van een verzuim (artikel 6:6);
- het doorzenden van verkeerd geadresseerde en ingezonden bezwaar- of beroepschriften (artikel 6:15);
- het zenden van de op de zaak betrekking hebbende stukken aan de gemachtigde (artikel 6:17), tijdens de behandeling door de commissie;
- het voorafgaand aan het horen ten minste een week ter inzage leggen van het bezwaar- of beroepschrift en alle verder op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:4, tweede lid, resp. artikel 7:18, tweede lid).

Voor wat betreft de commissie gaat het om de volgende bevoegdheden:

- het afzien van horen in de procedure van beroep (artikel 7:17);
- het – voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden – achterwege laten van het ter inzage leggen van het beroepschrift en de op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 7:18, zesde lid).

Artikel 17. Openbaarheid hoorzitting

Uitgangspunt van de Awb is dat het horen plaatsvindt in de openbaarheid. Slechts bij uitzondering kan het horen van belanghebbenden in beslotenheid plaatsvinden. Dit besluit legt vast dat met het oog op de privacy bezwaren van het personeel en klachten in beslotenheid worden behandeld. In andere gevallen kan de commissie daartoe ambtshalve of op verzoek van partijen besluiten, voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden.

Artikel 21. Beraadslaging en advies

Het horen kan plaatsvinden door een niet-voltallige commissie. De advisering dient evenwel plaats te vinden door de voltallige commissie. Hoe het advies tot stand komt, is niet voorgeschreven. Schriftelijke consultatie is mogelijk.

Artikel 24. Overgangsbepaling

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en leden die op grond van de Verordening bezwaar- en beroepschriften provincie Zeeland 2000 fungeren, blijven op grond van deze bepaling hun functie ook op grond van dit besluit uitoefenen. Nieuw voor deze personen is de maximale zittingstermijn van 12 jaar. Een aantal van deze personen vervult het lidmaatschap reeds (bijna) 12 jaar of meer. Teneinde deze personen een redelijke overgangstermijn te bieden, is er voor gekozen alle leden, ongeacht hun huidige zittingstermijn, hun huidige benoemingsperiode te laten uitzitten. Voor zover de leden na het verstrijken van hun huidige benoemingsperiode langer dan 12 jaar lid zijn van de commissie, kan evenwel geen herbenoeming meer plaatsvinden. In de praktijk betekent dit dat voor een aantal leden op 31 december 2015 een einde komt aan hun lidmaatschap.

Provincie Zeeland - Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Besluit van provinciale staten van 4 november 2016, nummer 16013807, van gedeputeerde staten van 20 september 2016, nummer 16013543 en van de commissaris van de Koning van 20 september 2016, nummer 16017542, houdende de vaststelling van het Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015.

Provinciale staten, gedeputeerde staten en de commissaris van de Koning van de provincie Zeeland, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft,

- gelet op de bepalingen van de Provinciewet en de Algemene wet bestuursrecht;
- overwegende dat het wenselijk is om het Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015 aan te passen in die zin dat het mogelijk wordt om de behandeling van bezwaarschriften in bepaalde gevallen te mandateren aan een externe functionaris of instantie;

besluiten vast te stellen het navolgende

Wijzigingsbesluit Procedurebesluit bezwaar, beroep en klachten provincie Zeeland 2015

Artikel 1

Artikel 3, tweede lid, komt als volgt te luiden:

2. De commissie heeft geen taak voor zover provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning:
 - a. een bijzondere adviescommissie instellen dan wel hebben ingesteld; of
 - b. voor de behandeling van bezwaarschriften tegen bepaalde besluiten mandaat verlenen dan wel hebben verleend aan een niet-ondergeschikte.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst.

Aldus vastgesteld in de vergadering van provinciale staten, van 4 november 2016, in de vergadering van gedeputeerde staten, van 20 september 2016 en door de commissaris van de Koning op 20 september 2016.

Provinciale staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
griffier, drs. P. Joosse

Gedeputeerde staten,
voorzitter, drs. J.M.M. Polman
secretaris, A.W. Smit

Commissaris van de Koning,
drs. J.M.M. Polman

Uitgegeven, 9 november 2016
de secretaris,
A.W. Smit

van :
afd : Personeel, Omgeving, Juridische Zaken
telefoonnr.:
aan : Commissie Bestuur
datum : 21-05-2021
onderwerp: Voortgangsbericht beroepszaak

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 21 april zijn Provinciale Staten door de rechtbank Zeeland-West Brabant geïnformeerd over het feit dat een burger een beroepschrift (met bijlagen) heeft ingediend dat is gericht tegen het niet tijdig nemen van een besluit op diens bezwaar inzake het niet ontvankelijk verklaren van het inleidend referendumverzoek van de stichting Zeeland Tolvrij. De door de commissie voor bezwaar, beroep en klachten opgelegde termijn van orde voor het nemen van een besluit op bezwaar van deze burger verstreek 17 maart, Provinciale Staten hebben 19 maart besloten op het ingediende bezwaarschrift en geoordeeld dat deze burger geen belanghebbende in deze zaak is.

De statengriffier heeft via de secretaris -met een beroep op de verordening ambtelijke bijstand en fractie ondersteuning- aan mij als provincie-advocaat van Zeeland verzocht om ondersteuning te verlenen in deze zaak en namens uw staten verweer te voeren bij de rechtbank. De provincie-advocaat kan namens de Provincie, Provinciale Staten of Gedeputeerde Staten rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures voeren of handelingen ter voorbereiding daarop verrichten.

In reactie op het schrijven van de rechtbank is er namens Provinciale Staten door mij een verweerschrift opgesteld en op 20 mei 2021 ingediend bij (de griffie van) de rechtbank.

Wanneer nader bericht van de rechtbank wordt ontvangen zullen uw staten hierover nader geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

Peter Katsburg
Provincie-advocaat

J.C. Helsing

Geachte heer/mevrouw,

Ik verzoek u de beide toegezonden stukken (zie onder) op de lijst van de ingezonden stukken te zetten van de vergadering van de Commissie bestuur van 28 mei as.

Kortheidshalve wijs ik u erop dat inhoud van de brieven betrekking hebben op het agendapunt 7 (Evides/PZEM).

Met vriendelijke groeten,

J.C. Helsing
Raadslid Terneuzen

MEMO: Evides uit de PZEM: twee varianten

Managementsummary: In de stukken door GS, bij haar brief van 13 april 2021, ter beschikking gesteld ontbreekt een bespreking van de als enige optie gepresenteerde lening-variant. In een eerder stadium heb ik gepleit om daar de juridische splitsing als optie tegenover te zetten. De juridische splitsing is afgedaan als een verhangings-om-niet. De Evides aandelen die PZEM thans houdt zouden dan om niet verhangen worden onder de huidige aandeelhouders van PZEM. Volgens GS is een dergelijke verhangings-om-niet om een aantal redenen niet mogelijk.

- Een verhangings-om-niet zou altijd gepaard gaan met belastingheffing over de marktwaarde van de aandelen Evides: 25% van € 367 mln. = € 91,75 mln.
- Een verhangings-om-niet zou ook om bedrijfseconomische redenen voor PZEM niet gewenst zijn het zou haar liquiditeitspositie te zeer in gevaar brengen.

Hieronder vindt u een samenvatting van de cijfers, in de kolommen 2-7 vindt u de lening-variant, in de kolommen 8-13 vindt u juridische splitsing, in de laatste kolommen vindt u het saldo van de twee opties en een korte aanduiding. In deze tabel zijn niet alleen de financiële gevolgen beschreven voor PZEM en AQUA, maar ook voor de aandeelhouders van AQUA, de Provincie Zeeland, de overige aandeelhouders en het Rijk. Hier beperken we ons tot een samenvatting van de vergelijking van de twee varianten. Voor alle stakeholders, met uitzondering van het Rijk, geeft de juridische splitsing een gunstiger beeld. Geen wonder dat het Rijk tot de lening-variant wil komen door provincie € 10 mln. extra toe te schuiven.

Samenvatting	Lening-variant						Juridische splitsing						saldo	
	B-Div	N-Div	Bel	Liq	mut liq	tot	B-Div	N-Div	Bel	Liq	mut liq	tot		
AQUA	105,2	0,0	0,0	0,0	0,0	105,2	183,0	0,0	0,0	0,0	0,0	183,0	77,8	
Garantstellingspremie					-4,5						0,0		4,5	+
PZEM - liquiditeitspositie	0,0	0,0	0,0	1009,0	259,0	259,0	0,0	0,0	0,0	1033,7	283,7	283,7	24,7	+
aankoop Evides aandelen	0,0	0,0	0,0	367,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Uitstroom bruto dividend	391,7	0,0	97,9	-391,7	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Aandeelhouders AQUA	0,0	78,9	0,0	0,0	0,0	78,9	0,0	137,3	0,0	0,0	0,0	137,3	58,4	+
Provincie Zeeland	0,0	39,5	0,0	4,5	10,0	54,0	0,0	68,6	0,0	0,0	0,0	68,6	14,7	+
Overige aandeelhouders	0,0	39,5	0,0	0,0	0,0	39,5	0,0	68,6	0,0	0,0	0,0	68,6	29,2	+
RIJK uit AQUA-Evides	0,0	0,0	26,3	0,0	0,0	26,3	0,0	0,0	45,8	0,0	0,0	45,8	19,5	
RIJK uit PZEM	0,0	0,0	97,9	0,0	0,0	97,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-97,9	+
RIJK aan provincie	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,0	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	
Rijk Totaal	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	114,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	45,8	-68,5	+

Samenvattend

- AQUA keert meer bruto dividend uit aan haar aandeelhouders: bruto € 183 mln. bij de juridische splitsing versus € 153 mln. bij de lening-variant, een verschil van € 77,8 mln, er hoeft immers niet afgelost worden op leningen. AQUA heeft bij de juridische splitsing geen kapitaal nodig om haar leningen af te lossen, er immers zijn geen leningen.
- PZEM keert bij de juridische splitsing geen dividend uit, dat is ook niet nodig om AQUA te kapitaliseren.
- PZEM, haar liquiditeitspositie is beter bij de juridische splitsing (€ 1.033,7 mln.) dan bij de lening-variant (€ 1.009 mln.), een verschil van € 24,7 mln. PZEM's verkoop van Evides voegt € 367 mln. aan haar liquiditeit toe, aan dividend gaat er € 391,7 mln. af, per saldo gaat er € 24,7 mln aan liquiditeit uit.
- Over dat uitgekeerde PZEM-dividend, € 391,7 mln. wordt 97,9 mln. dividendbelasting betaald, € 6 mln. dan bij de door GS verfoeide verhangings-om-niet.
- De aandeelhouders van AQUA ontvangen bij de juridische splitsing meer dividend (€ 137,3 mln.) dan bij de lening-variant (€ 78,9 mln.), een verschil van € 58,2 mln.
- De provincie Zeeland ontvangt bij de juridische splitsing in totaal (€ 68,6 mln.) en bij de lening-variant (€ 54,0 mln.), een verschil van € 14,7 mln. Die € 54 mln. bestaat uit het ontvangen dividend (€ 39,5 mln.) + de van het rijk ontvangen balansversterking (€ 10 mln.) + de ontvangen garantie-premies van AQUA (€ 4,5 mln.).
- De overige aandeelhouders van AQUA ontvangen bij de juridische splitsing meer dividend (€ 68,6 mln.) dan bij de lening-variant (€ 39,5 mln.) een verschil van € 29,2 mln.
- Het rijk ontvangt bij de juridische splitsing **minder** dividendbelasting (€ 45,8 mln.) dan bij de lening-variant (€ 114,2 mln. = € 26,3 mln. (Evides) + € 97,9 mln. (PZEM), een verschil van € 78,4 mln. PZEM keert bij de juridische splitsing geen dividend uit omdat er geen lening is om af te lossen, dus ontvangt het rijk geen dividendbelasting daarover. Het rijk heeft een voordeel bij de juridische splitsing, bij de juridische splitsing hoeft de balans van de provincie niet te worden versterkt met € 10 mln. uit de schatkist. En dus ontvanger het rijk € 68,5 mln. minder bij de juridische splitsing dan bij de lening-variant.

Betreft: Lening-variant bij Evides-PZEM is mogelijk ongeoorloofde staatssteun

In de presentatie van 11 mei jl. over de ontvlechting van Evides uit de PZEM maakte een van de deskundigen terloops de opmerking dat bij de lening-variant nog uitgezocht moest worden of hier geen sprake was van ongeoorloofde staatssteun.

Ongeoorloofde staatssteun is een vraagstuk van Europees recht. Centraal staat bij dit vraagstuk het staatssteunverbod van artikel 107 lid 1 VWEU. Op grond van dat artikel vormt een maatregel staatssteun indien aan de volgende vier criteria is voldaan:

- er is sprake van een overdracht van staatsmiddelen;
- dit leidt tot een collectief, niet-marktconform voordeel voor een onderneming;
- de maatregel kan de mededinging vervalsen;
- de maatregel kan het handelsverkeer tussen lidstaten van de Europese unie ongunstig beïnvloeden.

Evides is een overheidsbedrijf, althans volgens de Drinkwaterwet. Dit overheidsbedrijf is momenteel indirect, via PZEM NV, in handen van de Zeeuwse lokale overheden. De wettelijke verplichting die volgt uit de Drinkwaterwet is dat de aandelen Evides verhangen dienen te worden van PZEM naar de Zeeuwse lokale overheden. Een weg daartoe is de juridische afsplitsing.

Het college van GS lijkt een voorkeur te hebben voor een lening-variant. Bij deze lening-variant koopt een nieuw op te richten houdstermaatschappij het 50% aandelenbelang in Evides van PZEM. Deze houdstermaatschappij is volledige in handen van de Zeeuwse lokale overheden, en is dan ook aan te merken als een overheidsbedrijf, overheid dus. Dat is echter geheel in overeenstemming met de Drinkwaterwet.

Als dit overheidsbedrijf, onder gerantstelling van de provincie, geld gaat lenen en met dat geld de aandelen Evides koopt, is er sprake van een overdracht van staatsmiddelen, alleen al de renteloze lening wijst hier op. PZEM verkoopt weliswaar zijn aandelenpakket Evides. Maar de verhangen van Evides had ook middels een juridische afsplitsing om-niet kunnen plaatsvinden. Door deze lening-variant te kiezen ontvangt PZEM zonder dat daartoe enige (wettelijke) noodzaak aanwezig is staatsmiddelen. *Het geld wordt ter beschikking gesteld zodat PZEM aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen.* Men vreest dat er bij PZEM op enig moment een situatie van insolventie zou kunnen zijn door de betalingsverplichtingen aan dochter EPZ in verband met de tollingovereenkomst. Dat dit leidt tot een collectief niet-marktconform voordeel voor deze onderneming is evident en conform de bedoelingen. Dat dit geld aangewend zou kunnen worden om stroom tegen een lagere prijs te leveren dan zonder dit geld het geval is, is evident. Nu de energiemarkt een Europese markt is, kan deze maatregel het handelsverkeer tussen lidstaten van de Europese unie ongunstig beïnvloeden. Dat er hier sprake is van staatssteun is dan ook evident. Het oordeel of er hier ook daadwerkelijk sprake is van ongeoorloofde staatssteun is aan de Europese commissie.

Ik adviseer u de volgende vragen aan het college te stellen.

Vragen aan het college van B&W:

Vraag 1: Heeft GS de lening-variant al voorgelegd aan de Europese commissie ter beoordeling of er hier sprake is van ongeoorloofde staatssteun? Zo, nee waarom niet? ZO, ja wanneer verwacht u uitslag?

Vraag 2: Achten GS het gepast om een statenvoorstel voor te bereiden waarin aan PS toestemming gevraagd wordt om een lening aan te gaan onder garantie van de provincie zonder dat duidelijk is of er hier sprake is van ongeoorloofde staatssteun?

Vraag 3: Achten GS het gepast dit zonder enig overleg te doen met de gemeenten

Vraag 4: Hoe gaat GS de gemeenten, en dan in het bijzonder de gemeenteraden, in deze besluitvorming meenemen?

Vraag 4: Is GS ervan op de hoogte dat, indien er sprake is van ongeoorloofde staatssteun, die staatssteun deze met een boete zal moeten terugbetalen? Heeft GS een idee hoe hoog het terug te betalen bedrag en die boete zullen zijn?

Vraag 5: Heeft GS de gemeenten er reeds van op de hoogte gesteld dat, indien er sprake is van ongeoorloofde staatssteun, deze gemeenten een deel van die verleende staatssteun met die boete zullen moeten terugbetalen?

Vraag 6: Hoe is het mogelijk dat het vraagstuk van de ongeoorloofde staatssteun nu pas aan de orde komt in dit dossier?

¹ Artikel 107 VWEU, eerste lid luidt: *Behoudens de afwijkingen waarin de Verdragen voorzien, zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de interne markt, voorzover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.*

²Staatssteun: *Handboek voor de praktijk*, mr. dr. A.D.L. Knook, Wolters Kluwer, 2018, blz. 37